ՅԱՌԱՋ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86-60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա և Հասարակապետ. տար. 40 Ն. Ֆր., վեց. 22 Ն. Ֆր.

Արտասահման՝ տար. 50 Ն. Ֆր. Հատը 0,20 Ն. Ֆր.

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՈՒՐԲԱԹ 1 ՅՈՒԼԻՍ — VENDREDI 1er JUILLET 1960

36րդ ՏԱՐԻ — Թիւ 8838 — 36EME ANNEE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 16ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4639

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՆՈՐ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ապտիւլ Համիտի բացարձակապետութիւնը վերջ գտաւ 1908 Յուլիս 11/24ին, երբ վերստին կեանքի կոչուեցաւ 1876ի Սահմանադրութիւնը, որուն խմբագրութեան մէջ կարեւոր դեր էր կատարած Գրիգոր Օտեան, Միտհաթ փաշայի կողքին։

Քեմալական շարժումը վերջ տուաւ Սահմանադրական միապետութեան վարչաձեւին։ Ջնջուեցան սուլթանութիւնն ու խալիֆայութիւնը եւ 1923 Հոկտ. 29ին հռչակուեցաւ Թուրքիոյ Հանրապետութիւնը։

1924ին հրատարակուեցաւ Նոր Սահմանադրութիւն մը՝ եւրոպական երկիրներու օրինակին վրայ, ժողովրդավարական — աշխարհական — ազատական սկզբունքներով։

Իշխանութեան ղեկը սուլթանէն առնելով տրուեցաւ ժողովուրդին, որուն երկաթ չափահաս քաղաքացիներու ազատ ու գաղտնի քուէներով ընտրուած ազգային մեծ ժողովը կը նշանակէր Հանրապետութեան նախագահը։ Կառավարութիւնը պատասխանատու էր այդ օրէնսդիր ժողովին առջեւ։

Փորձը ցոյց տուաւ, որ հակառակ թուղթի վրայ գրի առնուած գեղեցիկ նշանաբաններուն, Հալքըն ու Դեմոկրատ կուսակցութիւնները սուլթաններէն աւելի մենատիրական վարչաձեւով կառավարեցին երկիրը։

Արդիւնքն եղաւ Մայիս 27ի յեղափոխութիւնը։

Զինուորական կառավարութիւնը փոխանցման շրջանին համար որոշ սրբագրութիւններ մտցուց 1924ի Սահմանադրութեան վրայ, կարգ մը կէտեր ջնջելով եւ որոշ յօդուածներ աւելցնելով։

Նոր Սահմանադրութիւնը, որ ի զօրու պիտի ըլլայ մինչեւ խորհրդարանական նոր ընտրութիւնները, կը բաղկանայ չորս մասէ եւ 27 յօդուածներէ։

Յառաջաբանին մէջ կ'ըսուի թէ իշխանութեան գլուխ գտնուող կուսակցութեան վարիչները ոտնակոխ էին ըրած Սահմանադրութիւնը, ջնջած էին Թուրք ազգի անհատական եւ մարդկային բոլոր իրաւունքները, ազատութիւններն ու ապահովութիւնները, ընդդիմադիրներու հակիրը անկարելի դարձնելով միակ կուսակցութեան մը մենատիրութիւնն էին հաստատած, մէկ խօսքով՝ Թուրքիոյ Ազգ. Մեծ Ժողովը դարձնալէս մէկ կուսակցական խմբակի վերածուելով՝ կորսնցուցած էր իր օրինականութիւնը։

«Ազգային Միութեան կոմիտէ»ն, որոնք պետական հարուածի միջոցաւ իշխանութեան գլուխ եկող զինուորականներու խմբակը իր այս արարքը արդարացնելու համար նոյն յառաջաբանին մէջ երբեւ փաստ կը յիշէ Բանակի Ներքին Կանոնագրի 34րդ յօդուածը, որուն համաձայն «Թուրք հայրենիքին եւ ըստ Սահմանադրութեան ճշդուած Թուրք Հանրապետութեան օժանդակելու եւ զայն պաշտպանելու պարտականութիւնը» կը պատկանի բանակին։

Նկատի առնելով, որ «նախկին կառավարութիւնը հայրենակիցները իրարու դէմ հանելով կը վտանգէր Թուրք հայրենիքը եւ անոր ազգային գոյութիւնը, նպատակին՝ կործի անցած է յանուն Թուրք ազգին՝ կատարելով իրեն վիճակուած պատմական պարտականութիւնը»։ Առ այդ ցրուած է Ազգ. Ժողովը, որ կորսնցուցած էր ազգը ներկայացնելու հանգամանքը եւ ժամանակաւորապէս ձեռք առած է իշխանութիւնը։

Սահմանադրութեան առաջին յօդուածով, Ազգ. Միութեան Կոմիտէն յանուն Թուրք ազգին պիտի կառավարէ երկիրը, մինչեւ որ նոր Սահմանադրութիւն մը եւ ընտրական օրէնք մը ընդունուին ժողովրդավարական մեթոտներով եւ կեանքի կոչուի Ազգ. մեծ ժողովը։

Մինչ այդ, Ազգ. Միութեան կոմիտէն այս վերջինին պարտականութիւնները պիտի ստանձնէ լիովին։

Այս օրէնսդիր մարմինէն պիտի բխի նախարարական խորհուրդ մը։

Զօրավար Ճէմալ Կիւրսէլ իր ձեռքին մէջ պիտի կեդրոնացնէ բոլոր իշխանութիւնները՝ վանկական անուններու տակ։ Պիտի ըլլայ նախագահ «Ազգ. Միութեան Կոմիտէ»ին (խորհրդարան) եւ նախարարական խորհուրդին (վարչապետ), միաժամանակ բանակի ընդհանուր հրամանատար։

Սահմանադրութիւնը կը տրամադրէ նաեւ որ նախկին վարչաձեւի պատասխանատուները դատելու համար պիտի կազմուին Հարցաքննիչ Բարձր Ատեան մը եւ Գերագոյն Դատական Մարմին մը։

Ազգ. Միութեան Կոմիտէին անդամները գործի ձեռնարկած են արդէն, հետեւեալ երդումը ընելով ըստ Սահմանադրութեան 2րդ յօդուածին.

«Ինքզինքս նուիրեցի Թուրք ազգին, որուն հետ պիտի կապուիմ միայն բարոյականի, արդարութեան եւ մարդկային իրաւունքներու սկզբունքներով եւ խղճիս թելադրած համոզումներով, փոխարէնը առանց որեւէ ակնկալութիւն ունենալու։ Հայրենիքին եւ ազգին երջանկութեան եւ գերիշխանութեան հակառակ ոչ մէկ նպատակ պիտի սնուցանեմ։ Ժողովրդավարական Հանրապետութիւնը պիտի կարգաւորեմ ըստ Սահմանադրութեան եւ իշխանութիւնը նոր Ազգ. Ժողովին փոխանցելու յանձնառութենէս պիտի չշեղիմ։ Առ այս կ'երդնում պատւոյս, պարկեշտութեանս եւ բոլոր սրբութեանցս վրայ»։

Ժամանակը ցոյց պիտի տայ թէ նոր վարիչները ինչ աստիճան պիտի յարգեն իրենց երդումը։

ՀՐԱՆՏ - ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԲԱՆԱԳՆԱՑՆԵՐԸ ԿԸ ՄԵԿՆԻՆ

ԼԱԿՈՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՅՑՆԵՐ՝ ՓԱՐԻԶ ԵՒ ԹՈՒՆՈՒԶ

ՀԱՒԱՆԱԿԱՆ ՉԷ ՈՐ ՖԵՐՀԱԹ ԱՊԱՍ ՓԱՐԻԶ ԳԱՅ

Առաջին հանգրուանը լրացաւ։ Մըլէօնի նախապատրաստական խօսակցութիւնները վերջ գտան, առջի օր։ Էֆ Էլ Էնի բանագնացները Թունուզ պիտի վերադառնան։

Փարիզի եւ Թունուզի մէջ հրատարակուած զեկոյցները (ֆրանսական կառավարութեան եւ ալժերական «կառավարութեան») լակոնական են, ու չեն ճշդեր թէ բանակցութիւնները ձախողա՞ծ են թէ յաջողած։

Ֆրանսական կառավարութիւնը իր զեկոյցով կ'ըսէ. — «Մըլէօնի նահանգապետարանին մէջ տեղի ունեցած խօսակցութիւններու ընթացքին Յունիս 25էն Յունիս 29 — կառավարութեան ներկայացուցիչները հաղորդեցին ալժերական ըմբոստութեան արտաքին կազմակերպութեան բանագնացներուն թէ ինչ պայմաններով կարելի է կազմակերպել նախատեսուած խօսակցութիւնները, համաձայն զօրավար տը Կոլի առաջարկներուն պատուաւոր վերջ մը դնելու կռիւներուն որոնք կը շարունակուին. լուծելու զէնքերու ճակատագիրը եւ ապահովելու կռուողներուն վիճակը։

«Նախապատրաստական այս խօսակցութիւնները վերջացած ըլլալով, բանագնացները պիտի մեկնին, անմիջապէս»։

Թունուզ «Ալժ. կառավարութիւն»ը իր կարգին կ'ըսէ. — «Մըլէօնի մէջ տեղի ունեցած խօսակցութիւնները վերջ գտան։ Ալժերացի ներկայացուցիչները Թունուզ պիտի դան, հաշիւ տալու համար կառավարութեան»։

Զոյգ զեկոյցներէն յայտնի կ'ըլլայ թէ կողմերէն իւրաքանչիւրը հաստատ մնացած է իր տեսակէտներուն վրայ։

Հինգ օրերու ընթացքին, երկու կողմերը առաջարկներ եւ հակառաջարկներ ըրած են։

Ֆիկառոյի Թունուզի թղթակիցը, Մաքս Քլօ, կը գրէ. — «Էֆ Էլ Էնի մարզող յայտարարութեամբ, Պումէնճէլ, երեքշաբթի կէսօրէ վերջ Թունուզ հաղորդագրութիւն մը ղրկած է ըսելով որ նոր խօսակցութիւններ տեղի պիտի ունենան։ Քիչ ետք հաղորդած է թէ հաւաքոյթը տեղի չէ ունեցած։ Մօրիսի եւ զօրավար Կասթինի փոխարէն, զինուորական մըն է (գնդապետ Մաթօ) որ ներկայացած է։ Պումէնճէլի յանձնած է ծրագիր մը ուր ֆրանսական կառավարութիւնը կը մերժէր Ալժերացիներու հակառաջարկները»։

Ի՞նչ տեղի պիտի ունենայ, այժմ։

Պումէնճէլ Թունուզ պիտի երթայ նախ, զեկուցում տալու համար։ «Ալժ. կառավարութիւն»ը քննութեան պիտի առնէ նոր կացութիւնը, ու հաւանաբար ժըխտական պատասխան մը տայ։ Կրնայ պատահիլ նաեւ որ կողմերէն մէկը նոր առաջարկներ ներկայացնէ, այս պարագային նոր խօսակցութիւններ տեղի պիտի ունենան Փարիզի մէջ։ Այս բոլորը, ինչպէս գիտել կուտան տեղական թերթերը, երկար ժամանակի կը կարօտի։

Ցամենայն դէմս, կողմերէն ոչ մէկը պիտի ուզէ ձախողութեան պատասխանատուութիւնը ստանձնել։

Ալժերիոյ մէջ, կառավարութեան պատուիրակը, Տըլուվրիէ, հանդարտութեան կոչ ըրած է։ Եւ շեշտած. — «Ֆրանսական կառավարութիւնը ճշդած է թէ ինչ նիւթի մասին պիտի խօսուի՝ միայն կռիւները դադրեցնելու ձեւին»։

Այս կապակցութեամբ դիտել տուած է թէ սխալ է կարծել որ խօսակցութիւնները միայն զինուորական բնոյթ կրնան ունենալ։ Անշուշտ, կրակի դադրեցումը զինուորական բնոյթ ունի, կայ սակայն, զէնքերուն եւ կռուողներուն ճակատագիրը։ Այս վերջինները քաղաքացիական կեանքին պիտի վերադառնան։ Կռուողներէն շատեր օտար հողի վրայ հաստատուած են։ Այս բոլորը ցոյց կուտան թէ խօսակցութիւնները պիտի անցնին զինուորական սահմանները։ Ցամենայն դէպս, կը շեշտէ թէ խօսակցութիւնները տեղի պիտի ունենան կառավարութեան գծած սահմաններուն մէջ։

Այս առթիւ կոչ կ'ընէ որ հաւատք ունենան Զօր. տը Կոլի վրայ, որ «անխորտակելի նկարագիր մը ունի»։

Աջէն ձախ մամուլը տարբեր աչքով կը դատէ այս նախնական խօսակցութեանց արդիւնքը։ Կը թուի թէ անհամաձայնութեան գլխաւոր կէտը Ֆերհաթ Ապպասն է։ Թունուզ կ'ուզէ որ այս ըմբոստացած զեղապործը ընդունուի իբրեւ պետական ղեկավար, իսկ Փարիզ կ'ուզէ զայն միայն իբրեւ ըմբոստութեան սպարապետը նկատել։ Ալժ. Ազատ. Ճակատը չուզեր «Քալէի քաղքենիներու» դերը խաղալ։

Ուրեմն մինչ աջակողմեան մամուլը «յաւակնոտ» կը նկատէ «Ալժ. կառավարութեան» պայմանները, ձախերը կը պաշտպանեն Ալժ. Ազատ. Ճակատը։ Ճիշդ է սակայն, թէ տը Կոլ չի կրնար ընդունիլ Ապպասը, այլ խօսքով մարդ մը որ կը կրակէ Ֆրանսացի զինուորներուն վրայ, կրակը դադրելէն յետոյ միայն կրնայ նստիլ անոր հետ։ «Իւմանիթէ»ի համար ամէն յոյս կորսուած չէ. — Խզում չկայ, բայց հաւանական է որ Ֆերհաթ Ապպաս չնախագահէ Փարիզ գալիք պատուիրակութիւնը, կը գրէ հինգշաբթի օրուան իր խմբագրով։

Ի՞նչ նորութիւն կայ Յունիս 14ի ճառէն ի վեր, մէկ կարեւոր կէտ, Ալժ. Ազատ. Ճակատը գիտէ այսօր թէ ի՞նչ են Ֆրանսայի պայմանները, իրեն կը մնայ ըսել թէ կրնայ ընդունիլ թէ ոչ։

× Նախագահ Հապիպ Պուրկիպա յայտարարեց թէ պատրաստ է Թունուզը Ֆրանսական հասարակապետութեան անդամ ընելու եթէ այդ պարագան օգտակար կրնար ըլլալ Ֆրանսայի եւ Ալժերիոյ։

ՆՈՐ ԴԱՍԱՐԱՆՆԵՐ ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

Սամուէլ Մուրատեան վարժարանի տեսչութիւնը պաշտօնապէս կը հաղորդէ որ դպրոցական վերամուտին, Հաստատութեան մէջ պիտի բացուին յաւելուածական դասարաններ, վարժարանին մէջ իսկ կատարելու համար պետական ուսումնական ծրագրին, պաշտօնի երկրորդ մասը՝ տարրական թուաբանութիւն եւ փորձառական գիտութիւններ։

Classes de Math-Elem et Sciences-Ex

Մեր կարգին, ուրախութեամբ հրատարակելով այս լուրը կը յուսանք որ բաղմաթիւ երիտասարդներ պիտի օգտուին այս պատեհութենէն, իսկ անոնք որ շրջանաւարտ եղած էին քանի մը օր առաջ, պիտի կարենան տարի մը եւս վայելել Մխիթարեան Հայրերու հայեցի դաստիարակութիւնը եւ Սամուէլ Մուրատեան վարժարանին ընկերական մթնոլորտը։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՆԱՍՏԱՍ ՄԻԿՈՅԵԱՆ կը շարունակէ յարձակիլ Արեւմուտքի վրայ, Օսլոյի մէջ։ Շեշտած է. — «Հարցը որ կը ծագի ան է թէ կարելի՞ է շարունակել խօսակցութիւններ որոնց նպատակն է քօղարկել պատերազմ պատրաստող քաղաքականութիւն մը»։ Միկոյեան հոս կ'ակնարկէր Ժընեւի խօսակցութեանց։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ Ազգ. Միութեան կոմիտէն որ հանրապետութեան գերագոյն ղեկավարութիւնն է, չորս յանձնախումբերու բաժնուեցաւ։ Ապահովութեան յանձնախումբ՝ 11 անդամ, տնտեսական՝ 10, ընկերային հարցերու՝ 10, հանրային շինութեանց՝ երեք։ Երեք հոգինոց դիւան մը կ'ապահովէ այս չորս յանձնախումբերու գործակցութիւնը։

ԽՐՈՒՇՉԵՒ Վիէննա գացած է։ Աւստրիոյ իր այցելութիւնը երկու հանգրուաններէ պիտի բաղկանայ։ Առաջին չորս օրերը մայրաքաղաքը պիտի մնայ ու տեսակցի հանրապետութեան նախագահին եւ վարչապետին հետ։ Պաշտօնական ընդունելութիւններ պիտի սարքուին ի պատիւ իրեն։ Չորս օր ալ երկրի այլ եւ այլ շրջանները պիտի այցելէ։ Հաւանական է որ քաղաքական խօսակցութիւններ տեղի ունենան, Վիէննայի մէջ։ Խորհրդային վարչապետը տնտեսական եւ առեւտրական գործակցութեան առաջարկներ պիտի ներկայացնէ, ըստ Վիէննայի լաւատեղեակ շրջանակներուն։

ՄԵՐ ԱՅՑԵԼՈՒՆԵՐԸ

Խմբագրատուն այցելեցին. —

1. — Մեր աշխատակիցը բանաստեղծ Արսէն Երկաթ, որ կուգայ Գահիրէէն, — ամառնային իր արձակուրդը պիտի անցընէ Փարիզ։

2. — Մեր աշխատակիցը, ընկեր Արամ Մուրատեան որ կուգայ Թեհրանէն, շրջապտոյտ մը կատարելու արեւմտեան Եւրոպայի մէջ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ

Ես ալ ուզեցի ելնել, բայց ոտքերս չկրեցին։ Ինձ թվեցավ, թե ամբողջ աշխարհ կը դառնայ գլխիվայր։ Ես ինձ ձգեցի բազկաթոռի վրա։ Ինչ որ ուզեք թող անեն ինձ հետ։ Ես ալ չեմ կրնար ոտքի ելլել։

— Ի՞նչ ունիս, եղբայր։

Ես աչքս յառեցի եղբայրիս երեսին եւ ձայնս կտրտեցավ։

— Ես չեմ կրնար, թող ուրիշները գան։

Ես չեմ կրնար ելլել, որովհետեւ ոտքերս չեն կրնար ինծի տանիլ այնտեղ, ուր ինծի կը կանչեն։ Ես չեմ կրնար ելլել, որովհետեւ ես ալ մեռած եմ։ Ես ալ մեռած եմ Ղարագուհիի հետ։ Ես ալ մեռած եմ Ղարագուհիի հետ։

Ես ալ մեռած եմ Ղարագուհիի հետ։

Ես ալ մեռած եմ Ղարագուհիի հետ։

Այրի Տիկին Սահակ Տորումեան եւ զաւակները ցաւով կը ծանուցանեն իրենց սիրեցեալ ամուսնոյն եւ Հօր՝

ՍԱՀԱԿ ՏՈՐՈՒՄԵԱՆԻ

մահը :

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այսօր Ուրբաթ, Յուլիս 1, ժամը 15ին, իր բնակարանը, 26 րիւ Վիատիւք, Իսի լէ Մուլինօ :

Մասնաւոր մահազդ ղրկուած չըլլալով, կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել :

Հ. Ց. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԲԱՑՕԹԻԿ ԱՍՈՒԼԻՍ

Այս Շաբաթ երեկոյեան ժամը 9ին Մշակոյթի Տան մէջ (17 Րիւ Պլէօ)

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նոր Սե-րունդի Կեդր. վարչութեան կողմէ :

ՄԵՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ՇՈՒՐՋ

Բ. մաս

Ասուլիսը կը վարէ՝ ԸՆԿ. Կ. ՄԵՀԵԱՆ

Կը հրաւիրուին Նոր Սերունդի Փարիզի եւ արուարձաններու, Հ. Ց. Դ. Ուս. Միութեան եւ երիտասարդ խումբերու ան-դամ - անդամուհիները եւ փափաքող ընկերուհիներն ու ընկերները :

Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ - ՄԿՐՏԻՉ

Այս Կիրակի Փարիզի Ս. Յովհ. Մկր-տիչ եկեղեցւոյ մէջ պիտի պատարագէ եւ քարոզէ Նիւ Եորքի Ս. Խաչ եկեղեցւոյ Հոգեւոր հովիւ Հոգեշնորհ Տէր Եղիշէ վրդ. Սիմոնեան :

Կը հրաւիրուի հաւատացեալ հայ հա-սարակութիւնը :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ. — Կաղ. Խաչի մասնաճիւ-ղին ընդհ. ժողովը Ուրբաթ (Յուլիս 1) Ֆիլիփփի սրճարանը : Օրակարգ՝ Պատգ. ժողովի զեկուցում եւ նոր վարչութեան ընտրութիւն :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Սէն Ժերմէի Թաղ. Խորհուրդը շնոր-հակալութեամբ ստացած է Այրի Տիկին Հայկանուշ Կիրիտլեանի մահուան առ-թիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նը-ւէրները :

Պ. Պ. Օննիկ եւ Մուխս Մելեմէճեան 30 Ն. Ֆ., Աբրահամ եւ Յակոբ Մելեմէ-ճեան, Ղազարոս Տէր Ղազարոսեան, Փաստրմաճեան Օննիկ, Յարութիւն Նէվ-շէհիրլեան, Յակոբ Շալճեան տասնական Ն. Ֆ., իսկ Պ. Կարպիս Եսաեան հինգ Ն. Ֆ. Թաղիս եկեղեցւոյ :

Աբրահամ Մելեմէճեան, Ռուբէն Ասար-լըքեան, Այրի Տիկին Վերժին Դաւիթ-եան, Յովհ. Ժամկոչեան, Բալամութ-եան, Պառ Անթուան տասնական Ն. Ֆ., Պ. Պ. Օննիկ եւ Մուխս Մելեմէճեան երեսուն Ն. Ֆ., իսկ Սարգիս Տուֆլուեան հինգ Ն. Ֆ. Թաղիս դպրոցին :

Ողբ. Նազար Զալեանի մահուան առթիւ եղած են հետեւեալ նուէրները. —

Ռուբէն Ասարլըքեան, Փասքալ Տէր Պետրոսեան հինգական Ն. Ֆ., Օննիկ Մակարեան տասը Ն. Ֆ. եկեղեցւոյ, Պ. Ժանօ Պառ Թինէլ 15 Ն. Ֆ., Աբրահամ Մանկասարեան, Պառ Անթուան հինգա-կան Ն. Ֆ. դպրոցին :

Տէր եւ Տիկին Պօղոս Հէքիմեան ողբ. Կղմէս Պետրոսեանի մահուան առթիւ ե-կեղեցւոյ կը նուիրէ երեսուն Ն. Ֆ. :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Թաղ. խորհուրդը կը ծանուցանէ թէ Պօմոնի Ս. Գ. Լուս. եկեղեցւոյ անուան տօնախմբութեան առթիւ ըստ սովորու-թեան հանդիսաւոր պատարագ եւ հոգե-հանգիստ պիտի կատարուի այս Կիրակի առաւօտ, եկեղեցւոյս հանգուցեալ հիմ-նադիրներուն՝ Պալաքեանի Ս. ի, Գ. Շահ-լամեանի, Ա. Դարբինեանի, Ո. Անտուր-եանի, *ինչպէս նաեւ* Սահակ Մեսրոպ *ազգ. Մշակոյթի Տան հիմնադիրներու, եկեղեցւոյ եւ սրահի շինութեան նիւթա-պէս օժանդակողներու ննջեցելոց հոգւոց ի յիշատակ : Կը հրաւիրուի Պօմոնի եւ Մարսիլիոյ հայ ժողովուրդը ներկայ ըլ-լալ այն հանդիսաւոր արարողութեանց, յարգելու համար յիշեալ հանուր ննջեցե-լոց քաղցր յիշատակը :*

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նոր Սե-րունդի Իսիի խումբին եւ Զաւարեան կո-միտէին կողմէ :

10 *Յուլիս, Կիրակի առաւօտէն մինչեւ իրիկուն,* Մէօտոնի *պաղ աղբիւրին մօտ :*

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ : ՀԱՃԵԼԻ ՄԹՆՈԼՈՐՏ, ԽԱՂԵՐ, ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ : ՊԻՒՖԷ :

ԵՂԱՆԱԿԻ ԱՄԵՆԱՄԵԾ ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Ֆ. Կ. Խաչի Մարսէյլի մասնաճիւղին կողմէ :

3 Յուլիս, Կիրակի ամբողջ օրը

Ծառաչուք եւ օդասուն ընդարձակ պար-տէզին մէջ :

Bar Charles, La Fêve

Պատուոյ նախագահութեամբ Ամերի-կայի Հ. Օ. Մ. ի ընկերուհիներէն

ՏԻԿԻՆ ՍԱԹՕ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

Բացման խօսք Տիկին Վարդանուշ Հա-գարեանի, *կը խօսի* Տիկին Զապէլ Պետիկ-եանի :

Գեղարուեստական ճոխ բաժին. — Կ'եր-գէ Օր. Փօլէթ Արզումանեան, *խմբերգ, մեներգ, արտասանութիւն եւ դաշնակ* Կապոյտ խաչի աշակերտներու կողմէ :

Ժամը 16էն սկսեալ հայկական եւ եւ-րոպական պարեր, ընկերակցութեամբ Ս. ՉԷՕՐԷՔՃԵԱՆ *նուագախումբի :*

Մուտքը ազատ է :

Ճոխ պիւֆէ, շամփուրով խորոված, մատչելի գիներով :

ԾԱՆՕԹ. — Հանդիսավայր երթալու համար Շափիթրէն *առնել* Լա Ֆէվ *տա-նող հանրակառքը եւ իջնել վերջաւորու-թեան, ճիշդ հանդիսավայրին առջեւ :*

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կրընոպլի Կապոյտ Խաչի տարեկան Դաշտահանդէսը, մեծ պատրաստու-թեամբ :

Այս Կիրակի, Սէն Նիզիէի ճամբուն վրայ Շաթօ տը Պօրըկարի *գեղատեսիլ լեռնադաշտի պաղ ջուրին մօտ :*

Դաշտահանդէսի ընթացքին, պիտի կա-տարուի դպրոցի աշակերտներու մրցա-նակաբաշխութիւնը :

Գեղարուեստական խնամուած բաժին, աշակերտներուն կողմէ :

Հաճելի եւ զուարթ մթնոլորտ, բարձ-րախօսով հայկ. եղանակներ :

Ճոխ եւ գիւրամատչելի գիներով պիւ-ֆէ, պատրաստուած Խաչուհիներու կողմէ

Սիրով կը հրաւիրուին Լանսէի, Ռը-նաժի եւ շրջաններու հայրենակիցներ :

Անձրեւի պարագային, կը յետաձըգ-ուի Յուլիս 10ին :

ԼԻՈՆԻ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ ԴՊՐՈՑԻՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

Տէսին, Կապիյոնի սրճարանին բակը, Յուլիս 3ին, Կիրակի օր :

Լիոնի Լուսաւորիչ դպրոցին դաշտա-հանդէսը Տէսինի մէջ, այս Կիրակի ամ-բողջ օրը, Կապիյոնի սրճարանին բակին ծառերուն տակ, զովասուն ջրանցքին ե-զերքը :

Սիրով կը հրաւիրուի Լիոնի եւ շրջա-կայի Հայութիւնը այս ազգօգուտ ձեռ-նարկը քաջալերելու եւ հայկ. ուրախ մթնոլորտի մէջ հաճելի ժամանց մը ան-ցընելու :

Մուտքը ազատ է : Կերուխում առա՛տ, անակնկալներ շա՛տ ...

Ազգային երգ, տոհմային պարք հարա-զատ ու ճառեր ազատ :

Ս. ԽԱՉ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

10 ՅՈՒԼԻՍ, ԿԻՐԱԿԻ ԺԱՄԸ 11 - 21, ԼԸ ՓԷՔԻ ՀԱՅ ԸՆԾԱՅԱՐԱՆԻՆ ՊԱՐՏԷ-ԶԱՆԻՆ ՄԷՋ :

Ի նպաստ բարեսիրական ու կրթական ձեռնարկներուն, հանդիսաւոր պատարագ ժամը 11ին :

Բացօթեայ ճաշ ժամը 13ին, եւ ընթրիք ժամը 19ին :

Ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով :

Գեղարուեստական բաժին եւ զբօսալի խաղեր :

Հաղորդակց. միջոցներ. — *Շոգեկառք կառ Սէն Լազարէն, Սէն - Ժէրմէն - ան-Լէյի կայարանը(ոչ թէ Լը Փէքի) :*

Օթօպիւս 258 Փօն տը Նէօյի, իջնել եր-միթաժի կայքը :

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ԲԱՆԱԿՈՒՄԻ ՀԱՒԱՔՈՅԹ ԵՒ ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Նոր Սե-րունդի «Ահարոնեան» խումբին կողմէ՝ :

Այս Կիրակի ժամը 15ին Մշակոյթի Տան մէջ, 17 Րիւ Պլէօ :

Պարանցիկ այս ցերեկոյթի ընթացքին ներկաներու բացատրութիւններ պիտի տրուին այս տարուան բանակումի մա-սին : Փափաքողները կրնան արձանա-գրուիլ նոյն օրը :

Prix Brémond

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Այս Երեքշաբթի իրիկուն ժամը 21ին Սալ Տըպիւսի

252, Fbg. St. Honoré

Դասախօս՝ ՍԻՐԱՐՓԻ ՏԷՐ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

Նիւթ՝ Նեսթըր Պիրթի հաւաքածոյին հայկական ձեռագիրները :

(Projections)

ԱՄԱՎԵՐՋԻ ՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած՝ Պէլվիլ - Լիլա հայ-կական դպրոցի Կրթ. Մարմնի կողմէ, բարձր հովանաւորութեամբ Հայրապե-տական պատուիրակ ՍԵՐՈՎԲԷ ԵՊԻՍԿ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ, Կիրակի, Յուլիս 3ին, ժամը ճիշդ 15ին, Մէրի Փրէ Սէն Ժէրվէի *սրահը (Մէթրօ Փրէ Սէն Ժէրվէ) :*

Երգ, պար, արտասանութիւն :

Կը ներկայացուի ԱՐԱ ԳԵՂԵՑԻԿ աւան-դավէպէն դրուագներ՝ ղեկավարութեամբ դպրոցին արուեստագէտ ուսուցիչ Պ. Յ. Թորոսեանի :

Հանդէսի ընթացքին ճարտարագէտ Պ. Եդուարդ Իւթիւճեանի կողմէ պիտի ցու-ցադրուին Հայրենիքի նոր կենցաղն մո-գական լապտերով, եւ պատմական յի-շատակարաններու նկարները :

ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉ

ՕԴԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ԿԱՅԱՆ

Այս տարի Հայ Կարմիր Խաչի Ֆէսան-վիլիէի օդափ. կայանի բացումը տեղի պիտի ունենայ Յուլիս չորսին : Հետեւա-բար Ա. խումբը կը մեկնի Երկուշաբթի Յուլիս չորսին եւ ոչ թէ Յուլիս մէկին, ինչպէս նախապէս յայտարարուած էր :

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐ

ՓԱՐԻԶ. — Հ. Յ. Դ. Ռոստոմ խումբի ժողովը այս Շաբաթ, ժամը 21ին, սովո-րական հաւաքատեղին :

ՇԱԻԻԼ. — Հ. Յ. Դ. Արշաւիր խում-բի ժողովը այս Շաբաթ, ժամը 21·30ին, սովորական հաւաքատեղին :

ՎԻԷՆ. — Հ. Յ. Դ. Անի կոմիտէի ըն-կերական ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ, ժամը 20·30ին, Օհանջանեան սրահը : Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պար-տաւորիչ է :

Հ.Յ.Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ԲԱՆԱԿ ՕԳՈՍՏՈՍ 1-31

Արձանագրութիւնները սկսած են :

Այս տարուան բանակումը տեղի կ'ու-նենայ Օթէլ Սփլանտիտի *մէջ,* Լաֆրէ *(Իզէռ) :*

1000 *մեթր բարձրութեան վրայ, գեղա-տեսիլ լիճի մը ափին, բոլոր յարմարու-թիւններով օժտուած մեծ պանդոկի մը մէջ : Խաղաղաւէտ եւ լողանք : Խմբական պտոյտներ, դասախօսութիւններ եւ գե-ղարուեստական երեկոյթներ :*

Օրականն 8·50 Ն. Ֆ. :

Արձանագրութեանց համար դիմել ամէն օր՝ 17 Րիւ Պլէօ, *կէսօրէ վերջ ժամը 1-2, երեկոները 7·30 - 8·30, Շաբաթ 2-6 :*

Խմբական տոմսի՝ արձանագրութեան վերջին օր, Յուլիս 3 : Փարիզէն երթու-դարձ եւ կանխավճար 100 Ն. Ֆ. :

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Ֆ. Կ. Խաչի Տէսինի մասնաճիւղին կողմէ :

Տեղի պիտի ունենայ Յուլիս 10ին, Կի-րակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ Կապիյո-նի *սրճարանին գեղատեսիլ պարտէզին մէջ : Գեղարուեստական բաժին :*

Հայկական նուագ ու երգեր բարձրա-խօսով :

Ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով :

Կը հրաւիրուի Տէսինի եւ Լիոնի Հա-յութիւնը :

Կը խնդրուի չխաչաձեւել այս ձեռնար-կը : Անձրեւի պարագային ապահով վայր :

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ՝

Սեբաստիոյ Նահանգային Մուրատ Ուսումնացիրաց միութեան կողմէ

Կը նախագահէ ՏՈՔԹ. ԱՐՇԱԿ ՊՕՂՈՍԵԱՆ

Այս Կիրակի կէսօրէ ետք ժամը 3·30ին, Սեւրի Սամուէլ Մուրատեան վարժարանի պարտէզին մէջ : (Անձրեւի պարագային սրահը)

Իր սանին շրջանաւարտութեան առթիւ :

Գեղարուեստական բաժնին իրենց մասնակցութիւնը կը բերեն Փարիզահայ լաւա-գոյն ուժեր :

ՄԿՐՏԻՉ ՊՕՂՈՍԵԱՆ, ՊԵՌՆԱՌ ՏԷՏԷՃԵԱՆ, ՏԻԿԻՆ ՔԻՒԹՆԷՐԵԱՆ եւ հայկա-կան պարախումբը Օր. Մ. ԱՍԼԱՆԵԱՆ (դաշնակ), Պ. Ա. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ (արտա-սանութիւն), ՏԻԿԻՆ ՇԱՔԷ ԳԱԼԱՅՃԵԱՆ եւ ուրիշներ :

Առատ պիւֆէ, շամփուրով խորոված : Մէթօր՝ իջնել Փօն տը Սեւր

Իսիէն առնել 169 թիւ հանրակառքը եւ իջնել՝ Սեւր :

ՀԱՅ ԸՆԾԱՅԱՐԱՆ

Լը Փէք

Բացուած են արձանագրութիւնները

1960-1961

Ուսումնական տարեշրջանին համար :

Տասը տարեկանէն սկսեալ երկրորդա-կան վարժարանի որեւէ դասարանի ու-սանող աշակերտ կ'ընդունուի : Ուսման ծրագիրն է դասական Պաքալօրէա *(Պաք քը-լասիք) :*

Որ եւ է լուսաբանութեան համար դի-մել, գրաւոր կամ հեռաձայնով, վարժա-րանի տեսչութեան :

ÉCOLE APOSTOLIQUE

3, Ave. de Grandchamp, LE PECQ (S. et O.)

Tél. ; 963-0172

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԾԱԽՈՒ Է

Հիւանդութեան պատճառով ծախու է Մարսէյլի միակ հայ դրավաճառատունը, 34 տարուան հաստատութիւն : Պատ-րաստ եւ շահաւոր գործ : Մանրամասնու-թեան համար դիմել՝

Գ. ԾԵՐԻԿԵԱՆԻ

13 Rue des Dominicaines, Marseille 1

AU BEAU NOYER

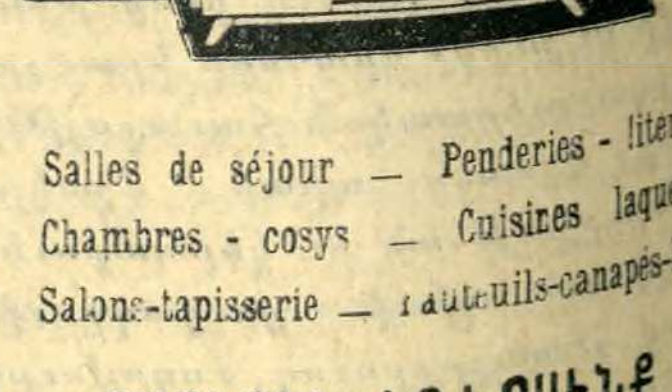

Salles de séjour — Penderies - literie
Chambres - cosys — Cuisines laquées
Salons-tapisserie — Fauteuils-canapés-lit

ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ
ՎՃԱՐՈՒՄՆԵՐՈՒ ՄԵԾ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ՋՐԻ ՑԱՆՋՆԵԼԻ ՖՐԱՆՍԱՅԻ
ԱՄԷՆ ԿՈՂՄԸ

185, BD. J. JAURES
15, AV. A. MORIZET
Boulogne - Billancourt
Métro : MARCEL SEMBAT
Mol. 06-03 et 60-38

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925
R. C. Seine 57 A 2731

Téléph. : PRO. 86 - 60
C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա և Հասարակապետ· տար· 40 Ն· Ֆր·, վեց·22Ն·Ֆր·
Արտասահման՝ տար· 50 Ն· Ֆր· Հատը 0,20 Ն· Ֆր·

ՇԱԲԱԹ
2
ՅՈՒԼԻՍ
SAMEDI
2 JUILLET
1960

36ՐԴ ՏԱՐԻ— ԹԻՒ 8839 — 36EME ANNEE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 16ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4640

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԻՐԱՐՈՒ ՄԻՍ Կ'ՈՒՏԵՆ

1955 Սեպտեմբեր 6–7ի գիշերը կը կազ– մէ ամէնէն սեւ էջը դեմոկրատներու տասնամեայ մենատիրական վարչաձեւի պատմութեան :

Այժ որ մամուլը որոշ ապատութիւն կը վայելէ, լեզուները կաշկանդող կապանք– ները քակուած են եւ թերթերը սկսած են քերթել թաքուն ծալքերը այդ ալաթուրքա ապեն թալանին :

Կարդալով Անգարայի եւ Գոլսոյ թուր– քերէն թերթերը, կը յիշենք 1908ի Օս– մանեան Սահմանադրութեան օրերը, երբ աւելի քան երեք տասնեակ տարիներ հա– միտեան դարձուրելի դրաքննութեան են– թակայ մամուլը սկսելով ապատ չունչ քաշել, յոխտուն յարձակումներ կը զոր– ծէր երկրագրի բռնակալին եւ անոր «կա– մարկլա»ին դէմ, անարդութեան սիւնին գամելով հին «ռէժիմ»ի վարիչները :

Հիմա ալ թերթերը իրարու հետ մրցու– մի կ'ելլան եւ ամէն օր նոր մեղք մը, նոր ոճիր մը երեւան կը հանեն վարկա– բեկելու համար Պայար – Մենտերէս կա– ռավարութիւնը :

Սակայն ամէնէն աւելի կը ծանրանան Սեպտեմբեր 6 – 7ի նախճիրին վրայ եւ նոյնոր փաստերով կ'ամբաստանեն գըլ– խաւոր վարիչները :

Առջի օր հրատարակեցինք վաթանի աշխատակից Օքթայ Աքպալի գրութիւնը, որով հաշիւ կը պահանջէր պատասխանա– տուներէն : Կը յիշէր թէ քննիչ մարմին մը կը դրկուած Անգարայէն Պոլիս իս– կական յանցաւորները երեւան հանելու համար : Արդի՞նք : Անմեղներ կը դատա– պարտուին, իսկ բուն պատասխանատու– ները ասիճանի բարձրացում կ'ունենան :

Ցուսա Քէօփրիւլիւ, որ 1950 – 1957 արտաքին նախարար էր եւ դէպքին օրը Պոլիս կը գտնուէր Պայարի, Մենտերէսի եւ կէտիկի հետ, եէնի Սապահի Անգարա– յի Բղթակին ըրած յայտարարութեամբ յայտ ի բաց կ'ամբաստանէր վարչապետն ու նիքքին նախարարը եւ Պիղատոսի նը– ման կը լուայ իր ձեռքերը (Յառաջ, 17 Յունիս) :

Աէշամի քրնիկապիր Ազիզ Նէսին յա– ջորդական երեք թիւերով (Յունիս 12, 13 եւ 14) բուռն յարձակում կը զորձէ Քէօփրիւլիի վրայ «Յանցաւորը դատա– խազ դարձած» խորագրին տակ եւ փաս– տով կ'ապացուցանէ թէ անիկա հասա– րակ չափով պատասխանատու է Սեպտ. 6–7ի եղերելի դէպքին համար, որքան դեմոկրատ կուսակցութեան հիմնադիր իր միւս երեք ընկերները :

« Թերեւս ձայնս պիտի չհանէի, եթէ Ցուսա Քէօփրիւլիւ, ականատես անդամը այն քաղաքական չէթէին (հրոսակա– խումբ), որ իր ազատ ձեռքերով պատ– րաստած էր 6 – 7 Սեպտեմբերի ողբեր– գութիւնը, այսօր ամբաստանելու չհերկը չէթէի իր հին ընկերները, որոնցմէ մէկը անձնասպան ըլլալով օձիքը ազատեց ար– դարութենէն : Սակայն ալ չկրցայ դիմա– նալ : Մէր տեսնուած է, որ յանցաւորը դատախազ դառնայ : կարագէն մաղ քա– շելու ձեւով կ'ուզէ ինքզինքը ցեխէն դուրս հանել եւ անմեղ ըլլալը մեզի կըլ– խնել » :

Յօդուածագիրը կը պատմէ, որ դէպքէն երկու օր վերջ զինքը զբնտաղի մէջ բան– արկեր էին, իբրեւ յանցաւոր, ուրիշ բազմաթիւ անմեղներու հետ, որոնցմէ ոմանք խելքերնին թռցուցեր են, ոմանք ինքզինքը կախել : Ու կը զարմանայ թէ ինչպէս ապատեցան մահէ :

Միջազգային մամուլն ու ձայնասփիւռը ձգողեց հանած ըլլալով բուն յանցաւոր– ները, «ոճրագործներու կառավարու– թիւնը ուզեր էպատասխանատու հռչակել հանդիսավարները, իբրեւ թէ անոնք է– ական ծանրագոյն ոճիրները : Ասոնցմէ երկուքը մուխքար են :

Ֆրանսայի տեսակէտը եւ դիրքը անփո– փոխելի են եւ ապարդիւն է վիճիլ այդ մասին, ապա հրահանգած են իրենց բա– նագնացին որ վերադառնայ :

Տարակարծութեան չորս հիմնական կէ– տեր կան :

1) Եփ էլ Էնի ներկայացուցիչները փափա– խած են տը կուի հետ տեսակցիլ :

«Ոչ միայն մերժումի հանդիպեցանք , կը չեշտեն անոնք, այլեւ ոչ մէկ ապահո– վութիւն տուին թէ Ֆերհաթ Ապպաս տը կուի կողմէ պիտի ընդունուի : Գոհացան ըսելով՝ բանագնացութիւններէն ետք նը– ման հանդիպում մը կարելի ըլլայ թէ– րեւս » :

2·— Ֆրանսական պատուիրակութեան կազմը : Ըմբոստները Ֆրանսական կա– ռավարութեան հետ բանակցիլ կ'ուզեն · « Արդ , կ'ըսեն անոնք, մերժեցին յայտնել իրենց պատուիրակներուն անունները : Ըսին թէ պիտի խօսինք դիւանագիտական հա– րաբերութիւններու եւ խորհրդարանականներու հետ : Փարիզ կ'երթանք լիազօրուած ու չենք ուզեր ոեւէ մէկու հետ խօսիլ » :

3·— Յարաբերութիւն բանտարկեալնե– րու հետ : Եփ էլ Էնի զեկավարները կ'ու– զեն ազատ ըլլալ տեսակցելու Ֆրանսա պտնուող բանտարկեալներուն հետ (պէն Պելա եւ ուրիշներ) : Ֆրանսացիք մերժած են : Մինչեւ իսկ չեշտած են թէ ոչ մէկ հանդիպում պիտի արտօնուի :

4·— Ազատ գործունէութեան դաշտ ապժերացի պատուիրակներուն համար : « Պումենճէլի պատուիրակութիւնը խեղ– դուած էր» : Արդ , չենք կրնար բանակցիլ զգեակի մը ցանկապատին ետեւ : կ'ուզենք հաւասարէ – հաւասար իրաւունքներ ու– նենալ, Ֆրանս· պատուիրակներուն պէս : կ'ուզենք հանրային կարծիքին վրայ ազ– դել եւ մամուլին մեր տեսակէտները յայտնել » :

Դժգոհ են նաեւ վարչապետ՝ Տըմըրէլ եւ կառավարութեան պատուիրակ՝ Տը– լուվրիէլ վերջին ճառերէն : «Կը տեսնէ՞ք, կ'ըսեն , թէ Ֆրանսացիները խաղաղու– թիւն չեն ուզեր : Ի՞նչպէս կարելի է բա– նակցութեանց ձեռնարկել երբ կը յաւակ– նին մեզ ջախջախած ըլլալ, զինուորական մարդին մէջ» :

Քաղաքական չրջանակներու կարծիքով էֆ էլ Էնի վարիչները մտադրած են հո– գերանական պայքար մը ստեղծել : Ուրիչ խօսքով համոզել միջազգային կարծիքը որ իրենք խաղաղութեան կոմմանկիցներ են ու կ'ուզեն բանակցիլ, սակայն մեր– ժումի կը հանդիպին :

Ցատկանշական է Թունուզ հրատարակ– ուող Նոր Տէսթուրի պաշտօնաթերթի «Լը Փըթի Մաթէն»ի յօդուածը : « Փարիզ ոչ մէկ դրական պատասխան տուաւ Ալժ· կառավարութեան ներկայացուցած հինգ հարցումներուն… Իր պատասխաններով, Ֆրանսական կառավարութիւնը իր իսկա– կան նպատակները երեւան հանեց … կ'ուզեն որ «Քալէի քաղքենիներուն» պէս Փարիզ երթան եւ յանձնեն ճեպելիներու ապայակոյտի բանալիները» :

Ներկայիս երկու հաւանականութիւններ կան : Պումենճէլ կրնայ կրկին Փարիզ գալ հակառաջարկներ բերելով կամ ալժ· պատուիրակութիւնը կուղայ առանց Ֆեր– հաթ Ապպասի : Յստակ է թէ Ալժ· Ազատ· ճակատը կ'ուզէ քաղաքական բանակցու– թիւններ ունենալ ի սկզբանէ մինչ Ֆրան– սա միայն կրակը դադրեցնելու մասին կ'ուզէ խօսիլ :

Թունուզի մէջ երբորդ լուծում մըն ալ կը նախատեսուի, ձգձգել խօսակցու– թիւնները, ապասել որ «պատուղը հասուն– նայ» : Մինչեւ ե՞րբ սակայն : Անորոշ ժամանակի համար, «Ալժ· կառավարու– թեան» 1 անդամը որ հաւանաբար «պա– գացած է» եւ ծանօթ է Ֆրանս· գրակա– նութեան, ըսած է·— «Ամիսէ մը, տարիէ մը…» :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԻՊՔԵՐԸ

ԸՆԴՀԱՏՈ ԻՄ ԹԷ ԽՋՈՒՄ

ԱԼԺ· ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ԹՈՒՆՈՒԶ ՀԱՍԱՒ

Փարիզէն Թունուզ փոխադրուեցաւ քա– ղաքական աշխարհի ուշադրութիւնը : « Ալժ· կառավարութիւն»ը պիտի լսէ իր բանագնացներուն զեկուցումն ու տպա– ւորութիւնները :

Թունուզի մէջ Ալժերացիները բացէ ի բաց կը յայտարարեն թէ «Ֆերհաթ Ապ– պաս Փարիզ պիտի չերթայ Ֆրանսայի դրած պայմաններու հիման վրայ » : Նոյն տպրիւրին համաձայն կացութիւնը հե– տեւեալն է :

1·— Մըլէօնի վերջին հանդիպումին՝ Ֆրանսական կառավարութիւնը ժխտա– կան պատասխաններ տուած է Ալժերացի– ներու դրած հակառաջարկներուն :

2·— «Ալժ· կառավարութիւն»ը իր ներ– կայացուիչը Փարիզ դրկեց որպէսզի ճշդուի Ֆերհաթ Ապպասի Փարիզ մեկնե– լու ձեւերը : Ֆրանսական կառավարու– թիւնը կ'ուզէ միակողմանի ձեւով կար– գադրել : կատարեալ «վերջնագիր» մըն էր որ ներկայացուեցաւ :

3·— « Ալժ· կառավարութիւն»ը կ'ուզէ բանակցիլ եւ Ֆերհաթ Ապպաս Փարիզ դա– լու պատրաստ է միշտ· սակայն անհրա– ժեշտ է որ Ֆրանսա հրաժարի իր «կեց– ուածքէն» :

Մինչ բան նոյն չրջանակներուն հետեւ– եալ ձեւով անցած է Մըլէօնի վերջին ժողովը : Զորեքշաբթի Ֆրանսացի ներ– կայացուցիչները յայտարարած են թէ պատ ըլլային դէպքը կազմակերպողները : Այս իմաստով ճառ խօսեր է Քէօփրիւլիւ խորհրդարանին առջեւ :

Ազիզ Նէսին կը տրամաբանէ ·

« Ա՛յ Քէօփրիւլիւ, այս ի՞նչ խելք է : Եթէ 6–7 Սեպտեմբերին Պոլիսը քանդելու չափ ղօրաւոր համայնավարական ցանց մը գոյութիւն ունենար, ամէնէն առաջ ձեզ չէ՞ր տապալեր : Դուք հաւատացի՞ք ձեր ըսածին » :

Դեմոկրատ կառավարութիւնը չարու– նակ սուտ լուրեր կը տարածէ եղեր Թուր– քիոյ մէջ համայնավարներու գործունէ– ութեան մասին : Ինչո՞ւ : Պարզապէս Ամե– րիկացիներէն դրամ քաշելու համար :

Մ· Նահանգներու արտաքին նախարար Ֆոսթըր Տըլլսի Անգարա այցելութեան առթիւ ամերիկեան դեսպանատան պար– տէզին մէջ ռումբ մը նետուեր էր : «Ով նետեց զայն» կը հարցնէ Ազիզ Նէսին, որ կը պատասխանէ, իսկը Քէօփրիւլիւի ուղղելով ·

« Զի՛ր կառավարութիւնը : Ամթիւրջի տունը ռումբ նետողն ու Պոլիսը քանդողը ձեր կառավարութիւնն էր : Ամերիկացի– ներուն կ'ըսէիք որ «մեր մօտ համայնա– վարական վտանգ կայ : Համայնավարնե– րը ռումբ կը նետեն : Ամա՛ն մեզի դրամ տուէք» : Այս ձեւով առնուած դրամն ալ իրենք իրենց կառավարութիւն անունը տուող չէթէին դրպանը պիտի մտնէր : Սակայն այդ «պոմպա»յի խեղկատակու– թիւնը չկլլեցին Ամերիկացիները եւ ձեր վրան խնդացին : Ամերիկեան թերթերուն մէջ ծաղրի առարկայ դարձուցին » :

Ու կ'եզրակացնէ ·

« Դիմակները վա՛ր, Քէօփրիւլիւ, դո՛ւք յանցաւոր էք» :

Սկսած են իրարու միս ուտել :

Ալժիր կը սպասուի Գոլսոյ այն առենի կուսակալ փոֆ· Ֆախրէտտին կէօքայի յայտնութիւններուն, լոյս աշխարհ բերե– լուհամար դէպքին բոլոր դաղտնի ծալ– քերը :

ԹՈՒՐՔԻԱ

ՆՈՐ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ ԵՐԹԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Պոլսոյ թերթերէն կը խաղեմ ·—

Անգարայէն կը հաղորդեն թէ արտա– նութիւն առնելու պայմանաւ հետեւեալ անձերը միայն կրնան երկրէն դուրս ել– լել ·—

ա) Արտասահմանի մէջ պաշտօնական – րողներ :

բ) Անոնք որ արտասահման կ'ուսանին կամ պիտի ուսանին :

գ) Անոնք որ հիւանդ են եւ իրենց հի– անդութիւնը բժշկական մարմիններուն կողմէ կը հաստատուի :

դ) Անոնք որ առեւտրական կապեր ու– նին :

ե) Անոնք որ արտասահմանի իրենց ազ– գականներէն հրաւէր կը ստանան :

Այս վերջինները կ'արտօնուին սակայն եթէ արտասահմանի իրենց չատ մօտիկ ազգականները տեղւոյն Թրքական հիւ– պատոսարանին դիմելով ապացուցանեն թէ կ'ապահովին իրենց հրաւիրած անձ– րուն ապրուստն ու բնակութեան ծախքը եւ անհրաժեշտ արտօնութիւնը ձեռք բե– րելէ վերջ չհապրզրտուող իշխանութեանց յանձնեն ճամբորդութեան տոմսերը :

Ոչ մէկ զրօսաչրջիկի ուղեւորութիւն արտօնուած է :

ՆՈՒԻՐՆԵՐԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻ

Սամաթիոյ Թագ· Խորհուրդը երկու հազար ոսկի նուիրեց պետական գանձին :

Բանկալթիի Մխիթարեան վարժարա– նի ուսուցչական կազմն ու պաշտօնէու– թիւնը 1535 ոսկի, 9 ոսկեայ ամուսնական մատանի, մէկ ապարանջան եւ մէկ մա– տանի թանկարժէք քարով նուիրեցին պետական գանձին :

Ֆէրիգիւղի վարժարանի ուսուցչական կազմը 1150 ոսկի եւ երկու ամուսնական մատանի նուիրեցին :

Ներսէսեան Եմմոնեան վարժարանը 500 ոսկի նուիրած է պետական գանձին :

×

Զէյթունպուրնուի մէջ ձերբակալուած – գան 11 դեմոկրատներ որոնք Մայիս 4ին Թօփդաբուի մէջ փորձած էին լինչի են– թարկել Հալքի պարագլուխ Ըմէրթ Ինէ– նիւ : Ասոնցմէ երկուքը մուխքար են :

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ՄԵԿՆՈՂ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր ընթերցողներուն արձակուրդի ա– միսները, արձակուրդի շրջան է նաեւ թերթին առաքումով զբաղող մեր պաշ– տօնեաներուն համար՝ որոնց կարգաւ բացակայութիւնը զգալի կերպով կը դժ– ուարացնէ մնացողներուն առօրեայ աշ– խատանքը :

Կը խնդրենք մեր ազնիւ բաժանորդնե– րէն որ, արձակուրդի առժամեայ հասցէի փոփոխութեան համար , նախընտրաբար հաճին դիմել որեւէ թղթատարական գը– րասենեակ :

Ընթացիկ պարզ եւ ձրի գործո– ղութիւն մըն է, որուն գործադրութեան համար պէտք է լեցնել տեղւոյն վրայ տը– րամադրելի՝ հետեւեալ խորագիրով դե– ղին թուղթը · —

Formulaire No 755-A — ORDRE DE RÉEXPÉDITION
(Changement d'adresse temporaire)

Կանխաւ շնորհակալութիւն մեր բաժա– նորդներուն որ պիտի ուզեն այդ ձեւով դիւրացնել մեր գործը :

Բացառաբար մեր խնդրանքը գործա– դրելու անկարելիութեան մէջ գտնուող բաժանորդներուն համար, հասցէի փո– փոխութեան ծախքն է՝ 2·50 Ն· Ֆ· , կանխաւ վճարելի :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԵՎ ԿԱՌԱՎԱՐՉԱԿԱՆ ՕՐԳԱՆՆԵՐԻ ՕՐԳԱՆ

ՁԱՐԹՈՆԱՐ

ՓՈՓԽԻՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ԵՎ ԳՅՈՒՂԱՑԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐՆԵՐԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐՆԵՐԻ ԵՎ ԳՅՈՒՂԱՑԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐՆԵՐԻ

(Շ. Եր ՝ ՀՐԱՊԱՐԱԿ ՕՐԱԹԵՐԹ)

Մոսկ. Հաստատվեց Տնտեսական խորհրդակցական ժողովի կազմը՝ Ստալին նախագահ, Ռուդզուտակ, Ռիկով, Կուիբիշև, Կալինին, Մոլոտով, Կոսիոր, Անդրեև, Ռուդենկո, Ժդանով, Միկոյան, Կոսիգին, Վոզնեսենսկի, Ֆեդորենկո, Ալեքսանդրով, Ալեքսեև, Ալեքսանդրովսկի

ԵԼԱԿՈՒԹ
ՀԻՆ ՀՈՒՐԻՆԵՐԻ ՀՈՒՇԵՐԻՑ

Ք.

Հետաքրքիր դասախոսություն կարդաց Ելակութի ուսումնական մասին։ Ներկա էին նաև շրջանի ղեկավարները։ Ելակութցիները հետաքրքրությամբ լսեցին հին հարևանների մասին։ Ելակութցիները հիշում էին, թե ինչպես էին հարևան գյուղերի հայերը ապրում, ինչպես էին նրանք աշխատում, ինչպես էին նրանք հանգստանում։ Ելակութցիները հիշում էին նաև, թե ինչպես էին հարևան գյուղերի հայերը ապրում, ինչպես էին նրանք աշխատում, ինչպես էին նրանք հանգստանում։

— Ես հիշում եմ, — ասաց մի ծերունի, — թե ինչպես էին հարևան գյուղերի հայերը ապրում, ինչպես էին նրանք աշխատում, ինչպես էին նրանք հանգստանում։

Ելակութցիները հետաքրքրությամբ լսեցին ծերունու խոսքերը։

— Ես հիշում եմ, — ասաց մի ուրիշ

Ա. Ջ. Դ.

Մայիս 28ի տօնակատարութեան առթիւ հրապարակ հանուած վիճակահանութեան տոմսերու չահող թիւերը կրնան դիմել Մշակոյթի տունը, 17 Րիւ Պլէօ, Տիկին Գարտինէին, ստանալու համար իրենց նուէրները:

ԿԱՐԳԱԴԻՐ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲ

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ԿԱՅԱՆ

Օդափոխութեան կայանի առաջին խումբը կը մեկնի Երկուշաբթի Յուլիս չորսին:

Կառ տը Լիոն, գանուիլ ժամը 22ին զուրսի Քուր տը լ'Օռլօժին տակը:

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Վահան Փաստրրմաճեանի մահուան առթիւ Տիկին Արմենուհի Խաչիկեան քսան Ն. Ֆ. կը նուիրէ Ս. ԹԷՀԼԻՐԵԱՆԻ սրահին: (Ստանալ «Յառաջ»էն):

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ ԴՊՐՈՑԻՆ ՀԱՄԱՐ

ԽՄԲ.— Թղթակցութիւնը «Յառաջ»ի երէկուան թիւով: Վարժարանի հանգէսին մէջ հաւաքուած.—

Պ. Գէորգ Ալեքսանեան յիսուն Ն. Ֆ., Տէր եւ Տիկին Գալիկեան քսան Ն. Ֆ., Պ. Զպուքճեան, Տիկին Մէթէլեան, Տէր եւ Տիկին Պարգեւ Սայրին, Տիկին Գափլանեան, Տիկին Շաքէ Գալայճեան, Պ. Ատանալեան, Տէր եւ Տիկին Միքայէլեան, Տիկին Ալէքսանեան, Տիկին Զատրճեան, Պապիկեան, Արթինեան, Թորիկեան, Գրիգորեան, Համբարեան, Կիւլիւզար Տէյիրմէնճեան, Ասլանեան Սօղոն, Դշխոյ Ասլանեան, Ֆէրմանեան, Ծերունեան, Տէր եւ Տիկին Եղիազարեան, Տիկին Վ. Գալիկեան, Տիկին Սամուրքաշեան, Պ. Եղիա Սերոբեան, Տիկին Ֆէրատեան, Պ. Նշան Դարբինեան, Պ. Դ. Դաւիթեան, Տիկին Խօմէգեան, Պ. Զարեհ Սարգիսեան, Պ. Պ. Յակոբ, Գրիգոր, Սմբատեան տասնական Ն. Ֆ.:

Տիկին Մանուկեան, Պ. Տէրտէրեան եւ երկու Ոմն հինգական Ն. Ֆ.:

ՏԱՐԵՎԵՐՋԻ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

Պանեէօ – Քաշան.— Այս Կիրակի օր ժամը 2·30ին, Քաշանի քաղաքապետարանի սրահին մէջ:

Տեղւոյն Կրթ. Մարմնոյն կողմէ:

Կը նախագահէ Պ. ԼԵՒՈՆ ՏՕՆԻԿԵԱՆ

Խմբերգ, պար, մեներգ, արտասանութիւն եւ հաճելի անակնկալներ, ղեկավարութեամբ ուսուցչուհի Տիկին Պալըգճեանի:

Մեթրօ Քաշան:

ԼԻՈՆԻ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ ԴՊՐՈՑԻՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

Տէսին, Կապիյոնի սրճարանին բակը, Յուլիս 3ին, Կիրակի օր:

Լիոնի Լուսաւորիչ դպրոցին դաշտահանդէսը Տէսինի մէջ, այս Կիրակի ամբողջ օրը, Կապիյեռնի սրճարանին բակին ծառերուն տակ, զովասուն ջրանցքին եզերքը:

ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ Ս. ՂԱԶԱՐ - ՎԵՆԵՏԻԿ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅՔԸ

ՄԵԿՆՈՒՄ՝ Օգոստոս 6

ՎԵՐԱԴԱՐՁ՝ Օգոստոս 31

Հռոմի Ողիմպիական Խաղերը զբօսաշրջիկներու խճողում պիտի պատճառեն այս տարի Իտալիոյ մէջ:

Մեր խումբին հանգիստ ճամբորդութիւնը եւ լաւագոյն բնակութիւնը օր առաջ ապահովելու համար, կազմակերպութեան աշխատանքները սկսած են:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Օրերը շուտ կ'անցնին, ցանկը շուտով կ'ամբողջանայ:

ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵԼ

Պ. ԹԱՐՈՆ

58, Bd. Serrurier, PARIS 19 - Métro Pré-St-Gervais

Ն. ՄԱՅԻՍԵԱՆ

45, Rue de Trévise' PARIS 9 - Tél. TAI 49-40

(Գաւիթին մէջ)

Յ. ՊԱՍՄԱՃԵԱՆ

11, Ave. Béranger, ARNOUVILLE-LES-GONESSE (S. et O.)

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »

Հ.Յ.Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՃԱՄԲԱՐ ՕԳՈՍՏՈՍ 1-31

Արձանագրութիւնները սկսած են:

Այս տարուան բանակումը տեղի կ'ունենայ Օթէլ Սփլանտիտի մէջ, Լափրէ (Իզէռ):

1000 մեթր բարձրութեան վրայ, գեղատեսիլ լիճի մը ափին, բոլոր յարմարութիւններով օժտուած մեծ պանդոկի մը մէջ: Խաղաղաշտ եւ լողանք: Խմբական պտոյտներ, դասախօսութիւններ եւ գեղարուեստական երեկոյթներ:

Օրական 8·50 Ն. Ֆ.:

Արձանագրութեանց համար դիմել ամէն օր՝ 17 Րիւ Պլէօ, կէսօրէ վերջ ժամը 1–2, երեկոները 7·30 – 8·30, Շաբաթ 2–6:

Խմբական տոմսի՝ արձանագրութեանց վերջին օր, Յուլիս 3: Փարիզէն երթուդարձ եւ կանխավճառ 100 Ն. Ֆ.:

ԵՂԱՆԱԿԻ ԱՄԵՆԱՄԵԾ ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Ֆ. Կ. Խաչի Մարսէյլի մասնաճիւղին կողմէ:

3 Յուլիս, Կիրակի ամբողջ օրը

Ծառաշուք եւ օդասուն ընդարձակ պարտէզին մէջ:

Bar Charles, La Fêve

Պատուոյ նախագահութեամբ Ամերիկայի Հ. Օ. Մ.ի ընկերուհիներէն

ՏԻԿԻՆ ՍԱԹՕ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

Բացման խօսք Տիկին Վարդանուշ Հազարեան, կը խօսի Տիկին Զապէլ Պետիկեան:

Գեղարուեստական ճոխ բաժին.— Կ'երգէ Օր. Փօլէթ Արզումանեան, խմբերգ, մեներգ, արտասանութիւն եւ զուեջտ Կապոյտ խաչի աշակերտներու կողմէ:

Ժամը 16էն սկսեալ հայկական եւ եւրոպական պարեր, ընկերակցութեամբ Ս. ՉէՕՐԷՔՃԵԱՆ նուագախումբի:

Մուտքը ազատ է:

Ճոխ պիւֆէ, շամփուրով խորոված, մատչելի գիներով:

ԾԱՆՕԹ.— Հանդիսավայր երթալու համար Շափիթրէն առնել Լա Ֆէվ տանող հանրակառքը եւ իջնել վերջաւորութեան, ճիշդ հանդիսավայրին առջեւ:

Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ – ՄԿՐՏԻՉ

Այս Կիրակի Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ պիտի պատարագէ եւ քարոզէ Նիւ Եորքի Ս. Խաչ եկեղեցւոյ հոգեւոր հովիւ Հոգեշնորհ Տէր Եղիշէ վրդ. Սիմոնեան:

Կը հրաւիրուի հաւատացեալ հայ հասարակութիւնը:

ԱՄԱՎԵՐՋԻ ՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած՝ Պէլվիլ – Լիլա հայկական դպրոցի Կրթ. Մարմնի կողմէ, բարձր հովանաւորութեամբ Հայրապետական պատուիրակ ՍԵՐՈՎԲԷ ԵՊԻՍԿ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ, Կիրակի, Յուլիս 3ին, ժամը ճիշդ 15ին, Մէրի Փրէ Սէն Ժէրվէի սրահը (Մէթրօ Փրէ Սէն Ժէրվէ):

Երգ, պար, արտասանութիւն:

Կը ներկայացուի ԱՐԱ ԳԵՂԵՑԻԿ աւանդավէպէն դրուագներ՝ ղեկավարութեամբ դպրոցին արուեստագէտ ուսուցիչ Պ. Յ. Թորոսեանի:

Հանդէսի ընթացքին ճարտարապէտ Պ. Եդուարդ Իւթիւճեանի կողմէ պիտի ցուցադրուին Հայրենիքի նոր կենցաղն մօգական լապտերով, եւ պատմական յիշատակարաններու նկարները:

ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Մարսէյլէն ուղղակի Օտեսա, կամ աշխարհի որեւէ կողմէ

նաւով, օդանաւով, երկաթուղիով, որեւէ ընկերութեամբ եւ նոյն գիներով:

Վճարումը՝ հոս կամ արտասահման: Կ'ապահովենք վիզայի գործողութիւնները ձրի, կ'ապահովենք նաեւ տեղերը ձրի:

Դիմել՝

ԺԱՆ-ԵՂԻՇԷ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆԻ

որ 35 տարուան փորձառութիւն ունի:

AMERICAN LLOYD

48, RUE DE LA RÉPUBLIQUE

MARSEILLE

Tél.: 20-47-22

Ամէն դիւրութեան համար, ամէն տեղէ դիմել Մարսէյլի հասցէին:

Հ. Յ. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ԱՍՈՒԼԻՍ

Այս Շաբաթ երեկոյեան ժամը 9ին Մշակոյթի Տան մէջ (17 Րիւ Պլէօ)

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Կեդր. վարչութեան կողմէ:

ՄԵՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ՇՈՒՐՋ

Բ. մաս

Ասուլիսը կը վարէ՝ ԸՆԿ. Կ. ՄԵՀԵԱՆ

Կը հրաւիրուին Նոր Սերունդի Փարիզի եւ արուարձաններու, Հ. Յ. Դ. Ուս. Միութեան եւ երիտասարդ խումբերու անդամ – անդամուհիները եւ փափաքող ընկերուհիներն ու ընկերները:

ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կրընոպլի Կապոյտ Խաչի տարեկան Դաշտահանդէսը, մեծ պատրաստութեամբ:

Այս Կիրակի, Սէն Նիզիէի ճամբուն վրայ Շաթօ տը Պորըկարի գեղատեսիլ լեռնադաշտի պաղ ջուրին մօտ:

Դաշտահանդէսի ընթացքին, պիտի կատարուի դպրոցի աշակերտներու մրցանակաբաշխութիւնը:

Գեղարուեստական խնամուած բաժին, աշակերտներուն կողմէ:

Հաճելի եւ զուարթ մթնոլորտ, բարձրախօսով հայկ. եղանակներ:

Ճոխ եւ դիւրամատչելի գիներով պիւֆէ, պատրաստուած Խաչուհիներու կողմէ

Սիրով կը հրաւիրուին Լանսէի, Թընոժի եւ շրջաններու հայրենակիցները:

Անձրեւի պարագային, կը յետաձգուի Յուլիս 10ին:

Հ. Յ. Դ.

ԸՆԿ[illegible]ՆԵՐ

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Յ. Դ. Յոսամ խումբի ժողովը այս Շաբաթ, ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին:

ՇԱՒԻԼ.—Հ. Յ. Դ. Արղութեան խումբի ժողովը այս Շաբաթ, ժամը 21·30ին, սովորական հաւաքատեղին:

ՎԻԷՆ.— Հ. Յ. Դ. Անի կոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ, ժամը 20·30ին, Օհանջանեան սրահը: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ԲԱՆԱԿՈՒՄԻ ՀԱՒԱՔՈՅԹ ԵՒ ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի «Ահարոնեան» խումբին կողմէ:

Այս Կիրակի ժամը 15ին Մշակոյթի Տան մէջ, 17 Րիւ Պլէօ:

Պարանցիկ այս ցերեկոյթի ընթացքին ներկաներու բացատրութիւններ պիտի տրուին այս տարուան բանակումի մասին: Փափաքողները կրնան արձանագրուիլ նոյն օրը:

Prix Brémond

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Այս Երեքշաբթի իրիկուն ժամը 21ին

Սալ Տրպիւսի

252, Fbg. St. Honoré

Դասախօս՝ ՍԻՐԱՐՓԻ ՏԷՐ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

Նիւթ՝ Նեսքըր Պիթթի հաւաքածոյին հայկական ձեռագիրները:

(Projections)

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ՝

Սեբաստիոյ Նախանգային Մուրատ Ուսումնասիրաց միութեան կողմէ

Կը նախագահէ ՏՈՔԹ. ԱՐՇԱԿ ՊՕՂՈՍԵԱՆ

Այս Կիրակի կէսօրէ ետք ժամը 3·30ին, Սեւրի Սամուէլ Մուրատեան վարժարանի պարտէզին մէջ: (Անձրեւի պարագային սրահը)

Իր սանին շրջանաւարտութեան առթիւ:

Գեղարուեստական բաժնին իրենց մասն ակցութիւնը կը բերեն Փարիզահայ լաւագոյն ուժեր:

ՄԿՐՏԻՉ ՊՕՂՈՍԵԱՆ, ՊԵՌՆԱՌ ՏԷՏԷՃԵԱՆ, ՏԻԿԻՆ ՔԻՒԹՆԷՐԵԱՆ եւ ՍՕՍ պարախումբը Օր. Մ. ԱՍԼԱՆԵԱՆ (դաշնակ), Պ. Ա. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ (արտասանութիւն), ՏԻԿԻՆ ՇԱՔԷ ԳԱԼԱՅՃԵԱՆ եւ ուրիշներ:

Առատ պիւֆէ, շամփուրով խորոված: Մէթօր՝ իջնել Փոն տը Սեւր

Իսիէն առնել 169 թիւ հանրակառքը եւ իջնել՝ Սեւր:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԱՆՑՈՒՑԷՔ ՁԵՐ ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԸ

ՎԵՑ ՏԱՐՈՒԱՆ ՓՈՐՁԱՌՈՒԹԻՒՆ

TRANSTOURի ՄԻՋՈՑՈՎ.

ԴԱՐՁԵԱԼ ԿԸ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԻ ԶԲՕՍԱՇՐՋԻԿՆԵՐՈՒ ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԴԷՊԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Մեկնումներ՝ Յուլիս 26 եւ Օգոստոս 28, երթ ու դարձ շոգենաւքով

15 ՕՐ ԵՐԵՒԱՆ ԵՒ 2 ՕՐ ՄՈՍԿՈՒԱ

Գին 2000 Ն. Ֆ.: Մասնաւոր հաշուեգ ին անհատական մեկնումի համար

Դիմել՝ **TRANSTOUR, 49, Avenue de l'Opéra, Paris - Tél. OPE' 61-15**

ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ եւ ՈՒՐԲԱԹ օրերը ժամը 16էն 18·30:

Հիմնադիր-Տնօրէն ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԵԱՆԵԱՆ

ՃԱՇԱՐԱՆ ԵԱՐ

Ֆրանսական – հայկական եւ կովկասեան ընտիր կերակուրներ

4, RUE ROBERT-ETIENNE

(Rue Marbeuf) PARIS - 8e

TÉL.: BAL. 31 21

ՇԱՆ ԶԷԼԻԶԷԻ ՄՐՏԻՆ ՎՐԱՅ

Métro: F. D. Roosevelt

Հաճելի մթնոլորտ

Առաջնակարգ կովկասեան խորոված – ներ, «շաշլիք», «քարաքի»

Bar Américain

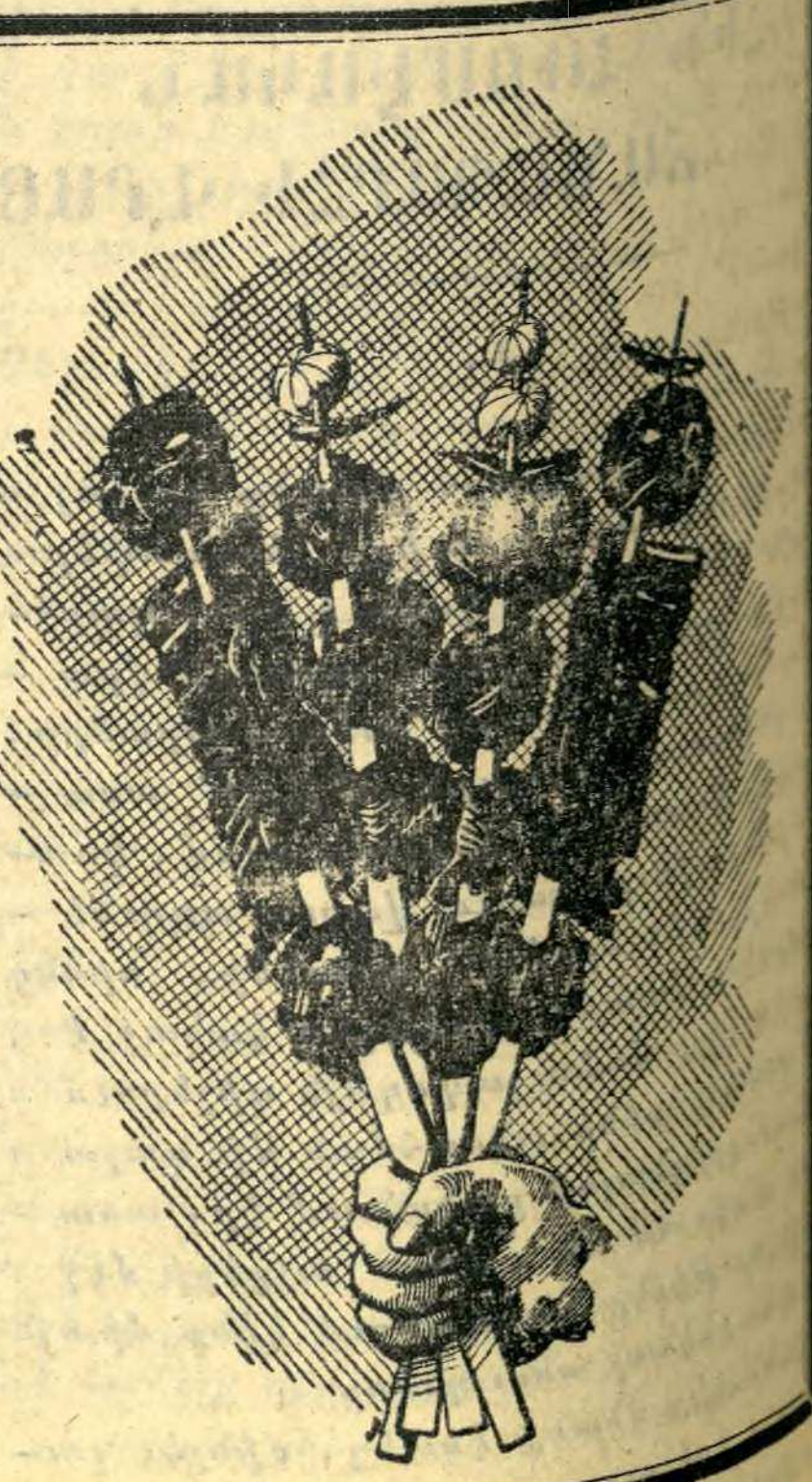

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա և Հասարակապետ· տար· 40 Ն· Ֆր·, վեց·22Ն·Ֆր·
Արտասահման՝ տար· 50 Ն· Ֆր· Հատը 0,20 Ն· Ֆր·

ԿԻՐԱԿԻ
3
ՅՈՒԼԻՍ
DIMANCHE
3 JUILLET
1960

36ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8810 — 36EME ANNEE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 16ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4641

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՔԱՌԱՍՈՒՆՔԸ

Քառասուն օր անցաւ արդէն այն օրէն ի վեր (23 Մայիս), երբ հեռաւոր Քալի – Քոլոմպիոյ, ափերուն վրայ յաւիտենապէս աչքերը փակեց նոր օրերու անհման հայ հերոսը, Սողոմոն Թէհլիրեան :

Անհունք իրեն պէս ուրիշ անձնազոհ Քէսապլիներ ալ, ինչպէս Միսաք Թորլաքեան, Արշաւիր Շիրակեան, Արամ Երկանեան, Սահակ Մադիկեան, որոնք ահա – բեկեղին ջարդարարներ Ճիւանշիրը, Սալիմ Հալիմ փաչան, Պէհաէտտին Շաքիր – ը, ձէմալ Ազմին եւ Ճէմալ փաչան՝ Պոլսոյ, Հոմի, Գերլինի եւ Թիֆլիսի մէջ, ան հայրենասիրութեամբ եւ պնահատելի յանդգնութեամբ :

Բոլորն ալ կը գործէին Հ· Յ· Դաշնակցութեան գլուխն տակ, իրրեւ անձնուէր գիտուորներ՝ վտանգելով իրենց կեանքը :

Մէկ միլիոն նահատակներու վրէժը խառնած էր այս հայորդիներու բազուկ – ներուն մէջ :

Անոնց անվեհեր գնդակները՝ չէչտակի ոդղուած դահիճներու դիւային դանկին՝ անթաւոր գետին փռած էին զանոնք մեծ ոճրագործներու պողոտաններուն վը – րայ, օր ցերեկով :

Նահատակ Ջարդարարները փոխ առ – նուած անուններով կը յուսային հանդիսա ու ապահով — մանաւանդ գեղջ ու ջուայլ — կեանք մը վարել օտար հողի վրայ :

Հայ Նեմեսիսը գտաւ զանոնք իրենց որ – Ոխան մէջ եւ իրարու հետեւ գժոխք դրկեց :

Մեր վրէժխնդիր հայդուկները փրկե – ցին Հայուն պատիւը : Հպարտութեամբ ըսուցին մեր հոգիները :

Դաշնակից վարչապետներ ու նախա – րարներ հանդիսաւոր յայտարարութիւն – ներ ըրեր էին՝ յաղթանակէն վերջ թուրք Ջարդարարները պատժելու մասին :

Սակայն Նիւրէնպէրգի չունեցանք մենք՝ հակառակ բոլոր խոստումներուն :

Հայ ժողովուրդի մարտական կուսակ – ցութիւնը ինք կազմակերպեց հայկական Նիւրէնպէրգը, երբ տեսաւ որ Մեծերը ոչինչ կ'ընէին իրենց «փոքրիկ դաշնակից»ը : Սողոմոն Թէհլիրեանի կը վիճակէր ա – նոր եղեռնի գաղափարը յղա – նել եւ զայն սադիստական խորամանկու – թեամբ ու դիւային պարարիւնով վար – ադրող հրէշը, դահճապետ Թալէաթը , ոչխարագործ Իթթիհատի չար ոգին : Ան որ «Աւետում եւ մարդոց առջեւ» ամչ – նալու հանդիսաւորութիւն յանձն առնելով պատրաստած էր Հայութեան մահավճիռը : Ան որ իր ցեղին բնածին ոճրագործ րը – նազդութեան մարմնացումն էր :

1918ի Զինադադարին, երբ բոլոր ճա – կատներու վրայ չարաչար պարտութեան ենթակուած՝ Ծուռկիի եկեր էր օսմանեան կայսրութիւնը եւ Ջարդարարները լեզա – նատ եւրոպա փախած՝ Պոլսոյ մէջ Իթթիհատեան ղեկուն կողմնակիցներ Ֆա – շիստներ ալ, Տաշնակցութեան ղեկավարները Պիկա – սի պէս լուացին իրենց ձեռքերը՝ ա – մէն ինչ Իթթիհատի վրան փաթթելով : Ոճրագործ թուրքերը անմե՛ղ պատանիներ ...

Դատական փաստերը ցոյց կուտան թէ բոլոր դարերու եւ դասակար – գերու թուրքերը նոյն ոճրածին մտայ – նութիւնն են ունեցած քրիստոնեաներուն հանդէպ, Պալքաններէն սկսեալ :

Նոյնատակ Թալէաթի հոտած դիակը , որ քանի տարի Պերլինի դերեզմանատան մէկ անկիւնը դաղտագողի պահուած էր , Հանրապետութեան նախագահ Ին – էօնիւի կարդադրութեամբ՝ առօք փառաւորութեամբ Պոլիս ու թաղ –

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ

ԿԻ ՄՈԼԻ ԿԸ ԲՆՆԱԴԱՏՈՒԻ

Երկու օր է, Իսի լէ Մուլինոյի մէջ տեղի կ'ունենայ ընկերվարական կու – սակցութեան 52րդ համագումարը : Ընկե – րային կացութեան եւ Ալժերիոյ մասին ծանր քննադատութիւններ եղած են եւ մթնոլորտը տաքցած է : Կաղիէ որ աչ – խատանքի նախարար եղած է, անբնական կը գտնէ բանուորներու ներկայ բաղ – ձանքները՝ հեռատեսիլ, կառք, սառնա – րան եւն· : Առանք քաղքենիական ձգտում – ներ են որոնք խոտոր կը համեմատին ըն – կերվարական գաղափարականին հետ : Կաղիէ, ընդդիմադիր պարագալուխն է եւ կ'ուզէ որ կուսակցութիւնը ըսէ որ կո – լին որ ամէն եղածին համաձայն չէ : Ամերիքանիզասիոնի վտանգը մեծ է կա – դիէի համար : Հարկ է որ կուսակցութիւ – նը բոլորովին բաժնուի Ե· Հանրապետ – ութենէն եւ զրամատիրութենէն : Ալժե – րիոյ մասին, կաղիէ կ'ըսէ :- « Երկու սկզբունքներ պէտք է առաջնորդեն մեր գործունէութիւնը՝ չխանգարել բանակ – ցութիւնները, բայց միւս կողմէ կրաւ – րական դիրք չբռնել այդ բանակցութեանց առջեւ :

« Պէտք է գործենք ճախողութեան մը առաջքն առնելու համար : Հօրենական միապետութիւն մը կ'ապրինք : Տը Կոլ իր մեծամասնութենէն ալ հետու գնաց Խոր – հրդարանին իրաւունքներուն կրճատումին մէջ : Կը կարծենք որ, ով որ կը հրամայէ պատասխանատու ալ պէտք է ըլլայ » : Կաղիէի համար դատապարտելի է որ կու – սակցութիւնը դուրս մնայ բոլոր մեծ չարժումներէն » :

Ուրբաթ օրուան նիստին ընթացքին

ուներայ Շիլլիի Աղատութեան Բլուրի նա – հատակներու յուշարձանին տակ, իրրեւ « Ազգային հերոս » :

Ու ամէն տարի Մարտ 15ին անոր դամ – բարանին ուխտի կ'երթան օրուան իշխա – նութեան վարիչները : Հալքի նախարար – ներէն վերջ դեմոկրատները, Իսմէթէն վերջ Մենտէրէս երկիւղածութեամբ կը խոնարհին աչխարհի ամէնէն մեծ ոճրա – գործի սատակին առջեւ :

Թուրքը նոյն թուրքն է եւ պիտի մնայ նոյնը յաւիտեան :

Սուլթան Համիտ, Ժէօն – Թուրք, Ա – թաթիւրք, Հալք կամ դեմոկրատ իրար կ'արժեն : Տարբեր անուններու տակ նոյն մարդիկն են : Ցեղասպան Թալէաթը պաշ – տելով , ըսել կ'ուզեն թէ իրենք բոլորն ալ կը վաւերացնեն հայկական Ջարդերը : Ո՛չ մէկ զղջում : Ընդհակառակն զոհ են : Հայերու զահիճը «ազգային հերոս » է ի – րենց համար :

Ցաւելժացնելով Ս· Թէհլիրեանի յիչա – տակը, հայրենասէր Հայութիւնը լաւ – գոյն պատասխանը տուած կ'ըլլայ ամէն գոյնի ու գաւակարգի Թուրքերուն :

Փարիզի Հայ Մշակոյթի Տան Թէհլիր – եան սրահը այդ նպատակին ծառայող միջոցներէն մէկն է : Գաղափարը ողջուն – ուեցաւ մեծ համակրութեամբ եւ արձա – գանդ գտաւ Ֆրանսային զուրս ալ աբ – տասանման մեր հայրենակիցներուն մօտ, որոնք սկսած են զրկել արդէն ի – րենց լումաները՝ օր առաջ լրացնելու համար սրահի նորոգութիւնն ու կահա – տորումը : Վստահ ենք որ ամէն Հայ պի – տի կատարէ իր պարտականութիւնը, որ – պէսզի անմոռաց մնայ իր քաղցր յիչա – տակը :

Թէհլիրեաններէն կը պատկանին համայն Հայութեան , անխտիր :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԻԶմիրի մէջ քանդվեց անձեր եւս ձերբակալուած են, առջի օր : Նոր վար – չակարգին դէմ խլրտումներ կազմակեր – պած ըլլալու յանգանքով ձերբակալուած – ներու թիւը 59ի բարձրացած է : Բոլորն ալ դեմոկրատ են :

ԱՐԱՔ· ՄԻԱՑԵԱԼ ՀԱՆՐ· որոշած է «ա – բար տարապիր» քաղաքացիութեան թուղթ մը տալ այն անձերուն որոնք ա – րաբական երկիր ծնած են, ներկայիս ոչ – արաբական երկրի մը մէջ կ'ապրին եւ չունին արար երկրի մը քաղաքացիու – թիւնը : Այս թուղթը ունեցող ամէն անձ պիտի վայելէ քաղաքացիական գրեթէ ա – մէն իրաւունք : Քաղաքական դէտերու կարծիքով, այս կարդադրութիւնը կ'ըլ – լայ որպէսզի Պաղեստինի Արաբները «որ – դեզրուին» Արաբ· Միացեալ Հանրապե – տութեան կողմէ :

ՃԵՆՈՎԱՅԻ (Իտալիա) մէջ բախումներ տեղի ունեցած են համայնավարներու եւ նոր Ֆաչիստներու միջեւ : Կան վիրաւոր – եալներ : Ներքին նախարարը, Սփաթարօ ամբաստանած է համայնավարները որ գրդռութիւններ կը ստեղծեն : Համայնա – վար երեսփոխան մըն ալ իր կարգին, ամ – բաստանած է կառավարութիւնը :

ԽՐՈՒՇՉԵԻ Վիէննա կը գտնուի քանի մը օրէ ի վեր : Ամէն տեղ պաղ ընդունե – լութեան արժանացած է : Խօսք առնելով, դանդան տուիթներով ջատագոված է «Աւետարիոյ չէզոքութիւն»ը եւ քննադա – տած Արեւմուտքը :

խօսք առին նաեւ Կասթռն Տէֆէր, որուն ելոյթը մեծ ուչադրութեամբ ունկնդրուե – ցաւ : Մարսէյլի քաղաքապետը սկզբունք մը կը դնէ, նախ , Ընկերվարական կու – սակցութիւնը պէտք է ամէն գնով խուսա – փի իշխանութիւնը ձեռք առնելէ, եթէ Ալժերիոյ բանակցութիւնները յաջողին : Տը Կոլ միակ մարդն է որ հարկ եղած հե – դինակութիւնը ունի իր կամքը պարտա – դրելու բանակին եւ վստահութիւն ներ – չնչելու մահմետականներուն և Ալժ· Ա – զատ· Ճակատին : Եւ խօսելով Միջա Ալ – ժերիոյ մասին, Տէֆէր կ'եղրակացնէ :— «Միակ միջոցը որպէսզի Ֆրանսայի դէմ բացարձակ անկախութիւն չըլլայ կամ պատերազմը չչարունակուի համաձայնի – լն է Ալժ· Ազատ· Ճակատին հետ, կանո – նակարգի մը չուրջ, նոյնիսկ առժամեայ : Այս ձեւով է միայն որ պիտի յանդինք ալժերական Ալժերիոյ մը, սերտօրէն կապուած Ֆրանսայի » :

Մաքս Լըժէօն դէմ է Կասթռն Տէֆէրի տեսակէտին : Դէմ է քաղաքական բա – նակցութեանց, Ալժ· Ազատ· Ճակատին հետ : «Եթէ Ալժերիան կորսնցնենք, ոչ մէկ վարչաձեւ կը մնայ Ֆրանսայի մէջ : Սահարան կը կորսուի : Մեր երիտասար – դութիւնը իր երազները կը կորսնցնի : Մեր երիտասարդութիւնը այն չէ որ կը սիրահարի Ալժ· Ազատ· Ճակատի մար – դոց, այլ այն որ կը կռուի Ալժերիոյ մէջ» : Խօսք առած են նաեւ Լենաո, Ֆա – քէ, Փինօ :

ՏԻՐՈՒՆԻ· — ԳԱՌՆԻԿ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ

Ցաւով կ'իմանանք որ Շաբաթ առաւօտ յետ երկարատեւ եւ տաժանելի հիւան – դութեան 75 տարեկանին մեռած է Գառ – նիկ Յովհաննէսեան, բնիկ Իօզմիչցի : Հինգտարի անդամներէն էր Հ· Մ· Ը·Մ·Ի եւ ազգային գործունէութիւն ունեցած է Իզմիրի մէջ : Վերջերս բանաստեղծու – թեան գիրք մը հրատարակած էր :

Յուղարկաւորութիւնը տեղի կ'ունենայ այս Երեքշաբթի, Յուլիս 5, ժամը 14ին , Փարիզի Ս· Յովհ· Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ :

Մեր ցաւակցութիւնները այրիին եւ զա – ւակներուն :

ՉՕՆ

Եղէգնեայ գըրչով երգեցի փառքեր ,
— Քեզի ընծա՛յ , իմ հայրենիք —
Սօսեաց ամտառէն էի զայն կըտրեր ···
— Քեզի ընծա՛յ , հին հայրենիք —
Եղէգնեայ գըրչով երգեցի ֆուրմեր ,
Ընդ եղեգան փող լո՛յս ելաներ :

Եղէգնեայ գըրչով երգեցի կարօտ ,
— Քեզի ընծա՛յ , հայ պանդուխտներ —
Ան տարաշխարհիկ բոյսի մ'էր ծըղօտ···
— Քեզի ընծա՛յ , հէգ պանդուխտներ —
Եղէգնեայ գըրչով երգեցի հարսեր ,
Ընդ եղեգան փող ո՛ղր ելաներ :

Եղէգնեայ գըրչով երգեցի արիւն ,
— Քեզի ընծա՛յ , սուրի գոհեր —
Ան ծլած էր մոխրի մէջ իբրեւ կընիւն ··
— Քեզի ընծա՛յ , կրակի գոհեր —
Եղէգնեայ գըրչով երգեցի վէրքեր ,
Ընդ եղեգան փող ո՛ղր ելաներ :

Եղէգնեայ գըրչով որբ տուին երգեցի ,
— Քեզի ընծա՛յ , հայր ալեհեր —
Ցամքած աղբիւրէն մեր գայն յօտեցի ,
— Քեզի ընծա՛յ , մայր կարեվեր —
Եղէգնեայ գըրչով օճախս երգեցի ,
Ընդ եղեգան փող ծուխ ելաներ :

Ու պայքա՛ր ,պայքա՛ր ,պայքա՛ր երգեցի ,
— Քեզի ընծա՛յ , հայ մարտիկներ —
Գրիչս եղաւ անթրոց սրտերու հնոցի ,
— Քեզի ընծա՛յ , բաջ մարտիկներ —
Եղէգնեայ գըրչով վըրէժ երգեցի ,
Ընդ եղեգան փող բոց ելաներ :

Դ· ՎԱՐՈՒԺԱՆ

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Միացեալ Ազգերու Գաղթականաց Կազ – մակերպութեան վերին պատուիրակին խնդրանքով, Ֆրանսական Գրասենեակը կը հաղորդէ :—

Եւրոպայի երկիրներէն մէկուն մէջ ա – պաստանած գաղթականներ՝ յաճախ այդ երկիրէն կը մեկնին եւ, առէք գաղտագո – ղի, ուրիչ երկիր մը կ'երթան յուսալով որ անտեղ պիտի գտնեն կեանքի լաւա – գոյն պայմաններ կամ գաղթականի աւե – լի բախտաւոր վիճակ մը :

Այդ գաղթականները, եթէ զուրկ են ի – րենց ձգած երկիրը վերադառնալու իրա – ւունք մը ապահովող վաւերաթուղթերէ եւ կամ այդ թուղթերը ունենալով հան – դերձ, վերադարձի իրաւունքը կը կոր – սընդնեն՝ իրենց զացած երկրորդ երկրին մէջ արտօնեալ պայմանաժամէն աւելի երկար տանէն բնակելով , անոնք չատ յա – ւելի կացութեան կը մատնուին եւ տակէ դիրենք փրկելը դժուարին է : Այնուհե – տեւ , այլեւս ոչ մէկ երկիր օրինապէս մնալու իրաւունք ունին անոնք եւ կրնան մէկ երկրէն միւսը արտաքսումի ենթար – կուիլ· կրնան մինչեւ իսկ բանտարկուիլ ապօրինի մուտքի համար :

Գաղթականաց Գրասենեակը՝ գաղթող – ներու մասնաւոր ուչադրութիւնը կը հր – աւիրէ այն ծանր հետեւանքներուն վր – րայ, որոնց կրնան ենթարկուիլ ամէն ա – նոնք որ վերոյիչեալ ապօրէն կացութեան ընդ առաջ կ'երթան :

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԷՀԼԻՐԵԱՆ ՍՐԱՀԻՆ

Տիգրան Ալիճեան, Կրքնապլը	Ն· Ֆ· 50
Տոքթ· Մամբրէ Գրաճեան	50
Օր· Թագուհի Գնդունի	20
Տիկ· Ա· Խաչիկեան	20
Նախորդ գումար	5451
Գումար	5591

Նուէրները զրկել հետեւեալ հասցէին
Maison de la Culture Arménienne
51, Rue Mr.-le-Prince, PARIS (6e)
Chèque Postal : 5.460-11

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԷՀԼԻՐԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Շատ ճիշդ ըսուած է թէ «Հերոսները չեն մեռնիր»: Անոնց մարմինն ու հոգին որքազան բոցով մը կը բռնկի ու կը զո – հաբերուին նպատակի մը համար : Անոնք չեն մեռնիր, ինչպէս չի մեռնիր նպատա – կը երբ գեղեցիկ է ու մարդկային : Անոնց դիծը ուղիղ է ճիշդ ճշմարտութեան գծին պէս :

Ցաւերեղնական են այն ազգերը որոնց կոչումը ճշմարիտն է ու համամարդկա – յինը : Աչխարհը շատ է տուժեր կրքամոլ հորդաներէն ու աւազակներէն եւ միշտ ալ կայ այդ վտանգը: Տառապող ժողո – վուրդի մը մէջ աւելի ուժեղ է մարդկա – յինը: Հայ ժողովուրդի դիմադրական ուժը իր մարդկային ըլլալն է :

Ամերիկայի մեծ բանաստեղծ Վոլթ Հուիթմըն, որ համաչխարհային գրակա – նութեան մէջ նոր երեւակայութիւն եւ նոր չքնաղ բացաւ, երբ Հայը ուզած է յիչել՝ «խոհուն» բառը գործածած է իր «Ողջոյն Աչխարհի» բանաստեղծութեան մէջ:

Այս կարճ խորհրդածութիւնները ու – զեցինք ընել ըսելու համար, որ մեր ժո – ղովուրդը պայքարի, պատերազմի մէջ մտած չէ յաղթելու համար այլ՝ պաչտ – պանելու մարդկային իրաւունք մը: Ան կռուած է, որ, իր նետած ցորենին սերմը ծիլ տայ: Տեսնէ ցորենին բարձրանալը , քնարական զգացումով : Որ, հնձէ, կալ կապէ· ցորենի բեռներ Ջրազաց տանի , ապրի Ջրազացներուն հէքեաթը ու իր տան մէջ լեցնէ հոտը բարկ հացին: Ան կ'ուզէր տեսնել իր ստեղծագործութիւնը եւ սակայն տեսաւ բէնկըոր դիակը, իր հերկած ակօսին մէջ, եղները յափչտակ – ուած ու չէն տունը աւերակի վերած – ուած : Այդ իրաւունքներու պաչտպանու – թեան համար էր, որ վերջին 65 ամեակին՝ անհեցանք ֆետայիներ, մեծ հերոսներ ո – զիսական մարտնչումներով : Անոնց հո – գիներուն մէջ մէյ մէկ որքազան զաչոյն – ներ կային, մարդկային իրաւունքի ու արդարութեան :

Սողոմոն Թէհլիրեան մէկն է հայ ժո – ղովուրդի հերոսներէն, որ բռնկած որբ – բազան կրակով ուզեց բան մը փրկել հայ ժողովուրդի նկարագրէն, յաւերժա – ցնել՝ հոգեկանն ու բարոյականը :

1915ին, համեմատաբար նոր կը կազ – մուէր կռուի կամքը եւ ժողովուրդը , ա – ռաւելապէս խաչին հպատակ՝ զարձաւ զոհը ահաւոր վիչապին: Ան, վիչապը յարձակեցաւ ճիշդ այնպէս, ինչպէս թագ – ուած վագր մը յանկարծ կը յարձակի իր զոհին, եղջերուին վրայ :

1915ի զարհուրելի ողբերգութեան առ – ջեւ զուցէ կատաղի վագրն անդամ իր կարծրացած աչքերուն մէջ զութի ջեր – մութիւն մը բռնէր :

Մենք զղացինք, չատ լացինք ... Մենք բոլորս ալ կորսնցուցինք մեր սիրելինե – րը անապատի աւազներուն վրայ: Սգա – ւոններ տարքեցինք, չատ չատ՝ հոգեհան – դիստ , ազօթք ըրինք ու մոմեր վառե – ցինք: Գրեցինք յուչեր, մի քանի բանաս – տեղծութիւններ : Մեր ցանկապատէն դուրս՝ քիչ մըն ալ քրիստոնեավայել ա – զազակներ փրցուցինք քիչ մը հոս , քիչ մ'հոն՝ մարդկային ձայն մը լսել տալու համար, յանուն Քրիստոսի, յանուն բա – րոյական ըմբռնումներու եւ կեանքը ապ – րելու տարրական իրաւունքներու : Անոնք բոլորն ալ ապակիէ չինուած աչքերով նայեցան, որոնց մէջ ոչ լոյս կար եւ ոչ զգացում: 1915ի Եղեռնին՝ Քրիստոսն ալ զարձած էր միայն արձան ու նկար, Եւ – րոպայի հրաչափառ fաթէտրալներուն մէջ, որոնք նչանաւոր եղած են ճարտա – րապետական ոճով միայն :

Լացինք մենք միայն, իսկ Եւրոպա այն – քան քաղաքակրթուած , մչակութային զազաթին հասած, օրէնքը իրենց բարո – յական սկզբունք ըրած, թուրք ոճրա – գործները իրենց դիւանագիտական սե – զաններուն հրաւիրեցին ու ճաչի նստե – ցան :

Սողոմոնի աչքերուն մէջ արցունք, տը – կարութիւն չտեսայ, երբ այդ եղեռնի չրջանին առաջին անգամ հանդիպեցայ : Անոր աչքերուն ու միչտ արթուն չար – ժումներուն մէջ յաղթելու վճռականու – թիւն կար: Սողոմոնը Ամերիկա եկած էր նպատակ մը հետապնդելու, մասամբ փր – կելու իր ժողովուրդի նկարագիրը: Եկած էր Ամերիկա որովհետեւ այդ չրջանին Ա – մերիկա միայն կարեւոր կեդրոնն էր Դաչնակցական գաղութահայ գործունէ – ութեան :

Սողոմոնը ունէր բարակ հասակ· խիտ մազերով, չատ մտերիմ ու հաճելի դի – մագիծ եւ միչտ ալ ժպտերես, այնքան ջերմ ու ընկերային: Առաջին հանդիպու – մով իսկ, արդէն բարեկամ էր :

Գուցէ օր մը վերլուծուին անթափան – ցելի զազտնիքները աչքերու արտայայ – տութեան :

Սողոմոնի աչքերուն մէջ էր թաքնուած տխրութիւնը ուր կարծես արցունքներ կարծրացած էին զեղեցիկ քարերու նման եւ կ'ըսէին որ ահաւոր դժբախտութեան մը առեթն է, որ արցունքներդ կը քարա – նան եւ արցունք չես կրնար զտնել լալու համար :

Սողոմոնը անցած էր կռիւներէ, եղած էր Անդրանիկի բանակին մէջ: Անցած էր չատ վտանգներէ· տեսած էր ահաւոր ողբերգութիւններ եւ այդ ողբերգութեան զոհերէն մէկն ալ եղած է տունը իր պա – պերուն :

Այն օրերուն Արմէն Գարօն, հօր մը զուրգուրանքն ունէր Սողոմոնին հան – դէպ, յաճախ զրկելով անոր ուսերը: Ինչ – պէս զտած էին իրար: Գարօն, որ արդէն տարիքը առած էր ու անցած էր նոյնքան մեծ վտանգներէ, հայ ժողովուրդին հա – մար, իսկ Սողոմոնը, որ չատ էր երի – տասարդ եւ դեր կարեւոր զործեր ունէր կատարելիք :

Արմէն Գարօն էր, որ զծեց երիտասարդ Սողոմոնին ճամբան :

Ու օր մըն ալ, չդիտցանք ինչպէս հե – ռացաւ Ամերիկայէն, այդ լաւ տղան, իր բարեկամական ժպիտով ու ջերմ սրտով: Ցետոյ լմացանք, աչխարհն լմացաւ, որ Հայ Եղեռնի զլխաւոր ոճրագործը , Թա – լեաթը սպանուած է Պերլինի մէջ: Թա – լեաթը մէկ միլիոն Հայերու գահիճը, այն դիակեր խեցգետը կենդանին, որ ծպտո – ւած էր մարդու կերպարանքով: Այդպէս են թուրք «ազգային հերոսները» :

Ես չեմ յիչեր մեր ազգային կեանքի մէջ երեւոյթ մը, որ համաչափ խանդավա – ռութիւն տեղծէր որքան տեղծեց Սողո – մոնի հերոսութիւնը : Ծափահարեց ամ – կավարը, հնչակեանը, Բարեզործականը, անդրանկան ու զրադէտը նաեւ եկեղեցա – կանը :

Բոլորը, բոլորը որովհետեւ Սողոմոնի արձակած գնդակը հայ ժողովուրդի կամ – էքն էր: Պայծառացան բոլոր մութ դէմ – քերը այն դէմքերը որ միչտ ալ մութ մնացին , երբ զարեր եռաք հզօր զոհաբերութիւնով ստեղ – ծուեցաւ Հայաստանի Հանրապետութիւ – նը , մեր օրուան Հայաստանը :

Մեր սիրելի Սողոմոնը կարճ ժամանա – կի մէջ զարձաւ հէքեաթի հերոս: Անոր համար կարեւոր չէին այդ բոլոր ծափա – հարութիւնները: Ան իրականացուցած էր իր նպատակը ու քաչուեցաւ անկիւն մը, ապրելու իր խաղաղ կեանքի իրաւունքը ու կազմելու իր ընտանիքը :

Անցան երկար տարիներ :

Օր մը կը ստանամ հեռախօս մը .

— Հըլօ ...

— Հըլօ, այս Սողոմոն Թէհլիրեանն է: Չէի կրնար հաւատալ: Շատ հաճելի ա – նակնկալ մը:

— Քալիֆորնիա երթալէ առաջ, ուզեցի հեռախօսել քեզի ...

— Հիմա ո՞ւր ես, ի՞նչպէս կարելի է տեսնուիլ :

— Կայարանն եմ եւ արդէն պիտի մեկ – նիմ չուտով :

Իր մեկնումը ուչացնել անկարելի էր , երբ ամէն բան կարղադրուած էր:

Երկուքս ալ յուսացինք, որ օր մը հան – դիպինք իրարու :

Մօտ մէկ տարի առաջ, 1959ին Տիթ – րոյթի Պատղամ. Ժողովի մէջ էր, որ ու – նեցանք այդ հանդիպումը: Չէի ակնկա – լեր նոյն Սողոմոնը տեսնել: Սողոմոնը չատ էր փոխուած : Ես ալ նոյնքան փոխ – ուած էի իրեն համար :

Հանդարտ բան մը ունէր իր ձայնը , մանաւանդ իր աչքերուն մէջ խելացի բան մը հանդչած էր:

Կը զղայի, որ Սողոմոնը քալած ու ան – ցած էր կեանքի դառն ու պայքարի ի – մաստուն ճամբաներէն :

Նոյն հաճելի մտերիմ ժպիտը ու հոգե – կան ջերմութիւնը :

ՀԵՐՈՍԱՊԱՏՄԻՄ

Կազղուրիչ են մեր ազգային պատմու – թեան բազմաթիւ դրուագները, իրենց ա – րուատական ընդվզումներու եւ անհատա – քայքայումներու արատայայտ – թիւն :

Աւելի կազղուրիչ են սակայն այն դրու – ագներու դէմքերը, որոնք մեղի ժամա – նակակից են, երբ մանաւանդ առիթը կ'ու – զուի մեղի ճանչնալու ենթակաները, ապրելու իրենց հետ, լսելու զիրենք եւ պատմել տալու իրենց ապրած հերոս – պատումը :

Ազգային հերոս Սողոմոն Թէհլիրեանի մասին չատ բան կարղացած ու լսած էի. Սակայն անմոռանալի պահեր ապրցայ, երբ ողբացեալը Փարիզի մէջ ողջունե – ցի Հոգիով մեծ ու անզուլպան, իր տա – ձին մէջ զտայ համեստ, պարզ ու մարդ – կային զէմք մը, իր արժանիքներով :

15 Մարտ 1921 Թուականը անմոռանա – լի Թուական մըն է, երբ Սողոմոն Թէհլի – եան Մեծ Ոճրագործին տուաւ տասը – ծային հարուածը, լուծելով Հայութիւ – նը արդար վրէժը , զայն զետին փռե – լով Պերլինի մէջ: Կը վերապրիմ այն օրը, երբ այդ Թուականին ամէն Հայու դէմք կը ճառագայթէր ազգային հպարտու – թեամբ :

Սողոմոն Թէհլիրեան ծնած է 1896 Ա – պրիլ 2ին, Դարանաղեաց (Քէմախ) գա – ւառի Բազարիճ գիւղը: Մանկութեան տա – ջին տարիները անմոռանալի , բայց ող – բերու հետքեր կը ձգեն մանուկ Սողո – մոնի հոգիին մէջ, երբ Հայերը ծննդավայր – բազարճի պահուն, իրենց կեանքին Տրապիզոնի մէջ կը բանտարկուի :

1905 – 1906ին Սողոմոն երկնային բ – ղթականներու վարժարանը կը յաճախէ: Ցաջորդ տարեչրջանին Եղնիկեան վար – ժարանն է, ուր կը մնայ մինչեւ 1911 Թ – ուականը: Ոսմանեան չրջանը կը բոլոր նո – քազաքին կեդրոնական վարժարանը: Ա – մաչխարհային առաջին պատերազմին Սո – ղոմոն Սերպիա է: Հակառակ փափաքի չի կրնար Գերմանիա մեկնիլ, իր ուսում – նառարելագործելու համար :

Այս է ահաւասիկ քանի մը տողով Սո – ղոմոն Թէհլիրեանի կենսագրականը ստե – ղելու համար իր հերոսական հարուածի զառնալու համար սիրելի եւ պաշտ –

Գուցէ այդպէս կը զղան — հանդչած իմաստուն — ամէն անոնք, որոնք իրենց կեանքին մէջ լաւ բան մը կատարած են: Եւ ինչ լաւ է կատարել լաւ բաներ ու – տոյ փակուիլ դերեզմանին մէջ :

Կը հաւատամ որ հանճգիստ պիտի զտնէ սիրելի Սողոմոնին աճիւնները, բարե – սուրբերու աճիւններու նման :

Ան լրիւ կատարեց իր պարտքը :

ՀԱՄԱՅՍՏԵՑ

ՄԱՅԹԻ ՎՐԱՅ ԸՆԿԱՒ ՀՐԷՇԸ

Ա.

Առաւտեան լոյսը բացուելուն արդէն նստած էի զրասեղանիս առջեւ. սենեակս կարղաւորել էի, որ առիթ չունենան ներս զալու: Դասագիրքս բացած՝ զիտում էի դիմացի չէնքը, չուրջ 25 մեթր լայնու – թեամբ փողոցը: Դեռ կանուխ էր, բան – ուոր, արհեստաւոր, զործակատար ա – ճապարում էին աչխատանքի : Երբեմն ազմուկով անցնում էին ապրանքատար ինքնաչարժեր: Պատուհանիս վարագոյրի միացման նեղ ճեղքից աչխատում էի մի բան տեսնել դիմացի չէնքից ներս , բայց ապարդիւն: Դուռը ծեծեցին. ներս մտաւ ազախինը թէյով. Թիկունքում յայտնը – ւեց Տիկին Դիմանը : Այնպէս չփոթուե – ցի, որ կարծես բռնուած էի ծանր յան – ցանքի վրայ: Տիկինը ձգտում էր աւելի երիտասարդ եւ հաճելի լինել, քան փաս – տօրէն կարող էր: Ժպտախառն զրոյցից ոչինչ չեմ հասկանում: Ձեռքի չարժում – ներից կռահում եմ, որ խնդիրը զառնում է զրան աւրուած պատուհակի չուրջ , որ այժմ նորոգուած ու չտկուած է. տալիս է ինձ բանալի, որի համար ոչինչ պէտք չէ վճարեմ :

— Դանկէշէօն, ասացի կարճ կապելու համար ...

Եղաւ ժամը 10, 11, դիմացի չէնքից ոչ ոք չէր յայտնուել: Կէսօրին ընկերոջիցս իմացայ մի ուչացած նորութիւն. Փարի – զից ստացուել էր մի ծածկագիր զրու – թիւն . Պոլսից Փարիզ յայտնել էին, որ Թալէաթը ապրում է Պերլինում , Հար – տեղերզ Թիւ չորս բնակարանում , Ալի Սալիհ պէյ կեղծ անուան տակ: Շատ կա – րեւոր նորութիւն էր այս ...

Սենեակիս մէջ ժամերով անչարժ նըս – տած դիտում էի դիմացի չէնքը: Ձրագ չվառուեց այնտեղ ...

Առաւտեան անկողնից ելայ այնպէս ջարդուած, որ կարծես ամբողջ դիչերը քայլել էի. հարբուխ, կոտրտուք, տա – քութիւն. անհաճոյ էր: Այնհամբերու – թեամբ սպասում էի ժամը 10–11ին: Ոչ ոք եւ ոչինչ: Անդամ կասկածելի էր, թէ արդեօք բնակութիւն կա՞յ դիմացի չէն – քում :

Կէսօրին, ընկերս, Ազմիլ խանութին նայող պատուհանի մօտ նստած, կարդում էր թերթերի լուրերի բաժինը :

— Եթէ դիւրին զործ լինէր , երեք տարուան մէջ արդէն կատարուած վեր – ջացած կը լինէր, ասաց նա՝ լսելով տըր – տունջներս :

— Ես առաջարկում եմ վաչային ճամ – բել տանափորջ մօտ:

— Ինչո՞ւ :

— Որպէսզի իմանանք, թէ այդ տան մէջ բնակութիւն կա՞յ թէ չէ:

— Սուտղելու մխակ ապահով ճանա – պարհը հսկողութիւնն է ...

Գիչերը դիմացի չէնքի առաջամասում կանթեղի պէս մի լոյս պլպլաց ու մա – րեց ...

Ցաջորդ օրը ըստ սովորութեան մինչեւ 11 հսկեցի. այժմ տարակոյս չէր մնում, որ Թալէաթը փախել է: Չէր երեւում նա – եւ «մոայլադէմը», Ռըսուհի կոչուածը : Կէսօրին առաջարկեցի վերականգնել Ուհ – լանտի հսկողութիւնը .

Գիչերը անցըրի հիւծուած ու պարապ – ուած, մղձաւանջային երազներով , ինչ որ ամբոխ, իրարանցում, զոռում – զոչիւն – ներ, հետապնդում ու մի զամփռ, որ փա – կել է ճանապարհս ...

Առաւտեան ժամը 10ից յետոյ, ինձ կարծես խեղդում էին սենեակիս պատե – րը. ի՛նչ ճակատագրական արժէք ունե – ցաւ մուտքի դրան այն թչուառ պատուա – կը ...

Կէսօրին ընկերոջս տրամադրութիւնը բարձր էր: Ուհլանտում Ցաղօրը մի քանի այցելուների մէջ որոչապէս տարբերել էր Բէհհաէտտին Շաքիրին :

— Քանի նա այստեղ է, նչանակում է Թալէաթն էլ չուտով կը յայտնուի :

— Իսկ ինչո՞ւ չես ենթադրում, որ Շաքիրն էլ կարող է գնալ :

— Այդ դէպքում պէտք է արդէն մեկ – նած լինէր, որովհետեւ եթէ Թալէաթը մեկնել է, Շաքիրն էլ պէտք է իր գնա – քի ապահովութեան մասին մտածէր :

Ասածի մէջ տրամաբանութիւն կար: Դիւրութիւնը զգալով զարձայ տուն :

Գիչերը երազիս մէջ տեսայ իմ – իրը թէ Երզնկայից մեկնում եմ Պալքանները: Հարսները իրար են տա – ծուխի եւ մուրի մէջ կորած Թոնրատուն – նրանք պատրաստում են ճամրորդա – պաշարս: Մայրս ծնկաչոք անարտ նը – տած է մինուարին վրայ, քանիցի փոքրիկները, թարմ հացի կտորներ քերնին, բոլորուել են չուրջը : Ճանճեր վխտում են Մարղարի բերանի դլխի չորս կողմը, որովհետեւ նրա ծո – վրայ քսուած է մեղր: Դուրսը մուղջ է. արտոյտները պարզում են տալիս Թեւերը: Երբ խուրջինս լի – են, ես առնում եմ ուսիս եւ « Մնաք բարով »...

Այդ ժամանակ վեր է կենում մայրս ինձ հետ դուրս գալիս: Գնում ենք Ներս բնակարգութիւնը անախորժ է, կ'ուզէի արդէն բաժանուած լինել, այլեւս նրա մասին չմտածեմ :

— « Մայր. դու ո՞ւր», ասում եմ :

— « Մինչեւ Սուրբ Նչան, դրան ուխտ ունեմ քեզ մինչեւ այնտեղ ձգե – նելու »:

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԷՀԼԻՐԵԱՆ

«Վերյիշումներ» 1953
(Մեացեալը յաջորդով)

ՎԱՀԱՆ ՔԱՋՈՒՆԻ

ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ՇԻՐԱԶ

ՔԱՋՈՒՆԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Ես Վահան Քաջունին հետ առաջին անգամ հանդիպեցայ 1923 թուականին, երբ ան Պոլսոյ մէջ կը հրատարակէր «Ազատ Խօսք» անունով օրաթերթ մը։ Ես այդ ատեն տակաւին պատանի էի, եւ ան ինծի համար կը ներկայանար իբրեւ գրական մեծ անուն մը։ Ան ինծի կը թուէր ահռելի հսկայ մը, որ կը տիրապետէր գրական ամբողջ աշխարհին։ Ան ինծի համար կը մարմնանար իբրեւ գրական ամենակարող ոյժ մը։ Ես կը սիրէի Քաջունին գրչութիւնը, կը սիրէի անոր ոճը, անոր լեզուն, անոր ամբողջ գրական անձնաւորութիւնը

Ա. Զ. Դ.

Մայիս 28ի տօնակատարութեան առթիւ Հրապարակ հանուած վիճակահանութեան տոմսերու շահող թիւերը կրնան դիմել Մշակոյթի տունը, 17 Րիւ Պլէօ, Տիկին Գարտինէին, ստանալու համար իրենց նուէրները։

ԿԱՐԳԱԴԻՐ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲ

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ԿԱՅԱՆ

Օգափոխութեան կայանի առաջին խումբը կը մեկնի Երկուշաբթի Յուլիս չորսին։

Կառ տը Լիոն, գտնուիլ ժամը 22ին դուրսի Քուր տը լ'Օռլօժին առջեւ։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տէսինէն Պերճ, Եղուարդ եւ Յասմիկ Մարտիրոսեան, Տէր եւ Տիկին Ներսէս Թումալեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Ե. Նազարեան (Փարիզ), Տէր եւ Տիկին Մատթէոս եւ Յովհաննէս Նազարեան (Ամերիկա), իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն բոլոր անոնց, որոնք ծաղկեպսակներով եւ անձամբ ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց սիրելի հօր եւ քրոջ որդւոյն Մկրտիչ Մարտիրոսեանի մահուան առթիւ, որ տեղի ունեցաւ 17 Յունիսին։ Շնորհակալութիւն նոյնպէս Տէսինահայոթեան, որ իր նուիրատուութեամբ օժանդակեց հանդուցեալի դամբարանի շինութեան։ Այս առթիւ Տէր եւ Տիկին Թումալեան հինգական Ն. Ֆ. կը նուիրեն Հ. Յ. Դ. Տէսինի կոմիտէին եւ Խարբերդի Հայր. Միութեան։

×

Փարիզի եկեղեցւոյ դիւանը շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուիրատուութիւնները իր կրթ. ձեռնարկներուն համար.— Տօքթ. Պէօյիւքեան յիսուն Ն. Ֆ. իր Թոռնիկին մկրտութեան առթիւ, Պ. Գրիգորեան Մինասէ 16 Ն. Ֆ. Պանեէօ Քաչանի դպրոցի հանդէսին առթիւ։

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՍԵՒՐ

1960-1961

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԵՇՐՋԱՆԻՆ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԲԱՑՈՒԱԾ ԵՆ։

ԲԱՑՈՒԱԾ են նաեւ Պաքալօրէայի երկրորդ մասին երկու նոր դասարանները.—

Ա) Տարրական Թուաբանութիւն

Mathématiques Elémentaires

Բ) Փորձառական Գիտութիւններ

Sciences Expérimentales

Պայմաններուն համար դիմել՝

DIRECTION DU COLLÈGE SAMUEL MOORAT
26, Rue Troyon, SEVRES (S. et O.)
Tél. : OBS. 18-28

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻՆ

Տիկին Ա. Մալաքեան Ֆրանսահայ Կապոյտ Խաչի Կեդր. վարչութեան կը նուիրէ յիսուն Ն. Ֆ. օգափ. կայանին ի նպաստ։

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Հոկտեմբեր 9ին Թարգմանչաց տօնը, Սորպոնի մէջ։

ՎԱՐՁՈՒ ԵՆ

Մարսէյլի մէջ, ամառուան համար, երկու մեծ կահաւորուած յարկաբաժիններ, իւրաքանչիւրը՝ 7–8 սենեակ։ Մատչելի գին, Յուլիս, Օգոստոս, մինչեւ Սեպտեմբեր 10։

Դիմել՝ Յ. ԱԼԹՈՒՆԵԱՆ

26, RUE MOUSTIER, MARSEILLE

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ՄԵԿՆՈՂ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր ընթերցողներուն արձակուրդի ամիսները, արձակուրդի շրջան է նաեւ թերթին առաքումով զբաղող մեր պաշտօնեաներուն համար՝ որոնց կարգաւ բացակայութիւնը զգալի կերպով կը դժուարացնէ մնացողներուն առօրեայ աշխատանքը։

Կը խնդրենք մեր ազնիւ բաժանորդներէն որ, արձակուրդի առժամեայ հասցէի փոփոխութեան համար, նախընտրաբար հանին դիմել որեւէ թղթատարական գրասենեակ։

Ընթացիկ պարզ եւ ձրի գործողութիւն մըն է, որուն գործադրութեան համար պէտք է լեցնել տեղւոյն վրայ տրամադրելի՝ հետեւեալ խորագիրով դեղին թուղթը.—

Formulaire No 755-A — ORDRE DE RÉEXPÉDITION (Changement d'adresse temporaire)

Կանխաւ շնորհակալութիւն մեր բաժանորդներուն որ պիտի ուզեն այդ ձեւով դիւրացնել մեր գործը։

Բացառաբար մեր խնդրանքը գործադրելու անկարելիութեան մէջ գտնուող բաժանորդներուն համար, հասցէի փոփոխութեան ծախքն է՝ 2·50 Ն. Ֆ., կանխաւ վճարելի։

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Ֆ. Կ. Խաչի Տէսինի մասնաճիւղին կողմէ։

Տեղի պիտի ունենայ Յուլիս 10ին, կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ Կապիյոնի սրճարանին գեղատեսիլ պարտէզին մէջ։ Գեղարուեստական բաժին։

Հայկական նուագ ու երգեր բարձրախօսով։

Ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով։

Կը հրաւիրուի Տէսինի եւ Լիոնի Հայութիւնը։

Կը խնդրուի չխաչաձեւել այս ձեռնարկը։ Անձրեւի պարագային ապահով վայր։

Prix Brémond

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Այս Երեքշաբթի իրիկուն ժամը 21ին
Սալ Տրպիւսի
252, Fbg. St. Honoré

Դասախօս՝ ՍԻՐԱՐՓԻ ՏԷՐ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

Նիւթ՝ Նեսթըր Պիթթի հաւաքածոյին հայկական ձեռագիրները։

(Projections)

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Համա–Խարբերդ. Միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղին կողմէ։ Այս Կիրակի Պ. Հայկազ Զուքուրեանի օդասուն եւ ընդարձակ ագարակին մէջ, Սէն–Լու Կրան–Փէն։

Գեղարուեստական ճոխ բաժին։ Իր մասնակցութիւնը կը բերէ ԺԱԶ ՆԱԺԱՐ, ձայնասփիւռի եւ բեմերու արուեստագէտ։ Երգ, արտասանութիւն եւ անակնկալներ։

Դերասան ԹՐԱԳՕՇ խնամեալ պատրաստութեամբ պիտի բեմադրէ «ԲԱԽՏԱԽՈՐ ԶՈՅԳԻ ՄԸ ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ» կամ «ՆՈՐ ՀԱՐՈՒՍԸ»։

ՌԱՏԻՕ ԱԼԳԱԶ իր նոր սալերով եւ գործիքներով հանդէսին փայլը պիտի աւելցնէ։ Ճոխ պիւֆէ եւ համեղ շամփուրով խորոված, մատչելի գիներով։

Մուտքը ազատ է։

Հանդիսավայր երթալու համար Պուլվար Կարիպալտիէն առնել 15 եւ 18 թիւերը եւ իջնել Սէն–Լու, ֆրանսական եկեղեցիին քով։

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Նոր Սեւրունդի Իսիի խումբին եւ Զաւարեան կոմիտէին կողմէ։

10 Յուլիս, Կիրակի առաւօտէն մինչեւ իրիկուն, Մէտոռնի պաղ աղբիւրին մօտ։

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ։ ՀԱՃԵԼԻ ՄԹՆՈԼՈՐՏ, ԽԱՂԵՐ, ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ։ ՊԻՒՖԷ։

ԵՂԱՆԱԿԻ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԴԱՇՏԱ–ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Նախաձեռնութեամբ Համաչարսանճաքի Հայր. Միութեան։

(Մարսէյլ–Պօմոն), այս Կիրակի ամբողջ օրը Կրօթ Մոնարի ճաշարանը, Թրուա–Լիւք գովասուն զալարազարդ պարտէզին մէջ։

Կը խօսի Մ. ԹԱՇՃԵԱՆ

Առաւօտուն պուլի մրցում։

Պուլ ունեցողներէն կը խնդրուի միասին բերել։

Գեղարուեստական խնամուած ու ճոխ բաժին.— երգ, նուագ, արտասանութիւն, անակնկալներ եւն.։

Տիկին Սոնա Թորոսեանի ղեկավարութեամբ զուեթ մը։

ՌԱՏԻՕ ԱԼՔԱԶ

Հայկական, եւրոպական պարեր։

Ճոխ պիւֆէ, շամփուրով խորոված։

Մուտքը ազատ է։

ԾԱՆՕԹ.— Առնել 7 թիւ օթօպիւսը եւ իջնել վերջաւորութեան, Շէ լա Մառէն, Ռուր տէ զ'Օլիվ։

ՍԻՓԱՆ – ԿՈՄԻՏԱՍ ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՊՏՈՅՏԸ

ԿԻՐԱԿԻ, ՅՈՒԼԻՍ 10

Դէպի ՏՕՎԻԼ եւ շրջակայքը

Օթօքարը կը մեկնի Ալֆ. Տոմէն (32 Րիւ տը Թրէվիզ) ժամը ճիշդ 7ին։

Պտոյտին մասնակցիլ փափաքողները պէտք է նախապէս արձանագրուին երգչախումբի վարչութեան կամ Օր. Զաւրէճեանի մօտ (78 Րիւ Լաֆայէթ, Փարիզ (9), հեռաձայնով

TRI. 77-27 poste 62

Ճանապարհածախք 15 Ն. Ֆ.։

Ամէն ոք իր ուտելիքը կը հոգայ։

Ս. ԽԱՉ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

10 ՅՈՒԼԻՍ, ԿԻՐԱԿԻ ԺԱՄԸ 11–21, ԼԸ ԲԷՔԻ ՀԱՅ ԸՆԾԱՅԱՐԱՆԻՆ ԴԱՐԱՍՏԱՆԻՆ ՄԷՋ։

Ի նպաստ բարեսիրական ու կրթական ձեռնարկներուն։

Հանդիսաւոր պատարագ ժամը 11ին։

Բացօթեայ ճաշ ժամը 13ին, եւ ընթրիք ժամը 19ին։

Ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով։

Գեղարուեստական բաժին եւ զրօսալի խաղեր։

Հաղորդակց. միջոցներ.— Շոգեկառք Կառ Սէն Լազարէն, Սէն–Ժէրմէն–անԼէյի կայարանը (ոչ թէ Լը Բէքի)։

Օթօպիւս 258 Փօն տը Նէօյի, իջնել երմիթաժի կայքը։

ԾՐԱՐՆԵՐՈՒ ԱՌԱՔՈՒՄ ԴԷՊԻ ԽՈՐՀ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ

SICOMEX

Ֆրանսական կառավարութենէն եւ Մոսկուայի ինթուրիսթէն պաշտօնապէս արտօնեալ միակ Տունը։

ԱՄԱՌ ԹԷ ՁՄԵՌ
ՅԻՇԵՑԷՔ
ԽՈՐՀՐԴ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ ԱՊՐՈՂ ՁԵՐ ԱԶԳԱԿԱՆՆԵՐՆ ՈՒ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐԸ

SICOMEX

20, Rue Royale, PARIS 8e
Téléphone : OPE. 67-77
Métro : CONCORDE et MADELEI E

ՄԵՐ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԸ ԳՆԵՑԷՔ։ ՇԱՏ ՆՊԱՍՏԱՒՈՐ ԳԻՆԵՐ։

Զուտ բուրդէ անգլիական կերպասներ, քովըրքոթ, կապարտին, սէրժ, պաթոն, չրջազգեստի եւ վերարկուի կերպասներ, թեռկալ եւայլ կիսազգեստներ, ժերզէ զգեստներ,, ձմրան վերարկուներ, դարձիք անձրեւանոցներ, բուրդէ ասուիներ, գուլպայ, կօշիկ, ԺԱՄԱՑՈՅՑ եւ ուրիշ օգտակար եւ գործնական առարկաներ։

ԱՌԱՔՈՒՄԻ ծախք՝ մեզմէ գնուած ապրանքներուն համար, 25 Ն. Ֆ. մինչեւ 20 քիլօ։

ՄՏԱՑՈՂԸ վճարելիք չունի։

ՅԱՆՁՆՈՒՄ ծրարներու՝ 2–4 շաբաթէն։

Մաքսային տուրքի նուազագոյն արժողութեամբ, յանձն կ'առնենք մեր ծրարներուն մէջ դնել՝ ձեր բերած նոր վիճակի ապրանքները։

ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ ՓԱԿ Է ՕԳՈՍՏՈՍ 10էն 21։

ԱՐԵՒԸ բնութեան կուտայ կապոյտ երկինք, կանաչ սար ու ձոր, գոյնզգոյն ծաղիկներ եւ զուարթ լոյս ...

ԱՐԵՒԸ կրնայ ձեր տունն ալ ողողել իր զուարթ լոյսով ու գոյներով եթէ ձեր բնակարանը ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԷՔ, ԶԱՐԴԱՐԷՔ և ՆԵՐԿԷՔ

ԹՈՒՄԱՍԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՎ

PEINTURES THOMLAC

16 Bis, Bd. Sébastopol PARIS 4e

Tél. : ARC. 26-61 Métro : HALLES) (CHATELET -

136, Rue des Bourguignons
ASNIÈRES - BOIS-COLOMBES

ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ

Մեր սեփական արտադրութիւնը եղող / ամէնէն արդիական ճաշակով հնարուած առաջնակարգ ներկեր, գոյներու մեծ ընտրութիւն սէնթէթիք եւ վինիլիք պատրաստութիւններու։ Նորոյթ իւղաներկեր, պատի սիրուն թուղթեր, ամէն տեսակ լինոլէոմ եւ փլասթիք։

Ձեր բնակարաններուն արտաքին եւ ներքին խնամքներուն համար անհրաժեշտ բոլոր նիւթերը։

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ

52, RUE CHALON PARIS 12e — 64, BLD DE BELLEVILLE, PARIS 20e
166, AV. ARISTIDE BRIAND, PAVILLON-SOUS-BOIS - SEINE
4 BIS, RUE P. V.-COUTURIER, ARGENTEUIL - S. ET O. — 18, RUE BRÉZIN, PARIS 14e
24 RUE PAUL VAILLANT-COUTURIER, ALFORTVILLE
48 BIS RUE DALAYRAC FONTENAY SOUS BOIS

MORY et Cie

ՆՈՒԷՐՆԵՐՈՒ ԵՒ ԾՐԱՐՆԵՐՈՒ ԱՌԱՔՈՒՄ ԴԷՊԻ ԽՈՐՀՐԴ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ։

Գնեցէք զանոնք ձեր ուզած տեղը եւ առաքումը մեզի վստահեցէք։ Նուազագոյն ծախքերով կը ղրկենք Խորհրդ. Միութիւն։

Դիմեցէք մեր նոր գիները գիտնալու համար.—

10, Rue St. Vincent de Paul, Paris 10e

(PRÈS DE LA GARE DU NORD)

Téléphone : TRU. 27-70

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — R. C. Seine 57 A 2731

Téléph : PRO. 86 - 60 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա և Հասարակապետ· տար· 40 Ն· Ֆր·, վեց·22Ն·Ֆր·

Արտասահման՝ տար· 50 Ն· Ֆր· Հատը 0,20 Ն· Ֆր·

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 5 ՅՈՒԼԻՍ MARDI 5 JUILLET 1960

36ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8841 36EME ANNEE

Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 16ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4642

ԹՐԹԱՊԱՏՈՒՄ

ՆՈՒԷՐՆԵՐԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳԱՆՁԻՆ

« Այն օրը երբ հասնինք մեր նպատակին, վստահ ենք թէ Թուրքիա աւելի նեղուր եւ օդտակար վինակից մը պիտի գտնայ ատատ աշխարհի , խաղաղութեան պահպանումին համար » յայտարարած է զօրավար Կիւրսէլ, Այդըն – հաւրքի ուղղուած նամակի մը մէջ :

Նամակին մէջ ըսած է նաեւ.— « Մեր հիմնական նպատակը եղած է վերջ դնել խմբակի մը մենաիրութեան որ ընտրած էր մեր երկրին համար վատնզաւոր ուղի մը: Այս նամակը պատասխանն է Այդընհաւրքի Մայիս 11ի գրութեան :

×

Մամուլի ազդային հիմնարկութիւնը , իրրեւ պատուիրակ Պոլիս ղրկած է չուէտական «Ազնուա Տակպլատէթ» օրա – թերթին անօքնը եւ նախադահը մամուլի ազդ· հիմնարկութեան չուէտական կոմիտէին, որ իր օժանդակութիւնը բե – րէ Թուրքիոյ մէջ կազմուելիք մամուլի խորհուրդին: Մենաերէսի կառավարու – թեան տապալումէն ուրեմն անմիջապէս եաք, Քրքական թերթերու տրտունատէրե – րու եւ լրագրողներու ներկայացուցիչնե – րը համագումար մը գումարած են ու ո – րոշած ձշակել «արհեստագիտական բա – րոյականութեան» օրինագիծ մը ու այս նպատակով կազմած էին կոմիտէ մը՝ ի – րականացնելու համար մամուլի հսկողու – թիւն մը որ ինքնաբերաբար կատարուի :

Բարձրագոյն Խորհուրդի Քննիչ Ատեա – նի անդամները նշանակուած են: Ատոնք քննութեան պիտի առնեն ու ճշդեն անկ – եալ վարչակարգի անձերուն դէմ եղած մեղադրանքները :

Նախագահ նշանակուած է վճռաբեկ ատեանի նախագահը, Էլալէտին Քիւրիչ – ման: Ատեանը կազմուած է 30 անդամ – ներէ եւ երեք քննիչներէ :

Բարձր· Խորհուրդի Քննիչ Ատեանը կը – նայ ենթայանձնախումբերու բաժնուիլ , նուազագոյնը երեք անդամներով որոնք կրնան քննել որոշ հարց մը: Դատավա – րութեան օրինագիծը, ճշդուած անցեալ Յունիս 18ի օրէնգրով, կը նախատեսէ թէ քննութիւնը յառաջ տանելու նպատակով կրնան ձերբակալութեան հրաման տալ : Յանցագործները բարձր· Խորհուրդին ա – նել պէտք է ներկայանան ձերբակալ – ուած :

Բարձր Խորհուրդը չի կրնար առժամա – նակայ ատատ արձակումի հրաման տալ: Դատավարութիւնները դադնի կը մնան, Քրքածրը պաշտպան կողմին կարելի չ փոխանակել: Բարձր Խորհուրդի որո – շումները պէտք է հաստատուին ազգային ժողովի կոմիտէին կողմէ, որ կրնայ ի հարկին հրաւանդել նոր քննութիւն մը :

ՔԻՐԻՃԵՆԱՆ ԱՐՔ. ԻՐ ՈՍԿԵՇՂԹԱՑ ԱՒԱԶԱՆԱԶԸ ՆՈՒԻՐԵՑ ՊԵՏ. ԴԱՆԶԻՆ

Գալոյ վերջին թղթաթերէն (Յունիս 29 – 30, Յուլիս 1) կը բաղեցիք հետեւեալ տողերը :

Գալոյ կուսակալ Րչֆիլք Թուլկա այ – ցած է Սալոնիկի Հայ Կաթողիկէ Թաղական խորհուրդի անդամներուն եւ նկեղեցական Հայրերուն կոդմէ : Սիրա – նի վիճակուելի մը ունեցած է Կաթո – ղիկէ Արք. Քիւրէճեանի Սրբ. Քնիկ – բանութեամբ Ցովհ. վարդապետ Զօլաք – եանի այցելած է կուսակալին եւ պետա – կան դանձին նուիրած է ոսկեղրեայ իր քանձախաչը, իսկ Ս. Ցակոբ Հիւանդա – նոցի անդամները 11 ամուսնական մա – նուկ եւ հիւանդանոցին կողմէ 3000 ոս – կի նուիրած են :

Գալոյ կուսակալը չնորհակալութիւն յայտնելով Արքեպիսկոպոսին լաչախաչէին համար, յայտնած է թէ այդ նուէրին բա – րոյական արժէքը չատ մեծ ըլլալով խաչը եւ չղթան պիտի պահուին իբրեւ յիչա – տակ :

× Գարակէօղեան վարժարանի ուսուց – չութիւնը եւ պաչտօնէութիւնը 540 ոսկի եւ վեց ամուսնական մատանի նուիրած են :

× Պաքըրգիւղի Տատեան վարժարանը՝ 500ոսկի եւ երկու ամուսնական մատանի :

× Գարթալի վոքրաթիւ հայ գաղութը՝ 250 ոսկի :

×

« ԵՍ ԿՈՄԻՏԷԻ ԵՄ , ՄԱՀԷՆ ՉԵՄ ՎԱԽՆԱՐ » ԸՍԱԾ Է ՊԱՅԱՐ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԱԾ ՊԱՀՈՒԻՆ

Հանրապետութեան նախկին նախագահ ձէլալ Պայարի ձերբակալութեան մասին վեց էջնոց պաչտօնական փաստաթուղթ մը կը հրատարակուի , որպէսզի ծառայէ իրրեւ պատմական տեղեկագիր :

Ձերբակալման գործողութեան մասին , տեղեկագիրը ի մէջ այլոց կ'ըսէ .—

« 27 Մայիսի յեղաչրջման առաւօտուն նախկին նախագահ ձէլալ Պայարի ձեր – բակալման առընչութեամբ պատմական վաւերաթուղթ մը կը պատրաստուի : Այս վաւերաթուղթը կը պատրաստուի այն տեղեկութիւններէն զրս կուտան ձերբակալման ընթացքին պաչտօն ատա – ցող սպաներ :

Պատմական փաստաթուղթին սկիզբը յեղաչրջման չարժումին իմաստը պար – զուելով Թուրք Զինեալ ուժերուն Ադա – նայի զաղափարին չուրջ միացումը կը բացատրուի :

27 Մայիսի ուրբաթ առաւօտ ժամը 4·15ին Զինուորական վարժարանին մէջ տրտակարդ ուրախութիւն մը կը տիրէ· սպաներ, աչակերտներ զրան առջեւ խո – նուած են: Հայրապետ Սօյոալ վրայ կը հասնի ու կը յայտնէ թէ ամէն բան կար – գին է միայն ոտիկան – գինուորներու խումբը չէ համաձայնած, ուչադիր պէտք է ըլլալ: Պատրաստութիւններ եւ խորհր – դակցութիւնները կը չարունակուին :

Զինուորներով ու հրաչալներով կը հասնին ձէլալ Պայարի բնակավայրը· հաղարապետ Թարտու զրան ոտիկանին կը յայտնէ թէ Պայարը պաչտպանելու նպատակաւ կ'ուղեն ներս մտնել :

Քանի մը վայրկեանէն գինպետ Գէօք – սալ կուգայ կը հարցնէ թէ «պատահածը յեղաչրջո՞ւմ է », զրական պատասխան կը սպասայ: Թէեւ գինուորները կը փոր – ձեն Գէօքսալի զէնքերը առնել, սակայն սպաները արգելք կ'ըլլան ու կ'առաջար – կեն թէ առանց ընդդիմանալու զիները բռնան: Գինպետ Գէօքսալ եա կը քաչէ իր զօրքերը, սակայն ոտիկան – գին – ուրներու խումբը վաղուց կը սպառնայ , ուստի չատ ուչադիր են ամէնքը:

Զրան գինուորը կը վերապատնայ ձէլալ Պայարի քովէն ու կ'ըսէ թէ միայն զո – բապետը ներս կրնայ մտնել: Սակայն զօրապետը իր բոլոր ընկերներով դէպի բնակավայր կ'ուղղուի, ներսը ձէլալ Պա – յար իր սենեակը ոտքի վրայ է· խիստ ձայնով կը հարցնէ «ինձմէ ի՞նչ կ'ուզէք»: Զօրավար Ուլուղ կը յայտնէ թէ եկած են գինքը Զինուորական վարժարան տանիլ քանի որ այլեւս ազգը դիրենք չուզեր : Նախկին նախագահը չուզեր հետեւիլ «Ես ազգին կամքով եկած եմ հոս» կը կրկնէ չարունակ: Բայց երբ կը տեսնէ թէ օգուտ չունի «Ձիս մեռցուցէք» կ'ըսէ : Սպաները չատ կը վշտանան այս խօսքին· « Մենք մարդասպան ոտիկաններ չենք, մենք ա – զատութեան սիրահար սպաներ ենք» կ'ա – ռարկեն :

ՕՐՈՒԱՆ ԴԻՊՔԵՐԸ

ԿԻ ՄՈԼԷ ԿԸ ՅԱՂԹԷ ԲԱՅՑ ...

ԿԱԶԻԿ ԵՒ 4 ՈՒՐԻՇՆԵՐ ԿՂ ՀԵՌԱՆԱՆ ՏՆՕՐԷՆ ԿՈՄԻՏԷԷՆ

Շարաթ եւ կիրակի փոքրաչխարհիս վրայ ճարահատութիւններ տեղի ունեցան խիթի մէջ: Կի Մոլէ ծանր յարձակումներ ըրաւ համայնավարամիտ չարքայիններուն դէմ, մանաւանդ Տարտիլի որ համայնա – վար ձայներով թաղապետական խորհր – դատու ընտրուեցաւ , քանի մը օր առաջ: Նոյն մտայնութեան տէր ընկերվարական մըն է՝ Վէյլ – Քիւրիէլ որ կ'ըսէ .— «Եր – կու կարեւոր պարագաներու մէջ, 1936ին եւ 1947ին համայնավար կուսակցութեան դործակցութեամբ է որ կրցանք բարեփո – խումներ յառաջ բերել Ֆրանսայի մէջ : Ոչ մէկ չիումէ կը վախնանք»: Կի Մոլէ խօսք կ'առնէ, նախ կը խօսի Տարտիլին· — « Ձեզի համար, մէկ հարց կայ՝ ընտ – րուիլ , պէտք չէ որ նոյն տեղն բռնաճեւ մը տատրաղչիք , ինչպէս երբեք, որուն մէջ մեզի համար արմատական եւ պատե – հապաշտ կ'ըսուէր »: Ապա , խօսքը կ'ուղ – ղէ Վէյլ – Քիւրիէլի .— «Երբ օր մը յայտարարեցի· թէ համայնավարներ ձախ կողմը չեն այլ՝ արեւելք, պէտք է այսօր կեսարին վերադարձնեմ ինչ որ կեսարին կը պատկանի : Օր մը երբ այս պատկերը կը դործածէր Տէփրէօ, որ տա – կաւին մեղմէ էր, պոռաց « ներողու – թիւն, այդ արտայայտութիւնը իմս է »: Գիտէք որ համայնավարներուն նպատակը ժողովրդական ճակատ չէ այլ ժողովր – դական ժողովրդավարութիւն մը, ինչ – պէս Փրակա: Փրակա էի, Վէյլ – Քիւրի – էլ, երբ Չեխոսլովաքիա ժողովրդական հանրապետութեան վերածուեցաւ : Ապ – րեցայ այդ եղերական օրերը: Ընկերվա – րական ընկերներս ըսին «խո՞ցէ ես, ոչ մէկ վախ ունինք, ատո՞ր համար եկաք »: Մեր ընկերները միայն ներքին եւ պատե – րազմական նախապատրաստութիւններ չէին համայնավարներուն: Ութ ժամէն, ամէն ինչ կարդադրուեցաւ : Ընկերվարա – կան պարագլուխները ձերբակալուեցան , աւելի ի՞նչ կ'ուզէք որ հասկնաք, ատակ – ուին Փեչտայի մասին չեմ խօսիր : Համա – ռաւ դևկավարները ընկերվարութեան

Վիճաբանութիւնները կը տատկանան · ճարահատ նախագահը դրպանէն ատրճա – նակը հանելով սպաներուն կ'ուղղէ , թէ – ւերը բռնելով արգելք կը հանդիսանան , այս անդամ ինքզինքին կը դարձնէ տա – կան ձեռքէն կ'առնեն ատրճանակը : Եւ տակաւին դարձեալ կը չարունակէ ընդդի – մանալ ուտի դժուարաւ կը տանին դէպի դուռ: Կ'ուզեն հրաչալին մէջ նստեցնել զան սակայն Պայար «Ես կոմիտէճի եմ, մահէ չեմ վախնար, հրաչալ չեմ նըս – տիր» կ'ըսէ :

Կառք նստելէ առաջ Պայարի վերջին խօսքը ատենք կ'ըլլան ու խումբը կ'ուղ – դի դէպի Զինուորական վարժարան :

ԱՃԸՐԱՑԱՄԻ ՄԻՋՆԱԿԱՐԳ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ՈՒՍՄՆՈՂՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱԼՔԻ ԴԷՄ ՅՈՑՑ ԸՐԱՒ

Ա.Հրեայական մէջնակարգ վարժարանի ուսանողութիւնը, որուն անօքնն է դե – մոկրատ պարագլուխ՝ Ալչիթի մտերիմ բարեկամ Րէմզի Շէնէլ, Հալքի կեդրոնա – տեղիին առջեւ ցոյց մը ըրած է «կուսակ – ցութիւններէ չենք ուղեր »:

Դէպքին մասին, քննութիւն բացուած է: Կառավարութիւնը լուրն իրաւատութիւն տուած է ոստիկանութեան անմիջապէս հսկողութեան տակ առնելու եւ երեսուն օրէն գատի յանձնելու բոլոր անոնք որոնք կը խանդարեն անդորրութիւնը :

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ

«Հայրենիք» կը գրէ· (Յունիս 14).— «Նիւ Եորքէն օդանաւով Պոսթըն ժամա – նած է Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը՝ Վազդէն Ա. եւ ընդունուած մեծ բազմու – թեան մը կողմէ : Կիրակի առաւօտ պա – տարագած է եպիսկոպոսական Սէյնթ Փօլ եկեղեցիին մէջ , նոյն իրիկունը, հաչկե – րոյթ մը տրուած է Սթեթլըը պանդոկին մէջ, ուչադրաւ բազմութեան մը ներկա – յութեան »:

×

Կաթողիկոսը այցելած է Տիթրոյթ , Գլիվլընտ, Թօրօնթօ (Քանատա) եւ վե – րադարձած է Շիքակօ, Յունիս 25ին, ուր մնացած է հինդ օր: Յունիս 30ին, Հայ – բատեաը վերադարձած է Նիւ Եորք :

և ժողովրդավարութեան թշնամիներն են, Մոսկուայի ծառաները » :

Խօսելով Ալժերիոյ մասին, կի Մոլէ չէչտաց .— « Կարիլ կ'ըսէ մարդ մը չէ որ կրնար կարդադրել Ալժերիոյ խնդիրը այլ քաղաքականութիւն մը: Ճիշդ է քաղաքա – կանութիւն մը պէտք է, բայց անհրա – ժեչտ է մարդ մը ունենալ այդ քաղաքա – կանութիւնը ի գործ դնելու համար: Ֆը – րանսայի մէջ ոչ ոք կը հաւատայ պին – ուտական լուծումի մը: Եթէ պիտուրա – կան յաղթանակ մը տանէինք առանց քա – ղաքական լուծումի, կարելի է մեր տղա – քը կը վերադառնային Ալժերիայէն բայց մեր թոռները կրկին կ'երթան » :

Ալժերիոյ չուրջ երեք բանաճեւեր կա – յին: Ա) Պրիւքել.— Համաճայն է բա – նակցութիւններու , կրակը դադրեցնելու համար, ինքնորոչման եւ յետագային՝ ընկերակցութեան: Բ) Տէֆէռ.— Կ'ուզէ առանձ մը նախ – ինքնորոչում, այնինչ բանակցութիւնները կրակը դադրեցնելու համար չըլլան միայն այլ նաեւ ջաղաքա – կան ապագան պատրաստեն: Գ) Լըժէօն , Ֆրանսական Ալժերիոյ տեսակէտը կը պչտպանէ :

Առաջին բանաճեւը առացաւ 1876 ձայն, Տէֆէռ՝ 1299, Լըժէօն՝ 174, 28 հոգի ձե – ռնպահ մնացին:

Տնօրէն կոմիտէէն վտարուեցաւ Տար – տել, համայնավարներու հետ իր զոր – ծակցութեան համար :

Կազիէ, Փինօ, կիյ եւ երկու ուրիչներ հրաժարեցան Տնօրէն Կոմիտէէն բայց ո – րոչուեցաւ անոնց աթոռները խափուր պահել որպէսզի կարենան վերադառնալ : Ի՞նչ կ'ըսէ Կազիէ: Ըստ իրեն տնօրէն կո – միտէն հարկ եղած տեղը չի տար փոք – րամասնութեան , որ կ'ուզէ խոել կառա – վարութեան հետ :

Համագումարը վերջացաւ կի Մոլէի յաղթանակով որ «քաղաքական ուղղու – թեան» բանաճեւ մը քուէարկել առաւ 2055 ձայնով 923ի դէմ Կազիէ – Փինօ բանաճեւին:

Զորեքչաբթի օր, 13րդ անդամն ըլլալով կի Մոլէ ընդհ· քարտուղար կ'ընտրուի առանց դժուարութեան :

ՔԱՍԹՐՕ, Քուպայի մենաւէրը, պրա – կել առած է «Շէլ» , «Էսսօ» եւ «Թեքսա – կօ» ամերիկեան քարիւղի ընկերութիւն – ներուն գտարանները: Խորհ· մասնա – դէտներ պիտի աչխատցընեն գտարանն – րը: Ամերիկեան ընկերութիւնները մեր – ժած էին Խորհրդ· Միութենէն ներած – ուած քարիւղը գտել : Կրնայ ըլլալ որ Ա – մերիկա փոխադարձէ մերժելով դնել Քուպայի չաքարը :

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՍՈՍԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՍՈՍԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԽՈՐՀՐԴԻ ՕՐԳԱՆ

Երեքշաբթի, 11 հոկտեմբերի, 1938 թ.

Ստալինյան ցեղի հերոսներ

(Ի. Իր վերջին ուսը)

Հասնում ենք Սարո Հարությունյանին, մի սիրուն, ուրախ, կենսասեր տղայի, որ ինչպես ասում են, ոչ մի ձեռքի տակ չէր։ Ամեն ինչ անում էր – սովորում էր, աշխատում էր, ինչպես բոլորը, և ինչպես բոլորը, ապրում էր ուրախ, հետաքրքրական կյանքով։

— «Ես ուզում եմ, որ իմ որդին էլ ինձ պես լինի»։

Ահա այս երազանքն էր ամեն մի խորհրդային ծնողի։ Ամեն մի խորհրդային ծնող ուզում էր, որ իր զավակը ավելի լավ, ավելի երջանիկ լինի, քան ինքն էր։ Եվ ամեն մի խորհրդային ծնող ամեն ինչ անում էր, որ իր զավակը ավելի լավ, ավելի երջանիկ լինի, քան ինքն էր։

— «Ես ուզում եմ, որ իմ որդին էլ ինձ պես ապրի»։

Ահա այս երազանքն էր ամեն մի խորհրդային ծնող։ Ամեն մի խորհրդային ծնող ամեն ինչ անում էր, որ իր զավակը ավելի լավ, ավելի երջանիկ լինի, քան ինքն էր։ Եվ ամեն մի խորհրդային ծնող ամեն ինչ անում էր, որ իր զավակը ավելի լավ, ավելի երջանիկ լինի, քան ինքն էր

Ամառն էին։ Ես ու Ռուբոն ամառանոցում էինք։ Ռուբոն ինձնից մեծ էր երեք տարով, ես նրանից ուսումնասիրում էի կյանքի ամեն մի նրբություն։ Ռուբոն ինձ սիրում էր, ես նրան պաշտում էի։ Ռուբոն ինձ ամեն ինչ սովորեցրեց։ Ես նրանից սովորեցի ոչ միայն ինչպես պետք է ապրել, այլև ինչպես պետք է մեռնել։

Ռուբոն ինձ սովորեցրեց, որ մարդ պետք է ամեն ինչ անի, որպեսզի չմեռնի։ Ռուբոն ինձ սովորեցրեց, որ մարդ պետք է ամեն ինչ անի, որպեսզի չսպանի։ Ռուբոն ինձ սովորեցրեց, որ մարդ պետք է ամեն ինչ անի, որպեսզի չսպանվի։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ նախկին նախագահ Վենսան Օրիոլ նամակով մը կը տեղեկացնէ թէ այլեւս պիտի չմասնակցի Սահմանադրական Կոմիտէին նիստերուն։ Օրիոլ կ'ըսէ.— «Մարդ մը որքան մեծ եւ նուիրուած ըլլայ չի կրնար անձնական օրինաւորութիւն մը «Հանրապետական օրինաւորութենէ» մը գերադաս համարել։ Մեր պարտականութիւնն է այս վերջինը յարգել տալ։ Զուգելով մնալ ոչ համըր, ոչ ալ անկարող այլեւս չեմ մասնակցիր նիստերուն քանի որ չեմ կրնար, ըստ սահմանադրութեան, հրաժարիլ»։ Այլ խօսքով Օրիոլ կը հաստատէ որ այժմ սահմանադրութիւնը յարգուած չէ։

ԽՐՈՒՇՉԵՒ Մաթհաուզըն արգելարանին (Աւստրիա) մէջ խօսած ճառի մը ընթացքին, Ատենաուըրը Հիթլերի բաղդատած է։ Յայտարարած է թէ ոչ մէկ ժողովուրդ որ ազատութեամբ տոգորուած է, կրնայ առանց ընդվզումի մտիկ ընել Ատենաուըրը, երբ կ'ըսէ թէ «Աստուած գերման ժողովուրդը ընտրած է որպէսզի Եւրոպան համայնավարութեան վտանգէն ազատէ»։ Այս առթիւ մեղադրած է գերման կառավարութիւնը որ կ'արգիլէ «ազատութեան մարտիկներու» գործունէութիւնը Դաշնակցային Գերմանիոյ մէջ։ Ուրիշ վայրի մը յարձակած է Այզընհաուըրի վրայ։ «Ոչ մէկ ժամանակ Այզընհաուըրի վարկը այսքան ցած եղած է» ըսած է։ Վերին ժողովի ձախողութեան պատասխանատուութիւնը Ամերիկայի վրայ նետելէ ետք, յայտարարած է թէ «Խորհրդային կառավարութիւնը պիտի շարունակէ խաղաղ գոյակցութեան իր քաղաքականութիւնը»։ Խրուշչեւ ըսած է նաեւ թէ ոչ ոք կարելի է բռնի գրաւել տանիլ, այլ խօսքով համայնավար ընել։

Այրի Տիկին Գառնիկ Յովհաննէսեան, Տէր եւ Տիկին Դաւիթ Յովհաննէսեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Ծիրմէճեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Արամ Յովհաննէսեան, Այրի Տիկին Քրիստինէ Կէօտէմեան եւ ընտանեկան բոլոր պարագաները խոր ցաւով կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն, հօր, Մեծ հօր, եղբօր եւ ազգականին՝

ԳԱՌՆԻԿ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆԻ

մահը, որ տեղի ունեցաւ Յուլիս 2ին, յետ երկարատեւ հիւանդութեան։

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այսօր Երեքշաբթի, Յուլիս 5, ժամը 14-ին, Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցիին մէջ։

Մահազդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել։

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՍԵՒՐ

—

1960-1961

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԵՇՐՋԱՆԻՆ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԲԱՑՈՒԱԾ ԵՆ։

ԲԱՑՈՒԱԾ են նաեւ Պաքալօրէայի երկրորդ մասին երկու նոր դասարանները.—

Ա) Տարրական Ջափագիտութիւն

Mathématiques Elémentaires

Բ) Փորձառական Գիտութիւններ

Sciences Expérimentales

Պայմաններուն համար դիմել՝

DIRECTION DU COLLÈGE SAMUEL MOORAT

26, Rue Troyon, SEVRES (S. et O.)

Tél. : OBS. 18-28

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ

Վարագայ Ս. Խաչ եկեղեցւոյն համար զնուելիք երգեհոնին, Առնուվիլ։

Տէր եւ Տիկին Գեղամ Զօրոյեանի երկրորդ զաւկին՝ Արփիին մկրտութեան առթիւ Վարագայ Ս. Խաչ եկեղեցւոյն համար գնուելիք երգեհոնին համար եղած են հետեւեալ նուիրատուութիւնները։

Տէր եւ Տիկին Գէորգ Մարանկոզեան 50 Ն. Ֆ., Տէր եւ Տիկին Ազատ Խանճեան 50 Ն. Ֆ., Տէր եւ Տիկին Գեղամ Զօրոյեան քսան Ն. Ֆ., Տէր եւ Տիկին Վահան Զօրոյեան, Տիկին Արաքսի Սերոբեան, Լիոնէն հիւր տիկին մը, Տիկին Մարի Պետրոսեան, Աղդէ քհնյ. Փայլակեան տասնական Ն. Ֆ.։

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ՄԵԿՆՈՂ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր ընթերցողներուն արձակուրդի ամիսները, արձակուրդի շրջան է նաեւ թերթին առաքումով զբաղող մեր պաշտօնեաներուն համար՝ որոնց կարգաւ բացակայութիւնը զգալի կերպով կը դժուարացնէ մնացողներուն առօրեայ աշխատանքը։

Կը խնդրենք մեր ազնիւ բաժանորդներէն որ, արձակուրդի առժամեայ հասցէի փոփոխութեան համար, նախընտրաբար հանին դիմել որեւէ թղթատարական գրասենեակ։

Ընթացիկ պարզ եւ ձրի գործողութիւն մըն է, որուն գործադրութեան համար պէտք է լեցնել տեղւոյն վրայ տրամադրելի՝ հետեւեալ խորագիրով դեղին թուղթը.—

Formulaire No 755-A — ORDRE DE RÉEXPÉDITION (Changement d'adresse temporaire)

Կանխաւ շնորհակալութիւն մեր բաժանորդներուն որ պիտի ուզեն այդ ձեւով դիւրացնել մեր գործը։

Բացառաբար մեր խնդրանքը գործադրելու անկարելիութեան մէջ գտնուող բաժանորդներուն համար, հասցէի փոփոխութեան ծախքն է՝ 2·50 Ն. Ֆ., կանխաւ վճարելի։

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Ֆ. Կ. Խաչի Տէսինի մասնաճիւղին կողմէ։

Տեղի պիտի ունենայ Յուլիս 10ին, Կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ Կապիյոնի սրճարանին գեղատեսիլ պարտէզին մէջ։ Գեղարուեստական բաժին։

Հայկական նուագ ու երգեր բարձրախօսով։

Ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով։

Կը հրաւիրուի Տէսինի եւ Լիոնի Հայութիւնը։

Կը խնդրուի չխաչաձեւել այս ձեռնարկը։ Անձրեւի պարագային ապահով վայր։

Prix Brémond

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Այս Երեքշաբթի իրիկուն ժամը 21ին Սալ Տրպիւսի

252, Fbg. St. Honoré

Դասախօս՝ ՍԻՐԱՐՓԻ ՏԷՐ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

Նիւթ՝ Նեսթըր Պիթթի հաւաքածոյին հայկական ձեռագիրները։

(Projections)

ՆՈՒԷՐ

Տիկին Եղիսաբէթ Տէր Ղուկասեան տասը Ն. Ֆ. կը նուիրէ Ֆ. Կապոյտ Խաչի Անկէնի մասնաճիւղին, ի յիշատակ իր անթաղ հարազատներուն՝ Եայլախանեան եւ Տէր Ղուկասեան ընտանիքներուն։

Բ. ՑԱՆԿ

Փարիզի Ազքատախնամի վարչութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուէրները.—

Տէր եւ Տիկին Ալեքսանդր Օհանեան իրենց ողբ. ծնողքին Տէր եւ Տիկին Օհանեանի յիշատակին յիսուն Ն. Ֆ., Պ. Քէօշկէրեան (Ռօանէն) իր կնոջ ողբ. Խօժէնի Քէօշկէրեանի մահուան առթիւ ծերանոցներուն քսան Ն. Ֆ., Պ. Պ. Գաբրիէլեան հինգ Ն. Ֆ., Մարտիրոսեան Յակոբ հինգ Ն. Ֆ., Պարտիզպանեան տասը Ն. Ֆ., Միրաքեան Ժան հինգ Ն. Ֆ., Դանարեան Լեւոն 30 եւ Դարբինեան տասը, ողբացեալ Գիսակ Փափազեանի մահուան առթիւ։ Պ. Մարտիրոսեան Վահան տասը Ն. Ֆ., Պ. Պ. Տօնիկեան Լեւոն տասը Ն. Ֆ., Գալֆայեան Յարութիւն քսան Ն. Ֆ., Յովհաննէսեան Գառնիկ տասը Ն. Ֆ., Ա. Հարէնց, դաշտահանդէսի առթիւ քսան Ն. Ֆ., Ա. Սարեան հինգ Ն. Ֆ., Դաւիթեան Գ. եօթը Ն. Ֆ., Հ. Սարեան 5 Ն. Ֆ.։

Տէր եւ Տիկին Միհրդատ Ալթունեան կը նուիրեն երեսուն Ն. Ֆ., փոխան ծաղկեպսակի ողբացեալ Տիկին Մալաճեանի մահուան առթիւ։

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Վահան Փաստրրմաճեանի մահուան առթիւ Տիկին Զուլհակեան եւ զաւակները յիսուն Ն. Ֆ. կը նուիրեն Սողոմոն Թէհլիրեան սրահին եւ յիսուն Ն. Ֆ. Շ. Միսաքեան սրահին։ (Ստանալ «Յառաջ»էն)։

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Ս. Մինասեան ենթակոմիտէի։

Տեղի կ'ունենայ այս Ուրբաթ, ժամը 21ին, Ալֆորվիլի Ժիւսթիս տը Փէի սրահը, Մէրի տ'Ալֆորվիլ։

Կը նախագահէ ԿԱՐՕ ԻՇԽԱՆԵԱՆ

«Մեր Ազգային իտէալներուն» շուրջ։

Կը խօսին ԺԻՐԱՅՐ ԴԱՏԱՒՈՐԵԱՆ (ֆրանսերէն)
եւ ԺԻՐԱՅՐ ՄԻՐԻՃԵԱՆ (հայերէն)

Մուտքը ազատ է։

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Իսիի խումբին եւ Զաւարեան կոմիտէին կողմէ։

10 Յուլիս, Կիրակի առաւօտէն մինչեւ իրիկուն, Մէօտոնի պաղ աղբիւրին մօտ։

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ։ ՀԱՃԵԼԻ ՄԹՆՈԼՈՐՏ, ԽԱՂԵՐ, ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ։ ՊԻՒՖԷ։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻՆ

Երեւանէն Տիկին Վերա Գասպարեան, Մնացական, Հրանուշ, Լաուրա Ենգոնեան կը փնտռեն իրենց ամուսինը եւ հայրը, Պ. Արշակ Մինասի Ենգոնեանը, ծնած 1909 Թուին Ամասիայի Ծաղկաշէն գիւղը, եւ որ ըստ իր ընտանիքին ստացած տեղեկութիւններուն 1946էն ի վեր Ֆրանսա կը գտնուի։

× Ռոստովէն Պ. Լեւոն Մարտիրոսեան, կը փնտռէ իր քրոջ որդիները Պ. Պ. Արտաշէս եւ Անուշաւան Շտիկեանները, Վանեցի Պ. Նշան Շտիկեանի որդիները, որոնցմէ երկար ատենէ ի վեր նամակ չէ ստացած։

× Պաքուէն Տիկին Վարդանուշ Աւագեան կը փնտռէ իր որդին, Արտեմ, Արշակ, Գրիգոր Աւագեանը որ 1942 Թուականէն ի վեր կորսուած է։

× Երեւանէն Արտուշ Դանիէլեան կը փնտռէ իր հայրը Ալեքսան Դանիէլեանը, որ ըստ իր ստացած տեղեկութիւններուն այժմ Ֆրանսա կը գտնուի։

Վերոյիշեալ անձերու մասին տեղեկութիւն ունեցողներէն կը խնդրուի տեղեկացնել Փարիզի եկեղեցւոյ դիւանատան, 15 Րիւ Ժան Կուժօն, Փարիզ (8)։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Վիէն.— Ֆ. Կ. Խաչի վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերուհիները այս Կիրակի ժամը 3ին, Օհանջանեան սրահը, պատրաստելու համար գեկուցում եւ նոր վարչութեան ընտրութիւն։

ՍԻՓԱՆ - ԿՈՄԻՏԱՍ ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲԻ
ՏԱՐԵՎԵՐՋԻ ՊՏՈՅՏԸ
ԿԻՐԱԿԻ, ՅՈՒԼԻՍ 10

Դէպի ՏՕՎԻԼ եւ շրջակայքը

Օթօքարը կը մեկնի Ազգ. Տունէն (32 Րիւ տը Թրէվիզ) ժամը ճիշդ 7ին։

Պտոյտին մասնակցիլ փափաքողները պէտք է նախապէս արձանագրուին երգչախումբի վարչութեան կամ Օր. Զաքարէճեանի մօտ (78 Րիւ Լաֆայէթ, Փարիզ (9), հեռաձայնով

TRI. 77-27 poste 62

Ճանապարհածախք 15 Ն. Ֆ.։

Ամէն ոք իր ուտելիքը կը հոգայ։

Ս. ԽԱՉ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

10 ՅՈՒԼԻՍ, ԿԻՐԱԿԻ ԺԱՄԸ 11 - 21, ԼԸ ԲԷՔԻ ՀԱՅ ԸՆԾԱՅԱՐԱՆԻՆ ԴԱՐԱՍՏԱՆԻՆ ՄԷՋ։

Ի նպաստ բարեսիրական ու կրթական ձեռնարկներուն։

Հանդիսաւոր պատարագ ժամը 11ին։

Բացօթեայ ճաշ ժամը 13ին, եւ ընթրիք ժամը 19ին։

Ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով։

Գեղարուեստական բաժին եւ զրօսալի խաղեր։

Հաղորդակց. միջոցներ.— Շոգեկառք Սէն Լազարէն, Սէն - Ժէրմէն - անլէյի կայարանը (ոչ թէ Լը Բէքի)։

Օթօպիւս 258 Փօն տը Նէօյի, իջնել երմիթաժի կայքը։

PENSION DE FAMILLE

AVEC CONFORT

M.O. AVAKIANTZ

52, Grand'rue

Montcerf (S. et M.)

Tél. 57

POUR RETRAITÉS - CONVALESCENTS - REPOS

Téléphoner SUF. 82-59 aux heures de repas

ԱՐԵՒԸ բնութեան կուտայ կապոյտ երկինք, կանաչ սար ու ձոր, գոյնզգոյն ծաղիկներ եւ զուարթ լոյս ...

ԱՐԵՒԸ կրնայ ձեր տունն ալ ողողել իր զուարթ լոյսով ու գոյներով եթէ ձեր բնակարանը ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԷՔ, ԶԱՐԴԱՐԷՔ եւ ՆԵՐԿԷՔ

ԹՈՒՄԱՍԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՎ

PEINTURES THOMLAC

16 Bis, Bd. Sébastopol PARIS 4e

Tél. : ARC. 26-61 Métro : (CHATELET - HALLES)

136, Rue des Bourguignons

ASNIÈRES - BOIS-COLOMBES

ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ.

Մեր սեփական արտադրութիւնը եղող ! ամէնէն արդիական ձայնով [illegible] ներկեր, գոյներու մեծ ընտրութիւն [illegible] պատրաստութիւններ։ [illegible] ամէն տեսակ լինոլէում եւ փլաստիք։

Ձեր բնակարաններուն արտաքին եւ ներքին խնամքներուն համար [illegible]

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ

52, RUE CHALON, PARIS 12 — 64, BLD. DE BELLEVILLE, PARIS 20e

166, AV. ARISTIDE BRIAND, PAVILLON-SOUS-BOIS - SEINE

4 BIS, RUE P. V-COUTURIER, ARGENTEUIL - S. ET O. — 18, RUE BRÉZIN, PARIS 14e

24 RUE PAUL VAILLANT-COUTURIER, ALFORTVILLE

48 BIS RUE DALAYRAC, FONTENAY SOUS BOIS

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա և Հասարակապետ. տար. 40 Ն. Ֆր., վեց ամիս 22 Ն. Ֆր.
Արտասահման՝ տար. 50 Ն. Ֆր. Հատը 0,20 Ն. Ֆր.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
6
ՅՈՒԼԻՍ
MERCREDI
6 JUILLET
1960

36ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8842 — 36EME ANNEE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 16ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4643

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԼԻԲԱՆԱՆԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Լիբանանի խորհրդարանական ընտրութիւնները, որոնք սկսած էին Յունիս 12-ի, տարօրինակ կերպով կը շարունակուին մինչեւ Յուլիս 3ին:

1958ին ծանր տագնապ մըն էր անցած Լիբանան, իրրեւ հետեւանք Մերձաւոր Արեւելքի մէջ առաջ եկած քաղաքական կարեւոր փոփոխութեանց: Փետր. 1ին կազմուած էր Արաբական Միացեալ Հանրապետութիւնը՝ Եգիպտոսի եւ Սուրիոյ միացումով:

Այդ օրերուն արաբախօս տարրերը կիսուած էին երկու մեծ հոսանքներու մէջ: Համարեա բոլոր մահմետականները կողմնակից էին Միացեալ Հանրապետութեան, ամէնէն առաջ Լիբանանի մէջ, ուր Նախագահ Շամուն կը ներկայացնէր հակառակ հոսանքը:

Ներքին վերջին ընտրութիւնները Լիբանանի մէջ տեղի ունեցեր էին 1957ին՝ Շամունի կողմնակիցներուն յաղթանակով: Սահմանադրական քաղաքական պայմանները անհրաժեշտ դարձուցին պառլամանական ընտրութիւնները կատարել նոր ընտրութիւններով:

Լիբանանի ազգաբնակութիւնը կը բաղկանայ տասնական դաւանանքներու պատկանող հարիւրներէ: Ըստ Սահմանադրութեան, իւրաքանչիւր համայնք իր ներկայացուցիչները կ'ունենայ խորհրդարանին մէջ, որուն անդամներուն ընդհանուր թիւը բաժնելի պէտք է ըլլայ երեքի, 11 յոյն օրթոտոքս, վեց յոյն կաթոլիկ, 4 հայ լուսաւորչական, մէկ հայ կաթոլիկ, 1 բողոքական եւ 1 փոքրամասնական:

Հայերուն յատկացուած հինգ աթոռները չհաշուած Հ. Ց. Դաշնակցութեան թեկնածուները:

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԿՐՆԱՆՔ ՆՈՐԷՆ ԽՕՍԻԼ ԵԹԷ ՖՐԱՆՍԱ ՀՐԱԺԱՐԻ ԻՐ ՏԵՍԱԿԷՏԸ ՊԱՐՏԱԴՐԵԼԷ

Կ'ԸՍԷ ԱԼԺ. ԱԶԱՏ. ՃԱԿԱՏԸ

Երկուշաբթի օր, «Ալժ. կառավարութիւն»ը Թունուզի մէջ, լրագրողներուն յանձնեց հաղորդագրութիւն մը Մըլէօնի խօսակցութիւններուն մասին, որուն մէջ կը ճշդէր նաեւ իր դիրքը:

« Ալժ. կառավարութեան » հրատարակած դեկոյցը նախ կը բացատրէ թէ ազգային ժողովը նախ կը քննարկէ կառավարութեան ծրագիրը եւ ապա կը քուէարկէ անոր վստահութեան համար: Ապա կը շարունակէ.—

« Մեր բանակցութիւնները Ֆրանսական կառավարութեան կողմէ ճշդուած պայմաններու տակ տեղի ունեցան: Ֆրանսական կառավարութիւնը միակողմանի ձեւով կ'ուզէ կազմակերպել Ալժերիոյ եւ Ֆրանսայի պատուիրակներուն հանդիպումը: Ֆրանսական կառավարութիւնը Յունիս 29ի դեկոյցով կը չեշտէ թէ «կառավարութեան ներկայացուցիչները հաղորդեցին այն պայմանները, որոնց մէջ կարելի է խօսակցութիւններ կազմակերպել »:

Դիտել տալէ ետք թէ «Ֆրանսական կառավարութիւնը մեծ ջանք ընդունիլ Ալժիրացի բանակցութիւնները» : դնգատ կը յայտնուի թէ « այդ պայմաններուն մէջ ալժերական պատուիրակութիւնը զրկուած պիտի ըլլար բանակցութեան մը վայել ազատութենէն եւ արժանապատուութենէն »:

Հաղորդագրութեան մէջ , կը թուին Ֆրանսայի պայմանները.— Բացի Թունուզէն, արտաքին կամ ներքին ոչ մէկ չափում կամ յարաբերութիւն: Չեն կրնար այցելութիւն ընդունիլ կամ քաղաքական բանտարկեալներու այցելել, եւն.:

« Այսպէս, զօրավար մը Կոլի հրաւէրը ընդունելով, պատուիրակութեան անդամները Ֆրանսայի մէջ, քաղաքական բանտարկեալ մը նուազ ազատութիւն պիտի ունենային :»

« Այս կեցուածքը կը մատնէ այն տրամադրութիւնը թէ չեն ուզեր բանակցութիւնը չարունակել :

Չեկոյցին մէջ կ'ըսուի նաեւ.— «Վերջապէս արդելքները բազմապատկելու մտօք, Ֆրանսական կառավարութիւնը հարկ տեսաւ ճշդել թէ ալժերական պատուիրակութեան Ֆրանսա դալը պիտի նշանակէր թէ ընդունած էինք իրենց, նախապէս եւ միակողմանի ճշդած պայմանները » :

Այսուհանդերձ, կը չեշտեն թէ կը փափաքին իրականացած տեսնել բանակցութիւնները ու ասոր համար հաստատ կը մնան Յունիս 20ի իրենց յայտարարութեան վրայ :

« Բայց, կ'աւելցնեն անոնք, ներկայ պայմաններուն եւ պարապմունքներուն մէջ , նպատակայարմար չէ ալժերական հանրապետութեան առաջնորդ կառավարութիւն Փարիզի ժամանումը: Չի կրնար նպաստել հարցին լուծումին :

Այս առթիւ, անգամ մը եւս կը չեշտեն, թէ որպէսզի բանակցութիւնները յաջող ընթանան, անհրաժեշտ կը դանեն որ երկուստեք համաձայնին պայմաններու եւ միջոցներուն չուրջ :

« Եթէ Ֆրանս. կառավարութիւնը նախ առնէ այս տարրական սկզբունքը , Ալժերիոյ Հանրապետութեան առաջնորդ կառավարութիւնը պատրաստ կ'ըլլայ, անդամ մը եւս Ֆրանսա դրկելու իր բանակցիչները » :

Այս դեկոյցին բնոյթը ոչ մէկ զարմանք պատճառեց: Արդէն սկիզբէն իսկ յայտնի էր թէ Ֆրանսա չուզէր հաւասարէ հաւասար խօսիլ, այլ պարտադրել իր պայմանները մինչ Ֆերհաթ Ապպասի մարդիկը չեն ուզեր Քալէի քաղքենիներու դերը խաղալ :

ԹՐՔԱՊԱՏՈՒՄ

ԹՈՒՐՔԻԱ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԷ ... ՈՐ ԱՄԵՆ – ՐԻԿԵԱՆ ՕԺԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ԱՒԵԼՆԱՑ

Պալոյ Թերթերէն կը տեղեկանանք թէ Ուշինկըճըի թուրք դեսպանը մամուլի ասուլիսի մը ընթացքին յայտնած է թէ իր երկիրը եւմոտական ծանր յանձնառութիւններու տակ ըլլալով, հարկ է որ Ամերիկա բարձրացնէ իր օժանդակութիւնը: Այս պայմաններու տակ Թուրքիա կը պահանջէ (ընդգծումը մեր կողմէ) որ Ամերիկա աւելի դրամ տայ: Ինչպէս կ'ըսէր մարդիկը առնելիք ունին ...:

× Իզմիրի մէջ նոր ձերբակալութիւն – ներ տեղի ունեցած են: Ձերբակալուած դեմոկրատներու թիւը 63ի հասած է :

Ձերբակալուած է նաեւ թուրք օդանաւորդը՝ Նուրէթ Չինկիւ որ Իզմիրի ճամպլօվոյի օդակայանէն օդանաւը ճախրելով կ'ուզէր Խակիշհիրէն փախցնել Մենտերէսը :

× Անգարայէն կը հաղորդեն որ Կիւրսէլ ափ ի բերան մնացած է ի տես Անգարայի չաքարի գործարանին մէջ տիրող պերճանքին: Այս առթիւ Պալոյ Թերթերը հետեւեալ մանրամասնութիւնները կուտան .—

«Պետութեան եւ կառավարութեան նախագահ Զոր. Ճէմալ Կիւրսէլ աչքէ անցուց Անգարայի չաքարի գործարանը ո-րու չինութիւնը դեռ չէ լրացած եւ ի տես մեծ ու աւելորդ ծախքերու ափ ի բերան մնաց: Շահագրգռուողները նախազգուշացուցին թէ գործարանին չինութիւնը դեռ միլիոնաւոր ոսկիի կը կարօտի, որ-որ դեռեզրմները 166 միլիոն ոսկի պի-տի արժեն, այս գրամին միայն քառասուն միլիոն ոսկիի խնայողութիւն մը կարելի պիտի ըլլայ ընել :

Զոր. Կիւրսէլ չաքարի գործարանին անօրէնին հարցուց. « Դուք Եւրոպայի չաքարի գործարանները այցելա՞ծ էք» եւ աւելցուց .

« Այսպիսի պերճանք մը ոչ մէկ տեղ տեսնուած է: Կը նշանակէ որ ամէն ոք իր բաժինը առած է: Այս է եղեր իրենց չինարարութիւն, չինարարութիւն պոռացածը: Այսպիսի չինարարութիւն անօգուտ եւ վնասակար է: Մենք եւս զգացող փոխադրական միջոցի կը նմանինք: Հապաղաբար պէտք է ասոր առաջքն առնենք»:

Այս գործարանին համար ծախսուած վաթսուն միլիոն ոսկիին համար Կիւրսէլ «Այս դրամը պարապ տեղը այստեղ թաղուեր է »ըսաւ եւ հարցուց որ հնարաւոր է չաքարի գինը զիջեցնել: Ընդհ. անօրէնը պատասխանեց որ ներկայիս երեք հարիւր հազար թօն չաքարի մթերք կայ, արտահանման վաճառում կարելի չըլլար ընել եւ այս տարուան արտադրութիւնը անց-եալ տարուընէ շատ աւելի պիտի ըլլայ :

Չորսբարանաւոր եւ կեդրոնական ջեռուցումով բնակարաններու տարեթիւը տասը հազարաւոր ոսկի արժած միայարկ հանդիստ սրահ մը ուշադրութեան դրաւեց եւ տեսնուեցաւ որ մէկէն կարապետները արտօնագրօրէն սուզ տեսակէտ են : Զօրավարին քննադատեց նախկին իշխանութիւնը որ դեռ գործարան գոյութիւն չունեցած, կարմիր ճուկերով աւազաններ կառուցանել տուած է :

ԴԵՄՈՒԿՐԱՏՆԵՐԸ ԻՆՔ ՍՊԱՆԵՐ ՁԱՐՁԱՐԵՐ ԵՆ

Պալոյ կեդրոնական նոր հրամանատարը Զոր. Ֆարուք Կիւվէնթիւրք երէկ մամուլի ներկայացուցիչներու հետ ծանօթանալէ յետոյ «ինչ սպաներու դէպքը » ապտէս բացատրած է .

— Այս խնդրին մէջ «Ազգ. Միասնական Շտապի Կոմիտէն տարընչութիւն չունի . արդէն մանրամասնութիւնները դատական քննիչ մարմիններուն մէջ գոյութիւն ունին: 105 օր բանտարկուած մնացինք այս մի-ջոցին մեզի անմեղ տանջանքներու են-թարկեցին : Իմ խցիկս 17-9 ոտք տարածութիւն ունէր, ուր չունէի հիւսուած մահճակալ մը, յարդէ անկողին մը եւ ապտտա վերմակ մը միայն կային: '

Ոչիկը միայն ձեռքի մեծութեամբ պատուհան մը ունէր որ բակ կը նայէր, օրական ժամերը տանձաձայներէն հասկնալ կը չանայինք, կարդալ, գրել խստիւ արգիլուած էր: Երբեմն 25, երբեմն ալ 250 մարդոց լամբար դնելով մեր տեսողութիւնը խանգարեցին: Վերի յարկէն փայտ կոտրելով , թիթեղներու զարնելով ազմուկ կը հանէին, նոյնիսկ երեք անգամ մեր վրայ դոյլով մեզ թափեցին : Եւ յաճախ անընդհատ մեզ հարցաւորթեցին :

Օր մը էթհեմ Մէնտերէսը եկաւ առանց մեզ տեսնելու հայհոյանքով հարցուց թէ դեռ հոս ենք ու արձակուեցանք, բայց չէինք ազատուած . միշտ տան կուգային ու մեզ հանդիսատ չէին ձգեր :

Զօրավարը բացատրեց նաեւ թէ իր նախորդը ինչպէս ծեծելով անարդած էր Ապրիլ 27ի չարժումին մասնակից համալսարանական ուսանողուհիները :

Ոսմէկան–դինուորները իր գոյն մարդկան երկրին ապահովութեանը համար կ'աշխատէին, ասկայն իրենց բուն նպատակը դեմոկրատներու ապօրինի վարմունքներուն սաստել էր :

ՊԱՇՏՕՆԱՆԿ ԴԵՍՊԱՆՆԵՐԸ ՉԵՆ ՎԵՐԱԴԱՌՆԱՐ

Պաշտօնանկ եղած թուրք դեսպանները չեն ուզեր Թուրքիա վերադառնալ հակառակ անոր որ ճամբու ծախքը դրկուած է: Ասոնց կարգին Մեքսիքայի, Պէրնի (Կէօքսլ), Մադրիտի, Լիբերոյ, Քորէայի դեսպանները եւ ՄԱԿի փոխ – պատուիրակը :

×

Պէզոպեան վարժարանի ուսուցչական կազմը 325 լիրա նուիրած է պետ. դպրոցին :

Փարիզի մէջ պաշտօնական ոչ մէկ յայտարարութիւն եղաւ այս մասին: Կը սպասուի որ Կոլի արտասանելիք ճառերուն: Արդարեւ նախագահը Նորմանտի չրջապտոյտ մը պիտի կատարէ որուն ընթացքին 24 ճառեր պիտի արտասանէ : Հաւանական է որ ասոնցմէ մէկուն մէջ հրապարակային պատասխան մը տայ «Ալժ. կառավարութեան » դեկոյցին :

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ Ամերիկեան դեսպանատան մէջ ընդունելութեան մը ընթացքին, Միկոյեան յայտարարած է.— «Պէտք է որ Ամերիկայի հետ մեր յարաբերութիւնները բարելաւուին, այլապէս պատերազմ տեղի կ'ունենայ» : Միւս կողմէ անդրադարձած է ամերիկացի օդանաւորդ Փաուըրսի դատավարութեան , որ տեղի պիտի ունենայ «իր առեներին» եւ պիտի ըլլայ «հրապարակային» : Չէ ուզած աւելին ըսել :

ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ

Ֆրանսայի Կրթական Նախարարութիւնը մրցումի դրած է 1655 տեղ լիսէներու ուսուցչութեան համար եւ 2299 տեղ վըկայեալ ուսուցիչներու համար: Յաջողակները պիտի պաշտօնավարեն Ֆրանսայի մէջ, արտասահմանի մէջ: Ամէնէն աւելի պահանջ կայ չափագիտութեան եւ լեզուներէն անգլերէնի: Ֆրանսա կը ջանայ արտասահմանի եւ երբեմնի գաղթավայրերու մէջ պահել իր դիրքը, տարածել ֆրանսական մշակոյթը:

Կը տեսնուի որ ուսուցիչներու տագնապ մը կայ, ինչպէս դասախօսներու: Երիտասարդութիւնը կը դիմէ գործնական ասպարէզներու: Դասական ուսումներու հետեւողներուն թիւը հետզհետէ կը նուազի, մասնագիտական դպրոցներ կը յաճախեն երկրորդական ուսումէն վերջ:

Անցեալ տարուան Դեկտեմբերին Երեսփոխանական Ժողովը վաւերացուց Միշէլ Տըպրէի օրէնքը մասնաւոր դպրոցներու մասին: Մէկուկէս միլիոն երախաներ, պատանիներ եւ երիտասարդներ կը յաճախեն մասնաւոր դպրոցներ: Ծնողքները այդ դպրոցներուն կը վճարեն վաթսուն միլիառ ֆրանք, աւելի ըլլալով կրթական տուրք պետական դպրոցներու համար: Աշխարհական դպրոցներու նախագահ գըրապաշտ Ալպեր Պայէ կ'առաջարկէր ազգայնացնել կաթողիկէ դպրոցները, ինչպէս որ ազգայնացած են ճարտարարուեստական հաստատութիւններ: Պետութիւնը պիտի վարձէր դպրոցները, ուսուցիչները պիտի ըլլային պետական պաշտօնեաներ:

1942էն ի վեր Յանձնախումբեր կազմուեցան հարցը լուծելու համար: Վերջին Յանձնախումբը համաձայնութեան մը եզր գտաւ: Կարելի չէր պետականացնել, պայքարը բուռն պիտի ըլլար «կրնար տեղի տալ քաղաքային պատերազմի մը»: Եթէ փակուէին մասնաւոր դպրոցները, պետութիւնը ոչ շէնք ունէր այդքան թիւ աշակերտներ առնելու եւ ոչ ալ ուսուցիչ, ոչ ալ պիւտճէ:

Կրօնական այս հաստատութիւնները կրօնական դաստիարակութեամբ մեծ ծառայութիւններ կը մատուցանեն Ֆրանսայի մէջ: Այս դպրոցներէն կուգան եկեղեցական կոչում ունեցող պատանիները: Երբ Ֆրանսացի եկեղեցականը պակսի, իտալացի եւ սպանացի եկեղեցականը իր տեղը կը գրաւէ, իտալական եւ սպանական մշակոյթը կը ծաւալի, Ֆրանսայի մշակութային դերը կը նուազի: Վլատիմիր տ'Օրմեսոն կը յիշէ Կարտինալ Թարտինիի մէկ խօսքը Պրիթիշ Քաունսըլի ներկայացուցիչներէն մէկուն՝ երբ կը գանգատէր թէ միջակ արդիւնքներ կը ստանան կատարուած աշխատանքի փոխարէն. «Մի յուսահատիք — կ'ըսէ Կարդինալը — Ֆրանսացիներու նման դպրոցներ շինեցէք, հիւանդանոցներ կառուցէք, ձեր կրօնաւորուհիներն ու եկեղեցականները ղրկեցէք ամէն կողմ եւ եկէք զիս տեսնելու հազար տարի յետոյ»: Արդ, աշխարհական վարժարաններէն եկեղեցական ասպարէզը ընդգրկող երիտասարդներ չեն գար: Եկեղեցական պատրաստուելու համար մանկութենէն ապրելու է տղան կրօնական մթնոլորտի մէջ:

Սահմանադրութիւնը կ'ընդունի ամէն ազատութիւն, ընդունելու է նաեւ կըրթութեան ազատութիւնը: Ութ հարիւր հազար ընտանիքներ կը նախընտրեն մասնաւոր դպրոցները պետական վարժարաններէն: Նիւթապաշտ դարու մը մէջ, երբ կը ժխտուի կրօնական ամէն հաւատալիք. որպէս նախապաշարում, ընտանիքներու ընդդիմութիւնը աշխարհիկ քարոզչութեան եւ զոհողութիւնը կրօնական զգացումներու պահպանման համար, վեր կը մնայ ամէն գնահատանքէ եւ անըմբռնելի կը մնայ Ալպեր Պայէներու աղանդաւորութիւնը:

Ութ բարձրագոյն վարժարաններ համաձայնած են կրթական նախարարութեան հետ, կը գործադրեն պետական ծրագիրը, կ'ընդունին պետական հակակշիռը, կը պահեն ներքին վարչական անկախութիւնը: Այդ հաստատութիւններէն կարեւորագոյնն է Սթանիսլաս Գոլեժը, որուն նախկին աշակերտներէն են մարեշալ Ֆոշ, հաւատացեալ մը եւ եղբայրը Յիսուսեանի մը, նաեւ Զօրավար տը Կոլ, պատմական մեծ դէմքեր, որոնք իրենց կենդանութեան անցած են անմահութեան:

Վարչապետ Տըպրէ այսպէս յաջողեցաւ լուծել կնճռոտ հարց մը՝ հետեւելով Պելժիոյ օրինակին, ուր ընկերվարականներ, կաթողիկէներ եւ ազատականներ փոխադարձ զիջումներով վերջ տուած էին կրթական պայքարին:

Աշխարհական դպրոցի կողմնակիցները կ'ընդդիմանան նպաստ յատկացնել մասնաւոր դպրոցներու, բայց կը պահանջեն որ պետութիւնը կրթաթոշակներու հետ նպաստ յատկացնէ այն ընտանիքներուն, որոնց ընդունակ զաւակները ստիպուած են նախակրթարանէն յետոյ արհեստից դպրոցներ յաճախելու փոխանակ երկրորդական վարժարաններու դիմելու: Նախակրթարանը կը հայթայթէ գիրք, տետրակ, որ ձրի է. երկրորդական վարժարանն ալ ձրի ըլլալու է, հայթայթելու է դպրոցական իրեր եւ աւելին՝ թոշակ յատկացնելու է աղքատ ընտանիքին, որպէսզի չպարտաւորուի պատանին գործի դնելու: Այսպէս սրբագրուած պիտի ըլլայ «ընկերային անարդարութիւն» մը: Երկրորդական եւ բարձրագոյն ուսումը «հարուստի զաւակ»ներուն մենաշնորհը ըլլալու չէ: Բանուորին ընդունակ զաւակը կը զրկուի բարձրագոյն ուսումէ, քաղքենիին անընդունակ զաւակը կը շարունակէ դպրոցը, փոխանակ արհեստի մը հետեւելու, որովհետեւ դասակարգային նախապաշարումով կ'արհամարհէ արհեստը: Բանուորն ալ կը փափաքի որ իր զաւակը օրակեալ գործաւոր մը դառնայ, արհեստաւորն ալ զաւակը արհեստաւոր կը պատրաստէ: Բարքերը փոխելու է ուրեմն նախապէս, ընկերային դասակարգումը ընդունակութեանց համաձայն կատարելէ առաջ:

Կրթական նախարարը ուսուցիչներու պէտք ունի ներկայ պայմաններու մէջ, կրթական պիւտճէն սահմանափակ է: Եթէ ընդունուի ընկերվարականներու եւ համայնավարներու պահանջը, ո՞ւր կը մնայ նպաստներ յատկացընել ընտանիքներու: Հետեւողական ըլլալու համար կ'առաջարկեն պետականացում բոլոր ձեռնարկներու, տուրքերու յաւելում, հարուստներու աղքատացում:

Այն ատեն հաստատուած պիտի ըլլայ բաշխական արդարութիւնը, բայց անուանական պիտի մնայ ազատութիւնը: Անժխտելի իրողութիւն մըն է միանգամայն մեծ դէմքերու համեստ ծագումը: Ասպարէզը բաց է ընդունակներու, կորովի տէր անհատներու համար: Ազնուական, քաղքենի ընտանիքներէ եկած չեն չափարդէտ Լափլաս, մարդկութեան բարերար Փասթէօր, իմաստասէր Ֆուլյէ, քաղաքական մեծ մարդ մը Լօյտ Ճորճ եւ վերջապէս երեք բռնապետները, Մուսոլինի, Սթալին, Հիթլեր: Իտալիոյ նախկին վարչապետներէն Նիդդի, երկար ատեն ուսուցչապետ Նափոլիի Համալսարանին, կը հաստատէ թէ նպաստ ստացող ուսանողներէն շատերը առաջնակարգ դիրքերու տիրացած են քան քաղքենի դասակարգի ունեւոր երիտասարդները եւ այս առանց պետական միջամտութեան:

Անհատը ջանք թափելու է բարձրանալու համար, ընկերութեան պարտաւորութիւնն է օժանդակել անհատին վերելքի ճիգին:

ԽՈՐԷՆ ԳԱԲԻԿԵԱՆ

ԼԵՕ (ԱՌԱՔԵԼ ԲԱԲԱԽԱՆԵԱՆ)

(1860 — 1932)

Ապրիլ 26ին լրացաւ Լէոյի ծննդեան հարիւրամեակը:

Լէօ իր լրագրական գործունէութիւնը սկսած է Գ. Արծրունիի «Մշակ» թերթին, յետոյ շարունակած է ուրիշ հանդէսներու մէջ հրապարակախօսական յօդուածներով ու գրական պատմուածքներով: Այդ կարճ շրջանէն ետք, 1890էն մինչեւ իր մահը՝ նուիրուած է հայ ժողովուրդին քաղաքական ու մշակութային պատմութեան շուրջ պրպտումներու, տիրանալով հեղինակաւոր պատմաբանի համբաւի, (ԽՄԲ.— Պահպանողական՝ ըստ իր տեսաբանութեան, կողմնակալ՝ ըստ տիրող վարչակարգին):

Պատմաբան Լէօ մինչեւ 1905, տասնեւհինգ տարիներու ընթացքին գրեց ու մասամբ հրատարակեց պատմական ու կենսագրական տասնէ աւելի արժէքաւոր գործեր: Յիշենք գլխաւորները.— «Հայկական տպագրութիւնը», «Յովսէփ Արղութեան», «Ստեփաննոս Նազարեան» (2 հատոր), «Գրիգոր Արծրունի» (երեք հատոր)՝ «Ս. Մեսրոպ», «Վանի Թագաւորութիւնը», «Հայոց հարցի վաւերագրեր», «Հայոց պատմութիւն» (Ա. հատոր), որոնց վրայ խորհրդային տարիներուն աւելցան «Անի» (երկու հատոր), «Թրքահայ յեղափոխութեան գաղափարախօսութիւնը» (երկու հատոր), «Խոջայական կապիտալ» եւ «Հայոց պատմութիւն (Բ. Գ. եւ Դ. հատորներ):

«Հայոց պատմութեան» ստուարածաւալ չորս հատորները, որոնց վրայ Լէօ աշխատած է շուրջ երեսուն տարիներ, բազմավաստակ ու մնայուն գործեր են եւ ինչպէս ինք կը գրէ, «գրեթէ գերազանցում է մի անհատի ուժերը»:

Զամչեանի սկզբնաղբիւր նկատուած «Հայոց պատմութիւն»էն ետքը, Լէօ միակն է, որ շարադրեր է իր չորս հատորները աւելի քննական ու ամբողջական ձեւով:

— Լէօ, ինչպէս կը նշէ իր Ա. հատորին յառաջաբանին մէջ, նպատակ ունեցած է գրել հատորներ հետեւեալ բաժանումներով.—

1) Հին Պատմութիւն, սկիզբէն մինչեւ Ե. դար (տպուած 1917ին):

2) Միջին դարերու Պատմութիւն Ե-Ժ. դար (հրատարակուած 1947ին, Հայաստանի Ակադեմիային կողմէ):

3) Նոր դարերու Պատմութիւն (հրատարակուած 1946ին Հայաստանի Ակադեմիային կողմէ):

4) Ժամանակակից Պատմութիւն (մասամբ, հրատարակուած 1948ին Հայաստանի Ակադեմիային կողմէ):

Դժբախտաբար, իր մահուան պատճառով, Լէօ ժամանակ չունեցաւ գրելու հինգերորդ հատորը, որ նուիրուած պիտի ըլլար հայ գաղութներուն:

ԺԹ. դարու սկզբնական թուականներուն, հայ ժողովուրդի Պատմութիւնը մինչեւ այդ օրերը կղերա-աստուածաբանական հիմերու վրայ գրուած, սկսած էր ստանալ քննական-պատմական ուղղութիւն, երբ Լէօ, քաղքենի-ազատական պատմագիր, եղաւ մէկն այդ նոր ուղղութեան յառաջապահներէն, որ պրպտեց, վերլուծեց եւ օգտագործեց ծանօթ բոլոր սկզբնաղբիւրները (միջին դարու) եւ մասամբ քննեց [illegible] հեղինակները եւ տուաւ պատմական գործեր, որոնք անուրանալի կերպով լաւագոյն են քան մինչեւ այդ օրերը հրատարակուածները:

Պէտք է նշել, թէ Լէօ, իբրեւ ազատական-յառաջդիմական պատմաբան, իր «Հայոց Պատմութեան» մէջ բերած նաեւ այնպիսի ընդհանրացումներ, որոնք զուրկ են դասակարգային-նիւթապաշտական տեսակէտներէ: Անիկա [illegible]ներու կը վերագրէ վճռական դեր եւ գերագնահատէ աշխարհագրական ազդակները: Ընկերային-տնտեսական երեւոյթները անտեսելով, առաւելապէս ծանրացած է քաղաքական ու մշակութային դէպքերու վրայ եւ ատոր համար խստօրէն քննադատուած է Խորհրդային պատմագէտներուն կողմէ:

Իր այս քառահատոր պատմական գործին համար երկար տարիներ ուսումնասիրած եւ օգտագործած է անխտիր բոլոր սկզբնաղբիւրները, փաստաթուղթ, ձեռագիր, հին ու նոր պատմական ու նոյնիսկ գրական գործեր, արձանագրութիւններ, մամուլի մէջ ցրուած յօդուածներ եւ վերջապէս այն բոլորը, որ մօտէն հեռուէն կապ ունին Հայոց Պատմութեան հետ:

Ուսումնասիրած եւ իր պատմութեան մէջ տուած է Հայաստանի դրացի Միջնադարեան Արեւելքի ժողովուրդներու այն շրջանները, որոնք կապուած են իր Պատմութեան որոշ դէպքերուն: Ան իր հատորին մէջ ուսումնասիրած է ԺԸ. դարերու քիչ պրպտուած [illegible], որ կ'ընդգրկէ Հայաստանի [illegible]թիւնը, գաղութի Հայութեան [illegible] ու զարգացումը, «Մխիթարեան [illegible] լուսաւորութեան օճախը, հայ [illegible] թեան ու մասնաւոր վերագրութիւնը, ազատագրութեան շարժումները ([illegible]) Օրի, Դաւիթ Բէկ, Մխիթար [illegible]):

Լէոյի «Հայոց Պատմութիւնը» [illegible] ցողներու եւ պատմութիւնը ուսումնասիրողներու համար է եւ պիտի մնայ [illegible]կան աղբիւր մը:

Վ. ԵՐԵՑ[illegible]

ԵՍ ԵՒ ՆԱ

Շահէնի հետ առօրեական հարցերի շուրջը մի փոքր զրուցելուց յետոյ, վարպետ Մինասը դարձաւ ինձ:

— Ուրեմն, դու երեւանցի չես: Դէ, դա ոչինչ, տղաս, Երեւանում պիտի ժամերով ման գաս, որ մի քանի բնիկ երեւանցու ճարես: Բոլորս էլ ուրիշ տեղերից ենք գալիս:

Մեծ եղեռնի ժամանակ մեր գերդաստանի տասնըվեց անդամից միայն ես փրկուեցի ու աշխարհը ոտքի տակ տուի: Ընկայ Փարիզ: Արտասահմանում, տղաս, ապրելու համար Հայը պէտք է իր ձեռքին կամ արհեստ ունենայ կամ առեւտուր անի: Կեանքն է ստիպում, որ սփիւռքի Հայը առեւտրով զբաղուի: Ախր աշխարհում ո՞վ է Հայի չափ հողը սիրել: Բայց էնտեղ Հայը հող չունի, եւ ո՞վ նրան հող կը տայ: Փարիզում ես կօշկակարութիւն սովորեցի: Ես լաւ արհեստաւոր եմ, ինձ սկսել էին վարպետ կոչել դեռ եւս Փարիզում եղած ժամանակ: Աշխատում էի մի մեծ գործատիրոջ մօտ:

Վարպետ Մինասը երեւի չուզեց շարունակել, եւ, մի փոքր լռելուց յետոյ, դիմեց կնոջը.

— Մաքրուհի, ի՞նչ բանի ես խմելու մի բան դիր սեղանի վրայ:

Տիկին Մաքրուհին զողունի հայեացքներով զննում էր իմ դէմքի բոլոր մանրամասները: Անահիտը, սեղանի մօտ նստած, աշխատում էր խուսափել ինձ նայելուց եւ ձեւացնում էր, թէ համակ ուշադրութիւն դարձած լսում է հօրը:

Այդ երեկոյ իմ ու Անահիտի մասին ոչինչ չասուեց: Վարպետ Մինասը բարձրացնում էր բաժակ բաժակի յետեւից, եւ դիմելով Շահէնին, կրկնում.

— Մարդը պէտք է այնպէս ապրի այս աշխարհում, որ մեռնելու ժամանակ պարտք չմնայ իր խղճին:

×

Ես դարձայ Անահիտի փեսացուն: Անահիտը սիրում էր ինձ: Դա ոչ միայն նա ասում էր ինձ, այլեւ հպարտանում էր ընկերների մօտ:

— Թող բոլորն իմանան, որ դու իմն ես, որ ոչ ոք իրաւունք չունի քեզ այլ աչքերով նայելու, — սիրում էր կրկնել Անահիտը, երբ ես նրան յանդիմանում էի անզգուշութեան համար:

Թւում էր, թէ ամէն ինչ ընթանում է խաղաղ ճանապարհով եւ ոչ մի բան ի վիճակի չի լինի շուռ տալու դէպքերը:

Ինչպէս գարնանային փոթորկուն անձրեւից յորդացած գետը մոլեգին թափ առած դուրս գայ իր ափերից եւ փոխի [illegible] հնօրեայ հունը, այնպէս էլ իմ հոգու [illegible] ասես ինձնից անկախ, ծնուեց մի փոթորիկ, որի տակ ընկան իմ ողջախոհութիւնը եւ Անահիտի անարատ զգացումները.

×

Գեղարուեստական համալսարանը, [illegible] սովորում էր Անահիտը, գտնւում էր [illegible] մալսարանի շէնքից մի քանի հարիւր [illegible] թըր հեռու: Երկյարկանի, [illegible] այդ շէնքը, որի առջեւից սկսւում էր [illegible] րեւանի մայրուղին, արտաքուստ [illegible] ւիչ բան չունէր իր վրայ: Ես չէի [illegible] նրա ներսը: Տարիներ շարունակ [illegible] տարբերութեամբ քայլել եմ նրա կողքով, իսկ Անահիտի հետ ծանօթանալուց [illegible] էլ աշխատել հեռու քաշուել [illegible] ինքս էլ չգիտեմ ինչու: Սակայն մի [illegible] գամ, ինձ համար բոլորովին անսպասելի, Անահիտը դիմեց ինձ:

— Դու չէի՞ր ցանկանայ [illegible] թեան գալ ինձ հետ մեր համալսարան [illegible] այսօր ընդամէնը երկու ժամ [illegible] դաս ունենք, գնանք, տես, թէ [illegible] ենք մենք սովորում:

(8 Շար.)

ՀԱՅԿ ԽԱՉԱՏ[illegible]

ԿԱՐԴԱԼԸ
ՀԻՆ ՀՈՒՆԱԿԱՆ ԴՈՒՍՏԸ ՀԱՅՐԱՑ

Դ.

Մինչև ցած լուսամուտը հասավ, ծուռտավարտ հայրը ոտքի ելավ, ծխամորճը ծխելով, ու ծանր քայլերով մոտեցավ տղային։ Նա կանգնեցրեց տղային դեպի լույսը, ու երկար ժամանակ նայեց նրա դեմքին։

— Ինչպես ասում էին մեր հները, — ասաց նա վերջապես, — ձագը չի ծագ, եթե ոտքերը չի ծալի։ Ես քեզ ասում եմ, որ դու ինձ նման ծուռտավարտ կլինես։ Ես ինձ նման ծուռտավարտ եմ, որովհետև ես ինձ նման ծուռտավարտ հոր որդի եմ։ Ես ինձ նման ծուռտավարտ հոր որդի եմ, որովհետև ես ինձ նման ծուռտավարտ հոր թոռան որդի եմ։ Ես ինձ նման ծուռտավարտ հոր թոռան որդի եմ, որովհետև ես ինձ նման ծուռտավարտ հոր ծոռան որդի եմ։ Ես ինձ նման ծուռտավարտ հոր ծ

ԴԱՇՏԱ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Մարսէյլի Քղիի Հայրենակցական Միութեան կողմէ :

Սէն Լու Կրան Փէնի Զուխաճեանի ագարակը :

Այս Կիրակի ամբողջ օրը :

Կը նախագահէ՝ Ս. ԳԼՃԵԱՆ

Ջեկոյց գործունէութեան շուրջ Վ. Ճարայեանի (միութեանս սանը աւարտած Փարիզի Ս. Մուրատեան վարժարանը) :

Գեղարուեստական ճոխ բաժին :

Հայկական պարեր ու նուագ, Թորգոմ եւ որդին :

Բարձրախօս՝ «ԹԷԼԷՖՈՒՆԱ» (Թօնկուրեան) :

Կը մասնակցին հայ արենուչները :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Տէսինի մէջ «Հերոսներու Օր»ը կը տօնուի, նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Տէսինի եւ Լիոնի կոմիտէներուն կողմէ : Յուլիս 31ին, Կապիյեօն սրճարանի ծառախիտ պարտէզին մէջ :

Barclay

ՀԱ ՄԱՆ ԱՐԱ ● HA MAN ARA

par

LES BARCLAY

super 70.335 — 45 T. — simple 60.212

Discophiles Arméniens!

C'est une danse de chez vous à la mode de chez nous.

EN VENTE PARTOUT

ՀԱՅ ԸՆԾԱՅԱՐԱՆ

Լը Փէք

Բացուած են արձանագրութիւնները

1960-1961

Ուսումնական տարեշրջանին համար :

Տասը տարեկանէն սկսեալ երկրորդական վարժարանի որեւէ դասարանի ուսանող աշակերտ կ'ընդունուի : Ուսման ծրագիրն է դասական ընթացք (Քուր քըլասիք) :

Որ եւ է լուսաբանութեան համար դիմել, գրաւոր կամ հեռաձայնով, վարժարանի տեսչութեան :

ÉCOLE APOSTOLIQUE
3, Ave. de Grandchamp, LE PECQ (S. et O.)
Tél. ; 963-0172

PIANOS

ՀԻՆ

ՆՈՐ

ՎԻՃԱԿԻ ՄԷՋ ԴԱՇՆԱԿՆԵՐ

PANE

18, RUE RAMBUTEAU - Téléphone: ARC. 22-14

Ամէն տեսակ նորոգութիւն

Դաշնակում

Կատարեալ աշխատանք

Զեղչեալ գիներով

PARIS

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ՄԵԿՆՈՂ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր ընթերցողներուն արձակուրդի ամիսները, արձակուրդի շրջան է նաեւ թերթիս առաքումով զբաղող մեր պաշտօնեաներուն համար՝ որոնց կարգաւ բացակայութիւնը զգալի կերպով կը դժուարացնէ մնացողներուն առօրեայ աշխատանքը :

Կը խնդրենք մեր ազնիւ բաժանորդներէն որ, արձակուրդի առժամեայ հասցէի փոփոխութեան համար, նախընտրաբար հանին դիմել որեւէ թղթատարական գրասենեակ :

Ընթացիկ պարզ եւ ձրի գործողութիւն մըն է, որուն գործադրութեան համար պէտք է լեցնել տեղւոյն վրայ տրամադրելի՝ հետեւեալ խորագիրով դեղին թուղթը . —

Formulaire No 755-A — ORDRE DE RÉEXPÉDITION
(Changement d'adresse temporaire)

Կանխաւ շնորհակալութիւն մեր բաժանորդներուն որ պիտի ուզեն այդ ձեւով դիւրացնել մեր գործը :

Բացառաբար մեր խնդրանքը գործադրելու անկարելիութեան մէջ գտնուող բաժանորդներուն համար, հասցէի փոփոխութեան ծախքն է՝ 2.50 Ն. Ֆ., կանխաւ վճարելի :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Այրի Տիկին Յակոբ Գալըպճեան, Տէր եւ Տիկին Արթօ Սանտալեան եւ զաւակները (Գահիրէ), Օր. Ալիս Գալըպճեան, Այրի Տիկին Սահակ Ալթըփարմաք եւ զաւակները, եւ Տիկին Լուիզ Լօրա (իր հաւատարիմ հոգատարուհին) ցաւով կը ծանուցանեն՝

ՅՈՎԱԿԻՄ ՅՈՎԱԿԻՄԵԱՆԻ

մահը, որ տեղի ունեցաւ Էքս լէ Պէն, Յուլիս 2ին, 77 տարեկանին :

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այսօր, Չորեքշաբթի, Յուլիս 6, ժամը 14ին, Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ :

Մահազդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել :

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Ֆ. Կ. Խաչի Տէսինի մասնաճիւղին կողմէ :

Տեղի պիտի ունենայ Յուլիս 10ին, Կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ Կապիյոնի սրճարանին գեղատեսիլ պարտէզին մէջ : Գեղարուեստական բաժին :

Հայկական նուագ ու երգեր բարձրախօսով :

Ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով :

Կը հրաւիրուի Տէսինի եւ Լիոնի Հայութիւնը :

Կը խնդրուի չխաչաձեւել այս ձեռնարկը : Անձրեւի պարագային ապահով վայր :

ՆՈՒԷՐ

Տիկին Իսկուհի Թաթուլի մահուան տխուր առթիւ, Օր. Թագուհի Գնդունի 10 Ն. Ֆ. կը նուիրէ «Հայ - Բոյժ»ին : Օր. Գնդունիի տուած քսան Ն. Ֆ. Ս. Թէհլիրեան սրահին նուիրած էր Վահան Փաստրմաճեանի մահուան առթիւ :

Côte d'Azur

Արձակուրդի մեկնող Հայերու ուշադրութեան :

Camping International
«LE GAI MOULIN»
à Cros-de-Cagnes

Նիսէն եօթը քիլոմեթր, ծովեզերք :

ՏՆՕՐԷՆ
ՄԻՆԱՍ ԱՇՃԵԱՆ

Camp clos sous les orangers
Plat du jour - Alimentation
Jeux - Parc - Attractions - Bar
— DANCING —

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Ս. Մինասեան ենթակոմիտէի :

Տեղի կ'ունենայ այս Ուրբաթ, ժամը 21ին, Ալֆորվիլի Ժիւմթիս տը Փէի սրահը, Մէրի տ'Ալֆորվիլ :

Կը նախագահէ ԿԱՐՕ ԻՇԽԱՆԵԱՆ

«Մեր Ազգային իտէալներուն» շուրջ :

Կը խօսին ԺԻՐԱՅՐ ԴԱՏԱԽՈՐԵԱՆ (Ֆրանսերէն)

եւ ԺԻՐԱՅՐ ՄԻՐԻՃԵԱՆ (Հայերէն)

Մուտքը ազատ է :

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Նոր Սեւորունդի Իսիի խումբին եւ Զաւարեան կոմիտէին կողմէ :

10 Յուլիս, Կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ, Մէտոնի պաղ աղբիւրին մօտ :

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ : ՀԱՃԵԼԻ ՄԹՆՈԼՈՐՏ, ԽԱՂԵՐ, ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ : ՊԻՒՖԷ :

Հասոյթը՝ Ս. Թէհլիրեան սրահին :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տէր եւ Տիկին Գէորգ Թումայեան, Տէր եւ Տիկին Աղապապ Պարսամեան, Տէր եւ Տիկին Գէորգ Տատուրեան եւ բոլոր պարագաները շնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք նամակով, անձամբ, փոխան ծաղկեպսակի նուէրներով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց հօր եւ մօր՝

ՅԱԿՈԲ եւ ՎԱՌՎԱՌ ԹՈՒՄԱՅԵԱՆԻ

կսկծալի մահերուն առթիւ :

×

Այս առթիւ Տէր եւ Տիկին Աղապապ Պարսամեան տասը Ն. Ֆ. կը նուիրեն Սեբաստիոյ Մուրատ Ուսումնասիրացին, տասը Ն. Ֆ. ալ «Հայ-Բոյժ»ին : (Ստանալ «Յառաջ»էն) :

ՆՈՐԵՐՈՒ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ

Գրիգորիկ Էսկիճեան (Մարսէյլ - Սէն Լու) յետ Զրըվէի յիշատակութեամբ փայլուն քննութեանց, յաջողութեամբ մասնակցած է Թուլուզի Օդանաւային Արուեստանոցի Ազգային Վարժարանի մուտքի մրցակցութեան՝ 16րդ հանդիսանալով հազարէ աւելի մրցակիցներու մէջ :

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՍԵՒՐ

1960-1961

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԵՇՐՋԱՆԻՆ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԲԱՑՈՒԱԾ ԵՆ :

ԲԱՑՈՒԱԾ են նաեւ Պաքալօրէայի երկրորդ մասին երկու նոր դասարանները . —

Ա.) Տարրական Ճափագիտութիւն

Mathématiques Elémentaires

Բ) Փորձառական Գիտութիւններ

Sciences Expérimentales

Պայմաններուն համար դիմել՝

DIRECTION DU COLLÈGE SAMUEL MOORAT
26, Rue Troyon, SEVRES (S. et O.)
Tél. : OBS. 18-28

ՆՇԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Ս. Սաթիւրնէէն (Ալլիեռ), Տէր եւ Տիկին Վ. Ա. Մինասեան, իրենց զաւկին՝ Յարութիւնի Ալժերիայէն վերադարձին առթիւ կը նուիրեն քառասուն Ն. Ֆ., հետեւեալ նպատակներուն. — Տասը Ն. Ֆ. Ս. Թէհլիրեան սրահին, տասը Ն. Ֆ. «Հայաստան» ամսաթերթին, տասը Ն. Ֆ. Կարմիր Խաչին, տասը Ն. Ֆ. Կապոյտ Խաչին : (Ստանալ «Յառաջ»էն) :

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »

Հ. Յ. Դ.

ՓԱՐԻԶ. — Հ. Յ. Դ. Աղբիւր Սերոբ - Մ. Եօթնեղբայրեան խումբի ընկերական ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին : Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՎԻԷՆ. — Ֆ. Կ. Խաչի վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերուհիները այս Կիրակի ժամը 3ին, Օհանջանեան սրահը, պատգամաւորի ընտրութիւն եւ նոր վարչութեան ընտրութիւն :

ՍԻՓԱՆ - ԿՈՄԻՏԱՍ ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲԻ ՏԱՐԵՎԵՐՋԻ ՊՏՈՅՏԸ ԿԻՐԱԿԻ, ՅՈՒԼԻՍ 10

Դէպի ՏՕՎԻԼ եւ շրջակայքը

Օթօքարը կը մեկնի Ազգ. Տունէն (32 Րիւ տը Թրէվիզ) ժամը ճիշդ 7ին :

Պտոյտին մասնակցիլ փափաքողները պէտք է նախապէս արձանագրուին երգչախումբի վարչութեան կամ Օր. Զահրէճեանի մօտ (78 Րիւ Լաֆայէթ, Փարիզ (9), հեռաձայնով

TRI. 77-27 poste 62

Ծանապարհածախք 15 Ն. Ֆ. :

Ամէն ոք իր ուտելիքը կը հոգայ :

Ս. ԽԱՉ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

10 ՅՈՒԼԻՍ, ԿԻՐԱԿԻ ԺԱՄԸ 11 - 21, ԼԸ ԲԷՔԻ ՀԱՅ ԸՆԾԱՅԱՐԱՆԻՆ ԴԱՐԱՍՏԱՆԻՆ ՄԷՋ :

Ի նպաստ բարեսիրական ու կրթական ձեռնարկներուն :

Հանդիսաւոր պատարագ ժամը 11ին :

Բացօթեայ ճաշ ժամը 13ին, եւ ընթրիք ժամը 19ին :

Ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով :

Գեղարուեստական բաժին եւ զբօսալի խաղեր :

Հաղորդակց. միջոցներ. — Շոգեկառք Կառ Սէն Լազարէն, Սէն - Ժէրմէն - ան - Լէյի կայարանը (ոչ թէ Լը Բէքի) :

Օթօպիւս 258 Փօն տը Նէօյի, իջնել Էրմիթաժի կայքը :

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Դպրոցասէր Տիկնանց Վարժարանի Օգնութեան Յանձնաժողովը կը խնդրէ յատկապէս այն ազգայիններէն որոնք նուիրատուօս ստացած են բարեհաճին փոխարժէքը ղրկել կամ հաշիւներու կանոնաւորութեան համար, վերադարձնել նուիրատոմսերը անոնց կցելով իրենց անունը եւ հասցէն :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻՆ

Երեւանէն Տիկին Վերա Գասպարեան, Մնացական, Հրանուշ, Լաուրա Ենգոնեան կը փնտռեն իրենց ամուսինը եւ հայրը, Պ. Արշակ Մինասի Ենգոնեանը, ծնած 1909 թուին Ամասիայի Ծաղկաշէն գիւղը, եւ որ ըստ իր ընտանիքին ստացած տեղեկութիւններուն 1946էն ի վեր Ֆրանսա կը գտնուի :

× Ռուսիոյէն Պ. Լեւոն Մարտիրոսեան, կը փնտռէ իր քրոջ որդիները Պ. Պ. Արտաշէս եւ Անուշաւան Շահկեանները, Վանեցի Պ. Նշան Շահկեանի որդիները, որոնցմէ երկար ատենէ ի վեր նամակ չէ ստացած :

× Պաքուէն Տիկին Վարդանուշ Աւագեան կը փնտռէ իր որդին, Արտեմ, Արշակ, Գրիգոր Աւագեանը որ 1942 թուականէն ի վեր կորսուած է :

× Երեւանէն Արտուշ Դանիէլեան կը փնտռէ իր հայրը Ալեքսան Դանիէլեանը, որ ըստ իր ստացած տեղեկութիւններուն այժմ Ֆրանսա կը գտնուի :

Վերոյիշեալ անձերու մասին տեղեկութիւն ունեցողներէն կը խնդրուի տեղեկացնել Փարիզի եկեղեցւոյ դիւանատան, 15 Րիւ Ժան Կուժօն, Փարիզ (8) :

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա և Հասարակապետ· տար· 40 Ն· Ֆր·, վեց·22Ն·Ֆր·

Արտասահման՝ տար· 50 Ն· Ֆր· Հատը 0,20 Ն· Ֆր·

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 7 ՅՈՒԼԻՍ

JEUDI 7 JUILLET 1960

36ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8843 — 36EME ANNEE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 16ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4644

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ

Մեծ. Արեւելեան երկիրներէն Լիբա – նան, Սուրիոյ եւ Իրանի մէջ Հայերը նկատուած են համայնք եւ իբրեւ այդպէս ալ երկոտասան տարիներ Հայաստանի կառավարութեան հրաւէրով Հայրենադարձութեան գործին մասնակցած են :

Յարիներով Հ· Ը· Դաշնակցութեան քաղաքական գործիչներ եղած են Մովսէս Տէր Գալուստեան, Խաչիկ Պապիկեան եւ Տիգրան Թոսպաթ : Հայ կաթողիկէներէն՝ Յովսէփ Զաւարը :

Այս տարի հոկտեմբերի 20ին Հայերուն հետ հինգ տարի կ'ըլլայ որ Դաշնակցութեան քաղաքական գործիչները՝ Մովսէս Տէր Գալուստեան, Խաչիկ Պապիկեան, Վարդգէս Շամլեան, Սուրէն Խանամիրեան եւ Յովսէփ Զաւարը բանտարկուած են Տիգրան Թոսպաթ այս անգամ Մէթին չրջանին մէջ կը ներկայանար Հանրապետութեան նախկին նախագահ Քամիլ Շամունի դատին վրայ եւ չընտրուեցաւ : Նշանակուած վարդգէս Շամլեան, ձեմբարանի չրջանապարտներէն :

Ինչպէս միշտ, այս տարի եւս շատ բուռն եղաւ ընտրական պայքարը Լիբանան մէջ : Բոլոր համայնքներն ալ մէկէկ ա – ռանձին ցանկերով կը ներկայանային, հա – մաձայն իրենց պատկանած կուսակցու – թեանց եւ կամ ժամանակաւորապէս կազ – մուած ընտրական խմբակցութեանց : Գլխաւորներն էին՝ վարդանպատւականները (Տիգրան Ձիմմալեի Յամանժիանները —քա – ղաքացի, Ազգային Պլոքը, Ընկերվարա – կանները, Տէմոքրատները, Ազատականները, Հանրապետականները, Նահատակ, եւն· :

Հայ համայնքը կը ներկայանար երկու ցանկով — մէկ կողմը Հ· Ը· Դաշնակ – ցութիւնը, միւս կողմը «Համախմբական – ներ :

«Համախմբական » ճակատին մաս կը կազմէին այն բոլոր կազմակերպութիւն – ներն ու անհատները, որոնք չմասնակցած 1957ի փետրուար 20ի կաթողիկոսական ընտրութեան մէջ իրենց կրած չախչախիչ պարտութիւնը, անհաշտ դիրք են բռնած Դաշնակցութեան դէմ :

Պրպտումին մէջ այս ճակատը տարբեր տեսանկիւնով դոյութիւն ունէր 1956էն շատ առաջ, քանի որ Սուրիոյ համայնա – ղային կառավարութեան վարիչ քիւրտ Ֆա – իզ Պէքթաշ 1947ին՝ ներդաշնակ օրերուն՝ կը յայտարարէր թէ «Հա – յերը մէկ կազմուած է Ազգային ճակատ մէջ, որուն առաջադրանքն է արաբ եւ Հայ ժողովուրդներու բարեկամութիւնը , ինչպէս նաեւ պաշտպանութիւն՝ Հայերու մայր հայրենիքին : Այս ճակատը իր մէջ կը պարունակէ բոլոր Հայ կուսակցութիւննե – րը, որոնցմէ գլխաւորներն են Հնչակեան – ները, Ռամկավարները, «Վերածնունդ » եւ Հայ Համայնավարները» :

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՖԵՐՀԱԹ ԱՊՊԱՍ ԽԻՍՏ ԼԵՋՈՒ ՄԸ ԿԸ ԳՈՐԾԱԾԷ

★

«ԱՆԿԱԽՕՒԹԻՒՆ ՉԻ ՇՆՈՐՀՈՒԻ ԿԸ ՆԱԼՈՒԻ, Կ'ԸՍԷ ԱԼԺԵՐԱՑԻ ՊԱՐԱԳԱԼՈՒԻՆԸ

Երեքշաբթի օր, «Ալժ· կառավարու – թեան » վարչապետը, Ֆերհաթ Ապպաս Թունուզի ձայնասփիւռէն ճառ մը արտա – սանեց ու բացատրեց իր «կառավարու – թեան» դիրքը :

« Մըլէօնի մէջ մեր եւ Ֆրանսայի մի – ջեւ եղած տարակարծութիւնները աւելի չեչտուած բնոյթ ստացան : Ոչ միայն տեսակէտներու հաչտեցում մը կրնայ չեղալ այլ, ընդհակառակն «մեր բանա – կնացները ղէմ յանդիման գտնուեցան չբանակցելու վճռական տրամադրութեան մը » :

« Տրամաբանական էր որ հանդիպումի միջոցներուն եւ պայմաններուն չուրջ համաձայնէինք, երկուստեք : Ֆրանսա – կան կառավարութիւնը այդպէս չի մտա – ծեր : Կ'ուզէ իր պայմանները պարտա – դրել :

« Մինչեւ իսկ բանակցելու պարագա – յին, Ֆրանսական կառավարութիւնը կ'ու – զէ զաղթատէրի մը պէս վարուիլ ու կը մերժէ հաւասարէ հաւասար խօսակցու – թիւն : Իր կեցուածքը անողոք է :

« Միանշանակօրէն պէտք է ընդու – նինք, որ մեծ տարբերութիւն կայ հրա – պարակային իրենց յայտարարութիւննե – րուն եւ իրենց իսկական քաղաքականու – թեան միջեւ :

«Ֆրանսական կառավարութիւնը տրա – մադի՞ր է պարկեշտօրէն բանակցելու : Կասկածելի է :

« Բանակցելու մեր տրամադրութիւնը սխալ մեկնութեան արժանացած է : Տը – կարութիւն նշան կարծեցին ,կը սխալին» :

« Այսօր չէ որ պիտի կրնան ժողովուր – դի մը ազատութեան տենչը խեղդել : Այսօր երբ Աֆրիկէն կ'ազատագրուի , ազատութեան ուժերը կը զօրանան ամե – նուրեք, եւ վերջապէս զաղթատերութիւ – նը կը նահանջէ բոլոր զաղութներումէջ :

« Գիտենք թէ ինչ կ'ուզենք : Մեր դիր – քերուն արդարութեան եւ պայծառու – թեան մէջ է մեր ուժը :

« Ֆրանսայի մէջ , խաղաղութեան ձգ – տող ուժերը կը զօրանան եւ կը բազմա – նան : Ուչ կամ կանուխ , իսկական բա – նակցութիւններ պիտի պարտադրուին :

« Յունիս 20ի յայտարարութեանս մէջ ըսի թէ բանակցութիւնը խաղաղութիւն չի նշանակեր : Մըլէօնի փորձը յստակ ցոյց տուաւ թէ պէտք է մենք աչալուրջ գտնուինք :

« Պատերազմը կրնայ դեռ երկար տե – ւել : Փնտռելով հանդերձ բանակցու – թիւններ , ամէն փորձ ընելով հանդերձ խաղաղութեան համար պէտք է զօրացը – նենք մեր պայքարի միջոցները : Անկա – խութիւնը չի չնորհուիր , այլ կը խլուի :

«Յունիս 3ի այս տարեդարձի օրը, 130

Ուրեմն Պէքթաշի մատնանշած այս ճա – կատն է, որ Լիբանանի վերջին ընտրա – կան պայքարին ատեն զարձնալ դիրք բռ – նած էր Դաշնակցութեան դէմ : Տարինե – րէ ի վեր այս ճակատին մաս կը կազմէ նաեւ Բարեգործականը :

Հակառակ հաւատացած չունչին եւ մբա – խուած անհաչիւ դէմարներուն, խայ – տարըէտ Ազգային ճակատը այս անգամ եւս չարաչար պարտուեցաւ :

Լիբանանի հայրենասէր Հայութիւնը իր քուէներով անգամ մը եւս ցոյց տուաւ թէ կանգնած է Հ· Ը· Դաշնակցութեան կող – քին :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ ԿԸ ԽՕՍԻ ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ "ՀԱՅ ՁԱՅՆ,,ԷՆ

ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ ԿԸ ՊԱՏԱՍԽԱՆԷ ԸՆԿ· ՅԱԿՈԲ ԽԱՇՄԱՆԵԱՆԻ ՀԱՐՑՈՒՄՆԵՐՈՒՆ

Մարմարայի Նիւ Եորքի թղթակիցը կը հաղորդէ թէ «Հայ Ձայն»ի վարչութիւնը հաճելի անակնկալ մը ըրած է Ամերիկա – հայութեան, տեսակցութիւն մը կազմա – կերպելով Վազգէն Ա. Կաթողիկոսին հետ : «Հայ Ձայն»ի վարչութեան այս լայնա – խոհ ձեռնարկը անակնկալ մը եղած է եւ ընդհանուր գնահատանքի արժանացած է, կ'ըսէ «Մարմարա»յի թղթակիցը : Այս առթիւ ընկերը Յակոբ Խաչմանեան հար – ցումներ ըրած է Հայրապետին որ սիրով պատասխանած է : Տեսակցութիւնը տեղը – ւած է ձայներիզի վրայ :

Ստորեւ Յակոբ Խաչմանեանի հարցում – ները եւ Կաթողիկոսին պատասխանները·

Հարցում·— Վեհափառ Տէր· «Հայ Ձայն»ը չատ ուրախ է, որ այսօր իր բազմահազար ունկնդիրներուն անունով կ'ողջունէ ձեզ : «Հայ Ձայն» ձեր մէջ կ'ողջունէ Ս· Էջմիածինը, խորհրդանիշը Հայուն խղճին եւ Հաւատքին : Վեհափառ Տէր, չնորհակալ ենք, որ սիրով տրամա – դրեցիք ձեր սուղ ժամանակը եւ ուղեցիք Հայ Ձայնի ունկնդիրներուն տալ ձեր մտքերն ու տեսակէտները, ձեր ձայնովն ու բառերով : Տէր, անկախ հովուական այցելութիւն մը տալու պարագայէն , ո – րո՞նք են այն կարեւոր եւ հիմնական պատճառները որոնք թելադրեցին ձեզ մինչեւ Ամերիկա գալ :

Վեհափառը · — Նախ թոյլ տուէք իմ ուրախութիւնը յայտնել, որ առիթ ունիմ «Հայ Ձայն»ի միջոցաւ իմ ողջոյնները եւ օրհնութիւնը բերելու բոլոր ունկնդիրնե – րուն : Գոհ եմ ձեր արտայայտութիւննե – րուն եւ զղացումներուն համար, հանդէպ բարմաղարեան մեր Ս· Էջմիածնի եւ մեր ժողովուրդին :

« Մեր հիմնական նպատակն էր ան – շուշտ մեր այս հովուական այցելու – թեամբ օրհնութիւն եւ հոգեւոր միխթա – րութիւն բերել ու բաչխել Հայ հաւա – տացեալ ժողովուրդին անխտիր : Սակայն մեր հովուական այցելութիւնը ունի այլ նպատակ· այն է, անձամբ մեր կենդանի ձայնով խօսիլ մեր ժողովուրդին եւ անոր սրտին, սիրոյ եւ միութեան մասին, մեր Ս· Եկեղեցիներու, մանաւանդ մեր վեր – ջին 25 Ապրիլ Կոնդակին ոգիով :

Հ·— Վեհափառ· այդ բոլորը անշուշտ չատ լաւ է· բայց մեր կեանքը խռովոզ այնքան հարցեր կան եւ այդ հարցերը այնքան զործնական են, որ ընդհանուր տպաւորութիւնը այն էր թէ Դուք դրա – կան բան մը պիտի ընէք այդ բոլորը եթէ ոչ վերջացնելու, գէթ այդ հարցերուն չուրջ հասկացողութիւն մը կայացնելու համար : Ցատկանշական է որ Դուք հոս հասած զրեթէ այն տեղ, երբ կը հաս – նէր ձեր յիշած Ապրիլ 25ի կոնդակը : Ա – նելի բան մը կրնա՞ք ըսել :

Պ·— Ես լրիւ համաձայն եմ ձեզի հետ, որ մեր եկեղեցական կեանքին եւ տաղնա – պին հետ կապուած կացութիւնները չատ բարդ են եւ անոնք հինէն կուգան, քանի մը տասնեակ տարիներու խռովքներու եւ ներքին ալեկոծումներու իրբեւ հետե – ւանք : Եւ ճիշդ այս պատճառաւ կը կար – ծեմ թէ հնարաւոր չըլլար զործնականին մէջ մէկ անգամէն վերացնել տպաւորի այդ բոլոր պատճառները եւ այդ տագ – նապին արտայայտութիւնները : Մենք մեր 25 Ապրիլի կոնդակով առաջին մէկ կա – րեւոր զործնական քայլը կատարեցինք· սկզբնաւորութիւն մը կը նկատենք այս եւ Աստուածահաճոյ ու ազդեչէն սկզբնաւո – րութիւն մը : Մեզի կը մնայ քայլ առ քայլ հետապնդել յառաջդիմելու համար դէպի մեր իղձերուն իրականացումը : Այն է վերահաստատումը վերջնական կերպով համերաչխութեան եւ սիրոյ Միութեան մեր Եկեղեցիէն ներս : Մենք կը հաւա – տանք թէ այս ճանապարհի վրայ մեզ պի – տի հասկնայ մեր հաւատացեալ ժողո – վուրդը, հասարակաց կարծիքը արտա – յայտող մեր կազմակերպութիւնները , հայ մտաւորը եւ մասնաւորապէս կը յոյ – սանք թէ մեր հոգին ճշմարտապէս պիտի հասկնան Անթիլիասի Աթոռին մեր եղ – բայրները : (Շար·)

ՊՈԼՍՈՑ ՄԷՋ ԵՐՈՒՍԱղԷՄԻ ԿԻՒՐԵՂ ՊԱՏՐԻԱՐՔԻ ԱՆՈՒՆԸ ՊԻՏԻ ՑԻՇՈՒԻ

«Ժամանակ»էն կ'իմանանք թէ Յուլիս 1ին, Պոլսոյ բոլոր քահանայ հայրերը ժողով մը ունեցած են Պոլսոյ Պատրիարքին հետ : Խնդրոյ առարկայ եղած են կրօն· ժողովի վերակազմութիւնը եւ ե – րեսադէմի պատրիարքի անուան յիչա – տակութիւնը :

Որոչուած է Յուլիս 3ի կիրակիէն ըս – կսեալ պատարագի ընթացքին յիչել եր – ջանկայիչատակ Կիւրեղ Պատրիարքի ա – նունը ··· ցնոր տնօրինութիւն :

ԿԻՒՐՍԵԼ Պալիս հասած է ուր մամուլի ասուլիսի մը ընթացքին յայտարարած է խմբագիրներուն եւ տնօրէններուն .— Մ· Նահանգները պէտք է բարձրացնեն իրենց օժանդակութիւնը» : Թուրքիոյ վերկաւարը աւելցուցած է .— « Օդնութիւնն չատ ա – ռաջարկներ ստացանք ուրիչներէ , բայց մենք կրնախորհրդենք որ Ամերիկան օգնէ» : Կիւրսէլ խօսքն ուղղելով զրասխատուներու տնօրէններու չէչտած է .— « Թուրքիոյ հրմատական եւ տնտեսական կացութիւնը հպարտական է բայց ոչ յուսահատական» : Ամերիկայի դեսպանը եւ Թուրքիոյ արտաքին նախարարը համաձայնութիւն մը ստորագրեցին զատ որուն Ամերիկա մէկ միլիառ թրք· ոսկի կտուայ Թուրքիոյ իրբեւ նուէր :

ԿԱՊՈՑՏ ԽԱՉԻ ՕԴԱՓ· ԿԱՅԱՆ

Պելճոնթէնէն կը հեռագայեն թէ օդա – փոխադրութեան կայանի առաջին խումբը ոդ – ջարմ հասած է :

ԱՆԿՐՕՆ ՄՈՍԿՈՒԱՆ

ՓԱՍՏԵՐԸ ՊԱՏԿԵՐՆԵՐՈՎ

ՆՄՐ. Իտալացի լրագրողուհի վաճտա Կաւրոնսֆա, որ Խորհրդ. Միութեան մըշակոյթի նախարարութեան կողմէ Ռուսիա այցելելու հրաւիրուած էր, չգոհացաւ միայն այցելելով «տեսարժան» վայրերը: Այլ, ի դերեւ հանելով զինք «առաջնորդելու» պաշտօն ունեցող «ուղեցոյց»ին հսկողութիւնը, տեսաւ նաեւ բաներ որոնք ոչ միայն տեսարժան չէին, այլ եւ արգիլուած էին: Ան այցելեց նաեւ Լիթուանիա եւ Լաթվիա եւ վերադարձին, լոյս ընծայեց երկու նկարներ եւ անոնց հետ այս յօդուածը (զանց կ'առնենք նկարները):

Այսօր, սա երկու նկարներով, ի վիճակի եմ մերկացնելու համայնավարներուն այն ստապատիր յայտարարութիւնը թէ կրօնական բացարձակ ազատութիւն կը տիրէ Խորհրդ. Միութենէն ներս, ամէն կողմ:

Այդ նկարներն առի Խորհրդ. Միութենէն մէկ կոքսուած անկիւնին մէջ, որ Լիթուանիա կը կոչուի եւ մին էր Պալթեան այն երեք երկիրներէն, որոնք Ռուսիոյ կողմէ կլանուեցան 1940ին: Այդ պատկերները մեղի կը հասկցնեն ողբերգութիւն մը, ամէնէն տխմարներուն կողմէ իսկ ըմբռնելի: Զախին կ'երեւի Վիլնայի Սուրբ Անդրէաս եկեղեցին, որ Լիթուանիոյ կաթոլիկ եկեղեցիին ներքնամասը:

Ժամանակին Ս. Միքայէլի եկեղեցին էր ան: Այսօր, ալ չի ծառայեր կրօնական պաշտամունքի, այլ վերածուած է ցուցարանի մը, որուն մէջ Քրիստոսի խաչելութեան տեղը զբաւած են լոպաններ, լուացարաններ, եւայլն:

Այս սրբապղծութեան կը տրուի պաշտօնական սա բացատրութիւնը.

— Բնակչութիւնը ալ եկեղեցի չի յաճախեր:

Այս բացատրութենէն եաք, աչք մը նետեցէք աջին դանուղ նկարին վրայ: Ան պերճախօս կերպով կը մերկացնէ համայնավար պաշտօնական բանբերներուն սուտը:

Այս նկարը կը ներկայացնէ հաւատացեալներու խումբ մը, որ եկեղեցիէն դուրս մնացած է, ներքնամասը ամբողջապէս լեցուած ըլլալով խուռն բազմութեամբ մը: Այս եկեղեցին կը կոչուի Ս. Նիքոլա եւ կը գտնուի, նամանաւանդ, Վիլնայի մէջ:

Այս երկու պատկերները հարազատ կերպով կը պատշաճին այն կացութեան, զոր հաստատեցի Պալթեան այլ երկրի մը՝ Լաթվիոյ մէջ:

ՍԱԴԱՅԵԼԱԿԱՆ ՄԻԶՈՑՆԵՐ...

Համայնավար իշխանութիւնները նախ եկեղեցիները կը փակեն, այն ամբաստանութեամբ թէ ալ չեն ծառայեր իբրեւ նպատակին: Ցետոյ այդ եկեղեցիները կը սրբապղծուին եւ կը յատկացուին այլ նպատակներու:

Համայնավարները եկեղեցիները ան յղանալի միջոցներու կը յատկացնեն, պարզապէս Աստուծոյ պատժական «ան կարողութիւնը» ապացուցանելով՝ կը բօնքը եւ կրօնականները ծիծաղելի կացուցանելու դիտաւորութեամբ:

Համայնավարները, սակայն, մէկ օրէն միւսը չեն յանդգնիր դիմելու այս միջոցին, որովհետեւ Պալթեան երկիրներուն բնակիչները խորապէս հաւատացեալ են:

Անոնք, իբրեւ այս ընթացքով, կը ձգտին նախ յուսահատութեան մղելու հաւատացեալները: Եւ այս առաջադրու թեան մէջ յաջողելու համար՝ կը դիմեն սադայելական միջոցներու:

Կրօնական արարողութեանց իբրեւ կանոնաւոր մասնակցութիւնը բերող հաւատացեալները խնամքով կը «նշանուին» ոստիկանութեան կողմէ: Երբ անցնին արձանագրութեան մասնաւոր տոմարին մէջ, ենթակաները կը գտնան կասկածելի, աւելի ուշ հալածելու համար «վը տանդաւոր» վերագիրը:

Ուսանողական տարիքի մէջ գտնուող երախաները, յաճախ հակառակ իրենց աշխատասէր ըլլալուն, անբացատրելի կերպով կը ձախողին քննութեանց մէջ: Բանուորները պաշտօնի բարձրացում կամ ամսականի յաւելում չեն ստանար եւ մէկ օրէն միւսը կրնան գործէ արձակուիլ:

Օտարականները այս մանրամասնու թիւնները չեն կրնար դիտնալ, որովհետեւ ոեւէ ընդհանրապէս իրենց տեղեկութիւն ները կը ստանան պաշտօնական տպրիւր ներէ, որոնք միշտ կը ստեն:

Օտարականները չեն կրնար նաեւ դիտնալ թէ եկեղեցիները էլեկտրական հոսանքը կը վճարեն չորս անգամ աւելի սուղ՝ քան պարզ կրպակները: Միւս բոլոր տուրքերը եւս չորս անգամ աւելի բարձր են, քան այլ վայրերու համար:

Այս է Մոսկուայի կամքը: Ու այդ կամքը տառապի կերպով կը գործադրուի կրօնական հարցերու յատուկ տնօրէնութեան կողմէ:

ԱՒԱԶԱԿԱԲԱՐՈՑ ԲԱՐՔԵՐ...

Լիթուանիոյ կրօնական հարցերու տնօրէնն է Ժուլթաս Ռուկիէնիս, որ իր բոլոր կարելիին ըրաւ, որպէսզի եւս այս մանրամասնութեանց անտեղեակ մնամ: Բայց ձախողեցաւ: Վիլնայի մէջ իմ անձիս յատկացուած «ուղեցոյցիս» հսկողութենէն պրծելով է որ տեղեկացայ անոնց:

Այս փախուստիս ընթացքին երեւան հանեցի այլ եկեղեցիներ եւս, որոնք նոյն սրբապղծութեան ենթարկուած էին: Ս. Քաղիմիրի եկեղեցին վերածուած էր մարզարանի, որուն մէջ մարզիկները, կնաստեղ, այլազան խաղերու հետամուտ էին, երկսեռ: Այս եկեղեցիին պատկերը քաշեցի, սակայն անխոհեմութիւնը զորեցի բեմի կողմը, համոզուելու համար, որ այնտեղ կանգնածը մսից ու արիւնից կազմուած իսկական աղջիկ է, եւ անհապիտ չարժուեցի տեղում:

Կողքիս նստած Անահիտը, որ զբաղուած էր Պլաստիլինից փոքրիկ արձան պատրաստելով, նկատեց այդ չարժումը թեքուելով դէպի ինձ, ցուցամատը դրեց շրթունքներին՝ հանգստացնելով, որ այս տեղ պահանջւում է խիստ լռութիւն: Ես Մեղաւորի պէս գլխով համաձայնեցի Անահիտի հետ եւ հայեացքս սկսեցի պտըտել ամբողջ լսարանով մէկ: Ապագայ քանդակագործները նստարաններուն վրայ թափած պլաստիլինից ու կաւից արձան նիկներ էին սարքում եւ չուտ չուտ նայում բեմի աղջկայ կողմը: Թղթերի վրայ, առանց պլաստիլինի ու կաւի, նոյնն էին անում նաեւ գծագրողները: Այ, քեզ դասախօսութիւն: Ուրեմն այս կիսամերկ աղջիկը փոխարինում է դասախօսին: Եւ սա կոչւում է գործնական դաս:

Մինչդեռ ես պատրաստւում էի դուրս գալ լսարանից, բոլորովին այնտեղ ոտք չդնելու մտադրութեամբ, գծագրութեան համալսարանի մի քանի ուսանողներ մոտեցան ինձ եւ սկսեցին ցոյց տալ իրենց նկարները: Ամէն մէկը աշխատել է տալ բեմի վրայ կանգնած աղջկայ մարմինի մի բնորոշ կողմը:

— Սա ձեզ դո՞ւր է գալիս, — մի մեծ ստուերաթուղթ իմ առջեւ փռելով ասաց մի ուսանող:

Առանց նայելու, թէ ինչպէս է կատարուած նկարը, ես պատասխանեցի նրան.—

— Շատ լաւ էք նկարել, ձեզ յաջողուել է գտնել ցայտունը ...

Քիչ յետոյ վարպետը նորից բարձրացաւ: Փոքրիկ բեմում այս անգամ կանգնել էր մի կիսամերկ տղամարդ: Ես սկսեցի խորհել իմ եւ Անահիտի մասին: Ահա թէ ինչպէս բարձրագոյն կրթութիւն է ստանում Անահիտը.

Աւես ինչ որ բան փուլ եկաւ իմ սրտում: Կարծես թէ ես լսեցի իմ վարդապետների ամբողջ փլուզումը.

Համալսարանից դուրս գալով՝ ես Անահիտի հետ քայլեցի չշմածի պէս: Նա խօսում էր այն մասին, թէ ինչպէս է քանդակել ինքը կնոջ պարանոցը, իսկ ես մտածում էի, թէ ճակատագրին ինչու է մէկ ուրիշի փոխարէն Անահիտին հանդիպեցրել ինձ:

Անցաւ մի քանի օր: Ես ուզում էի լրջօրէն խօսել նրա հետ: Առիթն իրեն ըստպատեղնել չտուեց: Մի անգամ փողոցով քայլելիս, Անահիտը հրեց, արմունկս, իմ ուշադրութիւնը հրաւիրելով դիմացից եկող մի բարձրահասակ տղամարդու վրայ:

— Տես, թէ ինչքան ցայտուն ու ինքնատիպ կզակ ունի նա:

Ես այլեւս չհամբերեցի:

— Պարզապէս զարմանալի է,— ասացի ես:

— Ի՞նչն է զարմանալի:

— Այն, որ փողոցով քայլում ես հետ եւ բարեմասնութիւններ տրամախիների մասին:

— Դա մասնագիտական հետաքրքրութիւն է եւ միայն այդքան:

— Ես տանել չեմ կարող այդպիսի տաքքրքրութիւնը:

Անահիտը զուարթ ծիծաղեց:

— Ինչո՞ւ ես ծիծաղում,— հարցրի ես:

Նա թէքուեց եւ փսփսաց ականջիս տակ:

— Ուրեմն դու սիրում ես բիձ, բո՞ւմ ես այնպէս, ինչպէս ես էլ դում:

— Ինչի՞ց կատեցիր դա:

— Դու խանդում ես:

— Ես շատ բաներ ունեմ քեզ ասելիք Անահիտ, — ասես ինքս ինձ նախատելով պատասխանատու զրոյցի համար ես:

— Ես լսում եմ, իմ լաւ Օքիլը:

— Քո ընտրած մասնագիտութիւնը դուր չի գալիս ... Չեմ կարող պէտք է վերջ տալ մեր այս թեանը:

ԱԶԳԵՐՈՒ ԹԱՏՐՈՆԻՆ

ԹՐՔԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Ազգերու Թատրոնի (Սարա – Պերնար) բեմին վրայ, երկու դիշեր յաջորդաբար, Անգարայի Թուրք պետական թատրոնի դերասանախումբը ներկայացուց Սոփոկլէսի «Եդիպոս Արքայ»ն եւ Թուրք նորագրի՝ Օրհան Ասենայի պատմական մէկ ողբերգութիւնը՝ «Սուլթանուհի Հիւրքէմ»:

«Եդիպոս Արքայ»ի նիւթը ծանօթ է: Սոփոկլէսի այս պատմաքննադատական ողբերգութիւնը կը պատկերացնէ Թեպէի թագաւոր Լայոսի եւ իր որդւոյն՝ Եդիպոսի միջեւ տեղի ունեցած եղերական դրուագը, ուր զուշակութիւններու նախահմանութեամբ, դէպքերը այնպէս մը կը դասաւորուին, որ Եդիպոս կը սպաննէ իր հայրը՝ Լայոս թագաւորը, կը դառնայ Կորնդոսի թագաւոր եւ անդիմադրելի կ'ամուսնանայ իր մօր այրի թագուհի Ժոկաստեի հետ եւ անկէ կ'ունենայ աղջիկ մը՝ Անթիկոն: Դարձեալ զուշակներն են որ երեւան կը հանեն ճշմարտութիւնը: Ժոկաստա տեղեկանալով իրականութեան անձնասպան կ'ըլլայ, իսկ Եդիպոս՝ քաւելու համար իր դարձած աններելի մեղքը, կը հանէ իր աչքերը, կը հեռանայ Թեպեսէն՝ առաջնորդուած իր աղջիկէն՝ Անթիկոնէն:

«Սուլթանուհի Հիւրքէմ»ի նիւթը առնուած է օսմանեան կայսրութեան պատմութեան նշանաւոր վեհապետներէն՝ Սուլթան Սիւլէյմանի չրջանէն, որ ժամանակակից է եղած Շառլը Ֆինթի եւ Ֆրանսուա Ա.ի: Սուլթան Սիւլէյմանի սիրեցեալ դաւակը՝ թագաժառանգ իշխան Մուսթաֆան արքունի սադրանքներու հետեւանքով կը սպաննուի Սուլթանուհի Հիւրքէմի դիմադրութեամբ սարքուած դաւադրութեան մը ընթացքին:

Թուրք հեղինակը, սակայն, ֆրանսական դասական ողբերգութեանց սկանաւոր հեղինակներու չարքին ունեցած դիրքը կանխող հանճարեղ Ռասինը, որ 1672ին տուած է «Պայազէտ»ը, որ դրական նիւթը կը չօշափէ ինչ որ «Սուլթանուհի Հիւրքէմ»ը, սա տարբերութեամբ որ հոն՝ Սիւլէյմանը փոխուածէ Պայազէտի եւ Սուլթանուհի Հիւրքէմը՝ Ռոքսանի:

Աւելորդ է ըսել, որ Թուրք հեղինակին գործը փարատանեներով հեռու է մեծանուն Ռասինի երկին գեղարուեստական ու դրական հոյակապ կառուցուածքէն: Ռասինի երկին մէջ, հակառակ նիւթին սահմանափակ բոյրին, ամէն բան կ'անցնի ընդարձակ մը մէջ: Ողբերգութիւնը, որքան ալ մահառաբուստ կամ խուժդուժ, համակուած է մարդկայնական նրբագոյն թեամբ եւ ազնուութեամբ: Ընդհանրապէս, Թուրք հեղինակին հրամցուցած ողբերգութիւնը կը կրէ բնդգծուած յատկանիշը մոայլ ու դաժան, անպատրոյն եւ սարսռազդեցիկ ոճրային գործողութեան մը եւ կարծես հայելին է Թուրք ցեղին առհասարակ ոճրածին նկարագրին ...

Թուրք թատերախումբը սպասուած (աւելի ճիշդը իրենց յուսացած) յաջողութիւնը չգտաւ Ֆրանսական հասարակութեան եւ մամուլին կողմէ:

«Եդիպոս Արքայ»ի մասին եղած քննադատութիւնները նպաստաւոր չեն Թուրք դերասաններուն համար:

Ըստ «Փարի – Ժուռ»ի թատերական քննադատին, Անգարայի պետական թատերախումբը նորութիւն մը չմրցանակել: Անոնց ներկայացուցած «Եդիպոս Արքայ»ն, միշտ ըստ նոյն քննադատին,

Այլ է իրականութիւնը: Ոչ ոք կրնայ դպրեվանք յաճախել, եթէ կրօնական հարցերու տնօրէնէն մասնաւոր պատնէշ մը ձեռք չձգէ: Արդ, այդ պատնէշը այնքան դժուար է, որքան դրախտ մտնելը: Եւ երբ պատնէշը կը չնորհուի, այդ կը նշանակէ թէ մեծ չնորհեալը վստահելի ... համայնավար մըն է:

Այս բոլորով մէկտեղ, ի հեճուկս կրեմլինի, հաւատքը ամբողջութեամբ չէ պակսած Պալթեան երկիրներու բնակիչներուն հոգիներէն ներս:

Այս է վկայութիւնը, զոր ինձի տուաւ լաթուիացի պատաւ մը.

— Ռուսերը մեզմէ խլեցին մեր անկախութիւնը: Անոնք իրենց հսկողութիւնը կը պահեն մեր կեանքը, հոգիներս: Բայց, կայ բան մը, զոր անոնք պիտի չկարենան պոկել մեր սրտերէն: Այդ մեր հաւատքն է:

«ՅԱՌ փոխ

ԵՍ ԵՒ ՆԱ

—o—

Ես չմերժեցի: Այդ օրը առանձնապէս դբաղուած չէի: Աւարտաճառս յանձնել էի դպրոցի ամբիոնին եւ ուզում էի պետական քննութիւնների նախապատրաստման նախօրէին երկու օրով թարմացնել միտքս: Գնացի: Ամփիթատրոն չէի չեզնող լսարանում նստել էին զծագրութեան եւ քանդակագործութեան համալսարանի ուսանողները: Շուտով բացուեց փոքրիկ բեմի կապտաթոյր վարագոյրը: Բեմահարթակի վրայ կանգնած էր կիսամերկ մի գեղեցիկ աղջիկ: Սկզբում ինձ թուաց, թէ դա արձան է: Ես ակամայից յիշեցի Վեներէի չքնաղակերտ անդրին, որ տեսել էի մի մխայն գրքերի մէջ: Բայց բեմի վրայ կանգնածը Վեներան չէր: Նա արձան էլ չէր, այլ իսկական մարդ: Ես տեսնում էի, թէ նա ինչպէս է չարժում իր արտեւանունքները: Ես ամօթից կախեցի գլուխս: Ամբողջ դէմքիցս ասես քրտինք էր ծորում: Նա աստրանի վրայ գլուխ հակած սկսեցի տանջել ուղեղս ինձ համար տարօրինակ գաղափարների ճնշման տակ: Ինչքան ա նամօթ աղջիկներ կան աշխարհում, մտածում էի ես: Տես, ոնց էլ կանգնել է բեմում եւ ժպտում է: Մի անգամ էլ նայեցի բեմի կողմը, համոզուելու համար, որ այնտեղ կանգնածը մսից ու արիւնից կազմուած իսկական աղջիկ է, եւ անհապիտ չարժուեցի տեղում:

Կողքիս նստած Անահիտը, որ զբաղուած էր Պլաստիլինից փոքրիկ արձան պատրաստելով, նկատեց այդ չարժումը թեքուելով դէպի ինձ, ցուցամատը դրեց շրթունքներին՝ հանգստացնելով, որ այս տեղ պահանջւում է խիստ լռութիւն: Ես Մեղաւորի պէս գլխով համաձայնեցի Անահիտի հետ եւ հայեացքս սկսեցի պտըտել ամբողջ լսարանով մէկ: Ապագայ քանդակագործները նստարաններուն վրայ թափած պլաստիլինից ու կաւից արձան նիկներ էին սարքում եւ չուտ չուտ նայում բեմի աղջկայ կողմը: Թղթերի վրայ, առանց պլաստիլինի ու կաւի, նոյնն էին անում նաեւ գծագրողները: Այ, քեզ դասախօսութիւն: Ուրեմն այս կիսամերկ աղջիկը փոխարինում է դասախօսին: Եւ սա կոչւում է գործնական դաս:

Մինչդեռ ես պատրաստւում էի դուրս գալ լսարանից, բոլորովին այնտեղ ոտք չդնելու մտադրութեամբ, գծագրութեան համալսարանի մի քանի ուսանողներ մոտեցան ինձ եւ սկսեցին ցոյց տալ իրենց նկարները: Ամէն մէկը աշխատել է տալ բեմի վրայ կանգնած աղջկայ մարմինի մի բնորոշ կողմը:

— Սա ձեզ դո՞ւր է գալիս, — մի մեծ ստուերաթուղթ իմ առջեւ փռելով ասաց մի ուսանող:

Առանց նայելու, թէ ինչպէս է կատարուած նկարը, ես պատասխանեցի նրան.—

— Շատ լաւ էք նկարել, ձեզ յաջողուել է գտնել ցայտունը ...

Քիչ յետոյ վարպետը նորից բարձրացաւ: Փոքրիկ բեմում այս անգամ կանգնել էր մի կիսամերկ տղամարդ: Ես սկսեցի խորհել իմ եւ Անահիտի մասին: Ահա թէ ինչպէս բարձրագոյն կրթութիւն է ստանում Անահիտը.

Աւես ինչ որ բան փուլ եկաւ իմ սրտում: Կարծես թէ ես լսեցի իմ վարդապետների ամբողջ փլուզումը.

Համալսարանից դուրս գալով՝ ես Անահիտի հետ քայլեցի չշմածի պէս: Նա խօսում էր այն մասին, թէ ինչպէս է քանդակել ինքը կնոջ պարանոցը, իսկ ես մտածում էի, թէ ճակատագրին ինչու է մէկ ուրիշի փոխարէն Անահիտին հանդիպեցրել ինձ:

Անցաւ մի քանի օր: Ես ուզում էի լրջօրէն խօսել նրա հետ: Առիթն իրեն ըստպատեղնել չտուեց: Մի անգամ փողոցով քայլելիս, Անահիտը հրեց, արմունկս, իմ ուշադրութիւնը հրաւիրելով դիմացից եկող մի բարձրահասակ տղամարդու վրայ:

— Տես, թէ ինչքան ցայտուն ու ինքնատիպ կզակ ունի նա:

Ես այլեւս չհամբերեցի:

— Պարզապէս զարմանալի է,— ասացի ես:

— Ի՞նչն է զարմանալի:

— Այն, որ փողոցով քայլում ես հետ եւ բարեմասնութիւններ տրամախիների մասին:

— Դա մասնագիտական հետաքրքրութիւն է եւ միայն այդքան:

— Ես տանել չեմ կարող այդպիսի տաքքրքրութիւնը:

Անահիտը զուարթ ծիծաղեց:

— Ինչո՞ւ ես ծիծաղում, — հարցրի ես:

Նա թէքուեց եւ փսփսաց ականջիս տակ:

— Ուրեմն դու սիրում ես բիձ, բո՞ւմ ես այնպէս, ինչպէս ես էլ դում:

— Ինչի՞ց կատեցիր դա:

— Դու խանդում ես:

— Ես շատ բաներ ունեմ քեզ ասելիք Անահիտ, — ասես ինքս ինձ նախատելով պատասխանատու զրոյցի համար ես:

— Ես լսում եմ, իմ լաւ Օքիլը:

— Քո ընտրած մասնագիտութիւնը դուր չի գալիս ... Չեմ կարող պէտք է վերջ տալ մեր այս թեանը:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՆԴԱՄԱԼՈՒՄԸ

(9 Բ վերջ)

ՂՈՂՋԱՏՈՂՈՒԹԻՒՆ

— Ամէն անգամ որ ես կ՚ուզեմ, ամէն անգամ որ ես կ՚ուզեմ... — կրկնեց ան, ինքզինքը կորսնցուցած։

Ծանր լռութիւն մը տիրեց։ Ան կը սպասէր։ Ես ալ կը սպասէի։ Ան կը սպասէր, որ ես ըսեմ, թէ ինչո՞ւ ես կ՚ուզեմ։ Ես կը սպասէի, որ ան ըսէ, թէ ինչո՞ւ ան կ՚ուզէ։ Ես չէի գիտեր, թէ ինչո՞ւ ես կ՚ուզեմ։ Ան չէր գիտեր, թէ ինչո՞ւ ան կ՚ուզէ։ Ես կ՚ուզէի, որ ան ըսէ ինծի, թէ ինչո՞ւ ես կ՚ուզեմ։ Ան կ՚ուզէր, որ ես ըսեմ իրեն

ԴԱՇՏԱ – ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Մարսէյլի Քղիի Հայրենակցական Միութեան կողմէ:

Սէն Լու Կրան Փէնի Զուխաճեանի ագարակը:

Այս Կիրակի ամբողջ օրը:

Կը նախագահէ՝ Ս. ԳԼՃԵԱՆ

Զեկոյց գործունէութեան շուրջ Վ. Ճարայեանի (միութեանս սանը աւարտած Փարիզի Ս. Մուրատեան վարժարանը):

Գեղարուեստական ճոխ բաժին:

Հայկական պարեր ու նուագ, Թորգոմ եւ որդին:

Բարձրախօս՝ «ԹԷԼԷԺՈՒԽԱ» (Թօնկուրեան):

Կը մասնակցին հայ արենուշները:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Սէն Ժերոմի Թաղ. Խորհուրդս կը ծանուցանէ թէ՝ այս Կիրակի առաւօտ, Հայ գրերու հնարիչ Ս. Սահակ – Մեսրոպի տօնի, ինչպէս նաեւ Թաղիս համանուն եկեղեցւոյ շինութեան եւ անուանակոչութեան 31րդ տարեդարձի առթիւ հանդիսաւոր Ս. պատարագ եւ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի, եկեղեցւոյս դպրոցի սրահին եւ երիցատան շինութեան նիւթապէս եւ բարոյապէս սատարող համայն Թաղեցիներու ննջեցելոց հոգւոց ի յիշատակ:

Այս առթիւ պիտի պատարագէ եւ քարոզէ, Ժընեւի հոգեւոր հովիւ հոգեշնորհ՝ Տէր Օշին վարդ. Նիկոլեան: Կը հրաւիրուին Սէն Ժերոմի եւ Մարսիլիոյ հաւատացեալ հասարակութիւնը ներկայ ըլլալ սոյն հանդիսաւոր արարողութեանց ունկնդրելու պատարագիչ հօր հոգեշունչ քարոզը եւ յարգելու համար ննջեցելոց քաղցր յիշատակը:

Ս. ԽԱՉ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

10 ՅՈՒԼԻՍ, ԿԻՐԱԿԻ ԺԱՄԸ 11 – 21, ԼԸ ԲԷՔԻ ՀԱՅ ԸՆԾԱՅԱՐԱՆԻՆ ԴԱՐԱՍՏԱՆԻՆ ՄԷՋ:

Ի նպաստ բարեսիրական ու կրթական ձեռնարկներուն:

Հանդիսաւոր պատարագ ժամը 11ին:

Բացօթեայ ճաշ ժամը 13ին, եւ ընթրիք ժամը 19ին:

Ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով:

Գեղարուեստական բաժին եւ զբօսալի խաղեր:

Հաղորդակց. միջոցներ. — Ծողեկառք կառ Սէն Լազարէն, Սէն – Ժէրմէն – անլէյի կայարանը (ոչ թէ Լը Բէքի):

Օթօպիւս 258 Փօն տը Նէօյի, իջնել Էրմիթաժի կայքը:

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉ

Տէր եւ Տիկին Պապըրճեան ՀՕՄ.ի յիսնամեակին առթիւ 15 Ն. Ֆ. կը նուիրեն:

×

Տէր եւ Տիկին Աղապապ Պարսամեան իրենց ծնողաց՝ Տէր եւ Տիկին Յակոբ եւ Վարվառ Թումայեանի մահուան առթիւ՝ քսան Ն. Ֆ. կը նուիրեն:

ZU ՄԱՆ ԱՐԱ ● HA MAN ARA

par

LES BARCLAY

super 70.335 — 45 T. — simple 60.212

Discophiles Arméniens!

C'est une danse de chez vous
à la mode de chez nous.

EN VENTE PARTOUT

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Վահան Փաստըրմաճեանի մահուան առթիւ Տիկին Մ. Ս. Քոչարեան 15 Ն. Ֆ. կը նուիրէ Ս. Թէհլիրեան սրահին (սատանալ «Յառաջ»էն) եւ քսան Ն. Ֆ. «Յառաջ»ին:

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ՄԵԿՆՈՂ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր ընթերցողներուն արձակուրդի ամիսները, արձակուրդի շրջան է նաեւ թերթին առաքումով զբաղող մեր պաշտօնեաներուն համար՝ որոնց կարգաւ բացակայութիւնը զգալի կերպով կը դժուարացնէ մնացողներուն առօրեայ աշխատանքը:

Կը խնդրենք մեր ազնիւ բաժանորդներէն, որ, արձակուրդի առժամեայ հասցէի փոփոխութեան համար, նախընտրաբար հանին դիմել որեւէ թղթատարական գրասենեակ:

Ընթացիկ պարզ եւ ձրի գործողութիւն մըն է, որուն գործադրութեան համար պէտք է լեցնել տեղւոյն վրայ տըպամադրելի՝ հետեւեալ խորագիրով դեղին թուղթը. —

Formulaire No 755-A — ORDRE DE RÉEXPÉDITION (Changement d'adresse temporaire)

Կանխաւ շնորհակալութիւն մեր բաժանորդներուն որ պիտի ուզեն այդ ձեւով դիւրացնել մեր գործը:

Բացառաբար մեր խնդրանքը գործադրելու անկարելիութեան մէջ գտնուող բաժանորդներուն համար, հասցէի փոփոխութեան ծախքն է՝ 2.50 Ն. Ֆ., կանխաւ վճարելի:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Ց. Կ. Խաչի Տէսինի մասնաճիւղին կողմէ:

Տեղի պիտի ունենայ Յուլիս 10ին, Կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ Կապինի սրճարանին գեղատեսիլ պարտէզին մէջ: Գեղարուեստական բաժին:

Հայկական նուագ ու երգեր բարձրախօսով:

Ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով:

Կը հրաւիրուի Տէսինի եւ Լիոնի Հայութիւնը:

Կը խնդրուի չխաչաձեւել այս ձեռնարկը: Անձրեւի պարագային ապահով վայր:

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Դպրոցասէր Տիկնանց Վարժարանի Օգնութեան Յանձնաժողովը կը խնդրէ յատկապէս այն ազգայիններէն որոնք նուիրատուս ստացած են բարեհաճին փոխարժէքը ղրկել կամ հաշիւներու կանոնաւորութեան համար, վերադարձնել նուիրատոմսերը անոնց կցելով իրենց անունը եւ հասցէն:

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ Լիոնի եւ Տէսինի Համախարբերդցիական Միութեան:

Այս Կիրակի առաւօտ ժամը 9էն մինչեւ երեկոյ ուշ ատեն, Տէսինի Թորոսեանի «Սեւան» զովասուն պարտէզին մէջ:

Առատ կեր ու խում

Զուարճուցիչ ըմպելիներ

ՇԱՄՓՈՒՐՈՎ ԽՈՐՈՎԱԾ

Դիւրամատչելի գիներով:

Պիտի ըլլան նաեւ երգեր, արտասանութիւններ, պարեր, արեւելեան եւ եւրոպական նուագ:

Շարք մը հետաքրքրական եւ շատ հաճելի անակնկալներ:

Հաւաքոյթին նպատակն է օգնել Միութեանս կարօտ հայրենակիցներուն:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Կրօն. Ընկերակցութեան վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ՝ այս Կիրակի Ս. Սահակ – Մեսրոպի տօնին կապուած ամէն տարուան թուականով՝ մասնաւոր հանդիսաւոր հոգեհանգիստ պիտի կատարուի եկեղեցիին հիմնադիր – բարերար ողբ. Ասպետ Վահան Խորասանճեանի եւ իր գերդաստանին ննջեցեալներուն յիշատակին: Մարսէյլի գաղութը կը հրաւիրուի մասնակցիլ յարգանքի այս տուրքին:

Հ. Յ. Դ.

ՓԱՐԻԶ. — Հ. Յ. Դ. Ալֆրէտ Սերոբ – Մ. Եօթնեղբայրեան խումբի ընկերական ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ՊԱՆԵԽՕ – ՔԱՇԱՆի «Արծիւ» ենթակոմիտէի ժողովը այս չարաթ իրիկուն ժամը 21ին սովորական հաւաքատեղին:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Ս. Միհրան Ենթակոմիտէի:

Տեղի կ'ունենայ այս Ուրբաթ, ժամը 21ին, Ալֆորվիլի Ժիւսթիս տը Փէի սրահը, Մէրի տ'Ալֆորվիլ:

Կը նախագահէ ԿԱՐՕ ԻՇԽԱՆԵԱՆ

«Մեր Ազգային իտէալներուն» շուրջ:

Կը խօսին ԺԻՐԱՅՐ ԴԱՏԱՒՈՐԵԱՆ (ֆրանսերէն)

եւ ԺԻՐԱՅՐ ՄԻՐԻՃԵԱՆ (հայերէն)

Մուտքը ազատ է:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Նոր Սեւրանցի Խաժի խումբին եւ Զաւարեան կոմիտէին կողմէ:

10 Յուլիս, Կիրակի առաւօտէն մինչեւ իրիկուն, Մէօտոնի պաղ աղբիւրին մօտ:

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ: ՀԱՃԵԼԻ ՄԹՆՈԼՈՐՏ, ԽԱՂԵՐ, ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ: ՊԻՒՖԷ:

Հաւաքոյթը՝ Ս. Թէհլիրեան սրահին:

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՍԵՒՐ

1960-1961

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԵՇՐՋԱՆԻՆ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԲԱՑՈՒԱԾ ԵՆ:

ԲԱՑՈՒԱԾ են նաեւ Պաքալօրէայի երկրորդ մասին երկու նոր դասարանները. —

Ա) Տարրական Չափագիտութիւն

Mathématiques Elémentaires

Բ) Փորձառական Գիտութիւններ

Sciences Expérimentales

Պայմաններուն համար դիմել՝

DIRECTION DU COLLÈGE SAMUEL MOORAT
26, Rue Troyon, SEVRES (S. et O.)
Tél.: OBS. 18-28

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »

Օր. ՎԵՐԺԻՆ ՍԱՐԳԱՒԱԳԵԱՆ
Պ. ՄԵՍՐՈՊ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ
Նշանուած
3 Յուլիս, 1960
Շուազի լը Ռուա — Ալֆորվիլ

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՎԻԷՆ. — Ֆ. Կ. Խաչի վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերուհիները այս Կիրակի ժամը 3ին, Օհանջանեան սրահը, պատգամաւորի ընտրութեան եւ նոր վարչութեան ընտրութեան:

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Պօմոնի մասնաճիւղի վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամուհիները 11 Յուլիս, ժամը 15.30ին Բէլ օր, Սահակ Մեսրոպ սրահին մէջ:

Օրակարգ. — Ա) Զեկուցում պատգամաւորուհիներու կողմէ 17րդ պատգ. ընդհ. ժողովի:

Բ) Ընթերցում նորընտիր Կեդր. վարչութեան շրջաբերականի:

Կը խնդրուի անպայման ներկայ գտնուիլ:

ՀԱՄԱԽԱՐԲ. Հայր. Միութեան Կարտանի մասնաճիւղի ընդհ. անդամական ժողովը այս Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Կարտանի Հ. Բ. Ը. Միութեան սրահին մէջ: Օրակարգի խիստ կարեւոր հարցեր տեղւոյն վրայ: Անդամներէն կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ այս կարեւոր ժողովին: Սիրով կը հրաւիրուին նաեւ Միութեանս օգտաշատ աշխատանքներով հետաքրքրուող բոլոր հայրենակիցները անխտիր:

ՀԱՄԱԽԱՐԲ. Հայր. Միութեան Սէնթ Անթուանի մասնաճիւղի անդամական ժողովը այս Կիրակի առաւօտ ժամը 9ին Նաճարեանի ագարակը: Ներկաներու թիւը մեծամասնութիւն պիտի նկատուի:

ՍԻՓԱՆ – ԿՈՄԻՏԱՍ ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲԻ ՏԱՐԵՎԵՐՋԻ ՊՏՈՅՏԸ
ԿԻՐԱԿԻ, ՅՈՒԼԻՍ 10

Դէպի ՏՕՎԻԼ եւ շրջակայքը

Օթօքարը կը մեկնի Ազգ. Տունէն (32 Բիւ տը Թրէվիզ) ժամը ճիշդ 7ին:

Պտոյտին մասնակցիլ փափաքողները պէտք է նախապէս արձանագրուին երգչախումբի վարչութեան կամ Օր. Զանբէճեանի մօտ (78 Բիւ Լաֆայէթ, Փարիզ (9), հեռաձայնով

TRI. 77-27 poste 62

Ծանապարհածախք 15 Ն. Ֆ.:

Ամէն ոք իր ուտելիքը կը հոգայ:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Տէսինի մէջ «Հերոսներու Օր»ը կը տօնուի, նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Տէսինի եւ Լիոնի կոմիտէներուն կողմէ: Յուլիս 31ին, Կապինեօն սրճարանի ծառախիտ պարտէզին մէջ:

ԱՐԵՒԸ բնութեան կուտայ կապոյտ երկինք, կանաչ սար ու ձոր, գոյնզգոյն ծաղիկներ եւ զուարթ լոյս...

ԱՐԵՒԸ կրնայ ձեր տունն ալ ողողել իր զուարթ լոյսով ու գոյներով եթէ ձեր բնակարանը ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԷՔ, ԶԱՐԴԱՐԷՔ և ՆԵՐԿԷՔ

ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՎ

PEINTURES THOMLAC

16 Bis, Bd. Sébastopol PARIS 4e

Tél.: ARC. 26-61 — Métro: (CHATELET - HALLES)

136, Rue des Bourguignons
ASNIÈRES - BOIS-COLOMBES

ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ

Մեր սեփական արտադրութիւնը եղող ! ամէնէն արդիական ճաշակով հնարուած առաջնակարգ ներկեր, գոյներու մեծ ընտրութիւն սէնթէթիք եւ վինիլիք պատրաստութիւններու: Նորոյթ իւղաներկեր, պատի սիրուն թուղթեր, ամէն տեսակ լինոլէոմ եւ փլասթիք:

Ձեր բնակարաններուն արտաքին եւ ներքին խնամքներուն համար անհրաժեշտ բոլոր նիւթերը:

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ

52, RUE CHALON. PARIS 12 — 64, BLD. DE BELLEVILLE, PARIS 20

166, AV. ARISTIDE BRIAND, PAVILLON-SOUS-BOIS - SEINE

4 BIS, RUE P. V.-COUTURIER, ARGENTEUIL - S. ET O. — 18, RUE BRÉZIN, PARIS 14

24 RUE PAUL VAILLANT-COUTURIER, ALFORTVILLE

48 BIS RUE DALAYRAC. FONTENAY SOUS BOIS

ՀԱՄԱԼ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա և Հասարակապետ· տար· 40 Ն· Ֆր·, վեց·22Ն·Ֆր·
Արտասահման՝ տար· 50 Ն· Ֆր· Հատը 0,20 Ն· Ֆր·

ՈՒՐԲԱԹ
8
ՅՈՒԼԻՍ
VENDREDI
8 JUILLET
1960

36ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8844 — 36EME ANNEE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 16ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4645

ՕՐՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ

Ֆրանսայի ընկերվարական կուսակցութեան 52րդ համագումարը տեղի ունեցաւ անցեալ շաբաթ Իսի լէ Մուլինոյի մէջ եւ ինչպէս գրեցինք, անդամ մը եւս վերջացաւ ընդհանուր քարոզարշաւ կի Մոլէի յաղթանակով :

1958 Սեպտեմբերի համագումարը փոքրամասնութեան դէմ բողոքով մարեցաւ — որուն չարքին էտուար Տըթիւոթ, Դանիէլ Մայէրի, Միշել Օմընի եւ այլոց պէս դէմքեր — փոքրամասնութեան մէջ մնալով հեռացեր էին եւ կազմած ինքնավար Ընկերվարական կուսակցութիւնը :

Այս անգամ ընդդիմադիրներու պարագլուխներն էին կի Մոլէի կառավարութեան ամէնէն ականաւոր նախարարները — Ալպէր Կամիւ եւ Քրիսթիան Փինօ, որոնք կուսակցութեան վարիչ մարմնին անդամ ընտրուելէ վերջ հրաժարեցան յուսարեան կերպով՝ ուրիշ երեք քննիչներու հետ, — Փոփիւլէրի խմբագիր Քլօտ Ֆիւրիէ, Կիյ եւ Վէյլ – Ռէյնալ :

Հրծուած ոտաղ չեկաւ սակայն 1958ին պէս : Կարելի յայտարարեց , որ ինք եւ ընկերները կը մնան կուսակցութեան մէջ, ազատօրէն պաշտպանելու համար իրենց տեսակէտները չարքերուն մօտ :

Համագումարը մերժեց ընդունիլ փոքրամասնականներու հրաժարականը եւ վարիչ մարմնի հինգ աթոռները վերապահեց անոնց :

Տարակոյս չկայ, որ քանի մը տարիէ ի վեր լուրջ տագնապի մէջ է Ֆրանսայի ընկերվարական կուսակցութիւնը, իրրեւ հետեւանք Ալժերիոյ պատերազմին :

Կուսակցութիւնը կը ջատագովէ գործարար որ ոչ կոլի «ինքնորոշման» քաղաքականութիւնը, իրրեւ ընդհանուր սկզբունք : Մանրամասնութեանց մէջ տարաձայնութիւններ կան մեծամասնութեան եւ փոքրամասնութեան մէջեւ :

Անցեալ Ապրիլին դումարուած Ազգային Խորհուրդը քուէարկած էր բանաձեւ մը, որով իրրեւ նախապայման տեւական խաղաղութեան՝ կը պահանջուէր բանակցութիւններ վարել բոլոր չհակիկիններուն հետ զինադադարի պայմաններուն եւ ինքնորոշման երաշխաւորութեանց մասին :

Ալպէր կարելի վախնալով որ Ալժերիոյ «ծայրագեաններ» — կողմնակից ներքին գործիչներ — կրնան երթալ ձգել բանակցութիւնները, կ'առաջարկէր բանակցել միայն «կռուողներուն» հետ :

Մարքիւոյ քաղաքապետ Կաթոն Տէֆէր, որ 1958ին ընդդիմադիրներու կողքին էր կանգնած, այս անգամ աւելի ա – ռաջ երթալով կը պահանջէր առեղծումը «Ազատագրական Ալժերիոյ» մը՝ ընկերվարական Ալժերիոյ» մը՝ ընկերվարական Ֆրանսայի :

Իսկ նախկին նախարար Մաքս Լըժէօն կը պաշտպանէր «Ֆրանսական Ալժերիոյ» անհակիռը :

Մեծամասնութեան բանաձեւը ընդունած ձայներու 55,3 առ հարիւր համեմատութեամբ, մինչ կապիէ – Տէֆէր ստացաւ բանաձեւը կը ստանար քուէներ 38,3 առ հարիւրը եւ Մաքս Լըժէօնի՝ 3,1 առ հարիւրը : Կի Մոլէի յաղթանակը սակայն չէր : Իր քաղաքականութեան հակառակորդները կարեւոր թիւ կը ներկայացնէն :

Ալժերիայէն վերջ օրակարգի կարեւոր նիւթը կուսակցութեան ներքին «քաղաքական ուղղութիւն»ը, որուն չուրջ տարբեր կարծիքներ կան :

Յետոյ ընդունուեցաւ կի Մոլէի ներկայացուցած բանաձեւը :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՀՌԵԼԻ ՓՈՔՈՐԻԿ ՊՈԼՍՈՑ ՄԷՋ

ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿԵՆ ՍԵՒԾՆԵԼ ՆԱԽԿԻՆ ՎԱՐՋԱԿԱՐԳԸ

Կիրակի օր առաւիկ տաքէ մը ետք , ուրական մը տակնուվրայ ըրած է Պոլի – սը : Փոչի ամպ մը պատած է ամբողջ քաղաքը, հովը ժամը 60 քիլոմէթը արագութեամբ կը փչէր եւ քառասուն վայրկեանի մէջ, աւերներ գործած է ամբողջ քաղաքին մէջ : Երեսունէ աւելի ծառեր վիրաւորներ կան :

Նոյն օրը փոթորիկ մը տակնուվրայ ը – րած է Իզմիրը : Պատմական Եփի Ճումա մզկիթին մինարէն թռած է, ծառեր տապալած են :

ԿԻՒՐՍԷԼ ՊՈԼԻՍ ԳՆԱՑ

Ջօր· կիւրսէլ երեք օրուան համար Պոլիս զրկած է եւ ընդունուած խանդավառ բազմութեան մը կողմէ : Կիւրսէլ թոյլ չէ տուած որ իր ձեռքը համբուրեն : Դէպքը պատահած է հետեւեալ ձեւով .— Փրոֆ· Օնաոի հետ կը տեսակցէր պատուոյ սրահին մէջ, երբ ձայն մը լսուած է .— Ապրի՛ս փաշաս, մեզի փրկեցիր, ձեռքդ համբուրեմ :

Այն ատեն կիւրսէլ ձեռքերը բարձրացուցած է եւ պատասխանած .— Մենք ձեռք համբուրելու սովորութեան վերջ տուինք :

× Անգարայէն կը հաղորդեն թէ կառավարութիւնը երկու օրինագիծեր կը պատրաստէ որոնց համաձայն պետական պաշտօնեաներուն պիտի արգիլուի քաղաքական գործունէութիւն ունենալ եւ այս պաշտօնեաներու համար երդումի ձեւ – թիւն պիտի ստեղծուի :

Պետական բոլոր պաշտօնեաները պիտի չկարենան որեւէ կուսակցութեան պատկանիլ :

× Պոլսոյ թերթերը կը շարունակեն սեւցնել նախկին վարչակարգը : Վերջին թղթաբերէն կ'իմանանք թէ Մենտերէսի մանուսւոր ղրամարկղին մէջ դտնուած են կնոջական իրեղէններ եւ սեռային յարաբերութեանց տեսարաններ պարփակող ժապաւէններ : Ազգային միութեան կոմիտէի մամուլի դիւանի բանբերը յայտնած է թէ Մենտերէսի ղրամարկղին մէջ դտնուած են նաեւ յոյժ կարեւոր փաստաթուղթեր, որոնք պիտի հրապարակուին նախորդներու դատավարութեան ընթացքին : Մենտերէս իր զաղափարակից ընկերներուն անհատական կեանքն ալ միշտ մօտէն ուսումնասիրած է, անոնց հոմա – նուհիներուն մասին տեղեկութիւններ քաղելով ղրամարկղին մէջ դիւանի ձեւին տակ պահած է զանոնք : Դրամարկղին մէջ դտնուած են նաեւ, ըստ նոյն թերթերուն, կնոջական չզործածուած չափկընկերներ, մեռաքսեայ զուլպաներ, բայց նկարներ , սիրային նամակներ եւ բանաստեղծու – թիւններ :

Երեսուն ելած է նաեւ որ Մենտերէսի վարչապետութեան տրամադրութեան տակ դրուած միլիոնաւոր ոսկիի զազանի վարկը գործածուած է կնոջըրարեկամներուն, հոմանուհիներուն եւ զաւակներուն համար :

Պոլսոյ թերթերը կուտան նաեւ այլ քմահաճ ծախքերուն, հետեւեալ մանրա – մասնութիւնները .— Եշիլքէօյի օդակա – յանին մէջ ճաշ՝ 166 ոսկի, Բնաւելի ճաշարանին մէջ ճաշ՝ 45 ոսկի, չորս պոյտ կօշիկ՝ 16 ոսկի, չորս վերնակ՝ 229 ոսկի, մատաղ 570 ոսկի, Բարք Օթէլի մէջ ձեռացիր՝ 345 ոսկի, սափրիչ՝ 20 ոսկի , վաթման պողոտային վրայ տունը փլած կնոջ մը՝ 200 ոսկի եւն· եւն· :

× Մենտերէսի հօրաքոյրը՝ Մեսուտէ Իվլիյապատէ կը պնդէ որ Իզմիրէն 64քիլ· հեռու ութսուն տուննոց եւ 468 բնակիչ – ներէ բաղկացած Կէօլլիւճէ գիւղը իրեն կը պատկանի :

ԱՑՏՐՆԻ մէջ բազմահազար թուրք ու – սանողներ խաղալ ցոյց մը կատարած են նախկին վարչապետ Մենտերէսի եւ իր զործակիցներուն դէմ : Ցոյցին մասնակցած են բարձրաստիճան սպաներ եւ պաշտօնատարներ : Այդպէս Մենտերէսի ծնունդավայրն է : Խաղաղ ցոյցի ընթացքին ոճրագործ են եւս առնել նախկին վարչապետին «պատուոյ քաղաքացի»ի տիտղոսը :

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ ԿԸ ԽՕՍԻ ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ "ՀԱՅ ՋԱՅՆ,,ԷՆ

ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ ԿԸ ՊԱՏԱՍԽԱՆԷ ԸՆԿ· ՅԱ ԿՈՒ ԽԱՇՄԱՆԵԱՆԻ ՀԱՐՑՈՒՄՆԵՐՈՒՆ

Բ.

Հարց·— Վեհափառ, ձեր այցելութեամբ ճանչցաք մեր այս զաղութը· ճանչցաք մանաւանդ մեր այս զաղութին այն մասը որ կապուած կը մնայ էջմիածնին : Զաղութին այդ մասն ալ ձեղ ճանչցաւ, ծանօթացաւ ձեր մտահոգութիւններուն եւ ծրագիրներուն : Գո՞հ էք այդ բոլորին արդիւնքէն :

Պատ·— Մենք չատ գոհ ենք եւ զուցէ ճիշդ կ'ըլլար ըսել անկեղծօրէն թէ աւե – լին էր քան մենք կը սպասէինք : Մեր ժո – ղովուրդը մենք զանք աւելի կենդանի եւ աւելի սիրով ու խանդավառութեամբ լեցուն եւ հայկականութեամբ լեցուն, ղէպ ի Մայր Աթոռ Ս· Էջմիածինը եւ ղէպի մեր անձը :

Հ·— Վեհափառ, ղէպի ձեր անձը եւ ղէպի էջմիածինը եղած այդ վերաբերութիւնը զնահատելի է : Բայց ատկէ անկախ կարեւոր է հայկականութեան հանդէպ , բարոյական բարձրագոյն սկզբունքներուն հանդէպ ընդհանուր հաւատարմութիւնը : Եւ Դուք անհամեմատ աւելի դաստիարակիչ կրնայիք ընել ձեր այս ճամբորդութիւնը, տեսնելով նաեւ այս զաղութին միւս կէսը, նոյնքան նը – ւիրուած հայկական բոլոր սրբութիւններուն :

Պատ·— Մենք բնաւ չենք կասկածիր որ ձեր կոչած հայկական միւս մասը կամ հատուածը լեցուն չէ ջերմ հայկականութեամբ : Կը կրկնենք, մենք այդ մասին որեւէ կասկած չունինք եւ կը նկատենք զանոնք ալ մեր ժողովուրդին հարազատ զաւակները, ինչպէս նաեւ Ս· Էջմիածնին նոյնքան հարազատ զաւակները : Եւ եթէ մենք անձամբ չկրցանք հանդիպիլ անոնց հետ, մենք ատոր համար կը ցաւինք եւ կը վստահացնենք՝ ձեզի թէ որեւիցէ այսպիսի առիթ եթէ ընծայուէր մեզի, մեր սիրտը պիտի ուրախանար եւ հրճուէր եւ մենք տակաւին այդ յոյսը կորնչուցած չենք· զուցէ Աստուծոյ ողորմութեամբ այդ ալ կ'իրականանայ այս Հայրապետական այցելութեան առիթով կամ զուցէ եթէ այս անգամ չըլլայ, ուրիշ Հայրապետական այցելութեան առիթով :

Հ·— Վեհափառ, ձեր այդ բոլոր բացատրութիւնները չատ յարդելի են եւ չատ սիրելի մեզի, բայց այդ հայկական նուիրեան մասը փնտռելը անպայման որ մասն էր ձեր առաքելութեան : Վերջ ի վերջոյ էջմիածինը ամբողջ Հայութեանն է եւ վարչականօրէն Հայ եկեղեցին մասերը անոր կը պատկանի՞ն թէ ոչ : Զուք բոլորին հաւասարապէս Հայր պիտի ցոյց տայիք ձեզ, անոնք ձեզի կանչելով եւ նոյնիսկ անոնց այցելելով :

Ձեր ներկայութեամբն ու խօսքերովը միանգամընդմիշտ պարզ պիտի ըլլար բոլորին, որ Ամերիկահայութեան այս հատուածը Հայաստանեայց եկեղեցւոյ հարազատ մասն է եւ որեւէ Հայ, որ հոգիով պարկեշտ է եւ մտքով առողջ , այս մասին փոքրագոյն տարակոյս մը պէտք չէ ունենայ : Նոյն ատեն հայ եկեղեցիներ – րու հետեւորդներն ալ մաղաչաւոր պաշտպան պէտք չէ նկատուին իրենց հայութեան մէջ, քան ուրիշ ոեւէ Հայ, ինչպէս այն – քան հասարակօրէն տեղի ունեցած է էջմիածնի անունով :

Պատ·— Մենք լրիւ համաձայն ենք ձեզի հետ, էջմիածինը ամէնուն կը պատկանի, ամէն Հայի եւ ամէն Հայ՝ էջմիածնի : Նոյնպէս լրիւ համաձայն ենք ձեզի, թէ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը պէտք է ըլլայ իրօք Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս եւ իր օրհնութիւնները բաշխէ բոլորին անխտիր, ինչ որ միշտ ըրած ենք մեր կոնդակներով եւ կենդանի խօսքով թէ էջմիածնէն եւ թէ այստեղէն : Եւ մենք որեւէ արգելք չենք տեսներ, ընդհակառակն կը սպասենք իսկ, որ հնարաւորութիւն ունենանք մեր օրհնութիւնը անձամբ տանելու այն եկեղեցիներուն եւ այն ժողովուրդին , որ ինքզինքը բաժանեալ կը կարծէ էջմիածնէն : Մենք կը սպասենք որ այդ առիթը ստեղծուի եւ մեր մեծապոյն օրերէն մէկը պիտի ըլլայ, եթէ այդ եկեղեցիներուն մէջ կարենանք Ս· պատարագ մատուցանել :

Հ·— Անշուշտ Վեհափառ , կ'ուզենք որ Դուք բացարձակ կերպով ապահով ըլլաք, որ այս զաղութը, այսօր վարչականօրէն ենթակայ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան, ինքզինք երբեք բաժանեալ չի նկատեր որեւէ հայ եկեղեցիէ եւ յատկապէս Ս· Էջմիածնէն : Մենք մեզ կը նկատենք հարազատ մասը ամբողջին եւ կ'ապրինք հարազատ սեփական հոգիով այդ ամբողջութեան : Բայց որպէսզի ա – տիկա աւելի զերբին ըլլայ իրագործել, եւ ձեր փափաքները աւելի զիւրաւ իրականանային, նախքան ձեր հոս գալը , արդար եւ պատուաւոր հասկացողութիւն մը զոյացնել էջմիածնի եւ Անթիլիասի միջեւ հաւասարաւոր բան մըն էր որ կրնար ըլլալ եւ բարերար արդիւնք կուտար : Կրնաք բան մը ըսել թէ այդ չըլլալը հիմնաւոր պատճառ մը ունէ՞ր թէ պարզապէս ժամանակը յարմար չնկատեցիք :

Պատ·— Մեր հաստատ համոզումով որ եւ է հիմնական պատճառ չկայ, ոչ եկեղեցական, ոչ ալ ազգային, որ Ամենայն Հայոց Մայր Աթոռին եւ Կիլիկիոյ Աթոռին կամ Անթիլիասի Աթոռին միջեւ բնականոն յարաբերութիւններ չըլլան : Այս բոլոր եղածը մենք կը նկատենք թիւր հասկացողութիւններու արդիւնք եւ ուրիշ ոչինչ · բազմաթիւ փորձեր կատարուեցան նախ քան մեր Ամերիկա այցելութիւնը երկու տարի առաջ, երեք տարի առաջ այդպիսի համաձայնութեան դեռին դանելու համար : Բայց այդ բոլորը հանդիպեցան Անթիլիասի քար լռութեան : Այս անգամ մենք յարմար դտանք որ կոնդակի մը ձեւով հրապարակ զանք անձնապէս մեր ստորագրութեամբ, մեր ժողովուրդին առջեւ հրապարակաւ նոյն սիրոյ եւ միութեան կոչը կրկնելով :

(Մնացեալը յաջորդով)

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Ջօր· ՏԸ ԿՈՂ Նորմանտի կ'այցելէ , այս օրերս : Շերպուրկի մէջ յայտարարած է , ի մէջ այլոց .— «Քայլ առ քայլ կը յառաջանանք դէպի ալժերական ապատն » : Վալօնների եւ Սէն Լոյի մէջ զօրաժողը նոյնիսկ ճառեր արտասանած է չնչտեղով թէ խաղաղութիւնը չուտով պիտի հաստատուի Ալժերիոյ մէջ :

ԱՆԻԻՐԻՆ ՊԻՎՀՆ, Անգլիոյ աշխատաւորականներու պարագլուխը , մեռաւ

(Շար·ը կարդալ Դ· էջ)

ՊԱՐԿԱՊԱՆՔ

(ջՈՈՅՅ)

Մի՛թէ չի պատահէ, որ պատահիդ բանաստեղծական տարածութեան մէջ ձայնդ հնչէ, ականջդ ենթարկի քեզնեզի ձայնի մը, որ քու ձայնդ ըլլայ, ու դուն ալ չկարենաս ճանչնալ քու ձայնդ, որ քեզի կ՚ըսէ. «Ես եմ»։ Ու ինչպէս Մովսէս կ՚ընդոստնայ, այնպէս ալ դուն կ՚ընդոստնաս, ու կ՚ըսես. «Ո՞վ ես դուն, Տէր»։ Եւ Տէրը կ՚ըսէ. «Ես եմ»։ Ու դուն կ՚ըսես. «Ո՞վ եմ ես, որ Տէրը գայ ինծի հետ խօսի»։ Ու Տէրը կ՚ըսէ. «Ես եմ»։ Ու դուն կ՚ըսես. «Ես ինչ եմ, որ Տէրը ըսէ ինծի, թէ ես եմ

ՆԿԱՐԵԼ
ՀԻՆ ՀՈՒՆԱԿԱՆ ԴԻՎԱՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Ա.

Ե՛ր հայ Մովսէս Տարօնացին ժողովրդական 12-դարեան էպոսին մէջ կ՚ըսուի, որ Տարօնի Ամբաւանի գաւառապետ Վահան Մամիկոնեան, որ Արշակ Բ. թագաւորի դէմ ապստամբելով ինկած էր, իր մահուան ժամուն կը հրամայէ իր որդիներուն՝ Մանուէլին եւ Գրիգորին, որ իր մարմինը չթաղեն, այլ ձգեն անդաստանի մէջ, որպէսզի գիշատիչ թռչունները զայն ուտեն։ Ան կ՚ըսէ. «Ես ինձ համար չեմ ուզեր գերեզման, որովհետեւ գերեզմանը կը մնայ միայն քանի մը տարի, իսկ իմ անունս պիտի մնայ յաւիտեան»։

Մարդ հարց կու տայ՝ ինչո՞ւ համար Վահան Մամիկոնեան կ՚ուզէ, որ իր մարմինը չթաղուի։ Ինչո՞ւ համար ան կ՚ուզէ, որ իր մարմինը ուտուի գիշատիչ թռչուններուն կողմէ։ Ինչո՞ւ համար

առջի օր յետ անողոք հիւանդութեան : 63 տարեկան էր : Մեծ անհատականութեան տէր բացառիկ դէմք մըն էր : Հանքագործի զաւակ՝ 13 տարեկանին հանքեր իջած էր աշխատելու : 31 տարեկան էր երբ քաղաքական ասպարէզ նետուեցաւ : Իր մահով ականաւոր եւ փայլուն դէմք մըն է որ կ'անհետանայ, ոչ միայն Անգլիոյ համար այլեւ ընկերվարական աշխարհի :

ԼԷՕՓՈԼՏՎԻԼԻ (Քոնկոյի հանրապետութիւն, նախկին պելժ. Քոնկօ) ոստիկանութիւնը ըմբոստացած է իր Պելժ պաշտօնեաներուն դէմ : Թիսվիլի մէջ եւս ապահովութեան ուժերը իրենց հրամանատարներուն դէմ ելած են : Կացութիւնը մտահոգիչ է : Խափշիկները իրարու միս ալ կ'ուտեն : Արդարեւ ամիսէ աւելի է որ հակամարտ ցեղեր իրարու դէմ կը կռուին՝ դանակներով եւ նետերով :

ԻՏԱԼԻՈՅ մէջ ձախակողմեան եւ աջակողմեան տարրերու պայքարը փողոց իջած է : Ճենովայէն ետք, Հռոմի եւ Սիկիլիոյ մէջ ալ բախումներ տեղի ունեցած են երկու կողմերուն միջեւ : Ընկերվարականները եւ համայնավարները ոստիկանութեան դէմ ալ կռուած են : Ջէնովայի մայրաքաղաքի Խորհրդային գեսպանատան վրայ, առջի օր Հռոմի մէջ 50 վիրաւոր կայ եւ մէկ մեռեալ Սիկիլիոյ մէջ :

ԴԱՇՏԱ – ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Մարսէյլի Քըլի Հայրենակցական Միութեան կողմէ :

Սէն Լու Կրան Փէնի Զուխաճեանի ագարակը :

Այս Կիրակի ամբողջ օրը :

Կը նախագահէ՝ Ս. ԳԼԸՃԵԱՆ

Ջէկոյց գործունէութեան չուրջ Վ. Ճարայեանի (միութեանս սանը աւարտած Փարիզի Ս. Մուրատեան վարժարանը) :

Գեղարուեստական ճոխ բաժին :

Հայկական պարեր ու նուագ, Թորգոմ եւ որդին :

Բարձրախօս՝ «ԹԷԼԷՖՈՒՍ» (Թօնկուրեան) :

Կը մասնակցին հայ արենուշները :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Սէն Ժերոմի Թաղ. Խորհուրդս կը ծանուցանէ թէ՝ այս Կիրակի առաւօտ, Հայ գրերու հնարիչ Ս. Սահակ – Մեսրոպի տօնի, ինչպէս նաեւ Թաղիս համանուն եկեղեցւոյ շինութեան եւ անուանակոչութեան 31րդ տարեդարձի առթիւ հանդիսաւոր Ս. պատարագ եւ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի, եկեղեցւոյս գպրոցի սրահին եւ երիցատան շինութեան նիւթապէս եւ բարոյապէս սատարող համայն Թաղեցիներու ննջեցելոց հոգւոց ի յիշատակ :

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Ֆ. Կ. Խաչի Տէսինի մասնաճիւղին կողմէ :

Տեղի պիտի ունենայ Յուլիս 10ին, Կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ Կապիյոնի սրճարանին գեղատեսիլ պարտէզին մէջ : Գեղարուեստական բաժին :

Հայկական նուագ ու երգեր բարձրախօսով :

Ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով :

Կը հրաւիրուի Տէսինի եւ Լիոնի Հայութիւնը :

Կը խնդրուի չխաչաձեւել այս ձեռնարկը : Անձրեւի պարագային ապահով վայր :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Կրօն. Ընկերակցութեան վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ՝ այս Կիրակի Ս. Սահակ – Մեսրոպի տօնին կապուած ամէն տարուան թուականով՝ մասնաւոր հանդիսաւոր հոգեհանգիստ պիտի կատարուի եկեղեցիին հիմնադիր – բարերար Ողբ. Ապետ Վահան Խորասանճեանի եւ իր գերդաստանին ննջեցեալներուն յիշատակին : Մարսէյլի գաղութը կը հրաւիրուի մասնակցիլ յարգանքի այս տուրքին :

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

1960 – 1961 տարեշրջանի արձանագրութիւնները բացուած են : Արձանագրութեան համար դիմել վարժարան, 1 Պուլ. տիւ Նոր, Լը Ռէնսի :

ՀԵՌԱՁԱՅՆ 927 – 01,72

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ՄԵԿՆՈՂ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր ընթերցողներուն արձակուրդի ամիսները, արձակուրդի շրջան է նաեւ թերթին առաքումով զբաղող մեր պաշտօնեաներուն համար՝ որոնց կարգաւ բացակայութիւնը զգալի կերպով կը դժուարացնէ մնացողներուն առօրեայ աշխատանքը :

Կը խնդրենք մեր ազնիւ բաժանորդներէն որ, արձակուրդի առժամեայ հասցէի փոփոխութեան համար, նախընտրաբար հանին դիմել որեւէ թղթատարական գրասենեակ :

Ընթացիկ պարզ եւ ճրի գործողութիւն մըն է, որուն գործադրութեան համար պէտք է լեցնել տեղւոյն վրայ տրամադրելի՝ հետեւեալ խորագիրով դեղին թուղթը. —

Formulaire No 755-A — ORDRE DE RÉEXPÉDITION (Changement d'adresse temporaire)

Կանխաւ շնորհակալութիւն մեր բաժանորդներուն որ պիտի ուզեն այդ ձեւով դիւրացնել մեր գործը :

Բացառաբար մեր խնդրանքը գործադրելու անկարելիութեան մէջ գտնուող բաժանորդներուն համար, հասցէի փոփոխութեան ծախսն է՝ 2.50 Ն. Ֆ., կանխաւ վճարելի :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ Լիոնի եւ Տէսինի Համախարբերդցիական Միութեան :

Այս Կիրակի առաւօտ ժամը 9էն մինչեւ երեկոյ ուշ ատեն, Տէսինի Թորոսեանի «Սեւան» զովասուն պարտէզին մէջ :

Առատ կեր ու խում

Զովացուցիչ ըմպելիներ

ՇԱՄՓՈՒՐՈՎ ԽՈՐՈՎԱԾ

Դիւրամատչելի գիներով :

Պիտի ըլլան նաեւ երգեր, արտասանութիւններ, պարեր, արեւելեան եւ եւրոպական նուագ :

Շարք մը հետաքրքրական եւ շատ հաճելի անակնկալներ :

Հասոյթին նպատակն է օգնել Միութեանս կարօտ հայրենակիցներուն :

Ս. ԽԱՉ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

10 ՅՈՒԼԻՍ, ԿԻՐԱԿԻ ԺԱՄԸ 11 – 21, ԼԸ ԲԷՔԻ ՀԱՅ ԸՆԾԱՅԱՐԱՆԻՆ ԴԱՐԱՍՏԱՆԻՆ ՄԷՋ :

Ի նպաստ բարեսիրական ու կրթական ձեռնարկներուն :

Հանդիսաւոր պատարագ ժամը 11ին :

Բացօթեայ ճաշ ժամը 13ին, եւ ընթրիք ժամը 19ին :

Ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով :

Գեղարուեստական բաժին եւ զբօսալի խաղեր :

Հաղորդակց. միջոցներ. — Շոգեկառք կառ Սէն Լազարէն, Սէն – Ժէրմէն – անլէյի կայարանը (ոչ թէ Լը Բէքի) :

Օթօպիւս 258 Փօն տը Նէօյի, իջնել Էրմիթաժի կայքը :

ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Մարսէյլէն ուղղակի Օտեսա, կամ աշխարհի որեւէ կողմէ նաւով, օդանաւով, երկաթուղիով, որեւէ ընկերութեամբ եւ նոյն գիներով :

Վճարումը՝ հոս կամ արտասահման : Կ'ապահովենք վիզայի զործողութիւնները ճրի, կ'ապահովենք նաեւ տեղերը ճրի :

Դիմել՝

ԺԱՆ-ԵՂԻՇԷ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆԻ

որ 35 տարուան փորձառութիւն ունի :

AMERICAN LLOYD

48, RUE DE LA RÉPUBLIQUE

MARSEILLE

Tél. : 20-47-22

Ամէն դիւրութեան համար, ամէն տեղէ դիմել Մարսէյլի հասցէին :

Հ. Յ. Դ.

ՓԱՐԻԶ. — Հ. Յ. Դ. Աղբիւր Սերոբ – Մ. Նօթնեցրայեան խումբի ընկերական ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին : Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է :

ՊԱՆԵԷՕ – ՔԱՇԱՆԻ «Արծիւ» ենթակոմիտէի ժողովը այս չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 21ին սովորական հաւաքատեղին :

Ներկայ կ'ըլլան Կեդրոնական եւ Շրջ. Կոմիտէներու ներկայացուցիչները :

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ

Կրընոպլէն Տիկին Վ. Օնպաշեան իր ամուսնոյն մահուան 5րդ տարելիցին առիթով 500 Ն. Ֆ. կը նուիրէ Մշակոյթի Տան, Նոր Սերունդի Ցարութիւն Օնպաշեան սրահին :

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Ս. Միքայելեան ենթակոմիտէի :

Տեղի կ'ունենայ այս Ուրբաթ, ժամը 21ին, Ալֆորվիլի Ժիւսթիս տը Փէի սրահը, Մէրի տ'Ալֆորվիլ :

Կը նախագահէ ԿԱՐՕ ԻՇԽԱՆԵԱՆ

«Մեր Ազգային իտէալներուն» շուրջ :

Կը խօսին ԺԻՐԱՅՐ ԴԱՏԱՒՈՐԵԱՆ (ֆրանսերէն)

եւ ԺԻՐԱՅՐ ՄԻՐԻՃԵԱՆ (հայերէն)

Մուտքը ազատ է :

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Իսիի խումբին եւ Զաւարեան կոմիտէին կողմէ :

10 Յուլիս, Կիրակի առաւօտէն մինչեւ իրիկուն, Մէտոոնի պաղ աղբիւրին մօտ :

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ : ՀԱՃԵԼԻ ՄԹՆՈԼՈՐՏ, ԽԱՂԵՐ, ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ : ՊԻՒՖԷ :

Հասոյթը՝ Ս. Թէքիրեան սրահին :

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՍԵՒՐ

1960-1961

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԵՇՐՋԱՆԻՆ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԲԱՑՈՒԱԾ ԵՆ :

ԲԱՑՈՒԱԾ են նաեւ Պաքալօրէայի երկրորդ մասին երկու նոր դասարանները. —

Ա) Տարրական Ջափագիտութիւն

Mathématiques Elémentaires

Բ) Փորձառական Գիտութիւններ

Sciences Expérimentales

Պայմաններուն համար դիմել՝

DIRECTION DU COLLÈGE SAMUEL MOORAT

26, Rue Troyon, SEVRES (S. et O.)

Tél. : OBS. 18-28

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Տէսինի մէջ «Հերոսներու Օր»ը կը տօնուի, նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Տէսինի եւ Լիոնի կոմիտէներուն կողմէ : Յուլիս 31ին, Կապիյեօն սրճարանի ծառախիտ պարտէզին մէջ :

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՎԻԷՆ. — Ֆ. Կ. Խաչի վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերուհիները այս Կիրակի ժամը 3ին, Օհանջանեան սրահը, պատգամաւորի ընտրութեան եւ նոր վարչութեան ընտրութեան :

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Պօմոնի մասնաճիւղի վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամուհիները 11 Յուլիս, ժամը 15.30ին Բշ օր, Սահակ Մեսրոպ սրահին մէջ :

Օրակարգ. — Ա) Զեկուցում պատգամաւորուհիներու կողմէ 17րդ պատգ. ընդհ. ժողովի :

Բ) Ընթերցում նորընտիր Կեդր. վարչութեան շրջաբերականի :

Կը խնդրուի անպայման ներկայ գտնուիլ :

ՀԱՄԱԽԱՐԲ. Հայր. Միութեան կարտանի մասնաճիւղի ընդհ. անդամական ժողովը այս Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Կարտանի Հ. Բ. Ը. Միութեան սրահին մէջ : Օրակարգի խիստ կարեւոր հարցեր տեղւոյն վրայ : Անդամներէն կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ այս կարեւոր ժողովին : Սիրով կը հրաւիրուին նաեւ Միութեանս օգտաշատ աշխատանքներով հետաքրքրուող բոլոր հայրենակիցները անխտիր :

ՀԱՄԱԽԱՐԲ. Հայր. Միութեան Սէնթ Անթուանի մասնաճիւղի անդամական ժողովը այս Կիրակի առաւօտ ժամը 9ին Նաճարեանի ագարակը : Ներկաներու թիւը մեծամասնութիւն պիտի նկատուի :

ՍԻՓԱՆ – ԿՈՄԻՏԱՍ ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲԻ ՏԱՐԵՎԵՐՋԻ ՊՏՈՅՏԸ ԿԻՐԱԿԻ, ՅՈՒԼԻՍ 10

Դէպի ՏՕՎԻԼ եւ շրջակայքը

Օթօքարը կը մեկնի Ազգ. Տունէն (32 Րիւ տը Թրէվիզ) ժամը ճիշդ 7ին :

Պտոյտին մասնակցիլ փափաքողները պէտք է նախապէս արձանագրուին երգչախումբի վարչութեան կամ Օր. Զաքրճեանի մօտ (78 Րիւ Լաֆայէթ, Փարիզ (9), հեռաձայնով

TRI. 77-27 poste 62

Ճանապարհածախք 15 Ն. Ֆ. :

Ամէն ոք իր ուտելիքը կը հոգայ :

AU BEAU NOYER

Salles de séjour — Penderies - literie
Chambres - cosys — Cuisines laquées
Salons-tapisserie — Fauteuils-canapés-lit

ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ

ՎՃԱՐՈՒՄՆԵՐՈՒ ՄԵԾ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՁՐԻ ՅԱՆՁՆԵԼԻ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԱՄԷՆ ԿՈՂՄԸ

183, BD J JAURES
15, AV. A. MORIZET
Boulogne - Billancourt
Métro : MARCEL SEMBAT
Mol. 06-03 et 60-38

ՍԱԿԱԳԻՆ ԸՆԹԱՑԻԿ ԱԶԴԵՐՈՒ

ՄԷԿ ԱՆԳԱՄՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՄԱՀԱԶԴ	30 Ն. Ֆր.	մինչեւ 1/4 սիւնակ
ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ	15 Ն. Ֆր.	մինչեւ 1/8 սիւնակ
ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆր.	» » »
ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ	15 Ն. Ֆր.	» » »
ՀԱՐՍԱՆԻՔ, ՆՇԱՆՏՈՒՔ	20 Ն. Ֆր.	» » »
ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆր.	» » »
«ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ»	10 Ն. Ֆր.	» » »
«ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ»	5 Ն. Ֆր.	» » »
« ԾԱԽՈՒ Է »	20 Ն. Ֆր.	» » »

Այս գիները մէկ անգամ հրատարակելի եւ նշանակուած ծաւալով ազդերու համար են :

Կանխիկ վճարումը պարտաւորիչ է :

Առեւտրական կամ այլ ազգերու մասնաւոր պայմաններուն համար դիմել Վարչութեան :

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա և Հասարակապետ. տար. 40 Ն. Ֆր., վեց. 22Ն. Ֆր.

Արտասահման՝ տար. 50 Ն. Ֆր. Հատը 0,20 Ն. Ֆր.

ՇԱԲԱԹ 9 ՅՈՒԼԻՍ // SAMEDI 9 JUILLET 1960

36ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8845 — 36EME ANNEE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 16ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4646

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ

Բ.

Երկու վկաւոր խնդիրները կը մատոյ – պին ֆրանսայի ընկերվարականները ի – սկի մէջ, — Ալժերիոյ հարցը եւ կառա – վարութեան հանդէպ բռնուելիք դիրքը : Երկու կարգի ընդդիմադիրներ ունէր ի՛ մոլի իրեն դէմ : «Ձախ»երը՝ վեկավա – րութեամբ Ալպէր Կամիւի եւ «աջ»երը , որոնց պարագլուխն էր Մաքս Լժէօն :

Մինչ ընդհանուր քարոզարշաւը սկիզբն ի վր անվերապահ վստահութիւն կը յայտնէ Զօրավար դը Կոլլի եւ լիայոյս է որ անիկա լուծում մը պիտի տայ Ալժերիոյ ցաւոտ հարցին, դոհա – յած տալով ընկերվարականներու պա – հանած տեսակէտներուն, ձախ ընդդիմա – դիրները կը պնդեն, որ այդ խնդրին մէջ կարեւորը «անձ»ը չէ, այլ «քաղաքակա – նութիւն»ը : Ուստի չեն ուզեր կուրօրէն հետեւիլ Հանրապետութեան նախագահին եւ կը պահանջեն, որ նախ քան զինադադարը ներկայացուի ինքնորոշման համար ձեռք առ – նուելիք ապահովութիւնները :

Այդն ու ձախէն կատարուած քննադա – տութիւններուն երկարօրէն պատասխա – նեց կի Մոլէ, պաղարիւնութեամբ , ա – նանց կիրքի :

Միջազգային քաղաքականութեան մա – սին յատ յիսուեցաւ համագումարին մէջ: Գառնան այն է, որ Փարիզի վե – հաժողովին ձախողութենէն վերջ ընկեր – վարական շարքերուն մէջ մխանձկանու – թիւն առաջ եկած է : Այն իմաստով, որ Արեւրդ Միութեան նպատակներուն մա – սին բոլորին աչքերը բացուած են հիմա : « Հզորութեան» կողմնակիցները հաս – կրած են այլեւս, որ պէտք է դիրք ճըշ – դել՝ կանդնելով ազատ աշխարհի կողքին : Համագումարը զոհունակութեամբ ար – ձանագրեց , — հակառակ կարդ մը ըն – կերներու արտայայտած դառնութեան — որ դաղթականրու բնակիչները անկա – րութեան կը մատնուին՝ խաղաղու – թեամբ, «մեր շնորհիւ եւ մեր համաձայ – նութեամբ , ու ի՛նչպէս պահել մեր բա – րեկամութիւնը » : Կի Մոլէ յոյս յայտ – նեց, որ նորագոյտ երկիրները ժողովրդա – վար վարչաձեւեր պիտի հաստատեն ,ինչ – պէս ըրեր է Իսրայէլ :

Ձրանացի ներքին քաղաքականութեան վերաբերեալ հարցերուն չուրջ ընկերվա – րական կուսակցութիւնը ընդդիմադիրի դիրքին մէջ է : Չի բաժներ կառավարու – թեան ընկերային, տնտեսական եւ ելմչ – ական ծրագիրները, որոնք պատճառ կը դառնան բնակութեան մէկ մասին դէմ – տալու եւ ըմբոստութեան կը մղեն աշխատաւորները :

Կուսակցութեան ներքին կեանքին մէջ անդրադարձ է եւ օգտակար , որ ընդդի – մադիրները ամէն կարելիութիւն ունենան պատասխանելու իրենց տեսա – կիները : Սակայն անոնք պէտք չէ ան – դրադառնան այն խնդիրներուն , որոնք նախորդ համագումարներուն մէկ քննը – ւած եւ մեծամասնութեամբ վաւերաց – ուած են, չեշտեց ընդհ. քարտուղարը : Ու աւելցուց թէ կուսակցութեան ան – դամներն թիւը 101·000էն աւելի է ,մինչ նախաորդները 80 հազար կը հաշ – ուէին դայն: Երիտասարդ ընկերվարա – կան խմբերու կազմակերպութիւնները այս տարին դուրս են :

Ալժերիոյ հարցին լուծման համար կի Մոլէ կը շարունակէ վստահիլ Զօր. դը Կոլլի որ ընդհակառակ ամէն տեսակ ա – ռարկութիւններուն ետք ա – նոնց ձեռնտու մարդն է : Պէտք է ըլլալ պարզիշտ ու անկեղծ » :

Քաղաքական ուղղութեան մասին ըն – դունուած բանաձեւը «միաձայնութեամբ վերաբերեալ հարցերուն չուրջ ընկերվա – րական կուսակցութիւնը ընդդիմադիրի դիրքին մէջ է : Չի բաժներ կառավարու – թեան ընկերային, տնտեսական եւ ելմչ – ական ծրագիրները, որոնք պատճառ կը դառնան բնակութեան մէկ մասին դէմ – տալու եւ ըմբոստութեան կը մղեն աշխատաւորները :

Կուսակցութեան ներքին կեանքին մէկ անդրադարձ է եւ օգտակար , որ ընդդի – մադիրները ամէն կարելիութիւն ունենան պատասխանելու իրենց տեսա – կիները : Սակայն անոնք պէտք չէ ան – դրադառնան այն խնդիրներուն , որոնք նախորդ համագումարներուն մէկ քննը – ւած եւ մեծամասնութեամբ վաւերաց – ուած են, չեշտեց ընդհ. քարտուղարը : Ու աւելցուց թէ կուսակցութեան ան – դամներն թիւը 101·000էն աւելի է ,մինչ նախաորդները 80 հազար կը հաշ – ուէին դայն: Երիտասարդ ընկերվարա – կան խմբերու կազմակերպութիւնները այս տարին դուրս են :

Ալժերիոյ հարցին լուծման համար կի Մոլէ կը շարունակէ վստահիլ Զօր. դը Կոլլի որ ընդհակառակ ամէն տեսակ ա – ռարկութիւններուն ետք ա – նոնց ձեռնտու մարդն է : Պէտք է ըլլալ պարզիշտ ու անկեղծ » :

Քաղաքական ուղղութեան մասին ըն – դունուած բանաձեւը «միաձայնութեամբ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՆԱԽԱԳԱՀԸ ՆՈՐՄԱՆՏԻ ՄԷՋ

Նախագահը ամէն տեղ խանդավառ ըն – դունելութեան արժանացած է : Իր բոլոր ճառերուն մէջ վերստին չեշտած է Ֆրան – սական միութեան անհրաժեշտութիւնը եւ ծանրացած է Ալժերիոյ վրայ :

Զօր. դը Կոլլ ճշդած է Ալժերիոյ հարցի կարգադրութեան բնական ընթացքը, որ ըստ զօրավարին երեք հանդրուաններէ պէտք է անցնի : Նախ՝ վերջ կը դանէն կռիւները , եւ մահափորձերը, ապա խա – դաղեցումը եւ ի վերջոյ Ալժերիան կ'ո – րոշէ իր ճակատագիրը : Ծը կոլ հինդշաբ – թի օր խօսած է Կոնսվիլ, Ամբռնչ, Լէկլ, Մորթանները եւ Ալանսոն քաղաքներուն մէջ :

Հանրապետութեան նախագահը պա – տասխանած է նաեւ, Ֆերհաթ Ապպասի պահանջքներուն :

Ծը կոլ չուզեր որեւէ ձեւով տեղի տալ ըմբոստներու պահանջներուն, բայց ամէն տեղ յոյս յայտնած է թէ խաղաղութիւնը մօտ է : Նախագահը կը չարունակէ իր չրջապտոյտը :

× Ֆերհաթ Ապպաս Զուիցերիա դնաց արձակուրդի , ինչ որ ցոյց կուտայ թէ բանակցութիւնները չեն կրնար անմիջա – պէս վերսկսիլ :

(Լուրերու դար.ը կարդայ Դ. էջ)

որ աղդը չի ներկայացներ — եւ կը պայ – քարի անոր դէմ » : Կուսակցութիւնը «ա – ռանց որեւէ բան դիջելու իր անկախու – թենէն» հաւանութիւնը պիտի տայ կառա – վարութեան ըրած լաւ գործերուն եւ ան – վարան պիտի քննադատէ զայն՝ երբ Սահ – մանադրութեան եւ ժողովրդավարական սկզբունքներուն դէմ չարժի :

Ո՛չ մէկ զործակցութիւն համայնավար – ներուն հետ, որոնք դուրսէն կը ստանան իրենց հրահանդները : Զախակողմեան ժողովրդավար կազմակերպութեանց հա – մախմբում մը ստեղծելու համար աչխա – տանքներ պիտի տարուին, նպատակ ու – նենալով ազատութեան, խաղաղութեան եւ ընկերային յառաջդիմութեան իրակա – նացումը :

Մասնաւոր ուչադրութիւն պիտի դար – ձուի երիտասարդութեան վրայ, որուն առջեւ լայն հեռանկարներ կը բացուին չնորհիւ դիտական յեղաչրջումներու :

Ալժերիոյ մասին քուէարկուած բանա – ձեւը կը չեշտէ, որ անոր լուծումը պէտք է համապատասխանէ Ալժերիոյ բնակչու – թեանց ազատօրէն արտայայտելիք կամ – քին եւ յանգի «Ալժերիոյ ազատ կառա – վարութեան՝ Ալժերացիներուն կողմէ » : Անհատներու եւ ցեղային փոքրամասնու – թեանց իրաւունքները պէտք է յարգուին : Այդ լուծումը պէտք չէ պարտադրուի « դինու զօրութեամբ»: Զինադադարի հա – մար յարատեւ աչխատանք պէտք է տա – նել : Այս կէտերը ընդունուած են նաեւ Միացեալ Ազգերու կազմակերպութեան կողմէ, որ կը յանձնարարէր խաղաղ , ժողովրդավարական եւ արդար լուծում մը :

Բանաձեւը անդամ մը եւս կը հաստատէ թէ կուսակցութիւնը լիովին կ'իբացայտէ Հանրապետութեան նախագահին 16 Սեպ – տեմբեր 1959ի հանդիսաւոր յայտարա – րութիւնը, որով «ինքնորոշման» իրա – ւունք կը տրուի Ալժերացիներուն :

Համագումարը բանաձեւեր քուէարկեց նաեւ միջազգային քաղաքականութեան , կառավարութեան ընկերային եւ ան տե – սական ծրագիրներուն եւ Հասարակապե – տութեան մասին : Ու որոչեց կոչ մը ուղ – ղել երկրագործներուն :

Կուսակցութեան միասնականութիւնը փրկուեցաւ Խսիի մէջ :

ՀՐԱՆՏ–ՍԱՄՈՒԷԼ

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ ԿԸ ԽՕՍԻ ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ "ՀԱՅ ՁԱՅՆ,,ԷՆ

ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ ԿԸ ՊԱՏԱՍԽԱՆԷ ԸՆԿ. ՅԱԿՈԲ ԽԱՇՄԱՆԵԱՆԻ ՀԱՐՑՈՒՄՆԵՐՈՒՆ

(Գ. եւ վերջին մաս)

Հ.— Վեհափառ, Արեւրդային երկիրը – նեբէն եւ Հայաստանէն յաճախ մեծ Հա – յեր Ամերիկա եւ ուրիչ երկիրներ կ'այցե – լեն եւ զաղութներուն հետ չփման եկած առեն այնպէս կը վերաբերին, որ իս – կապէս նոր տեղ մը եկած են եւ նոր ժո – ղովուրդի մը հետ են եւ կը զարմանան տեսնելով որ այս զաղութներուն մէջ մարդիկ Հայ են եւ Հայ մնալ կ'աչխա – տին : Աւելա ինչի՞ վերադրել :

Պատ.— Ես կը կարծեմ որ ասիկա պէտք է վերադրել հայ դիտակից մար – դուն ուրախութեան հոդեկան վիճակին, երբ կը տեսնենք թէ այս հեռաւոր ափե – րուն վրայ հայ մարդիկ տասնեակ տա – րիներէ ի վեր կարողացեր են պահպանել եւ վառ պահել նոյնիսկ իրենց հայութիւ – նըն ու սէրը հանդէպ իրենց ժողովուր – դին :

Հ.— Մենք երբեմն կը վիրաւորուինք նոյնիսկ, որ այդ տեսակ անձանօթութիւն մը կայ մեր կացութեան մասին :Մեր զա – ղութներուն մէջ մեն եկող այս հիւրերը երբեմն ալ մեզի սրտցաւօրէն հազար թե – լադրութիւններ կ'ընեն, որպէսզի մենք մեր հայութիւնը չմոռնանք, որպէսզի հայ մչակոյթին հոդատարը ըլլանք : Նոյնիսկ այս անձերը երբեմն Արեւրդա – յին երկիրներն ալ կը հանդիպին ան – չուչա : Այդ Արեւրդային երկիրները այ – դեյած տեսեն, այս մարդիկը այնտեղ դա – նուող հայ զաղութներուն ալ նոյն յոր – դորները կուտա՞ն, ինչ որ մեզի կու – տան :

Պատ.— Ես կը կարծեմ որ այդպէս պի – տի ըլլայ անպայման :

Հ.— Յարաբան Ռուսաստանի չատ քա – դաքներու մէջ հայ մեծ մտաւորականներ կային տեսնօք : Անոնք հայ մչակոյթը կը զարգացնէին, լուրջ թերթեր եւ վէր – քեր կը հրատարակէին, հայ դպրոցներ կը պահէին, Լազարեանի պէս հսկայ ճեմա – րաններ կ'ապրեցնէին, մեծ եկեղեցիներ եւ ակումբներ ունէին: Այսօր կո՞յ այն փաստը Արեւրդ. Ռուսաստանի տահման – ներուն մէջ: Վերցնենք օրինակ միայն ու միայն Մոսկուան. այդ քաղաքը մօտ հա – րիւր հազար Հայեր կ'ապրին: Ենթա – դրենք որ այդ հարիւր հազարը չատ է, ըսենք 50·000: Կրնա՞նք ըսել թէ այդ չի – սուն հազարը ունի որեւէ զործ կամ զոր – ծունէութիւն, որ նուիրուած ըլլայ ա – ռանձնապէս հայ Մչակոյթին: Այդ քա – ղաքին մէջ այդքան մեծ թիւով Հայեր ունի՞ն դպրոց, թերթ, նոյնիսկ ակումբ: Գիտենք միայն որ պերեզմանատան մէջ ունին պզտիկ մատուռ մը :

Պատ.— Մոսկուայի Հայութեան ճըշ – դրիտ թիւը ինձ ծանօթ չէ. իմ տպաւո – րութիւնը այն է որ Մոսկուայի հայ բը – նակչութեան մեծ մասը մտաւորականու – թիւն է եւ մէկ մասն ալ եկող զացող մը – տաւորականութիւն ,որ Հայաստանէն կուգայ ուսանելու կամ իր ուսումը կա – տարելագործելու կամ որոչ չրջան մը աչխատելու ,խորացնելու համար իր մաս – նագիտութիւնը եւայլն: Ճիշդ է որ Մոս – կուայի մէջ զործող եկեղեցի մը ունինք եւ անոր չուրջ համախմբուած են հատա – տացեալ Հայերը :

Հ.— Տեսաք Վեհափառ, որ Ամերիկայի մէջ եկեղեցիներ չինելու զօրաւոր չար – ժում մը կայ .այս բոլոր եկեղեցիները որ կը չինուին՝ զանազան նպատակներու կը վերադրուին . անոնց ամէնէն կարեւորը կը կարծեմ , բնդհանուր մչակոյթէ դուրս այն փափաքն է, որ հայ եկեղե – ցիներուն ազգապահպանումի զործ ըլ – լայ: Նկատի ունենալով մեր եկեղեցակա – նութեան վիճակը, որ տէրն ու վարիչն է այդ եկեղեցիներուն, մենք ցարդ չենք կրցած եկեղեցիները իրապէս զարձնել ազգապահպանումի կեդրոն եւ օրքան ա – տեն մեզի զժուար ըլլայ եկեղեցականներ հասցնել, որոնք այլ առաքելութեան ըն – դունակ ըլլան, մենք պիտի չկրնանք օգ – տագործել : Այս առթիւ ի՞նչ է ձեր թե – լադրութիւնը :

Պատ.— Մենք ամբողջովին կը բաժ – նենք եւ ձեր մտահոդութիւնն ու ձեր տե – սակէտը : Թէ Հայ հոգեւորականը պէտք է ըլլայ միաժամանակ նաեւ դաստիարա – կիչ մը իր հօտին, ժողովուրդին, հայկա – կան իմաստով, հայ չունչը , հայ մչա – կոյթի արժէքները վառ պահելու համար անոնց սրտին մէջ : Կը տեսնենք անչուչտ որ այս աչխատանքը ամէն տեղ նոյն յա – ջողութեամբ չի կատարուիր : Մեր մաղ – թանքն է բնականաբար որ թերութիւն – ները սրբագրուին եւ հետզհետէ մեր եկե – ղեցին ունենայ իրենց հոդեւոր եւ ազգա – յին առաքելութեան կոչումին բարձրու – թեան վրայ զտնուող հոգեւորականներ : կը մաղթենք որ այդ իրականութիւն զառնայ ամբողջական եւ լրիւ կերպով , ի պայծառութիւն մեր Ս. Եկեղեցիներուն եւ ի մխիթարութիւն մեր ժողովուրդին :

Հ.— Ձեր հրատարակած «Էջմիածին» ամսագիրը որքա՞ն կը սպառի եւ ինչ ձե – ւով կը սպառի Հայաստանի մէջ եւ ինչ կրնաք ընել որ այդ սպառումը աւելնայ Հայաստանի մէջ եւ Արեւրդային երկիր – ներուն մէջ ուր Հայեր կան :

Պատ.— Մեր ամսագիրը 3500 օրինա – կով կը տպուի այս պահուս, որուն կէսը կամ կէսէն աւելի քիչ արտասահման կու – գայ, միւս մասը կը տարածուի Հայաս – տանի մէջ, եկեղեցիներուն մէջ կը վա – ճառուի, ինչպէս նաեւ բնժանորդագրու – թեամբ :

Հ.— Մէկ խօսք կրնա՞ք ընել Երուսա –ղէմի մէջ եղած վերջին ընտրութեան առ – թիւ :

Պատ.— Ես պաչտօնապէս տակաւին դրութիւն չեմ ստացած ի մասին այդ ընտրութիւններուն : Այս օրերս կը սպա – սեմ որ ստանամ :

Հ. — Ուրեմն ձեր պատուիրակութիւնը որ հոն ուղարկեցիք ձեղի տեղեակ պա – հած չէ տակաւին :

Պատ.— Մեր ուղարկած պատուիրա – կութեան պաչտօնը կամ առաքելութիւնը կապ ունէր Եղիչէ Արքեպիսկոպոսին նը – կատմամբ մեր հին կարգադրութիւնը վերցնելուն հետ :

Հ.— Ընտրութեան հետ որեւէ կապ չու – նի՞ :

Պատ.— Ոչ :

Հ.— Յատկապէս մեր այս զաղութին համար, Վեհափառ, ձեր այս ներկայու – թիւնը անչուչտ չատ յարգելի էր եւ չատ սիրելի էր եւ ՀԱՅ ՁԱՅՆն ալ յատկապէս ուրախ է որ դուք ձեր ժամանակը տրա – մադրեցիք այս խօսակցութիւնը ունենա – լու եւ աւով իր ունկնդիրներուն հետ հաղորդ զալու: Երանի թէ աւելի ըլլայ ժամանակը եւ մենք աւելի առիթ ունե – նանք ձեղ լսելու : Շնորհակալ ենք :

Պատ.— Ես ալ զոհ մնացի այս տեսակ – ցութենէն: Վերջացնելով անդամ մը եւս մեր բոլոր ունկնդիրներուն եւ Ամերիկա – հայ մեր հաւատացեալ ժողովուրդին կը բերենք մեր աղջոյնն ու օրհնութիւնը եւ մաղթանքը , որ մեր ժողովուրդը այս բա – րի, ազատ եւ բարգաւաճ եւ անսասան իր հաւատքի վէմին վրայ, պահպանելով իր բ.ղոր նուիրական աւանդութիւնները, իր քրիստոնէական մչակոյթը եւ հայկական հոդին, մնալով նոյն ջերմութեամբ նաեւ հաւատարիմ քաղաքացիները եւ չինարար քաղաքացիները Միացեալ Նահանգաց Ա – մերիկայի :

ՊԱՐԱՊԱՆՔ

(ՁՈՒՑԱԾ)

— Ա՛յ, ասաց նա նախկին ծանոթին, մի քանի օ՜ր ... — օ՛, ի՛նչ ձեզ չուն ... առաջ ես ամեն օր հոս էիր տեսնում ։ Ինչո՞ւ ես դու հանկարծ անհետացար ։

— Տեսա՞ր, ասյլիկ, ի՛նչ ձեզ պատահեց ։ ...

— Ես պետք ձայնդ կ՛ասես, ասյլիկ, մի՛ պոռա, չլինի թե ուրիշներ լսեն ։ Ես ամեն օր գալիս էի, բայց ոչ մի անգամ չհանդիպեցի ինձ հետաքրքրող անձին, որ տեսնեի ինձ հետաքրքրող իրերը ։ Ես ամեն օր գալիս էի, բայց ոչ մի անգամ չհանդիպեցի ինձ հետաքրքրող անձին, որ տեսնեի ինձ հետաքրքրող իրերը ։

Ես ամեն օր գալիս էի, բայց ոչ մի անգամ չհանդիպեցի ինձ հետաքրքրող անձին, որ տեսնեի ինձ հետաքրքրող իրերը ։

— Ես պետք ձայնդ կ՛ասես, ասյլիկ, մի՛ պոռա, չլինի թե ուրիշներ լսեն ։ Ես ամեն օր գալիս էի, բայց ոչ մի անգամ չհանդիպեցի ինձ հետաքրքրող անձին, որ տեսնեի ինձ հետաքրքրող իրերը ։

— Տեսա՞ր, ասյլիկ, ի՛նչ ձեզ պատահեց ։ ...

—

ԿԻՆ ՀՈՒՐԻՆԸ ԴԱՀԱՒՈՍԱՆ ՀԱՄԱՐ

Դ.

— Տղաքնե՛ր, ինծի՛ ալ հաց տուէք – ըսաւ Հոգեշնորհ Հայրը, որ ուրիշ ոչինչ կրնար ընել:

Մի՛ զարմանաք, որ Հոգեշնորհ Հայրը ինքզինքը այդքան խեղճ զգար: Ինքն ալ հաց կ՚ուզէր, բայց ո՛չ ոք կար, որ հաց տար իրեն: Ամէնքն ալ իրենց գործերով զբաղած էին: Ոմանք կ՚աղանային, ուրիշներ կ՚որսային, ոմանք ալ կ՚ուզէին ուրիշներուն որսը խլել: Ամէնքն ալ կռիւի մէջ էին:

Ինքն ալ կռիւի մէջ էր, բայց ոչ ոքի հետ: Ան կռուելու էր իր անձին հետ: Ան կռուելու էր իր սովին հետ:

Ան ուզեց ոտքի ելլել, բայց չկրցաւ: Ան ուզեց ձայն հանել, բայց չկրցաւ: Ան ուզեց ձեռքը երկնցնել, բայց չկրցաւ:

Ան ուզեց մտածել, բայց չկրցաւ:

Ան ուզեց աղօթել, բայց չկրցաւ:

Ան ուզեց հանգչիլ, բայց չկրցաւ:

Ան ուզեց մեռնիլ, բայց չկրցաւ:

Ան ուզեց ապրիլ, բայց չկրցաւ:

Ան ուզեց ապրիլ, որպէսզի կարենայ մեռնիլ:

Ան ուզեց մեռնիլ, որպէսզի կարենայ ապրիլ:

Ան ուզեց ապրիլ, որպէսզի կարենայ ապրիլ:

Ան ուզեց մեռնիլ, որպէսզի կարենայ մեռն

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀՌՈՄԻ մէջ համայնավար եւ ձախ տարրերը կը շարունակեն ցոյցեր կազմակերպել։ Ռեճճիօ – Էմիլիոյի մէջ հինգ համայնավար ցուցարարներ սպաննուած են, 5 հարիւր է վիրաւորներու թիւը։ Ընդհ. գործադուլ հռչակուած է երկրին մէջ։

ԳՈՆԿՈՅԻ մէջ կացութիւնը ծանր է։ Կռիւները կը շարունակուին։ Եւրոպացիները խուճապի մատնուած են։

ԶՕՐ. ԿԻՒՐՍԷԼ վերջերս յայտարարած է.— «Մօտէն կը հետեւինք Ալժերիոյ խնդրին»։ Անգարայի Ֆրանսական դեսպանը անմիջապէս բացատրութիւն ուզած է, արդարեւ կը թուի թէ Կիւրսէլ կը հետեւի ճիշդ Գասըմի ճամբուն եւ առաջին առթիւ կ'ուզէ արաբական աշխարհի համակրանքը շահիլ։ Կ'ըսուի նաեւ թէ Իթթիհատականները (Ժէօն – Թիւրք) յանուն ազատութեան կ'ուզեն օգնել Ալժ. Ազատ. Ճակատին։

Այրի Տիկին Սրբուհի Իսքէնտէրեան եւ զաւակը՝ Վարդգէս, Տէր եւ Տիկին Յակոբ Կղերունի եւ զաւակները, Այրի Տիկ. Արաքսի Իսքէնտէրեան եւ զաւակը՝ Ատրինէ, Տէր եւ Տիկին Բարունակ Իսքէնտէրեան, Պ. Հայկ Աճէմեան, Տէր եւ Տիկին Սանդուրեան եւ զաւակները, ինչպէս նաեւ Մեսրոպեան, Կիւլպօլեան եւ Աբրահամեան ընտանիքները անհուն կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն, հօր, մեծ հօր եւ ազգականին՝

ՕՆՆԻԿ ԻՍՔԷՆՏԷՐԵԱՆի

մահը, որ տեղի ունեցաւ յետ երկարատեւ եւ անողոք հիւանդութեան։

Յուղարկաւորութիւնը տեղի պիտի ունենայ այսօր Շաբաթ, (9 Յուլիս) ժամը 14ին, Փարիզի Հայոց եկեղեցին, ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի Իվրիի գերեզմանատունը։

Մահազդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել։

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԷՀԼԻՐԵԱՆ ՍՐԱՀԻՆ

Տիկին Ագնիւ Գազազեան (Վահան Փափազեանի մահուան առթիւ)	Ն. Ֆ.	30
Կապոյտ Խաչի Լիոնի մասնաճիւղ		100
Տիկին Լ– Պաղտասարեան		30
Ղարիպներէն մէկը՝		40
Հ. Պաղտասարեան (Համպուրկ)		100
Տիկին Զուլհակեան		50
Տիկին Մ. Քոչարեան		15
Տիկին Մ. Ակոնայեան		20
Գումար	Ն. Ֆ.	385
Նախորդ գումար		5591
Ընդհ. գումար		5976

(Վերջին հինգ գումարները ստանալ «Յառաջ»էն)։

Հ. Յ. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՃԱՄԲԱՐ

ՕԳՈՍՏՈՍ 1 – 31

Hotel Splendid - Laffrey (Isére)

1000 մեթր բարձրութեան վրայ, գեղատեսիլ լիճի մը ափին, բոլոր յարմարութիւններով օժտուած մեծ պանդոկի մը մէջ։ Խաղաղաշտ եւ լողանք։ Խմբական պտոյտներ, դասախօսութիւններ եւ գեղարուեստական երեկոյթներ։

ՕՐԱԿԱՆ 8.50 Ն. Ֆ.

Արձանագրութեանց համար դիմել Շաբաթ օրերը՝ 17 Րիւ Պլէօ, կէսօրէ վերջ ժամը 2 – 6։

ԴԱՇՏԱ – ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Մարսէյլի Բղիի Հայրենակցական Միութեան կողմէ։

Սէն Լու Կրան Փէնի Զուխաճեանի ագարակը։

Այս Կիրակի ամբողջ օրը։

Կը նախագահէ՝ Ս. ԳԼՃԵԱՆ

Զեկոյց գործունէութեան շուրջ Վ. Ճարայեանի (միութեանս սանը աւարտած Փարիզի Ս. Մուրատեան վարժարանը)։

Գեղարուեստական ճոխ բաժին։

Հայկական պարեր ու նուագ, Թորգոմ եւ որդին։

Բարձրախօս՝ «ԹԵԼԷՖՈՒՆ» (Թօնկուրեան)։

Կը մասնակցին հայ արենուշները։

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ՄԵԿՆՈՂ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր ընթերցողներուն արձակուրդի ամիսները, արձակուրդի շրջան է նաեւ թերթին առաքումով զբաղող մեր պաշտօնեաներուն համար՝ որոնց կարգաւ բացակայութիւնը զգալի կերպով կը դժուարացնէ մնացողներուն առօրեայ աշխատանքը։

Կը խնդրենք մեր ազնիւ բաժանորդներէն որ, արձակուրդի առժամեայ հասցէի փոփոխութեան համար, նախընտրաբար հանին դիմել որեւէ թղթատարական գրասենեակ։

Ընթացիկ պարզ եւ ձրի գործողութիւն մըն է, որուն գործադրութեան համար պէտք է լեցնել տեղւոյն վրայ տրամադրելի՝ հետեւեալ խորագիրով դեղին թուղթը.—

Formulaire No 755-A — ORDRE DE RÉEXPÉDITION (Changement d'adresse temporaire)

Կանխաւ շնորհակալութիւն մեր բաժանորդներուն որ պիտի ուզեն այդ ձեւով դիւրացնել մեր գործը։

Բացառաբար մեր խնդրանքը գործադրելու անկարելիութեան մէջ գտնուող բաժանորդներուն համար, հասցէի փոփոխութեան ծախսն է՝ 2.50 Ն. Ֆ., կանխաւ վճարելի։

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ Լիոնի եւ Տէսինի Համախարբերդցիական Միութեան։

Այս Կիրակի առաւօտ ժամը 9էն մինչեւ երեկոյ ուշ ատեն, Տէսինի Թորոսեանի «Սեւան» գոլասուն պարտէզին մէջ։

Առատ կեր ու խում

Զովացուցիչ ըմպելիներ

ՇԱՄՓՈՒՐՈՎ ԽՈՐՈՎԱԾ

Դիւրամատչելի գիներով։

Պիտի ըլլան նաեւ երգեր, արտասանութիւններ, պարեր, արեւելեան եւ եւրոպական նուագ։

Շարք մը հետաքրքրական եւ շատ հաճելի անակնկալներ։

Հասոյթին նպատակն է օգնել Միութեանս կարօտ հայրենակիցներուն։

Ս. ԽԱՉ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

10 ՅՈՒԼԻՍ, ԿԻՐԱԿԻ ԺԱՄԸ 11 – 21, ԼԸ ԲԷՔԻ ՀԱՅ ԸՆԾԱՅԱՐԱՆԻՆ ԴԱՐԱՍՏԱՆԻՆ ՄԷՋ։

Ի նպաստ բարեսիրական ու կրթական ձեռնարկներուն։

Հանդիսաւոր պատարագ ժամը 11ին։

Բացօթեայ ճաշ ժամը 13ին, եւ ընթրիք ժամը 19ին։

Ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով։

Գեղարուեստական բաժին եւ զբօսալի խաղեր։

Հաղորդակց. միջոցներ.— Շոգեկառք կառ Սէն Լազարէն, Սէն – Ժէրմէն – անլէյի կայարանը (ոչ թէ Լը Բէքի)։

Օթօպիւս 258 Փօն տը Նէօյի, իջնել երմիթաժի կայքը։

ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ԱՆԱՐԱՏ ՅՂՈՒԹԵԱՆ ՔՈՅՐԵՐ

Իրենց հաստատութեան գիշերօթիկ աշակերտներու արձանագրութիւնը սկսած է։ Կ'ընդունին չորսէն 13 տարեկան աշակերտուհիներ, կը յաճախեն Ֆրանսական դպրոցի դասընթացքներուն, եւ կը հետեւին Հայերէնի ներքին ուսմունքներուն։

Մասնական տեղեկութիւններու համար դիմել տեսչութեան։

SŒURS ARMÉNIENNES

73, Ave. H. Barbusse - Arnouville les Conesse (S & O)

Tel.: N° 179 à Gonesse

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԾԱԽՈՒ Է

Հիւանդութեան պատճառով ծախու է Մարսէյլի միակ հայ գրավաճառատունը, 34 տարուան հաստատութիւն։ Պատրաստ եւ շահաւոր գործ։ Մանրամասնութեան համար դիմել՝

Գ. ԾԵՐԻԿԵԱՆ

13 Rue des Dominicaines, Marseille 1

Հ. Յ. Դ.

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Յ. Դ. Աղբիւր Սերոբ – Մ. Եօթնեղբայրեան խումբի ընկերական ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

ՊԱՆԵԷՕ – ԲԱՇԱՆի «Արծիւ» ենթակոմիտէի ժողովը այս չորսաթ իրիկուն ժամը 21ին սովորական հաւաքատեղին։

Ներկայ կ'ըլլան Կեդրոնական եւ Շրջ. Կոմիտէներու ներկայացուցիչները։

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Իսիի խումբին եւ Զաւարեան կոմիտէին կողմէ։

10 Յուլիս, Կիրակի առաւօտէն մինչեւ իրիկուն, Մէօտոնի պաղ աղբիւրին մօտ։

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ։ ՀԱՃԵԼԻ ՄԹՆՈԼՈՐՏ, ԽԱՂԵՐ, ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ։ ՊԻՒՖԷ։

Հասոյթը՝ Ս. Թէհլիրեան սրահին։

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՍԵՒՐ

1960-1961

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԵՇՐՋԱՆԻՆ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԲԱՑՈՒԱԾ ԵՆ։

ԲԱՑՈՒԱԾ են նաեւ Պաքալօրէայի երկրորդ մասին երկու նոր դասարանները.—

Ա) Տարրական Չափագիտութիւն

Mathématiques Elémentaires

Բ) Փորձառական Գիտութիւններ

Sciences Expérimentales

Պայմաններուն համար դիմել՝

DIRECTION DU COLLÈGE SAMUEL MOORAT

26, Rue Troyon, SEVRES (S. et O.)

Tél.: OBS. 18-28

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Տէսինի մէջ «Հերոսներու Օր»ը կը տօնուի, նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Տէսինի եւ Լիոնի կոմիտէներուն կողմէ։ Յուլիս 31ին, Կապիյեօն սրճարանի ծառախիտ պարտէզին մէջ։

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՎԻԷՆ.— Ֆ. Կ. Խաչի վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերուհիները այս Կիրակի ժամը 3ին, Օհանջանեան սրահը, պաշտօնավարութեան գեկուցում եւ նոր վարչութեան ընտրութիւն։

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Պօմոնի մասնաճիւղի վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամուհիները 11 Յուլիս, ժամը 15.30ին Բչ օր, Սահակ Մեսրոպ սրահին մէջ։

Օրակարգ.— Ա) Զեկուցում պատգամաւորուհիներու կողմէ 17րդ պատգ. ընդհ. ժողովի։

Բ) Ընթերցում Նորընտիր Կեդր. վարչութեան շրջաբերականի։

Կը խնդրուի անպայման ներկայ գտնուիլ։

ՆՈՒԷՐ

Խորէն Եազուտեանցի մահուան 5րդ տարեդարձին առթիւ Այրի Տիկին Նինա Եազուտեանց եւ զաւակները քսան Ն. Ֆ. կը նուիրեն Ս. Թէհլիրեան սրահին։ (Ստանալ «Յառաջ»էն) եւ 15 Ն. Ֆ. Յառաջին։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այս Կիրակի առաւօտ Փարիզի Ս. Յովհաննէս Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ, հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Հ. Մ. Ը. Մ.ի հիմնադիրներուն եւ անդամներուն յիշատակին։

Կը հրաւիրուին Հ. Մ. Ը. Մ.ականները եւ համակիրները։

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Ֆ. Կ. Խաչի Տէսինի մասնաճիւղին կողմէ։

Տեղի պիտի ունենայ Յուլիս 10ին, Կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ Կապիյոնի սրճարանին գեղատեսիլ պարտէզին մէջ։ Գեղարուեստական բաժին։

Հայկական նուագ ու երգեր բարձրախօսով։

Ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով։

Կը հրաւիրուի Տէսինի եւ Լիոնի հայութիւնը։

Կը խնդրուի չխաչաձեւել այս ձեռնարկը։ Անձրեւի պարագային ապահով վայր։

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

1960 – 1961 տարեշրջանի արձանագրութիւնները բացուած են։ Արձանագրութեան համար դիմել վարժարան, 1 Պօլտիւ Նօր, Լը Րէնսի։

ՀԵՌԱՁԱՅՆ 927 - 01.72

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԱՆՑՈՒՑԷՔ ՁԵՐ ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԸ

ՎԵՑ ՏԱՐՈՒԱՆ ՓՈՐՁԱՌՈՒԹԻՒՆ

TRANSTOUR ի ՄԻՋՈՑՈՎ

ԴԱՐՁԵԱԼ ԿԸ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԻ ԶԲՕՍԱՇՐՋԻԿՆԵՐՈՒ ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԴԷՊԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Մեկնումներ՝ Յուլիս 26 եւ Օգոստոս 28, երթ ու դարձ շոգեկառքով

15 ՕՐ ԵՐԵՒԱՆ ԵՒ 2 ՕՐ ՄՈՍԿՈՒԱ

Գին 2000 Ն. Ֆ.: Մասնաւոր հաշուեգին անհատական մեկնումի համար

Դիմել՝ **TRANSTOUR, 49, Avenue de l'Opéra, Paris - Tél. OPE 61-15**

ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ եւ ՈՒՐԲԱԹ օրերը ժամը 16էն 18.30։

Հիմնադիր-Տնօրէն ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԵԱՆԵԱՆ

ՃԱՇԱՐԱՆ ԵՒ ԲԱՐ

Ֆրանսական – հայկական եւ կովկասեան ընտիր կերակուրներ

4, RUE ROBERT-ETIENNE

(Rue Marbeuf) PARIS - 8e

TÉL.: BAL. 31 21

ՇԱՆ ԶԷԼԻԶԷԻ ՄՕՏԻՆ ՎՐԱՅ

Métro: F. D. Roosevelt

Հաճելի մթնոլորտ

Առաջնակարգ կովկասեան խորոված–ներ, «շաշլիք», «քարսքի»

Bar Américain

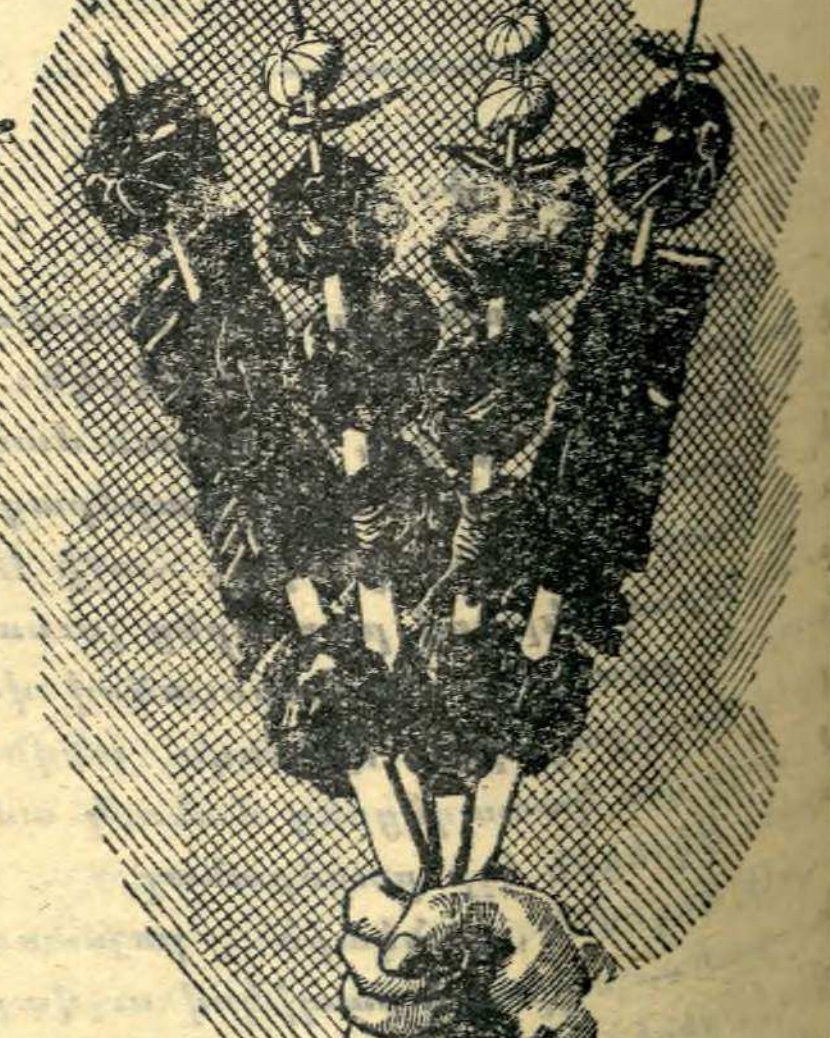

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա և Հասարակապետ· տար· 40 Ն· Ֆր·, վեց·22Ն·Ֆր·
Արտասահման՝ տար· 50 Ն· Ֆր· Հատը 0,20 Ն· Ֆր·

ԿԻՐԱԿԻ
10
ՅՈՒԼԻՍ
DIMANCHE
10 JUILLET
1960

35ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8846 — 36EME ANNEE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 16ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4647

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՊԷՅՐՈՒԹԻ ՃԵՄԱՐԱՆԸ

Հայկական սփիւռքի մէջ բացառիկ տեղ մը կը գրաւէ Լիբանան, որուն մայրաքաղաքը դարձած է իսկական ապրելի վայրը մը՝ կրօնական, կրթական եւ մշակութային երբեմնի մարզերու մէջ՝ ձգձգելով երբեմնի Պոլիսն ու Թիֆլիսը։ Պէյրութի արուարձան Անթիլիասի մէջ է Հայոց առաքելական եկեղեցւոյ նաիրապետական բարձրագոյն Ա. Քառներէն մէկը, Մեծի Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոսութիւնը։ Էջրէֆիէի բարձունքին վրայ հաստատուած է հայ կաթողիկոս – Պատրիարքութիւնը։ կարեւոր դիրք մը ունին հոն նաեւ հայ ուսուցչանոցները։

Մայրաքաղաքին եւ արուարձաններուն մէջ անցեալ տարի կային երեք յարան – ուսութեանց պատկանող 58 նախակրթարան եւ 18 երկրորդական վարժարան – ներ, 12·550 աշակերտ – աշակերտուհի – ներով եւ 749 ուսուցիչ – ուսուցչուհիներ – րով։ Տարեկան պիւտճէ՝ 2·349·954 լի – րանեան ոսկի (չուրջ 364 միլիոն հին ֆրանք)։

Հայերէն չորս օրաթերթեր եւ բազմա – թիւ պարբերականներ լոյս կը տեսնեն Պէյրութի մէջ, ուր Հայը երբեք օտար չի զգար ինքզինքը։

Լիբանանի խորհրդարանական ընտրու – թեանց պատճառով այս տարի աւելի քան փակուած են դպրոցները։

Համազգայինի Նչան Փալանճեան ճե – մարանի տեսչութեան կողմէ խմբագրու – թեան ղրկուած տեղեկագիրը մանրա – մասնօրէն կուտայ 1959 – 60 տարեշրջանի պատկերը։

Աշակերտութեան ընդհանուր թիւն է եղած 530, ինչ որ մրցանիչ մը կը կազմէ՝ բազմամեայ նախորդ տարիներու։

Ճեմարանը քանի մը տարիէ ի վեր ունի Մանկապարտէզի բաժին մը, որ մեծ ընդունելութիւն գտած է՝ շնորհիւ նուիրեալ մանկապարտիզպանուհիներու կի – րարկած արդիական մեթոտներուն։ 112 աշակերտներ (52 աղջիկ եւ 60 մանչ) յաճախած են մանկապարտէզի «կա – պոյտ», «կանաչ» եւ «դեղին» դասա – րանները (4 – 7 տարեկան)։ Նախակրթարանի չորս դասարաններու աշակերտութիւնը եղած է 138 (68 աղջիկ, 70 մանչ)։ Միջին չորս դասարաններն ունե – ցած են 183 աշակերտ (92 աղջիկ, 91 մանչ)։ Իսկ Լաբարանի երեք դասարանն – րը յաճախած են, 79 աշակերտներ (48 աղջիկ, 31 մանչ)։

Ուսումնական գործ 13 տարի ունենալէ ետք Ճեմարանը որոշած է օգտուելու հա – մալիրական ճիւղերէն, առանց նիւթի եւ միջոցի նուազում։

Ճեմարանի նորակառոյց շէնքին շնոր – հիւ աւելցած են գիշերօթիկները, որոնց թիւն է եղած 39 (11 աղջիկ եւ 28 մանչ)։ Բացի Լիբանանէն՝ աշակերտ – աշակերտ – ուհիներ կան Սուրիայէն, Իրաքէն, Ի – րանէն, Քուվէյթէն, Եգիպտոսէն, Յու – նաստանէն, Ֆրանսայէն (մէկ տղայ) եւ Մ. Նահանգներէն։

Բարձրագոյն երեք դասարաններու ա – շակերտները կազմած են «Լաբարանական Միութիւն մը» «նպատակ ունենալով Ճեմարանէն ներս ընկերային կեանք եւ համագործակցութեան վարժութիւն ձեռք բերել։ Տարուան ընթացքին Միութիւնը գործակցած է զանազան հանդէսներ եւ դասախօսութիւններ տուած՝ նոյն եւ հետաքրքրական բովան – դակութեամբ։

Ուսուցիչներու ընդհանուր թիւն է 4 – տղայ, 22ը մնայուն, 11ը այցելու եւ ոչ հայ։ Ուսուցչական կազմին 33 – ը կատարեալ ուսումնական։

Ճաշարանի պիւտճէն նախորդ տարիներ – ուն պէս եղած է 140·000 լիր· ոսկի (չուրջ 21·500·000 հին ֆրանք), որուն 120·000ը յատկացուած է ուսուցչական կազմին եւ պաշտօնէութեան· մնացեալը՝ Մատենադարանի, դոյքերու, նորոգու – թեանց եւ այլ ընթացիկ անհրաժեշտ ծախքերու։

Հասոյթի գլխաւոր աղբիւրն է աշա – կերտներու վճարած կրթաթոշակը, 80 հազար լիր· ոսկի, սան պահող կազմա – կերպութիւններէ եւ անհատներէ՝ 24·000 լիր· ոսկի, Ամերիկայի Հայ Կրթ· Հիմ – նարկութենէն 9500, Ֆրանս· Մխիթ – Քիւլթիւրէլէն՝ վեց հազար, Գ· Կիւլ – պէնկեան Հիմնարկութենէն (12 սան) 5050, նուիրատուութիւններէ՝ 4000, ընդհ դումար մուտքի՝ 128·550 լիր· ոս – կի։ Բացը կը հոգայ Համազգայինի Կեդր· վարչութիւնը։

Ամերիկայի Հայ Օգն· Միութիւնը կը պահէ 22 սան, ճեմարանի Շրջանաւար – ակից Միութիւնը՝ 10, ընդամէնը 117 սա – ներու ծախքերը կը հոգան պանդան ան – հատներ եւ կազմակերպութիւններ։ Այս տարի Համազգայինի Կեդր· վարչութեան ղիմումին վրայ 35 հայրենակիցներ մէկ – մէկ սան որդեգրած են, վճարելով տարե – կան 350 լիր· ոսկի (չուրջ 53·000 հին Ֆրանք)։

Այս տարի ճեմարանը տուած է քսան չրջանաւարտ, 13 աղջիկ, 7 մանչ։ Մաս – նաւոր վիայական որոշած է նաեւ երեք ազատ ունկնդիրներու։

Ճեմարանի հիմնարկութեան երեսնամ – եակն էր այս տարի։ Երեք տասնեակ տա – րիներու ընթացքին Պէյրութի ճեմարանը հայ աղին տուած է հարեւանցի չրջա – նաւարտներ — նոյնքան աղ, թերեւս ա – ւելի կիսաւարտներ — որոնք աղդային, հայրենասիրական չունչով ու ոգիով տո – գորուած կեանքի տապարէգն են նեա – ուած՝ իրրեւ ուսուցիչ, բժիչկ, փաստա – բան, ճարտարապետ, միչտ օգտակար ըլ – լալով հայ ժողովուրդին։

Աւելի մեծ յաջողութիւններ կը մաղ – թենք ճեմարանին՝ իր երեսնամեակին առթիւ։

ՀՐԱՆՏ–ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՇԱՏ ՈՒՇ Է ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆԸ

ԿԵՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ԿԸՍԷ ՏԸ ԿՈՂ

ՆԱԽԱԳԱՀԸ ՓԱՐԻԶ ԿԸ ՎԵՐԱԴԱՌՆԱՑ

Նախագահն կայսեր ի վեր ոչ ոք պատ – կած էր Ալանսոնի նահանգապետարանը ուր տը կոլ մնաց հինգչաբթիէն ուրբաթ։

Նախագահը չարունակեց իր ճառերը։ Խօսեցաւ նորէն Ալժէրիոյ մասին, մանա – ւանդ ալժէրական Ալժէրիոյ։ « Ֆրանսան պէտք է մեծ ըլլայ որովհետեւ անոր ներկայ խնդիրը մը ունի, Ալժէրիոյ խընդիրը։ Այսօրուան Ալժէրիան երբեմնի Ալ – ժէրիան չէ։ Այսօրուան աչխարհը երբեմ – նի աչխարհը չէ»։

Խօսեցաւ Վիխի մէջ։— «Ֆրանսան, Ալ – ժէրիոյ առթիւ, օրինակ կուտայ։ Զեռք կ'երկարէ։ Խաղաղութիւն կ'առաջարկէ անոնց որոնք մինչեւ հիմա չուզեցին այդ խաղաղութիւնը։ Խաղաղութիւնը, Ֆրան – սան վստահ է որ ձեռք պիտի ձգէ որով – հետեւ չատ ուչ է պատերազմին համար»։

Պաէյէօյի մէջ, ճառ մը եւս կը խօսի, Շարլ տը Կոլ հրապարակին վրայ։—«Ա՛խ պայէօ, որքան յուզուած եմ որ կը գըտ – նուիմ այն մթնոլորտին մէջ զոր երբեք քիտի չմոռնամ»։ Ճեռով կը խօսի կրկին Ալժէրիոյ մասին։— « Ալժէրական Ալ – ժէրիան Ֆրանսայի հետ սերտ եւ արդիւ – նաւոր կապեր պիտի հաստատէ։ Ոչ մէկ բան կայ որ Ֆրանսայի կոչումին, Ֆրան – սայի արդարութեան եւ հանճարին հա – մապատասխան չըլլայ »։

Նախագահը դնաց Քան որ օրուան վերջին հանդրուանն էր։

Թունուզի չրջանակներուն մէջ կը չեշ – տեն թէ տը Կոլի ճառերը ոչ մէկ դրական նորութիւն բերին։ Ալժ· Ազատ· ճակատի մէկ պատասխանատուն յայտարարած է նոյնիսկ ։— « Այլեւս ճանձրացած ենք տը Կոլի ամէն մէկ արտայայտութիւնը, ա – մէն մէկ բառը, ամէն մէկ ատորակէտը դննելէ, մասնաւոր իմաստ մը դտնելու համար։ Մեր տեսակէտը պարզ է։— եթէ տը Կոլ ըսելիք մը ունի, թող յստակ ը – սէ »։

« Ալժ· կառավարութիւնը» պաշտօնա – կան յայտարարութիւն մը հրատարակեց ուր կ'ըսէ· — «Զօր· տը Կոլի յայտարա – րութիւնը երկու մեկնութիւններու տուիթ կուտայ։— 1) Ան կը յայտարարութիւնները կը հաստատեն, եթէ պէտք էր հաստա – տել, որ տը Կոլ համաձայն էր իր կառա – վարութեան այն միակողմանի պայման –

ԽՈՒՃԱՊ ՊԵԼՃԻՇԱՀԱՆ ԿՈՆԿՈՑԻ ՄԷՋ

ՃԵՐՄԱԿՆԵՐԸ ՍԱՐՍԱՓԱՀԱՐ ԿԸ ՓԱԽՉԻՆ

Քոնկօ Լվերական պահեր կ'ապրի, քա – նի մը օրէ ի վեր։ Առջի օր, ապահովու – թեան ուժերը ըմբոստացած են իրենց Պելճ սպաներուն դէմ, պահանջած են Խափչիկ հրամանատարները։ Թիմոլիւլի կեդրոնական բանտի 1200 բանտարկեալ – ները, յայտնած են բանտին դուռները կոտրել եւ փողոց իջնել։ Ներկայիս անիչ – խանութիւն կը տիրէ երկրին մէջ։ Կառա – վարութիւնը տէրը չէ կացութեան։

Ճատկապէս ծանր է Եւրոպացիներու վիճակը։ Գրեթէ ամէն տեղ կը խոչտան – դուին։ Հատ ու կատար բռնարարութեան դէպքեր ալ պատահած են։

Անատոյղ եւ վտանգաւոր կացութիւնը խուճապի մատնած է Քոնկօ բնակող եւ – րոպացիները։ Կիներ եւ մանուկներ տուն տեղ ձգած, չատ անգամ մէկ ձեռք հա – դուստով դէպի Պրազավիլ (Ֆրանսական Քոնկօ) կը փախչին։ Օդանաւերուն եւ նաւերուն մէջ պարապ տեղ չէ մնացած։

Պրիւսէլի մէջ, Պելճիոյ վարչապետը՝ Կասթոն Էսքընս դահլիճի անդամներուն հաղորդած է թէ պելճ երկու դումար – տակներ ղրկուած են Քոնկօ։

Այս առթիւ յայտարարած է թէ ըստ իր ստացած վերջին տեղեկութիւններուն ոչ մէկ մեռեալ կամ վիրաւորեալ կայ։

Անգլիական մամուլը դիտել կուտայ թէ կացութեան պատասխանատուն Պելճերն են, քանի որ չատ չուտ անկախութիւն չնորհեցին, Քոնկօցիներուն։

Վերջին պահուն կը հաղորդեն որ տե – ղապիները արդէն կը հանդիսանան եւ – րոպացիներու մեկնումին։

Քոնկոյի մայրաքաղաքը Լէոփոլվիլ աչխարհէն կտրուած է բոլորովին։ Ոչ մէկ յարաբերութիւն կայ, ոչ հեռաձայն, ոչ հեռագիր։ Այս ընտանիքները որ չեն կրնար հեռանալ, փակուած կը մնան, սարսափի ենթարկուած։ Ամէն կողմ խու – ճապ եւ վախ։

Պիվընի մարմինի դիակիզումը տեղի ունեցած է կալլէսի իր տխուր ծննդա – վայրին մէջ։ Ոչ մէկ արարողութիւն, անդին միայն կը լսուէր մեծ հեռաորին նախընտրած կտորը՝ Պէթհովէնի Զ· Համանուագին ատաճիռն։

ներուն, զորս իր ներկայացուցիչ – ները յայտնեցին մեր բանաղնացներուն։ 2) Անգամ մը եւս կը հաստատեն Ֆրան – սական դիրքը։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ

Այս մարմարէ սարերն ի վար,
Այս մարմարէ բարերն ի վար,
Դուն ու՞ր կ'իջնես կարկաչելով,
Դուն ո՞ւր կ'երթաս եար կանչելով,
Ո՞ւմ պարտէզը կ'երթաս, իմ ջուր,
Իմ պզտիկ բուր,
Պատասխան տուր։

— Ես այս մարմար սարերն ի վար,
Այս մարմարէ բարերն ի վար,
Սէգ սարերի ախպերն եմ ես,
Կ'երթամ իջնեմ եարիդ պարտէզ
Ուր բերանով իր մանանայ
Ինքը խմէ ջուրս՝ հովանայ ···

Ախ, իմ սէրը ծովն էղ ընկնի՝
Ծովն էղ հրդեհ կը բռնկի ։

×

Ասում են, թէ մեռածն՝ հողից
Դուրս է գալիս ծաղիկ դառած,
Կեանքում ես շատ որոնեցի
Արցունքների շաղիկ դառած,
Բայց թէ ես էլ դուրս գամ հողից՝
Ինձ կրկնակ մահ կը լինի՝
Թէ չտեսնեմ, իմ նազելի,
Քեզ էլ կողքիս՝ ծաղիկ դառած ···

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՇԻՐԱԶ

ՊՈԼՍՈՅ ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ

ԿԻՒՐՈՍԷԼԻՆ Կ'ԱՁՑԵԼԷ

*

Յուլիս 5ին Պոլսոյ պատրիարքը պաշ – տօնական այցելութիւն մը տուած է Զօր· Կիւրօսէլի որ քանի մը օրուան համար Պո – լիս գացած էր։ Պատրիարքին կ'ընկերա – նար կեդր· վարչութեան տեղապահ Պ· Աբրահամեան։

Տեսակցութիւնը տեւած է 20 վայր – կեան, կիւրօսէլ պատասխանելով Պատ – րիարքին մաղթանքներուն ըսած է.— Ոչ մէկ պատճառ կայ, որ իսլամ եւ քրիս – տոնեայ եւ մովսիսական հայրենակիցներ չկրնան սիրել զիրար, որպէս եղբայրներ եւ զործակից իրարու »։

Այս տեսակցութեան առթիւ պատրիար – քարանը պաշտօնական ղեկոյց մը հրա – տարակած է ։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Դէպի ԽԱՂԱՂԱԿԱՆ խորհրդային Հըր – թիռներու փորձերը յաջողութեամբ վեր – ջացած են, կը գրէ «Խորհրդ· Ռուսաս – տան» թերթը։ Արձակուած երկու հըր – թիռները ժամը 3·810 քիլմ· արագու – թեամբ եւ 1200 մեթը բարձրութեամբ 14·775 քլմ· հեռաւորութիւն կտրած են ։

ԻՏԱԼԻՈՅ մէջ խռովութիւնները կը չա – րունակուին, թէեւ այնպէս կը թուի թէ ձախերը դաղար մը կ'ուղեն։ Համայնա – վարները փորձեցին ֆաչական վտանգ մը մէջտեղ դնել «ժողովրդական ճակատ » մը կազմելու համար բայց ինչպէս կ'երե – ւի ձախողեցան։ Թոլլիաթթի (համայնա – վար պարագլուխը) կը սպառնար թէ քա – ղաքացիական պատերազմ կ'ըլլայ եթէ դահլիճը չհրաժարի։ Մերակոյտի նախա – դահը՝ Մեռձակօռա առանց մարզու լան հարցնելու 15 օրուան «զինադադար » մը առաջարկած է որ չատ լաւ ընդունելու – թիւն մը դտած է բոլորին կողմէ ։

Վիէննացին մեկնելէ առաջ, Խրուչչեւ մամուլի ասուլիս մը տուած է։ Պունաըս – թակի (Արեւմտ· Գերմանիոյ խորհրդա – րանը) Պերլին հաւաքուելու հաւանակա – նութեան առթիւ, յայտարարած է «այդ պարապային, չատ հաւանարար հաչտու – թեան դաչնագիր ստորագրենք Արեւել – եան Գերմանիոյ հետ։ Պունաըսթակի և – րեսփոխանները եւ Ատլանտեան ստիպ – ուած պիտի ըլլան իրենց վերաբերմի վիզան կրօթվոլէն ուղել ։

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
ՎԱՆՔԵՐՈՒ ԵՒ ՎԱՆԱԿԱՆՆԵՐՈՒ

—o—

Թ.

Բոլոր այն տեսութիւններուն մէջ, բանաստեղծութեան ծագումը կամ էութիւնը բացատրելու համար արուած, ամէնէն ճիշդը եւ հարազատը կը համարիմ հմայքի տեսութիւնը :

Ֆրանսերէն շատ բառը, զոր կը թարգմանեմ հմայք(*), արմատական իմաստով կը նշանակէ երգ,— երգ մը որ, քաղաքակրթութեան այն չրջանին՝ երբ կախարդանքը ոսկեչուր կը քսէր մարդկային բոլոր արտայայտութեանց, մասնաւորապէս կրօնքին մէջ, ծիսական եղանակ էր դարձած : Այս բառը մեզ կը հասցնէ սըրբազան բանաստեղծութեան սկզբնական պաղիւրը, մեհեաններու մէջ :

Աչխարհիկ բանաստեղծութիւնը, նոյնքան հին, կը հետանար, այսինքն կը տարբերէր սրբազան բանաստեղծութենէ՝ նէն՝ տարազներու եւ բառերու ազատ գործածութեամբ :

Օրինակ, բառեր կային, որոնց գործածութիւնը ծիսական եղանակներէ կամ մեհեաններէ դուրս՝ կ'արգիլէր սրբազան բանաստեղծութիւնը , — հերմական բառերը ունէին իրենց համանիշները, աչխարհիկ գործածութեան համար : Շատ բան կը բացատրէ տոհմոլոժին, այս տեսակէտով, բայց չատ բան չէ հասկցած քրիստոնէութիւնը օրհնութեանց այս ծիսապիտութենէն ու բառարանէն, թէեւ իւրացուցած է կարգ մը տարազներ :

Այստեղ հետաքրքրականն այն է որ , Միջին Դարուն, իր՛նչ հեղնութիւն , աչխարհիկ բանաստեղծութիւնը կը մտնէ այն խանձարուրին մէջ, զոր պատռած էր, կանո՛ւխ, ազատ չնչելու եւ ազատ ապրելու համար : Բայց, այս անգամ, եկեղեցիներու չրջափակէն կամ վանականներու մենաստաններէն ներս կը մտնէր՝ հիմնովին յեղաչրջելու համար կեանքը որ ստեղծուած էր այնտեղ :

« Վանքի ծպիւկներուն» ուսումնասիրութիւնը նիւթ մըն է երկար եւ բարմէ բան : Պիտի ներկայացնեմ միայն երկու գոյն՝ այս «ծպիւկներէն», — կին եւ պիներ :

×

Գիներզուները, քերթողական տաղանդով, չատ տկար են՝ երբ կը բաղդատինք մերիններուն հետ :

— Խմե՛նք, կ'երգէ գուլիարդոսը, կե – նաց կարղալով բոլոր քրիստոնեաներուն, պապին ու թագաւորին, ասպետին ու չինականին, ճամբորդին ու նաւորդին, մեզաւորին եւ յիմար կոյսերուն, նոյնիսկ ... ննջեցեալներուն :

Պիպիք հերա, պիպիք հերուս,
Պիպիք միլէս, պիպիք իլերուս,
Պիպիք իլլէ, պիպիք իլլա···

Պիպիքներու այս երկար չարքը քեր – թողական ոչինչ ունի որ արժեցնէ եւ յաւերժացնէ գինեբուխն տաղանդը , — կչռոյթը միայն, բառերու զօզանջը, կամ անզսպելի զուարճութիւն մը՝ որ սփռուելէ կ'ընկ ուռանաւորը : Թերեւս նաեւ եղանակը , զուարթ ու եղկով :

Ու կը խմեն բոլորը, ուխտելով ցանկալով մեռնիլ գինետան մէջ, ուր բերնին աւելի մօտ է տակառին ծորակը, նոյնիսկ վերջին չունչը փչելէ եռքը : Այնտեղ պիտի իջնեն հրեշտակները, գինիի խնկաւէտ բոյրերով քաղցրացած տակառատուներու մէջ, երգելով· «Թող Աստուած բարեգութ ըլլայ խմողներուն համար » :

Աբեղայ մը կ'երգէ ·

Ես, անպէտ ու չբոտի ,
Երբ չեմ խմած գինի,—
Կը գերազանցե՞մ Ովիդիոսն անգամ
Երբ գինւոյ բաժակին բերանս բանամ :

Կամ

Ինչպէս գինի, այնպէս ոտանաւոր :

Այսինքն , որքան անաղարտ ըլլայ գինին, բարկ, աղնիւ եւ առատ, այնքան բազմաշատ կ'ըլլան քերթուածները :

Քերթողական ոգին կ'իջնէ վրաս՝
Երբ կը խմեմ գինի,—
Հրաշքներ կը գործէ Ապողոն այնտեղ ,
Երբ բազոս կը բազմի գլխուս բերդինիմէջ :

Քիչ մը աւելի քերթողական ·

Հրեղէ՞ն բաժակ, բոց կուտայ հոգւոյս,
Նեկտարով կարծես թրմուած գինին
Երբ խմեմ՝ սիրտս կը թռչի երկինք :

Ուրիշ մը·

Գինի՛, համեղ եւ արդար,
Բարի՝ բարիներուն համար,
Չարերուն համար չար,
Քաղցր՝ գիւղացիին համար,
Ողջո՛յն, լուսեղէն գինի ,
Ողջո՛յն, հրաշափառ ճեռակերտ ,
Ողջո՛յն, գերազանց անուշահոտութիւն,
Ողջո՛յն կախարդական գոյնիդ ,
Ողջո՛յն անմահական բոյրիդ ,
Ողջո՛յն ախորժական համիդ ,
Ողջո՛յն, ո՛վ դեղ առողջութեան,
Ողջո՛յն, ո՛վ բերկրութիւն աչխարհի :

Երանի՛ շրթներուն, որ ֆեզմով կ'երջանկանան ,
Երանի՛ բերնին, որ ֆեզմով կ'ողողուի ,
Երանի՛ լեզուին, որ ֆեզմով կը քրջուի,
Երանի՛ ստամոքսին, ուր կ'երթաս հանգչիլ :

ԵՐԵՔ ՋՐՈՑՑ

—o—

ԳԵՂԵՑԻԿԸ

Ժամանակով մեր Անի քաղաքում, մի չատ ունեւոր իչխան էր ապրում : Մեծամեծ կալուածների եւ անհուն դանձի տէր՝ նա ունէր միայն մի դուստր, մի չքնաղ էակ, որ երբ դուրս էր գալիս հօր ապարանքի քարէ պատչգամբը՝ ասես արեւ էր ծագում ամպի միջից, իսկ երբ իջնում էր փողոց՝ տաճար գնալու կամ զբօսնելու, ամէնքը՝ մարդ թէ կին ակամայ կանգ էին առնում, եւ, ամէն ինչ մոռացած, նայում նրան ...

Սակայն փառասէր հայրը՝ այդ հարուստ իչխանը զրանով չէր գոհանում · նա ցանկանում էր, որ իր դուստրն աւելի զեղեցիկ ու չքնաղ երեւայ, որ ոչ մի իչխանուհի եւ ոչ մի հոգեղէն չկարողանայ մրցել նրա հետ, ու այդ նպատակով նա Բիւզանդիայից բերում էր դստեր համար պէս – պէս զարդեր, կերպաս հագուստներ, զլխանոցներ՝ արծաթ ու ոսկի թելերով բանուած ... կանչում էր կարող ու յարդարող վարպետուհիներ, որ հագցնեն իր դստեր, որ զուգեն – զարդարեն նրան մեծագին քարերով՝ զմրուխտով, մարգարիտներով, գոհարներով ····

*Ապա կանչում էր աչխարհ տեսած, բանիմաց ու ճաչակով մարդիկ, որ տեսնեն իր դստեր զեղեցկութիւնը եւ հիացումի խօսք ասեն ու գոհացնեն իր փառասէր հոգին ... Եւ նրանցից ամենք, երբ , իչխանին չաղաքորթելու համար, գովաբանում էին նրա ճաչակը, նրա դստեր զեղեցկութիւնը, հասակը, արդ ու զարդը , ամենք խորհուրդ էին տալիս՝ մի մանեակի փոխարէն նրա պարանոցին կապել երկուսը, անգամ երեքը, իսկ սեւ զիչերային զինուորի փոխարէն ականջներից կախել աղամանդավառ ոսկէ օղեր, որ զրանք իրենց փայլով ու ցոլքով ծիածանին նրա դէմքի չուրջը՝ իչխանադստեր զեղեցկութիւնն առաւել չքեղ զարձնեու : Լսում էր իչխանը հրաւիրեալներին եւ սիրով կատարում նրանց խորհուրդները՝ հագցը – նում էր դստերը նոր մետաքսեայ հագուստներ, պարանոցին կապում էր զարդերի ամենագեղեցիկը, ականջներին կախում էր ոսկի

ՆԱԳՂԱԿ
ՀԻՆ ՀՈՒՐԱՑԱԾ ՀՈՒՇԵՐԻՑ

Ա.

Մի օր Մոսկվայում ես հանդիպեցի ծանոթ ռուս գրականագետ Ալեսանդր Ալեքսանդրովիչ Ֆեդորովին: Ալեսանդր Ալեքսանդրովիչը ինձ հրավիրեց իր հյուրը լինել: Ես ընդունեցի հրավերը և գնացի նրա մոտ, որ ապրում էր Մոսկվայի ծայրամասերից մեկում, մի փոքրիկ, բայց շատ հարմարավետ տանը: Ես ուրախ էի, որ կհանդիպեմ հին ընկերոջս, որին վաղուց չէի տեսել, և որ կարող էի նրանից շատ բան լսել ռուս գրականության մասին:

Ալեսանդր Ալեքսանդրովիչը ինձ ընդունեց շատ ջերմությամբ: Նա ինձ հրավիրեց ճաշի սեղանի շուրջ, որի վրա արդեն դրված էին ամեն տեսակ ուտելիքներ և խմելիքներ: Ճաշի ժամանակ մենք խոսում էինք տարբեր բաների մասին, հիշում էինք անցյալ տարիները, որ անցկացրել էինք միասին, և հարցնում էինք միմյանց ընտանեկան կյանքի մասին:

— Ասա, խնդրեմ, ինչպես է քո կինը, — հարցրեց Ալեսանդր Ալեքսանդրովիչը:

— Շնորհակալություն, — պատասխանեցի ես, — նա լավ է, ապրում է ինձ հետ միասին:

— Ես ուրախ եմ լսելու, որ նա լավ է, — ասաց Ալեսանդր Ալեքսանդրովիչը: — Ես միշտ հիանում էի նրա գեղեցկությամբ և ազնվությամբ: Ես հիշում եմ, թե ինչպես նա ինձ հետ միասին հոգում էր քո հիվանդ ժամանակ: Ես ուրախ եմ, որ դու նրան գտել ես քո կյանքի ընկերուհին:

— Ես էլ եմ ուրախ, որ նա իմ կինն է, — ասացի ես:

— Ես հիշում եմ, որ դու ինձ պատմել էիր նրա մասին, որ նա ուսուցչուհի է եղել, — ասաց Ալեսանդր Ալեքսանդրովիչը:

— Այո, նա ուսուցչուհի է եղել, — պատասխանեց

Հ. Յ. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՃԱՄԲԱՐ

ՕԳՈՍՏՈՍ 1 – 31

Hotel Splendid - Laffrey (Isére)

1000 մեթր բարձրութեան վրայ, գեղատեսիլ լիճի մը ափին, բոլոր յարմարութիւններով օժտուած մեծ պանդոկի մը մէջ: Խաղաղաւէտ եւ լռութիւն: Խմբական պտոյտներ, դասախօսութիւններ եւ գեղարուեստական երեկոյթներ:

ՕՐԱԿԱՆ 8·50 Ն. Ֆ.

Արձանագրութեանց համար դիմել Շաբաթ օրերը՝ 17 Րիւ Պլէօ, կէսօրէ վերջ ժամը 2 – 6:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄ

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ԿԵԴՐ. ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

ՏԻԿԻՆ ՀՈՒՐԻ ԻՓԷԿԵԱՆ-ՊՈՒՏԱՔԵԱՆԻ

կողմէ Ամերիկահայ գաղութին մասին:

Շաբաթ, Յուլիս 16, ժամը 21ին Մշակոյթի Տան Սողոմոն Թէհլիրեան սրահը, 17 Րիւ Պլէօ:

Կը հրաւիրուին ընկերներ, ընկերուհիներ եւ համակիրներ:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Տէսինի մէջ «Հերոսներու Օր»ը կը տօնուի, նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Տէսինի եւ Լիոնի կոմիտէներուն կողմէ: Յուլիս 31ին, Կապիյեօն սրճարանի ծառախիտ պարտէզին մէջ:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»ը 8 Հոկտեմբեր, Շաբաթ ժամը 21էն մինչեւ առաւօտ, Հինգերորդ Թաղամասին քաղաքապետարանի շքեղ սրահներուն մէջ:

ՈՂԲԱՑԵԱԼ ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԷՀԼԻՐԵԱՆԻ ՍԳԱՀԱՆԴԷՍԸ 6 Նոյեմբեր, Կիրակի կէսօրէ վերջ, Սորպոնի մէջ:

ՆՈՒԷՐ

Տիկին Քալըպճեան Պ. Յովակիմեանի մահուան առթիւ 50 Ն. Ֆ. կը նուիրէ «Յառաջ»ի բարգաւաճման:

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Պ. Մարգար Ազատեան փոխան ծաղկեպսակի Այրի Տիկին Տատուրեանի մահուան առթիւ տասնական Ն. Ֆ. կը նուիրէ Մոնմորանսիի Հանգստեան տան եւ Սողոմոն Թէհլիրեան սրահին:

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՑԵՐԵԿՈՅԹ ԱՆՄԱՀ ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԷՀԼԻՐԵԱՆԻ

ՄԱՀՈՒԱՆ ԱՌԹԻՒ

ՆԻՍԻ ՄԷՋ

17 Յուլիս, Կիրակի կէսօրէ ետք ժամը 3·30ին, Քաֆէ Լիոնի վերնայարկը (Ավընիւ տը լա Վիքթուար):

Կը նախագահէ ՇԱՀԱՆ ՋՕՏԵԱՆ:

Կը խօսի ԱԶԱՏ ՉԱՐԴԱՐԵԱՆ:

Գեղարուեստական պատշաճ բաժին:

Մուտքը ազատ է:

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

1960 – 1961 տարեշրջանի արձանագրութիւնները բացուած են: Արձանագրութեան համար դիմել վարժարան, 1 Պուլ. տիւ Նոր, Լը Րէնսի:

ՀԵՌԱՁԱՅՆ 927 – 01,72

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ՄԵԿՆՈՂ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր ընթերցողներուն արձակուրդի ամիսները, արձակուրդի շրջան է նաեւ թերթին առաքումով զբաղող մեր պաշտօնեաներուն համար՝ որոնց կարգաւ բացակայութիւնը զգալի կերպով կը դժուարացնէ մնացողներուն առօրեայ աշխատանքը:

Կը խնդրենք մեր ազնիւ բաժանորդներէն որ, արձակուրդի առժամեայ հասցէի փոփոխութեան համար, նախընտրաբար հանին դիմել որեւէ թղթատարական գրասենեակ:

Ընթացիկ պարզ եւ ձրի գործողութիւն մըն է, որուն գործադրութեան համար պէտք է լեցնել տեղւոյն վրայ տրամադրելի՝ հետեւեալ խորագիրով դեղին թուղթը.—

Formulaire No 755-A — ORDRE DE RÉEXPÉDITION (Changement d'adresse temporaire)

Կանխաւ շնորհակալութիւն մեր բաժանորդներուն որ պիտի ուզեն այդ ձեւով դիւրացնել մեր գործը:

Բացառաբար մեր խնդրանքը գործադրելու անկարելիութեան մէջ գտնուող բաժանորդներուն համար, հասցէի փոփոխութեան ծախքն է՝ 2·50 Ն. Ֆ., կանխաւ վճարելի:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Ս. ԽԱՉ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

10 ՅՈՒԼԻՍ, ԿԻՐԱԿԻ ԺԱՄԸ 11 – 21, ԼԸ ԲԷՔԻ ՀԱՅ ԸՆԾԱՅԱՐԱՆԻՆ ԴԱՐԱՍՏԱՆԻՆ ՄԷՋ:

Ի նպաստ բարեսիրական ու կրթական ձեռնարկներուն:

Հանդիսաւոր պատարագ ժամը 11ին:

Բացօթեայ ճաշ ժամը 13ին, եւ ընթրիք ժամը 19ին:

Ծոխ պիւֆէ մատչելի գիներով:

Գեղարուեստական բաժին եւ զբօսալի խաղեր:

Հաղորդակց. միջոցներ.— Շոգեկառք կառ Սէն Լազարէն, Սէն – Ժէրմէն – անլէյի կայարանը (ոչ թէ Լը Բէքի):

Օթօպիւս 258 Փօն տը Նէօյի, իջնել էրմիթաժի կայքը:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Ֆ. Կ. Խաչի Լիոնի մասնաճիւղին կողմէ:

17 Յուլիս, Կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ Կապիյոնի սրճարանին գեղատեսիլ պարտէզին մէջ:

Գեղարուեստական բաժին.— Հայկական նուագ եւ երգեր բարձրախօսով:

Ծոխ պիւֆէ մատչելի գիներով:

Կը հրաւիրուին Լիոնի եւ շրջանի հայութիւնը:

Անձրեւի պարագային ապահով վայր:

ՇԱՏ ՅԱՐՄԱՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

Միայն հայրենակիցներու համար, բընակարաններու ներքին աշխատանքներու համար եթէ կ'ուզէք ամէն ձեւով գոհ մընալ դիմեցէք՝

Djamdjian

67, Rue de Vaugirard - Paris 15e

ՍԱԿԱԳԻՆ ԸՆԹԱՑԻԿ ԱԶԴԵՐՈՒ

ՄԷԿ ԱՆԳԱՄՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՄԱՀԱԶԴ	30 Ն. Ֆր.	մինչեւ 1/4 սիւնակ
ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ	15 Ն. Ֆր.	մինչեւ 1/8 սիւնակ
ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆր.	» » »
ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ	15 Ն. Ֆր.	» » »
ՀԱՐՍԱՆԻՔ, ՆՇԱՆՏՈՒՔ	20 Ն. Ֆր.	» » »
ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆր.	» » »
«ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ»	10 Ն. Ֆր.	» » »
«ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ»	5 Ն. Ֆր.	» » »
« ԾԱԽՈՒ Է »	20 Ն. Ֆր.	» » »

Այս գիները մէկ անգամ հրատարակելի եւ նշանակուած ծաւալով ազդերու համար են:

Կանխիկ վճարումը պարտաւորիչ է:

Առեւտրական կամ այլ ազդերու մասնաւոր պայմաններուն համար դիմել Վարչութեան:

ՍԻՓԱՆ – ԿՈՄԻՏԱՍ ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲԻ ՏԱՐԵՎԵՐՋԻ ՊՏՈՅՏԸ

ԿԻՐԱԿԻ, ՅՈՒԼԻՍ 10

Դէպի ՏՕՎԻԼ եւ շրջակայքը

Օթօքարը կը մեկնի Ալլ. Տունէն (32 Րիւ տը Թրէվիզ) ժամը ճիշդ 7ին:

Պտոյտին մասնակցիլ փափաքողները պէտք է նախապէս արձանագրուին երգչախումբի վարչութեան կամ Օր. Զաւէնեանի մօտ (78 Րիւ Լաֆայէթ, Փարիզ (9), հեռաձայնով

TRI. 77-27 poste 62

Ճանապարհածախք 15 Ն. Ֆ.:

Ամէն ոք իր ուտելիքը կը հոգայ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ԼԻՈՆ.— Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղը շնորհակալութեամբ ստացած է Պ. Յովսէփ Խաչէրեանէ 30 Ն. Ֆ. եւ ընկերուհի Պէրպէրեանէ քսան Ն. Ֆ., իր Ամերիկա այցելութեան առթիւ:

×

ԼԻՈՆ.— Ֆ. Կ. Խաչի Լիոնի մասնաճիւղը Հայ Մշակոյթի Տան «Սողոմոն Թէհլիրեան» սրահին կը նուիրէ հարիւր Ն. Ֆ., եւ յիսուն Ն. Ֆ. «Յառաջ»ի բարգաւաճման համար:

ՃՇԴՈՒՄ

Լիոնի Եկեղեցաշէն Յանձնախումբի անդամ, Պ. Մարտիրոս Մուրատեան, Լիոնի եկեղեցւոյ շինութեան նուիրած է ոչ թէ հինգ հարիւր Ն. Ֆ., այլ 1000 Ն. Ֆ.:

Լիոնի եկեղեցաշէն Տիկնանց Միութիւնը շնորհակալութեամբ ստացաւ հետեւեալ նուիրատուութիւնները, ի նպաստ Լիոնի եկեղեցւոյ շինութեան.—

Ութն հարիւր Ն. Ֆ., Պ. Ասատուր Յովհաննէսեանէ փոխան ծաղկեպսակի տասը Ն. Ֆ., հանգուցեալ Մկրտիչ Մարտիրոսեանի մահուան առթիւ: Տէր եւ Տիկին Եէմէնիճեանի ամուսնութեան առթիւ իրենց կնքահայր Պ. Նշան Պետրոսեանէ 40 Ն. Ֆ.:

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՍԵՒՐ

1960-1961

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԵՇՐՋԱՆԻՆ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԲԱՑՈՒԱԾ ԵՆ:

ԲԱՑՈՒԱԾ են նաեւ Պաքալօրէայի երկրորդ մասին երկու նոր դասարանները—

Ա) Տարրական Ջափագիտութիւն

Mathématiques Elémentaires

Բ) Փորձառական Գիտութիւններ

Sciences Expérimentales

Պայմաններուն համար դիմել՝

DIRECTION DU COLLÈGE SAMUEL MOORAT

26, Rue Troyon, SEVRES (S. et O.)

Tél.: OBS. 18-28

ՀԱ ՄԱՆ ԱՐԱ ● HA MAN ARA

par

LES BARCLAY

super 70.335 — 45 T. — simple 60.212

Discophiles Arméniens!

C'est une danse de chez vous à la mode de chez nous.

EN VENTE PARTOUT

MORY et Cie

ՆՈՒԷՐՆԵՐՈՒ ԵՒ ԾՐԱՐՆԵՐՈՒ ԱՌԱՔՈՒՄ ԴԷՊԻ ԽՈՐՀՐԴ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ:

Գնեցէք զանոնք ձեր ուզած տեղը եւ առաքումը մեզի վստահեցէք: Նուազագոյն ծախքերով կը ղրկենք Խորհրդ. Միութիւն:

Դիմեցէք մեր նոր գինները գիտնալու համար.—

10, Rue St. Vincent de Paul, Paris 10e

(PRÈS DE LA GARE DU NORD)

Téléphone : TRU. 27-70

ԾՐԱՐՆԵՐՈՒ ԱՌԱՔՈՒՄ ԴԷՊԻ ԽՈՐՀ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ

SICOMEX

Ֆրանսական Կառավարութենէն եւ Մոսկուայի Ինթուրիսթէն պաշտօնապէս արտօնեալ միակ Տունը:

ԱՄԱՌ ԹԷ ՁՄԵՌ

ՅԻՇԵՑԷՔ

ԽՈՐՀՐԴ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ ԱՊՐՈՂ ՁԵՐ ԱԶԳԱԿԱՆՆԵՐՆ ՈՒ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐԸ

SICOMEX

20, Rue Royale, PARIS 8e

Téléphone : OPE. 67-77

Métro : CONCORDE et MADELEINE

ՄԵՐ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԸ ԳՆԵՑԷ՛Ք: ՇԱՏ ՆՊԱՍՏԱՒՈՐ ԳԻՆԵՐ:

Զուտ բուրդէ անգլիական կերպասներ, քովըրքոթ, կապարտին, սէրժ, պաթոն, շրջազգեստի եւ վերարկուի կերպասներ, թեռկալ եւայլ կիսազգեստներ, բուրդէ ժերզէ զգեստներ, ձմրան վերարկուներ, դարձիք անձրեւանոցներ, բուրդէ կարծնական ատուններ, գուլպայ, կօշիկ, ԺԱՄԱՑՈՅՑ եւ ուրիշ օգտակար եւ գործնական առարկաներ:

ԱՌԱՔՈՒՄԻ ծախք՝ մեզմէ գնուած ապրանքներուն համար, 25 Ն. Ֆ. մինչեւ 20 քիլօ:

ՄՏԱՑՈՂԸ վճարելիք չունի:

ՅԱՆՁՆՈՒՄ ծրարներու՝ 2 – 4 շաբաթէն:

Մաքսային տուրքի նուազագոյն արժողութեամբ, յանձն կ'առնենք մեր ծրարներուն մէջ դնել՝ ձեր բերած նոր վիճակի ապրանքները:

ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ ՓԱԿ Է ՕԳՈՍՏՈՍ 10էն 21:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա և Հասարակածեւտ. տար. 40 Ն. Ֆր., վեց 22 Ն. Ֆր.
Արտասահման՝ տար. 50 Ն. Ֆր. Հատը 0,20 Ն. Ֆր.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
12
ՅՈՒԼԻՍ
MARDI
12 JUILLET
1960

36րդ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8847 — 36EME ANNEE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 16ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4648

ԹՐՔԱՊԱՏՈՒՄ

« ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑ, ԹՐՔԵՐԷՆ ԽՕՍԷ »

Նախքան կը գործածեն այս խորագիրը եւ Ազգի սէջ ապիկ նէսիկ կը գրէ ։—

— Փոքրամասնութիւններու համար գրած երկու գրութիւններուս արձագանգը նոր գտնեմ կը կարդամ : Ընթերցող – ները դէս կը չարունակուին : Ընթերցող – ներս ցաւ կը յայտնեն գրածներուս համար որ փոքրամասնութեանց պաշտպանող հայրենակիցները Թրքերէն չեն խօսիր : Մոռցած է փոքրամասնութիւններու մասին գրածներս կը գրէ ինծի ։

« Փոքրամասնութեացց մասին ձեր գրութիւնը պակասաւոր կողմ մը ունի : Մեր փոքրամասնութիւնները երբ Ամերիկա երթան, միջոց մը վերջ անգլերէն կը խօսին , Ֆրանսայի մէջ սոխակի նման Ֆրանսերէն կը խօսին : Հոս ինչու այդպէս չեն ըներ : Անհաւատ կ'ըլլաինք երբ քր – էրէէ տարբեր լեզուով կը խօսին : Որ – պէսզի իրր հայրենակից մեզմէ չբաժնենիք զանոնք, պէտք չէ՞ որ թրէերէն խօսին» :

Ցարկի ընթերցող այս հարցումը ոչթէ մէկ այլ երկու կողմէ պէտք է քննենք : Նախ խորհինք մեծամասնութեան՝ Թուրքին տեսակէտով : Թրքահպատակ հայ – մէկուն մը Թրքերէն չխօսիլը, ամենաքիչ առումով ամօթ է , յարգանքի պակաս կը նշանակէ : Ասկէ աւելի ծանր բան ալ կարելի է ըսել : Դժբախտաբար ա – նոնց մէջ կան այնպիսիները որոնք երկար տարիներ Թուրքիա ապրելով հանդերձ , Թրքերէն չեն սորված : Եթէ իրենք ըլ – լային, ոչ թէ Թուրքի վրայ, այլ՝ իրապէս Թուրք կը նկատուին պէտք է որ Թրքերէն գիտնան, իւրացնեն եւ սիրեն զայն : Ո – րովհետեւ հաւաքականութիւնը ապրի վերածող կապերէն մէկն ալ լեզուական միութիւնն է : Թուրքիոյ մէջ ապրող եւ Թուրքերէն չգիտցող Թուրքի մը Թրքուհիներն կը կասկածինք :

Ոչ միայն փոքրամասնութիւնները , այլ՝ ինք սիրեր այն օտարականները ո – րոնք Թուրքիա եկած եւ քանի մը տարի հոս ապրելէ յետոյ Թրքերէն չեն սորված : Ասկիա մեզի հանդիպ յարգանքի պակաս է : Անիմ Ամերիկացի բարեկամներ , ո – րոնք երկու – երեք տարուան մէջ Թրքե – րէն սորված են : Շատ կը սիրենք զանոնք : Երբ այնպէս կը խորհինք օտարականներ – ու համար, ո՞ւր կը մնան փոքրամասնութիւնները որոնք չենք բաժնեմեմք .. Ասկիա խնդրին մէկ կողմն է կազ նաեւ ուրիշ կողմ :

Կարելի չընելու համար գրութիւն – ներուս մէջ զատ զատ չեմ յիշեր Յոյնն – եր, Հայերը եւ Հրեաները : Ասկիա ալ սը – կայ նահակցողութեանց պատճառ կը հանդիսանայ :

Նախ մեր փոքրամասնութիւններուն մէջ, Թրքերէն չխօսողներու թիւը քիչ է : Ինչպէս նոյնիսկ անհանգիստ կ'ըլլան երբ « փոքրամասնութիւն» անունը կը տրուի իրենց, չեն ուզեր որ Թուրքիոյ մէջ «մե – ծամասնութեան – փոքրամասնութեան» խորհրդարանին ունենայ : Մենք ոչ թէ մեզի զատելու համար, այլ կացութիւնը յայտարարելու համար կը գործածենք մե – ծամասնութիւն – փոքրամասնութիւն ա – նունները :

Մեզի համար կարեւոր հարցումը հե – տեւեալն է . ինչո՞ւ մեր փոքրամասնու – թիւններէն ոմանք Թրքերէն չեն խօսիր : Պէտք է պատասխանը գտնել : Երբ Ֆրանսա երթան Ֆրանսերէն, Անգլիոյ մէջ անգլե – րէն, Գերմանիոյ մէջ գերմաներէն խօսե – լու համար հոգի կուտան , սորս պատճա – ռն այն է որ, այդ լեզուները չատ զար – գացած, իշխող լեզուներ են :

Ֆրանսայի մէջ Ֆրանսացի մը հայերէն կամ յունարէն խօսող մը չի յանդիմաներ եւ Ֆրանսերէն խօսէ ... չըսեր :

Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ մէջ ալ այնպէս է : Գերմանացիի մը հոգն անգամ չէ , երբ յունարէն, Թրքերէն կամ հայերէն խօս – ուի Գերմանիոյ մէջ, որովհետեւ կը վըս – տահի իր լեզուի զօրութեան , կը տաւա – տայ Թէ փոքրամասնութիւնները ուզեն կամ չուզեն պիտի ստիպուին գերմաներէն խօսիլ : Գերմաններէն ալ Ֆրանսերէնն ալ անչուշտ Թէ միւսներէն աւելի պա – տարեալ լեզուներ են :

Կալով մեզի, հանրակացքերուն, չոգե – նաւերուն մէջ կամ ճամբան յունարէն կամ հրէերէն խօսիլը յարգանքի պակաս է : Բայց .

— Հէյ, Թրքերէն խօսէ , ըսելով պոռա – լը մեզի վերաբերեալ զործ մըն է : Պէտք է ստիպենք որ Թրքերէն խօսին , սակայն ոչ Թէ «Թրքերէն խօսէ» պոռալով եւ տառալով : Այլ մեր լեզուն զարգացնելով կատարելագործելով միջազգային չափա – նիշով լեզուի մը դիրքին բարձրացնելով զայն : Այն ատեն ուզեն չուզեն Թրքերէն պիտի խօսին :

Դուք մեր լեզուին ներքին վարկին մի նայիք, արտաքինին ալ նայեցէք, ճիշդ Թրքական դրամին նման ...

Եթէ մէկը Թրքական դրամը կոխոտէ , Թրքական դրամին անարդանք կը նկատ – ուի կը պատժուի : Բայց ի՞նչ ըսենք երբ պիտենք Թէ Թրքական դրամը աշխարհի հրապարակին վրայ չանցնիր : Ոչ ոք կը ծոի եւ կը վերցնէ տասը դրուշնոց մը, որ գետին ինկած է որովհետեւ չարժէր : Ու – րեմն ո՞րն է Թրքական դրամին դէմ կա – տարուած անարդանքը :

Լեզուն ալ այսպէս է մենք մեր լեզուն միջազգային դիտութեան եւ արուեստի հրապարակին վրայ չենք ծանօթացու – ցած : Եթէ կարենանք, այն ատեն ամէն ոք Թրքերէն պիտի խօսի սիրայօժար : Ե – Թէ մենք «մի խօսիր» ըսենք զարձեալ կը խօսի : Բռնութեամբ դեղեցկութիւն չըլ – լար :

Թրքական գիտական եւ արուեստի զոր – ծերը դեռ նոր սկսան միջազգային չըր – ջանակներու մէջ մուտք զործել, սակայն դեռ ճանչցուած չեն : Եւրոպայի կամ Ա – մերիկայի մտաւորականի մը հարցուցէք ծանօթ Թուրք գիտունի մը, գրողի մը ա – նունը : Չեմ կարծեր որ մինակ անուն մը տայ ձեզի : (ՅԱՒԱՋ — Ազիզ ինք ինչո՞ւ չի տար Թուրք ... գիտունի մը անունը որ սորվինք ... բայց անուն մը կայ որ ա – մէն մարդ գիտէ արտասահման ... Նաս – րկատին հռճայի անունը) : Մինչդեռ մեր մտաւորականները քանի մը Եւրոպայի գիտունի արուեստագէտի անուն կրնան յիշել : Ծանօթանալը գործով կ'ըլլայ :

Ինչո՞ւ չաչխատինք զարգացնել մեր լեզուն, կիսկատար, կիսով օտար բառե – րով լեցուն լեզուով մը հսկայ գործեր չեն գրուիր : Քսան տարի առաջ գրուած գիրքը կարզագիչը չէ՛ զհանկար : Կ'ա – խատինք որ մեր լեզուն հարստանայ , զարւի եւ իր դիրքը գտնէ :

Կը ճանչնամ Հայեր որոնք հայերէն ան – զամ չեն գիտեր : Յոյն մը կը ճանչնայի Թուրք մտաւորական մը անգամ անոր չափ Թրքերէն չէր գիտեր : Թրքերէն բա – տարաններու հեղինակ Հայեր կան :

Հօրս քաղաքացի հայ ընտանիք մը կար, իրենց խօսակցութենէն անկարելի էր հասկնալ Թէ Հայ են : Հրեայ ընկերներ ունիմ ինձի չափ Թրքերէն գիտեն : Շինա – կրն ալ այս է :

Փոքրամասնութիւններու մէջ Թրքերէն չխօսողները փոքրամասնութիւն մը կը կազմեն : Այսպիսիները ուշիզ ճամբայ առաջնորդողները զարձեալ փոքրամաս – նութիւններն են : Պէտք չէ խորութիւն ունել այլ պէտք է գործակծութեամբ մի – ութիւն մը ստեղծել :

Ինչո՞ւ հետեւները կ'երթանք, մեծ մա – սով Թուրքերը չե՞ն որ պատերու , զբօ – սարաններու գոներուն վրայ Ուէլեամ . Ֆրէշ Պիըր Տաւսիճկ – Ռում Նայթ-ըլապ, Նայս կըրլգ, գրութիւնները կը գետեղեն : Ասոնք յունարէն խօսակցութիւններէ ա – ւելի չատ անհանգիստ չե՞ն ըներ ձեզ ...

×

Ձումհուրիյէթի խմբագիրը տեսակցո – Թիւն մը ունեցած է Հալըի պարագլուխ՝ Ինէօնիւի հետ որ յայտարարած է Թէ ընտրութիւնները պէտք չէ ուշանան :

× Շարունակելով սեւցնել նախկին վարչակարգի մարդիկը, ամէն օր նոր « գայԹակղութիւններ » մէկտեղ կը հա – նեն :

Ապ. Մեծ Ժողովի նախագահ Գոլալ – Թանի տան մէջ կատարուած քննութիւն մը պատճառ գարձած է որ հետաքրքրա – կան տարրական մէկտեղ ելլան : Գոլալ – Թան Թաղաւորի մը անկողնին մէջ կը պահկէր : Տանը ամէն կողմը մերկ պա – րուհիներու նկարներով զարդարուած է – ին :

× 15 օրէն դատաստահի պիտի վերած – ուի Եասրատայի մարզասրահը : Յուլիս 6էն ի վեր Պայարի, Մենտերէսի եւ ըն – կերներու արգիլուած է արեւի լոգանք առնել :

× Անկեալ պետական աւազանին կե – րակուրի փոխարժէքները պիտի զանճը – ւին յատուկիկային, անոնց դէմ վճիռ տր – ձակուելէն յետոյ :

× Պայարի պատկանող երեք արկղ զո – հարեղէն գտնուած են :

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԵՂԵՐԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ ՔՈՆԿՈՑԻ ՄԷՋ

ԻՏԱԼԻՈՑ ՓՈՍ – ՀԻՒՊԱՏՈՍԸ ՍՊԱՆՆՈՒՄԱՅ

Անիշխանութիւն եւ քաոս կը տիրէ Քոն – կոյի մէջ : Ամենուրեք՝ Թալան, բռնարա – րում եւ սպանութիւններ տեղի կ'ունե – նան : Եւրոպացիները կատարեալ խուճա – պի մատնուած են : Ոստիկանները- իրարու դէմ ալ կը կռուին :

Էլիզապէթվիլի մէջ — Քաթանկա նա – հանգի մայրաքաղաքը — ըմբոստացած խափչիկ զինուորները Մասարի զինուա – րական կայանին վրայ յարձակած են : Եւրոպացիները դիրք գրաւած կը դիմա – գրեն, կատաղի կերպով : Կռիւները փո – ղոց ալ փոխադրուած են ուր Քոնկոցինե – րը ճերմակներուն վրայ կը կրակեն : Սպանուած են տասնեակ մը Եւրոպացի – ներ, նոյնքան Թիւով ալ վիրաւորուած – ներ կան (սպանուածներուն մէջն է՝ ի – տալիոյ փոխ – հիւպատոսը) : Կացութիւ – նը այնքան վտանգաւոր դարձած է որ Քաթանկայի վարչապետը՝ Թշդոմբ Պելժ ուժերու օժանդակութիւնը խնդրած է : Նոյնիսկ ատ խնդրանք մը ըրած է սահմա – նակից Ռոտեզիայի անգլիական ուժերուն : Պելժ զինուորները քաղաք Թափած են ու սկսած է կռիւ մը՝ պելժ եւ Քոնկոյի զին – ուորներու միջեւ : Վերջին լուրերուն համաձայն Պելժերը յաջողած են քաղաքի կարեւոր կէտերուն տէր դառնալ :

Քամինայի մէջ — Քաթանկայի հիւսիս Արեւելքը՝ պելժ զինուորները օդնութեան փոթացած եւ յաջողած են ապատել մազապուրծ, տեղւոյն Եւրոպացիները , որ չորեկառքի մը մէջ պաշարուած՝ չար – դուելու վտանգին տակ կը գտնուէին :

Միւս նահանգներուն մէջ ալ կռիւներ եւ սարսռազդեցիկ դէպքեր պատահած են :

Քիվու նահանգի զօրքերն ալ ապստամ – բած են, իրենց կարգին : Եւրոպացիները

ՄԵՐ ԱՑՑԵԼՈՒՆԵՐԸ

Խմբագրատուն այցելեց Պ. Տիգրան Թոսպաթ, խմբագրապետ Պէյրութի Այգ եւ Ֆրանսերէն Լը Սուար Թերթերուն , նախկին երեսփոխան Լիբանանի խորհր – դարանին : Մեր պաշտօնակիցը քանի մը օր պիտի մնայ Փարիզ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՑՋԸՆՀԱՈՒՐԸ յայտարարեց Թէ պի – տի չհանդուրժէ որ տամպնալար վար – չաձեւ մը հաստատուի Գուադալի մէջ : Բայց Պրուչչեւ կ'ըսէ Քասթրոյին որ հոգ չընէ , ինք կռնակը կեցած է եւ եթէ Ամե – րիկա մէջտեղ , խորհրդային հոթիւնները պիտի տեղան Ամերիկայի վրայ :

ՏԸ ԿՈԼ Փարիզ վերադարձաւ Նորման – տիի շրջագայութենէ վերջացնելէ ետք : Նախագահը խօսեցաւ Ալժերիոյ , Հաստա – բակագետութեան , Թերաճ երկիրներու օ – ժանդակութեան մասին եւ մասնաւոր յի – շատակութեամբ մը ողեկոչեց բանակը : Ալժ . Ազատ . Ճակատի պաշտօնաթերթը կը յայտնէ Թէ տը Կոլլ ճառերէն յայտնի եղաւ որ ինք է Մըլէօնի խօսակցութեանց ձախողութեան պատճառը , որովհետեւ իրրեւ պարտեաններ կ'ուզէ ընդունել Ա – պագի պատուիրակութիւնը : Գալով « Ա – ժերական Ալժերիոյ » , Թունուզի Թերթին համար ուրիչ բան ըսել չէ քան « մարսի – լիական Մարսիլիա» :

(Շար.ը կարդալ Ի. էջ)

պարպած են Ռուանդա-Ուրունտի քաղա – քը : Կոմայի մէջ, Պելժ ուժերը ստիպուած եղած են միջամտելու որպէսզի ապատեն պաշարուած եւ նեղ կացութեան մատ – նուած երկու հարիւր Եւրոպացիները : Դեռ կռիւները կը չարունակուին : Մա – Թատի Փորթուգալի դեսպանատունը հըր – կիզուած է , ըմբոստներուն ձեռքով :

Իրերու այս կացութեան մէջ Եւրոպա – ցիները կը չարունակեն երկրէն փախչիլ : Ամէն ժամ Պրիւսէլ կը հասնին՝ կիներով եւ մանուկներով լեցուն օդանաւեր : Պը – րազավիլ — Ֆրանս . Քոնկօ — եւ Ռոտ – զիա լեցուած են՝ փախստական Եւրոպա – ցիներ :

Պրիւսէլ հասած զաղթականները՝ իրենց դլխուն պատահած դէպքերը կը պատմեն : Բոլորն ալ սարսռազդեցիկ են : Իպապէլ Թէյքսերա , տասնըչորս տարեկան աղ – ջնակ մը պատմած է Թէ ինչպէս իր աչ – քերուն առջեւ քոյրը բռնաբարուած է , երկու խափչիկներու կողմէ : Թիզվիլի մէջ խափչիկ զինուորներ կուսանոց մը մտած՝ ու մանկամարդ աղջիկներու վրայ յար – ձակած են : Ուրիշ տեղ մը՝ բռնաբարելէ ետք՝ կիներուն արգանդները ճեղքած են :

Խափչիկները իրարու դէմ ալ կռուած են : Քասայի նահանգին մէջ, որ հարուստ է ադամանդի հանքերով, Պալուպա եւ Լիւլիւյա ցեղախումբերները վերսկսած են իրարու դէմ պատերազմիլ՝ նետերով եւ տուրներով : Գիւղեր եւ տնակներ հրկիզ – ուած են :

Միւս կողմէ Քաթանկա նահանգը, որ 500·000 քառ· քիլոմեթր տարածութիւն մը ունի եւ մօտ 1·500·000 բնակչութիւն ու հարուստ է երկաթի, ածուխի եւ յարգի մետաղներու հանքերով, որոշած է անջատուիլ եւ Ր. անկախութիւնը հռ – չակել :

Պրիւսէլի մէջ քանի հազար ցուցարար – ներ «կառավարութիւն հրաժարէ» , «Թող Թագաւորը խօսի» , «էյսքենս կառափ – նաս» պոռացած են : Ոստիկանութիւնը միջամտած է : Այսուհանդերձ պատա – մաւորութիւն մը վարչապետին ներկա – յացած է ու պահանջած է որ ձեռք առնը – ւին Եւրոպացիներու կեանքը պաշտպա – նող հարկ եղած միջոցները :

ՄԱՐԴԸ ԱՆՁՆԱԿԱՆ

(ՊՐՈՒՅՏ)

Ի միսիս էլ, երբ մեծել էր իր բոլոր ընթերկի, նորել էին իր ամբողջ ժամանակը և իր լուրց ուրախությունները։

— Ո՛վ է այդ աղջիկը։

— Ֆիլոմ, նորել իր ամուսնի մասին։

Ֆիլոմ ամուսնացել էր մի ծանր հիվանդ մարդու հետ, որ ամեն օր մահվան էր սպասում։ Ամուսնի հիվանդությունը ծանր էր ազդել նրա վրա։ Նա ամեն ինչ մոռացել էր, ամեն ինչ թողել էր, միայն ամուսնի մասին էր մտածում։ Ամուսնի ամեն մի ցանկությունը նա կատարում էր անմիջապես։ Ամուսնի ամեն մի խոսքը նրա համար օրենք էր։ Ամուսնի ամեն մի ցանկությունը նա կատարում էր անմիջապես։ Ամուսնի ամեն մի խոսքը նրա համար օրենք էր։

— Ֆիլոմ, ես ուզում եմ, որ դու ինձ համար մի բաժակ ջուր բերես։

Ֆիլոմ վեր կացավ, գնաց ջուր բերելու։ Ջուրը բերելով, նա տեսավ, որ ամուսինը քնել է։ Նա չուզեց նրան արթնացնել, դրեց ջուրը սեղանի վրա և նորից նստեց իր տեղը։

Ֆիլոմ ամուսնի հիվանդության ժամանակ ոչ մի անգամ չէր պառկել։ Նա միշտ նստած էր մնում ամուսնի մահճակալի մոտ։ Ամուսինը ամեն մի ցանկություն հայտնելիս, նա վեր էր կենում և կատարում էր նրա ցանկություն

ՀԵՔԻԱԹ
ԴՈՒՔ ՉՈՏՈՒՄԸ ՀԱՅՈՑ ՀՈՂԸ

ԱՌ.

Հայրենասեր տաղանդավոր գրող, որ ամբողջ կյանքը նվիրեց հայ ժողովրդի ազատագրության գործին, ծնվել է 1841 թ. Վանում։ Ավարտել է Վանի Առաքելոց վարժարանը։ Ուսումնառության տարիներին ինքնակրթությամբ զբաղվել է հայոց պատմությամբ, հետաքրքրվել ժողովրդական բանահյուսությամբ, ուսումնասիրել հին ձեռագրեր։ Ուսումնական տարիներին էլ Ռափայելը հանդես է եկել հայրենասիրական բանաստեղծություններով։ Ավարտելուց հետո նա ուսուցչություն է արել Վանում, Մուշում, Բաղեշում, Սասունում, Կարինում, Կեսարիայում, Կ. Պոլսում։ Ռափայելը մահացել է 1901 թ. Կ. Պոլսում։

Ռափայելի գրական ժառանգությունը հարուստ է և բազմազան։ Նա գրել է պատմական, հայրենասիրական, սոցիալական, ազգագրական, հոգեբանական, ծաղրական, երգիծական, ինչպես նաև մանկական բանաստեղծություններ։ Ռափայելի ստեղծագործությունների մեծ մասը մնացել է անտիպ։ Նրա ձեռագրերը պահվում են Մատենադարանում։

Ռափայելի ստեղծագործության մեջ առանձնահատուկ տեղ է գրավում հայրենասիրական թեման։ Նա ամենուր ձգտել է ներշնչել ընթերցողին հայրենասիրական զգացումներ, հայրենիքի հանդեպ սեր, նրա անցյալի հանդեպ հպարտություն։ Ռափայելի հայրենասիրական պոեզիայի գագաթնակետը «Հեքիաթ հին ժամանակների» պոեմն է։ Այն գրվել է 1870-ական թվականներին։ Պոեմի հերոսը Հայկ Նահապետն է։ Ռափայելը նրան ներկայացնում է որպես ազատասեր, անձնազոհ հայրենասեր, որ ամբողջ կյանքը նվիրել է հայրենիքի ազատագրության գործին։ Հայկ Նահապետը պոեմում ներկայացվում է որպես ժողովրդի միավորիչ, որ կարողանում է հավաքել ցրված հայերին, ստեղծել հզոր պետություն։ Պոեմում Հայկ Նահապետը հանդես է գալիս որպես ժողովրդի ազատագրության գաղափարի կրող։ Նա ոչ միայն ինքն է պայքարում, այլև ոգեշնչում է ուրիշներին։ Պոեմում Հայկ Նահապետը ներկայացվում է որպես ժողովրդի ազատության համար պայքարող հերոս։

Ռափայելի հայրենասիրական պոեզիայի մեջ կարևոր տեղ է գրավում «Հայոց աշխարհ» բանաստեղծությունը։ Այստեղ ևս հեղինակը հայրենիքը ներկայացնում է որպես ազատության համար պայքարող երկիր։ Ռափայելը հպարտությամբ է խոսում հայ ժողովրդի անցյալի մասին, նրա հերոսական գործերի մասին։ Նա կոչ է անում հայերին միավորվել, պայքարել հանուն հայրենիքի ազատության։

Ռափայելի պատմական պոեմներից մեծ հետաքրքրություն է ներկայացնում «Վարդան Մամիկոնյան» պոեմը։ Այստեղ ևս հեղինակը ներկայացնում է Վարդանին որպես ազատասեր հերոսի, որ պայքարում է հանուն հայրենիքի ազատության։ Ռափայելը Վարդանի մեջ տեսնում է ազգային հերոսի, որ կարողանում է միավորել ժողովրդին, ոգեշնչել նրան պայքարի։

Ռափայելի պատմական պոեմներից հետաքրքրություն է ներկայացնում նաև «Վահագն Վահունի» պոեմը։ Այստեղ ևս հեղինակը ներկայացնում է Վահագնին որպես ազատասեր հերոսի, որ պայքարում է հանուն հայրենիքի ազատության։ Ռափայելը Վահագնի մեջ տեսնում է ազգային հերոսի, որ կարողանում է միավորել ժողովրդին, ոգեշնչել նրան պայքարի։

Ռափայելի պատմական պոեմներից մեծ

ՖՈՒԹՊՈԼԻ Եւրոպայի բաժակին մի – րացաւ, Կիրակի օր Խորհրդ. Միութիւնը մէկի դէմ երկու կէտով պարտութեան մատնելով Եուկոսլաւիան ։ Այս վերջինը 0ի դէմ 1ով յաղթած էր առաջին կիսա – խաղին, բայց երկրորդին՝ 1 – 1 հաւասար մնացին ։ Երկու քառորդական ժամը եր – կարաձգումով Խորհրդ. Միութիւնը յաղ– թեց ։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՇՐՋԱՆԸ հեծանիւով եղե– րական օր մը ապրեցաւ Կիրակի ։ Ֆրան – սացի ախոյեան Ռոժէ Ռիվիէռ փոսի մը մէջ ինկած է եւ հազիւ ազատած՝ մահէ ։

PIANOS

ՀԻՆ
Գ Ի Ն Ե Ր Ո Վ
ՆՈՐ
ՎԻՃԱԿԻ ՄԷՋ ԴԱՇՆԱԿՆԵՐ

PANE

18, RUE RAMBUTEAU - Téléphone : ARC .22-14

Ամէն տեսակ նորոգութիւն
Դաշնակում
Կատարեալ աշխատանք
Զեղչեալ գիներով

PARIS

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՅԵՐԵԿՈՅԹ
ԱՆՄԱՀ ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԷՀԼԻՐԵԱՆԻ

ՄԱՀՈՒԱՆ ԱՌԹԻՒ

ՆԻՍԻ ՄԷՋ

17 Յուլիս, Կիրակի կէսօրէ ետք ժամը 3·30ին, Քաֆէ Լիոնի վերնայարկը (*Ավընիւ տը լա Վիքթուար*) ։

Կը նախագահէ ՇԱՀԱՆ ՋՕՏԵԱՆ ։

Կը խօսի ԱԶԱՏ ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ ։

Գեղարուեստական պատշաճ բաժին ։

Մուտքը ազատ է ։

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

1960 – 1961 տարեշրջանի արձանագրու– թիւնները բացուած են ։ Արձանագրու – թեան համար դիմել վարժարան, 1 Պուլ· տիւ Նոր, Լը Րէնսի ։

ՀԵՌԱՁԱՅՆ 927 – 01,72

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
ԾԱԽՈՒ Է

Հիւանդութեան պատճառով ծախու է Մարսէյլի միակ հայ զբաղմանատունը, 34 տարուան հաստատութիւն ։ Պատ – րաստ եւ շահաւոր գործ ։ Մանրամասնու– թեան համար դիմել՝

Գ. ԾԵՐԻԿԵԱՆԻ

13 Rue des Dominicaines, Marseille 1

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ՄԵԿՆՈՂ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր ընթերցողներուն արձակուրդի ա – միսները, արձակուրդի շրջան է նաեւ թերթին առաքումով զբաղող մեր պաշ – տօնեաներուն համար՝ որոնց կարգաւ բացակայութիւնը զգալի կերպով կը դժ– ուարացնէ մնացողներուն առօրեայ աշ – խատանքը ։

Կը խնդրենք մեր ազնիւ բաժանորդնե – րէն որ, արձակուրդի առժամեայ հասցէի փոփոխութեան համար, նախընտրաբար հանին դիմել որեւէ թղթատարական գր – րասենեակ ։

Ընթացիկ պարզ եւ ձրի գործո – ղութիւն մըն է, որուն գործադրութեան համար պէտք է լեցնել տեղւոյն վրայ տը– րամադրելի՝ հետեւեալ խորագիրով դե – ղին թուղթը · —

Formulaire No 755-A — ORDRE DE RÉEXPÉDITION (Changement d'adresse temporaire)

Կանխաւ շնորհակալութիւն մեր բաժա– նորդներուն որ պիտի ուզեն այդ ձեւով դիւրացնել մեր գործը ։

Բացառաբար մեր խնդրանքը գործա – դրելու անկարելիութեան մէջ գտնուող բաժանորդներուն համար, հասցէի փո – փոխութեան ծախքն է՝ 2·50 Ն· Ֆ· , կանխաւ վճարելի ։

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄ

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ԿԵԴՐ· ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

ՏԻԿԻՆ ՀՈՒՐԻ ԻՓԷԿԵԱՆ-ՊՈՒՍՏԱՔԵԱՆԻ

կողմէ Ամերիկահայ գաղութին մասին ։

Շաբաթ, Յուլիս 16, ժամը 21ին Մշա – կոյթի Տան Սողոմոն Թէհլիրեան սրահը, 17 *Րիւ Պլէօ* ։

Կը հրաւիրուին ընկերներ, ընկերուհի – ներ եւ համակիրներ ։

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Տէր եւ Տիկին Խաչիկ Կիւլպոլեան Օն – նիկ Իսկէնտէրեանի մահուան առթիւ փո– խան ծաղկեպսակի 25ական Ն· Ֆ· կը նուիրեն Հայ Մշակոյթի տան Շ· Միսաք– եան եւ Ս· Թէհլիրեան սրահներուն եւ 50 Ն· Ֆ· *«Հայ – Բոյժ»ին ։ (Ստանալ «Յառաջ»էն)* ։

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Ֆ· Կ· Խաչի Լիոնի մասնաճիւղին կողմէ ։

17 *Յուլիս, Կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ Կապիյոնի սրճարանին գեղատեսիլ պարտէզին մէջ* ։

Գեղարուեստական բաժին .— Հայկա – կան նուագ եւ երգեր բարձրախօսով ։

Ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով ։

Կը հրաւիրուին Լիոնի եւ շրջանի հա – յութիւնը ։

Անձրեւի պարագային ապահով վայր ։

ՇԱՏ ՅԱՐՄԱՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

Միայն հայրենակիցներու համար, բը – նակարաններու ներկի աշխատանքներու համար եթէ կ'ուզէք ամէն ձեւով գոհ մը– նալ դիմեցէք՝

Djamdjian

67, Rue de Vaugirard - Paris 15

Հ· Յ· Դ· ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՃԱՄԲԱՐ

ՕԳՈՍՏՈՍ 1 – 31

Hotel Splendid - Laffrey (Isére)

1000 *մեթր բարձրութեան վրայ, գեղա– տեսիլ լճի մը ափին, բոլոր յարմարու – թիւններով օժտուած մեծ պանդոկի մը մէջ ։ Խաղաղաւէտ եւ լողանք ։ Խմբական պտոյտներ, դասախօսութիւններ եւ գե – ղարուեստական երեկոյթներ* ։

ՕՐԱԿԱՆ 8·50 Ն· Ֆ·

Արձանագրութեանց համար դիմել Շա– բաթ օրերը՝ 17 *Րիւ Պլէօ, կէսօրէ վերջ ժամը* 2 – 6 ։

ՆԻՍԻ խումբին համար արձանագրուիլ Օր· Շաքէ Գաբրիէլեանի մօտ, 19 *Պուլվ·* Մասենա, Նիս ։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Պուքրէշէն Աղաւնի Քեփէճեան (ծնեալ Պէրպէրեան) կը փնտռէ իր եղբայրը՝ Եղուարդ Պէրպէրեան, ծնած Քոսթանցա (Ռումանիա), հօրը անունը՝ Միհրան, մօրը՝ Արշալուհի ։ Գրել՝

S. KABADIAN

8, Rue St. Hyacinthe - Paris 1er

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տիկին Վահան Փաստըրմաճեան, Օր· Թամար Փաստըրմաճեան, Տէր եւ Տիկին Կարօ Փաստըրմաճեան եւ աղջիկը եւ բո– լոր պարագաները շնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ, գը– րաւոր, ծաղկեպսակով կամ փոխան ծաղ– կեպսակի նուէրներով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց ամուսնոյն, հօր, մեծ հօր եւ ազգականին՝

ՎԱՀԱՆ ՓԱՍՏԸՐՄԱՃԵԱՆԻ

մահուան առթիւ ։

ՆՈՒԷՐՆԵՐ

Իսէէն ընկեր Կարապետ Թօփալեան շնորհակալութիւն կը յայտնէ Լիոնահա – յութեան եւ մասնաւորաբար Հարէլեան, Միսաք Միրզէ եւ Կէնճեան ընտանիքնե – րուն, Տիկին Թագուհիին եւ տեղւոյն հո– գեւոր հովիւին, իր կնոջ հիւանդութեան ընթացքին անոնց տարած հոգատարու – թեան համար եւ այս առթիւ կը նուիրէ երեսուն Ն· Ֆ· Սողոմոն Թէհլիրեան սրա– հին, երեսուն Ն· Ֆ· Կապոյտ Խաչի օգա– փոխութեան կայանին, երեսուն Ն· Ֆ· Լիոնի եկեղեցաշէն յանձնախումբին եւ 20 *Ն· Ֆ· «Յառաջ»ի բարգաւաճման ։ (Ստա– նալ «Յառաջ»էն)* ։

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Տէսինի մէջ «Հերոսներու Օր»ը կը տօն– ուի, նախաձեռնութեամբ Հ· Յ· Դ· Տէ– սինի եւ Լիոնի կոմիտէներուն կողմէ ։ Յուլիս 31ին, Կապիյեօնի սրճարանի ծա – ռախիտ պարտէզին մէջ ։

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՍԵՒՐ

1960 - 1961

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԵՇՐՋԱՆԻՆ ԱՐ - ՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԲԱՑՈՒԱԾ ԵՆ ։

ԲԱՑՈՒԱԾ են նաեւ Պաքալօրէայի *երկ– րորդ մասին երկու նոր դասարանները —*

Ա) Տարրական Ջափագիտութիւն

Mathématiques Elémentaires

Բ) Փորձառական Գիտութիւններ

Sciences Expérimentales

Պայմաններուն համար դիմել՝

DIRECTION DU COLLÈGE SAMUEL MOORAT

26, Rue Troyon, SEVRES (S. et O.)

Tél. : OBS. 18-28

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»ը 8 *Հոկտեմ - բեր, Շաբաթ ժամը 21էն մինչեւ առա - ւօտ, Հինգերորդ Թաղամասին քաղաք - պետարանի շքեղ սրահներուն մէջ* ։

ՈՂԲԱՑԵԱԼ ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԷՀԼԻՐԵԱՆԻ ՍԳԱՀԱՆԴԷՍԸ 6 *Նոյեմբեր, Կիրակի կէ– սօրէ վերջ, Սորպոնի մէջ* ։

ՀԱ ՄԱՆ ԱՐԱ ● HA MAN ARA

par

LES BARCLAY

super 70.335 — 45 T. — simple 60.212

Discophiles Arméniens!

C'est une danse de chez vous à la mode de chez nous.

EN VENTE PARTOUT

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »

ԱՐԵՒԸ բնութեան կուտայ կապոյտ երկինք, կանաչ սար ու ձոր, գոյնզգոյն ծաղիկներ եւ զուարթ լոյս ···

ԱՐԵՒԸ կրնայ ձեր տունն ալ ողողել իր զուարթ լոյսով ու գոյներով եթէ ձեր բնակարանը ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԷՔ, ԶԱՐԴԱՐԷՔ և ՆԵՐԿԷՔ

ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՎ

PEINTURES THOMLAC

16 Bis, Bd. Sébastopol PARIS 4e

Tél. : ARC. 26-61 — Métro : (CHATELET - HALLES)

136, Rue des Bourguignons

ASNIÈRES - BOIS-COLOMBES

ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ

Մեր սեփական արտադրութիւնը եղող ! ամէնէն արդիական ճաշակով հնար– ուած առաջնակարգ ներկեր, գոյներու մեծ ընտրութիւն սէնիբէթիք *եւ* վինիլիք *պատրաստութիւններու ։ Նորայթ իւղաներկեր, պատի սիրուն թուղթեր,* ամէն տեսակ լինոլէոմ եւ փլասթիք ։

Ձեր բնակարաններուն արտաքին եւ ներքին խնամքներուն համար անհրաժեշտ բոլոր նիւթերը ։

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ

52, RUE CHALON. PARIS 12 — 64, BLD. DE BELLEVILLE, PARIS 20

166, AV. ARISTIDE BRIAND, PAVILLON-SOUS-BOIS - SEINE

4 BIS, RUE P. V.-COUTURIER, ARGENTEUIL - S. ET O. — 18, RUE BRÉZIN, PARIS 14

24 RUE PAUL VAILLANT-COUTURIER, ALFORTVILLE

48 BIS RUE DALAYRAC. FONTENAY SOUS BOIS

ՍԱԿԱԳԻՆ ԸՆԹԱՑԻԿ ԱԶԴԵՐՈՒ

ՄԷԿ ԱՆԳԱՄՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՄԱՀԱԶԴ	30 Ն· Ֆր·	մինչեւ 1/4 սիւնակ
ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ	15 Ն· Ֆր·	մինչեւ 1/8 սիւնակ
ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ	10 Ն· Ֆր·	» » »
ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ	15 Ն· Ֆր·	» » »
ՀԱՐՍԱՆԻՔ, ՆՇԱՆՏՈՒՔ	20 Ն· Ֆր·	» » »
ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ	10 Ն· Ֆր·	» » »
«ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ»	10 Ն· Ֆր·	» » »
«ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ»	5 Ն· Ֆր·	» » »
« ԾԱԽՈՒ Է »	20 Ն· Ֆր·	» » »

Այս գիները մէկ անգամ հրատարակելի եւ նշանակուած ծաւալով ազ– դերու համար են ։

Կանխիկ վճարումը պարտաւորիչ է ։

Առեւտրական կամ այլ ազդերու մասնաւոր պայմաններուն համար դիմել Վարչութեան ։

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph : PRO. 86-60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա և Հասարակապետ. տար. 40 Ն. Ֆր., վեց 22Ն. Ֆր.

Արտասահման՝ տար. 50 Ն. Ֆր. Հատը 0,20 Ն. Ֆր.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 13 ՅՈՒԼԻՍ

MERCREDI 13 JUILLET 1960

36րդ ՏԱՐԻ — Թիւ 8848 — 36EME ANNEE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 16ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4649

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ

*

Նախկին խօսքն որ ասացի՝
Չէր հայր կամ մայր, կամ այլինչ,
«Ազատութի՛ւն» դուրս թռաւ,
իմ մանկական բերանից :

Հայկական վերածնունդի ռահվիրաներէն Միքայէլ Նալբանդեանց, մէկ դար առաջ, այսպէս կը փառաբանէր ազատութիւնը իր այն նշանաւոր քերթուածին մէջ, որ կը սկսի «Ազատն Աստուած այն օրից» բառերով եւ զոր կ'երգէինք մեր դպրոցներուն մէջ, թունդ հայրենասիրութեամբ, զաղտնի, համիտեան լրտեսներու լռողութենէն հեռու :

Մեր «մանկական բերան»ները աւելի ուժգին կը հնչեցնէին մանաւանդ վերջին տունը ·

Ես մինչ ի մահ կախաղան,
Մինչեւ անարգ մահու սիւն,
Պիտի գոռամ, պիտ՝ կրկնեմ,
Անդադար՝ Ազատութի՛ւն :

Ունեցանք բազմաթիւ անձնուրաց ֆետայիներ, որոնք կախաղանի բարձունքէն «խեղդուկ ձայնով» Ա՛խ Հայաստան գոչեցին՝ երազելով ազատ ու անկախ հայրենիք մը, որու սիրոյն կը զոհուէին :

Ազատութիւնը բնատուր իրաւունք մըն է, որով աշխարհ կուգայ շնչաւոր ամէն էակ :

Սակայն չար են մարդիկ ու եսասէր :

Փոքրաթիւ զօրաւորներ իրենց կ'ենթարկեն տկարները ու կը շահագործեն զանոնք :

Նոյնն է պատկերը կենդանական աշխարհին մէջ : Մեծ ձուկեր կը կլլեն պզտիկները, Վայրի գազաններ կը յօշոտեն անմեղ, անպաշտպան կենդանիները :

Անիրա՛ւ աշխարհ :

Սանձարձակութենէն ի վեր «իրաւունքը զօրաւորին»ն է եղած :

Ու մարդիկ ըմբոստացած են յաճախ անիրաւութեան դէմ, երբ յորդած է բաժակը :

Միջին դարու խաւարամտութեան շրջանին եւ հաւատաքննութեան դաժան օրերուն քաղաքական, կրօնական ու տընտեսական երրեակ բռնակալութիւնը կաշկանդած էր հարիւր միլիոնաւոր մարդիկ հին աշխարհին մէջ, Եւրոպայէն մինչեւ Ծայր · Արեւելք :

Նոյն դրութիւնը շարունակուեցաւ մինչեւ 18րդ դար : Սակաւաթիւ աւատապետներ իրենց ենթարկեցին ճորտերը :

Ֆրանսայի մէջ ազնուապետական դասակարգն ու բարձրաստիճան կղերականութիւնը՝ կռթնած Թագաւորի միահեծան իշխանութեան վրայ՝ կը կեղեքէին ժողովուրդը :

Մտաւորական ռահվիրաներ՝ Ժան-Ժաք Ռուսօ, Մոնթէսքիէօ, Տիտրօ, Մոնթալամպէր, Վոլթէր եւ ուրիշներ իրենց գրութիւններով ազատութեան եւ հաւասարութեան գաղափարներուն սերմնացաններն եղան :

Ժամրան հարթուած էր դէպի յեղափոխութիւն, ատրիճանաբար :

1789 Յուլիս 14ին Փարիզի բնակիչները ժողովրդային պոռթկումով մը տապալեցին Պասթիյլը եւ քանդեցին զայն, դնելով միապետութեան հիմերը :

Ազատութիւն, Հաւասարութիւն, Եղբայրութիւն նշանաբանները ուժգին հնչեցին, արձագանգելով Ֆրանսայի սահմաններէն հեռու, բոլոր սորուկ եւ կեղեքուած ժողովուրդներու, ազատատենչ մարդկութեան հոգիներուն մէջ :

Մեծ յեղափոխութիւնը յեղաշրջեց մարդոց մտայնութիւնը :

Ազգերու ազատութիւնը դարձաւ օրա –

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՔՈՆԿՕ ՄԱԿԻ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ԿԸ ԴԻՄԷ

ՔԱԹԱՆԿԱ ԱՆԿԱԽՈՒԹԻՒՆ ՀՌՉԱԿԵՑ

Քոնկոյի վեց նահանգներուն մէջ կացութիւնը միշտ եղերական է : Խառնակութեանց առաջին օրերուն միջադէպերը եւ կռիւները կեդրոնական քաղաքներուն մէջ տեղի ունեցան միայն : Այժմ, չարժումը տարածուած է երկրին մինչեւ հեռաւոր անկիւնները : Դժնդակ կացութեան մատնուած են Եւրոպացիները : Հարիւրաւորներ սպաննուած են, ու նոյնքան եւ աւելի վիրաւորեալներ եւ բռնաբարուածներ կան : Որոշ վայրերու մէջ պաշարուած՝ ջարդուելու վտանգին տակ կը գտնուին : Նորակազմ կառավարութիւնը կացութեան տէրը չէ :

Կառավարութիւնը դիմած է ՄԱԿի օժանդակութեան : Վարչապետ Լումումպա բանակը վերակազմելու մտադրութեամբ զինուորական մասնագէտներ խնդրած է ՄԱԿի փոխ-քարտուղար՝ Պունչէն, որ Քոնկօ կը գտնուի, այս միջոցին : Առաջին անգամ է որ այս տեսակ աջակցութեան մը շուրջ դիմում կ'ըլլայ : Հաւանաբար ՄԱԿը ընդառաջ երթայ դիմումին : Ամերիկա արդէն իսկ պատրաստ է զինուորական ուժեր ղրկելու :

Մինչ այդ, Եւրոպացիները կը շարունակեն փախչիլ : Հակառակ պելժ ուժերու միջամտութեան, վտանգաւոր կացութեան մատնուած են, հոս ու հոն : Կափանքայի մէջ, 70 ամերիկացի քարոզիչներ իրենց ընտանիքներով պաշարուած են կայանի մը մէջ : Քառասուն մանուկներ կը գտնուին պաշարուածներուն մէջ :

Ելիզապէթվիլ մեռած քաղաքի մը տըպաւորութիւնը կը թողու : Արդարեւ, ամէն տեղ կռիւներու եւ կողոպուտներու հետքեր կը նշմարուին : Պելժ ուժերը քաղաքին տէր դարձած են : Քաթանկա եւ Քասայի նահանգներուն մէջ սպաննուած Եւրոպացիներու թիւը կարծուածէն շատ աւելի է : Խափշիկ ըմբոստները հարիւրաւոր Եւրոպացի պատանդներ առնելով տարած են : Սովորութիւն դարձուցած են բռնաբարել կիները ու յետոյ սուիններով ճեղքել արգանդները : Ոստեզիա տանող ճամբուն վրայ ինը Եւրոպացիներ գտնուած են՝ ծառերէն կախուած : Նոյն վայրերուն մէջ կատաղի կռիւներ տեղի ունեցած են Եւրոպացիներուն եւ խափշիկներուն միջեւ :

Խառնակութիւններ ծայր տուած են երկրին հիւսիսային եւ արեւելեան սահմաններուն վրայ :

Քաթանկա նահանգը բաժնուած ու իր անկախութիւնը հռչակած է : Թչոմբ՝ նահանգի վարչապետը յայտարարած է թէ «Քաթանկայի կառավարութիւնը որոշած է կարգ ու կանոնի եւ խաղաղութեան քաղաքականութիւն մը կիրարկել» : Այս առթիւ բաժանումին պատճառ թուած է «կեդրոնի կառավարութեան որոշումը համայնավարութիւն պարտադրելու» : Քաթանկա կ'ուզէ Պելժերուն հետ գործակցիլ : Քոնկոյի ամէնէն հարուստ նահանգն է : Երկուշաբթի օր Քաթանկայի բաժնեթուղթերը անակնկալ յաւելում մը ունեցան Փարիզի սակարանը :

Պելժ վարչապետը՝ Էյսքէնս յայտարարած է թէ իր կառավարութեան քաղաքականութիւնը պիտի ըլլայ «հաստատամտութիւն զինուորական գետնի վրայ եւ ճկունութիւն դիւանագիտական մարզին ներս» : Դժգոհութեան ալիք մը ծայր տուած է Պելժիոյ մէջ : Ժողովուրդը կը մեղադրէ կառավարութիւնը որ երեսի վրայ ձգեց Քոնկոյի Եւրոպացիները : Նոր ուժեր պիտի ղրկուին Քոնկօ : Մինչեւ շաբթու վերջ վեց հազարի պիտի հասնի անոնց թիւը :

Անգլիոյ վարչապետը, Մաքմիլըն յայտարարեց թէ պիտի չմիջամտեն Քաթանկայի մէջ : Միջամտութիւն կ'ըլլայ այն պարագային միայն, չեշտեց ան, երբ Քաթանկա նման բաղձանք կը յայտնէ :

ԵՂԲԱՅՐԱՍՊԱՆ ԱՐԱՐՔՆԵՐ ՊԷՅՐՈՒԹԻ ՄԷՋ

Այգակէն (Յուլիս 8 եւ 9), ցաւով կ'իմանանք որ եղբայրասպան կռիւներ տեղի կ'ունենան Պէյրութի մէջ : Այս առթիւ մեր պաշտօնակիցը հետեւեալ մանրամասնութիւնները կուտայ —

«Երէկ՝ Հինգշաբթի, առաւօտեան ժամը 10ին, Հաճընի եւ Խալիլ Պէտէվիի մէջ որջացած սառահակներ նոր ոճիր մը եւս գործեցին, օր ցերեկով, հասարակաց ճամբու վրայ, հանրակառքի մէջ սպաննելով ընկեր Կարապետ Կիւլվարդեանը : Վերջին 15 օրուան ընթացքին այս երրորդ ոճիրն է որ կը գործուի ոճրագործներու այդ խմբակին կողմէ :

Ընկեր Կիւլվարդեան, որ տակաւին քանի մը ամիս առաջ ոճրափորձի ենթարկուած էր նոյն ճամբուն վրայ՝ գաշոյնի բազմաթիւ հարուածներ ստանալով, այս անգամ զոհ գնաց գուագիր գնդակներու : Ոճրագործները Հաճընէն դուրս գալով, հանրակառքի մէջ, մեծ բազմութեան մը առջեւ, հրազէնի բազմաթիւ հարուածներ պարպած են շատ մօտէն : Գնդակներէն երկուքը զանկէն մահացու կերպով վիրաւորած են ընկեր Կիւլվարդեանը, որ հազիւ հիւանդանոց հասած, աւանդած է իր հոգին :

Ընկեր Կիւլվանդեանի սպանութեան պէշերը, Հինգշաբթի, անծանօթներու կողմէ, յարձակման կ'ենթարկուի Պ. Սուրէն Կիտուր, եւ ծանրօրէն վիրաւորուելով հիւանդանոց կը փոխադրուի :

Յաջորդ օր, Ուրբաթ, անպատասխանատու ոճրի մը զոհ կ'երթայ ուրիշ հայ երիտասարդ մը :

Երէկ առաւօտ Հաճնոյ առջեւ, ծանօթ խառվարարներ յարձակման կ'ենթարկեն ապահովութեան ուժերը՝ ռումբ մը նետելով ոստիկանական ճիփի մը վրայ : Ոստիկան մը կը վիրաւորուի :

Մեր կուսակցութիւնը խստիւ կը դատապարտէ այս հայասպան ոճիրները, որոնք ոչ միայն կը վարկաբեկեն մեզ, այլ կը սպառնան մեր գաղութի անդորրութեան եւ հանրային կեանքին : Այն տարրերը, որոնք կ'ուզեն տեւապէս խառվայոյզ վիճակի մէջ պահել մեր գաղութը եւ յետին նպատակներ կը հետապնդեն՝ պէտք է անդրադառնան ծանր հետեւանքներուն, որ կրնայ ունենալ այս կացութիւնը եւ վերջ տան նման ապիրատ արարքներու :

Այս գարշելի ոճիրները, որոնց յաճախ զոհ կ'երթան անմեղներ, ընդհանուր մըտահոգութեան առարկայ դարձած են Լիբանանի Հայութեան համար, որ կը պահանջէ վերջ տալ եղբայրասպան սպանդին : Մինչեւ ե՞րբ Հայու արիւնը պիտի հոսի Հայու ձեռքով : Ե՞րբ վերջ պիտի գտնէ այս ոճրաբոյր մթնոլորտը : Ոչ ոք չահ կրնայ ակնկալել նման դէպքերէ :

Պէտք է գուրգուրալ իւրաքանչիւր Հայու կեանքին եւ մէկ անգամ ընդմիշտ վերջ տալ արիւնահոսութեան :

— Աւա, ա՛ռ, ա՛ռ ...

կարգի հրատապ հարց, ամէնուրեք :

Հարիւր եօթանասունեւմէկ տարի է վեր քանի՛ քանի՛ աշխարհակալ կայսրութիւններ տապալեցան եւ քանի՛ քանի սորուկ ազգեր ազատութիւն գտան :

Շարքը չէ վերջացած դեռ –

Պէտք չէ երբեք յուսահատիլ :

ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

ՆՈՐ ՕՐԻՆԱԳԻԾ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

ՄԱՀԱՊԱՏԻԺ՝ ԱՆՈՆՑ ՈՐՈՆՔ ՓՈՔՐ ՏՂՈՑ ՎՐԱՅ ԿԸ ՅԱՐՁԱԿԻՆ ԵՒ ԱՆՏԱՌՆԵՐ ԿԸ ՓՃԱՑՆԵՆ

Պատժական Թրքական օրէնքին մէջ անտառ փճացնելու եւ փոքր տղաք բռնաբարելու յանցանքներու վերաբերեալ յօդուածները անբաւարար նկատուած են եւ որոշուած է փոփոխութեան ենթարկել : Նոր օրինագիծով պատիժները պիտի սկըսին 15 տարի բանտարկութեամբ եւ ծանրակշիռ պարագաներու վերածուին մահապատիժի :

Ըստ օրէնքին նոր տրամադրութիւններու 11 տարեկանէն փոքր տղու մը վրայ գործուած յարձակումի մը պատիժը մահ պիտի ըլլայ :

Ծանր պատիժներու պիտի ենթարկուին նաեւ անոնք որոնք աղջիկ կամ կին կ'առեւանգեն :

✕ Թուրքիոյ Բ. Հանրապետութեան Սահմանադրութեան Հարցարանին Հալէ կուսակցութիւնը պատասխանեց 49 էջ—նոց տեղեկագրով մը, ուր կ'առաջարկէ որ Ազգային Միութեան եւ առժամեայ կառավարութեան անդամները Բ. Ազգ. Ժողովին իսկական անդամներ ըլլան եւ ինչպէս է Անգլիոյ մէջ, Թուրքիոյ մէջ ալ ընդդիմադիր կուսակցութիւններու առաջնորդներուն, նախարարներու հաւասար թոշակ տրամադրեն :

✕ Հաւանական կը նկատուի որ Կիւրսէլ տեսակցի Ինէօնիւի հետ :

✕ Յուլիս 15ին հրապարակ պիտի հանուին Հիւրրիյէթ փոխառութեան մուրհակները :

✕ Թարսուսի մէջ բանուորներու եւ ոստիկանութեան միջեւ դէպքեր պատահեցան : Զուքուրօվա գործարանին տէրերը Հալքեան ըլլալով անկեալ իշխանութենէն օժանդակութիւն չէին ստանար եւ դժբնդակ դիրքի մատնուած էին : 1500 բանուորներ որոնք մէկուկէս ամիս է դրամ չէին ստացած, լուռ ցոյց մը ըրին գործարանին դէմ, բայց միջադէպեր պատահեցան եւ 12 այր եւ կին բանուորներ հակողութեան տակ առնուեցան :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՇՈՏ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ հայ ծանօթ ակադեմականը Փարիզ հասած է խորհրդային չորս զբօսաշրջիկներու հետ : Այցելած են Իւմանիթէին, ապա մեկնած՝ Նիս :

ԽՐՈՒՇՉԵՒ հաղորդեց Գուպայի կառավարութեան որ պատրաստ է գնելու այն 700·000 թոն շաքարը զոր Ամերիկա չուզեր առնել : Հավանայէն կը տեղեկացնեն թէ Ֆիտէլ Գասթրօ հիւանդ է :

ԿՐԵՄԼԻՆԸ յայտարարեց թէ Յուլիս 1ին խորհրդային օդանաւերը վար առած են ամերիկեան ռմբացիկ օդանաւը որ կորսուած էր Նորվեկիոյ վրայ : Խորհրդային Միութիւնը բողոքած է Ուաշինկթընի կառավարութեան մօտ, յայտարարելով որ ամերիկեան օդանաւ մը բռնաբարած է խորհրդային սահմանները : Ամերիկացիները կը յայտարարեն թէ այդ բռնաբարումը ակամայ եղած է :

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ մէջ ընտրական պայքարը կը շարունակուի : Հաւանական կը նկատուի որ Քեննէտի դեմոկրատ թեկնածուն ըլլայ :

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏՈՒՆ

Հայ Մշակոյթի Տան Կեդր. Յանձնախումբը շնորհակալութեամբ ստացած է 806·600 հին ֆրանք «Գոյամարտ» օրացոյցի 1958 տարուան զուտ հասոյթը :

ՃԱՓՈՆ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱ

Ընկերվարականներու ցոյցերը կը շարունակուին Թոքիոյի մէջ: Ցուցարարներ եւ գործաւորական միութիւններ կը պահանջեն վարչապետին հրաժարականը, խորհրդարանին լուծումը: Օրէնքէ դուրս են իրենց ցոյցերը, հակասահմանադրական են իրենց պահանջները: Վարչապետ մը կը հրաժարի՝ երբ անվստահութեան քուէ կը ստանայ խորհրդարանին մէջ: Խորհրդարան մը կը լուծուի՝ երբ իր պաշտօնավարութեան շրջանը կը լրանայ, երբ անկարելի կ՚ըլլայ մեծամասնութիւն մը կազմելով կառավարութիւն մը, գործադիր իշխանութիւն մը ունենալ:

Վարչապետը Ամերիկայի նախագահը հրաւիրեց Ճափոն երբ պիտի կատարուէր Ճափոն-ամերիկեան դաշնագրին վաւերացումը: Զուգադիպումը առիթ տուաւ չէզոքութեան կողմնակիցներուն բողոքել այցին դէմ, դաշնագրին դէմ: Ցուցարարները յաջողեցան յետաձգել տալ այցը, բայց վաւերացուեցաւ դաշնագիրը:

Խորհրդ. մամուլը խանդավառ է, յաղթութիւն մը կը նկատէ այցին յետաձգումը: Ուրախ է որ Այզընհաուըրի նախագահական ասպարէզը վերջ կը գտնէ ձախողանքներով: Ուրախ է որ համայնավար երկիրներու շուրջ քաշուած ամերիկեան պաշտպանողական գօտին կը քակուի եւ կը յուսայ թէ Ամերիկայի բարեկամները պիտի հեռանան Արեւմուտքէն: «Զանկ Քայ Չէք մեռեալ մըն է, Սիկման Ռի տապալած, Մենտերէս բանտը, Նուրի Սայիտ անհետացած»:

Ընկերվարականներ եւ համայնավարներ խորհրդային եւ չին ազդեցութեան տակ չէզոքութիւն կը պահանջեն, որպէսզի երկիրը համայնավարութեան ենթարկուի, խորհրդայինն ու չինը տիրապետող ըլլան: Ուսուցիչներ եւ ուսանողներ չէզոքութիւն կ՚ուզեն համոզուած ըլլալով որ համաշխարհային ներկայ պայքարին մէջ կրնան խուսափիլ պատերազմէ մը: Կը փափաքին որ ոչ-յարձակողական դաշինք մը կնքուի դրացի երկիրներու հետ, առեղծուի ոչ-հիւլէական գօտի մը Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ:

Մեծամասնութիւնը, ազատական-ռամկավար կուսակցութիւնը, համոզուած է որ դաշնագիրը օգտակար է ռազմական տեսակէտով՝ կը պաշտպանէ երկիրը Խ. Միութեան եւ Համայնավար Չինաստանի դէմ, տնտեսական տեսակէտով՝ որովհետեւ առանց Ամերիկայի օգնութեան գահավէժ անկում պիտի ունենայ իրեն տնտեսութիւնը: Ցուցարարները գիտեն թէ մեծամասնութիւն չունին խորհրդարանին մէջ եւ ամուր յենակէտ մը երկրին մէջ: Կը յենուն բանուոր դասակարգի վրայ, մինչդեռ մեծամասնութեան խարիսխն է գիւղացի եւ քաղքենի դասակարգերը:

Զարմանալի է սակայն որ երեք հարիւր հազար հոգի կ՚ազմկեն Թոքիոյի փողոցները եւ ինը միլիոն բնակիչ անտարբեր կը մնան եւ հակացոյց մը չեն կազմակերպեր եւ կը թոյլատրեն որ վարչապետին բնակարանն ու խորհրդարանը պաշարուած մնան:

Ճափոն-Ամերիկեան 1951ի դաշնագրով Ամերիկա կ՚ապահովէր ռազմական խարիսխներ Ճափոնի մէջ եւ կը հաստատէր վեհապետութիւն մը երկրին վրայ: Այդ առեն պարտուած եւ տնտեսական տագնապի ենթակայ Ճափոնը ստիպուած էր ստորագրելու դաշինքը: 1952ին Ճափոն մասամբ տիրացաւ իր վեհապետութեան, բայց Ամերիկա կ՚ազդէր Եոշիտայի արտաքին քաղաքականութեան վրայ: Ճափոնի կառավարութիւնը սակայն միշտ մերժեց չէզոքութեան կողմնակիցներու ոչ-յարձակման դաշինք մը կնքելու առաջարկը: 1959 Մայիսին հրատարակեց Կապոյտ Գիրք մը փաստելու համար թէ «Աշխարհի ներկայ կացութեան մէջ Ճափոն չի կրնար չէզոք մնալ, չի կրնար վերապրիլ որպէս անկախ, ազատ եւ ռամկավար ազգ»:

Վարչապետին կուսակցութիւնը համամիտ գտնուեցաւ վերաքննութեան ենթարկելու 1952ի դաշինքը, հաւասարութիւն հաստատելու Ամերիկայի հետ պահելով զինակցութիւնը, որովհետեւ «այլապէս Ճափոն անզօր եւ անպաշտպան պիտի մնայ հզօր դրացիներուն առջեւ»:

Այս տարի Յունուար 19ին Ուաշինկթընի մէջ կնքուեցաւ նոր դաշնագիր մը փոխադարձ օգնութեան: Եթէ մերժուի դաշինքը, Ճափոն չէզոքութիւն յայտարարելով հեռանայ Ամերիկայէն, պիտի ըստիպուի ճանչնալու Փեքինի կառավարութիւնը, ամերիկեան ուժերը պիտի հեռանան Ճափոնէն եւ Օքինավա կղզիէն, առեւտրական յարաբերութիւն պիտի մշակէ համայնավար երկիրներու հետ, պիտի մերձենայ ասիական-ափրիկեան պլոքին, պիտի օժանդակէ իր ճարտարարուեստով ասիական երկիրներու, հետեւաբար պիտի մրցի եւրոպական ճարտարարուեստին հետ:

Երկու խնդիրներ կը վարեն Ճափոնի քաղաքականութիւնը, տնտեսական եւ ժողովրդագրական: Ճափոն 90 միլիոն բնակիչ ունի, մշակելի հողին տարածութիւնն է 51.000 քառ. քիլոմեթր, մնացածը լեռ, անտառ: Զուրկ է նախնական նիւթերէ, պիտի ապրի ճարտարարուեստով, արտածումով: Դժուար է ազատման շուկայ գտնել, պայքարը լուրջ է, ասիական երկիրներ հետզհետէ ճարտարարուեստական կը դառնան, մրցակից իրեն: Ժողովուրդը բազմածին է՝ 44 միլիոն 1900ին, յիսուն միլիոն 1925ին, 71 միլիոն 1940ին, 90 միլիոն այսօր: Պարտութենէն վերջ ձգեց Քորէան, Ֆորմոզան, Մանչուրիան, մնաց կղզիներուն մէջ, եօթը միլիոն Ճափոնցիներ վերադարձան հայրենիք: Գիւղերը գործ չկայ, գիւղացին կը դիմէ քաղաք գործարանի մը մէջ աշխատելու համար, քաղաքները կը բազմամարդանան: Թոքիօ չորս միլիոն բնակիչ ունէր 1945ին, այժմ ինը միլիոն բազմամարդ քաղաք մըն է: Երիտասարդութիւնը կ՚ուսանի, դիրք մը ապահովել կ՚ուզէ, աշխատանք կ՚ուզէ: Համայնավարութիւնը չի կրնար լուծել երկու խնդիրներ: Չինաստան ոչ հում նիւթ կու տայ, ոչ ազատման շուկայ մը կրնայ ըլլալ, ոչ ալ գաղթավայր մը ըլլալ: Ամերիկան կը մնայ լաւագոյն յաճախորդը:

Ֆրանսացի դիւանագէտը Ժիւլ Քամպոն Ճափոն մեկնող տղուն կը գրէր. «Օր մը Ճափոնը կամ ռուս կամ ամերիկեան պիտի ըլլայ, յիսուն տարի վերջ պիտի տեսնենք»:

Պատմութեան անկիւնադարձին Ճափոնցիներուն իմաստութեան կը մնայ ընտրութիւնը կատարել:

ԽՈՐԷՆ ԳԱԲԻԿԵԱՆ

ԻՒ-2 ՕԴԱՆԱՒԻՆ ԻՐԱԿԱՆ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Ճօզէֆ Օլսոփ Նիւ Եորք Հերալտի մէջ կը պատմէ ամերիկեան «Լրտես-Օդանաւ»ին վար առնուելուն պարագաները, որուն հետ սերտօրէն կապուած է խորհրդային օդային ինքնապաշտպանութեան խնդիրը:

Սվերտլովսկի մօտերը Իւ 2 օդանաւին վար առնուելէն բազմաթիւ շաբաթներ յետոյ թերեւս ժամանակավրէպ թուի Իւ 2ի իսկական նշանակութիւնը տալու մեր փորձը: Բայց եւ այնպէս կ՚արժէ պատմել, նոյնիսկ եթէ միայն փարատելու համար ըլլայ այս միակ դէպքէն հանուած բազմաթիւ սխալ հետեւութիւնները:

Ի՞նչ պատահեցաւ, ուրեմն, երբ Ֆրանսիս Փաուըրսի օդանաւը իր ծանօթ ճակատագրին կը հանդիպէր:

Այս հարցման առաջին մասին պատասխանին շուրջ ընդհանրապէս ամէն ոք համաձայն է: Իւ 2 օդանաւը շինուած է այնպիսի ձեւով մը, որ եթէ իր բնականոն արագութենէն քիչ մը աւելի կամ նուազ արագ թռիչք կատարէ՝ զօրաւոր ցնցումներու կ՚ենթարկուի: Այս օդանաւին համար գործածուած հրանիւթն ալ թոյլ չի տար, որ չափազանց վերէն թռչի: Րէաֆքէօրին բայց եթէ մարի 70-80,000 ոտք բարձրութեան վրայ, օդանաւը պէտք է բաւական վար իջեցնել՝ աւելի շատ թթուածին պարունակող օդի շերտերու վրայ, որպէսզի կարելի ըլլայ բոցը կրկին վառել:

Կասկածէ վեր է, որ ճիշդ այս բանը պատահեցաւ Փաուըրսի օդանաւին: Ռուսերու կողմէ վար առնուելէ առաջ, օդանաւորդը պարտաւոր եղած էր իր բնական ընթացքէն նուազ բարձրութեան մը վրայ թռիչք կատարել: Ուրիշ առիթներով, ուրիշ օդանաւորդներ նոյն բանը կատարած են:

Լաւ յիշողութիւն ունեցողներուն մտքէն ելած ըլլալու չէ ուրիշ դէպք մը, որուն ընթացքին Ռուս օդանաւորդներ, Հայաստանի եւ Թուրքիոյ սահմանին մօտ ամերիկեան օդանաւ մը վար առին. Ռուսերուն օդանաւէ-օդանաւ խօսակցութիւնները ալ ժապաւէնի առնուած էր Ամերիկացիներու կողմէ, փաստելու համար թէ ընկրկած չէին դժուարութեան մէջ գտնուող ամերիկեան օդանաւ մը վար առնելու ոչ-վեհանձն արարքին առջեւ:

Ուրեմն, Փաուըրսի Իւ 2 օդանաւը բաւական վարէն թռիչք կը կատարէր, երբ խորհրդային ռատարները նշմարեցին զայն ու թնդանօթներն ալ վար իջեցուցին զինքը: Այստեղ ճշդելու է, թէ հեռիւրանք ու խորհրդային այն ոչնչումները, բաւարոյն Իւ 2ը վար առնուած է 70-80.000 ոտք բարձրութեան վրայ՝ (օդանաւին թռիչքի սովորական բարձրութիւնը) այլ միեւնոյն բարձրութեան վրայ արձակուած հրթիռով մը:

Իւ 2ը վար առնուեցաւ Մայիս մէկին: Յաջորդ օրն իսկ Ուաշինկթընի մէջ տեղեակ էին ասկէ, սակայն համոզուած էին, որ Կրեմլին պիտի չյայտարարէ դէպքը, քանի որ լռելեայն ընդունած պիտի ըլլային նաեւ՝ խորհրդային հողամասին վրայ ամերիկեան օդանաւներու կատարած թռիչքներուն իրողութիւնը: Հետեւաբար որեւէ հրահանգ չտուին ամերիկեան օդանաւային սպասարկութեանց՝ Ռուսերու կողմէ Իւ 2ին վար առնուելու մասին կատարուած յայտարարութեան մը պարագային տրուելիք պատասխանին շուրջ: Հակառակ Ուաշինկթընի մէջ տիրող կարծիքին, Խրուշչեւ խօսեցաւ Իւ 2ին մասին: Օդանաւային սպասարկութիւններն ալ պատասխանեցին, թէ օդերեւութաբանական հետախուզութեան օդանաւ մըն էր Իւ 2ը, որ ճամբան կորսնցնելով թափառած էր խորհրդային սահմաններէն ներս: Այս պատասխանը բոլորովին անպատասխանատու յայտարարութիւն մը չէր, քանի որ Ամերիկացիները միշտ կը յուսային, թէ Կրեմլին պիտի խուսափի բարձրաղաղակ յայտարարելէ, որ օդանաւը կրցած էր անվտանգ հասնիլ մինչեւ Սվերտլովսկ՝ Ռուսիոյ սրտին վրայ:

Ինչ կը վերաբերի Մոսկուայի մէջ ցուցադրութեան դրուած Իւ 2ի մնացորդներուն, պարզ է որ օդանաւը հրթիռի կողմէ վար առնուած չի կրնար ըլլալ, այլապէս մնացորդները անճանաչելի բեկորներ պիտի ըլլային, օդանաւորդն ալ սպաննուած: Երկու հաւանականութիւն կը ներկայանայ. կամ օդանաւին մօտերը հրթիռ մը պայթեցուցած Ռուսերը (որու հետեւանքով Իւ 2ը հաւասարակշռութիւնը կորսնցուցած վար ինկած է). եւ կամ ռուսական օդանաւ մը բարձրացած է օդը եւ կրակ բացած Իւ 2ին վրայ, զայն վիրաւորելով ու վար առնելով:

Այս բոլորէն կարելի է հետեւեալ գործնական եզրակացութիւնները հանել:

Խորհրդային օդային ինքնապաշտպանութեան ցանցը, որ ասկէ մէկուկէս տարի առաջ բաւական տկար էր, այժմ կա-

---

ՄՈՌՑՈՒԱԾ ԷՋԵՐ

ՄԱՐԴԱԳԱՅԼ

(ԶՐՈՅՑ)

— Սարհօն եղբայր, եւ դու, Տիկին, մի անգամ ընդ միշտ պիտի գիտենալ որ Մեծ Խորհրդից ծածուկ ոչինչ չի մնում:

Ապա թողնելով այդ շեշտը՝ աւելացրեց.

— Վայ ձեր գլխին, ոռնաց Չէրը առաջ գալով.— Կորսուիր դու էլ քու Մեծ Խորհուրդդ էլ ...

— Տիկին, մռնչեց բարկութեամբ Խորհրդի ներկայացուցիչը,— Սարհօն եղբայր կնոջդ լռեցուր, գործուած անարգանքը դադրեցուր ... յանուն օրինաց ...

— Շուտ, դուրս կորիր, քսու, որոտաց նրա վրայ գայլուհին եւ մօտ վազեց:

Կարմիրը, որ ետ-ետ էր քաշուել, դուրս ցատկեց: Առիւծի լեղի՞ էր կերել որ մի կնոջից չվախենար:

— Աստուած իմ, Տիկին, ինչո՞ւ ես բարկանում, ասաց նա, ես իմ պաշտօնս եմ կատարում:

— Կորիր, էլ ստուերդ թող չերեւայ ...

— Գնանք, եղբայր, գնանք ...՝ կանչեց Կարմիրը Սարհօնին եւ շտապով առաջ ցատկեց:

— Ու երկու գայլերը շուտով անհետացան մթութեան մէջ:

×

Գիշերը սկսել էր լուսընկայ դառնալ:

Կլոր Բլուրը, որ գտնւում էր անտառի մէջտեղը, մի լերկ տափարակ ունէր իր գագաթի վրայ: Այդտեղ էր որ հաւաքուել էր գայլերի Մեծ Խորհուրդը:

Մօտ հարիւր գայլ էին: Ետեւի ոտների վրայ, դունչերը ցցած, շրջանակաձեւ նստել էին, մէջտեղը մի մեծ կրկէս բաց թողել եւ խորհում էին:

Մէկը միայն, որ նախագահն էր, մըտել էր շրջանի մէջ, գնում էր ու գալիս, երբեմն կանգ առնում, դունչը բարձրացնում ու մի երկար ոռնոց արձակում: Հազիւ նա այդ վերջացնում էր, բոլորը միասին արձագանգ էին տալիս նրան:

Ահա թէ ինչումն էր բանը:

Նախագահը ճառախօսում էր գնալով-գալով, եւ որովհետեւ ըստ գայլերի, երեւի շատ լաւ էր խօսում, անդադար ծափահարում էին նրան, այսինքն ոռնում էին:

— Քաջ գայլեր, քաղաքացիներ ...

— Պրաւօ՛, պրաւօ՛ ...

— Այսօր մենք ժողովուել ենք մի մեծ, շատ մեծ գործի առթիւ, որ մեր ընդհանուրիս շահերին է պատկանում ...

— Ո՛ւ, ո՛ւ, ո՛ւ ...

— Թշնամին մեր մէջն է, նա օձի պէս սպրդել է, շան պէս հաճելի լինելով՝ գըրաւել է մեր եղբայրներից մէկի սիրտը, մանաւանդ մի թոյլ, ողորմելի կնոջ սիրտը ...

— Ա՛, օ՛ օ՛ օ՛ ...

— Ցաւալի է որ մեր եղբայրները այսքան երկար ժամանակ նենգ օձին տաքացնում են իրենց ծոցում, մի օձի, որին արժէր ուտել միայն, ուտել, այո ... կըտրտել եւ ուտել ...:

Այստեղ անշուշտ պատկառելի նախագահն ուզեց մի կատակաբանութեամբ համեմել իր լուրջ ճառը, ուստի մի ժըպիտ կազմեց դէմքի վրայ եւ աւելացրեց.

— ... Ուտե՞լ ... ի հարկէ, այդպիսի համեղ պատառ, այդ անիծածների միսը շատ համեղ է լինում ...

— Ա՛ու, ա՛ու, ա՛ու ...

Բոլորի բերնի ջրերը ծորալ սկսեցին: Ոչ ոք չծիծաղեց: Ուտե՞լ ահ ... եւ ո՞ր գայլը այնուհետեւ կը հակառակէր պատկառելի նախագահի այդպիսի համոզիչ ճարտախօսութեան:

Երկար, բաւական երկար խօսեց մի ճառ, որում նա գործադրեց ճարտարախօսութեան, ճառախօսութեան բոլոր պատուիրած պաշտօնական եւ անպաշտօն ձեւերը, տրամաբանական բոլոր ոճերը: Օրինակ, երբ կամենում էր շեշտել մի խօսք, առջեւի ոտքերի վրայ ցատկում էր, երբ ուզում էր ազդու անել՝ դունչը ցցում դէպի լուսինը, իսկ երբ կամենում էր մի լաւ ոճ գործածել, ասում էր «Ուտել, կտոր-կտոր անել, մսերը ծամել», եւ կամ՝ «յանուն ընկերական ապահովութեան՝ կոտորել նրան եւ բաժանել Խորհրդի անդամներին ...»:

Պէտք էր տեսնել թէ որպիսի հուռաներ էին բարձրանում, որպիսի էքստազի մէջ էին ընկնում խորհրդի մեծարգոյ անդամները:

Ահա այսպէս զբաղուած էր Մեծ Խորհուրդը, երբ Կարմիրն ու Սարհօնը հասան բլրին:

Կարմիրն առաջ անցաւ, երկու ոտքին գործեց, խոնարհուեց նախագահի առաջ եւ ասաց.

— Ժողովի հրամանը կատարեցի, Սարհօնը ...

— Թող գայ, թող գայ ... ձայնեցին բոլորը:

Եւ Սարհօնը մտաւ շրջանի մէջտեղը:

Երկար ժամանակ էր, որ նա ոչ միայն Մեծ Խորհրդին չէր ներկայացել, այլեւ շատ գայլերի հետ կտրել էր իր յարաբերութիւնը:

Դրա համար էլ մի րոպէ բոլորը լռութեամբ դիտեցին նրան, որից յետոյ նախագահը նստեց ետեւի ոտների վրայ եւ ասաց մեծափառօրէն.

Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

(5 Շար.)

ԱՐՇԱԿ
ՀԻՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԱՍԱԿԱՐԳԻ ՀԱՐՑԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ

Ա.

Կարգա օրը դասը ուրախ համարձակութեամբ մը եւ ոչ մէկ դժուարութեան հանդիպեցաւ։ Ուսուցչուհին ալ գոհ էր աշակերտներէն։ Ամէն ինչ կանոնաւոր կերպով կ՚ընթանար։ Ուսուցչուհին ամէն մէկ աշակերտի ուշադրութիւն կը դարձնէր, ամէնուն ալ հարցումներ կ՚ընէր, ամէնուն ալ կը պատասխանէր։ Ամէն ինչ կարգին էր։

Յանկարծ դուռը բացուեցաւ եւ ներս մտաւ տնօրէնը։ Ան ներս մտաւ առանց դռնակը թակելու, առանց ներս մտնելու թոյլտուութիւն խնդրելու։ Ան ներս մտաւ ինքնավստահ քայլերով, ինչպէս որ կը մտնէ տան տէրը։ Ան ներս մտաւ ինքնավստահ, ինչպէս որ կը մտնէ տան տէրը։ Ան ներս մտաւ ինքնավստահ, ինչպէս որ կը մտնէ տան տէրը։

Ուսուցչուհին ոտքի ելաւ։ Աշակերտները ոտքի ելան։ Ուսուցչուհին ողջունեց տնօրէնը։ Աշակերտները ողջունեցին տնօրէնը։ Տնօրէնը ողջունեց ուսուցչուհին։ Աշակերտները ողջունեցին ուսուցչուհին։ Տնօրէնը ողջունեց աշակերտները։ Աշակերտները ողջունեցին տնօրէնը։

— Նստեցէք, — ըսաւ տնօրէնը։

Աշակերտները նստան։ Ուսուցչուհին նստաւ։ Տնօրէնը նստաւ։ Ուսուցչուհին նստաւ։ Տնօրէնը նստաւ։ Ուսուցչուհին նստաւ։ Տնօրէնը նստաւ։

Տնօրէնը ոտքի ելաւ։ Աշակերտները ոտքի ելան։ Տնօրէնը նստաւ։ Աշակերտները նստան։ Տնօրէնը ոտքի ելաւ։ Աշակերտները ոտքի ելան։ Տնօրէնը նստաւ։ Աշակերտները նստան։ Տնօրէնը ոտքի ելաւ։ Աշակերտները ոտքի ելան։ Տնօրէնը նստաւ։ Աշակերտները նստան։

— Ես եկած եմ, — ըսաւ տնօրէնը, — որպէսզի ծանօթանամ ձեզի հետ։ Ես ուզեցի ծանօթանալ ձեզի հետ։ Ես ուզեցի ծանօթանալ ձեզի հետ։ Ես ուզեցի ծանօթանալ

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԷՀԼԻՐԵԱՆ ՍՐԱՀԻՆ

Ղեւոնդ Թորոսեան, Կրընոպլը Ն. Ֆ.	30
Ոսկեան Յակոբեան, Կրընոպլը	10
Տիգրան Վարդանեան, Ժուի-ան-Ժոզաս	15

ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐ ԿԱՄ ՈՉ ԵՐԷԿ, ԱՅՍՕՐ ԵՒ ՄԻՇՏ

Համով ԱՐՋԱԿՈՒՐԴ՝ ՊԱՀԱՏԱՒՐԵԱՆ համով ընդեղէններով :

Եթէ մեկնելէ առաջ հանգիպելու ժամանակ չունենաք, ձեր գտնուած տեղէն գրաւոր ապսպրեցէք : Մեծ խնամքով պատրաստուած ծրարով մը, ձեր ուզածը անմիջապէս պիտի ստանաք :

ՊԱՀԱՏԱՒՐԵԱՆ վաճառատան մէջ պիտի գտնէք Արեւելեան եւ Եւրոպական ամէնէն ընտիր ապրանքնե-րը՝ յարմար գիներով :

ՊԱՀԱՏՈՒՐԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

246, Rue Vendôme
20, Rue Villeroy
65, Rue Robert
Lyon

Արմաւ, «պամիա», «եալանճի տոլ-մա», յունական «Թուրշի», «պի-պէռ», տերեւ, Թահին հելվա, «վա-նիլլ», չորոլա, «նուապէթ», «լո-գում», «սադըղ», պիստակ, Շիրակ օղի (41 – 45օ), Իզմիրի չամիչ «սուճուք», կեսարական «պաստըր-մա», առաջնակարգ սուրճ, (քաբա-վան եւ մոգա), համեմներ «մահ-լէպ», «սալէպ», ձիթապտուղ, ձէթ, «քաշքավալ» պուլկարական, ճեր-մակ պանիր ոչխարի կաթով : Ամէն կարգի պահածոներ, «քուսքուս», հարիսա, սումագ, թարամա, լա-քերտա, բաքլաւա, քատայիֆ, տե-րեւ եւայլն :

Անգամ մը դիմեցէք՝

ԳՈՀ ՊԻՏԻ ՄՆԱՔ

Մի մոռնաք թէ՝

ՊԱՀԱՏՈՒՐԵԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

Ունի նաեւ մսավաճառատուն մը, որուն առաջնակարգ միսերը գոհա-ցում կուտան ամէնէն նրբաճաշակ-ներուն : Ոչխարի, հորթի եւ եզան միս (քաշուած միս, եւայլն) :

ՄԷԿ ԱՆԳԱՄ ԳՆՈՐԴ
ՄՆԱՅՈՒՆ ՅԱՃԱԽՈՐԴ

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՑԵՐԵԿՈՅԹ ԱՆՄԱՀ ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԷՀԼԻՐԵԱՆԻ

ՄԱՀՈՒԱՆ ԱՌԹԻւ

ՆԻՍԻ ՄԷՋ

17 Յուլիս, Կիրակի կէսօրէ ետք ժամը 3·30ին, Քաֆէ Լիոնի վերնայարկը (*Ավընիւ տը լա Վիքթուար*) :

Կը նախագահէ ՇԱՀԱՆ ՋՕՏԵԱՆ :

Կը խօսի ԱԶԱՏ ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ :

Գեղարուեստական պատշաճ բաժին :

Մուտքը ազատ է :

PIANOS

ՀԻՆ
ԳԻՆԵՐՈՎ
ՆՈՐ
ՎԻՃԱԿԻ ՄԷՋ ԴԱՇՆԱԿՆԵՐ

PANE

18, RUE RAMBUTEAU - Téléphone : ARC. 22-14

Ամէն տեսակ նորոգութիւն
Դաշնակում
Կատարեալ աշխատանք
Զեղչեալ գիներով

PARIS

ԱՐՋԱԿՈՒՐԴԻ ՄԵԿՆՈՂ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր ընթերցողներուն արձակուրդի ա-միսները, արձակուրդի շրջան է նաեւ թերթին առաքումով զբաղող մեր պաշ-տօնեաներուն համար՝ որոնց կարգաւ բացակայութիւնը զգալի կերպով կը դժ-ուարացնէ մնացողներուն առօրեայ աշ-խատանքը :

Կը խնդրենք մեր ազնիւ բաժանորդնե-րէն որ, արձակուրդի առժամեայ հասցէի փոփոխութեան համար, նախընտրաբար հանին դիմել որեւէ թղթատարական գր-րասենեակ :

Ընթացիկ պարզ եւ ձրի գործո-ղութիւն մըն է, որուն գործադրութեան համար պէտք է լեցնել տեղւոյն վրայ տը-րամադրելի՝ հետեւեալ խորագիրով դե-դին թուղթը . —

Formulaire No 755-A — ORDRE DE RÉEXPÉDITION
(Changement d'adresse temporaire)

Կանխաւ շնորհակալութիւն մեր բաժա-նորդներուն որ պիտի ուզեն այդ ձեւով դիւրացնել մեր գործը :

Բացառաբար մեր խնդրանքը գործա-դրելու անկարելիութեան մէջ գտնուող բաժանորդներուն համար, հասցէի փո-փոխութեան ծախքն է՝ 2·50 Ն. Ֆ., կանխաւ վճարելի :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄ

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ԿԵԴՐ. ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

ՏԻԿԻՆ ՀՈՒՐԻ ԻՓԷԿԵԱՆ-ՊՈՒՏԱՔԵԱՆԻ

Կողմէ Ամերիկահայ գաղութին եւ գըլ-խաւորաբար ՀՕՄ-ի մասին :

Շաբաթ, Յուլիս 16, *ժամը* 21*ին Մշա-կոյթի Տան Սողոմոն Թէհլիրեան սրահը*, 17 *Րիւ Պլէօ* :

Կը հրաւիրուին ընկերներ, ընկերուհի-ներ եւ համակիրներ :

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Ֆ. Կ. Խաչի Լիոնի մասնաճիւղին կողմէ :

17 *Յուլիս, Կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ Կապիյոնի սրճարանին գեղատեսիլ պարտէզին մէջ* :

Գեղարուեստական բաժին .— Հայկա-կան նուագ եւ երգեր բարձրախօսով :

Ճոխ պիւֆէ մատչելի գիներով :

Կը հրաւիրուին Լիոնի եւ շրջանի հա-յութիւնը :

Անձրեւի պարագային ապահով վայր :

Հանրակառքը կը մեկնի Կիշառ հրա-պարակէն ժամը 9ին :

ՇԱՏ ՅԱՐՄԱՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

Միայն հայրենակիցներու համար, բը-նակարաններու ներկի աշխատանքներու համար եթէ կ'ուզէք ամէն ձեւով գոհ մը-նալ դիմեցէք՝

Djamdjian

67, Rue de Vaugirard - Paris 15ᵉ

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ՀԵՐՈՍՆԵՐՈՒ ՕՐԸ ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Անի կո-միտէի : Այս Կիրակի ամբողջ օրը Էս-տրապլէնի ծանօթ դաշտը, Թապուրէթ :

Կը խօսի Ընկ. Մ. ՄԻՐՋԷ (Լիոնէն)

Գեղարուեստական բաժին, հաճելի մթ-նոլորտ, առատ կերուխում, մատչելի գիներով, շամփուրով խորոված :

Հայկական եւ եւրոպական պարեր, սի-րով կը հրաւիրուի Վիէնի եւ շրջակայքի Հայութիւնը :

Օթօքարի ժամերը, առաւօտեան ժամը 10·30*ին կայարանէն,* 11*ին,* 12·30*ին, կէսօրէ վերջ ժամը* 2·15*ին* :

Վերադարձ ժամը 20*ին* :

Անձրեւի պարագային կը յետաձգուի :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Տէսինի մէջ «Հերոսներու Օր»ը կը տօն-ուի, նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Տէ-սինի եւ Լիոնի կոմիտէներուն կողմէ : Յուլիս 31*ին, Կապիյեօն սրճարանի ծա-ռախիտ պարտէզին մէջ* :

Hotel Splendid - Laffrey (Isére)

ՕԳՈՍՏՈՍ 1 – 31

Հ. Յ. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՃԱՄԲԱՐ

1000 *մեթր բարձրութեան վրայ, գեղա-տեսիլ լիճի մը ափին, բոլոր յարմարու-թիւններով օժտուած մեծ պանդոկի մը մէջ : Խաղաղաւէտ եւ լողանք : Խմբական պտոյտներ, դասախօսութիւններ եւ գե-ղարուեստական երեկոյթներ* :

ՕՐԱԿԱՆ 8·50 Ն. Ֆ.

Արձանագրութեանց համար դիմել Շա-բաթ օրերը՝ 17 Րիւ Պլէօ, *կէսօրէ վերջ ժամը* 2 – 6 :

ՆԻՍԻ խումբին համար արձանագրուիլ Օր. Շաքէ Գաբրիէլեանի մօտ, 19 Պուլվ. Մանեան, Նիս :

ԳԱՒԱՌ, Լիոն.— *Պէրպէրեան Ժ.*
39, Rue Dunoir LYON 3ᵉ

ՏԷՍԻՆ .— Լիւլէճեան,
16, Rue Coli

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆ .— Ժ. Փիլիկեան,
8, Rue J. Vergnette

ՎԻԷՆ .— Կարապետեան
Rue Mont Arnaud

ՄԱՐՍԷՅԼ .— Գըլըճեան,
18, Rue Thubaneau

« ՅԱՌԱՋ » ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Վալանսէն Օր. Մազաքեան մէկ տարե-կան «Յառաջ» կը նուիրէ Տիկին Մելքոն-եանի (Մարսէյլ) :

Տէր եւ Տիկին Յակոբ Խաչատուրեան մէկ տարեկան «Յառաջ» կը նուիրեն Տէր եւ Տիկին Շիշմանեանի (Թեհրան) :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այս Ուրբաթ (Յուլիս 15) *առաւօտ ժա-մը* 11*ին, Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ ե-կեղեցւոյ մէջ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի՝*

ՏԻԿԻՆ ԷԼԻԶԱ ԷՍՄԷՐԵԱՆ

(Ծնեալ Կիւմիւշկերտան, մեռած 1960, *Յունուար* 15*ին) եւ իր ամուսնոյն՝*

ՊՕՂՈՍ ԷՍՄԷՐԵԱՆԻ

(մեռած 15 *Յունուար* 1941) :

Եւ համայն էսմէրեան եւ Կիւմիւշկեր-տան գերդաստաններու ննջեցեալներու յիշատակին :

Կը հրաւիրուին ողբացեալներուն յիշա-տակը յարգողները :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Պուքրէշէն Աղաւնի Քեփէճեան (ծնեալ Պէրպէրեան) կը փնտռէ իր եղբայրը՝ Եդուարդ Պէրպէրեան, ծնած Քոսթանցա (Ռումանիա), հօրը անունը՝ Միհրան, մօրը՝ Արշակուհի : Գրել՝

« ՅԱՌԱՋ »ին

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Կապ. Խաչի Կրընոպլի մասնաճիւղը շը-նորհակալութեամբ ստացած է, Տէր եւ Տիկին Տիգրան Սահակեանէ, իրենց զաւ-կին Պ. Ռաֆֆիի ամուսնութեան ուրախ ա-ռիթով հարիւր Ն. Ֆ. ի նպաստ իր դըպ-րոցին :

×

Այրի Տիկին Գ. Յովհաննէսեան, Տէր եւ Տիկին Դաւիթ Յովհաննէսեան եւ զաւա-կը, Տէր եւ Տիկ. Ճիզմէճեան եւ զաւակը եւ բոլոր պարագաները շնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ, գրաւոր, ծաղկեպսակով կամ փոխան ծաղկեպսակի նուէրներով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց ամուսնոյն, հօր եւ մեծ հօր՝

ԳԱՌՆԻԿ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆԻ

մահուան առթիւ :

×

Այրի Տիկին Սրբուհի Իսքէնտէրեան եւ զաւակները, ինչպէս նաեւ ընտանեկան բոլոր պարագաները խորին շնորհակալու-թիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք ան-ձամբ, գրաւոր, ծաղկեպսակներով եւ նուիրատուութիւններով իրենց ցաւակ-ցութիւնը յայտնեցին ողբացեալ Պ. Օննիկ Իսքէնտէրեանի կսկծալի մահուան ա-թիւ :

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՍԵՒՐ

1960 - 1961

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԵՇՐՋԱՆԻՆ ԱՐ-ՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԲԱՑՈՒԱԾ ԵՆ :

ԲԱՑՈՒԱԾ են նաեւ Պաքալօրէայի եր-*կրորդ մասին երկու նոր դասարաններ—*

Ա) Տարրական Ջափագիտութիւն

Mathématiques Elémentaires

Բ) Փորձառական Գիտութիւններ

Sciences Expérimentales

Պայմաններուն համար դիմել՝

DIRECTION DU COLLÈGE SAMUEL MOORAT
26, Rue Troyon, SEVRES (S. et O.)
Tél. : OBS. 18-28

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»ը 8 *Հոկտեմ-բեր, Շաբաթ ժամը* 21*էն մինչեւ առա-ւօտ, Հինգերորդ Թաղամասին քաղաքա-պետարանի շքեղ սրահներուն մէջ* :

ՈՂԲԱՑԵԱԼ ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԷՀԼԻՐԵԱՆԻ ՍԳԱՀԱՆԴԷՍԸ 6 *Նոյեմբեր, Կիրակի կէ-սօրէ վերջ, Սորպոնի մէջ* :

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

1960 – 1961 տարեշրջանի արձանագրու-թիւնները բացուած են : Արձանագրու-թեան համար դիմել վարժարան, 1 Պօլ-տիւ Նօր, Լը Րէնսի :

ՀԵՌԱՁԱՅՆ 927 - 01,72

ZA MAN ARA ● HA MAN ARA

par

LES BARCLAY

super 70.335 — **45 T.** — simple 60.212

Discophiles Arméniens!

C'est une danse de chez vous
à la mode de chez nous.

EN VENTE PARTOUT

PENSION DE FAMILLE

AVEC CONFORT

M. O. AVAKIANTZ

52, Grand'rue
Montcerf (S. et M.)
Tél. 57

POUR RETRAITES - CONVALESCENTS - REPOS

Téléphoner SUF. 82-59
aux heures de repas

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

ՅԱՌԱՋ

HARATCH

Օ Ր Ա Թ Ե Ր Թ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա և Հասարակապետ. տար. 40 Ն. Ֆր., վեց 22Ն. Ֆր.

Արտասահման՝ տար. 50 Ն. Ֆր. Հատը 0,20 Ն. Ֆր.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 14 ՅՈՒԼԻՍ

JEUDI 14 JUILLET 1960

36րդ ՏԱՐԻ — Թիւ 8849 — 36EME ANNEE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 16ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4650

1. ԽՕՍՔԸ

ՅԱՂԱԳՍ ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ

★

Այսն տարի Յուլիս 14ին Ֆրանսայի ժողովուրդը փողոց կը թափի եւ կը պարէ երեք օր, երեք գիշեր : Առանց տարբերութեան սեռի եւ դասակարգի խտրութեան :

Ազատ ժողովուրդի մը ցնծութեան արտայայտութիւնն է այս : Աւելի խօսուն քան պաշտօնական հանդիսութիւնները՝ իրենց բովանդակ շքեղութեամբ :

Պաշտօնական ուրիշ ելոյթներ չեն զգացուիր :

Բայց, կը թուի թէ այս մէկը Ֆրանսային է : Այնքան վարակիչ, որ օտարներն ալ կը վարժուին, քանի մը տարի Ֆրանսա բնակելէ ետք :

Մեր ժողովուրդն ալ կը սիրէ պարը :

Երբ հայրենի հողերուն վրայ կ'ապրէին, ժողովուրդին զաւակները կը պարէին ու կ'երգէին ազատ բնութեան մէջ : Կ'ազատէին ազգային եւ կրօնական տօներէ, թմբուք տալով իրենց թեւերուն եւ ոտքերուն :

Այդ սովորութիւնները կը շարունակուին օտար ափերու վրայ :

«Տավուլ - զուռնա»ն անգամ Եւրոպա փոխադրած են :

Եւ սակայն, տարբեր իմաստ ունին Յուլիս 14ի եօրեայ, հրապարակային ցնծութիւնները, եւ մեր պարերը :

Ֆրանսացին կը պարէ, իր վայելած ազատութիւնը փառաբանելու համար :

Մեր պարերուն մէջ աւելի շատ ազատութեան կարօտն է որ կը խօսի :

Ֆիտայիներն անգամ կը պարէին, արշաւանքի մը պատրաստուած ատեն : Եւ կամ երկարատեւ հանգիստի մը պահուն :

Դեղի մահ պար մը չէ՞ր, արդէն, իրենց յանդգնութիւնը, յանուն ազատութեան :

«Ես երգելով կ'ուզեմ մեռնիլ», — կ'ըսէր հայ բանաստեղծը» :

— Ես պարելով կ'ուզեմ ապրիլ, կ'ըսէ Ֆրանսացին, տիրաբար վայելելով ազատութիւնը :

Ազատութեան պատրանքը տալու համար, բռնակալները իրենք յաճախ բարեկենդանային խրախճանքներ սարքել կու տան : Կեցցէ, ինչպէս իրենց միւս զորքեր :

Ժողովուրդը չի խաբուիր : Եւ երբ բռնութիւնը գայ, ինքն է որ պարել կու տայ բռնակալներուն : Եւ կամ փախուստի կը մատնէ զանոնք :

— Այս խորհրդածութիւնները ի՞նչ կապ ունին Յուլիս 14ին հետ :

= Անհրաժեշտ չէ պատմական տեսութիւններ հրապարակել, ապացուցանելու համար ազատ եւ դերի ժողովուրդի մը պարերուն տարբերութիւնը :

Ինչպէս երգը, պարն ալ արտայայտութիւնն է մէկուն վայելքին եւ միւսին կարօտին :

Մէկը հրապարակաւ, պարով եւ ուրիշ միջոցով ալ կը պանծացնէ իր շահած ազատութիւնը :

Միւսը՝ նոյն ձեւերով կը զօրացնէ իր կարօտը, — ազատասիրութեան տենչը :

— Բայց երգն ու պարը ամենօրեայ կեանքին անբաժան մասերն են սկիզբէն ի վեր։ Բոլոր ժողովուրդներուն մէջ :

= Եթէ ուզէք խորանալ եւ քիչ մը խորհրդածել, պիտի տեսնէք որ բոլորին ալ մէջ ազատութեան տենչն է : Վայելք եւ կամ կարօտ :

Տարբերութիւնը ձեւը կամ տեղը չէ, այլ էութիւնը :

Այս խորհրդածութեանց մէջ, մենք այդ իմաստով չենք առներ պարը, ... փոխաբերաբար : Իբրեւ խոյանք, ի ... ազատութեան, ինչպէս Յուլիս14ը :

..., Յուլիս 14

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ Կ'ԱՂԱՂԱԿԵՆ ՔՈՆԿՕՅԻՆԵՐԸ ԲԱՅՑ ԱՄԵՐԻԿԱՑԻՔ ԿԸ ՄԵՐԺԵՆ

ՄԻՋԱԶԳ. ՄԹՆՈԼՈՐՏԸ ԼԱՐՈՒԱԾ Է

Քոնկոյի, Գուպայի եւ վար առնուած ամերիկեան օդանաւին հարցերը՝ վտանգաւոր բնոյթ ստացած են :

Քոնկոյի մէջ կացութիւնը չփոթ եւ մտահոգիչ է միշտ : Նորակազմ հանրապետութեան վարչապետը՝ Լումումպա Ամերիկայի զինուորական օժանդակութիւնը խնդրած է պաշտօնապէս : Կը խօսուի երեք հազար ամերիկացի զինուորներ ղրկելու մասին, որոնք Պելժ եւ քոնկոցի զինուորներուն հետ պիտի աշխատին վերահաստատել կարգն ու անդորրութիւնը : Այսուհանդերձ, Այզընհաուըր մերժեց ամերիկեան օժանդակութիւնը Քոնկոյի, ըսելով թէ մեր գործը չէ : Արտաքին նախարարը՝ Հէրթըր յայտարարեց թէ նախընտրելի եւ փափաքելի է որ ուրիշ երկիրներ այդ յանձնարարութիւնը ստանձնեն : Խրուշչեւ Կրեմլինի մէջ զէմ արտայայտուած է Քոնկօ օտար ուժեր ղրկուելու գաղափարին : Կը թուի թէ Ամերիկա կ'ուզէ ՄԱԿի առաջարկով եւ հովանաւորութեամբ նման յանձնարարութիւն մը ստանձնել : Միւս կողմէ ՄԱԿի ընդհ. քարտուղարը՝ Համըրշէոլտ տեսակցած եւ նոր ծրագիր մը ներկայացուցած է Ափրիկեան ինը երկիրներու : Այդ ծրագրին համաձայն Ափրիկեան ինը երկիրներուն պիտի վիճակուի օժանդակել Քոնկոյի, զինուորապէս : Նախատեսուած երկիրներն են՝ Հապէշիստան, Ղանա, Կինէ, Լիպերիա, Լիբիա, Մարոք, Սուտան, Թունուզ և Արաբ. Միացեալ Հանրապետութիւն :

Ինչ կը վերաբերի ներքին կացութեան, միշտ չփոթ եւ եղերական է : Քիքվիթի զօրանոցը ապստամբացած : Մաթատիի մէջ Պելժ ուժերը քաշուած են, որպէսզի կարելի ըլլայ բանակցիլ անոնց հետ : Հարտիի զօրանոցի զինուորները ըմբոստացած են իրենց կարգին : Իբրեւ պատանդ վար դրած են 18 կիներ եւ բազմաթիւ Եւրոպացի սպաներ : Սթանլիվիլի օդակայանը ըմբոստներուն ձեռքը անցած է : Վերջին անպաշտօն լուրերուն համաձայն Պելժերը յաջողած են վերագրաւել : Պաշարուած 70 ամերիկացի քարոզիչներէն լուր չկայ. կը կարծուի թէ միշտ պաշարուած վիճակի մէջ կը գտնուին :

Երկրին զանազան վայրերուն մէջ, կողոպուտի, բռնաբարութեան արարքներ, կողոպուտի դէպքեր կը շարունակուին : Ցատկալէս ծանր է կացութիւնը Քասայի եւ Լուլուապուրկի նահանգներուն մէջ, ուր խափշիկ ըմբոստները բազմաթիւ Եւրոպացի պատանդներ իրենց ձեռքը կը պահեն : Կարգ մը լուրերու համաձայն 70 Եւրոպացիներ սպաննուած են վերջին կռիւներուն ընթացքին :

Քաթանկայի անկախութիւնը խրովութիւն մըն է այլեւս : Կեդրոնի կառավարութեան վարչապետը Լումումպա եւ նախագահը Քասաւիպուու չեն կրցած Էլիզապէթվիլի օդակայանը իջնել : Քաթանկայի կառավարութիւնը մերժած է զանոնք ընդունիլ : Քաթանկա առաջին անգամ տնտեսական գործակցութիւն առաջարկած է Պելժիոյ : Առանց Քաթանկայի որ Քոնկոյի հարստութեան 65 առ հարիւրը ունի Քոնկոյի հանրապետութիւնը արժէք չունի :

×

Հակամերիկեան տրամադրութիւնները իրենց գագաթնակէտին հասած են Գուպայի մէջ : Ամէն տեղ հակամերիկեան ցուցատախտակներ կան : Պետական անձնաւորութիւններ Ամերիկայի դէմ

ԻՆՉԵՐ ԸՐԵՐ ԵՆ ՀԻՆԵՐԸ

Ամէն օր նոր մերկացումներ կ'ըլլան Թուրքիոյ անկեալ վարչակարգի անդամներուն շուրջ : Պոլսոյ վերջին թղթաբերէն (Յուլիս 9 – 10) կը քաղենք հետեւեալ լուրերը :

Պետական Նախարարութենէն կը հաղորդուի.

1.— Անկեալ եւ նախկին իշխանութեան պատկանողներն ու անոնց մօտաւոր անձերը 1950էն վերջ իրենց տիրացած ինչքերը պիտի հրապարակեն, յենելով իրենց անշարժ կալուածներու սեփականաթուղթերուն : Կառավարութիւնը այս մասին որոշում տուած է :

2.— Նկատելով որ սեփականաթուղթերու արձանագրութեանց քննութիւնը շատ երկար ժամանակ կը կարօտի, նախ, յիշեալներուն Պոլսոյ Անգարայի եւ Իզմիրի մէջ, 1950էն յետոյ տիրացած անշարժ կալուածները ճշդուած են :

3.— Սեփականաթուղթերու արձանագրութեանց մէջ այս անշարժները իբր (արտ կամ այգի) ցոյց տրուած են, սակայն բոլորն ալ շինութեան գետիններ են :

4.— Արձանագրութեանց քննութիւնէն երեւան կ'ելլէ թէ, այս անձերը որոնք առաջուց գիտէին թէ կառավարութիւնը որ շրջաններուն մէջ գործարաններ պիտի հիմնէ, աժան գիներով ծախու կ'առնէին այդ հողերը, յետոյ սուղ գինով կը ծախէին կառավարութեան, այս կերպով կը շահագործէին, պաշտօնի բերմամբ իրենց գիտցած գաղտնիքները եւ հողային շահագիտութիւն կ'ընէին :

5.— Առաջին անգամ կը հրատարակուի Ազգ. Մեծ ժողովի նախկին նախագահ Րէֆիք Գօրալթանի, ելմտական նախկին նախարար Հասան Փօլաթքանի եւ վարչապետական նախկին խորհրդական Ահմէտ Սալիհ Գօրուրի անշարժ կալուածներուն ցանկը :

Գօրալթան եւ իր պարագաները Պոլսոյ Անգարայի եւ Իզմիրի մէջ ունին 34.447 քառ. մեթր տարածութեամբ 31 գետին, Փօլաթքան եւ պարագաները՝ 30.406 քառ. մեթր տարածութեամբ, 34 գետին, Ահմէտ Սալիհ Գօրուր եւ պարագաները՝ 750.993 քառ. մեթր տարածութեամբ 48 գետին :

ՄԵՆՏԵՐԷՍ ԻՐ ԹՈՇԱԿԸ Կ'ԱՌՆԷՐ

Անկեալ իշխանութեան ղեկավարները, ինչպէս նաեւ նախկին վարչապետը՝ Ատնան Մենտերէս, կանոնաւորաբար կը գանձէին իրենց թոշակները եւ յաւելուածները, հակառակ այն պրոյցներուն

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ ՔԱԼԻՖՈՐՆԻՈՅ ՄԷՋ

—o—

Կիրակի օր, Յուլիս 3ին, Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը պատարագած է ԼոսԱնճըլըսի Ս. Յակոբ եկեղեցիին մէջ, իսկ Յուլիս 10ին Ֆրէզնոյի Ս. Պօղոս եկեղեցւոյ մէջ :

Յառաջիկայ Կիրակի, Հայրապետը Սան Ֆրանսիսքօ պիտի այցելէ :

Մարմարայի թղթակիցը կը հաղորդէ նաեւ որ Հայրապետը Քալիֆորնիա կանչած է Տիրան Արք. Ներսոյեանը որ վերջերս Նիւ Եորք կը գտնուէր :

թէ առանց դրամի կ'աշխատէին :

×

Հարցաքննիչ Մարմնի ինը անդամները, որոնք Պոլիս կը գտնուին, երէկ այցելեցին Ընդհ. Դատախազ Ալթուէր Եւճէօղի եւ տեսակցեցան անոր հետ :

Հարցաքննիչ մարմնի 3, 5, եւ 7 թիւ յանձնախումբի անդամները իրենց աշխատանքները պիտի կատարեն Պէշիկթաշի մէջ : Արդէն իսկ իրենց տրամադրութեան տակ դրուած են Ընդհ. Դատախազութեան պաշտօնական վիճակի ատեաններուն մօտ, նախկիններու վերաբերեալ թղթածրարները :

Այս յանձնախումբերու անդամները ձերբակալելու, ազատ արձակելու ինչքեր գրաւելու, յանցաւորները եւ անոնց մօտաւոր պարագաները որոշ տեղեր բնակութեան ստիպելու եւ ճամբորդութիւններ արգիլելու իրաւասութիւնները ունին :

Այս քննութիւնները նախնական քննութեան հանգամանք պիտի կրեն և թղթածրարները ամբողջանալէ յետոյ, Անգարա պիտի ղրկուին :

Ամէնէն առաջ կը քննուին 6-7 Սեպտեմբերի, Թօփգափուի եւ Համալսարանի դէպքերու թղթածրարները, այս դէպքերու քննութեան առթիւ, եթէ պէտք տեսնեն Եասըատա պիտի երթան :

Կուսակալութեան քննիչ յանձնախումբը Հարցաքննիչ մարմնի անդամներուն յանձնած է 6 – 7 Սեպտեմբեր, Թօփգափուի եւ Համալսարանի դէպքերուն վերաբերեալ 700 թղթածրարներ :

×

Իզմիրէն կը հաղորդեն թէ Ատնան Մենտերէս երկու միլիոն ոսկի ունի Օսմանըլը դրամատան մէջ : Երեւան հանուած է նաեւ որ Մենտերէս 1954էն ի վեր երկրէն դուրս դրամ հանած է :

բուն ձառեր կ'արտասանեն՝ հրապարակներէն, ձայնասփիւռէն եւ հեռատեսիլէն Գուպա ամերիկեան հաւանական «ոտնձգութեան» մը շուրջ բողոք ներկայացուցած է Ապահովութեան Խորհուրդին :

×

Յուլիս 1ին ամերիկեան օդանաւ մը կորսուած էր Սվիաթոյ Նոսի շրջանին մէջ : Կրեմլին կը յաւակնի վար առած ըլլալ երբ օդանաւը Խորհրդային սահմաններէն ներս մտած էր : Մ. Նահանգները կը փոխադարձեն ըսելով թէ վար առնուած է միջազգային ջուրերուն մէջ : Խրուշչեւ մամուլի ասուլիսի մը ընթացքին մանրամասնութիւններ թուելէ ետք ամբաստանեց Մ. Նահանգները որ վերստին բռնաբարած են՝ Խ. Միութեան սահմանները : Կրեմլին որոշած է Ապահովութեան Խորհուրդին մօտ բողոքել : Ուաշինկթըն յուշագիր մը ներկայացուցած է ուր ի մէջ այլոց կ'ըսէ.— «Այս ձեւի գործողութիւններու կրկնութիւն մը ծանր հետեւանքներ պիտի ստեղծէ, որուն միակ պատասխանատուն պիտի ըլլայ Խորհրդ. Միութիւնը :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ վարչապետը որ քանի մը օր է Փարիզ կը գտնուի, տեսնուեցաւ տը Կոլի հետ : Քարամանլիս հրաւիրած է տը Կոլը Յունաստան այցելելու :

ՓԱՐԻԶԻ մէջ 1961ին, տեղի պիտի ունենայ Խորհրդային ցուցահանդէս մը :

ԻՏԱԼԻՈՅ մէջ ձախերը եւ ծայրայեղ ձախերը կը պահանջեն Թամպրոնիի հրաժարումը :

ԽՐՈՒՇՉԵՒ յայտարարած է թէ 1960 Յուլիս մէկին Խորհրդային Միութեան բնակչութիւնը 214 միլիոն 400 հազար էր :

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ մէջ ընտրութիւններու առթիւ (Յուլիս 16) կռիւներ սկսած են : 17 հոգիներ վիրաւորուած են : Արեւմտեան շրջանակները մտահոգ են :

ՅՈՒԼԻՍ 14ի Ազգային տօնին առթիւ, Յառաջ վաղը լոյս չի տեսներ : Մեր յաջորդ թիւը՝ Շաբաթ :

ԼԱՒ ԳՈՐԾ ՄԸ

Եթէ չուզէինք զուսպ ըլլալ մեր գնա – հատանքին մէջ, պիտի չվարանէինք ըսե – լու, թէ իրապէս մեծարժէք գործ մըն է նկարիչ Օննիկ Աւետիսեանի «Հայ նկա – րիչներ եւ բանդակագործներ»ը :

Աւետիսեանի անունը ապահովութիւն մըն է ինքնին, որ այս գործը պիտի ըլ – լայ ոչ միայն մեծարժէք, այլեւ աննա – խընթաց՝ հայ մշակոյթի պատմութեան մէջ : Ինառնուած քով արուեստագէտ, լայ – նօրէն օժտուած՝ արուեստի զգայու – թեամբ, բարեխիղճ ու բծախնդիր, Օննիկ Աւետիսեան թերեւս միակն է, որ պիտի կրնար արդարացնել մեր բոլոր ակնկա – լութիւնները, — որքան ալ խստապահանջ ուզէինք ըլլալ,— ներկայացնելու համար հայ արուեստն ու արուեստագէտները , մասնաւորաբար նկարչութեան եւ քան – դակագործութեան «պարունակ»ին մէջ :

Միութիւնը, « Հայ Մշակոյթի Բարե – կամները», իր գոյութեան արդարացումը պիտի գտնէր այն իրագործման մէջ, որ հովանաւորած է այս ձեռնարկը, թէ իսկ ուրիշ բան ըրած չըլլար երբեք : Պէտք կա՞յ, որ աւելցնենք նաեւ, թէ արուեստի գործը արուեստի մարզոյ հոգատարու – թեամբ միայն կրնայ գտնալ այնքան « խօսուն», որքան կը խոստանայ ըլլալ , — ոչ, որքան յաջողած է ըլլալ ,— Օննիկ Աւետիսեանի «ձեռակերտ»ը, որ ձեռքի գործ մը չէ, այս բացատրութեան նեղ ի – մաստով, այլ մտքի, սրտի, հոգիի գործ մըն է մանաւանդ :

Նկատենք անցողակի, որ Աւետիսեանի այս երկասիրութիւնը , — ինչպէս պիտի ըսէին հին հայկաբանները, — տասը տարուան վաստակի մը արդիւնքն է : Սկսած է 1949ին, աւարտած է 1959ին : Ուրեմն ամբողջ տասը տարի պիչերեանի աքնութեամբ աշխատած է , պրպտած , քննած եւ ստուգած : Մանաւանդ ստուգած : Առանց այս ստորոգելիին — ստուգում, Հայր Ակինեանի բացատրու – թեամբ՝ կասկածիլ եւ ստուգել, — պատ – միչը, ներկայ պարագային՝ մշակոյթի պատմիչը, թերին պիտի չփոթէր անթե – րին հետ եւ անկատարը՝ կատարեալին : Բարեբախտութիւն է, որ Օննիկ Աւետիս – եանի բարեխղճութիւնն ու բծախնդրու – թիւնը փրկած են դինք այս չփոթանքէն : Ունինք այն վստահութիւնը, թէ տրուած թիւերն ու տեղեկութիւնները անցած են ստուգումի «հալոց»էն :

Զխորհրդածենք սակայն, այլ փորձենք ներկայացնել գործը՝ անդամ մը եւս ար – ձանագրելով մեր գնահատանքը գործողին եւ հովանաւոր մարմնին հանդէպ :

Օննիկ Աւետիսեանի այս մեծակշիռ գործը՝ « Հայ նկարիչներ եւ բանդակա – գործներ»՝ պիտի ունենայ 496 էջ, մեծա – դիր (16 էջնոց 31 պրակ) : Քանակրկու պրակ տպագրուած է արդէն, կը մնայ ինը պրակ, ամբողջովին չարուած եւ պատրաստ՝ տպագրութեան : Ծախք նա – խատեսուած է չուրջ 4000 եղ· ոսկի (1200 օրինակի համար) : Բաժանորդագրու – թեամբ եւ կանխիկ վճարումով վաճառ – ուած է արդէն 650 օրինակ, իւրաքանչիւ – րը՝ հինգ եղ· ոսկի· տպագրութենէն ետք դինը պիտի բարձրանայ վեց եղ· ոսկիի :

Հատորը, ամբողջովին պատկերազարդ, պիտի բովանդակէ մօտ հինգ հարիւր նը – կարներ, քանդ՝ գունաւոր : Տրուած են նաեւ նկարիչներու եւ քանդակագործնե – րու լուսանկարները, կենսագրական կարճ տեղեկութիւններով, նաեւ վերլուծական «ակնարկ»ներով՝ իւրաքանչիւր նկարչի ու քանդակագործի արուեստին մասին : Այս «ակնարկ»ները կը ստուած են նոյնպէս հայ եւ օտար մամուլէն քաղուած վկա – յութիւններ :

Այս մանրամասնութիւնները կուտանք՝ գործին արժէքը ըմբռնելի դարձնելու հա – մար :

Գիրքը բաժնուած է երկու մասերու .

Ա) Հին չրջան, սկիզբէն (Ք· Ա· Ե· դար) մինչեւ ԺԸ· դար : Այս բաժնին յատկացուած է 144 էջ :

Բ) Նոր չրջան, ԺԹ· դարէն մինչեւ մեր օրերը : Այս բաժնին յատկացուած է 352 էջ :

Ներկայացուած են աւելի քան 160 ար – ուեստագէտներ, —նկարիչ եւ քանդակա – գործ ,— հարիւրը՝ իրենց գործերով, լու – սանկարներով, ինչպէս նաեւ միջազգա – յին մամուլի կարծիքներով՝ նոյն ար – ուեստագէտներու մասին :

Ընդհանուր ներածութեան մը մէջ, զոր կարելի է նկատել գործին ամէնէն շահե – կան մասերէն մէկը, թերեւս նոյնիսկ ա – մենակարեւորը՝ իրրեւ տեսութիւն եւ վերլուծում, լայն տեղեկութիւններ կան մեր հին ղրչազրերուն, գրի գիւտին, այ – բուբենի, մազաղաթներու յիշատակա – րաններուն, վանքերու, մատենադարան – ներու, ձեռագրաց ցուցակներու մասին :

Այս բաժնին համար հեղինակը օգտա – գործած է մատչելի եւ տրամադրելի բո – լոր աղբիւրները: Շատ աւելին կրնար տալ, քան տուած է, եթէ անչուշտ իր տրամադրութեան տակ ունենար Վիէն – նայի, Վենետիկի, առաւելաբար Երեւանի հարուստ մատենադարանները ու ձեռա – գրերը :

Ոչ – համեմատութեան համար՝ բաւարար է այս գործով տրուած քիչն ալ, զոր չատի տեղ կ'ընդունինք մենք՝ համբակներս :

Կ'ուզէինք փակել այս քանի մը տողը , Հայ Մշակոյթի Բարեկամներուն հետ մեր խօսքը ուղղելով արուեստասէր հայ – րենակիցներուս· «Ունենալով այս գիրքը, պիտի ճանչնաք մեր Մշակոյթին քիչ ծա – նօթ մէկ երեսը՝ Հայ նկարչութիւնը եւ բանդակագործութիւնը, հեռուէն մինչ 1500 տարուան հարուստ պատմութեան » :

Մեր կողմէ աւելցնենք միայն , որ Օն – նիկ Աւետիսեան գործի սկսած է հաւատ – քով, չարունակած է հաւատքով եւ ա – ւարտած է հաւատքով :

Արուեստի մարզոց մէջ հաւատքը մեծ վարպետութեամբ պահպանած է մարդու ներաշխարհը , արտայայտած անոր հոգեկան ելեւէջները՝ սկսած նորա – քնարական զեղումներէն մինչեւ եղերք – զութեամբ կչտացած խոր ապրումները : Այս ամէնուն կողքին արուեստագէտը իր ստեղծագործութիւններուն մէջ մեծ տեղ տուած է ժողովուրդի կենցաղին, հարց – նի զեղատեսիլ բնութեան, ինչպէս նաեւ պարմանահրաշ տեսարաններու պատկե – րացումներուն :

Շումանի ներաշխարհը հակասութիւն – ներու հիւսուածք մըն է, իսկ երաժշտա – կանը՝ հակադիր արտահայտութիւններու յաջորդականութիւն : Երաժիշտին բնորոշ է մերթ բուռն արտայայտութիւնները , մերթ երազներու դիրկը խյնալը : Ան մերթ անձնատուր եղած է յոյզերու եւ կրքոտ պոռթկումներու, մերթ ալ հա – մակուած է մեղմ քնարական արտա – դրութիւններով : Գրեթէ բոլոր ստեղծա – գործութիւններուն մէջ նշմարելի է այս հակադիր երկուութիւնը :

Շուման իր յառաջդէմ եւ նոր միտք – երը ու ձգտումները միայն երաժշտա – կանով չէ արտայայտած : Քննադատի եւ դրագէտի իր ունեցած ձիրքերէն օգտուե – լով , 1834ին , Լայփցիկի մէջ մէկ քանի համախոհներու հետ միասին կը հրատա – րակէ «Նոր երաժշտական լրագիր »ը : Ա – րաքաթերթը : Այստեղ է որ կը տեսնենք «Դաւիթ եղբայրներու միութիւնը» (ան – կա երաժիշտին երեւակայութեան արգա – սիրքն էր) Ֆլորեստանի եւ Էվսերիի ըն – խաւորութեամբ : Այս միութիւնը թէ – թի էջերուն մէջ ուժեղ պայքար կը մղ – դուբաչն զեղեցիկ, բայց իրողութեան մղ – ման կերեւոյթին, դատարկ հանճար ունե – ցող եւ վարդապետական արուեստին դէմ : Թերթին նպատակն էր քարոզել այն ար – ուեստը որ կապուած է կեանքի յաուա – դմ երեւոյթներուն, ի՛արտայայտել ի – անհատին եւ թէ ժողովուրդներուն կեան – քը, անոնց ազգային բնաւորութիւն, տաւեալ երկրի բնութիւնը, մէկ խօսքով բովանդակութեամբ խոր արուեստը :

Շումանի թերթին նպատակներէն մին էր նաեւ ընթերցողին ծանօթացնել ար – եալ ժամանակներու եւ իր չրջանի ան – մանր երաժշտական երեւոյթներուն, պա – տանել երկհանները «միակողմանի կա – կազդ քննադատութենէն » : Շուման, ա – ռաջինն էր, որ գնահատեց Շոփէնը, Պրամսը, Պերլիոզը :

Շումանի քննադատական գործունէ – թիւնը տասը տարի տեւած է : Հոգեկան հիւանդութիւնը կամաց կամաց կը տա – նէր անոր աշխատանքները ու կը մանափակէ անոր աշխատանքները ու կը տպուի տեղագործութեան նուիրուած միայն (վախճանած է 1856 Յուլիս 29ին հոգեբուժական հիւանդանոցին մէջ):

Հարուստ ու բազմազան է Շումանի եր – գած երաժշտական ժառանգութիւնը: Իր գործերէն ոմանք պահանջը իր ուժերը օգտագործած է նո – րաձեւ երաժշտական համարձակ բոլոր տե – սակներուն մէջ, տարբեր սեռերուն մէջ, ժ – ամերգ սենեակի համար, օրքեստրի (օրքեստրիս) համար, տարբեր գործիքներու համար, գործերուն երաժշտութիւն եւ այլն :

Շումանի գործերուն մէջ կան ինքնա – տիպ գործեր, որոնք ինքնին կը կազմեն ամ – բողջական աշխարհներ, ինչպէս օրինակ՝ «Դաւիթ եղբայրներու միութիւնը» (Die Davidsbündler), «Կարնաւալ» (Carnaval), «Ֆանթազիա» (Fantasie), «Կրեյսլերիանա» (Kreisleriana), «Նոր վեպեր» (Neue Novelletten), «Ֆանթազիական պատկերներ» (Fantasiestücke), «Ֆանթազիական նկարներ» (Phantasiebilder), «Ֆանթազիական կտորներ» (Phantasiestücke), «Ֆանթազիական ուսումներ» (Phantasieübungen), «Ֆանթազիական սոնատներ» (Fantasiesonaten), «Ֆանթազիական սիմֆոնիա» (Fantasiesymphonie), «Ֆանթազիական տրիոներ» (Fantasietrios), «Ֆանթազիական քուինթեթներ» (Fantasiequintette), «Ֆանթազիական քուարթեթներ» (Fantasiequartette), «Ֆանթազիական կոնչերտներ» (Fantasiekonzerte), «Ֆանթազիական սոնատներ» (Fantasiesonaten), «Ֆանթազիական սիմֆոնիաներ» (Fantasiesymphonien

ԱՐԴԱՐ ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑԻ ՇՈՒՐՋ

ԱՆ.

Ներկայիս մեր հասարակության մեջ, մեր ժամանակ առանձնապես մեզ համար, որ ենթարկվում ենք ամեն տեսակ ազդեցությունների, ամեն տեսակ փոփոխությունների, ամեն տեսակ ներգործությունների, ամեն տեսակ ուսմունքների, ամեն տեսակ գաղափարների, ամեն տեսակ ձգտումների, ամեն տեսակ հոսանքների, ամեն տեսակ ոգևորությունների, ամեն տեսակ հիասթափությունների, ամեն տեսակ հակասությունների, ամեն տեսակ հակադրությունների, ամեն տեսակ հակամարտությունների, ամեն տեսակ հակամարտությունների, ամեն տեսակ հակամարտ

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ

Ընկեր Ժիրայր Փալամուտեանէ Ն.Ֆ. 250

×

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԷՀԼԻՐԵԱՆ ՍՐԱՀԻՆ

Ընդառաջ երթալով Փարիզի Հայ Մշակոյթի Տան յանձնախումբի բաղձանքին, Շաւիլի Հ. Ց. Դ. Արղութեան խումբը հանգանակութեան մը ձեռնարկած է, ի յիշատակ անմահ հերոսին: Կապոյտ Խաչի Շաւիլի մասնաճիւղը հարիւր Ն. Ֆ. նուիրած է, հանգանակութիւնը կը շարունակուի մինչեւ Յուլիս 17: Ցանկը պիտի հրատարակուի «Յառաջ»ի մէջ:

Հ. Յ. Դ. ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ ԽՈՒՄԲ

ԴՊՐՈՑԱՍէՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

1960 – 1961 տարեշրջանի արձանագրութիւնները բացուած են: Արձանագրութեան համար դիմել վարժարան, 1 Պուլ. տիւ Նօր, Լը Րէնսի:

ՀԵՌԱՁԱՅՆ 927 – 01,72

ՀԵՐՈՍՆԵՐՈՒ ՕՐԸ

ԽԱՆԱՍՈՐԻ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻՒ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ՝ ՅՈՒԼԻՍ 24ԻՆ

Վայրը անստոյգ:

Պատուոյ նախագահութեամբ կառավարի քաղաքապետ՝ ՎԻՔԹՈՐ ՍԱԽԻՆԻ

Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Ֆ. Կ. Խաչի Լիոնի մասնաճիւղին կողմէ:

17 Յուլիս, Կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ Կալլիյոնի սրճարանին գեղատեսիլ պարտէզին մէջ:

Գեղարուեստական բաժին.— Հայկական նուագ եւ երգեր բարձրախօսով:

Ձոխ պիւֆէ մատչելի գիներով:

Կը հրաւիրուին Լիոնի եւ շրջանի հայութիւնը:

Անձրեւի պարագային ապահով վայր:

Հանրակառքը կը մեկնի Կիշառ հրապարակէն ժամը 9ին:

AU BEAU NOYER

Salles de séjour — Penderies - literie
Chambres - cosys — Cuisines laquées
Salons-tapisserie — Fauteuils-canapés-lit

ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ

ՎՃԱՐՈՒՄՆԵՐՈՒ ՄԵԾ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՁՐԻ ՑԱՆՁՆԵԼԻ ՖՐԱՆՍԱՅԻ

ԱՄԷՆ ԿՈՂՄԸ

185, BD. J. JAURES

15, AV. A. MORIZET

Boulogne - Billancourt

Métro : MARCEL SEMBAT

Mol. 06-03 et 60-38

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ՄԵԿՆՈՂ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր ընթերցողներուն արձակուրդի ամիսները, արձակուրդի շրջան է նաեւ թերթին առաքումով զբաղող մեր պաշտօնեաներուն համար՝ որոնց կարգաւ բացակայութիւնը զգալի կերպով կը դժուարացնէ մնացողներուն առօրեայ աշխատանքը:

Կը խնդրենք մեր ազնիւ բաժանորդներէն որ, արձակուրդի առժամեայ հասցէի փոփոխութեան համար, նախընտրաբար հաճին դիմել որեւէ թղթատարական գրասենեակ:

Ընթացիկ պարզ եւ ձրի գործողութիւն մըն է, որուն գործադրութեան համար պէտք է լեցնել տեղւոյն վրայ տրամադրելի՝ հետեւեալ խորագիրով դեղին թուղթը.—

Formulaire No 755-A — ORDRE DE REEXPEDITION (Changement d'adresse temporaire)

Կանխաւ շնորհակալութիւն մեր բաժանորդներուն որ պիտի ուզեն այդ ձեւով դիւրացնել մեր գործը:

Բացառաբար մեր խնդրանքը գործադրելու անկարելիութեան մէջ գտնուող բաժանորդներուն համար, հասցէի փոփոխութեան ծախքն է՝ 2.50 Ն. Ֆ., կանխաւ վճարելի:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ՀԵՐՈՍՆԵՐՈՒ ՕՐԸ ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Անի կոմիտէի: Այս Կիրակի ամբողջ օրը էստրապլէնի ծանօթ դաշտը, Թապուրէթ:

Կը խօսի Ընկ. Մ. ՄԻՐՁԷ (Լիոնէն)

Գեղարուեստական բաժին, հաճելի մթնոլորտ, առատ կերուխում, մատչելի գիներով, շամփուրով խորոված:

Հայկական եւ եւրոպական պարեր, սիրով կը հրաւիրուի Վիէնի եւ շրջակայքի Հայութիւնը:

Օթօքարի ժամերը, առաւօտեան ժամը 10.30ին կայարանէն, 11ին, 12.30ին, կէսօրէ վերջ ժամը 2.15ին:

Վերադարձ ժամը 20ին:

Անձրեւի պարագային կը յետաձգուի:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄ

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ԿԵԴՐ. ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

ՏԻԿԻՆ ՀՈՒՐԻ ԻՓԷԿԵԱՆ-ՊՈՒՏԱՔԵԱՆԻ

Կողմէ Ամերիկահայ գաղութին եւ գլխաւորաբար ՀՕՄ.ի մասին:

Շաբաթ, Յուլիս 16, ժամը 21ին Մշակոյթի Տան Սողոմոն Թէհլիրեան սրահը, 17 Րիւ Պլէօ:

Կը հրաւիրուին ընկերներ, ընկերուհիներ եւ համակիրներ:

ՇԱՏ ՅԱՐՄԱՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

Միայն հայրենակիցներու համար, բնակարաններու ներքին աշխատանքներու համար եթէ կ'ուզէք ամէն ձեւով գոհ մնալ դիմեցէք՝

Djamdjian

67, Rue de Vaugirard - Paris 15e

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Յուշամատեանը

Նուիրուած Միութեան քառասնամեակին՝ (1918 – 1958):

Հրատարակութիւն՝ Շրջաշրջային վարչութեան:

500 գեղատիպ էջ ճոխօրէն պատկերազարդուած, լաթակազմ:

Բովանդակութիւն՝

Ա. Հայ Մարմնակրթական շարժումը 1900 – 1915:

Բ.— Հ. Մ. Ը. Մ.ի ծնունդն ու տարածումը Պոլիս եւ գաւառները:

Գ.— Հ. Մ. Ը. Մ.ի առաքելութիւնը Հայաստան:

Դ.— Հ. Մ. Ը. Մ. արտասահմանի մէջ, Եւրոպա, զոյգ Ամերիկաներ, Մեքսիքօ եւ Եգիպտոս:

Ե.— Հ. Մ. Ը. Մ. Սուրիոյ՝ Լիբանանի եւ Յորդանանի մէջ:

Վաճառման կեդրոնատեղի՝

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱՏՈՒՆ

LIBRAIRIE HAMASKAINE

10, Rue Hussein BEYHOUM

BEYROUTH - LIBAN

ԳԻՆ՝ 15 Ն. Ֆ.

Hotel Splendid - Laffrey (Isére)

ՕԳՈՍՏՈՍ 1 – 31

Հ. Յ. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՃԱՄԲԱՐ

1000 մեթր բարձրութեան վրայ, գեղատեսիլ լիճի մը ափին, բոլոր յարմարութիւններով օժտուած մեծ պանդոկի մը մէջ: Խաղաղաշտ եւ լողանք: Խմբական պտոյտներ, դասախօսութիւններ եւ գեղարուեստական երեկոյթներ:

ՕՐԱԿԱՆ 8.50 Ն. Ֆ.

Արձանագրութեանց համար դիմել Շաբաթ օրերը՝ 17 Րիւ Պլէօ, *կէսօրէ վերջ ժամը* 2 – 6:

ՆԻՍԻ խումբին համար արձանագրուիլ Ըր. Շաքէ Գարբիճեանի մօտ, 19 Պուլվ. Մանեան, Նիս:

ԳԱԽՍԱՌ, Լիոն.— *Պէրպէրեան Ժ.* 39, Rue Dunoir LYON 3e

ՏԷՍԻՆ.— Լիւլէճեան, 16, Rue Coli

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆ.— Ժ. Փիլիկեան, 8, Rue J. Vergnette

ՎԻԷՆ.— Կարապետեան Rue Mont Arnaud

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Գըլըճեան, 18, Rue Thubaneau

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

ԱՆՄԱՀ ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԷՀԼԻՐԵԱՆԻ

ՄԱՀՈՒԱՆ ԱՌԹԻՒ

ՆԻՍԻ ՄԷՋ

17 Յուլիս, Կիրակի կէսօրէ ետք ժամը 3.30ին, Քաֆէ Լիոնի վերնայարկը (*Ավընիւ տը լա Վիքթուար*):

Կը նախագահէ ՇԱՀԱՆ ՋՕՏԵԱՆ:

Կը խօսի ԱԶԱՏ ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ:

Գեղարուեստական պատշաճ բաժին:

Մուտքը ազատ է:

ՄԱՐՍԷՅԼ – ՓՈՄՈՆ

Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ ԵԿԵՂԵՑԻ

Այս Կիրակի, բարեկենդան Վարդավառի պահոց, պիտի պատարագէ եւ քարոզէ Տէր Օշին վրդ. Նիկոլեան (Ժընեւէն):

Շաբաթ երեկոյեան ժամերգութիւն եւ կիրակամուտ՝ ժամը 18ին, Կիրակի՝ առաւօտեան ժամերգութիւն ժամը 8.30ին, պատարագ ժամը 10ին:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ԼԻՈՆ.— Ֆ. Կ. Խաչի վարչութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է ընկերուհի Ա. Ղազարեանէ 15 Ն. Ֆ., իր տալոջ մահուան 24րդ տարելիցին առթիւ:

Տէր եւ Տիկին Մակէսեանէ գեղեցիկ գորգ մը օգափոխութեան կայանին համար, իրենց աղջկան Օր. Անահիտի զոյգ յաջող քննութիւններուն առթիւ (հիւանդապահուհի), զոյգ մը գեղակերտ որմնապնակ իրենց Թոռնիկին Թինայի մկրտութեան առթիւ:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ.— Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ (16 Յուլիս), կէսօրէ ետք ժամը 5ին, Մշակոյթի Տան Բ. յարկը, 17 Րիւ Պլէօ: Օրակարգ՝ Ա) Զեկոյց պատգամաւորական ժողովի: Բ) Ընթերցում թիւ 1 եւ 2 շրջաբերականներու եւ կեդր. վարչութեան 17 թիւ նամակին: Գ) Ընթացիկ հարցեր: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ: Բոլորին ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՍԵՒՐ

—

1960-1961

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԵՇՐՋԱՆԻՆ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԲԱՑՈՒԱԾ ԵՆ,

ԲԱՑՈՒԱԾ են նաեւ Պաքալօրէայի երկրորդ մասին երկու նոր դասարանները.—

Ա) Տարրական Զափագիտութիւն

Mathématiques Elémentaires

Բ) Փորձառական Գիտութիւններ

Sciences Expérimentales

Պայմաններուն համար դիմել՝

DIRECTION DU COLLÈGE SAMUEL MOORAT

26, Rue Troyon, SEVRES (S. et O.)

Tél. : OBS. 18-28

ՀԱ ՄԱՆ ԱՐԱ ● HA MAN ARA

par

LES BARCLAY

super 70.335 — **45 T.** — simple 60.212

Discophiles Arméniens!

C'est une danse de chez vous à la mode de chez nous.

EN VENTE PARTOUT

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »

ԱՐԵՒԸ բնութեան կուտայ կապոյտ երկինք, կանաչ սար ու ձոր, գոյնզգոյն ծաղիկներ եւ զուարթ լոյս...

ԱՐԵՒԸ կրնայ ձեր տունն ալ ողողել իր զուարթ լոյսով ու գոյներով եթէ ձեր բնակարանը ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԷՔ, ԶԱՐԴԱՐԷՔ և ՆԵՐԿԷՔ

ԹՈՒՂՄԱՍԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՎ

PEINTURES THOMLAC

16 Bis, Bd. Sébastopol PARIS 4e

Tél. : ARC. 26-61 — Métro : (CHATELET - HALLES)

136, Rue des Bourguignons

ASNIÈRES - BOIS-COLOMBES

ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ

Մեր սեփական արտադրութիւնը եղող՝ ամէնէն արդիական ճաշակով հնարուած առաջնակարգ ներկեր, գոյներու մեծ ընտրութիւն աէնթէթիք եւ վինիլիք *պատրաստութիւններու: Նորոյթ իւղաներկեր, պատի սիրուն* թուղթեր, *ամէն տեսակ* լինոլէոմ եւ փլասթիք:

Ձեր բնակարաններուն արտաքին եւ ներքին խնամքներուն համար անհրաժեշտ բոլոր նիւթերը:

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ

52, RUE CHALON. PARIS 12e — 64, BLD. DE BELLEVILLE, PARIS 20e

166, AV. ARISTIDE BRIAND, PAVILLON-SOUS-BOIS - SEINE

4 BIS, RUE P. V.-COUTURIER, ARGENTEUIL - S. ET O. — 18, RUE BRÉZIN, PARIS 14e

24. RUE PAUL VAILLANT-COUTURIER, ALFORTVILLE

48 BIS. RUE DALAYRAC. FONTENAY SOUS BOIS

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — R. C. Seine 57 A 2731

Téléph : PRO. 86 - 60 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա և Հասարակապետ. տար. 40 Ն. Ֆր., վեց. 22Ն. Ֆր.

Արտասահման՝ տար. 50 Ն. Ֆր. Հատը 0,20 Ն. Ֆր.

ՇԱԲԱԹ 16 ՅՈՒԼԻՍ

SAMEDI 16 JUILLET 1960

36ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8850 — 36EME ANNEE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 16ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4651

ԴԻՄԱԿՐԱՏՆԵՐՈՒ ԹԵԿՆԱԾՈՒՆ՝

ՃՈՆ ՔԵՆՆԷՏԻ

★

Երիտասարդ մը, կաթոլիկ մը, ղե – մոկրատ մը կընայ ղրաւել տակը, բողո – քած եւ հանրապետական Հօր· Այդպէս – ի՞նչ պիտի ընէ Ճոն Քեննէտի, 43 տարեկան, Հոկտեմբեր 20 ին ընտրուելու համար նախագահ Միացեալ Նահանգներու։ Ճոն Քեննէտի ընտրութիւնը անակնկալ մը չէր։ Լոս Անճելըսի ժողովը չորս թեկնա – ծներ ունէր, որոնց դլխաւորը՝ Ատլայ Սթիվընսըն 79 ձայն ստացաւ միայն, Քեննէտի 845 ձայնով կը յաջողէր ետեւ մնացած մրցակիցը։ Քեննէտի կրօնքը (Հռոմի եկած մեծամասնութիւնը՝ 761 է)։

Ճոն Քեննէտի յանդուգն, քաջ, մեծա – հոգու (մէկ միլիոն տոլար ունի) եւ պայքար սիրող կուսակցական մըն է որ մինչեւ Ամերիկացիին համար ամէն ձե – ւով լաւ նախագահ մը կրնայ ըլլալ։ Ընտ – րական պայքարի սկիզբը, իր մրցակից – ները կը յուսային որ Քեննէտիի կրօնա – կան դաւանանքը կրնայ պատճառ դառնալ անոր ողողելու։ Կաթոլիկէ, ի՞նչ ըլլը պիտի բանէր Քեննէտի երբ նախագահ ըլլար։ Եւ 12 ամիս, Քեննէտի ստիպուած էր դէմ դնել անհամար հարցումներու։ « Կը յարէ՞ք պետութեան եւ եկեղեցիին բաժանումը»։ « Կողմնակից է՞ք վատի – կանի հետ դիւանագիտական յարաբերու – թիւններ ստեղծելու դաղափարին »։ « Ի՞նչ պիտի ընէք եթէ օր մը, ինչպէս կանխակոս Քիոը, ենթարկուիք եկեղեց – ւոյ ստիճանաւորութեան ճնշումնե – րուն, եւայլն, եւայլն։ Պատերազմական ներու՛, մեծ կամքի եւ յարատեւութեան տէր, Քեննէտի երբեք չյուսալքուեցաւ եւ 365 օր, 400·000 քիլոմէթր կտրելով մին – չեւ յաղթանակ տարաւ, ընտրական իր պայքարը։

Միջազգային ներկայ լարուած կացու – թեան մէջ, Ամերիկան պէտք ունի կորովի նախագահի մը։ Ատլընհաուըրի պաշտօ – նին վերջին օրերը ցոյց տուին յոդնած նախագահ մը որ իր չքմեղանքը կը վերջացնէ նախորդութիւններով, եւ այսօր Միացեալ Նահանգներու վաղուան նախագահին դէմ – ծառիծը կը յայտնէ թէ Դեմոկ – րատները կ'ուզեն «բանակցել համա՛ձայնա – գիր աշխարհին հետ բոլոր միջոցներով՝ եւ արեւ տեղ ցորչափ իրատես կարելի – ութիւն մը ըլլայ յառաջդիմելու ա – նոնց սկզբունքի պիջումներ ընելու »։ Ճոն Քեննէտի ծառիծները կը հաստատէ որ «համաձայնա – գիր պաղպաղաբանութիւնը ամուլ է գաղափարանութիւնը եւ ձախողութեան մատնը – ւած է»։ Դեմոկրատները յոյս կը յայտնեն թէ համաձայնագիր երկիրներու վաղուան պահանջները պիտի բնաբեն ի վերջոյ ազատութեան յաւերժական սկզբունք – ներ »։ Կողմնակից են միացեալ եւ մին – չեւ եւրոպայի մը, բայց կ'ուզեն նաեւ յարաբերիլ «երիտասարդ ազգայնականու – թիւնները»։

Ինչպէ՞ս այս առթիւ թէ Մասաչուսէթի նահանգապետը՝ Քեննէտի, առաջին անգամ ուշադրութիւն դրաւեց 1957ին Նեհրուի հետ ունեցած իր յայտարարեց – ութեան վրայ։ Ամերիկան գաղթած է Ֆրանսական հարց – ումներ եւ այնպէս երբեք պիտի չըլլայ։ Ֆրանսական կայսրութեան մը երազը վր – իպեցնող ոչ մէկ ինդիրը, այլ փրկել Ֆրան – սան ազգը ինչպէս ազատ Ափրիկէն։ Ֆր – անսան եւ Միացեալ Նահանգները պէտք է գործակցին որ կենսական առաջին հան –

ՕՐԱԻԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՄԱԿԻ ԲԱՆԱԿԸ ՔՈՆԿՈ Կ'ԵՐԹԱՅ

ԼՈՒՄՈՒՄԲԱ ԿԸ ԽԱՂ ՅԱՐԱՔԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՊԵԼՃԻՈՑ ՀԵՏ

Մ.Ա.Կ.ի ուժեր Քոնկօ պիտի ժամանեն ու պելճ ուժերը պիտի քաշուին։ Քոնկօ իր յարաբերութիւնները կը խզէ Պելճիոյ հետ։ Կացութիւնը միշտ չփոթ է երկրին մէջ։ Ա՛յս է Քոնկոյի կացութեան վերջին ընդհանուր պատկերը։

Ազահովութեան Խորհուրդը, եօթը ժամ տեւող բուռն վէճերէ ետք որոշած է «կապոյտ սաղաւարտները» ղրկել Քոնկօ, կարգն ու կանոնը վերահաստատելու համար։

Այս առթիւ խնդրած են Պելճիացին որ պարպէ իր ուժերը, «անմիջապէս »։ Որո – շումը անցած է ութ ձայներով (Մ. Նա – հանգներ, Խ. Միութիւն, Լեհաստան, Իտալիա, Արժանթին, Էքուատոր, Սէյ – լան եւ Թունուզ)։ Ֆրանսա, Անգլիա եւ Ազգ. Չինաստան ձեռնպահ մնացած են։

Մ.Ա.Կի ուժերը որոնք առաւելաբար Ափ – րիկէի ժողովուրդներէն (Ղանա, Կինէ, Մալի) կազմուած պիտի ըլլան, պիտի չմիջամտեն ներքին խնդիրներուն։ Ա՛ս – ժամեայ հանդամանքով պիտի հաստատ – ուին Քոնկոյի մէջ։ Իրենց դերը պիտի ըլլայ՝ վերահաստատել կարգն ու անդոր – րութիւնը։

Քաթանկայի վարչապետը Չոմպէ բո – ղոքած է այս կարդադրութեան դէմ։ Ձուլերը որ Մ.Ա.Կի ուժեր հաստատուին Քոնկոյի եւ յատկապէս Քաթանկայի մէջ։ « Կը նախընտրենք չարդուիլ քան թէ տեսնել Մ.Ա.Կի ուժերը մեր երկրին մէջ » ըսած է ան։ Կ'ուզէ որ պելճ ուժերը Քա – թանկա մնան։ Այս առթիւ յայտարարած է թէ պիտի պահեն իրենց անկախութիւ – նը՝ որովհետեւ իրենց համակրութիւնը ղէպի Արեւմուտք եւ յատկապէս Պելճիա ուղղուած է։ Քաթանկա որ Քոնկոյի ա – մէնէն հարուստ նահանգն է կը շարունա – կէ իր անկախութիւնը պահանջել։ Կեդրո – նի կառավարութիւնը կը մեղադ. ընդու – նել։

Գրիւելի մէջ, վարչապետ Էյսքենս Լումումպային (Քոնկոյի վարչապետը) դրուանը՝ Ալժերիոյ անկախութիւնն է »։ Քեննէտի այդ օրը համարձակած էր բարձրաձայն ըսել ինչ որ ամերիկացի պետական դէմքերը կը մտածէին, առանց ըսելու։

43 տարեկանին, Քեննէտի ունի երի – տասարդի մը առաւելութիւններն ու թե – րութիւնները։ Իր հաւանական հակառա – կորդը՝ Նիքսըն նոյն կացութեան մէջ է 47 տարեկանին։

Հանրապետական « Նիւ Եորք Հերըլտ Թրիպիւն»ի երկու ծանօթ աշխատակից – ները՝ Ուալթըր Լիփման եւ Ճոզէֆ Ալսոփ նպաստաւոր են Քեննէտիի, այդ առթիւ Լեփման կը գրէ — «Երկրի մը համար, իր ապրեցութիւնը վերահաստատելու լա – ւագոյն միջոցն է՝ զարկացնել իր ուժը, ընդլայնել իր համակրութիւնները որպէս զի յարգուի, հասկնայ եւ հասկցուի։ Քեննէտի դիտակից է ասոր եւ ծանօթ է խնդրին »։

Սմիթի ձախող փորձէն ետք (1928) Քեննէտի առաջին կաթոլիկէն է որ կը փորձէ Սպիտակ Տան բանալին ձեռք ձը – գել։ Վարպետ քաղաքագէտ, միշտ կրցած է « մէկէն ելլել» երբ փորձած են զինքը նեղը դնել եւ անհաւանական չէ որ չափի նաեւ վերջին հանդրուանը եւ իբրեւ Մի – ացեալ Նահանգներու նախագահ նստի Խրուշչեւի դէմ։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱԶԴԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՈՐՀՐԴ· ՄԻՒԹԵԱՆ

Ճուլիս 14ին, Ուաշինկթընի կառավա – րութիւնը հանդիսաւոր ազդարարութիւն մը ըրաւ Խորհրդ· Միութեան Գուատալի խնդրին առթիւ։ Արտաքին նախարարու – թիւնը իր յայտարարութեան մէջ կը չեշ – տէ թէ Մոնրոյի Ուխար միշտ ի պօրու է, կ'ամբաստանէ Մոսկուան որ «բոլշեւիկ – եան վարդապետութիւն» մը հռչակած է պինուորապէս ուժ տալով համաչխաւ – շարժումին աշխարհի մէջ։ Արտաքին նա – խարարութիւնը կը չեշտէ նաեւ «խաղա – դութեան դէմ ըրած կոպիտ սպառնալիք – ները երեւան կը հանեն Խրուշչեւի խա – դաղութեան համար ըրած յայտարարու – թեանց կեղծաւորութիւնը» ։

Մ.Ա.Կ.ի նահանգները կը դղուշացնեն Խորհրդ· Միութիւնը որպէսզի չխառնուի Ամերիկայի ներքին խնդիրներուն՝ ինչ – պէս՝ Գուատա ։

Նոյնիսկ յօդուած մը դրած է ծե – րակուտական Քեննէտի, դեմոկրատ թեկնածու նախագահութիւնը, որ կը չեշ – տէ «Դեմոկրատ եւ Հանրապ. ձեւ մը չկայ Խրուշչեւին հետ վարուելու։ Ընտ – րութեան տարեշրջանի մը, Խրուշչեւ կր – նայ փորձութիւնն ունենալ մեր պղտոր ջուրերուն մէջ որսալու, բայց լաւ կ'ընէ որ հանդարտութիւն չըլլար, որ Պերլինի բնակիչներուն ազատութիւնը չզոհուի, որ կենսական ոչ մէկ սկզբունքի վրայ տեղի կը տրուի »։

հեռապիր մը ստացած է ուր այս վերջինը կը յայտնէ թէ խզուած են երկու երկիր – ներու յարաբերութիւնները։ Պատճա՞ռը ։ Որովհետեւ, Պելճիա չէ յարգած իրենց միջեւ կնքուած համաձայնագիրը՝ զօր – քեր ուղարկած է Քոնկօ, եւ միջադէպ – րուն զրկիչները եղած են։ Պելճիոյ վար – չապետը չեշտած է, այս առթիւ, որ ի – րենց ուժերը դրկուեցան կարգ ու կանոնը վերահաստատելու նպատակով եւ Եւրո – պացիներու կեանքերը պաշտպանելու հա – մար եւ ոչ թէ երկիրը վերադրաւելու ։

Ինչ կը վերաբերի Մ.Ա.Կի որոշումին, որ ուժերը պիտի չմասնակցին Ամերիկայի ներքին խնդիրներուն՝ ինչ – պէս՝ Գուատա ։

Նոյնիսկ յօդուած մը դրած է ծե – րակուտական Քեննէտի, դեմոկրատ թեկնածու նախագահութիւնը, որ կը չեշ – տէ «Դեմոկրատ եւ Հանրապ. ձեւ մը չկայ Խրուշչեւին հետ վարուելու։ Ընտ – րութեան տարեշրջանի մը, Խրուշչեւ կր – նայ փորձութիւնն ունենալ մեր պղտոր ջուրերուն մէջ որսալու, բայց լաւ կ'ընէ որ հանդարտութիւն չըլլար, որ Պերլինի բնակիչներուն ազատութիւնը չզոհուի, որ կենսական ոչ մէկ սկզբունքի վրայ տեղի կը տրուի » ։

Մինչ Քոնկոյի խնդիրը միջազգային բնոյթ ստացաւ, անդին երկրին մէջ կա – յութիւնը կը շարունակուի չփոթ մնալ ։ Հոս ու հոն կռիւներ տեղի կ'ունենան Ֆեդերալիստներու եւ ձերմակներու միջեւ ։ Թալանը, բռնաբարութիւնը եւ ջարդը կը շարունակուին ։ Ժաուոթվիլի քաղաքա – պետը սպաննուած է ։ Քասավիւպու եւ Լումումպա (Քոնկոյի նախագահը եւ վարչապետը) Էօփոլավիլ վերադարձած են ։ Ցայտնի չէ թէ ո՞ւր կը դտնուէին այս վերջին քանի մը օրերուն ։ Էլիզապէթվիլ փորձած էին երթալ, սակայն չէին ըն – դունուած Քաթանկայի կառավարութեան կողմէ ։ Օդակայանին մէջ ցոյց տրուած է իրենց կին մը որ քանի անգամ բռնաբար – ուած էր ։ « Ժամանակ չունինք » ըսած ու մեկնած են ։ Նճիլի մէջ սպաննուածնե – րուն թիւը հազարի կը հասնի, յայտա – րարած է Քասավիւպու ։ Շաուերուն կար – ծիքով, վերջին չարաթներուն տեղի ու – նեցած խառնակութիւնները մութ ուժե – րու կողմէ կազմակերպուած էին ։ Նճիլի

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Ճ.Ա.Փ.Ո.Ն.ի հրաժարեալ վարչապետը՝ Քիչի մահափորձի մը ենթարկուեցաւ երբ կը ուզէր իր կուսակից՝ Իքիտայի ընտ – րութիւնը իբրեւ իրեն յաջորդ ։ Քիչի դիտէն վիրաւորուած է եւ հիւանդանոց փոխադրուած ։

ՓՐԱՆՍԱԿԱՆ Ա.Զ.Դ.Ա.Յ.Ի.Ն Տ.Օ.Ն.Ը կա – տարուեցաւ բովանդակ երկրին մէջ ։ Հինդշաբթի առաւօտ Զօր· տը կոչ եւ կառավարութեան անդամները ներկայ ե – ղան 11·000 զինուորներու տողանցքին ։ Առաջին անդամ ըլլալով տողանցքին հրա – ւիրուած էր նաեւ նախագահին կինը, որպէսզի այդ պատիւին չէր արժանացած նախագահի մը կինը ։ Ճուլիս 14 – ին զինքը 90·000 հոգի ներկայ եղած են Փոն – Նէօֆի հրապարակութեանց ։ Զանա – զան թաղերու մէջ պարերը տեւած են մինչեւ առաւօտ ։

Կ.Ո.Ն.Ա.Ք.Ե.Մ.Ա.Լ.Ա.Ձ.Ի յիմարանոցի մը մէջ հրդեհ մը ծագած է եւ 225 խեղճեր որոնց մէջ 175 կիներ ողջ – ողջ այրած են ։

Թ.Ո.Ւ.Ր.Ք.Ի.Ո.Ց նախկին վարչապետի ու – րիչ մէկ անդամը անձնասպան եղած է Եասըատայի մէջ ։ Քոնիայի նախկին կու – սակցի՝ Ճէմիլ Քէլէչօղլու Եասըատա փոխադրուած էր Դեմոկրատ ընկերնե – րուն հետ բայց առջի օր երակը բացած է երը բաղնիքն էր ։ Թիրի մէջ (Իզմիրէն 80 քիլոմէթր) 29 հոգի ձերբակալուած են ։ Ամբաստանուած են որ դաղտնի գործու – նէութեամբ դաւադրութիւն մը կը պատ – րաստէին ազգային յեղափոխութեան դէմ ։

Պ.Ա.Ղ.Տ.Ա.Տ.Ի մէջ յեղափոխութեան Բ. տարեդարձը տօնուած է մեծ հանդիսու – թեամբ ։ Զինուորական տողանցքը չատ տպաւորիչ եղած է ։ Միկ օդանաւեր եւ թռչիններ մասնակցած են տողանցքին, քանի մը հարիւր հազար հոգիի ներկա – յութեան ։

Գ.Ա.Հ.Իրէի Ալ Կումհուրիա օրաթերթը կը հրաւիրէ Ալժերացիները որ ահաբե – կիչ արարքները չարունակեն Ֆրանսայի մէջ, աւելի մեծ ծաւալի վրայ ։ « Պղտ յարձակին որեւէ Ֆրանսացիի վրայ, որ եւ է մէկուն որ Ֆրանսական արիւն ունի երակներուն մէջ, կամ կապ ունի Ֆրան – սայի հետ, կամ համակրանք ունի Ֆը – րանսայի հանդէպ, ըլլայ ան զինուոր կամ պարզ քաղաքացի» ։ Առաջին անդամն է որ եգիպտական թերթը այսքան խիստ լեզու կը գործածէ Ֆրանսայի դէմ ։

Կ.Ո.Ն.Տ.Ա.Ն.Տ.Ի.Ն.Ի մէջ մահափորձ մը ե – դած է Ճուլիս 14ին ։ Ահաբեկիչ մը ձեռ – նառումբ մը նետած է բազմութեան վը – րայ, երկու մեռեալ եւ 35 վիրաւորներ կան, մեծ մասը մահմետական ։

Ի.Տ.Ա.Լ.Ի.Ո.Ց վարչապետը՝ Թամպրոնի ո – րոշած է չհրաժարիլ, կը նախընտրէ ըս – պասել եւ դիտել թէ ի՞նչ պիտի ըլայ ։

Ա.Լ.Ժ.Ի.Ր.Ի մէջ երեք հազար հոգի տողան – ցած են, Ճուլիս 14ի առթիւ, կառավա – րութեան պատուիրակ՝ Տըլուվրիէի առ – ջեւ ։ Առաջին անդամ ըլալով Փարիզի տո – պանցքը որ նոյն ժամանակ կը տրուէր հեռատեսիլէն ուղղակի տեսնուեցաւ նաեւ Ալժէրի հեռատեսիլէն վրայ ։

Մ.Ա.Ր.Ո.Ք.Ի զահաժառանգը իշխան Մու – լէյ Հասան Խորհրդ· Միութիւն հրաւիր – ուեցաւ ։

մէջ, խորհրդային «Իլիուշին» օդանաւ մը տեսնուած է, ութ օր առաջ ։ Մինչեւ իսկ կ'ըսուի թէ Զեխ եւ խորհրդային մասնա – գէտներ հասած են, Քոնկօ ։ Այս տեսա – կէտը յայտնողները իրենք ալ կը յիշեն Մ.Ա.Կի մէջ խորհրդային ներկայա – ցուցիչին բուռն յարձակումները Արեւ – մուտքին դէմ որ կ'ուզէ զաղթատե – ղափոխել Քոնկոյի մէջ ։

ԴԱՐՁԵԱԼ ԱՆԱՍՏՈՒԱԾՈՒԹԻՒՆ

•

Ներսը սառնակայ, դուրսը հրեչտակ :

Այսպիսի խօսք մը ունի ժողովուրդը, — խօսք մը որ լսուած է, կարծես, յատկապէս մեծատաղանդ բոլշեւիկներուն համար, կեղծիքի մէջ ցոյց տուած իրենց պերազանցութեան առթիւ :

Արդարեւ, արտասահման կը գրկեն էջմիածնայ կաթողիկոսը՝ յայտարարել տալու համար թէ բացուա՞ծ են եկեղեցիները, ազատութի՞ւն տրուած է հաւատացեալներուն՝ որ պաշտեն ա՛ր Աստուածը որ ուզեն, բայց, Հայաստանի մէջ, չաթաթը անգամ մը՝ ոչ ամէն օր, յօդուածներ կը տպեն, «պիտական անաստուածութեան թեմաներ», հաստատելու համար թէ ի՛նչպէս. կենսաբանութիւնը «հերքում է կրօնական նախապաշար մունքները», Չարլզ Դարվինը «փլատակներն է վերածել է կրօնքի հիմքերը», մեծ բնախօսը Պավլով «մերկացրել է խաւարամոլութեան բոլոր դրսեւորումները, անհաւատութիւնները, ինչ որ կրօնքը բացատրում է աստուածային հրաշքնե – րով» :

Այս կարգի յօդուածներու կարգին՝ յիշենք վերջինը, — «կենսաբանական դի – տութիւնների դոկտոր – պրոֆեսոր, Հ. Բատիկեան, Սով. Հայաստան թերթին մէջ, 25 Յունիս, աւելորդ ապացոյց մը եւս կը բերէ վկայելու համար թէ, ներսը սառնակայ՝ դուրսը հրեչտակ, բոլշեւիկները արտասահման են ղրկած Հայաստանի եկեղեցիներուն պետը՝ խօսելու համար իմման Ս. Սեդրակեան հրաչալի վե – րերեւման մասին, մինչ զօրաշարժի են – թարկած են Հայաստանի ակադեմիկոս – ները՝ « գիտա – աթէիստական թեմաներ – ու» դրօշով, քանդելու համար կրօնքին հիմունքը, որ « հաւատացեալներէն չատ հէքեաթներ է հրամցրել մեռածների յա – րութիւն առնելու» եւ նման այլ «նախա – պաշարմունքների» մասին : կարդանք մի – ասին : —

— Աչխարհի առաջացման, երկրի վրայ կեանքի ծագման, բնական օրինաչափու – թիւնների ճանաչողութեան եւ բնագի – տութեան միւս բոլոր հարցերում՝ դի – տութիւնը եւ կրօնը ուղղակի հակադիր են միմեանց :

Կրօնը մարդու մէջ ներշնչելով անս – տիապաշտական զգացմունքներ, զրանով իսկ մթագնում է նրա գիտակցութիւնը, մարդուն զրկում է բնութեան ուժերի տրուկը, սահմանափակում նրա ստեղ – ծագործական գործունէութիւնը : Գիտու – թիւնը, ընդհակառակն, մարդուն զօր – ձնում է բնութեան ուժերի վրայ իշխողը եւ ընդունակ՝ զրանք լիովին ծառայե – ցնելու իր նպատակներին : Ահա թէ ինչո՛ւ այնտեղ, որտեղ գիտութիւնն է իշխում, չի կարող լինել անուտիապաշտութիւն, չեն կարող լինել կրօնական կեղծ պատ – կերացումներ :

Բնական գիտութիւններից՝ կենսաբա – նութիւնը մեկնաբանում ու գիտականօրէն բացատրում է, թէ ի՛նչ է կատարւում իւ – րաքանչիւր մարմնի մէջ, ի՛նչպէս է նա շարժւում, նիւթափոխանակութիւն կա – տարում, յարմարւում կեանքի պայման – ներին, ձգտում անպայման իրենից յետոյ սերունդ թողնել՝ բազմանալ :

Համաձայն Աստուածաշնչի, բնութիւնն իր ամբողջ բազմազանութեամբ ու ներ – դաշնակութեամբ, իր ուրոյն օրինաչա – փութիւններով եւ զարգացմամբ ստեղ – ծուել է մի արտակարգ ուժի, երկնային ոգու, Աստծու կողմից : Սակայն Չարլզ Դարվինը առաջինն էր, որ գիտականօ – րէն, հիմնաւորուած ձեւով ստեղծեց մարմինների զարգացման բնաշրջական տեսութիւնը : Փլատակների վերածելով կրօնի հիմքերը, նա բազմաթիւ փաստե – րով ու օրինակներով ցոյց տուեց թէ ի՛նչպէս են ձեւաւորուել բարձրակարգ բոյսերն ու կենդանիները, ի՛նչպէս է մարդը կենդանական վիճակից, կապկա – յին շրջանից վեր բարձրացել ու քնու – թեան կառավարման դեկը վերցրել իր ստեղծագործ ձեռքերի մէջ :

Դարվինը ցոյց տուեց զարգացման այն բազմազան ուղիները, որոնցով ընթա – ցել է կեանքի կարեւոր յատկութեամբ օժտուած, առաջներում մանրագոյն էակ – ներով լեցուն երկրագունդը : Նա օրգա – նիզմների օրէցօր կատարելագործման մէջ տեսաւ ոչ թէ երկնային ուժի զօրու – թեան գոյութիւնը, այլ բնութեան բաղ – մազան պայմանների նկատմամբ նրանց ձեռք բերած յարմարուածութիւնը :

Գործարանական աշխարհի զարգացման առարկայական օրէնքների վրայհիմնուած գիտական կանխատեսութեան չատ օրի – նակներ է տուել Միչուրինը : Հակառակ կրօնական այն պատկերացման, ըստ ո – րի՝ կենդանական եւ բուսական աշխարհը առեղծուել է ինչ որ «հրաշագործ» ատա – ուածային (վեցօրեայ) ակտով եւ իբր թէ աշխարհում գոյութիւն ունի «նախա – կզբնական նպատակայարմարութիւն», Միչուրինը ցոյց տուեց որ հնարաւոր է ստեղծել աւելի լաւ օրգանական ձեւեր, քան կան բնութեան մէջ եւ այդ ձեւերը տարածել այն վայրերում, որտեղ այդ – պիսիք տարածուած չեն եղել :

Մինչեւ խորհրդ. կարգերի հաստատում – մը՝ մեր երկրի որոշ շրջաններում կլի – մայական դաժան պայմանների հետեւան – քով բոլորովին չհային պղպատու այդի – ներ : Միչուրինը համարձակ կերպով յայտնեց այն գիտական տեսութիւնը թէ բոյսերի աֆլիմաթասիոնի եւ հիպրի – տասիոնի իր մեթոտի կիրառման շնոր – հիւ՝ այդ վայրերում կարելի է ստեղծել եւ աճեցնել պտուղների այնպիսի տեսակ – ներ, որոնք կարող են մրցել —ամենալաւ տեսակների հետ : Միչուրինի կանխատե – սութիւնը փայլուն կերպով արդարացաւ : Ուրալի եւ Սիբիրի չատ քաղաքներում եւ պիւղերում, Հայաստանի լեռնային շրջ – ջաններում եւ այլ վայրերում ներկայու – մս յաջողութեամբ աճեցնում են պտղա – տու բոյսեր, որոնք լիովին յարմարուած են տեղի կլիմայական պայմաններին » :

Այսպէս, «կենսաբանական գիտութիւն – ների դոկտոր – պրոֆեսոր» Հ. Բատիկեան կը հաստատէ թէ «որքան աւելի ա – ռաջ է գնում գիտութիւնը, որքան աւելի չատ՝ են գիտական յայտնագործութիւններ կատարւում, այնքան աւելի ուժեղ է պատութիւն կրում կրօնական նախա – պաշարմունքը » : Մէկ բան կայ, սակայն, որ «գոկտոր – պրոֆեսորը» կը չմոռնայ,— նախապաշարումները ունին իրենց ա – պրելդները, իրենց «բնականները » , այնպէս որ միայն կրօնական չեն նախա – պաշարումները : Կրօնքը նախա – պաշարումներու մէջ չէ, — աւելորդ կամ օգտակար, տարբեր բան մըն է կրօնքը եւ կարելի չէ զայն «փլատակի վերածել » հարուածելով ... նախապաշարումները, որոնք մակաբուծական արժէք ունին :

Հայաստանի «աթէիստները», որոնք ա – նաստուածութիւն եւ անկրօնութիւն, կը քարոզեն, ծիծաղ կը չարժեն ոչ միայն ա – զալակելով՝ ներսը «չիք Աստուած », դուրսը « Սուրբ Աստուած » այլ եւ նիւթէն հեռանալով, ու չարունակ բայց յումպէտս զարձնելով խօսքի մեքե – նան, ճիշդ ինչպէս հողմաղացին թեւերը, որոնք կապուած չեն... երկանաքարին :

Ճիշդ է, սակայն, թէ «գիտական — ա – թէիստական այս թեմաները» ուրիշ բան կ'ըսեն,— կրօնական ապատութեան մա – սին մտածողներուն խելքը ... տուն կը կանչէն :

ԱՐԱԶ

ՔՈՆԿՈՅԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ

Յունիս 30ին, Պրիւսէլի մէջ կնքուած համաձայնութեան մը հիման վրայ՝ պել – ժիական Քոնկօ ձեւոք կ'անցընէր իր ան – կախութիւնը եւ կը դառնար Քոնկոյի Հանրապետութիւն :

1908ին Պրիւսէլի խորհրդարանը վա – ւերացուց Լէոփոլտ Բ.ի նուիրատուու – թիւնը, որով Քոնկօն կը նուիրէր Պել – ժիոյ : Այդ թուականէն կը սկսի պելժիա – կան Քոնկոյի պատմութիւնը, որուն ծա – գումը կը չփոթուի Քոնկոյի անկախ պե – տութեան հետ : Քոնկոյի գոյութիւնը կ'ընդունուէր առաջին անգամ Պերլինի ժողովին (1884 – 85) եւ անոր գերիշխան – թապետը էր Լէոփոլտ Բ. : Այդ պատճա – ռով մինչեւ 1908, Քոնկոյի կապը Պել – ժիոյ հետ զուտ անձնական բնոյթ ունէր :

Քոնկոյի ընդհանուր տարածութիւնը 2·344·000 քառ. քիլոմեթր է, այսինքն գրեթէ ութսուն անգամ աւելի՝ քան Պել – ժիոյ հոդամասը : Երկրի բնակչութեան թիւը կը հասնի 13·299·000ի : Քոնկոյի ընդերքը կը պարունակէ մեծ քանակու – թեամբ պղինձ, արդիւնաբերական ադա – մանդ, անագ, իւրանիում, իսկ երկրի տա – րածութեան գրեթէ կէսը ծածկուած է հսկայ անտառներով :

Քոնկոյի ներքնահողի հարստութիւննե – րուն մասին որոշ գաղափար մը կազմելու համար բաւէ նշել, թէ կէս դարէ ի վեր ամէն տարի Քոնկոյէն 10 – 12 հազար տոննա պղինձ կ'արտահանուի, որուն 35·000ը՝ Եւրոպայի : Մայրաքա – ղաքն է՝ Լէոփոլդվիլ : Տարածութիւնը Ֆրանսայէն քիչ մը պակաս, կը հասնի 500·000 քառ. քիլոմեթրի : Իր արտա – դրութիւններէն են՝ պղինձ (աշխարհի երկ – արտադրիչը), ոսկի, անագ, մանգան, իւրանիում, ածուխ եւ ասկի : Ներկայ պահուն Քոնկոյի մէջ կան խորհրդարան մը ունի որ կը բաղ – կանայ 15 ընտրեալներէ, 8՝ ազգային ժողովէ մը ընտրուած եւ 7 քոնկոլեան :

ՏՈՄՍԵՐ

ԿԻՒՐՍԷԼԻ «ՍԿԱՆԴԱԼԸ

Թուրքիա կոչուած երանելի վայրկեան մէջ, չատ մը բաներ կրնան, առանց նուազ չափով փոխուելու, բայց կան ներ բաներ, որոնք նուազագոյն չափով անգամ չեն փոխուիր : Մէկը՝ Թուրքին ներքին աշխարհը : Միւսը՝ Թուրքին հոգեկան տգիտութիւնը : Անոր խելապատակը :

Ահէկ յիսուներկու տարի առաջ, Օս – մանեան Սահմանադրութիւնը Սուլթան – կան գահէն վար գլորեց արիւնարբու գա – զան մը :

Եւ, ահա, Օսմանեան կայսրութեան խենթերն ու խելօքները սկսան հաստատել թէ «հիմա, ամէն բան փոխուած է : Ընդհակառակը չկայ, ազատ ենք».

— Եաշասը՛ն Հիւրիէթ, Ատալէթ, Մու – սավաք, Ուխուվվէք :

Քանի մը տարի եռք, Պալը Ալիի մէջ, գահ բարձրացաւ ուրիշ արիւնկոպ հրէշ մը— Թալէաթը : Բռնակալութիւնը եռա – կած էր, թէեւ, այս անգամ հագած էր թանձրկեկ խըրխըա մը, որուն ծալքերուն մէջ պահուրտած էր եաթաղանը :

Կացութենէն բան փոխուած չէր : Ան – միտը կը չարդէր տասնեակներով, հա – րիւրներով : Թալէաթը չարդեց հազարներով, հարիւր հազարներով :

Համաձայն ընենք, թէ ան երկրագունդի ա – նոգի արտադրութեան մէջ չորրորդ տե – ղը կը գրաւէ : Քոնկօ կ'արտադրէ արեւ – մուտքի քոպալթի 86 տո հարիւրը, ար – դիւնաբերական ադամանդի՝ յիսուն տո հարիւրը, վոլֆրամի եւ պղինձի յիսուն տո հարիւրը՝ իսկ իւրանիումի՝ 70 տո հարիւրը : Քոնկօ տարեկան կ'արտադրէ նաեւ, 28·000 մեթրական տոն սուրճ, 23·000 մեթրական տոն քաուչուկ, 2900 մեթրական տոն քաքաօ, 164·000 մեթրական տոն բամպակի մշակաբոյսի թել, 143·000 մեթրական տոն բամպակի հինգ հազար մեթրական տոն ներկերու համար գոր – ծածուղ քոփալ խէժը, 177·000 մեթրական տոն բրինձ եւայլն :

Քոնկոյի ժողովուրդը կը բաղկանայ բազմաթիւ ցեղախումբերէ՝ բոլորն ալ գրեթէ հակակրութիւն կը տածեն իրարու դէմ :

Իր անկախութիւնը հռչակեց նաեւ Քոնկոյի ամէնէն հարուստ նահանգը՝ Քա – թանգա, որ երկրին հարաւը կը գտնուի : Քաթանգա անջատուեցաւ Քոնկոյի հան – րապետութենէն երկուշաբթի օր : Իր ան – երկրկեայ հարստութիւնը Քոնկոյի արտադրութեան 65 տո հարիւրը կը ներկա – յացնէ :

Քաթանգա մէկ միլիոն բնակիչ ունի, որուն 35·000ը՝ Եւրոպացի : Մայրաքա – ղաքն է՝ Էլիզապէթվիլ : Տարածութիւնը Ֆրանսայէն քիչ մը պակաս, կը հասնի 500·000 քառ. քիլոմեթրի : Իր արտա – դրութիւններէն են՝ պղինձ (աշխարհի երկ – արտադրիչը), Քոպալթ, անագ, մանգան, իւրանիում, ածուխ եւ ոսկի : Ներկայ պահուն Քոնկոյի մէջ կան խորհրդարան մը ունի որ կը բաղ – կանայ 15 ընտրեալներէ, 8՝ ազգային ժողովէ մը ընտրուած եւ 7 քոնկոլեան :

ՄՈՒՏՅՈՒԱԾ ԷՋԵՐ

ՄԱՐԴԱԳԱՅԼ

(ԶՐՈՑՑ)

Պաշտօնեաներն էլ նոյնն արին. իրենց պաշտօնի պահանջ էր այդ : Բացի դրա – նից, չնայելով որ երիտասարդ էին, բայց աւելի ախորժակ ունէին, քան զա – զախարներ : Բարձրացաւ ղժոխային աղ – մուկ անտառի մէջ. կարգ – մարգ չմնաց. ամէն ոք խօսում էր : Վիճում էին, իրար դէմ քայլերով, պոչերը թափ տալիս, ապա ետ դառնում եւ իրենց կողքինի ա – կանջը խլացնում :

— Խօսք կ'ուզեմ ...

— Արձանագրել բողոքս ...

— Ի կարգ պարոններ ...

Ո՞վ էր լսողը, մարդիկ կարգ – կանոն դիտե՞ն, որ գայլերը դիտենան :

Կամաց –կամաց, որովհետեւ կուսակ – ցական — մանաւանդ ուժեղ ձայնարկու – թիւնների — զօրութիւնը երիտասարդնե – րի կողմն էր, ծերունիները սկսեցին ետ քաշուիլ :

—Գնանք, գնանք, ի զուր ժամանակ ենք կորցնում, նշան տուաւ հին պատե – րազմիկը . ժողով խո չէ՞. ամէն երախա – յի խօսելու են թողնում :

— Այնպէս չէ՞, մօտեցաւ նրան մի ու – րիշ ծեր, — ժամանակը խիստ փճացել է. ո՞վ էր տեսել, որ այդպիսի պետ կաթ ու – տողները ծերերի դէմ խօսէին :

— Էհ, ի հարկէ, այլեւս գայլութիւնը կը սկսի այլասերուիլ, փճանալ, դիտեց մի երրորդ ծեր .— վայ քեզ քաղաք, որ թագաւորութիւնդ մանուկ է ...:

— Զարմանալի է, դիտել էր տալիս մի ուրիշը, ինչո՞ւ է նախագահը լռել եւ վը – ռընտել չի տալիս ժողովից բոլոր այդ ազմկարար երախաներին, էլ ոչ ծերերի պատիւ մնաց, ոչ կարգ – կանոն... Թէ ես կը լինէի նախագահ ...

Եւ այսպէս, կամաց – կամաց ծերերը հեռացան : Բլրի վրայ մնացող երիտա – սարդներն էլ մի կէս ժամի չափ զորզո – ռացին, ազմկեցին, սպառնացին եւ նը – րանք էլ գնացին քէֆ անելու :

Բլուրն ամայացաւ :

Այդ միջոցին էր, որ Թփի տակից դուրս եկան Զէրը եւ Օձուկը, որոնք ժողովի կէսին հասել, պահուել էին Թփի եռեւում եւ այնտեղից լսել ամէն բան :

— Տեսա՞ր, ասաց Զէրը դառնալով Օ – ձուկին.— Ես քեզ չասացի՞ որ նրանք բա – ցի դառարկ խօսելուց, ոչ մի հաւաքա – կան վճռի ընդունակ չէին, չասացի՞, որ պիտի կռուին եւ առանց մի վճիռ տալու՝ ցրուէն ... հողեմ ես դրանց գլուխը ...

Մանուկը չպատասխանեց : Մի խոր մը – տածութիւն համակել էր նրան : Այդ օրը նա չատ բան էր լսել. բառեր մանաւանդ, որոնք յանկարծակիի էին բերել նրա միտ – քը :

Ի՞նչ բան էր այդ «մարդ» կոչուած ա – րարածը, որ ի եղբայր էին համարում իւ – րեն .ուրեմն ինքը գայլերի հասարակու – թեան չէ՞ր պատկանում, ուրեմն ուրիշ եղբայրնե՞ր ունէր :

Աղօտ, չատ աղօտ եւ չփոթ կերպով ըս – կսեցին վերարտադրուել նրա մտքում խառնակ պատկերներ : Նա սկսում էր յի – շել ծառեր, չէնքեր, տարօրինակ, ոչ – գայլային դէմքեր ... եւ այլեւս ոչինչ... օ՛, որքան վաղուց էին դրանք :

Գրեթէ չէր լսում Զէրին :

— Մայրիկ, ասաց նա յանկարծ, ի՞նչ բան է այդ «մարդ» կոչուող արարածը, որին ինձ եղբայր էին համարում եւ ո – րոնց դէմ էին ուզում դինել ինձ :

Զէրը այլայլուեց, պահ մը պատասխա – նել չկարողացաւ. յետոյ, բռնեց նրա թե – ւից եւ.

— Գնանք, որդիս, գնանք այստեղից ասաց. մի մտածիր այդ տխմարների խօս – քերի վրայ ... դու ուրիշ եղբայրներ չու – նես... ոչ, այդ ասուած արարածները քո եղբայրները չեն... նրանք չար, խորա – մանկ, իրար անդամ պատուող հրէշներ են... Ջո մայրդ ես եմ ...:

— Գիտեմ, դիտեմ, բայց ...

Եւ Օձուկը հառաչեց, ոչինչ չէր հաս – կանում :

Մի դառնութիւն սեղմում էր նրա կորդը. զղում էր, որ սրանից մի լաւ տրուեց եւ որ ինքը այդ հասարակութեան անդամը չէր, որ ինքը մարդ էր ...

Բայց ի՞նչ էր ուրեմն «մարդը» ...

×

Թողեց մանուկն անտառն ու քարայրը, մի օր հեռացաւ գայլերի հասարակութի – նից ու գնաց փնտռելու իր եղբայրների, իր նման մարդկանց :

Զգիտէր ո՞ւր էին նրանք, որ անտառ կամ որ քարայրի մէջ : Գնում էր լռու – թեան, սիրտն ասում էր որ կարողանայ դտնել :

Քայլեց նա երկար : Երկու օր անընդ – հատ անցաւ անտառներ, կտրեց դաշտեր, երրորդ օրուայ դիւերը հասան մի նոր դեռի ափին եւ հանգստացաւ մի տակ :

Որովհետեւ յոգնած էր, պառկեց, քնի – եւ երազեց : Որպէս թէ մի մեծ մէջ էր գտնուում, ուր ման էին գալիս պէս – պէս, երկու ոտքերի վրայ քայլող գա – րածներ ... : Մի մեծ տուն սպիտակ գա – տերով երեւում էր այդու մէջ, իսկ նրա առաջ դեռնի վրայ վաւում էր խոշոր գա – կը, որից ծխի ծուռումուռ մի պոյտ կանում :

Մի դառնութիւն սեղմում էր նրա կո – րդը. զղում էր, որ սրանից մի լաւ տրուեց եւ որ ինքը այդ հասարակութեան անդամը չէր, որ ինքը մարդ էր ...

Բայց ի՞նչ էր ուրեմն «մարդը» ...

×

Թողեց մանուկն անտառն ու քարայրը, մի օր հեռացաւ գայլերի հասարակութի – նից ու գնաց փնտռելու իր եղբայրների, իր նման մարդկանց :

Զգիտէր ո՞ւր էին նրանք, որ անտառ կամ որ քարայրի մէջ : Գնում էր լռու – թեան, սիրտն ասում էր որ կարողանայ դտնել :

Քայլեց նա երկար : Երկու օր անընդ – հատ անցաւ անտառներ, կտրեց դաշտեր, երրորդ օրուայ դիւերը հասան մի նոր դեռի ափին եւ հանգստացաւ մի տակ :

Որովհետեւ յոգնած էր, պառկեց, քնի – եւ երազեց : Որպէս թէ մի մեծ մէջ էր գտնուում, ուր ման էին գալիս պէս – պէս, երկու ոտքերի վրայ քայլող գա – րածներ ... : Մի մեծ տուն սպիտակ գա – տերով երեւում էր այդու մէջ, իսկ նրա առաջ դեռնի վրայ վաւում էր խոշոր գա – կը, որից ծխի ծուռումուռ մի պոյտ կանում :

Մի դառնութիւն սեղմում էր նրա կո – րդը. զղում էր, որ սրանից մի լաւ տրուեց եւ որ ինքը այդ հասարակութեան անդամը չէր, որ ինքը մարդ էր ...

Բայց ի՞նչ էր ուրեմն «մարդը» ...

×

Թողեց մանուկն անտառն ու քարայրը, մի օր հեռացաւ գայլերի հասարակութի – նից ու գնաց փնտռելու իր եղբայրների, իր նման մարդկանց :

Զգիտէր ո՞ւր էին նրանք, որ անտառ կամ որ քարայրի մէջ : Գնում էր լռու – թեան, սիրտն ասում էր որ կարողանայ դտնել :

Քայլեց նա երկար : Երկու օր անընդ – հատ անցաւ անտառներ, կտրեց դաշտեր, երրորդ օրուայ դիւերը հասան մի նոր դեռի ափին եւ հանգստացաւ մի տակ :

Որովհետեւ յոգնած էր, պառկեց, քնի – եւ երազեց : Որպէս թէ մի մեծ մէջ էր գտնուում, ուր ման էին գալիս պէս – պէս, երկու ոտքերի վրայ քայլող գա – րածներ ... : Մի մեծ տուն սպիտակ գա – տերով երեւում էր այդու մէջ, իսկ նրա առաջ դեռնի վրայ վաւում էր խոշոր գա – կը, որից ծխի ծուռումուռ մի պոյտ կանում :

(7 Շար.)

Վ. ՓԼՓԼԱԶԵԱՆ

ԱՐԴԻՆ ՀԱՅ ՀՈՒՆԱԿԱՆ ԴԱՍԱԿՈՒՅՍԻ ՎԱՂՆԱՍՈՒՆՔԻ ՀՈՒՇԵՐԸ

Ա. ՍԱՀԱԿՅԱՆ

Մեր հեռավոր նախնիների մասին մեզ հասած տեղեկությունները հազվադեպ են և հատվածական։ Դրանք հիմնականում ստացվել են հնագիտական պեղումների արդյունքում։ Ուշադիր ուսումնասիրելով հնագիտական նյութերը՝ գիտնականները կարողացել են պատկերացում կազմել հին հայերի կենցաղի, տնտեսության, սովորությունների և հավատալիքների մասին։

Հայ ժողովրդի նախնիները ապրել են Հայկական լեռնաշխարհում դեռևս մ.թ.ա. IV հազարամյակում։ Նրանք զբաղվել են հողագործությամբ, անասնապահությամբ, որսորդությամբ, ձկնորսությամբ, մետաղագործությամբ, խեցեգործությամբ, ապրել են համայնական կարգերով։ Հողը, ջրերը, անտառները եղել են համայնական սեփականություն։ Ամեն գյուղ ունեցել է իր ավագանին, որը կազմակերպել է համայնքի կյանքը։

Հին հայերի հիմնական զբաղմունքը եղել է հողագործությունը։ Նրանք մշակել են ցորեն, գարի, կորեկ, ոսպ, սիսեռ, ինչպես նաև խաղող, պտղատու ծառեր։ Հողագործության համար օգտագործել են պարզունակ գործիքներ՝ քարե մանգաղներ, փայտե մաճկալներ, քարե կացիններ։ Ոռոգման համար կառուցել են ջրանցքներ, ջրամբարներ։

Անասնապահության մեջ հիմնական տեղը զբաղեցրել են խոշոր եղջերավոր անասունները, մանր եղջերավորները, ձիերը։ Անասունները եղել են հարստության հիմնական աղբյուրը։ Նրանք օգտագործել են նաև որպես կրակի վառելանյութ՝ չորացրած գոմաղբ։

Հայ ժողովրդի նախնիները հայտնի են եղել իրենց մետաղագործությամբ։ Նրանք պղնձից, բրոնզից, ավելի ուշ՝ երկաթից պատրաստել են զենքեր, գործիքներ, զարդեր։ Հայկական լեռնաշխարհը հարուստ է եղել մետաղական հանքերով, որոնք նպաստել են մետաղագործության զարգացմանը։

Խեցեգործությունը ևս զարգացած զբաղմունք է եղել։ Հնագիտական պեղումների ժամանակ հայտնաբերված խեցեղենի բազմազան նմուշները վկայում են նրանց բարձր վարպետության մասին։ Խեցեղենը եղել է հիմնականում կենցաղային նշանակության։

Հին հայերի հավատալիքները կապված են եղել նրանց կենցաղի և տնտեսության հետ։ Նրանք պաշտել են արեգակը, լուսինը, երկինքը, ջուրը, անտառները, կենդանիները։ Կարևոր տեղ են զբաղեցրել նաև նախնիների պաշտամունքը, պտղաբերության պաշտամունքը։ Հավատալիքների մեծ մասը արտացոլվել է հեքիաթներում, առասպելներում, որոնք փոխանցվել են սերնդեցսերունդ։

Հին հայերի հոգևոր կյանքում կարևոր տեղ են զբաղեցրել նաև ծեսերն ու տոները։ Նրանք նշել են գարնանային տոներ՝ կապված բնության արթնացման հետ, ամառային տոներ՝ կապված բերքահավաքի հետ, ձմեռային տոներ՝ կապված արևի վերադարձի հետ։ Այդ տոների ժամանակ կատարվել են զոհաբերություններ, աղոթքներ, պարեր, խաղեր։

Հին հայերի կյանքում մեծ դեր են խաղացել նաև սովորությունները։ Նրանք ունեցել են հարսանեկան, թաղման, ծննդյան և այլ սովորություններ, որոնք կանոնակարգել են մարդկանց կյանքը։ Այդ սովորությունների մեծ մասը պահպանվել է մինչև մեր օրերը։

Հին հայերի կենցաղի, տնտեսության, հավատալիքների և սովորությունների ուսումնասիրությունը մեծ նշանակություն ունի մեր ժողովրդի պատմության ճիշտ պատկերացման համար։ Այն օգնում է հասկանալ մեր ժողովրդի ծագումը, նրա զարգացման ուղիները, նրա մշակույթի արմատները

ՀԵՐՈՍՆԵՐՈՒ ՕՐԸ

ԽԱՆԱՍՈՐԻ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻՒ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ՝ ՅՈՒԼԻՍ 24ԻՆ

Վալլայրի անտառը :
Պատուոյ նախագահութեամբ կառավարիչ քաղաքապետ՝ ՎԻՔԹՈՐ ՍԱԻՆԻ
Մանրամասնութիւնները յաջորդիւ :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Կրօն. Ընկերակցութեան վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ՝ ողբ. Արմենակ Քաբաթեանի մահուան առիթով փոխան ծաղկեպսակի շնորհակալութեամբ ստացած է տասնական Ն. Ֆ. Ազգ. Առաջնորդարանէն եւ Պ. Միքայէլ Եավէրէ : Նոյնպէս ողբացեալ Տիկին Վ. Ազիրեանի (Ծն. Լուսարարեան) մահուան առիթով փոխան ծաղկեպսակի տասնական Ն. Ֆ. Գալուստեան եւ Շանիկեան ընտանիքներէ :

× Երեւանէն Սաթենիկ եւ Արշարունի Զիթճեան կը փնտռեն Անդրանիկ Տէր Գրիգորի Զիթճեանը : Դիմել եկեղեցի :

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ Համաշխարհանման Հայր. Միութեան Լիոնի մասնաճիւղին :

Յուլիս 24ին, Կիրակի առաւօտ ժամը 9էն մինչեւ երեկոյ ուշ ատեն, Տէսինի ժան Թորոսեանին Սեւան ճաշարանի զովասուն պարտէզին մէջ : 35 *Ավընիւ ժան ժօրէս :*

Առատ կեր ու խում :

Զուարճալից ըմպելիներ :

Շամփուրով *խորոված, դիւրամատչելի գիներով :*

Երգ, արտասանութիւն, պար, արեւելեան եւ եւրոպական նուագ, նոյնպէս Զարաանձագչիններու աւանդական պարը՝ Ալաչէն : Երկսեռ խումբով :

Հանդէսի հասոյթին նպատակն է օգնել Միութեանս կարօտեալներուն եւ Միութեանս որդեգրած ուսանող սաներուն :

ՄԱՆՕԹ.— Անձրեւի պարագային ապահովուած վայր :

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

1960 – 1961 տարեշրջանի արձանագրութիւնները բացուած են : Արձանագրութեան համար դիմել վարժարան, 1 Պուլ. տիւ Նօր, Լը Րէնսի :

ՀԵՌԱՁԱՅՆ 927 – 01,72

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Ֆ. Կ. Խաչի Լիոնի մասնաճիւղին կողմէ :

17 Յուլիս, Կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ Կալիյոնի սրճարանին գեղատեսիլ պարտէզին մէջ :

Գեղարուեստական բաժին.— Հայկական նուագ եւ երգեր բարձրախօսով :

Ձուկ պլիֆէ մատչելի գիներով :

Կը հրաւիրուին Լիոնի եւ շրջանի հայութիւնը :

Անձրեւի պարագային ապահով վայր :

Հանրակառքը կը մեկնի Կէշտա հրապարակէն ժամը 9ին :

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Փարիզի եկեղեցւոյ դիւանը շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուիրատուութիւնները իր կրթական ձեռնարկներուն համար : Գարակէօզեան եւ Նիկողոսեան ընտանիք քսան Ն. Ֆ., Պ. Օննիկ Նալչաճեան քսան Ն. Ֆ., Պ. Վահրամ Ոսկանեան տասը Ն. Ֆ., Պ. Կարպիս Գարակէօզեան տասը Ն. Ֆ., (Լիլայի գիւղացին) փոխան ծաղկեպսակի ողբացեալ Գառնիկ Յովհաննէսեանի մահուան առթիւ :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Հանդիսաւոր տօնակատարութիւն Սարպոնի մէջ, 9 Հոկտեմբեր 1960, բոլոր գաղութներու մասնակցութեամբ :

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ՄԵԿՆՈՂ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր ընթերցողներուն արձակուրդի ամիսները, արձակուրդի շրջան է նաեւ թերթին առաւ առաքումով զբաղող մեր պաշտօնեաներուն համար՝ որոնց կարգաւ բացակայութիւնը զգալի կերպով կը դժուարացնէ մնացողներուն առօրեայ աշխատանքը :

Կը խնդրենք մեր ազնիւ բաժանորդներէն որ, արձակուրդի առժամեայ հասցէի փոփոխութեան համար, նախընտրաբար հաճին դիմել որեւէ թղթատարական գրասենեակ :

Ընթացիկ պարզ եւ ձրի գործողութիւն մըն է, որուն գործադրութեան համար պէտք է լեցնել տեղւոյն վրայ տրամադրելի՝ հետեւեալ խորագիրով դեղին թուղթը .—

Formulaire No 755-A — ORDRE DE RÉEXPÉDITION (Changement d'adresse temporaire)

Կանխաւ շնորհակալութիւն մեր բաժանորդներուն որ պիտի ուզեն այդ ձեւով դիւրացնել մեր գործը :

Բացառաբար մեր խնդրանքը գործադրելու անկարելիութեան մէջ գտնուող բաժանորդներուն համար, հասցէի փոփոխութեան ծախսն է՝ 2·50 Ն. Ֆ., կանխաւ վճարելի :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ՀԵՐՈՍՆԵՐՈՒ ՕՐԸ ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Անի կոմիտէի : Այս Կիրակի ամբողջ օրը Էստրապլէնի ծանօթ դաշտը, Թապուրէք : Կը խօսի Ընկ. Մ. ՄԻՐԶԷ (Լիոնէն)

Գեղարուեստական բաժին, հաճելի մթնոլորտ, առատ կերուխում, մատչելի գիներով, շամփուրով խորոված :

Հայկական եւ եւրոպական պարեր, սիրով կը հրաւիրուի Վիէնի եւ շրջակայքի Հայութիւնը :

Ինքնաշարժի ժամերը, առաւօտեան ժամը 10·30*ին կայարանէն,* 11*ին,* 12·30*ին, կէսօրէ վերջ ժամը* 2·15*ին :*

Վերադարձ ժամը 20*ին :*

Անձրեւի պարագային կը յետաձգուի :

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ՋԵԿՈՒՑՈՒՄ

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ԿԵԴՐ. ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

ՏԻԿԻՆ ՀՈՒՐԻ ԻՓԷԿԵԱՆ-ՊՈՒՏԱՔԵԱՆԻ

կողմէ Ամերիկահայ գաղութին եւ գըլխաւորաբար ՀՕՄ·ի մասին :

Շաբաթ, Յուլիս 16, ժամը 21ին Մշակոյթի Տան Սողոմոն Թէհլիրեան սրահը, 17 *Րիւ Պլէօ :*

Կը հրաւիրուին ընկերներ, ընկերուհիներ եւ համակիրներ :

ՇԱՏ ՅԱՐՄԱՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

Միայն հայրենակիցներու համար, բընակարաններու ներկի աշխատանքներու համար եթէ կ'ուզէք ամէն ձեւով գոհ մընալ դիմեցէք՝

D'amdjian

67, Rue de Vaugirard - Paris 15e

ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Մարսէյլէն ուղղակի Օտեսա, կամ աշխարհի որեւէ կողմէ նաւով, օդանաւով, երկաթուղիով, որեւէ ընկերութեամբ եւ նոյն գիներով :

Վճարումը՝ հոս կամ արտասահման : Կ'ապահովենք վիզայի *դործողութիւնները* ձրի*, կ'ապահովենք նաեւ տեղերը ձրի :*

Դիմել՝

ԺԱՆ-ԵՂԻՇԷ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆԻ

որ 35 տարուան փորձառութիւն ունի :

AMERICAN LLOYD

48, RUE DE LA RÉPUBLIQUE

MARSEILLE

Tél. : 20-47-22

Ամէն դիւրութեան համար, ամէն տեղէ դիմել Մարսէյլի հասցէին :

Hotel Splendid - Laffrey (Isére) ՕԳՈՍՏՈՍ 1 – 31

Հ. Յ. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՃԱՄԲԱՐ

1000 մեթր բարձրութեան վրայ, գեղատեսիլ լիճի մը ափին, բոլոր յարմարութիւններով օժտուած մեծ պանդոկի մը մէջ : Խաղաղաշտ եւ լողանք : Խմբական պտոյտներ, դասախօսութիւններ եւ գեղարուեստական երեկոյթներ :

ՕՐԱԿԱՆ 8·50 Ն. Ֆ.

Արձանագրութեանց համար դիմել Շաբաթ օրերը՝ 17 Րիւ Պլէօ, *կէսօրէ վերջ ժամը* 2 – 6 :

ՆԻՍԻ խումբին համար արձանագրուիլ Օր. Շաքէ Գաբրիէլեանի մօտ, 19 Պուլվ.

Մանեան, Նիս :

ԳԱՒԱՌ, Լիոն.— *Պէրպէրեան Ժ.* 39, Rue Dunoir LYON 3e

ՏԷՍԻՆ.— Լիւլէճեան, 16, Rue Coli

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆ.— Ժ. Փիլիկեան, 8, Rue J. Vergnette

ՎԻԷՆ.— Կարապետեան Rue Mont Arnaud

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Գըլըճեան, 18, Rue Thubaneau

ՑԵՏԱՁԳՈՒԱԾ Է

Այս Կիրակի 17 Յուլիս Մշակոյթ Տան մէջ տեղի ունենալիք ընկերական հանդիպումը յետաձգուած է :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ.— Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ (16 Յուլիս), կէսօրէ ետք ժամը 5ին, Մշակոյթի տան Բ. յարկը, 17 Րիւ Պլէօ : *Օրակարգ՝ Ա) Զեկոյց պատգամաւորական ժողովի : Բ) Ընթերցում թիւ 1 եւ 2 շրջաբերականներու եւ Կեդր. վարչութեան 17 թիւ նամակին : Գ) Ընթացիկ հարցեր : Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ : Բոլորին ներկայութիւնը անհրաժեշտ է :*

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

ԱՆՄԱՀ ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԷՀԼԻՐԵԱՆԻ

ՄԱՀՈՒԱՆ ԱՌԹԻՒ

ՆԻՍԻ ՄԷՋ

17 Յուլիս, Կիրակի կէսօրէ ետք ժամը 3·30ին, Քաֆէ Լիոնի վերնայարկը (*Ավընիւ տը լա Վիքթուար*) :

Կը նախագահէ ՇԱՀԱՆ ՋՕՏԵԱՆ :

Կը խօսի ԱԶԱՏ ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ :

Գեղարուեստական պատշաճ բաժին :

Մուտքը ազատ է :

ՄԱՐՍԷՅԼ – ՊՕՄՈՆ

Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ ԵԿԵՂԵՑԻ

Այս Կիրակի, բարեկենդան Վարդավառի պահոց, պիտի պատարագէ եւ քարոզէ Տէր Օշին Վրդ. Նիկոլեան (Ժընեւէն) :

Շաբաթ երեկոյեան ժամերգութիւն եւ կիրակամուտ՝ ժամը 18ին, Կիրակի՝ առաւօտեան ժամերգութիւն ժամը 8·30ին, պատարագ ժամը 10ին :

«ՀԱՅ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ ՕՐԸ» ԽԱՆԱՍՈՐԻ տարեդարձի առթիւ : Շաւիլի անտառին մէջ, Յուլիս 24, Կիրակի օր :

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՍԵՒՐ

1960-1961

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԵՇՐՋԱՆԻՆ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԲԱՑՈՒԱԾ ԵՆ,

ԲԱՑՈՒԱԾ են նաեւ Պաքալօրէայի *երկրորդ մասին երկու նոր դասարանները.—*

Ա) Տարրական Ջափագիտութիւն

Mathématiques Elémentaires

Բ) Փորձառական Գիտութիւններ

Sciences Expérimentales

Պայմաններուն համար դիմել՝

DIRECTION DU COLLÈGE SAMUEL MOORAT

26, Rue Troyon, SEVRES (S. et O.)

Tél. : OBS. 18-28

ՀԱ ՄԱՆ ԱՐԱ ● HA MAN ARA

par

LES BARCLAY

super 70.335 **45 T.** simple 60.212

Discophiles Arméniens!

C'est une danse de chez vous à la mode de chez nous.

EN VENTE PARTOUT

Հիմնադիր-Տնօրէն ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ

ՃԱՇԱՐԱՆ ԵԱՐ

Ֆրանսական – հայկական եւ կովկասեան ընտիր կերակուրներ

4, RUE ROBERT-ETIENNE

(Rue Marbeuf) PARIS - 8e

TÉL. : BAL. 31 21

ՇԱՆ ԶԷԼԻԶԷԻ ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՅ

Métro : F. D. Roosevelt

Հաճելի մթնոլորտ

Առաջնակարգ կովկասեան խորոված – ներ, «շաշլիք», «քարսքի»

Bar Américain

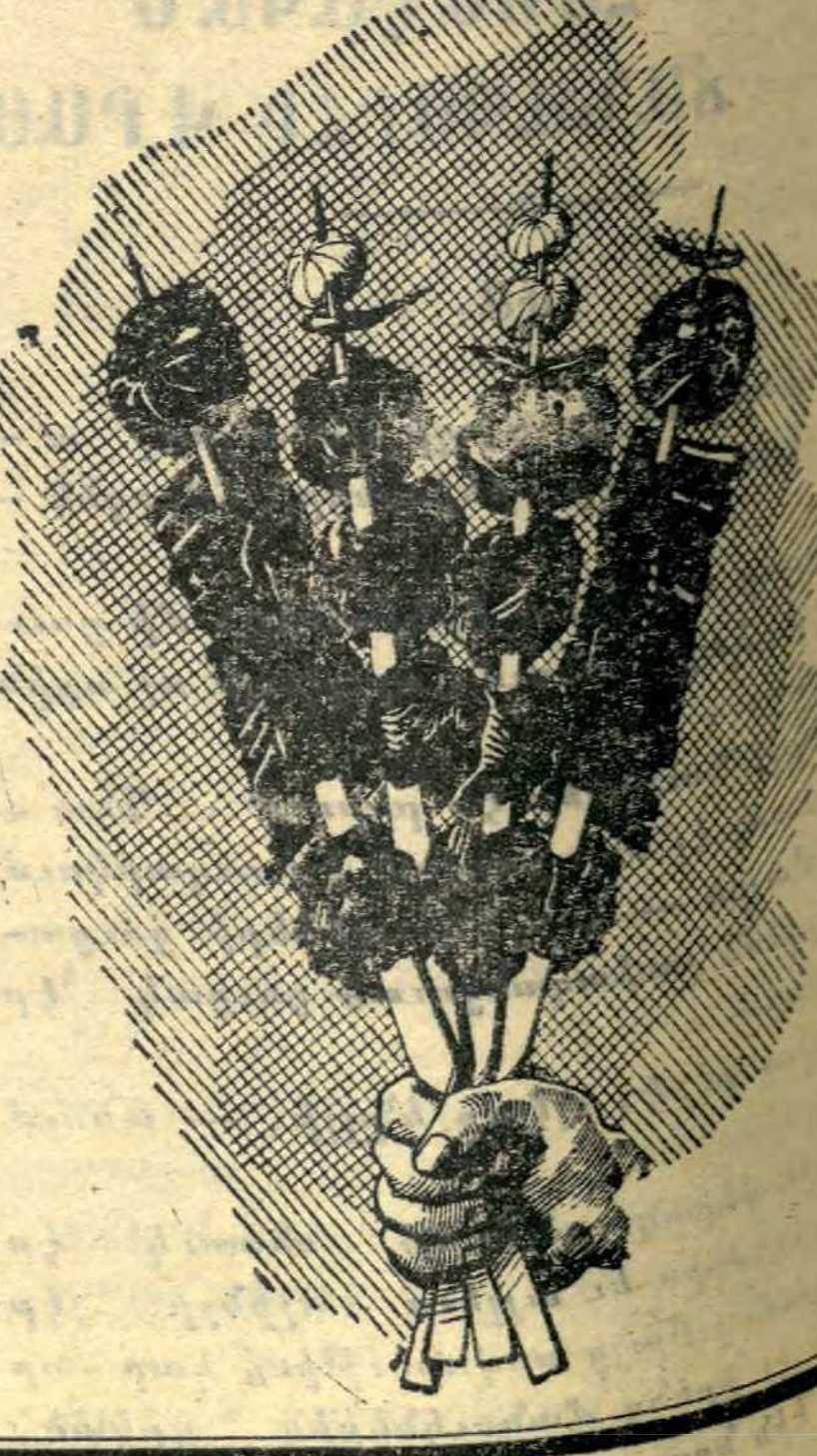

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 Téléph. : PRO. 86-60
R. C. Seine 57 A 2731 C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա և Հասարակապետ. տար. 40 Ն. Ֆր., վեց. 22Ն. Ֆր.
Արտասահման՝ տար. 50 Ն. Ֆր. Հատը 0,20 Ն. Ֆր.

ԿԻՐԱԿԻ 17 ՅՈՒԼԻՍ
DIMANCHE 17 JUILLET 1960

36ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8831 36EME ANNEE Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 16ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4652

ԱՆՀԱՃՈՅ ԴԷՊՔԵՐ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՄԷՋ

★

Ազդակ Յուլիս 11ի թիւով կուտայ հետեւեալ ցաւալի տեղեկութիւնները. —

ՀԱՃԸՆ, ՁԱՐՁԱՓԼԴ ԵՒ ՊԱՏԱՌԻԻ ԹԱՂԵՐԸ ԶԻՆ. ՊԱՇԱՐՄԱՆ ՏԱԿ

3 ՕՐԷ Ի ՎԵՐ ԱՅՍ ԽՌՈՎԱՅՈՅԶ ՇՐՋԱՆԸ ԿՏՐՈՒԱԾ Է ԱՐՏ. ԱՇԽԱՐՀԷՆ

19 ոճրագործներ եւ կասկածելիներ ձերբակալուած, պաշարումը պիտի շարունակուի մինչեւ որ ձերբակալուին ոճրագործները

Ուրբաթէն Շաբաթ լուսցող գիշերը, ժամը 12ին, բանակային եւ ոստիկանական ուժեր խիստ պաշարման տակ առին Հաճըն, Ձարչափլըղ եւ Խալիլ Պետեւի թաղամասերը: Պաշարման շղթան կը սկսի Սպանդանոցի փողոցէն, ծովափէն, կ'եզերէ Նահր գետը, կ'իջնէ մինչեւ Նահրի գորնիշը, անցնելով գլխաւոր կամուրջէն, կը դառնայ դէպի Խալիլ Պետեւի, ուրկէ կը վերադառնայ դէպի ծով, եզերելով երկաթուղին, եւ երկաթէ կամուրջին մօտերը կտրելով Նահրի գլխաւոր ճամբան, Օթօմթրաը, Ըրհապան փողոցը եւ Գարանթինա փողոցը ու վերջապէս կը հասնի ծով :

Զրահապատ միաւորներ դիրք գրաւած են քառուղիներու եւ պաշարուած գօտիին կասկածելի կէտերուն վրայ :

Իշխանութիւնները այս կտրուկ միջոցներուն դիմեցին վերջնականապէս մաքրագործելու համար խռովութեանց բոյն դարձած այդ թաղերը, ուր որջացած են 30է աւելի խռովարարներ եւ ոճրագործներ, որոնց դէմ ձերբակալման բազմաթիւ հրամանագիրներ հանուած են եւ անգործադրելի կը մնան ցարդ :

Շաբաթ կէսօրին, Նախարարաց Խորհուրդը ժողով գումարեց Քուպէի մէջ, նախագահութեամբ Հանրապետութեան Նախագահին :

Այս ժողովի ընթացքին, Ներքին նախարար Էտմոն Կասփար զեկուցում տուաւ Նահրի մէջ ձեռք առնուած զինուորական միջոցներու մասին: Բոլոր կարգադրութիւնները արժանացան նախարարաց խորհուրդի հաւանութեան: Կասփար յայտարարեց, թէ արդարութեան կողմէ հետապնդուող բոլոր ոճրագործները կը գտնուին պաշարուած գօտիին մէջ :

Ներկայիս, վերոյիշեալ թաղերը բոլորովին կտրուած են արտաքին աշխարհէն: Հոն մտնող եւ հոնկէ ելլող բոլոր անձերը խիստ հսկողութեան տակ առնուած են : Խուզարկութիւններ կ'ըլլան կասկածելի վայրերու եւ տուներու մէջ՝ արգիլուած զէնքեր գտնելու համար: Այս խիստ միջոցները պիտի պահպանուին մինչեւ որ բոլոր ոճրագործները ձերբակալուին կամ անձնատուր ըլլան :

Շաբաթ իրիկուն, բանակը աւելի խստացուց պաշարումը, նկատի ունենալով որ հակառակ ձեռք առնուած միջոցներուն, դարձեալ երկու միջադէպեր պատահած էին նոյն օրը :

Այսպէս, Խալիլ Պետեւի թաղին մէջ, ռումբ մը նետուած է թիւ 16 ջոկատի ոստիկաններուն վրայ :

Իլիաս Սապա անուն մէկը, որ պատահմամբ անկէ կ'անցնէր, վիրաւորուած է : Երկու ոստիկաններ՝ Մուսթաֆա Հիւսէյնի ու Ապտէլ-Սալէմ Էյուպ, որոնք ռումբին արձակուած պահուն ինքնաշարժէն ցատկած էին եւ պաշտպանութեան համար գետին նետուած՝ ճմլումներ ստացած են :

Երկրորդ միջադէպը պատահած է Օթօմթրաի կամուրջին մօտերը, Զարչափըղի կամուրջին վրայ: Արդարեւ, ոստիկանական ջոկատ մը, որ կ'երթար մօտերը գտնուող Մոհամմէտ Մահֆուզի որջը կռիւ մը կեցնելու համար, հրազէնի հարուածներ փոխանակած է սրճարանին երկու յաճախորդներուն՝ Գէորգ Մախտուսեանի եւ Անդրանիկի հետ : Երկուքն ալ յաջողած են փախչիլ :

Կիրակի ամբողջ օրը պաշարման դրութիւնը պահուեցաւ նոյն խստութեամբ :

Մինչեւ երէկ իրիկուն, բանակը կրցած էր ձերբակալել 19 կասկածելիներ, որոնց մօտ զէնքեր գտնուած էին, եւ ոճրագործներ, որոնք արդարութեան կողմէ կը հետապնդուէին :

Շրջանի ջոկատին պատկանող քանի մը դաշտային ոստիկաններ, բանակին օժանդակութեամբ, կը շարունակեն խուզարկել պաշարուած գօտիին կասկածելի տուները :

Ձերբակալուած բոլոր անձերը այս առտու պիտի յանձնուէին Զինուորական դատարանին :

Ոստիկանութեան ընդհանուր տնօրէն հազարապետ Ահտապ յայտարարեց.

« Բոլոր միջոցները ձեռք առնուած են խռովութեանց վերջ տալու համար: Պաշարումը պիտի վերցուի այն ատեն միայն, երբ այդ թաղերու բոլոր ոճրագործները ձերբակալուին » :

ՊԱՇԱՐՈՒՄԸ ՎԵՐՑՈՒԱԾ

Ազդակի վերջին թիւը՝ (Յուլիս 13) կը տեղեկանանք որ ներքին նախարարութիւնը նոր կարգադրութիւններ բրած է եւ պաշարման վիճակը վերցուած: Ստորեւ Ազդակի տուած մանրամասնութիւնները:

Յուլիս 12ին, նախարարական ժողով մը տեղի ունեցաւ նախագահութեամբ Պ. Ահմէտ Տաուքի եւ ի ներկայութեան Ներքին նախարար Պ. Էտմոն Կասփարի, Ելեւմտական նախարար Պ. Ամին Պէյհումի, Առողջապահական նախարար Պ. Հասան Մեքտատի ու Արդարութեան նախարար Պ. Ճըպրան Նահասի :

Այս ժողովէն յետոյ, որ տեւեց մէկ ժամ, Պ. Կասփար յայտարարեց, թէ իր պաշտօնակիցներուն հետ քննած է հանրային ապահովութեան վիճակը ամբողջ հողամասին եւ մասնաւորաբար Պէյրութի հայկական այն թաղերուն մէջ, որոնք անցեալ ուրբաթ օր պաշարման տակ առնուած էին :

Ներքին նախարարը յայտարարեց, թէ որոշուած է վերջ տալ այդ բացառիկ միջոցներուն: « Այսուհանդերձ, աւելցուց նախարարը, զինուորական իշխանութեանց կողմէ նախատեսուած են այդ միջոցները փոխարինող կարգադրութիւններ՝ հասնելու համար այն նպատակին, որուն համար այդ թաղերը պաշարուած էին ապահովութեան ուժերուն կողմէ: Այսինքն՝ փախստականներու ձերբակալութիւն, պատերազմական զէնքերու գրաւում եւ կացութեան խիստ հսկողութիւն՝ արգիլելու համար կրկնութիւնը խռովութիւններու, որոնք պատճառ դարձած էին պաշարման »:

Իրականութեան մէջ, բանակը քաշուած է եւ անոր տեղ հաստատուած են ոստիկանական ջոկատներ :

«Ներկայ պայմանները կը պահանջեն հարցը արմատապէս լուծել նոր հիմերու վրայ, նկատի ունենալով որ նախապէս տեղի ունեցած բոլոր փորձերը ձախողած են: Արդ, այս կարգադրութիւնը պէտք է տեղի ունենայ ընկերային բարելաւման քաղաքականութեան մը շրջանակին մէջ: Որովհետեւ բռնութիւնը միշտ ծնունդ տուած է բռնութեան » :

Վերջապէս, Ներքին Նախարարը յայտնեց, թէ այն փախստականները, որոնք տակաւին չեն ձերբակալուած, մէկ ժամէն միւսը պիտի յանձնուին իշխանութիւններուն: «Այս է գլխաւոր պատճառը, ըսաւ ան, որուն համար կառավարութիւնը որոշեց վերջ տալ Նահրի հայկական թաղերու պաշարման »:

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԽՐՈՒՇՉԵՒ ԿԸ ՍՊԱՌՆԱՅ

•

ԾԱՆՐ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ ՔՈՆԿՕՅԻ ՄԷՋ

•

«ԵՍ ՁԵՐ ԿՈՂՔԻՆ ԵՄ, ՀՈԳ ՄԻ ԸՆԷ՛Ք, Կ'ԸՍԷ ԽՐՈՒՇՉԵՒ ՔՈՆԿՕՅԻՆԵՐՈՒՆ»

Արեւելք եւ Արեւմուտք ճակատ կը յարդարեն Քոնկոյի մէջ, ուր կացութիւնը աւելի քան երբեք ծանր է: Քասավուպու եւ Լումումպա (Քոնկոյի նախագահը եւ վարչապետը) նամակ ղրկած են Մոսկուա: «Վտանգ կը սպառնայ Քոնկոյի չէզոքութեան, Պելճիոյ եւ արեւմտեան ուրիշ պետութիւններու կողմէ» ու այս առթիւ կը խնդրեն Խրուշչեւէն որ ուշի ուշով հետեւի կացութեան: «Կրնայ ըլլալ, գրած են իրենց նամակին մէջ, որ Քոնկօ Խորհրդային աջակցութեան դիմէ, պաշտպանելու համար իր անկախութիւնը » :

Խրուշչեւ, պատասխանելով այդ դիմումին, յայտարարած է .— « Խորհրդային Միութիւնը եւ Խորհրդային ժողովուրդները տեւաբար կը հետեւին Քոնկոյի անցուդարձերուն »: Խիստ բառերով քննադատած է պելժ կառավարութեան եւ Արեւմտեան դաշնակիցներու քաղաքականութիւնը ու ապա պահանջած՝ «վար առէք ձեր թաթերը: Քոնկոյի Հանրապետութիւնը վստահ կրնայ ըլլալ որ Խորհրդային Միութիւնը պատրաստ է ամէն օգնութիւն հասցնելու »:

Յայտարարած է նաեւ, թէ յարձակումի մը պարագային Խ. Միութիւնը պիտի չվարանի յարձակումը ձախողեցնելու անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առնելու :

Պելժ կառավարութիւնը վրդովումով մերժած է Խրուշչեւի ամբաստանութիւնները: Պրիւսէլ իր պատասխանին մէջ կը յիշէ .— « Հազարաւոր պելժ քաղաքացիներ Քոնկօ մնացին ծառայելու համար նորաստեղծ Հանրապետութեան, սակայն, մեր վստահութիւնը չարաչար գործածուեցաւ, խաբուեցանք »:

Պրիւսէլի Խորհրդային դեսպանը մերժեց Մոսկուա փոխանցել պելժ կառավարութեան բողոքը, որովհետեւ «վիրաւորական » գտած է :

Մինչ Արեւմուտքի եւ Արեւելքի միջեւ ջլամարտը կը շարունակուի, անդին Քոնկօ կը հասնին ՄԱԿի «կապոյտ սաղաւարտները»: Ամերիկեան երեք օդանաւեր Լէօփոլտվիլ փոխադրած են Թունուզի եւ Ղանայի վեց հարիւր զինուորներ: Նորանոր ուժեր ալ կամաց-կամաց Քոնկօ կը ժամանեն: ՄԱԿի ուժերը պիտի բաղկանան առաւելապէս, Ափրիկեան պետութեանց ժողովուրդներէ (Մարոք, Մալի, Հապէշիստան եւայլն): Արաբ. Միացեալ Հանրապետութիւնը, իր կարգին, փափաք յայտնած է զինուորապէս եւ զէնքեր տրամադրելով օգնելու Քոնկոյի Հանրապետութեան: Գահիրէի թերթերը Պելժերու վրայ կը յարձակին՝ «աշխարհակալներ» որակելով զանոնք :

Երկրին մէջ կացութիւնը լարուած եւ մտահոգիչ է միշտ : Երկու Եւրոպացիներ սպաննուած են Լէօփոլտվիլի մէջ :

Քոնկոյի կեդր. կառավարութեան վարչապետը՝ Լումումպա եղերական ոճով ճառ մը խօսած է, խորհրդարանին մէջ : Քոնկօ պատերազմի մէջ կը գտնուի Պելժիոյ հետ, յայտարարած է ան: Այս առթիւ յիշած է թէ պահանջած էին Պելժ ուժերու պարպումը : Վարչապետը Սթանլէյվիլ մեկնած է :

Միւս կողմէ Պելժիոյ վարչապետ՝ Էյսքենս անգամ մը եւս յայտարարած է. — « ՄԱԿի ուժերը պիտի գործակցին Պելժ զինուորներուն հետ » :

ԿԻՒՐՍԷԼԻ ՆՈՐ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Պոլսոյ վերջին թերթերէն (Յուլիս 11, 12, 13) կը քաղենք հետեւեալ լուրերը .—

Նոր Սահմանադրութեան հիմնական սկզբունքներն են .—

1) Զոյգ ժողովի դրութիւն :

2) Սահմանադրական Ատեան :

3) Նախագահը եօթը տարուան համար ընտրել: Ժողովէն դուրս մէկն ալ կրնայ նախագահ ընտրուիլ :

4) Ժողովէն դուրս անձեր ալ ընդունիլ Դահլիճին մէջ :

5) Զինուորականներու քուէարկութեան իրաւունք տալ :

6) Տնտեսական բարձր խորհուրդի ընտրութիւն :

7) Ընտրութիւնները համեմատական դրութեամբ կատարել :

× Հալքեաններ եւ Դեմոկրատներ միասնաբար հաւաքոյթ մը կազմակերպած են Իզմիրի մէջ: Խօսած է կուսակալ Իւլուչ .— « Այս ազգին մէջ մէկ դրօշ իսկ գրպանողները հանդիստ չենք ապրեցներ» :

Ժողովուրդը հետեւեալ վերտառութեամբ նշանատախտակներ կը կրէր .— « Տգէտներուն եւ սայթաքողներուն վախճանը մահ է», «Անկցին մենատէրերը » , «Մէհմէտճիք կ'ըսէ . կը մեռնիմ բայց եղբայրս չեմ սպաններ» :

× Հալքի ընդհանուր նախագահը Իսմէթ Ինէօնիւ յայտարարած է թէ սկզբունքի ոչ մէկ տարակարծութիւն կայ իր եւ Կիւրսէլի միջեւ :

ՊԱՅԱՐ՝ ՀԱՅՐԵՆԱԴԱՒ

Ազգային Միութեան կոմիտէն Յուլիս 7ին միաձայնութեամբ որոշած է մահապատիժ պահանջել Ճէլալ Պայարի դէմ որ Բարձրագոյն Ատեանին յանձնուեցաւ իբրեւ հայրենադաւ :

× Նախկիններուն դատավարութիւնը Եասըատայի մէջ տեղի պիտի չունենայ :

× Տասը տարուան մէջ Մենտերէս 480 հազար ոսկի թոշակ եւ հատուցում ստացած է :

× Թրքական պատժական օրէնքի մէջ փոփոխութիւններ կը շարունակուին կատարուիլ: 65 տարեկանէն ետքն ալ մահապատիժը ի զօրու պիտի ըլլայ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀԻՒԼԷԱԿԱՆ դարաշրջանի ռահվիրայ՝ Մորիս Տը Պրոյ մեռաւ առջի օր 85 տարեկանին յետ փոքր արկածի մը: Ֆրանսական գիտութեան մեծագոյն դէմքերէն մէկը՝ Դուքս տը Պրոյ պետն է իտալական ծագում ունեցող (Պռօյլիօ) ընտանիքի մը, որ Ֆրանսա գաղթած է Լուտովիկոս ԺԴ.ի օրով: Լանժըվէնի աշակերտ, իր կարգին բազմաթիւ գիտուններ պատրաստած է որոնց մէջ իր եղբայրը՝ Լուի, Ժան Թիպօ, Լուի Լըփրէնս-Ռինկէ եւն. :

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ նախագահութեան դեմոկրատ թեկնածուն՝ Քեննէտի իբրեւ փոխ-նախագահ պարտադրեց իր դժբախտ մրցակիցը՝ Ճոնսոն :

« ԿՈՄՈՒՆԻՍՏ » վարդապետական պարբերաթերթին մէջ յօդուած մը ստորագրած են Թետոր Կոնստանդինով (խմբագրապետ) եւ Գ. Մոմճեան (խմբագրութեան անդամ) որուն մէջ կ'ըսեն թէ պէտք է բարեփոխել Մարքսեան կարգ մը սկզբունքներ: Բարեփոխման պէտք է ենթարկուի մանաւանդ խաղաղ համակեցութեան գաղափարը, քաղաքական տարբեր վարչաձեւեր ունեցող պետութեանց միջեւ: Յօդուածը կը յիշեցնէ Խրուշչեւի արտասանած ճառը Պուքրէշի համագումարին :

... ևի ծնաւ Մուիկն Զնզին

Ա.

Գոնէ չնչին մուկ մը ըլլար մեծ պոհ – ղութիւններով ձեռք բերուած արդիւնքը : Դժբախտաբար այդ իսկ չեղաւ :

Երկար տարեն ասկէ առաջ առիթ ունե – ցայ խօսելու մեծաշուխդ ձեռնարկի մը մասին , — 350·000 տոլար հաւաքել Հարուրըրտի համալսարանին մէջ հայա – գիտական աթոռ մը առեղծելու համար : Դրամին հաւաքուելէն ի վեր ոչ իսկ խըզ – տեակի մասին լմացած ենք :

Համազգային Հայագիտական Միու – թիւնը ամն Մանուկ Ելնկի նախագահու – թեամբ ձեռք զարկաւ այդ դումարին հա – ւաքման : Գումարը պիտի տրուէր Հար – ուրըտի համալսարանին , որպէսզի հայա – գիտական աթոռ մը հաստատուէր հոն :

Պիտի ենթադրուի , որ Հարուրըրտի հա – մալսարանը , որ ամերիկահայ ամենա – բազմամարդ շրջանին մէջ կը գտնուէր , անցեալին նոյնիսկ ի ցոյց մարդկան փորձ մը ըրած ըլլար հայագիտութեան համար :

Պիտի ենթադրուի , որ հին հայերէն դրչագրերու մատենադարան մը կազմա – կերպուած էր , հաւաքելով եւ պահելով հա – յերէն ձեռագրեր : Բազմաթիւ տարիներու ընթացքին լոկ Մկի դրչագիր ճամբէն չե – զեր եւ հոս է ինկեր , այն ալ բարի բա – զմքական պատուէրի մը (ամերիկացի) Թողօնէն : Պիտի կարծուէր , թէ համա – լսարանի թանգարանին մէջ հայագիտա – կան նիւթեր խնամով հաւաքուած են Մերձաւոր Արեւելքի մեր բոլոր դրացինե – րուն մշակութային հնութեանց առն – թեր : պիտի կարծուէր , թէ գոնէ մատե – նադարանը համեստ գումար մը տրամա – դրած է համալսարանին , զանազան հա – յերէն հրատարակութիւններ , պարբերա – կաններ գնելու եւ պահելու համար : Վեր – ջապէս պիտի կարծուէր , թէ անցեալին կամ ներկայիս համալսարանը , որ անհա – շիւ գումարներ տրամադրած է Մերձաւոր Արեւելքի զանազան մշակութային հնու – թիւններ հաւաքելու , գոնէ քանի մը տա – լար տուած է որեւէ հայկական հնութիւն իր թանգարանին մէջ ունենալու համար :

Առնցմէ ոչ մին ըրած է Հարուրըրտի համալսարանը , որուն հայագիտութեան աթոռին համար այսպէս 350·000 տոլար կը կորզուէր հայութեան սուղ միջոցնե – րէն : Այս համալսարանը պատուակալ պաշտօն մը տուած էր Օր· Սիրարփի Տէր Ներսէսեանի , սակայն ոչ մեծարժան Օր – խորդին հայագիտութեան , այլ սոսկ ա – նոր բիւզանդագիտութեան համար : Այս համալսարանը իր 1 պարբերականին մէջ եւ յետոյ առանձին հրատարակած էր հայերէն Պատմութիւն Նետողաց (ոչ – բացեալ Պլէքի կողմէ հրատարակուած) : Աւելի հայերէն գործ մըն էր արդարեւ , սակայն աւելի նիւթ կուտայ Թաքարնե – րուն մասին, քան թէ Հայերու : Կիրակոս Գանձակեցի , Արիստակէս Լաստիվերտցի , Մատթէոս Ուրհայեցի չէր , որ կը հրա – տարակուէր , այլ Պատմութիւն Նետողաց կամ Թաթարաց : Նոյնիսկ ասիկա կը կա – տարուէր մեծաշուխդ Համազգային Հա – յագիտական Միութեան գործունէութե – նէն առաջ : Փրոֆ· Պլէք վրացագէտ մըն էր ; իր մահուամբ աննշմար մնալիք Հար – ուրըտեան հայագիտութիւնն ալ կորսուե – ցաւ գնաց :

Անմեկնելի էր այն տաեն եւ անմեկնե – լի կը մնայ ինծի նաեւ այժմ , թէ ի՞նչ – պէս Հարուրըրտի մէջ կարելի էր հայագի – տութիւն բանիլ 350·000 տոլարով : Ին – չո՞ւ ոչ 50·000 կամ ինչո՞ւ ոչ 500·000 : Այս փերեզակային չափանիշով հայագի – տութիւն առնող ծախող մարդիկ չեն գ – բազարձան այն նուաստացուցիչ վիճա – կին , որուն կ'ենթարկէին հայագիտու – թիւնը Հարուրըրտի մէջ, անոր դէն մը նշանակելով : Այն մարդիկը , որոնք հա – յագիտութիւնը սակի կ'ենթարկէին , խիղճ չեն ունեցած Մեսէնասեցի կառավարու – թենէն իսկ ճանչցուած խիստ արժէ – քաւոր հայագիտական կեդրոնի մը՝ Հայ Մշակոյթի Մատենադարանին համեստ կարիքներուն համար տոլար մը իսկ հան – դգնակել կամ նուիրել : Եւ սակայն , ծաղրելով հայագիտութիւնը եւ անոր կպցուած Համազգայինը , 350·000 տոլար կը հանդգնակեն Հարուրըրտի համալսա – րանին համար , ուր , ինչպէս ըսինք , ոչ իսկ համեստ հայկական մատենադարան մը կայ , ինչպէս կար Փասուէլ փողոսի հայկական Մատենադարանին երեք յար – կերուն մէջ :

Ո՞վ տուաւ այդ դրամը : Ի՞նչ արժէք ունի , թէ ո՞վ տուած է : Հոս երբեմն կը պատահի , որ մեծ դումարի մը տէրը կամ տիրուհին անօթի մեռնի եւ իր չնի – կին կտակէ հարիւր հազարներ : Ճաշակի հակացողութեան , դիտութեան եւ բա – ւական մըն ալ համեստութեան խնդիր է , թէ ո՞վ տուած է հայագիտութեան հա – մար հաւաքուած այս դրամները : Ցի – չենք , օրինակ , որ Հայ Բարեգործական Ընդհ· Միութիւնը 15·000 տոլար տուած է , բայց 1500 տոլար չտուաւ Օննիկ Աւե – տիսեանի մեծարժէք գործին համար : Հայագիտութեան այս նորելուկ մեկե – նաները աւելի՛ նպատակայարմար կը նկատեն համալսարանի մը մեծամտորեն – րուն հետ նատիլ ճաշի եւ ընել հայագի – տական նուիրատուութիւններ : Այլապէս իրենց ո՞վ կարեւորութիւն պիտի տար :

Ահա այսպէս , մարդիկ որ կը մասնակ – ցէին նման հանդգնակութեանց , Վենե – տիկի կամ Վիէննայի Միխիթարեանց գոյութենէն իսկ հաւանաբար լուր չու – նէին , եւ ոչ իսկ սէնթ մը տուած են հա – յագիտական հրատարակութեան մը :

Ց· ՓԻՒՐՏԵԱՆ

(Շար·)

ԸՆԹԵՐՑՈՂԻՆ ՅՈՒՇԱՏԵՏՐԸ

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՀԱՏՈ՞Ր ԹԷ ՀԱՅԵՐԷՆ ԴԱՍԱԳԻՐՔ

Տարեցոյցներուն եզանակը Նոյեմբեր կամ Դեկտեմբեր ամիսն է , ինչպէս ատ – վորական Գրպանի Օրացոյցներունը , ո – րոնք ժամացոյցի կանոնաւորութեամբ կը հասնէին տարիներ առաջ , ինչպէս այսօր :

Իսթանպուլահայ տարեգիրքը , երջա – նիկ , այս տարի բաւական ուշ հասաւ , Յուլիսի սկիզբը : 1960ի հատորը չարքին երեսունեւմէկերորդն է : Առաջին հատո – րը 1928ին լոյս տեսած է , եւ մինչեւ այ – սօր գրական , բանաստեղծական եւ այժ – մէական գնահատելի բովանդակութիւն մը ունեցած է : Ամբագիրը Բագարատ Թէւեան , իսթանպուլահայ եւ արտասահ – մանի աշխատակիցներու գործակցու – թեամբ , միշտ հետաքրքրական գործու – ցած է , հակառակ անտեսական տագնապ – ներուն , որոնք տաեն մը մէկ մը երեւան եկած են Պոլսոյ մէջ եւ մեր հայրենակից – ները չխոթտութեան մատնած :

Դժբախտաբար վերջին հատորը , հա – կառակ Թուղթի որակին եւ տպագրու – թեան խնամքին , բացառիկ բովանդա – կութիւն մը չունի , եւ հոն արտասահմա – նի գրողներուն մասնակցութիւնը համե – մատաբար քիչ է :

Տարեգիրքերը սովորութեան մը հետե – ւելով , նախորդ տարուան հատորին մա – սին գնահատական տողեր կը ներկայա – ցնէին իրենց ընթերցողներուն : Ոչ միայն գրողներէ եւ աշխատակիցներէ , այլեւ , եւ յաճախ աւելի չեշտուած ձեւով , սովո – րական ընթերցողներուն նամակներուն ալ տեղ կուտային :

Երջանիկին են այս վերջին հատորը չա – փազանցութեան մէջ ընկած է : Մեծադիր 160 էջերէն 22 էջ , ամբողջութեամբ յատ – կացուցած է նմանօրինակ տողերու : Եթէ գնահատական տողերը 1959ի հատորին համար ըլլային , բան մը չունէինք ըսե – լիք : Տեսակ մը համաբաժանութեան ձե – ւով , նախորդ տարիներուն համակրական տողերուն ալ կրկնութիւնը կը գտնենք : Ոչ միայն կրկնութիւնը , այլեւ նոյն դը – րդներուն ու նամակակիրներուն քանի մը անդամ ստորագրութեան կը հանդի – պինք :

Սովորական , կաղապարուած , առանց հակակշռի ներբողներ եւ փառաբանու – թիւններ : Ոչ մէկ նորութիւն , հաստարակ տեղիք արտայայտութիւններ , որոնցմով չեմ կարծեր թէ խմբագրին վաստակը եւ – րեւան եկած ըլլայ : Խմբագրին երեսուն եւ մէկ տարիներու ամփոփ «վերատեսու – թիւնը » արդէն շատ բան կ'ըսէ ու կը թե – լադրէ բոլոր անոնց , որոնք դիրի ու դը – րականութեան , դրքի եւ հրատարակչա – կան ձեռնարկներու մէջ իրենց մաղերը ճերմկցուցած են եւ ասպարէզին մասին մխիթարական ոչինչ ունին ըսելիք : Բա – զմաթիւ նամակներ կը ստանայ խմբագի – րը , որոնք կը շնորհաւորեն զինք տա – րեցոյցի յաջողութեան համար , կը գո – վանան անոր ընդարձակութեան , նիւ – թերու բազմազանութեան , ներկայացման ձեւերու եւ այլն , եւ այլն : Ինչո՞ւ ուրեմն այս տարի ալ մշակոյթի որեւէ օրհան : Բագարատ Թէւեան կրնայ ուրեմն հպարտ ըլլալ տա – րած գրական նոր ակտիւնդով , որուն մէջ նշանակելի անուններ չեն պակսիր :

Ամէն անգամ իմ ուշադրութիւնս կը գրաւէ մասնաւորաբար Երջանիկին էջ – մայնքային եւ մշակութային կեանքին նուիրուած տողերը : Մեր ընթերցողնե – րը կը յիշեն անշուշտ 1959ի հատորին տե – ղեկութիւնները այս սիւնակներուն մէջ : 1954ի հա – տորին տեղեկութիւնները արդէն մատնանշած էի ու – սուցչական եւ դասագիրքի տագնապին մասին : Այդ թուականէն ի վեր ոչ մի բան է չուծում գտած չըլլալով մէկտեղ , 1959ին դասագրքի տագնապը հետեւեալ ձեւով կը ներկայացնէինք .—

« 1955էն ի վեր ահազանգ կը հնչեց – նեն , բանախօսութիւններու կը հրաւիրեն անօրէններ , ուսուցիչներ եւ հետաքրքիր բազմութիւն մը , բացատրելու համար « ժամանակագոյնց » դասագիրքերու վի – ճակը , ցաւով կը խոստովանին որ վիճակը տարիներէ ի վեր նոր դասագիրք լոյս տեսած չէ եւ հիներուն նոր տպագրու – թիւններն են որ կը գործածուին : Այն տարի կ'անդրադառնան այս տագնապին , բայց արմատական ոչինչ բրած են : Ար – դային մարմիններուն եւ մանաւոր ցան – նախումբ մը սկսած են մտածել այդ ու – սին , խոստանալով յառաջիկայ տարի – շրջանին նախակրթարանի տարրական կր – կու դասարաններուն համար գոնէ նոր դասագրքեր պատրաստել » :

Տրուած այս խոստումին բացասական պատասխանը կը գտնենք Երջանիկի 1960ի հատորին մէջ դժբախտաբար : Ծանօթ է որ 1960 տարին եղիչէ Պատրիարք Դուր – եանի ծննդեան հարիւրամեակի տարի – ն է : Ազգային վարժարանաց ընդհանուր տեսչութիւնն ալ յայտարարած է տարի : Այդ առթիւ Պոլսոյ մէջ կազմուած է ընդ – հանրակչական յանձնախումբ մը, ո – րուն յանձնուած է հրատարակել երեսուն աւելի պրակներէ բաղկացած տոյտ մը Դուրեան – Շնորհալի – Շնորհ – տոր մը Դուրեան – Շնորհալի – Շնոր – հակ խորագրեալ , ուր պիտի համադր – ուին յուշեր , յօդուածներ , կենսագրակա – նը , ինչպէս նաեւ Դուրեան Սրբազան – հատորներ գրութիւններ եւ ընտրան – քարոզներ : Այս հատորին համար նախ – տեսուած է քառասուն հազար ոսկի (– 200·000 ֆրանք) : Այս տեղեկատու – դարան Թէւեան իր պարագան կատարած ըլլալու պահանջութիւնը ունեցած է անտարակոյս եւ կրնայ ցոյց տալ նա – սունեամէկ հատորները : Իր տուած զե – բատեսութեան» հետեւելով , կը տեսնենք որ իր կողմէ երկու տասնեակ երիտա – սարդներ քաջալերուած , ոչ միայն պրա – կտնեան եւ արուեստի սիրով համակր – ուած են , այլեւ ձեռք բերած են յանգու – թիւններ , գտնելով նպատակայարմար միջավայր մը , իրենց ընդունակութիւն – ները զարգացնելու , մանաւանդ այն քը – ւականներուն , երբ Պոլսոյ մէջ , բա – ցի երկու օրաթերթերէն , ոչ մէկ պրակ պարբերաթերթեր լոյս կը տեսնէին եւ ոչ ալ մշակոյթի որեւէ օրհան : Բագարատ Թէւեան կրնայ ուրեմն հպարտ ըլլալ տա – րած գրական նոր ակտիւնդով , որուն մէջ նշանակելի անուններ չեն պակսիր :

Ամէն անգամ իմ ուշադրութիւնս կը գրաւէ մասնաւորաբար Երջանիկին էջ – մայնքային եւ մշակութային կեանքին նուիրուած տողերը : Մեր ընթերցողնե – րը կը յիշեն անշուշտ 1959ի հատորին տե – ղեկութիւնները այս սիւնակներուն մէջ : 1954ի հա – տորին առթիւ ալ մատնանշած էի ու – սուցչական եւ դասագիրքի տագնապին մասին : Այդ թուականէն ի վեր ոչ եւ է չուծում գտած չըլլալով մէկտեղ , 1959ին դասագրքի տագնապը հետեւեալ ձեւով կը ներկայացնէինք .—

« 1955էն ի վեր ահազանգ կը հնչեց – նեն , բանախօսութիւններու կը հրաւիրեն անօրէններ , ուսուցիչներ եւ հետաքրքիր բազմութիւն մը , բացատրելու համար « ժամանակագոյնց » դասագիրքերու վի – ճակը , ցաւով կը խոստովանին որ վիճակը տարիներէ ի վեր նոր դասագիրք լոյս տեսած չէ եւ հիներուն նոր տպագրու – թիւններն են որ կը գործածուին : Այն տարի կ'անդրադառնան այս տագնապին , բայց արմատական ոչինչ բրած են : Ար – դային մարմիններուն եւ մանաւանդ Ցան – նախումբ մը սկսած են մտածել այդ ու – սին , խոստանալով յառաջիկայ տարի – շրջանին նախակրթարանի տարրական կր – կու դասարաններուն համար գոնէ նոր դասագրքեր պատրաստել » :

Տրուած այս խոստումին բացասական պատասխանը կը գտնենք Երջանիկի 1960ի հատորին մէջ դժբախտաբար : Ծանօթ է որ 1960 տարին եղիչէ Պատրիարք Դուր – եանի ծննդեան հարիւրամեակի տարի – ն է : Ազգային վարժարանաց ընդհանուր տեսչութիւնն ալ յայտարարած է տարի : Այդ առթիւ Պոլսոյ մէջ կազմուած է ընդ – հանրակչական յանձնախումբ մը, ո – րուն յանձնուած է հրատարակել երեսուն աւելի պրակներէ բաղկացած տոյտ մը Դուրեան – Շնորհալի – Շնորհ – տոր մը Դուրեան – Շնորհալի – Շնոր – հակ խորագրեալ , ուր պիտի համադր – ուին յուշեր , յօդուածներ , կենսագրակա – նը , ինչպէս նաեւ Դուրեան Սրբազան – հատորներ գրութիւններ եւ ընտրան – քարոզներ : Այս հատորին համար նախ – տեսուած է քառասուն հազար ոսկի (– 200·000 ֆրանք) : Այս տեղեկատու –

ՄՈՌՅՈՒՄԸ ԷԶԵՐ

ՄԱՐԳԱԳԱՅԼ

(ԶՐՈՑՑ)

Նա ուրախ էր , որ գտնում էր վերջապէս իւրայիններին մէջ , ապրում էր նրանց հետ : Վաղուց զնացած պատկերներ խառն ու ադօտ կերպով , իրար խճողուած , հրէ – շային կերպարանքներ ստացած , գալիս , մշտաշարժ հիւլէների պէս՝ պտտում եւ ապա ոչնչանում էին նրա առջեւ :

Յանկարծ զարթնեց եւ վեր թռաւ : Մի քանի ձայներ ընդհատել էին նրա քու – նը :

Երբ քնատ աչքերը տրորեց , քիչ մնաց ուրախութիւնից ու զարմանքից գժուէր : Մի վայրենի ուրախութեան ճիչ թռաւ նրա կրծքից : Մարդիկ էին այնտեղ կանգ – նած , իր կողքին , իր առջէ :

Ա՜յո , մարդիկ : Տխուր , խորչոմոտ երե – սով երեք ղէմքեր , որոնք խոշոր փայտե – քով պինդուած՝ չրջապատել էին նրան , խակ հեռուում կանգնած մի աւելի հաս – տատուն ու կարճլիկը՝ հրամաններ էր արձակում : Սկսեց ազահութեամբ , խո – րին հետաքրքրութեամբ դիտել : Եւ ամէն յիշողութիւն վերանորոգուեց իր մէջ :

Նրան չրջապատողները կալուածի բան – ուորներ էին , իսկ հաստատուրը մի կալ – ուածատէր :

Առաւօտ չտուով , երբ վերջինս բահե – րով պինդուած երեք բանուորների հետ այ – ցելում էր իր արտերը , ծառի տակ տեսել էր այդ մերկանդամ , բրդոտ , խառն մա – զերով ու սոսկալի դէմքով արարածին :

Մարդ էր , ի հարկէ , մարդ , բայց վայ – րենի :

Եւ որովհետեւ այդ դէպքը պատահում էր աշխարհիս մի այնպիսի անկիւնում , ուր այդ տեսակ թշուառ արարածներ հազուադէպ չէին , ագան մտածեց զար – թեցնել նրան եւ տեսնել թէ ինչ պէտք էր անել յետոյ :

Բանուորները ետ քաշուեցին , երբ «վայրենին» բարձրացաւ : Շատ էր նմա – նում մի գազանի , եւ նրա տեսքը վախ պատճառեց բոլորին : Բայց երբ ագան հեռուից տեսաւ , որ «գազանը» չարու – թիւն չունէր դէմքի վրայ , յարձակման եւ այլն նշաններ չէին ցոյց տալիս , ինքն ստացաւ զօրեղի հովեր եւ գոչեց .

— Ո՞վ ես դու եւ ի՞նչ իրաւունքով ես մտել իմ հողերի մէջ :

Մանուկը ոչինչ չհասկացաւ , բայց յուզուեց : Մարդկային ձայնը , չնայելով որ դուր չեկաւ , սրտին խփեց , չէ՞ որ իր եղբայրն էր , որ իրեն խօսք էր ուղղում : Փորձեց խօսել , ճիչ գործեց եւ կոկորդից միայն խուլ , ընդհատ ճիչեր եւ ոռնոցներ արտադրեց՝

— Համբ է , վճռեց ագան :

— Համբ է , արձագանգ տուին բան – ուորները :

Զգաց մանուկը , որ իրեն չհասկացան , որ ինքը նրանց պէս խօսել չէր կարողա – նում , հասկացաւ որ ինքը օտարացել էր նրանց համար եւ որ իրենից վախենում էին իր նմանները :

Ըմբռնեց այդ , սիրտը սեղմուեց եւ ար – տասուքը իջաւ նրա արիւնով լիքը աչքե – րից :

Ագան խմացաւ դրանով որ վայրենին մի խեղճ համբ արարած պիտի լինի , ո՞վ պիտի որ կողմից եկած , ի՞նչ արկածների ենթարկուած :

Եւ ուշադրութեամբ պնդելուց յետոյ նրա կազմուածքն ու մկանունքները՝

— Ուժեղ է , մտածեց նա , լաւ գործա – ւոր կարող է լինել եւ քիչով էլ գոհ կը լինի , երեք մարդու գործ կարող է չի – նել :

Ցետոյ հրամայեց գործաւորներին տա – նել նրան կալուածք եւ կերակրել :

Այսպէս մանուկն ընկաւ իր նմանների մէջ :

Ուրախ էր նա , խիստ ուրախ : Տեսաւ նորից տուն ու այդի , կրակ ու ծուխ , որոնց նա երազի պէս յիշում էր , տեսաւ թէ ինչպէս են ապրում մարդիկ եւ ինքն էլ աշխատեց «մարդ» դառնալ :

Միւս օրը տարան նրան արտ եւ ձեռքը տուին բահն ու բրիչը : Զգիտէր թէ ինչ էին ուզում անել տալ իրեն : Նրան սո – վորեցրին , որ պէտք էր գործել , բայ – ցել , հողը հերկել , վարել , բուսնել ապա նրան արդիւնքով լցնել ագարի ամբարները :

Սկսեց նա աշխատել ուրիշ երեք բա – ուորների հետ :

Դեռ ոչինչ չէր հասկանում , ուրախ էր որ իր նմանների մէջն էր , անում էր , ինչ ուզում էին իրանից , ուտում էր , ինչ տալիս էին , իսկ եթէ տուածով չէր կշ – տանում , դիշերները դուրս էր գնում եւ պտնում եւ անօթութիւնը յագեցնում :

Դեռ չգիտէին նրա այդ որսերի մասին , ագան չէր խմացել , ուստի եւ կարօտանում էր ստամոքսին տալ :

×

Ապրեց նա այդպէս բաւական ժա – մանակ : Մոտացաւ հետզհետէ Սարսօնին , Զէբրին , Սիդին ու Սամին , քարայրն անտառը , մոտացաւ ագատ օդն ու կեան – քը : Աշխատում –գործում էր մինչեւ երեկ : Սկսեց քիչ քիչ էլ խօսել մարդկանց պէս եւ որովհետեւ ոչ մի տեղ չէր գնում , մոզուեց , որ մարդը ծնուել է այդ է նրա կեանքը , որ իր պէս մարդիկ ստեղծուած են միայն գործելու , ագայի համար :

Վ· ՓԱՓԱԶԵԱՆ

(8 Շար·)

ԿԱՐԳ ՉԻ ՊԱՀՊԱՆՎԻ ՀԱՅ ՀՈՍՔԻ ՀԱՄԱՐ

ԱՆ.

Ե՛ւ ձեզ ծանօթ է ինձ, ընթերցող, ե՛ւ ես ձեզ, ուստի ոչ մի կերպ չեմ կարող ենթադրել, թե ինչպիսի զարմանքով պիտի կարդաք այս տողերը։ Ես, որ ամբողջ տասնհինգ տարի ձեզ հետ միասին ապրեցայ, ձեզ հետ միասին տառապեցայ, ձեզ հետ միասին ուրախացայ, ձեզ հետ միասին ծիծաղեցայ, ձեզ հետ միասին լացեցի, ձեզ հետ միասին ամէն ինչ կիսեցի, ես, որ ձեզ համար ամէն ինչ եղայ, ամէն ինչ ըրի, ամէն ինչ տուի, ամէն ինչ զոհեցի, ես, որ ձեզ համար ոչ միայն ընկեր, ոչ միայն եղբայր, ոչ միայն հայր, այլ և մայր եղայ, ես, որ ձեզ համար ոչ միայն ուսուցիչ, ոչ միայն քահանայ, ոչ միայն հովիւ եղայ, այլ և բժիշկ, ես, որ ձեզ համար ոչ միայն ազգային գործիչ, ոչ միայն հասարակական մարդ եղայ, այլ և ամէն ինչ, ես, որ ձեզ համար ոչ միայն ամէն ինչ եղայ, այլ և ամէն ինչ ըրի, ես, որ ձեզ համար ոչ միայն ամէն ինչ եղայ, ոչ միայն ամէն ինչ ըրի, այլ և ամէն ինչ տուի, ես, որ ձեզ համար ոչ միայն ամէն ինչ եղայ, ոչ միայն ամէն ինչ ըրի, ոչ միայն ամէն ինչ տուի, այլ և ամէն ինչ զոհեցի, ես, որ ձեզ համար ոչ միայն ամէն ինչ եղայ, ոչ միայն ամէն ինչ ըրի, ոչ միայն ամէն ինչ տուի, ոչ միայն ամէն ինչ զոհեցի, այլ և ինքզինքս ալ զոհեցի, ես, որ ձեզ համար ոչ միայն ամէն ինչ եղայ, ոչ միայն ամէն ինչ ըրի, ոչ միայն ամէն ինչ տուի, ոչ միայն ամէն ինչ զոհեցի, ոչ միայն ինքզինքս ալ զոհեցի, այլ և ձեր ամէն մէկ ուրախութեան, ձեր ամէն մէկ տրտմութեան, ձեր ամէն մէկ ցաւին, ձեր ամէն մէկ վիշտին, ձեր ամէն մէկ արցունքին, ձեր ամէն մէկ հառաչանքին, ձեր ամէն մէկ կսկիծին, ձեր ամէն մէկ ողբին, ձեր ամէն մէկ ողբերգութեան, ձեր ամէն մէկ դրամայի, ձեր ամէն մէկ ողբերգական դրամայի, ձեր ամէն մէկ ողբերգական դրամայի մասնակից եղայ, ես, որ ձեզ համար ոչ միայն ամէն ինչ եղայ, ոչ միայն ամէն ինչ ըրի, ոչ միայն ամէն ինչ տուի, ոչ միայն ամէն ինչ զոհեցի, ոչ միայն ինքզինքս ալ զոհեցի, այլ և ձեր ամէն մէկ ուրախութեան, ձեր ամէն մէկ տրտմութեան, ձեր ամէն մէկ ցաւին, ձեր ամէն մէկ վիշտին, ձեր ամէն մէկ արցունքին, ձեր ամէն մէկ հառաչանքին, ձեր ամէն մէկ կսկիծին, ձեր ամէն մէկ ողբին, ձեր ամէն մէկ ողբերգութեան, ձեր ամէն մէկ

ՀԵՐՈՍՆԵՐՈՒ ՕՐԸ —

ԽԱՆԱՍՈՐԻ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻՒ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ՝ ՅՈՒԼԻՍ 24ԻՆ

Վաւաշրի անտառը :
Պատուոյ նախագահութեամբ Կառտանի քաղաքապետ՝ ՎԻՔԹՈՐ ՍԱՒԻՆԻ
Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ Համաչարսանճագի Հայր. Միութեան Լիոնի մասնաճիւղին :

Յուլիս 24ին, Կիրակի առաւօտ ժամը 9էն մինչեւ երեկոյ ուշ ատեն, Տէսինի ժան Թորոսեանին Սեւան ճաշարանի զովասուն պարտէզին մէջ : 35 Ա-*վընիւ ժան ժօրէս :*

Առատ կեր ու խում :
Զովացուցիչ ըմպելիներ :
Շամփուրով *խորոված, դիւրամատչելի գիներով :*
Երգ, արտասանութիւն, պար, արեւելեան եւ եւրոպական նուագ, նոյնպէս Զարաանճագցիներու աւանդական պարը՝ Ալաշէն : Երկսեռ խումբով :
Հանդէսի հասոյթին նպատակն է օգնել Միութեանս կարօտեալներուն եւ Միութեանս որդեգրած ուսանող սաներուն :
ԾԱՆՕԹ.— Անձրեւի պարագային ապահովուած վայր :

Côte d'Azur

Արձակուրդի մեկնող Հայերու ուշադրութեան :

Camping International
«LE GAI MOULIN»
à Cros-de-Cagnes

Նիսէն եօթը քիլոմեթր, ծովեզերք :

ՏՆՕՐԷՆ
ՄԻՆԱՍ ԱՇՃԵԱՆ

Camp clos sous les orangers
Plat du jour - Alimentation
Jeux - Parc - Attractions - Bar
--- DANCING —

PIANOS

ՀԻՆ
ԳԻՆԵՐՈՎ
ՆՈՐ
ՎԻՃԱԿԻ ՄԷՋ ԴԱՇՆԱԿՆԵՐ

PANE

18, RUE RAMBUTEAU - Téléphone : ARC .22-14
Ամէն տեսակ նորոգութիւն
Դաշնակում
Կատարեալ աշխատանք
Զեղչեալ գիներով

PARIS

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ՄԵԿՆՈՂ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր ընթերցողներուն արձակուրդի ամիսները, արձակուրդի շրջան է նաեւ թերթին առաքումով զբաղող մեր պաշտօնեաներուն համար՝ որոնց կարգաւ բացակայութիւնը զգալի կերպով կը դժուարացնէ մնացողներուն առօրեայ աշխատանքը :

Կը խնդրենք մեր ազնիւ բաժանորդներէն որ, արձակուրդի առժամեայ հասցէի փոփոխութեան համար, նախընտրաբար հանին դիմել որեւէ թղթատարական գրասենեակ :

Ընթացիկ պարզ եւ ձրի գործողութիւն մըն է, որուն գործադրութեան համար պէտք է լեցնել տեղւոյն վրայ տրամադրելի՝ հետեւեալ խորագիրով դեղին թուղթը .—

Formulaire No 755-A — ORDRE DE RÉEXPÉDITION
(Changement d'adresse temporaire)

Կանխաւ շնորհակալութիւն մեր բաժանորդներուն որ պիտի ուզեն այդ ձեւով դիւրացնել մեր գործը :

Բացառաբար մեր խնդրանքը գործադրելու անկարելիութեան մէջ գտնուող բաժանորդներուն համար, հասցէի փոփոխութեան ծախսն է՝ 2.50 Ն. Ֆ., կանխաւ վճարելի :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԷՀԼԻՐԵԱՆ ՍՐԱՀԻՆ

Լիոնի «Մշակոյթի Տան» յանձնախումբին միջոցաւ.

Տիկին Ժոզէֆին Ներկիզեանէ 300 Ն. Ֆ., *Անդրանիկ Օպոզեանէ յիսուն* Ն. Ֆ., *Մարտիրոս Մուրատեանէ յիսուն* Ն. Ֆ., *Ողբ. Վահրամ Զանտըեանի յիշատակին իր բարեկամները՝ Ղազար Ղազարեան* 10 Ն. Ֆ., *Սահակ Կէնճեան տասը* Ն. Ֆ., *Մարտիկ Պետանեան, Զաքէոս Վարժապետեան, ու եղբայր Յակոբ Զանտըեան տասնական* Ն. Ֆ. :

Գումար 450 Ն. Ֆ. :

Միհրան Կարապետեանէ, (Պրիւսէլ) 30 Ն. Ֆ. :

ՀԱ ՄԱՆ ԱՐԱ ● HA MAN ARA

par

LES BARCLAY

super 70.335 — **45 T.** — simple 60.212

Discophiles Arméniens!

C'est une danse de chez vous
à la mode de chez nous.

EN VENTE PARTOUT

Hotel Splendid - Laffrey (Isére) — ՕԳՈՍՏՈՍ 1 - 31

Հ. Յ. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՃԱՄԲԱՐ

1000 *մեթր բարձրութեան վրայ, գեղատեսիլ լիճի մը ափին, բոլոր յարմարութիւններով օժտուած մեծ պանդոկի մը մէջ : Խաղաղաւէտ եւ լողանք : Խմբական պտոյտներ, դասախօսութիւններ եւ գեղարուեստական երեկոյթներ :*

ՕՐԱԿԱՆ 8.50 Ն. Ֆ.

Արձանագրութեանց համար դիմել Շաբաթ օրերը՝ 17 Րիւ Պլէօ, *կէսօրէ վերջ ժամը* 2 – 6 :

ՆԻՍԻ խումբին համար արձանագրուիլ Օր. Շաքէ Գաբրիէլեանի մօտ, 19 Պուլվ. Մաճենտ, Նիս :

ԳԱՒԱՌ, Լիոն.— *Պէրպէրեան Ժ.* 39, Rue Dunoir LYON 3·
ՏԷՍԻՆ.— Լիւլէճեան, 16, Rue Coli
ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆ.— Ժ. Փիլիկեան, 8, Rue J. Vergnette
ՎԻԷՆ.— Կարապետեան Rue Mont Arnaud
ՄԱՐՍԷՅԼ.— Գըլըճեան, 18, Rue Thubanean

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

1960 – 1961 տարեշրջանի արձանագրութիւնները բացուած են : Արձանագրութեան համար դիմել վարժարան, 1 Պուլ. տիւ Նօր, Լը Րէնսի :

ՀԵՌԱՁԱՅՆ 927 – 01,72

ՇԱՏ ՅԱՐՄԱՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

Միայն հայրենակիցներու համար, բընակարաններու ներկի աշխատանքներու համար եթէ կ'ուզէք ամէն ձեւով գոհ մընալ դիմեցէք՝

Djamdjian
67, Rue de Vaugirard - Paris 15·

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»ը 8 Հոկտեմբեր, Շաբաթ ժամը 21էն մինչեւ առաւօտ, Հինգերորդ Թաղամասին քաղաքապետարանի շքեղ սրահներուն մէջ :

×

ՈՂԲԱՑԵԱԼ ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԷՀԼԻՐԵԱՆԻ ՍԳԱՀԱՆԴԷՍԸ 6 Նոյեմբեր, Կիրակի կէսօրէ վերջ, Սորպոնի մէջ :

«ՀԱՅ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ ՕՐԸ» ԽԱՆԱՍՈՐԻ տարեդարձի առթիւ : Շաւիլի անտառին մէջ, Յուլիս 24, Կիրակի օր :

ԾՐԱՐՆԵՐՈՒ ԱՌԱՔՈՒՄ ԴԷՊԻ ԽՈՐՀ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ

SICOMEX

Ֆրանսական կառավարութենէն եւ Մոսկուայի Ինթուրիսթէն պաշտօնապէս արտօնեալ միակ Տունը :

ԱՄԱՌ ԹԷ ՁՄԵՌ
ՅԻՇԵՑԷՔ
ԽՈՐՀՐԴ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ ԱՊՐՈՂ ՁԵՐ ԱԶԳԱԿԱՆՆԵՐՆ ՈՒ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐԸ

SICOMEX — **20, Rue Royale, PARIS 8·**
Téléphone : OPE. 67-77
Métro : CONCORDE et MADELEINE

ՄԵՐ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԸ ԳՆԵՑԷ՛Ք : ՇԱՏ ՆՊԱՍՏԱՒՈՐ ԳԻՆԵՐ :

Զուտ բուրդէ անգլիական կերպասներ, քովըրքօթ, կապարտին, սէրժ, պոպլին, *չըջազգեստի եւ վերարկուի կերպասներ,* թեռկալ *եւայլ կիսազգեստներ,* ժերզէ *զգեստներ,, ձմրան վերարկուներ, դարձիք անձրեւանոցներ, բուրդէ ասուիներ, գուլպայ, կօշիկ, ԺԱՄԱՑՈՅՑ եւ ուրիշ օգտակար եւ գործնական առարկաներ :*

ԱՌԱՔՈՒՄԻ ծախք՝ մեզմէ գնուած ապրանքներուն համար, 25 Ն. Ֆ. *մինչեւ 20 քիլօ :*

ՍՏԱՑՈՂԸ վճարելիք չունի :

ՅԱՆՁՆՈՒՄ ծրարներու՝ 2 – 4 *շաբաթէն :*

Մաքսային տուրքի նուազագոյն արժողութեամբ, յանձն կ'առնենք մեր ծրարներուն մէջ դնել՝ ձեր բերած նոր վիճակի ապրանքները :

ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ ՓԱԿ Է ՕԳՈՍՏՈՍ 10էն 21 :

ԱՐԵՒԸ բնութեան կուտայ կապոյտ երկինք, կանաչ սար ու ձոր, գոյնզգոյն ծաղիկներ եւ զուարթ լոյս ...

ԱՐԵՒԸ կրնայ ձեր տունն ալ ողողել իր զուարթ լոյսով ու գոյներով եթէ ձեր բնակարանը ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԷՔ, ԶԱՐԴԱՐԷՔ և ՆԵՐԿԷՔ

ԹՈՂՄԱՍԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՎ

PEINTURES THOMLAC

16 Bis, Bd. Sébastopol PARIS 4e
Tél. : ARC. 26-61 — Métro : (CHATELET - HALLES)

136, Rue des Bourguignons
ASNIÈRES - BOIS-COLOMBES

ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ

Մեր սեփական արտադրութիւնը եղող և ամէնէն արդիական ճաշակով հնարուած առաջնակարգ ներկեր, գոյներու մեծ ընտրութիւն սէնթէթիք *եւ վինիլ* *պատրաստութիւններու : Նորոյթ* *խղաններկեր, պատի սիրուն թուղթեր, ամէն տեսակ* լինօլէոմ եւ փլասթիք :
Ձեր բնակարաններուն արտաքին եւ ներքին խնամքներուն համար անհրաժեշտ բոլոր նիւթերը :

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ

52, RUE CHALON. PARIS 12·
64, BLD. DE BELLEVILLE, PARIS 20·
166, AV. ARISTIDE BRIAND, PAVILLON-SOUS-BOIS - SEINE
4 BIS, RUE P. V.-COUTURIER, ARGENTEUIL - S. ET O.
18, RUE BRÉZIN, PARIS 14·
24 RUE PAUL VAILLANT-COUTURIER, ALFORTVILLE
48 BIS. RUE DALAYRAC. FONTENAY SOUS BOIS

MORY et Cie

ՆՈՒԷՐՆԵՐՈՒ ԵՒ ԾՐԱՐՆԵՐՈՒ ԱՌԱՔՈՒՄ ԴԷՊԻ ԽՈՐՀՐԴ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ :

Գնեցէք զանոնք ձեր ուզած տեղը եւ առաքումը մեզի վստահեցէք : Նուազագոյն ծախքերով կը ղրկենք Խորհրդ. Միութիւն :

Դիմեցէք մեր նոր գիները գիտնալու համար.—

10, Rue St. Vincent de Paul, Paris 10·
(PRÈS DE LA GARE DU NORD)
Téléphone : TRU. 27-70

ՀԱՅՐԱՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա և Հասարակապետ· տար· 40 Ն· Ֆր·, վեց·22Ն·Ֆր·
Արտասահման՝ տար· 50 Ն· Ֆր· Հատը 0,20 Ն· Ֆր·

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
19
ՅՈՒԼԻՍ
MARDI
19 JUILLET
1960

36րդ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8852 — 36EME ANNEE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 16ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4653

ՕՐՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

"ԵՔԷ ԶՔԱՇՈՒԻՔ, ՌՈՒՍԵՐԸ ԿԸ ԿԱՆՁԵՆՔ,, Կ'ԸՍԵՆ ՖՈՆԿՈՑԻՆԵՐԸ ՊԵԼԺԵՐՈՒՆ

ԿԱՐԳ ՄԸ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ Կ'ՈՒԶԵՆ
ՔԱԹԱՆԿԱՅԻ ՄԻԱՆԱԼ

•

ՆՈՐ ՔՈՐԷԱՔ ՄԸ

Քանկայի հարցը միջազգային բնոյթ ստացած է եւ պատճառ դարձած որ Խրուշչով ապարէկ կարգայ արեւմուտքի :

Լեհ փոխարքանայ մը տեսնուած է Քանկայի մօտերը : Երեք հարիւր Քոն ազդամթերք կը փոխադրէ : Պրիւսէլի ներկայութիւնը որ այս լուրը հաղորդեց ա-ւելցուց թէ Պելժիա ՄԱԿի ուշադրութեան յանձնած է այս պարագան : Միջազգային օրինքով իրաւունք չունի արգիլելու լեհ նաւուն առաքելութիւնը : Միւս կողմէ Նորվեգիոյ Միութեան ՄԱԿի մնայուն պատուիրակը՝ Սոպոլեւ պահանջած է որ Ազահովութեան Խորհուրդը բացառիկ նիստ գումարէ ամէնէն ուշը երեքշաբթի քննելու համար Քանկայի ներկայ կացութիւնը :

Համաշխարհ, ՄԱԿի ընդհանուր քարտուղարը դիմում կատարած է, երեք եւ-րոպական, մէկ ասիական եւ մէկ լատին Ամերիկեան պետութեան, որպէսզի պին-ուներ զրկեն՝ Քանկո : Թէեւ չէ յայտարարած երկիրներու անունները սակայն կը կարծուի թէ խնդրոյ առարկայ երկիր-ներն են՝ Եուկոսլաւիա, Շուէտ, Իրլան-դա, Գերմանիա եւ Հայիթի : Շուէտ հաստատուց իր մասնակցութիւնը (1000 հոգի) :

Միւս կողմէ Քանկոյի կառավարութիւ-նը պատնեշած է խորհրդային ուժեր թռչել տալ, եթէ Պելժ ուժերը չմեկնին երկէն, երեք օրուան ընթացքին : Այս պատնէշը բրած է կառավարութեան թիր քարտուղարներէն մին՝ Քումպալու : Կրնայ թէ Լումումպա դժգոհ եղած ըլլայ այս յայտարարութենէն :

Քանկոյի կառավարութիւնը ներքին պատնէշ մը կ'անցընէ, քանի մը օրէ ի վեր : Վարչապետը, Լումումպա եւ քանի մը համախոհներ որոշած են խիստ քա-ղաքականութեան մը հետեւիլ : Կարգ մը նախարարներ ալ, ընդհակառակն, կ'ու-զեն մերձ եւ խոհուն ուղեգիծի մը հետե-ւիլ : Նպատակը եւ Տելվօ, առաջիներ ար-ձանագրել նախապէս եւ երկրորդը Պելժիոյ դեմ պատուիրակ, որոնք պելժասէրներ կը նկատուին եւ չափաւոր եւ դպատ ազդեցիկ քաղաքականութեան կողմնակիցներ՝ հար-կադրաբար հրաժարած են : Լումումպա, որ առիթին օրերուն չէմած՝ ինքզինքը տրամադրած էր, այժմ կը թուի թէ իր դիրքը ամրապնդած է : Առջի օր, ձախակո-ղմնակցութեան Պելժերուն դէմ կրծոտ եւ առե-ղծուած մը արտասանած է, վերջս : Այս առիթիւ յայտարարած է թէ Քոն-գոյի ներկոյսը եւ խորհրդարանը միա-նալեանք որոշած են՝ պելժ ուժերու տրամադրութիւնը պահանջել, մինչ իրականու-թեան մէջ որոշումը տրուած է իր եւ քա-նի մը համախոհներու կողմէ միայն :

Քանկայի խորհրդարանը համաձայն տրամադրուած ու վաւերացուցած է՝ վարչա-պետ Չոմպէի որոշումը՝ անկախութեան : Չոմպէ անդամ մը եւս ամբաստանած է կատարած կառավարութեան վարչապետ-Քոնկոյ համաձայնավարութեան պերկը կրկին նեղել :

ԿԻՒՐՍԷԼ ԿԸ ՊԱՐԶԷ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԱՐՏԱՔԻՆ ԴԱՂԱԹԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

•

Թուրքիոյ Նախարարահ – Վարչապետը՝ կիւրսէլ ընդունելով յունական էքմոս եւ էլէֆթերիա Թերթերուն թղթակիցները , պատասխանած է անոնց հարցումներուն եւ այդ առիթիւ պարզած Թուրքիոյ ար-տաքին քաղաքականութիւնը :

Վարչապետը չէշած է թէ Թուրքիա արաբական երկիրներու հետ իր կապերը պիտի զօրացնէ եւ բարեկամական սերտ յարաբերութիւններ հաստատէ : « Մեր սկզբունքն է՝ խաղաղութիւն երկրի մէջ , խաղաղութիւն տիեզերքի վրայ : Կը չա-նանք բոլոր երկիրներու հետ բարւոք յա-րաբերութիւններ մշակել : Հետեւաբար շատ բնական է որ պիտի ջանանք զարկ տալ մեր յարաբերութիւններուն Միջին Արեւելքի պետութեանց եւ եղբայր ու զրացի՝ Իրաքի եւ Արաբ Միացեալ Հան-րապետութեան հետ, նկատելով մանա-ւանդ որ մեր միջեւ պատմական եւ աւան-դական բարեմտութիւն կապեր կան » :

Կիւրսէլ ըսած է նաեւ թէ Թուրքիոյ յոյն փոքրամասնութիւնը Թուրք ազգին մէկ մասն է , հետեւաբար կ'օգտուի Թուր-քերուն ունեցած բոլոր իրաւունքներէն :

× *Ամերիկա վեց միլիոն տոլարի վարկ բացաւ Վանայ լիճին հիւսիսի կողմը· 105 քիլոմեթր երկաթուղիի շինութեան հա-մար : Նախապէս, Ամերիկա երկու միլիոն հարիւր հազար տոլարի եւ Անգլիա հա-րիւր հազար սթերլինի արժէքով կատմած տուած էին Մուշ – Թաթվան երկաթուղիի շինութեան համար :*

Ռուանտա – Իւրիւմի երկու նահանգնե-րու բանակցացները : Քիվիւ եւ Քասայի նահանգները եւս, իրենց կարգին, բանա-կցացները ղրկած են՝ Էլիզապէթվիլ : Վե-րոյիշեալ չորս նահանգները Քաթանկայի միանալով՝ դաշնակցութիւն մը կ'ուզեն կազմել : Ուրիշ խօսքով պիտի անջատ-ուին՝ կեդրոնէն : Քաթանկա նոր դրօշ մը ունցած է զործածել (կարմիր – ճերմակ , տրամանկիւն կանաչ եւ երեք խաչեր ճեր-մակ մասին վրայ) : Քաթանկայի ուժերու ընդհ. հրամանատար նշանակուած է՝ պելժ գնդապետ մը, Շամպհան : Նախկին հրամանատարը՝ զօրավար Լիւնտուլա (Խափիկ) արտաքսուած է՝ նահանգէն :

Պրիւսէլ կը վարանի ճանչնալու՝ Քա-թանկայի անկախութիւնը , հակառակ փափաքին : Կը վախնայ որ նոր բարդու-թիւններ ծագին : Այսուհանդերձ յատուկ պատուիրակ մը ճամբած է՝ էլիզապէթ-վիլ : Լիւնտուլա (պատուիրակը) յայտարա-րած է թէ անտեսական եւ թեքնիք օժան-դակութիւն պիտի ընծայուի Քաթան-կայի :

Մոսկուայի պելժ դեսպանը Պրիւսէլ վերադարձած է , առջի օր : Երկու երկիր-ներու միջեւ յարաբերութիւնները լար-ուած են , վերջերս Խրուշչեւ խիստ քա-ներով պելժիոյ վրայ յարձակած էր : Պելժիա իր կարգին բողոքած էր :

Այս խնդրին կապակցութեամբ՝ էյս-քենս, պելժիոյ վարչապետը յայտարա-րած է— «Ես կանչեցինք մեր դեսպանը, ամէն մարդ պիտի թէ ինչ կը նշանակէ այս, դիւանագիտական լեզուով » : Այս առիթիւ չէշած է նաեւ, «իրեւս փոքր երկիր իրաւունք ունինք պահանջելու որ մեծերը յարգեն մեզ » :

Եւրոպացիներու պարպումը միշտ կը չարունակուի :

ՄԱԿի ուժերուն հրամանատարը՝ Զօր· Ալէքսանտր (ամերիկացի) յայտարարեց թէ ամէն ինչ աւելի դէշ կ'երթայ Քոնկո-յի մէջ :

Լէոփոլտվիլի ճանապարհները յայտարա-րեց թէ ՄԱԿն է որ լեհական փոխա-դրանաւով մը զէնքեր կը ղրկէ Քոնկո :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

«Ի ՀԱՐԿԷ ՄԵՐ ԵԿԵՂԵՑԻՆ »

★

— Ինչո՞ւ հայերէն չես խօսիր , աղ – ջիկս ···

— Կ'ամչնամ, իմ հայերէնս շատ գէշ է: — Սորվէ ···

— Օգո՞ւտը ինչ է··· Այս երկրին մէջ հայերէնով դրամ չես կրնար շահիլ ···

— Մարդիկ իրենց ժողովուրդին լե – զուն՝ դրամ շահելու համար չէ որ կը սորվին ··· Մայրենի լեզուդ է, պիտի սորվիս ···

— Ի՛մ մայրենի լեզուս չէ··· Իմ հայ – րիկիս եւ մայրիկիս մայրենի լեզուն է··· Թող ան ինծի խօսին ···

— Լա՛ւ, անոնց հետ ի՞նչ լեզուով կը խօսիս ···

— Ես այս երկրին լեզուն կը խօսիմ , անոնք ալ իրենց երկիրէն եկած լեզուով կը պատասխանեն :

— « Իրենց երկիրը» ըու երկիրդ ալ չէ՞···:

— Ո՛չ··· Ես այս երկիրը ծնած եմ ··· Մարդ բանի՞ հատ երկիր կ'ունենայ — մէկ հատ··· Երկիր՝ մայրիկ ըսել է··· Մարդ միայն մէկ մայրիկ կ'ունենայ ···

— Կը տեսնեմ որ փաստաբանութեան ալ խելքդ կը հասնի ··· Լա՛ւ, մեծ մայ – րիկդ ըու լեզուդ կը հասկնա՞յ ···

— Բա՛ոն մըն ալ չի հասկնար: Ատոր դարմանը գտած ենք — ես մայրիկիս կը խօսիմ, ան կը թարգմանէ ···

— Ըսել կ'ուզես որ դուն քնա՞ւ հայե – րէն չես գիտեր ···

— Գիտեմ, բայց կ'ամչնամ ···

— Ներողութիւն, մինչեւ հիմա ամչնա–լիք հայերէն մը չէ որ կը խօսիս հետս··· Ես «երկիրէն եկած»ներ կը ճանչնամ, ո – րոնք այդ բան ալ չեն կրնար խօսիլ ···

— Շնորհակալութիւն ··· Ան ի՛նչ էր – կան բան է··· Աղէկ խօսք բացիէ··· Ձեր հայերէն լեզուն ···

— Ըսէ «մեր հայերէն լեզուն »:

— Լա՛ւ, մեր հայերէն լեզուն շատ էր – կան բառեր ունի··· Լեզուներս չի դառ – նար··· Ատ ալ ուրիշ պատճառ մըն է որ հայերէն չխօսինք, մե՛նք այս երկիրը ծը–նածներս ···

— Դուք կարճ բառերը սորվեցէք , կը բաւէ··· Կարճ բառեր ունեցող լեզուն սորվիլ դիւրին է ··· Քաջութիւն ունե – ցողը կը նստի երկար բառեր ունեցող լե–զուն կը սորվի :

— Հայերէնը ուրիշ դժուարութիւն մըն ալ ունի — էերականութիւնը շատ խըր – թին է ··· Հազար ու մէկ կանոն, հազար ու մէկ բացառութիւն ···

— Ո՛չ աւելի հան մեզի ծանօթ օտար լեզուները ··· Բայց, երեւի, քաւական ծանօթութիւն ունիս մեր լեզուին մասին ··· Ա՛լ ինչո՞ւ կ'ըսես թէ չես գիտեր ···

— Շեմ գիտեր չէ, բայց, ինչպէ՞ս ը – սեմ որ չվիրաւորուիմ ···

— Ուզածիդ պէս ըսէ, չեմ վիրաւոր – ուիր ···

— Շեմ ուզեր խօսիլ, որովհետեւ, ինչ–պէս ըսի, օգուտ չունի ···

— Քեզի բան մը ըսեմ — երբ մեր հիւ–րանոցը, պատէն նկար մը կը կախէիր կամ ծաղկաման մը լեցուն վարդ կը դնէիր դաշնակին վրայ, օգուտ ունի՞ն ···

— Ունի՛ն, ի հարկէ ··· Մեր հոգիին , մեր սրտին կը խօսին··· Ես շա՛տ կը սի – րեմ թարմ ծաղիկները ··· Շա՛տ կը սի – րեմ հին նկարները, հին առարկաները···

— Ըսելիքս ականջիդ օղ ըրէ — մեր հայերէն լեզուն ալ մեր հոգիին, մեր սր–տին կը խօսի··· Մեր լեզուն ե՛ւ թարմ ծաղիկ է՝ բաղցրաբոյր եւ հին նկար ···

— Թող ատանկ ըլլայ, չվիճիմ : Ու – րեմն , ցտեսութիւն ···

— Ներողութի՛ւն, բան մը պիտի հար–ցնէի, մազ մնաց մոռնայի ··· Մօտ օրէն հարս պիտի ըլլաս եղեր ··· Պսակը ո՞ւր պիտի ըլլայ :

— Ատ ի՞նչ զարմանալի հարցում է — ի հարկէ, մեր եկեղեցին :

— Մե՞ր եկեղեցին ··· Այսի՞ՆԻՆ:

— Մեր, Հայոց եկեղեցին ··· Հապա ի՞նչ, օտարին եկեղեցի՞ն պիտի երթայի ··· Խենթեցե՞ր եմ :

— Ո՛չ, բայց հայացեր ես, աղջիկս ··· Հիմա, ազատ ես, կ'ուզես հայերէն խօսէ, կ'ուզես չինարէն ··· Ա՛լ բեզմէ չեմ վախնար··· Որովհետեւ չես կորսուեր՝ շնորհիւ տանդ մբնոլորտին: Ապրի՛ս ···

ԵՒՐՈՊԱՑԻ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄԱՌԵՇԱԼ ՖՈՆ ՔԵՍԵՐԼԻՆԿ, զերման զինուորական մեծագոյն դէմքերէն մէկը մեռաւ 74 տարեկանին Պատ – Նօյհայմի մէջ (Գերմանիա): Վերջին աշխարհա – մարտի վերջաւորութեան, ընդհանուր հրամանատարն էր զերմանական բանա – կին Մէջերկրականեան շրջանին մէջ : 1947ին, Վենետիկի մէջ բրիտանական զինուորական ատեանը մահուան դատա – պարտեց բայց վճիռը վերջը ցկեանս ար – զելափակման վերածուեցաւ: Առողջական պատճառներով ազատ արձակուեցաւ 1952ին :

ԿԱՄՈՆԷ ՆԵՆՋԻՆԻ, իտալացի ,չահեցաւ Ֆրանսայի շրջանը հեծանիւով կիրակի օր : Երկրորդ հանդիսացաւ ուրիշ իտալա–ցի մը՝ Պաթիսթինի: Խմբական դատա – ւորման մէջ, առաջին հանդիսացաւ Ֆր – րանսա : Վերջին հանդրուանը չահեցաւ Ֆրանսացի՝ Կրասլիք: Շարաթ օր վա – դողները անցած էին Քոլոմպէ – լէ – Տէօ ո՝Էկվիպէն , ուր տը կոյ դիրենք ողջունած էր :

ՏԻՐ – ՑՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ, Մոսկուայի մէջ 7 մեթր 81 ցատկած է , երկարութեան մէջ: Խորհրդ· Միութեան ախոյեանութիւ–նը չհաց է :

ՎՈՐՈՇԻԼՈՎ հրաժարեցաւ կեդրոնա – կան կոմիտէի դիւանէն: Հին համակիա – վար մը եղած է ու վարած կարեւոր եւ պատասխանատու պաշտօններ : Լէոնիտ Պրէժնիեւ, իր կարգին, հրաժարեցաւ քարտուղարի իր պաշտօնէն: Առաջին ան–գամ ըլլալով Փրաւտա բացառիկ թիւ մը հրատարակեց չաբաթ, այս լուրը հա – ղորդելու համար :

ԳՈՒԻՊԱՑԻ մէջ, հակահամայնավար յոյց մը տեղի ունեցած է: «Գուպա այո, Ռուսիա ոչ» պոռացած են՝ հազարաւոր – ներ : Կառավարութիւնը եւս առաւ Ամերի–կայի դէմ իր բողոքը զոր ՄԱԿին յանձ – նած էր :

ԼԻԹՆԱ (Սիկիլիա) հրաբխային լեռը ժայթքում մը ունեցած է , առջի օր : Սեւ ամբրեւ տեղացած է մինչեւ վաթսուն մը–դոն հեռաւորութեան վրայ : Վերջին ժայթքումը 1537ին տեղի ունեցած էր :

ԻՏԱԼԻՈՑ Տէմօ – Քրիսթիանի կու – սակցութեան քարտուղարը՝ Ալմօ Մօռօ յայտարարեց թէ համաձայնութիւն դո – յացած էր Սոտալիթի ընկերվարական – դեմոկրատներու, աղատականներու եւ հանրապետականներու միջեւ տեմոկրատ – քրիստոնեայ նոր դահլիճի մը կազմու – թեան համար : Վերոյիշեալ երեք կու – սակցութիւնները պիտի ապակցին նոր կառավարութեան : Թամպրոնիի հաւանա–կան յաջորդը կը նկատուի Ֆանֆանի :

ԳԱՀԻՐԻ Ալ Ահրամը կը զրէ , առանց ապրիւր յիշելու , թէ Ալժ· Ազատ· ճա – կատը 5 պայմաններ ունի բանակցելու համար : Ասոնց գլխաւորը՝ Ֆրանսական պատուիրակութիւնը պէտք է դեկավարէ՝ վարչապետ Տըպրէ :

ՄԱՐԴԱՍԻՐՈՒԹՅՈՒՆ

(ՊՐՈՍԵՍ)

Ինչ որ ասել կար, ասված էր։ Մի քանի րոպե ևս անցավ, երբ հանկարծ լսվեց ինչ-որ մեկի հուժկու ձայնը։ Ինչ-որ բան ընկավ, ճայթեց, ճաքեց, ինչպես որ ճաքում է ապակին, երբ ներսից ինչ-որ մեկը ուժգին հարվածում է նրան։ Ես չգիտեմ, թե ինչ էր դա, բայց ինձ թվաց, թե ինչ-որ մեկը ներսից ուզում է ջարդել դուռը։ Ես ոտքի թռա, ինչպես զինվորը, որ հանկարծ լսում է հրամանատարի ձայնը։ Ես ուզում էի դուռը բացել, բայց հանկարծ ինձ թվաց, թե ներսից ինչ-որ մեկը ինձ ասում է.

— Մի՛ բացիր, ոչ մի դեպքում մի բացիր։

Ես ետ քաշվեցի։ Ներսից ինչ-որ մեկը ուժգին հարվածում էր դռանը։ Ես ուզում էի դուռը բացել, բայց ինչ-որ մեկը ինձ ասում էր.

— Մի՛ բացիր, մի՛

ՑՈՎԻ ՎԵՐՈՒՆԴԸ ՀԱՍՈՒՆ ԵՎ ՀԱՐՍԱՆԻՔԸ

Ա.Ի.

Ես ուզում եմ ասել մի քանի խոսք ընթերցողների հետ, որոնք ինձ նամակներ են գրել և ուզում են իմանալ, թե ինչ է կատարվում «Ցովի» շուրջը։ Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ է կատարվում։ Ես գրել եմ միայն մի հոդված, որի մեջ ասել եմ, որ «Ցովի» ֆիլմը ոչ թե ֆիլմ է, այլ ֆիլմերի մի շարք։ Ես գրել եմ, որ ֆիլմի առաջին մասը ինձ դուր է եկել, իսկ մյուս մասերը ոչ։ Ես գրել եմ, որ ֆիլմի առաջին մասում կան հետաքրքրական տեսարաններ, որոնք ինձ հիշեցնում են ամերիկյան լավ ֆիլմերը, բայց որ ֆիլմի մյուս մասերում այդ տեսարանները չկան։ Ես գրել եմ, որ ֆիլմի առաջին մասում կան նաև ձանձրալի տեսարաններ, որոնք ինձ հիշեցնում են ամերիկյան վատ ֆիլմերը։ Ես գրել եմ, որ ֆիլմի առաջին մասում կան նաև տեսարաններ, որոնք ինձ հիշեցնում են ֆրանսիական ֆիլմերը։ Ես գրել եմ, որ ֆիլմի առաջին մասում կան նաև տեսարաններ, որոնք ինձ հիշեցնում են ռուսական ֆիլմերը։ Ես գրել եմ, որ ֆիլմի առաջին մասում կան նաև տեսարաններ, որոնք ինձ հիշեցնում են հնդկական ֆիլմերը։ Ես գրել եմ, որ ֆիլմի առաջին մասում կան նաև տեսարաններ, որոնք ինձ հիշեցնում են ճապոնական ֆիլմերը։ Ես գրել եմ, որ ֆիլմի առաջին մասում կան նաև տեսարաններ, որոնք ինձ հիշեցնում են չինական ֆիլմերը։ Ես գրել եմ, որ ֆիլմի առաջին մասում կան նաև տեսարաններ, որոնք ինձ հիշեցնում են ֆիլմերի ոչ մի ազգությանը։ Ես գրել եմ, որ ֆիլմի առաջին մասում կան նաև տեսարաններ, որոնք ինձ հիշեցնում են ֆիլմերի ոչ մի ժանրին։ Ես գրել եմ, որ ֆիլմի առաջին մասում կան նաև տեսարաններ, որոնք ինձ հիշեցնում են ֆիլմերի ոչ մի ոճին։ Ես գրել եմ, որ ֆիլմի առաջին մասում կան նաև տեսարաններ, որոնք ինձ հիշեցնում են ֆիլմերի ոչ մի ռեժիսորական դպրոցին։ Ես գրել եմ, որ ֆիլմի առաջին մասում կան նաև տեսարաններ, որոնք ինձ հիշեցնում են ֆիլմերի ոչ մի օպերատորական դպրոցին։ Ես գրել եմ, որ ֆիլմի առաջին մասում կան նաև տեսարաններ, որոնք ինձ հիշեցնում են ֆիլմերի ոչ մի դերասանական դպրոցին։ Ես գրել եմ, որ ֆիլմի առաջին մասում կան նաև տեսարաններ, որոնք ինձ հիշեցնում են ֆիլմերի ոչ մի ռեժիսորի։ Ես գրել եմ, որ ֆիլմի առաջին մասում կան նաև տեսարաններ, որոնք ինձ հիշեցնում են ֆիլմերի ոչ մի օպերատորի։ Ես գրել եմ, որ ֆիլմի առաջին մասում կան նաև տեսարաններ, որոնք ինձ հիշեցնում են ֆիլմերի ոչ մի դերասանի։ Ես գրել եմ, որ ֆիլմի առաջին մասում կան նաև տեսարաններ, որոնք ինձ հիշեցնում են ֆիլմերի ոչ մի ռեժիսորական դպրոցի։ Ես գրել եմ, որ ֆիլմի առաջին մասում կան նաև տեսարաններ, որոնք ինձ հիշեցնում են ֆիլմերի ոչ մի օպերատորական դպրոցի։ Ես գրել եմ, որ ֆիլմի առաջին մասում կան նաև տեսարաններ, որոնք ինձ հիշեցնում են ֆիլմերի ոչ մի դերասանական դպրոցի։ Ես գրել եմ, որ ֆիլմի առաջին մասում կան նաև տեսարաններ, որոնք ինձ հիշեցնում են ֆիլմերի ոչ մի ռեժիսորի, ոչ մի օպերատորի, ոչ մի դերասանի, ոչ մի ռեժիսորական դպրոցի, ոչ մի օպերատորական դպրոցի, ոչ մի դերասանական դպրոցի։ Ես գրել եմ, որ ֆիլմի առաջին մասում կան նաև տեսարաններ, որոնք ինձ հիշեցնում են ֆիլմերի ոչ մի ոճի։ Ես գրել եմ, որ ֆիլմի առաջին մասում կան նաև տեսարաններ, որոնք ինձ հիշեցնում են ֆիլմերի ոչ մի ազգության։ Ես գրել եմ, որ ֆիլմի առաջին մասում կան նաև տեսարաններ, որոնք ինձ հիշեցնում են ֆիլմերի ոչ մի ժանրի։ Ես գրել եմ, որ ֆիլմի առաջին մասում կան նաև տեսարաններ, որոնք ինձ հիշեցնում են ֆիլմերի ոչ մի ռեժիսորական դպրոցի։ Ես գրել եմ, որ ֆիլմի առաջին մասում կան նաև տեսարաններ, որոնք ինձ հիշեցնում են ֆիլմերի ոչ մի օպերատորական դպրոցի։ Ես գրել եմ, որ ֆիլմի առաջին մասում կան նաև տեսարաններ, որոնք ինձ հիշեցնում են ֆիլմերի ոչ մի դերասանական դպրոցի։ Ես գրել եմ, որ ֆիլմի առաջին մասում կան նաև տեսարաններ, որոնք ինձ հիշեցնում են ֆիլմերի ոչ մի ռեժիսորի, ոչ մի օպերատորի, ոչ մի դերասանի, ոչ մի ռեժիսորական դպրոցի, ոչ մի օպերատորական դպրոցի, ոչ մի դերասանական դպրոցի։ Ես գրել եմ, որ ֆիլմի առաջին մասում կան նաև տեսարաններ, որոնք ինձ հիշեցնում են ֆիլմերի ոչ մի ոճի, ոչ մի ազգության, ոչ մի ժանրի, ոչ մի ռեժիսորական դպրոցի, ոչ մի օպերատորական դպրոցի, ոչ մի դերասանական դպրոցի։ Ես գրել եմ, որ ֆիլմի առաջին մասում կան նաև տեսարաններ, որոնք ինձ հիշեցնում են ֆիլմերի ոչ մի ռեժիսորի, ոչ մի օպերատորի, ոչ մի դերասանի, ոչ մի ռեժիսորական դպրոցի, ոչ մի օպերատորական դպրոցի, ոչ մի դերասանական դպրոցի,

ՀԵՐՈՍՆԵՐՈՒ ՕՐԸ

ԽԱՆԱՍՈՐԻ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻՒ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ՝ ՅՈՒԼԻՍ 24ԻՆ

Վաւերի անտառը :

Պատուոյ նախագահութեամբ Կառտանի քաղաքապետ՝ ՎԻՔԹՈՐ ՍԱԽԻՆԻ

Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

ՄԱՐՍԷՅԼ քաղաքի օթօքարը կը մեկնի Կիրակի, առաւօտ ժամը 7·30ին, Փլաս տ'էքսէն : Տոմսերը ապահովել ընկեր Քէօսէեան , Ֆօթօ Րէքս, 2 րիւ Պէռնար տիւ Պօս :

Ծերիկեան՝ 13 րիւ տէ Տօմինիքէն :

Ընկ· Պետրոսեան՝ *մասվաճառ*, 20 րիւ տէ Փըթիթ Մարի :

×

Տէսինի մէջ «Հերոսներու Օր»ը կը տօնուի , նախաձեռնութեամբ Հ· Յ· Դ· Տէսինի եւ Լիոնի կոմիտէներուն կողմէ : Յուլիս 31ին, Կապիյեօն արձարանի ծառախիտ պարտէզին մէջ :

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ Համաչարսանճագի Հայր· Միութեան Լիոնի մասնաճիւղին :

Յուլիս 24ին, Կիրակի առաւօտ ժամը 9էն մինչեւ երեկոյ ուշ ատեն , Տէսինի ժան Թորոսեանին Սեւան ճաշարանի զովասուն պարտէզին մէջ : 35 Ա- *վընիւ ժան Ժօրէս :*

Առատ կեր ու խում :

Զովացուցիչ ըմպելիներ :

Շամփուրով *խորոված, դիւրամատչելի գիներով :*

Երգ, արտասանութիւն, պար, արեւելեան եւ եւրոպական նուագ, նոյնպէս Զարասնճապցիներու աւանդական պարը՝ Ալահէն : Երկսեռ խումբով :

Հանդէսի հասոյթին նպատակն է օգնել Միութեանս կարօտեալներուն եւ Միութեանս որդեգրած ուսանող սաներուն :

ԾԱՆՕԹ·— Անձրեւի պարագային ապահովուած վայր :

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԾԱԽՈՒ Է

Հիւանդութեան պատճառով ծախու է Մարսէյլի միակ հայ գրավաճառատունը, 34 տարուան հաստատութիւն : Պատրաստ եւ չահաւոր գործ : Մանրամասնութեան համար դիմել՝

Գ. ԾԵՐԻԿԵԱՆԻ

13 Rue des Dominicaines, Marseille 1'

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Հանդիսաւոր տօնակատարութիւն Սորպոնի մէջ, 9 Հոկտեմբեր1960, բոլոր դպրոցներու մասնակցութեամբ :

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ՄԵԿՆՈՂ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր ընթերցողներուն արձակուրդի ամիսները, արձակուրդի շրջան է նաեւ թերթին առաքումով զբաղող մեր պաշտօնեաներուն համար՝ որոնց կարգաւ բացակայութիւնը զգալի կերպով կը դժուարացնէ մնացողներուն առօրեայ աշխատանքը :

Կը խնդրենք մեր ազնիւ բաժանորդներէն որ, արձակուրդի առժամեայ հասցէի փոփոխութեան համար , նախընտրաբար հանրին դիմել որեւէ թղթատարական գրասենեակ :

Ընթացիկ պարզ եւ ձրի գործողութիւն մըն է, որուն գործադրութեան համար պէտք է լեցնել տեղւոյն վրայ տրամադրելի՝ հետեւեալ խորագիրով դեղին թուղթը · —

Formulaire No 755-A — ORDRE DE RÉEXPÉDITION (Changement d'adresse temporaire)

Կանխաւ շնորհակալութիւն մեր բաժանորդներուն որ պիտի ուզեն այդ ձեւով դիւրացնել մեր գործը :

Բացառաբար մեր խնդրանքը գործադրելու անկարելիութեան մէջ գտնուող բաժանորդներուն համար, հասցէի փոփոխութեան ծախքն է՝ 2·50 Ն· Ֆ·, կանխաւ վճարելի :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Դպրոցասէր Տիկնանց Վարժարանի Օգնութեան Յանձնաժողովը կը խնդրէ յատկապէս այն ազգայիններէն որոնք նուիրատուներ ստացած են բարեհաճին փոխարժէքը ղրկել կամ հաշիւներու կանոնաւորութեան համար, վերադարձնել նուիրատոմսերը անոնց կցելով իրենց անունը եւ հասցէն :

PIANOS

ՀԻՆ

ԳԻՆԵՐՈՎ

ՆՈՐ

ՎԻՃԱԿԻ ՄԷՋ ԴԱՇՆԱԿՆԵՐ

PANE

13, RUE RAMBUTEAU - Téléphone : ARC .22-14

Ամէն տեսակ նորոգութիւն

Դաշնակում

Կատարեալ աշխատանք

Զեղչեալ գիներով

PARIS

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

Հ· Մ· Ը· Մ·ի Յուշամատեանը

Նուիրուած Միութեան քառասնամեակին՝ (1918 – 1958) :

Հրատարակութիւն՝ Շրջանային վարչութեան :

500 գեղատիպ էջ նոխօրէն պատկերազարդուած, լաթակազմ :

Բովանդակութիւն՝

Ա· Հայ Մարմնակրթական շարժումը 1900 – 1915 :

Բ·— Հ· Մ· Ը· Մ·ի ծնունդն ու տարածումը Պոլիս եւ գաւառները :

Գ·— Հ· Մ· Ը· Մ·ի առաքելութիւնը Հայաստան :

Դ·— Հ· Մ· Ը· Մ· արտասահմանի մէջ, Եւրոպա, զոյգ Ամերիկաներ, Մեքսիքօ եւ Եգիպտոս :

Ե·— Հ· Մ· Ը· Մ· Սուրիոյ՝ Լիբանանի եւ Յորդանանի մէջ :

Վաճառման կեդրոնատեղի՝

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱՏՈՒՆ

LIBRAIRIE HAMASKAINE

10, Rue Hussein BEYHOUM

BEYROUTH LIBAN-

Գին՝ 15 Ն· Ֆ·

Hotel Splendid - Laffrey (Isére) ՕԳՈՍՏՈՍ 1 – 31

Հ. Յ. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՃԱՄԲԱՐ

1000 մեթր բարձրութեան վրայ, գեղատեսիլ լիճի մը ափին, բոլոր յարմարութիւններով օժտուած մեծ պանդոկի մը մէջ: Խաղաղաւէտ եւ լողանք : Խմբական պտոյտներ, դասախօսութիւններ եւ գեղարուեստական երեկոյթներ :

ՕՐԱԿԱՆ 8·50 Ն· Ֆ·

Արձանագրութեանց համար դիմել Շաբաթ օրերը՝ 17 Րիւ Պլէօ, կէսօրէ վերջ ժամը 2 – 6 :

ՆԻՍԻ խումբին համար արձանագրուիլ Օր· Շաքէ Գարբիէլեանի մօտ, 19 Պուլվ· Մանեան, Նիս :

ԳԱՒԱՌ, Լիոն·— *Պէրպէրեան Ժ.* 39, Rue Dunoir LYON 3'

ՏԷՍԻՆ·— Լիւլէճեան , 16, Rue Coli

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆ·— Ժ· Փիլիկեան, 8, Rue J. Vergnette

ՎԻԷՆ·— Կարապետեան Rue Mont Arnaud

ՄԱՐՍԷՅԼ·— Գըլըճեան , 18, Rue Thubanean

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

1960 – 1961 տարեշրջանի արձանագրութիւնները բացուած են : Արձանագրութեան համար դիմել վարժարան, 1 Պուլ· տիւ Նօր, Լը Րէնսի :

ՀԵՌԱՁԱՅՆ 927 – 01,72

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Պուքրէշէն Աղաւնի Քերփիճեան (ծնեալ Պէրպէրեան) կը փնտռէ իր եղբայրը՝ Եդուարդ Պէրպէրեան, ծնած Քոսթանցա (Ռումանիա), հօրը անունը՝ Միհրան, մօրը՝ Արշակուհի : Գրել՝

« ՅԱՌԱՋ »ին

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»ը 8 Հոկտեմբեր, Շաբաթ ժամը 21էն մինչեւ առաւօտ, Հինգերորդ Թաղամասին քաղաքապետարանի չքեղ սրահներուն մէջ :

×

ՈՂԲԱՑԵԱԼ ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԷՀԼԻՐԵԱՆԻ ՍԳԱՀԱՆԴԷՍԸ 6 Նոյեմբեր , Կիրակի կէսօրէ վերջ , Սորպոնի մէջ :

ԶԱ ՄԱՆ ԱՐԱ ● HA MAN ARA

par

LES BARCLAY

super 70.335 45 T. simple 60.212

Discophiles Arméniens!

C'est une danse de chez vous

à la mode de chez nous.

EN VENTE PARTOUT

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԷՀԼԻՐԵԱՆ ՍՐԱՀԻՆ

Բժ· Ռուբէն Դաւթեանէ (իր հօր մահուան 14րդ տարելիցին առթիւ) 50 Ն· Ֆրանք :

«ՀԱՅ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ ՕՐԸ» ԽԱՆԱՍՈՐԻ տարեդարձի առթիւ : Շաւիլի անտառին մէջ, Յուլիս 24 , Կիրակի օր :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Դպրոցասէր Տիկնանց վարժարանի խնամակալութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուիրատուութիւնները, որոնք տեղի ունեցած են փոքրիկներ, Տիգրանիկ Զըրաչեանի եւ Քնար Մոմճեանի մկրտութեան առթիւ :

Պետրոսեան եղբայրներ	Ն· Ֆ·	300
Տիկին Անժել Մինէյեան		100
Տէր եւ Տիկին Ա· Այրամջեան		100
Տէր եւ Տիկ· Միլոնեան (Վենետիկ)		100
Օ· Թերլէմէզեան եւ տիկիններ		
Ս· Լերթողեան ու Ա· Սարգիսեան		100
Տէր եւ Տիկին Մելքոնեան		75
Տէր եւ Տիկ· Զրուանդեան		50
Տէր եւ Տիկին Սողոմոնեանց		50
Տէր եւ Տիկին Ա· Տապաղեան		50
Ոմն		50
Տօքթ· Հ· Գալճեան		50
Գումար՝	Ն· Ֆ·	1025

PENSION DE FAMILLE

AVEC CONFORT

M.O. AVAKIANTZ

52, Grand'rue

Montcerf (S. et M.)

Tél. 57

POUR RETRAITÉS - CONVALESCENTS - REPOS

Téléphoner SUF. 82-59

aux heures de repas

ՍԱԿԱԳԻՆ ԸՆԹԱՑԻԿ ԱԶԴԵՐՈՒ

ՄԷԿ ԱՆԳԱՄՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՄԱՀԱԶԴ	30 Ն· Ֆր·	մինչեւ 1/4 սիւնակ
ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ	15 Ն· Ֆր·	մինչեւ 1/8 սիւնակ
ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ	10 Ն· Ֆր·	» » »
ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ	15 Ն· Ֆր·	» » »
ՀԱՐՍԱՆԻՔ, ՆՇԱՆՏՈՒՔ	20 Ն· Ֆր·	» » »
ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ	10 Ն· Ֆր·	» » »
«ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ»	10 Ն· Ֆր·	» » »
«ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ»	5 Ն· Ֆր·	» » »
« ԾԱԽՈՒ Է »	20 Ն· Ֆր·	» » »

Այս գիները մէկ անգամ հրատարակելի եւ նշանակուած ծաւալով ազդերու համար են:

Կանխիկ վճարումը պարտաւորիչ է:

Առեւտրական կամ այլ ազդերու մասնաւոր պայմաններուն համար դիմել Վարչութեան:

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925
R. C. Seine 57 A 2731

Téléph : PRO. 86 - 60
C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա և Հասարակապետ· տար· 40 Ն· Ֆր·, վեց·22Ն·Ֆր·
Արտասահման՝ տար· 50 Ն· Ֆր· Հատը 0,20 Ն· Ֆր·

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
20
ՑՈՒԼԻՍ
MERCREDI
20 JUILLET
1960

36րդ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8853 36EME ANNEE Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 16ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4654

ՕՐՒԱՆ ԽԷՊՔԵՐԸ

ԹՐԿԱՊԱՏՈՒՄ

ՆԱԽԿԻՆ ՎԱՐԻՉՆԵՐՈՒ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1ԻՆ ՊԻՍԻ ՍԿՍԻ ՏՕԼՄԱՊԱՀՋԻԻ ՄԷՋ

Պոլսոյ վերջին թղթաթերէն (Յուլիս 15) կը բաղեմ հետեւեալ լուրերը :

Անկախ իշխանութեան դէկավարներ Գայար, Մէնտէրէսի, Փօթալթանի եւ անկախ գաւիթի անդամներու ինչպէս նաեւ նախկին դեմոկրատ երեսփոխաններու դատավարութիւնը պիտի սկսի Սեպտեմբեր մէկին :

Այս չարթու ընթացքին պիտի հրապարակին բարձրագոյն Առեանի անդամներու անունները : Պետական նախարար Ամիլ Արթուա, որ Պոլիս պիտի երթայ հաստատեց այս լուրը : Պետական նախարարը Պոլսոյ մէջ քննութիւններ պիտի կատարէ բարձրագոյն Առեանի կազմութեան եւ հարցաքննիչ Մարմնի գործունէութեան շուրջ :

ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՊՈԼՍՈՑ ՄԷՋ

Անկախ դէկավարներու հարցաքննութիւն ու դատավարութիւնը տեղի պիտի ունենայ Տօլմապահջէի պալատին մէջ : Այս ուղղութեամբ պատրաստութիւնները արդէն սկսած են պալատին մէջ :

Դատավարութեան համար Տօլմապահճէն ամէնէն յարմար վայրն է, որովհետեւ շատ դիւրին պիտի ըլլայ ամբաստանեալները եասըլատայէն բերել ու տանիլ : Միակ փոխադրական միջոցով որ պիտի բերուին անոնք եւ դիւրին պիտի ըլլայ ապահովութեան միջոցներ ձեռք առնել : Ակէ դատ պալատը ունի դատավարութեան համար յարմար ընդարձակ սրահներ : Հինգ հոդիանոց հարցաքննիչ մարմինը ներկայիս կ'աշխատի Տօլմապահջէի պալատին մէջ :

Ամբաստանեալներուն մէջ կը գտնուին նաեւ Ազգային Ժողովի նախագահ Ճեմալ Պայարի եւ Շէյխին նկարնէ պատգամաւոր Ատնան Մենտերէսի : Այդ յայտարարութիւնները ընելէ ետք Ճեմալ Պայարի կողմէ ըրուած են ու կ'ըսեն թէ Շէյխը Անգլիա պիտի երթայ Մեն – նէնճէր եւ կիւրսէլը հաշտեցնելու : Այդ չջնաին յեղաշրջման ընդդիմադիր անձեր ձերբակալուած են ցարդ :

ԿՈՆԿՈՑԻ ՄԷՋ

ԱՐԵՒՄՈՒՏՔ-ԱՐԵՒԵԼՔ ԴԷՄ ԴԷՄ

ՎԵՐՋՆԱԳԻՐՆԵՐ ՄԱԿԻ ԱՌՋԵԻ

Անատոլի կացութիւնը կը չարունակուի Քոնկոյի մէջ : Հակասական լուրեր կը հասնին, ոչ մէկ բան հաստատ է : Վարչական խումբ մը ներկայացած էր, առջի օր : Պելժերը պիտի է քաշէն իրենց ուժերը , այլ պէս Մորհրդ· ուժերու պիտի դիմէր : Պելժերը հեռացնելու պաշտօնը ՄԱԿի ուժերուն կը յանձնուի : Թէեւ Քոնկոյի ծերակոյտը չէր հաստատէր այս պարագան : բայց Լումումպա վերջնագիր մը կը ներկայացնէր ապահովութեան խորհուրդին պնդելով իր տեսակէտին վրայ : Կամ Պելժերը դուրս կ'ելլէն, կամ Ռուսերը կը կանչենք : Ապահովութեան Խորհուրդը չընդունեցաւ այս վերջնագիրը : Մինաց որ Խրուշչեւ ալ բանական նեղ կացութեան կը մատնուի եթէ Լումումպա զործադրէ իր սպառնալիքը :

Պրն, ՄԱԿին քննիչ պատուիրակը Քոնկոյի կացութեան, Լումումպայի հալորդած է թէ Ապահովութեան Խորհուրդը չի կրնար ընդունիլ նման վերջնագիր մը : Իր կարգին, Համմըրշոլտ, ՄԱԿի ընդհանուր քարտուղարը յայտարարած է :— « ՄԱԿի ուժերը չեն կրնար Քոնկոյի կառավարութեան տրամադրութեան եւ հրամանին ներքեւ դրուիլ» : Այլ խօսքով Լումումպա իրաւունք չունի կանխամբ – ռածուած նպատակի մը համար զործածելու զանոնք : Արդէն, ՄԱԿի ընդհ. քարտուղարը չեչտած է, անդամ մը եւս, թէ ՄԱԿը իրաւունք չունի կողմ ըլլալու :

Նախկին հաչիւով, չորս հազար «կապոյտ սաղաւարտները» պիտի բաւէին , Քոնկոյի մէջ կարգ ու կանոնը վերահաստատելու համար : Այժմ, դէպքերը ցոյց կուտան որ առնուազն 10·000ի պէտք է բարձրացնել անոնց թիւը :

Մինչ կողմէ, Քաթանկայի վարչապետը՝ Զոմպէ, մամուլի ասուլիսի մը ընթացքին վերջնագիր մը ներկայացուցած է ՄԱԿի : Կ'ուզէ որ ՄԱԿը 48 ժամէն ընդունի իր անկախ պետութեան հանդամանքը : Առանց պատասխանի մնալու պարագային պատուիրակութիւն մը պիտի ղրկէ Նիւ Եորք : Անդամ մը եւս չեչտած է, թէ թոյլ պիտի չտայ որ ՄԱԿի ուժեր հաստատուին Քաթանկայի մէջ : Պելժիոյ վարչապետը համակրծիք գտնուած է Զոմպէի : Առաջին անդամն է որ Պրիւքսէլ դիրք կը ճշդէ :

Լեհ փոխադրանաւէն լուր չկայ : Աւելի ճիշդ դիրար հակասող լուրեր կան : Մաթթայի հասած է եւ արդէն իսկ պարպելու վրայ է իր փոխադրած երեք հարիւր թոն կշռող զէնքերը : Ուրիշ լուրերու համաձայն այդ տեսակ նաւ մը տեսնուած չէ դեռ : Լեհ չրջանակները կատարեալ լռութիւն մը կը պահեն :

Ընդհարումներ տեղի ունեցած են Խափչիկներու եւ ՄԱԿի ուժերուն միջեւ : Մարոքի ուժերը Թիզվիլի ուղղութեամբ կրկուած են : Հազիւ հասած՝ դիմաւորուած են բռնոտ զինուորներու կրակով : Խափչիկները չատ լաւ զինուած են : Ունին հրետանի եւ հակօդային թնդանօթներ : Վերջերս Պելժ թռչան մը եւ օդաչու մը յաջողած էին վար առնել :

Ցատկանչական դէպքեր պատահած են ՄԱԿի ուժերուն հետ : Սթանլէվիլի մէջ ամերիկացի հարիւրապետ մը խօսած է գանացի զինուորներու, որոնցմէ մէկը ըսած է :— «Որո՞ւ կողմը կը կռուինք » : « բայց, կը պատասխանէ սպան զարմացած, Միացեալ Ազգերը կը ներկայացը – նէք», «այդ ի՞նչ է »կը պատասխանէ զինուորին ... :

Մաթաուիի (Քոնկոյի նաւահանգիստը) մէջ ալ, ընդհարումներ եւ բուռն կռիւներ տեղի ունեցած են Մարոքցիներու եւ Խափչիկներու միջեւ : ՄԱԿի ուժերը յաջողած են դրաւել քաղաքը բայց ոչ նահանգիստը, որ միշտ ըմբոստներուն ձեռքն է :

Կռիւներու ընթացքին ծանր կորուստներ ունեցած են, երկու կողմերն ալ :

Իրերու այս կացութեան մէջ, ընկերային տագնապ մըն ալ սկսած է, արդիւնք անդործութեան եւ առեւտուրի կայունութեան : Հազարաւոր Խափչիկներ անդործութեան դատապարտուած են :

Սովի վտանգ ալ կայ :

Պրիւքսէլն կը հաղորդեն թէ 40·000 Եւրոպացիներ դեռ Քոնկօ կը գտնուին , ասոնք , առաւելապար մասնագէտներ են : Պելժ կառավարութիւնը խնդրած է որ « իրենց պաշտօններուն դլուխը մնան , այնքան ատեն որ հնարաւոր է, մարդ – կայնօրէն » :

Քոնկոցիներու մէջ միայն 16 համալսարանական կայ :

կի ՄՈՒՆ յայտարարեց թէ այն մարդը որ Ֆրանսան կը զեկավարէ պէտք չէ որ նոր «Մունիխ» մը թոյլ տայ : «Եմանօրի – նակ արձագանգները կան Խրուշչեւի եւ Հիթլերի ճառերուն մէջ», բսաւ ընկերվարական պարագլուխը :

ԱՄԵՐԻԿԱՀԱՅ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

ԱՆԹԻԼԻԱՍ ՀԱՍԱՒ

Պոլսոյ Մարմարայէն կը տեղեկանանք թէ Պէյրութի ժամանած է երեք հոդինոց պատուիրակութիւն մը, Նիւ Եորքէն բանակցելու համար Անթիլիասի Կաթողիկոսութեան եւ ձեռնհաս մարմիններու հետ :

Պատուիրակութեան մաս կը կազմեն ամերիկահայ էջմիածնական թեմի ծանօթ դէմքեր՝ Տատուր Տատուրեան, Հայկազուքճեան եւ Զօր· Սարգիս Զարդարեան, որոնք ներկայիս Սէն Ժորժ պանդոկը կը պահեն : Մարմարայի Պէյրութի թղթակիցը որ տեսնուած է պատուիրակներուն հետ կը հաղորդէ որ ըստ իրենց յայտարարութեանց, անոնք ոչ մէկ պաշտօնական հանդամանք ունին :

Պատուիրակները տեսակցած են Զարեհ Ա· կաթողիկոսի հետ, բայց այդ մասին որ եւ է յայտարարութիւն ընելը կանխահաս կը նկատեն :

Մարմարա մեկնաբանելով այս տեղեկութիւնները կ'աւելցնէ թէ հակառակ իրենց յայտարարութեանց, պատուիրակները տեսան կարեւոր դերը Ամերիկահայ ազգային կեանքին մէջ եւ անոնց վայելած վստահութիւնը Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին մօտ կարծել կրնայ տալ որ անոնք պիտի կարենան հարկ եղած նպաստաւոր պայմանները ստեղծել էջմիածին – Անթիլիաս մերձեցման համար :

Այս առթիւ Մարմարայի Պէյրութի թղթակիցը տեսակցութիւն մը ունեցած է Զարեհ Ա· կաթողիկոսին հետ, երեք Ամերիկահայերու առաքելութեան չուրջ : Մեծի Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոսը ան – դամ մը եւս չեչտած է թէ էջմիածին – Անթիլիաս մերձեցման նախապայմանն է իր ընտրութեան ճանաչումը Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին կողմէ :— « ... Եթէ Ամենայն Հայոց Հայրապետը 1956ի մեր ընտրութիւնը նամակով մը չհաստատէ եւ փութաջան յայտնէ Եւրոպայի որեւէ մէկ վայրին մէջ հանդիպում ունենալ մեզի հետ, պատրաստ ենք պատասխանելու իր հրաւէրին : Նոյն պատասխանը տուի ինձի այցելող երեք Ամերիկահայերուն : կը կրկնենք, վերահաս Հայրապետէն չընորհաւորական այդ նամակը ստանալէ յետոյ, պատրաստ ենք Իր կարդադրու – թեան համաձայն որեւէ քաղաքի մէջ հանդիպելու իրեն :

ՕՐ ԸՍ ՕՐԻՆ

ՊՈԼՍՈՑ ԹԵՐԱՊԱՅԾԱՌԸ

★

Մեր օրհնեալ բարբառով, թերի պայծառութեամբ գործող Գերապայծառ հոգեւորականի մը ամէնէն մեղմ որակումն է՝ Թերապայծառ :

Արար –աշխարհ գիտէ թէ, յաճուն արդարութեան, ի՛նչ անարդարութիւններ կը գործուին աշխարհի մէջ՝ ամէն օր եւ ամէն տեղ :

Այսօր, շնորհիւ Պոլսոյ Հայ կաթողիկէ վիճակաւոր Քիրէեեան Թերապայծառի՝ գիտենք թէ յաճուն համայնական դիւանագիտութեան, ի՛նչպէս կարելի է անարգել Հայոց ալ Աստուածն ու խաչուած Հայերը :

Թուրքիոյ պետական ծակ գանձին իր լուման տալու համար, դիւանագէտ Թերապայծառը Պոլսոյ կուսակալին նուիրած է իր ոսկեշղթայ լանչախաչը :

Ըսելիք չկայ՝ երբ Թուրքին «վաքանտաշ» Հայուն յատուկ ցկեանս պարտաւորութեամբ, Թերապայծառը տուած ըլլար իր գրպանին դրամը եւ ոչ թէ վիզին խաչը : Թրեահպատակ գիտակից Հայը չէ որ կը մեղադրենք : Անգիտակից հոգեւոր – բականն է որ կը խաչենք : Խաչը իրմէ , խաչելը մեզմէ, երկու աւազակները ա – նոնցմէ :

Ճիշդ է թէ Հայ կաթողիկէ Թերապայծառէն առաջ , Հրէից Բարուճապետը նման նուէր մը կատարած է՝ Պոլսոյ կուսակալին յանձնելով իր կրօնքը խորհրդանշող ոսկեայ մանեակը : Բարուճապետին ըրածը մեզի չի վերաբերիր :

Թերապայծառին կրկնակ սրբապիղծ նուէրը չենք կրնար չմեղադրել Աստուած եւ Հայերը : Քրիստոնեայ եկեղեցականին մեղք պիտի սորվեցնենք թէ խաչը ան – հաւատին չի նուիրուիր : Թէ հայ հովիւը իր հօտը հալածողին չի տար հովուական խաչը :

Թուրք կուսակալն անգամ, որուն ուզածը, ոչ թէ բարոյական արժէքով՝ այլ կշռով ծանր ոսկի է միայն, թաքուն արգահատանքով եւ բացայայտ հեգնանքով՝ իր շնորհակալութիւնը յայտնած է սա խօսքերով :— «Նկատելով որ շատ մեծ է բարոյական արժէքը այդ ընծայաբերումին , խաչը եւ շղթան պիտի պահուին իբր յիշատակ » :

Այո՛ : Այսուհետեւ մեղքը Թերապայծառին վիզը՝ իսկ իր ոսկի շղթան Թրքուհիի մը ճիտը :

Այսպէս պիտի պահուի կրկնակ սրբապիղծ նուէրին յիշատակը :

ՇԱՀԷՆ

ԿԱՐԴԻՆԱԼ ԱՂԱՃԱՆԵԱՆ

ՀԱՒԱՏՈՑ ՏԱՐԱԾՄԱՆ ՄԻԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ

Ինչպէս կը սպասուէր Պապը, երկուշաբթի օր կարդինալ Ագաճանեանը նշանակեց նախագահ Հաւատոյ Տարածման Միաբանութեան, իբրեւ յաջորդ կարդինալ Ճումասեանի Պոնտիի, որ վախճանեցաւ առջի շաբաթ :

Հայ կաթողիկէ ծիրանաւորը երկուշաբթի առաջ փոխ – նախագահ նշանակուած էր նոյն միաբանութեան բայց գործնապէս ինք կը վարէր ամէն ինչ, կարդինալ Պիոնտիի առողջութիւնը տակաւին ըլլալով :

Պապին կարդադրութիւնը անգամ մը եւս կը հաստատէ այն խոր համակրանքը և գնահատանքը զոր կաթողիկոս–Պապ – րիաբքը կը վայելէ Հռոմի մէջ :

... ԵՒ ՄՆԱՑ ՄՈՒԿԸ ՉՆՋԻՆ

(Բ. եւ վերջին մաս)

Եւ երեք հարիւր յիսուն հազար տոլար տրուեցաւ հայագիտական այս աթոռին համար :

Սակայն ծիծաղելիութիւնը դեռ կը շարունակուի : Հայագիտական այս չքնա՜ղ միութիւնը չորս տարի ետք դեռ խնջոյք կը սարքէ եւ տեղեկագիր կուտայ :

Ես կը կարմրիմ տրուած տեղեկագրին համար :

Չորս երկար տարիներ ետք, նախագահ Մանուկ Երնկ (հայկական ծագում ունի, օտար չկարծէք ...) կ'ըսէ իր բացման խօսքին մէջ. «Արդէն ազգին (անշուշտ ամերիկեան (Յ. Բ.) առաջնակարգ գիտնականները եւ դասախարակները Համազգային Հայագիտական Միութեան նոր ծրագիրը յանդուգն, ընդարձակ եւ արդէն շատ ուշացած կը նկատեն»:

Պիտի հարցնէք, թէ ինչ էր այս յանդուգն, ընդարձակ եւ շատ ուշացած ծրագիրը : Անցեալէն դատելով՝ պարզապէս ձրի ծրագիր, պարապ վախտի խաղալիք ...:

Ի՞նչ կ'ընեն : Տր. Աւետիս Սանճեան մը այցելեր է Եւրոպայի եւ Հայաստանի հայագիտական կեդրոնները եւ տեղեկագիր մը պիտի պատրաստէ, որ պիտի հրատարակուի : Պատահեցաւ, որ ես ալ Սանճեանէն ետք այցելէի քանի մը կեդրոններ : Շահեկան տեղեկագիր մը կրնան կազմել Սանճեանի հայագիտութեան մասին մեզի ըսուածները : Սակայն դրամ չկայ հրատարակելու համար : Ինչ որ մեզի համար կարեւոր է, սա է նման անպէտ տեղեկագիր մը որ տր. Աւետիս Սանճեան Հարուըրտ Համալսարանի առաջին հայ գիտնականն է : Դժբախտաբար, չըսուիր թէ ի՞նչ բան է Սանճեանի հայագիտութիւնը : Այս ինչ ձրի, դիւրին բան է ՀԱՅԱԳԷՏ կոչուիլը : Եւ երեւակայել, որ մեր Մխիթարեան Հայրերը երկար տարիներ սրտհատնում աշխատութենէ ետք, հազիւ կրնան հրապարակ ելլել : Երեւակայել նաեւ, որ համալսարանական երկար կրթութիւն ստանալէ ետք միայն, Հայաստանի մէջ հայ գիտնականը կրնայ վարանոտ կերպով հայագէտի տիտղոսին արժանանալ :

Սանճեան ի՞նչ իրաւմբ հայագէտ է կամ նոյն իսկ հայագիտութեան թեկնածու :

Համազգային Հայագիտական Միութիւնը ամերիկեան հաստատութեան մը օժանդակութեամբ ձեռք զարկեր է հայերէն դասագիրք մը հրատարակելու, պատրաստուած՝ տր. Էջմէքճեանի մը կողմէ :

Ահա քեզի հայագիտական գործունէութիւն, ահա քեզի Համազգային Հայագիտական Միութիւն : Ասիկա ոչ միայն մեղանչում մըն է հայագիտութեան դէմ, այլ եւ անարգանք է Հայաստանի եւ Սփիւռքի հայագիտութեան պանծալի մարդերուն մէջ անձայն, լուռ մնջիկ արտադրող վաստակաւորներուն :

Եւ ի՞նչ կ'ընէ Հարուըրտի համալսարանը 350.000 տոլարով : Համալսարանի ըստ երեւոյթին պատասխանատու պաշտօնեաներէն մին յայտարարեր է, որ համալսարանը աշխարհի «ամենանշանաւոր հայ գիտնականը» կը փնտռէ Հարուըրտի մէջ նոր հաստատուած հայագիտական բաժինը վարելու համար :

Տղայութիւնը, տգիտութիւնն ալ չափ մը ունին : Աշխարհի ամենանշանաւոր հայ գիտնակա՛նը, հայագէ՛տը ... կարծես փնտռածը վարպետ կօշկակար մը ըլլար կամ մազորդ մը : Գիտենք, թէ համալսարանը հայագիտութիւն ըսելով 350.000 տոլար կը հասկնայ : Իբր թէ կարելի ըլլար հայագիտութեան բոլոր ճիւղերը նոյն տոպրակին մէջ լեցնել :

Սակայն կարեւորը սա է, որ Հարուըրտի համալսարանը «յառաջդիմութիւն» կը կատարէ եղեր աշխարհի ամենանշանաւոր հայագէտը գտնելու իր ձեռնարկին մէջ : Այս ալ իմացած եղանք : Տարիներ առաջ կը գրէի Յուսաբերի մէջ, թէ հայագիտութիւնը կշիռով գնուելիք բան չէ, եւ տարբերութիւն չըներ, թէ որքան հարիւր հազարներ կը տրուին Հարուըրտի, հոն հայագիտութիւն չկայ : Դրամ հաւաքելէ շատ առաջ հայագիտութեան յարգն ու արժէքը զգալու եւ ընդունելու է հաստատութիւն մը :

Սակայն Հարուըրտ կ'ուզէ հայագիտութի՞ւն բանիլ, ինչո՞ւ մենք մսխենք մեր նիւթական վտիտ ուժերը, երբ այնքան բան կայ կատարելիք, հրատարակելիք, Խորհրդային Հայաստանի կամ Սփիւռքի մէջ : Վենետիկի եւ Վիէննայի Մխիթարեանները, Սաղէմի Ս. Յակոբ եւայլն բազմաթիւ իրապէս հայագիտական մեծարժէք գործեր ունին, որ քանի մը հազարի միայն կը կարօտին եւ ոչ թէ 350.000 տոլարի ...:

Յ. ՔԻՒՐՏԵԱՆ

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻՆ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Մարսէյլէն կը տեղեկացնեն մեզի թէ նորընծայ բժիշկ Ստեփան Դարբինեան, որդին մեր ընկերոջ՝ Նշան Դարբինեանի, ներկայացուց իր թէզը, «շաքարախտային անդամալուծութեան» ուսումնասիրութեան նուիրուած :

Ժիւրին կը կազմէին փրոֆէսէօրներ Բէքորտէ, Փայեաս, Լավալ, Վակ եւ Սերաթրիս :

Ուղեղային հիւանդութեանց համբաւաւոր մասնագէտ բժշկապետ Փայեաս ներբողալից խօսքերով գրուատեց նորընծայ երիտասարդ բժիշկը, որ կատարեց Հիպոկրատի երդումը հանդիսաւոր ձեւով :

Տոքթ. Ստեփան Դարբինեան ստացաւ նաեւ ժիւրիին ամենաբարձր գնահատանքը, արժանանալով թէզային մրցանակի :

ՍՈՒՐԷՆԵԱՆՑԻ ԾՆՆԴԵԱՆ 100ԱՄԵԱԿԸ

Յունիս 11ին, Երեւանի Հայֆիլհարմոնիայի մեծ դահլիճին մէջ արժանաւոր շուքով տօնուած է հայ ականաւոր նկարիչ՝ Վարդգէս Սուրէնեանցի ծննդեան հարիւրամեակը :

Բեմի խորքին, պատուանդանի վրայ զետեղուած էր մեծանուն նկարիչին դիմանկարը : Երկու կողմերուն կ'երեւային 1860 – 1960 թուականները :

Նախագահութեան սեղանի շուրջ տեղ գրաւած էին՝ Մ. Աղոնց, Յովհ. Պաղտասարեան, Յ. Զարարեան, Ս. Թովմասեան, Ս. Մոլխասեան, յոբելենական յանձնաժողովի անդամները, գիտութեան եւ մշակոյթի գործիչներ եւայլն :

Հայաստանի մշակոյթի նախարար՝ Հ. Մարգարեան իր բացման խօսքին մէջ ըսաւ. — «Վ. Սուրէնեանցին կեանքը ժողովուրդին անշահախնդիր ծառայելու փայլուն օրինակ է : Անոր արուեստի կարեւոր առանձնայատկութիւններէն մէկը եղած է բոցաշունչ հայրենասիրութիւնը : Թէեւ իր մահէն ասդին 40 տարիներ անցած են : Այսուհանդերձ անոր ստեղծագործութիւնը խորապէս կը յուզէ մարդոց հոգին : Հայ ժողովուրդը սրբութեամբ վառ կը պահէ անոր յիշատակը»:

Վարդգէս Սուրէնեանցի կեանքը եւ ստեղծագործութիւնը ներկայացուց Հայաստանի Կերպարուեստագէտներու Միութեան նախագահը, Ռ. Պարսամեան :

«Սուրէնեանցի արուեստը, յայտարարեց, դիմացած է բոլոր քննութիւններէն դժուարագոյնին՝ ժամանակի քննութեան : Անուանի արուեստագէտին սկզբունքը եղած է ազնուօրէն ու մինչեւ վերջ ծառայել ժողովուրդին : Անոր արուեստին հիմը եղած է մարդասիրութիւնը : Սուրէնեանց անհուն սէր եւ անսահման յարգանք ունէր դէպի մարդը եւ անոր ստեղծագործ ու կառուցող միտքը :

«Սուրէնեանցի, արուեստագէտ-քաղաքացիի՝ հասարակական հայեացքները ձեւակերպուեցան անցնող դարու 80-90-ական թուականներուն, երբ արդէն ժողովրդական-իրապաշտ արուեստը իր կայուն հողը եւ աւանդութիւնները ունէր, երբ Խ. Աբովեանի եւ Մ. Նալպանտեանի գծած յառաջդէմ ուղիները իրենց ծաղկման շրջանին մէջ էին հայ արուեստի եւ գրականութեան բոլոր բնագաւառներուն մէջ :

«Ծանօթ տեսաբան Ստասով, ինչպէս նաեւ յայտնի ռուս նկարիչ Ռեպին բարձր գնահատած են հայ նկարիչին արուեստը : Վերջինին համար Սուրէնեանց կովկասի գեղարուեստական դպրոցի լաւագոյն ներկայացուցիչն է»:

Վերլուծելով նկարիչին բազմահարուստ ստեղծագործական ժառանգութիւնը, զեկուցողը նշեց որ գեղանկարչութեան զուգընթաց Սուրէնեանց մեծ դեր խաղացած է նաեւ հայկական գրչագարդութեան, յատկապէս նկարազարդման եւ ձեւաւորման բնագաւառներուն մէջ :

Մեծ է Սուրէնեանցի վաստակը իբրեւ թատրոնի նկարիչ : Ան՝ շարք մը բարձրարուեստ ձեւաւորումներ կատարած է Մոսկուայի եւ Պետերբուրգի առաջնակարգ թատրոններուն համար :

Ըլլալով բազմակողմանի զարգացած արուեստագէտ եւ տիրապետելով բազմաթիւ լեզուներու, Սուրէնեանցի սրտին կը խօսէին գրականութիւնն ու ճարտարապետութիւնը : Անոր գրչին կը պատկանին Շէյքսփիրի շարք մը թատերգութիւններու ու հնչեակներու բարձրարուեստ թարգմանութիւնները :

Գրողներու Միութեան կողմէ խօսք առաւ բանաստեղծ Գ. Էմին, որ շեշտեց թէ ամէն մէկ գրողի համար նախանձելի տաղանդով ու հմտութեամբ՝ իր կտաւներուն մէջ ան պատկերացուցած է մեր ժողովուրդի անցեալը, ներկան ու գալիքը, անոր ընդվզումներն ու յոյսերը, տառապանքն ու հաւատքը :

Իր կտաւներուն մէջ հայ ժողովուրդը ներկայացուած է — պատմութիւն թէ բարք — դուսպ, ժլատ եւ բարձրաճաշակ գոյներու միջոցաւ : Հայ ժողովուրդի անմահութեան գաղափարը կը ցոլայ իր նկարներուն մէջ :

Թատերագէտ Լ. Խալաթեան կանգ առաւ թատրոնի ասպարէզին մէջ Վ. Սուրէնեանցի կարեւոր ծառայութիւններուն վրայ :

Թէեւ ռուսական իրականութեան մէջ գործած է ան, այնուամենայնիւ ան չէր կտրուած հայ թատերական կեանքէն : Ութսունական թուականներուն մասնակցած է Մոսկուայի մէջ աշխատող մշակոյթի օջախներուն, իսկ 1910 թուականներուն սերտ կապեր պահած է Ալ. Սպենդիարեանի, Օ. Սեւումեանի եւ Ա. Վրույրի հետ : Աշխատած է հիմը դնել հայ օփերայի մը, և Շէյքսփիրեան նոր երկերով հայ բեմի խաղացանկը հարստացնել :

Ճարտարապետներու Միութեան վարչութեան նախագահ, Վ. Յարութիւնեան ճարտարապետի աչքով դիտեց ու վերլուծեց Վ. Սուրէնեանցի ժառանգութիւնը :

Իրեն համար անժխտելի փաստ է որ հայ ականաւոր նկարիչը մեծ հմտութեամբ պատկերացուց ճարտարապետական միջավայրը, իսկ իր շարք մը ստեղծագործութիւններուն մէջ գեղեցկօրէն նկարած է հայրենի երկրի հոյակապ ճարտարապետական յուշարձանները :

«Հայ ժողովուրդը իր խորին երախտա-

ՄՈՌՑՈՒԱԾ ԷՋԵՐ

ՄԱՐԴԱԳԱՅԼ

(ՋՐՈՅՑ)

Նրա փոշոտ, սեւ ու կոպիտ դէմքը, նրա հագուստն ու յանկարծակի մուտքը սարսափահար արեց հիւրերին : Բարձրացան բոլորը սեղանից ու իրար խառնուեցին :

Մանուկը մի քիչ մօտից դիտեց թռչունների պէս փախեցող այդ արարածներին, յետոյ երկու քայլ էլ առաջ գնաց ու ասաց.

— Հանդարտեցէք, ես վնաս չեմ տալ ոչ ոքի, չէ՞ որ ես էլ մարդ եմ, ձեր եղբայրն եմ... այո, ձեր եղբայրն եմ — այդ ինձ գայլերն ասացին — մարդ եմ ես էլ..

Կալուածատէրը, որ ճանաչել էր իր «վայրենուն», մօտ գնաց նրան սպառնալից դէմքով եւ գոչեց.

— Ինչպէ՞ս համարձակուեցիր դու, անպիտան գործաւոր, մտնել աղայիդ սենեակը ... դուրս կորիր ...: Ծառաներ, դուրս ձգէք այդ անկիրթին ...:

— Սպասեցէք, ասաց մեղմութեամբ մանուկը, մի երկու խօսք ունեմ, ասեմ ու յետոյ ինքս կ'երթամ :

— Խօսիր, ասաց խստութեամբ տանուտէրը :

— Ասացէք խնդրեմ, հարցրեց մանուկը, դուք մարդիկ էք, այնպէս չէ՞ :

Բոլորը ծիծաղեցին :

— Մարդիկ էք, այդ ես տեսնում եմ, շարունակեց մանուկը, բայց նկատում եմ հետեւեալը, որ ցածում, ինձ հետ բնակուող արարածները, ինձ հետ գետնի վրայ քնող, չոր հաց ծամող ու անդադար տանջուող միւս արարածները մարդիկ պիտի չլինեն, այլ անասուններ : Այդ այդպէս է, որովհետեւ նրանք երբեք, ոչնչով նման չեն ձեզ : Նրանք տխուր են, դուք զուարթ, նրանք աղտոտ են, դուք մաքուր, նրանք մերկ, դուք շքեղ հագնուած, վերջապէս նրանք ուտում են չոր հաց եւ տանջւում են ամբողջ օրը, իսկ դուք վայելում էք այդպիսի կերակուրներ եւ երբեք չէք գործում ...: Մի՞թէ մենք էլ մարդ չենք :

— Դուք էլ մարդ էք, խելառ, գոչեց մի երիտասարդ — բայց ոչ մեզ նման :

— Ո՞չ ձեզ նման ... այո, այդ ճիշդ է : Ես այդ տեսնում եմ : Բայց որովհետեւ մարդ ենք, ուստի եւ հարկաւոր է ձեզ նման լինել : Ինձ ասացին, որ մենք պիտի աշխատենք՝ ձեզ ուտեցնելու համար, համաձայն եմ, աշխատենք, բայց միասին ուտենք. ինձ էլ տուէք իմ աշխատանքը, ես էլ եմ ուզում ձեզ պէս խնդալ, զուարճանալ, լաւ ուտել, հագնուել ...

— Խենթ է, ձայնեցին մի քանի երիտասարդներ :

— Վտանգաւոր մարդ է... դիտել տուին քիչ աւելի հասակաւորները :

— Ոչ խենթ է եւ ոչ էլ վտանգաւոր, մէջ մտաւ տանուտէրը, դեռ անկիրթ է, իր անտառներն է յիշում ...: Ծառաներ, տարէք սրան եւ կրթեցէք ...:

Ու բռնեցին մանուկին, իջեցրին ցած, կապեցին մի ծառի ... ու կրթեցին ...:

×

Պառկել էր նա արիւնշաղախ, մութ սենեակում, խոնաւ գետնի վրայ :

Եւ տխուր էր, մռայլ : Ախ, որքան երջանիկ էր նա, երբ գայլերի մէջ էր, ուր նրան ոչ ոք չէր նախատում, ոչ ոք նրանից առաւելութիւն չունէր, ոչ ոք նրանից չէր խլում աշխատածը եւ կամ նրան այդպէս արիւնշաղախ դրութեան մէջ նետում : Ու լացէր լինում, ոռնում էր գայլի պէս : Ոչ, աւելի լաւ էր էլի գայլերի մէջ գնալ, վերադառնալ այնտեղ, իր բարի Զէբրին, իր Սիդին ու Սամին տեսնել, նրանց հետ ապրել :

Այստեղ նրան սիրող չկար, այստեղ բոլորն էլ թշնամիներ էին, որոնք սիրել չգիտէին : չէին էլ կարող սիրել... Այո, թողնել պէտք էր մարդկանց եւ գնալ էլի գայլերի մէջ :

Բայց մանուկին բանտարկել էին, ուզում էին «կրթել» նրան մթնոլորտի, ծառայականութեան եւ հնազանդութեան վարժեցնել, մոռացնել տալ ազատ օդն ու «վտանգաւոր» փափաքները : Ու բարձրացաւ նա, ցնցեց փակուած դուռը, ոռնաց, գոռաց, օգնութիւն կանչեց, բաց անել խնդրեց ...

Դրսից լսողները «ցաւելով» ասում էին.

— Խենթացել է խեղճը :

Իսկ նա ազատութիւն էր ուզում, իր անտառը տենչում :

Մի ուժգին հարուածով դուռը տապալեց, դուրս թռաւ ուրախութեան աղաղակը բերանին եւ հեռացաւ բնակութիւնից : Բայց նրա ետեւից պնդում էին, շուտով թափուեցին նրա վրայ ամէն կողմից :

Պաշտպանուեց ձեռքերով, խփեց շատերին, արիւնը աչքն էր կոխել, հարուածեց իրեն բռնողներին :

Եւ ընկնում էին նրա հարուածների տակ ...

Ինչո՞ւ էին արգելում իրեն ման գալու, ուզում գնալու ուր կ'ուզէր, ինչո՞ւ էին բանտարկել իրեն :

Էլ չէր ուզում իր չար եղբայրներին, որոնք իրեն միմիայն ցաւ ու վիշտ էին պատճառում, միայն ջարդում :

Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

(10 Տար.)

ԱՅԳԻՆԵՐ
ՀԻՆ ՀՅՈՒՆՔԻՑ ՀՈԳԵՎՈՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՈՎԱՍՏԱՆԻ

Ա. Ս. ՀԱՅԿԱԶՆՅԱՆ

ԳԼՈՒԽ ԺԴ.

Մի քանի շաբաթ, իրարանց հետևող օր աստղանում էր մի ժամի ուտելի նկատմամբ, և ամեն անգամ ես ստիպված էի լինում նկատել Խոսրովին, որ ինքն իրեն ոչ մի կերպ չէր կարողանում հանգստացնել։ Նա ամեն անգամ ինձ հարցնում էր, թե ինչ է պատահել, և ես ստիպված էի լինում պատասխանել, որ ոչինչ չի պատահել։ Ես ինքս էլ չգիտեի, թե ինչ է պատահել։ Ես միայն զգում էի, որ ինչ-որ մի բան կա, որ ինձ ստիպում է ամեն անգամ ժամը մեկին հիշել, և որ ես ինքս էլ չեմ կարողանում հանգստանալ։

Մի անգամ, երբ ես ինձ ավելի վատ էի զգում, քան միշտ, Խոսրովը ինձ ասաց.

— Ես գիտեմ, թե ինչ է պատահել քեզ։ Դու ինչ-որ մի բան ես ուզում, և չես կարողանում ասել։

Ես ուզում էի ասել, որ ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ է պատահել ինձ, բայց չասացի, որովհետև գիտեի, որ նա ինձ չի հավատա։

— Ես գիտեմ, շարունակեց նա, թե ինչ է պատահել քեզ։ Դու ուզում ես գնալ Ալեքսանդրապոլ։

Ես ուզում էի ասել, որ ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ եմ ուզում

ՀԵՐՈՍՆԵՐՈՒ ՕՐԸ

ԽԱՆԱՍՈՐԻ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻՒ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ՝ ՅՈՒԼԻՍ 24ԻՆ

Վալապրի անտառը :
Պատուոյ նախագահութեամբ կառավարութեան քաղաքապետ՝ ՎԻՔԹՈՐ ՍԱՒԻՆԻ
Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

ՄԱՐՍԷՅԼ քաղաքի օթօքարը կը մեկնի Կիրակի, առաւօտ ժամը 7·30ին, Փլաս տ'էքսէն : Տոմսերը ապահովել ընկեր Քէօսէեան, Ֆօլթօ Րէքս, 2 րիւ Պէնար տիւ Պօա :

Ծերիկեան՝ 13 րիւ տէ Տօմինիքէն :
Ընկ· Պետրոսեան՝ *մսավաճառ*, 20 րիւ տէ Փըթիթ Մարի :

Պօմոնի հանգիստականներէն կը խնդրուի արձանագրուիլ ընկերներ Նշան Դարբին-եանի, Սերժ Սարգիսեանի եւ Երուանդ Տէր Մեսրոպեանի մօտ :

×

Տէսինի մէջ «Հերոսներու Օր»ը կը տօնուի, նախաձեռնութեամբ Հ· Յ· Դ· Տէսինի եւ Լիոնի կոմիտէներուն կողմէ : Յուլիս 31ին, Կապիյեօն սրճարանի ծառախիտ պարտէզին մէջ :

« ՅԱՌԱՋ »Ի ԲԱՐԳԱՒԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Վալանսէն պարիկներէն մէկը՝ Ն·Ֆ· 10
Լիոնէն Ս· Կէնճեան 10
Փարիզէն Պ· Վ· Է· 35

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Հանդիսաւոր տօնակատարութիւն Սորպոնի մէջ, 9 Հոկտեմբեր 1960, բոլոր դպրոցներու մասնակցութեամբ :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Կապոյտ Խաչի Կրընոպլի մասնաճիւղը շնորհակալութիւն կը յայտնէ հետեւեալ հայրենակիցներուն՝ որոնք «Մայրերու տօն»ին առթիւ ի նպաստ իր հովանաւորած դպրոցին եղած հանգանակութեան բերին իրենց սիրայօժար մասնակցութիւնը :

Տէր եւ Տիկին Ալիքեան 12 Ն· Ֆ·, Տիկիններ Տօզիկեան, Օնպաշեան, Մ· Պօյաճեան, Տէր եւ Տիկին Սինանեան, Զատիկեան, Իւլրիշ, Անտոնեան, Սիսլեան, Միքայէլեան, Բարախեան, Կիւմիւշեան, Ար· Թիւֆէնքճեան, Պ· Պ· Քէհեայեան, Ոսկորեան տասնական Ն· Ֆ·:

Տիկիններ Յովակիմեան, Յովհաննէսեան, Փ· Սիմօնեան, Յ· Գույումճեան, Մարգարեան, Մուրատեան, Ինճէեան, Մակարեան, Տէր եւ Տիկին Տէյիրմէնճեան, Աւագեան, Հ· Սիմօնեան, Տ· Սթամպուլեան, Արթինեան, Նիքօլա, Փունարճեան, Չիֆթճեան, Մանուկեան, Զաղացպանեան, Հ· Կօպալեան, Քէթէնճեան, Գ· Թիւֆէնքճեան, Ճէլալեան, Խաչիկեան, Տիպիտապեան, Թորոսեան, Տողրամաճեան, Կիւմշեան, Մարաշլեան, Նալպանտեան, Զատիկեան որդի, Ար·Ուզուրեան, Կ· Կիւրիւնեան Այվազեան, Արապեան, Ճերմակեան, Աւաւեան, Մութաֆեան, Գասպիկեան, Խանճեան, Քէչիչեան հինգական Ն· Ֆ·:

(Շար·)

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ՄԵԿՆՈՂ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր ընթերցողներուն արձակուրդի ամիսները, արձակուրդի շրջան է նաեւ թերթին առաքումով զբաղող մեր պաշտօնեաներուն համար՝ որոնց կարգաւ բացակայութիւնը զգալի կերպով կը դժուարացնէ մնացողներուն առօրեայ աշխատանքը :

Կը խնդրենք մեր ազնիւ բաժանորդներէն որ, արձակուրդի առժամեայ հասցէի փոփոխութեան համար, նախընտրաբար հանին դիմել որեւէ թղթատարական գրասենեակ :

Ընթացիկ պարզ եւ ձրի գործողութիւն մըն է, որուն գործադրութեան համար պէտք է լեցնել տեղւոյն վրայ տրամադրելի՝ հետեւեալ խորագիրով դեղին թուղթը · —

Formulaire No 755-A — ORDRE DE RÉEXPÉDITION
(Changement d'adresse temporaire)

Կանխաւ շնորհակալութիւն մեր բաժանորդներուն որ պիտի ուզեն այդ ձեւով դիւրացնել մեր գործը :

Բացառաբար մեր խնդրանքը գործադրելու անկարելիութեան մէջ գտնուող բաժանորդներուն համար, հասցէի փոփոխութեան ծախքն է՝ 2·50 Ն· Ֆ·, կանխաւ վճարելի :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ ՕՐԸ

ԽԱՆԱՍՈՐԻ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ԱՌԹԻՒ

Շաւիլի անտառին մէջ
(*Գերեզմանատան մօտ*)

Այս Կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ, հովանաւորութեամբ Փարիզի Հ· Յ· Դ· Շրջ· կոմիտէի, *նախաձեռնութեամբ Շաւիլի* Արդութեան *խումբին* :

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ.— Բարձրախօս, երգ, արտասանութիւն եւ պար :
Մատչելի պիւֆէ :

Առաւօտուն Շաւիլի հայ նորաշէն եկեղեցիին մէջ պատարագէն յետոյ հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարուի, բոլոր հայ հերոսներու եւ մասնաւորապէս վրիժառու հայորդիին ոգեցեալ՝

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԷՀԼԻՐԵԱՆԻ

Յիշատակին

Անձրեւի պարագային ընկերահամակրան խնջոյք :

Հայ դպրոցի սրահին մէջ Րիւ տէ Թըրուա, Շանթիէ – Շաւիլ :
Շոգեկառք Սէն Լազարէն, Օթօպիւս 171 Փոն տը Սէվր Շաւիլ, *իջնել* Փիւի Սան Վէն :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»ը 8 Հոկտեմբեր, Շաբաթ ժամը 21էն մինչեւ առաւօտ, Հինգերորդ Թաղամասին քաղաքապետարանի շքեղ սրահներուն մէջ :

×

ՈՂԲԱՑԵԱԼ ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԷՀԼԻՐԵԱՆԻ ՍԳԱՀԱՆԴԷՍԸ 6 Նոյեմբեր, Կիրակի կէսօրէ վերջ, Սորպոնի մէջ :

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »

Hotel Splendid - Laffrey (Isére) ՕԳՈՍՏՈՍ 1 – 31

Հ. Յ. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՃԱՄԲԱՐ

1000 մեթր բարձրութեան վրայ, գեղատեսիլ լիճի մը ափին, բոլոր յարմարութիւններով օժտուած մեծ պանդոկի մը մէջ : Խաղաղաշտ եւ լողանք : Խմբական պտոյտներ, դասախօսութիւններ եւ գեղարուեստական երեկոյթներ :

ՕՐԱԿԱՆ 8·50 Ն· Ֆ·

Արձանագրութեանց համար դիմել Շաբաթ օրերը՝ 17 Րիւ Պլէօ, *կէսօրէ վերջ ժամը 2 – 6 :*

ՆԻՍԻ խումբին համար արձանագրուիլ Օր· Շաքէ Գաբրիէլեանի մօտ, 19 Պուլվ· Մանեան, Նիս :

ԳԱՒԱՌ, Լիոն.— *Պէրպէրեան Ժ.* 39, Rue Dunoir LYON 3e
ՏԷՍԻՆ.— Լիւլէճեան, 16, Rue Coli
ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆ.— Ժ. Փիլիկեան, 8, Rue J. Vergnette
ՎԻԷՆ.— Կարապետեան Rue Mont Arnaud
ՄԱՐՍԷՅԼ.— Գըլըճեան, 18, Rue Thubanean

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

1960 – 1961 տարեշրջանի արձանագրութիւնները բացուած են : Արձանագրութեան համար դիմել վարժարան, 1 Պուլ· տիւ Նօր, Լը Րէնսի :

ՀԵՌԱՁԱՅՆ 927 – 01,72

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Պուրքէշէն Ազատի Քերփիճեան (ծնեալ Պէրպէրեան) կը փնտռէ իր եղբայրը՝ Եդուարդ Պէրպէրեան, ծնած Քոսթանցա (Ռումանիա), հօրը անունը՝ Միհրան, մօրը՝ Արշալոյս : Գրել՝

« ՅԱՌԱՋ »ին

ZU ՄԱՆ ԱՐԱ ● HA MAN ARA
par
LES BARCLAY
super 70.335 45 T. simple 60.212
Discophiles Arméniens!
C'est une danse de chez vous
à la mode de chez nous.
EN VENTE PARTOUT

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Տարօն – Տուրուբերանի Հայր· Միութիւնը կը հրաւիրէ բոլոր հայրենակիցներն ու բարեկամները որ ներկայ ըլլան այս Կիրակի առաւօտ (Վարդավառ) *Փարիզի Հայոց եկեղեցւոյ մէջ կատարուելիք պատարագին եւ հոգեհանգստեան պաշտօնին ի յիշատակ մեր բիւրաւոր նահատակներուն, որոնց ոգեկոչումը պիտի ըլլայ բարձրաստիճան եկեղեցականէ մը :*

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ԿԱՅԱՆ

Բ· խումբը կը մեկնի Օգոստոս չորսին, արձանագրուած պզտիկներու ծնողքներէն անոնք որ դեռ չեն լրացուցած վերջնական պայմանները, պէտք է շուտով ներկայանան 5 Րիւ Մէյրան, հեռ· Թրիւտէն 27 – 35 :

ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԱՍՏԱՆ
Մարսէյլէն ուղղակի Օտեսա, կամ աշխարհի որեւէ կողմէ նաւով, օդանաւով, երկաթուղիով, որեւէ ընկերութեամբ եւ նոյն գիներով :
Վճարումը՝ հոս կամ արտասահման : Կ'ապահովենք վիզայի *գործողութիւնները* ձրի, *կ'ապահովենք նաեւ տեղերը ձրի :*
Դիմել՝
ԺԱՆ-ԵՂԻՇԷ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆԻ
որ 35 տարուան փորձառութիւն ունի :
AMERICAN LLOYD
48, RUE DE LA RÉPUBLIQUE
MARSEILLE
Tél. : 20-47-22
Ամէն դիւրութեան համար, ամէն տեղէ դիմել Մարսէյլի հասցէին :

ԱՐԵՒԸ բնութեան կուտայ կապոյտ երկինք, կանաչ սար ու ձոր, գոյնզգոյն ծաղիկներ եւ զուարթ լոյս ···
ԱՐԵՒԸ կրնայ ձեր տունն ալ ողողել իր զուարթ լոյսով ու գոյներով եթէ ձեր բնակարանը ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԷՔ, ԶԱՐԴԱՐԷՔ և ՆԵՐԿԷՔ
ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՎ
PEINTURES THOMLAC
16 Bis, Bd. Sébastopol PARIS 4e
Tél. : ARC. 26-61 Métro : (CHATELET - HALLES)
136, Rue des Bourguignons
ASNIÈRES - BOIS-COLOMBES
ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ
Մեր սեփական արտադրութիւնը եղող ! ամէնէն արդիական ճաշակով հնարուած առաջնակարգ ներկեր, գոյներու մեծ ընտրութիւն աէնթէթիք *եւ* վինիլիք *պատրաստութիւններու : Նորոյթ* *բիզաներկեր, պատի սիրուն թուղթեր, ամէն տեսակ* լինոլէոմ *եւ* փլաստիք :
Ձեր բնակարաններուն արտաքին եւ ներքին խնամքներուն համար անհրաժեշտ բոլոր նիւթերը :
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ
52, RUE CHALON. PARIS 12e 64, BLD DE BELLEVILLE, PARIS 20e
166, AV. ARISTIDE BRIAND, PAVILLON-SOUS-BOIS - SEINE
4 BIS, RUE P. V.-COUTURIER, ARGENTEUIL - S. ET O. 18, RUE BRÉZIN, PARIS 14e
24 RUE PAUL VAILLANT-COUTURIER, ALFORTVILLE
48 BIS RUE DALAYRAC. FONTENAY SOUS BOIS

ՍԱԿԱԳԻՆ ԸՆԹԱՑԻԿ ԱԶԴԵՐՈՒ

ՄԷԿ ԱՆԳԱՄՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՄԱՀԱԶԴ	30 Ն· Ֆր·	մինչեւ 1/4 սիւնակ
ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ	15 Ն· Ֆր·	մինչեւ 1/8 սիւնակ
ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ	10 Ն· Ֆր·	» » »
ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ	15 Ն· Ֆր·	» » »
ՀԱՐՍԱՆԻՔ, ՆՇԱՆՏՈՒՔ	20 Ն· Ֆր·	» » »
ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ	10 Ն· Ֆր·	» » »
«ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ»	10 Ն· Ֆր·	» » »
«ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ»	5 Ն· Ֆր·	» » »
« ԾԱԽՈՒ Է »	20 Ն· Ֆր·	» » »

Այս գիները մէկ անգամ հրատարակելի եւ նշանակուած ծաւալով ազդերու համար են :

Կանխիկ վճարումը պարտաւորիչ է :

Առեւտրական կամ այլ ազդերու մասնաւոր պայմաններուն համար դիմել Վարչութեան :

ՅԱՌԱՋ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 Téléph : PRO. 86 - 60
R. C. Seine 57 A 2731 C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա և Հասարակապետ. տար. 40 Ն. Ֆր., վեց 22Ն. Ֆր.
Արտասահման՝ տար. 50 Ն. Ֆր. Հատը 0,20 Ն. Ֆր.

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 21 ՅՈՒԼԻՍ

JEUDI 21 JUILLET 1960

36րդ ՏԱՐԻ — Թիւ 8854 36EME ANNEE Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 16րդ ՏԱՐԻ, Թիւ 4655

ԹՐՔԱՊԱՏՈՒՄ

ԻՆՉԵ՛Ր ԿԸ ՊԱՏՄԵՆ ...

«ԽԱԲԵԲԱՅ ԳՏՆՈՒՈՂ ՄԿՐՏԻՉԻՆ ՄԱՐՔՍԵՐԸ ԵՐԵՒԱՆ ԵԼԱՆ» խորագրին տակ Պոլսոյ Այշամը կը գրէ Յուլիս 16ի թիւին մէջ.—

«Վերջնական ձեւ առած այն թղթածրարը որ պատրաստուած է Պոլսոյ նախկին երեսփոխան Մկրտիչ Շէլլէֆեանի մասին կուսակալութեան տեղեկատու դիւանին կողմէ ու փոխանձնեցաւ Բարձրագոյն Հարցաքննիչ Մարմնոյն : Շէլլէֆեանի վերագրուած յանցանքներն են ոսկիի, սարսաղրամի եւ Էրոյինի մաքսանենգութիւն :

«Լրատուութիւններով ճշդուած է թէ Շէլլէֆեան Ամսալըմէչճիտի մէջ մէկ միլիոն ոսկի արժողութեամբ հող, Մէչրութիյէթ Թաղ Թայյարէճի փողոցը հարիւր հազար ոսկի արժէքով ուրիշ հող մը Գառըգիւղ կէօզթէփէնի մէջ քարաշէն ապարքրման մը, Պէշիկթաշ Քուրուչէշմէ պողոտային վրայ իբրեւ ամուխի մըթերանոց օգտագործուող 177 հազար հինգ հարիւր ոսկի արժէքով կալուած մը ունի: Նախկին երեսփոխանը որ Էմփրիմէճի գործարանի մը ընկերն էր, այս գործարանին անհրաժեշտ մեքենաները Իտալիայէն բերել տուած է, այս նպատակաւ ալ բաւական սարսաղրամ ապահոված է : 1957ին հօթն անգամ Եւրոպա գացած է գործով, 28 հազար ոսկի արժէքով սարսաղրամ առած է :

«Կարեւորագոյն լրատուութեան մը համաձայն, Փորթուկալի մէջ մեռած Կիւլպէնկեանի ոսկիները Թուրքիա բերել տուած, բայց զանոնք հայ համայնքին չէ յանձնած եւ նախորդ իշխանութեան մեծերուն տուած է :

«Ճինոլրէի Էմփրիմէ գործարանին համար բերել տուած երեք միլիոն ոսկիի պահեստի կտորը յետագային սեւ շուկայ ծախած, առանցմէ ութ միլիոն ոսկի շահած է :

«Կը պնդուի թէ կարգ մը դեմոկրատներու հետ այլազան գործերու ընկեր եղած, Իտալիոյ եւ Զուիցերիոյ դրամատուները իր հաշուոյն մէկ միլիոն տոլար պահեցուցած է :

«Անկէ զատ լրատուութեան թղթածրարին արձանագրութիւններէն յայտնի եղած է որ Շէլլէֆեան, Քեմալ Այկիւնի հետ Էրոյինի մաքսանենգութիւն ըրած է : Բարձր. Հարցաքննիչ մարմնոյն անդամները Եասըատա երթալով Շէլլէֆեանի եւ միւս յանցապարտները պիտի հարցաքննեն» :

Պոլսոյ «Ժամանակ» թերթը, որ կուտայ այս տեղեկութիւնները՝ քաղելով թրքական մամուլէն, կ'աւելցնէ.—

Նկատելով որ Շէլլէֆեան ներկայիս ի վիճակի չէ պատասխանելու այս եւ նման ամբաստանութեանց, կարելի չէ գիտնալ թէ ճշմարտութեան ինչքան կը համապատասխանեն այս հասարակ վերագրումները :

ԱՏԱՆԱՅԻ ՄԷՋ ՔԱՐԻՒՂ ԳՏՆՈՒԱԾ Է

Անգարայէ, Յուլիս 15ին յայտարարած է Երկրաբանութեան Հանքային տնօրէնութիւնը թէ Ատանայէն երեսուն քիլոմեթր հեռու՝ Պոլքար լեռներուն մէջ կատարուած քարիւղի աշխատանքները յաջողութեամբ պսակուած են : Ամերիկեան ընկերութեան կողմէ կատարուած փորուածքները 1450 մեթր խորութեամբ հասած, որ օրական 240 տակառ քարիւղ կարելի պիտի ըլլայ հանել : Տեղը կը համարուի Միջին - Արեւելքի հարուստներու տեսակէն :

Նախկին Ազգային Մեծ Ժողովի նախագահին կրտսեր որդին ալ ձերբակալուեցաւ: Անդրանիկ որդին եւ փեսան արդէն Գորալթանի հետ Եասըատա կը գտնուին :

ՆՈՐ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

Խորհրդարանը պիտի ունենայ 175 անդամ որոնց մաս պիտի կազմեն նաեւ Ազգ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՔՈՆԿՈՅԻ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՄԻՇՏ ԾԱՆՐ Է

ԼՈՒՄՈՒՄՊԱ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿԷ ՍՊԱՌՆԱԼ

Իվերջոյ համաձայնութիւն մը կարելի եղած է գոյացնել ՄԱԿի պատուիրակներուն եւ Պելճերուն միջեւ: Պելճ ուժերը պիտի պարպեն Լէօփոլտվիլը եւ օդակայանը, սոյնց փոխարէն ՄԱԿի ուժերն են որ պիտի հաստատուին քաղաքին եւ օդակայանին մէջ: Փոխանցումը վերջացած պիտի ըլլայ Յուլիս 23ին: Միւս կողմէ ՄԱԿի ընդհանուր քարտուղարը, Համըրշոլտ Քոնկօ պիտի երթայ քանի մը օրէն:

Պունչ, ՄԱԿի քննիչ պատուիրակը Քոնկոյի կացութեան, կոչ ըրած է տեղացիներուն որ կարգն ու անդորրութիւնը պահեն: Այս առթիւ յայտարարած է.— «Քոնկոյի մէջ ՄԱԿի ներկայացուցիչներուն հիմնական նպատակն է պաշտպանել եւ ապահովել ամբողջ բնակչութիւնը» այլ խօսքով Եւրոպացիները եւ Խափշիկները:

Լումումպա, Քոնկոյի վարչապետը որ չի ծածկեր Պելճերուն դէմ ունեցած իր հակակրութիւնը եւ համայնավարութեան հանդէպ իր համակրութիւնը, վերստին ճառ մը արտասանած է, ձայնասփիւռէն: Այս անգամ եւս պահանջած է որ Պելճիա քաշէ իր ուժերը այլապէս ուրիշ ուժեր բերել պիտի տայ: Պայմանաժամ տուած է մինչեւ կէս գիշեր: Իր ճառի ընթացքին ի մէջ այլոց ըսած է.— «Ոչ ոք կրնայ մեզ մեղադրել որ Խ. Միութեան օժանդակութեան կը դիմենք, որովհետեւ արեւմուտքի բոլոր երկիրներն ալ Պելճերուն կողքին են» :

Կրեմլինօ, Խորհրդ. արտաքին նախարարը բողոքագիր մը յանձնեց Մոսկուայի ամերիկեան դեսպանին: Կրեմլին դժգոհ է եւ կը բողոքէ որ Ա) Մ. Նահանգները «փոլարիս» հրթիռներ կը յանձնեն Դաշնակցային Գերմանիոյ: Բ) Ամերիկացի քսան զինուորներ Քոնկօ կը գտնուին: Ուոշինկթըն դիտել տուած է թէ «Քոնկոյի մէջ յիսուն հոգի ունինք որոնք օդային փոխադրութեանց կը հսկեն» :

Ապահովութեան Խորհուրդը քննութեան պիտի առնէ Քոնկոյի կացութիւնը:

Չոմպէ, Քաթանկայի վարչապետը մամուլի ասուլիսի մը ընթացքին յայտարարեց.— «Ներկայիս Քաթանկա ազատ աշխարհի մարտկոցներէն մէկն է: Չուզեր երկրորդ Հունգարիա մը դառնալ» :

Ցստակ գաղափար մը տալու համար Քոնկոյի մէջ տիրող կացութեան մասին, Օռռռի թղթակիցը կը պատասխանէ տասը շահեկան հարցումներու :

Հ.— Ո՞ր շրջաններուն մէջ ամէնէն աւելի ցաւալի միջադէպեր պատահեցան :

Պ.— Քոնկոյի վեց նահանգներուն մէջ ալ ցաւալի քիչ թէ շատ միջադէպեր պատահեցան: Այսուհանդերձ, դէպքերը ծանրակշիռ հանգամանք ստացան՝ Ստորին Քոնկոյի եւ յատկապէս Թիզվիլի եւ Մաթատիի (Քոնկոյի նաւահանգիստը) մէջ: Շեշտուած բնոյթ ստացան նաեւ, Քասայիի եւ Լիւմպուրկի մէջ, ուր Եւրոպացի բնակչութեան 99 առ հարիւրը նախընտրած է փախչիլ: Սթանլէյվիլի մէջ ալ արիւնալի միջադէպեր պատահեցան :

Հ.— Զոհերու թի՞ւը :

Պ.— Ցարդ, պաշտօնապէս յիսուն Եւրոպացիներ (10 զինուորականներ) սպաննուած են, քսան հատ ալ անհետացած-ներ կան : Խափշիկներէն յիսուն հոգի սպաննուած են : Սակայն, աւելի օր, աւելի բնական ընդհարումներ տեղի ունեցած են՝ Խափշիկներու եւ ՄԱԿի մարոքցի զինուորներուն միջեւ, Մաթատի եւ Թիզվիլի մէջ: Սպաննուածներուն թիւը անծանօթ կը մնայ :

Հ.— Ո՞ր շրջաններուն մէջ կարգ - կանոնը յարգուած է :

Պ.— Ամէնէն առաջ Քաթանկայի մէջ, յետոյ Էքուաթորի շրջանին մէջ, ուրկէ Եւրոպացիները նախընտրած են հեռանալ: Սթանլէյվիլի հիւսիսային, Քիվուի եւ Քասայի նահանգներուն մէջ կը թուի թէ կացութիւնը հանդարտած է: Ստորին Քոնկոյի մէջ ջղագրգիռ մթնոլորտ մը կը տիրէ: Նոյն պատկերը Լէօփոլտվիլի մէջ եւս :

Հ.— Քանի՞ Եւրոպացիներ կան տակաւին Քոնկոյի մէջ :

Պ.— Հարիւր հազար էր Քոնկօ բնակող Եւրոպացիներու թիւը: Ներկայիս 40 հազար պէտք է հաշուել, որոնց մէջ հազիւ 500 կիներ եւ տասնեակ մը մանուկներ կան: Յուլիս 9էն 17, 16.844 հոգի (9.153 տարէցներ, 6.072 պատանիներ եւ 1419 երախաներ) Պելճիա անցած են: Գաղթականներ կան՝ Պրազավիլ, Ռոտեզիա, Անկոլա եւ Ափրիկեան այլ երկիրներու մէջ:

Հ.— Պելճ զինուորներու թի՞ւը :

Պ.— 10.000 զօրամարտիկներ եւ վայրաշուներ կան, ներկայիս: Ասոնցմէ 1000 հոգի միայն, արհեստով զինուորականներ են, մնացեալները՝ պահեստի զինուորներ են :

Հ.— ՄԱԿի ուժերու թի՞ւը :

Պ.— 3500 «կապոյտ սաղաւարտներ, Քոնկօ հասած են, այս վերջին քանի մը օրերուն: Ղանա (770), Թունուզ (1020), Մարոք (1250), Հապէշ (460): 700 նոր Ղանացիներ եւ հազար Մալինցիներ պիտի ժամանեն մօտերս: Պաղեստինէն 635 Շուէտացիներ պիտի փոխադրուին: ՄԱԿի ընդհանուր քարտուղարին հաշուով 10000 զինուորներ անհրաժեշտ են, իրականութեան մէջ 25.000 պէտք է, որպէսզի կարգ ու կանոնը կարելի ըլլայ վերահաստատել:

Հ.— Լումումպա իրաւունք ունի՞ օտար ուժերու միջամտութեան դիմելու :

Պ.— Ոչ: Քոնկոյի ծերակոյտը դիտել տուաւ թէ նման քայլ մը չի կրնար առնել: Այդ իրաւասութիւնը ՄԱԿին վերապահուած է: Եթէ հակառակ պարագային Ռուսերը որոշէին զօրք ուղարկել, Ամերիկա, Ֆրանսա եւ Անգլիա կրնան, իրենց կարգին, զօրք ղրկել Քոնկօ: Առաջինը՝ Արեւմտ. Գերմանիայէն եւ Մարոքէն, երկրորդը՝ Նախկին Ֆրանսական Հասարակածային Ափրիկէէն, երրորդը՝ Թանկանիքայէն եւ Ռոտեզիայէն, եթէ երբեք Չոմպէ (Քաթանկայի վարչապետը) այս իմաստով կոչ մը ընէ :

Հ.— Համայնավար թափանցումը ուրիշ ի՞նչ միջոցներով կրնայ կատարուիլ :

Պ.— Մասնագէտներ ղրկելով: Արդարեւ Պելճերուն բացը գոցելու եւ երկրի ճարտարարուեստի եւ կառավարութեան մեքենան ոտքի դնելու նպատակով Լումումպա կրնայ խորհրդային մասնագէտներու օժանդակութեան դիմել: Գետերու միջոցաւ փոխադրութիւն ապահովող ընկերութիւնը ազգայնացուցած են: 53.000 Խափշիկներ եւ 3200 Եւրոպացիներ կ'աշխատէին. այս վերջինները մասնագէտներ եւ պատասխանատու պաշտօններ կը վարէին: Քոնկոյի առեւտուրը 80 առ հարիւրով գետերու միջոցաւ կ'ըլլայ :

Հ.— Տնտեսական կացութիւնը ի՞նչ է :

Պ.— Պետական գանձը միայն երկու ամսական (Յուլիս - Օգոստոս) կրնայ վճարել: Միայն Լէօփոլտվիլի մէջ 40.000 անգործներ կան, 100.000 խափշիկ բանուորներուն վրայ: Երկրի կեդրոնին մէջ առեւտուր եւ ճարտարարուեստ կայուն վիճակ մը ունին:

Հ.— Քաթանկա կրնա՞յ իր անկախու-թիւնը պահանջել :

Պ.— Իրաւական դետնի վրայ, Քաթանկա անկախ պետութիւն մը չի նկատուիր : Այսուհանդերձ, կրնայ օրինականացնել: Կ'ենթադրուի թէ հանրաքուէ մը կազմակերպուի, ՄԱԿի հսկողութեան տակ, այս իմաստով :

Միութեան կոմիտէի անդամներն ու նախարարները:

Սահմանադրական դատարանները անհրաժեշտ պարագային պիտի կարենան արգիլել կուսակցութեանց գործունէութիւնը :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄԱՔՄԻԼԸՆ նամակ մը ղրկած է Խըրուշչեւի, որուն մէջ կ'ըսէ թէ պէտք չէ որ այնպիսի անել կացութիւն մը ստեղծուի որ բոլոր դուռները գոցուին եւ անխուսափելին պատահի: Աշխատաւորական կուսակցութեան պարագլուխը՝ Կէյցքէլ յայտարարեց թէ բովանդակ երկիրը համաձայն է Անգլիոյ վարչապետին անկեղծ նամակին :

ԼԻԲԱՆԱՆԻ նոր խորհրդարանին նախագահ ընտրուեցաւ Սապրի Համատէ 66 ձայնով (99 երեսփոխանի վրայ), 32 ձայն ստացաւ Ատէլ Օսէյրան, մէկ երեսփոխան ձեռնպահ մնաց :

ԽՐՈՒՇՉԵՒ, բացօթեայ ընդունելութեան մը ընթացքին դէմ արտայայտուելով որոշ ժապաւէններու, շեշտեց.— Դէմ եմ Խ. Միութեան մէջ պատրաստուած հետաքրքրութենէ զուրկ, ձանձրացուցիչ եւ բան մը չպատմող ժապաւէններու, ճիշդ է որ լաւեր ալ կը պատրաստուին բայց կան զորս տաժանելի է մինչեւ ծայրը տեսնել»:

ԳՈՒՊԱՅԻ եւ Մ. Նահանգներու տարակարծութիւններու քննութիւնը՝ Ապահովութեան Խորհուրդէն Ամերիկեան Պետութեանց Կազմակերպութեան փոխանցուած է: Որոշումը տրուած է Ապահովութեան Խորհուրդի վերջին նիստին՝ ինը ձայնով : Խ. Միութիւն եւ Լեհաստան ձեռնպահ մնացած են: Խորհրդ. Միութիւնը մեծ պարտութիւն մը կրեց այս քուէարկութեամբ : Առաջարկը ամերիկեան էր, իր առաջարկը՝ ՄԱԿին առջեւ տանիլ հարցը, մերժուեցաւ :

ՆԱՍԸՐ Գահիրէի Ազգ. Միութեան համագումարի փակման նիստին ճառ մը խօսած է: «Ափրիկեցի պետութեան հանգամանքով պատրաստ ենք Քոնկոյի օգնելու» յայտարարած է ան: Պահանջած է նաեւ Ալեքսանտրէթը որ անցեալին Սուրիոյ պատկանած ու յետագային Թուրքիոյ նուէր տրուած է :

ԹԱՄՊՐՈՆԻ հրաժարեցաւ: Հաւանական է որ Ֆանֆանիի յանձնուի Իտալիոյ նոր դահլիճին կազմութիւնը, ինչպէս կը նախատեսուէր :

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ— Աբբայ Ֆ. Եուլու, նախագահը Քոնկոյի Հանրապետութեան (նախկին Ֆրանսական գաղութ) Օռռռի թղթակիցին հետեւեալը ըսած է.— «Ափրիկէի այս մասը — խօսքը Քոնկոյի մասին է — ռազմագիտական առաջնակարգ նշանակութիւն ունի : Քանի մը օրէն, երբ յայտնի դառնան երկրին իսկական ղեկավարները, պիտի կարենանք ըսել թէ ազատ պիտի ապրինք թէ ոչ իբրեւ ստրուկներ» :

ՏԽՐՈՒՆԻ

Ցաւով կ'իմանանք ընկեր Փարթամ Պասմաճեանի մահը, որ տեղի ունեցած է երէկ, Զորեքշաբթի, Քաշանի մէջ (Փարիզի մէկ արուարձանը) :

Ընկեր Փարթամ, արհեստով դրաշար, մէկն էր այն ընկերներէն, որոնք կուսակցական խանդավառութեամբ ողջունեցին Յառաջի հրատարակութիւնը,— առաջին թիւերը ինքն էր որ շարեց : Յետագային եւս, երբ առեւտուրի մէջ մըտաւ, պարտականութիւն կը համարէր տարածել «Յառաջ»ը :

Կամաւոր գացած է Հայաստան եւ ծառայած է Հանրապետական բանակին մէջ:

Մեր ցաւակցութիւնները իր ղաւակներուն, քրոջ եւ Տէր եւ Տիկին Տոքթ. Ա. Արզարեանի :

ՎԵՐԱՆՈՐՈԳՈՒՄ

Ով որ կը հետեւի զոհ մեծադոյն երկիրներու ազգային արտաղրութեանց, անշուշտ կը հաստատէ այն աչքառու փոփոխութիւնները, որոնք վերջին կէս դարու ընթացքին հիմնովին յեղաշրջեցին բանաստեղծութիւնը, վէպն ու թատրոնը։

Սփիւռքի հայ գրագիրներու ստեղծագործութիւնները զոյացած մեր գրականութիւնը, զոր եռանդով ու հաւատքով շարունակողներ չեն պակսիր բարեբախտաբար, կարծէք բոլորովին հեռու է մեր ժամանակներուն պահանջէ։

Ֆրանսերէն ու անգլերէն գրող Հայը՝ առանց բացառութեան, կը քալէ ընթերց չրջանին հետ, բայց Հայերէն գրող Հայը դրեթէ միշտ հեռուէն կը դիտէ իր ժամանակը եւ կ'արտաղրէ այնպէս՝ ինչպէս պիտի արտաղրէր ասկէ կէս դար առաջ։

Անկարելի է ենթադրել որ Ֆրանսայի եւ Ամերիկայի կամ այս երկու երկիրներու մշակութային անմիջական ազդեցութեան ենթարկուած Միջին Արեւելքի մէջ ապրող հայ գրողը անծանօթ կը մնայ գրական նոր յեղաշրջումներուն։ Անկարելի է նաեւ հաւատալ որ հայ գրողը չի փափաքիր միջազգային չահագրգռութեան արժանի գործերու հեղինակ դառնալ։

Ուրեմն՝ ի՞նչ է պատճառը մեր հնացութեան։

Զուտ ազգային գրականութիւն մը մշակելու փափաքը ընդհանուր է անշուշտ, բայց մեր ազգը կանգ չէ առած ասկէ կէս դար առաջ։ Ընդհակառակն՝ բոլորովին նոր ու տարբեր հորիզոններու տակ կը շարունակէ առաջ կերպով ապրիլ եւ իր հիւրընկալներուն պէս կը խանդավառուի գրական նոր յեղաշրջումներով, կը գնէ ու կը կարդայ նոր ժամանակներու գործերը եւ ետ չի մնար իր շրջապատէն։

Երբ շրջան մը իր նախորդէն բոլորովին տարբեր է, անխուսափելի կերպով իր գրականութիւնը չի կրնար այլեւս կրկնութիւնը կամ շարունակութիւնը ըլլալ նախորդ շրջանի գրականութեան։

Հայ գրողը երբ կը շարունակէ կէս դար առաջուան նիւթերը, մտածումները եւ ձեւերը գործածել, պէտք չէ՝ մոքէն անցընէ թէ իր գործը կրնայ չահագրգռել արդի Հայը կամ արդի Ֆրանսացին։ Այդ գործը առառաւելն կը չահագրգռէ տարիքոտ այն գաղակարդ մը Հայերը, որոնք երեսուն քառասուն տարիէ ի վեր յառաջապահ երկիրներու մէջ ապրելով հանդերձ տակաւին միայն իրենց ծննդավայրի կեանքով ու մշակոյթով կը խանդավառուին։ Կ'ընդունիմ որ այսօր հայերէն կարդացողներու կարեւոր մէկ մասը այս դասակարդն է, բայց գրողը պէտք չէ մոռնայ որ մօտ է անոր վախճանը։

Կ'ենթադրեմ որ իրաւեսութեամբ գիտողը արժէքաւոր կրնայ նկատել միայն այն գործը, որ գոնէ Ֆրանսերէնի ու անգլերէնի թարգմանութեամբ՝ կրնայ արժանանալ միջազգային չահագրգռութեան մը։

Այնպէս կը թուի որ Սփիւռքի հայ գրողը իր գործերը կ'արտաղրէ նկատի ունենալով միայն ափ մը ընթերցողներ, որոնք ձերացած են արդէն եւ հետզհետէ կ'անհետանան։

Իմաստութի՞ւն է արդեօք։

Առաջին օրէն իսկ, երբ Սփիւռքի գաղութները կազմուեցան, այսպէս սկսաւ մեր գրականութիւնը եւ մինչեւ հիմա այսպէս կը շարունակուի։ Սկզբնական չրջանին նոր ներուժ չկար տակաւին, բայց չուտով հասաւ, աստիճանաբար ժամանութիւն զոյացնելու համար։

Կ'ենթադրեմ որ եթէ հայ գրողները քալած ըլլային իրենց ժամանակին հետ, հետզհետէ հասնող նոր ներուժները չահագրգռուած պիտի ըլլար անոնց եւ հայ գիրին միջեւ։

Գրողներու որոշ դաս մը կարծեց որ մեր գժբախտութիւնները լիուլի կը բաւէին մեր գրականութեան նիւթ հայթայթելու համար։ Ուրիշ գրողներ կարծեցին թէ իրենց ծննդավայրին կեանքն ու յիշատակները բաւարար նիւթ էին, բայց դրեթէ բոլորն ալ մոռցան որ օտար երկիրներու մէջ բարձրագոյն քաղաքակրթութեանց հովանիին տակ ծնած ու մեծացած Հայերը չէին կրնար բաւականանալ այդ նիւթերով եւ անոնց մշակման «հինցած» ձեւերով։

Առաջին օրէն իսկ անհրաժեշտ էր նկատի ունենալ նոր ներուժը եւ առաւելագոյն չափով օգտագործել զայն։

Երբ կ'ըսեմ մեր ժամանակին հետ քալել, պէտք չէ կարծել թէ հայ գրականութիւնը կը դադրի հայ ըլլալէ «արդի» Հայուն կեանքը երեսելով այնպէս՝ ինչպէս Ֆրանսացի գրողը կ'երեսէ արդի Ֆրանսացիին կեանքը։

Սփիւռքի մէջ մէկ միլիոնէ աւելի կը հաչուեն Հայերու թիւը։ Կարելի՞ է ենթադրել որ ամբողջ Հայութեան կէսը չունենայ արդիական կեանք մը, նոր մտածումներ, նոր խանդավառութիւններ, նոր բաղձանքներ, նոր ապրումներ, նոր ցաւեր, նոր ուրախութիւններ եւ նոր հայեցակէտ։

Արդ՝ ո՞ր գրողը այս նոր նիւթերը արժանի նկատած է չահագրգռութեան։ Ո՞վ յաջողած է ստեղծել գործ մը որ միջազգային չափանիշով գրականութիւն ըլլայ, լաւ հանգերձ՝ «արդի» հայ գրականութիւն նկատուի։

Փորձեր եղած են անշուշտ, բայց մեզի ծանօթ գործերէն ոչ մէկը կրնայ օտար մը չահագրգռել։

Օրինակի համար՝ Փարիզի մէջ ապրող Հայու մը հայրենասիրութիւնը միայն Հայոց,— այն ալ տարեց Հայոց — ըմբռնելի ձեւով մը տալ վէպի մը կամ քերթուածի մը մէջ, չի նշանակեր ժամանակին հետ քալել, որովհետեւ գործը կ'ապրի ու կը շնչէ միայն սահմանափակ շրջանակի մը մէջ։

Գրեթէ միշտ հայ գրականութիւնը հեռու մնացած է միջազգային չահագրգռութենէ։ Սխալ է խորհիլ թէ Հայուն գրածը անհրաժեշտ չէ օտարին կարդացնել։ Առեղն է այլեւս անդրադառնալու որ հայ գրականութիւնը գժբախտաբար չէ անցած ոչ մէկ միջազգ։ գրականութեան գասագրքի մէջ։ Գրնայ ըլլալ որ այս երեւոյթին պատճառը մեր գրականութեան որակը չըլլայ։

Գրականութիւնը միայն ձեւ կամ միայն նիւթ չէ։ Երկուքն ալ է միաժամանակ։

Որպէսզի օտար մը չահեկան գտնէ մեր գրականութիւնը, պէտք է որ թէ նիւթով եւ թէ ձեւով կարենայ հետաքրքրել։ Արդ՝ օտարները չահագրգռելու համար նիւթը պէտք չէ զուտ տեղական եւ ազգային բնոյթ ունենայ։ Կ'ենթադրեմ թէ այս է պատճառը որ մեր որակաւոր գրականութիւնն իսկ չգժբախտաբար միջազգային չահագրգռութեան։ Համամարդկային բնոյթով, ազգային նիւթերը մի այն հիմը կը կազմեն ազգի մը ինքնուրոյն գրականութեան։

Հայ գրականութիւնը այս համբոյր։ այն պիտի մտնէ միջազգային չահագրգռութեան սահմաններէն ներս։ Այս գրականութիւնը հայ գրողները պիտի առնչուին անշուշտ։

Ես կը հաւատամ որ այսօր Ֆրանսայի, Ամերիկայի պէս երկիրներու մէջ բարձրագոյն մշակոյթներու հետ տեւական չփումով հաւասնցած մեր արդի գրողները իւ վիճակի են այս գրականութիւնը մշակելու, բայց արմատացած սովորութեան մը հետեւելով կ'անտեսեն միջազգային աշխարհը, կեդրոնանալու համար միայն իրենց անմիջական չրջանակին մէջ, որ կազմուած է տարեց սերունդի ընթերցողներով եւ գրողներով։

Առարկայական օրինակ մը թերեւս առելորդ չըլլայ։

Ֆրանսացի ծանօթ վիպասանի մը թեքնիքով Հայ մը հայերէն լեզուով կրնայ վէպ մը գրել, որուն հերոսները հայ ըլլան, բայց ոչ թէ երազային արարածներ։ Ապրող՝ Ֆրանսա կամ այլուր ապրող Հայեր ըլլան, որոնք Ֆրանսացիի մը չափ խորհին, զգայնութիւններ ունենան, վերլուծեն իրենց հոգեկան վիճակները եւն.։ Մէկ խօսքով արդի Հայը արդի Ֆրանսացիի մը պէս կրնայ լաւ վէպի մը հերոս դառնալ։ Սարոյեանի պէս գրողները եթէ քիչ մը աւելի հայ ըլլային եւ հայերէն ալ գրէին, պիտի յաջողէին մէկ օրէն միւսը միջազգային չահագրգռութեան արժանի հայ գրականութիւն մը ստեղծել։ Եթէ սակայն Սարոյեան, Ատամոֆ, Արութ եւ նմանները պէտք եղածին չափ հայ չեն, անդին հիանալի տաղանդներով հայ գրողներ կան, որոնք իրենց կարողութիւնները կը վատնեն մխայն ձերացած սերունդի մը հաճելի թուելու համար։

Կ'ենթադրեմ որ անհրաժեշտ է խորհիլ վերանորոգումի մը մասին։

Կրնանք միջազգային չահագրգռութեան արժանի հայ գրականութիւն մը մշակել առանց փոխելու մեր ազգային իտէալները, պայմանաւ որ փակ աչքերով չդի – տենք քայքայիչ երկիրներու մէջ ի – րականացած հիմնական յեղաշրջումները։

Երբ մէկ կողմէ կ'ընդունինք որ այսօր գրեթէ անկարելի է Ռոֆայէլի դրուագեամբ նկարել ու Պէթհովէնի դրուագեամբ երաժշտութիւն յօրինել, պէտք է ընդունինք նաեւ որ անժամանակ է գրել հայ առաջուան դրութեամբ։

Նոյնն է կացութիւնը մեր երաժշտութեան համար։

Սփիւռքի հայ երաժիշտները եթէ չդայնդոզեցան ցարդ միջազգային չահագրգռութեան արժանի հայ երաժշտութիւն մը ստեղծել, պատճառը այն է որ՝ հայ գրողներուն նման, անոնք ալ ուզեցին միայն հաճելի գառնալ ափ մը տարեցներու, որոնց համար երաժշտական արուեստը կը սկսի հայ ժողովրդական երգերով եւ կը վերջանայ Կոմիտասի դաշնաւորումներով։

Թարմ է օրինակը Արամ Խաչատուրեանի, որ միակ յաջողած հայ երգահանն է։ Անոր գործերը միջազգային թեքնիքով ու համամարդկային չունչով գրուած են բայց իրենց նիւթի մեծ մասով հայկական ժողովրդական երգերը։ Եթէ Խաչատուրեան Սփիւռքի ու Հայաստանի բազմաթիւ երգահաններուն հետեւելով ժողովրդական երգը կապկէր միայն, ոչ մէկ օտար պիտի չահագրգռուէր իր գործով, բայց չատ մը Հայերու հաճելի պիտի գառնար։

Վերադառնանք գրականութեան։

Արդի վէպը, գրեթէ բոլոր քաղաքակրթութեան երկիրներուն մէջ, արդի մարդուն կեանքին, մտածումներուն, զգացումներուն եւ ճաշակներուն համաձայն կը գրուի։ Ցուղիչ նիւթ մը պատմել, հետաքրքրաշարժ պատմութիւն մը յղանալ կամ անոր լուսանկարը տալ կեանքին ոչինչ կը նշանակեն այսօր։ Ամէն լաւ վէպի մէջ, որ ընդհանուր չահագրգռութեան կ'արժանանայ, հերոս մը կամ հերոսներ կ'ապրին խոր գիտակցութեամբ մը, կը մտածեն բացառիկ յատակատեսութեամբ մը եւ կը պայքարին արտակարգ ուժով մը։ Սովորական աչքը քիչ բան կը տեսնէ, բայց արուեստագէտին աչքը միայն կը թափանցէ բուն իրականութեան։ Իսկական իրապաշտութիւնը ի պատուի է այսօր, բայց պէտք չէ չփոթել զայն ասկէ կէս դար առաջ հրապարակ նետուած լուսանկարչական իրապաշտութեան հետ։ Իրականութիւնը կամ ճշմարտութիւնը յաճախ աչքին տեսածէն անդին է։ Արդի արուեստագէտը այդ ճշմարտութիւնը կը փնտռէ թէ գրականութեան, թէ նկարչութեան եւ թէ միւս արուեստներուն մէջ։

Պէ՞տք է որ հայ գրողը հեռու մնայ այս համաչխարհային յեղաշրջումէն։

Պէ՞տք է որ հայ գրողը յանուն սխալ ըմբռնուած ազգասիրութեան մը հեռու մնայ այն չահագրգռութենէն, որուն արժանի է իր տաղանդը։

Խորհինք վերանորոգումի մը մասին։

Մեխսիկօ — Մ. ՀԱՃԵՄԱՆ

ՆՈՐ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆ ՄԸՆ ԱԼ

Ցաւալիս մէկին Անգլիա անկախութեան տուաւ Սոմալիլանտի, Իտալիա հանգերձ սաւորապէս բացառ Սոմալիի խորհրդարանը, Պելճիոյ թագաւորը պաշտօնապէս հրաւիրեց Քոնկոյի անկախութիւնը, Մատակասքարի մէջ յայտարարուեցաւ «Մալիաչ Հանրապետութիւնը»։

Այսպէս յարդուեցաւ «ժողովուրդներու ինքնորոշման» սկզբունքը, բոլոր ժողովուրդները ապրումեան բաթթանալու են, պետութիւն կազմելու են եւ անդամակցելու Միացեալ Ազգերու կազմակերպութեան։ Անցեալի ցեղային տարբերութիւնները, ժողովուրդներու քաղաքակրթութեան մակարդակի տարբերութիւնները կը ջնջուին, հաւասարութիւն, եղբայրութիւն կը հաստատուին՝ ազատութեան եւ արդարութեան դրօշի տակ։

Այս յեղաշրջումը կատարուեցաւ որպէս հետեւանք երկրորդ համաչխարհային պատերազմի՝ գործակցութեամբ Ամերիկեան եւ Միացեալ Նահանգներու։ Մէկը կուսան մը կը փնտռէ ոստում մը կատարելու համար Սեւերու աշխարհին մէջ եւ արդէն ներկայացուցիչ մը ղրկած է Սոմալի, աշխարհակալ եւրոպական երկիրները զգուշութիներէն հեռացնելու եւ չուկաները փակելու համար, միւսը ժողովրդավար երաւակարգը հաստատելով անտեսական գետին մը ապահովելու համար։ Տոլարի եւ ռուբլիի մրցումը պիտի սկսի, պայքարի կրկէնները կը տեղափոխուին։

Անգլիա, Ֆրանսա, Իտալիա կը հաստատուէին Հնդկացինկիանի վրայ պաշտելով Եմովպիան, որ կը մնայ «օազիս մը մահմետական աշխարհի մէջ»։ Ֆրանսա կը զբաւէր Ճիպութին հակակշռելու համար հանդիպակաց Ատենը, որուն տիրացած էր Անգլիա հսկելու համար Զապ էլ Մանտեպի նեղուցին վրայ։ Անգլիոյ թելադրութեամբ Իտալիա կը զբաւէր Մոկատիշոն եւ հետզհետէ կը թափանցէր Սոմալիներու երկրին մէջ։

Պատասուած Իտալիան սոսկ ուրաժարիլ զայրացաւ։ Միացեալ Ազգերու Կազմակերպութիւնը Իտալոյ յանձնեց Սոմալիի խնամակալութիւնը 21 Նոյեմբեր 1949ին տասը տարուան պայմանաժամով։ Իտալացիները դէմ մնացին, վարկի խնդիր մըն էր, կը յուսային բարեկամութիւնն ապահովել ափրիկեան այլ ժողովուրդին եւ տասնամեակին մէջ ծախսեցին հինգ հարիւր միլիոն լիրա։ Ակի ճամբաներու շինութեան, պղպջոցներու կազմակերպութեան, հիւանդանոցներու հաստատութեան համար եւ տակաւին երկու միլիոն տոլար պիտի յատկացնեն իւրաքանչիւր տարի երկրին պիտանի հաստատակերպներու համար։ Համոզուած են որ «մէկ միլիոն բարեկամներ

ՄՈՒՏՅՈՒՄԱ ԷՋԵՐ

ՄԱՐԴԱԳԱՅԼ

(ԶՐՈՑՑ)

Ոչ, աւելի լաւ էր գնալ էլի պտնելու գայլերի հասարակութիւնը ...

Բայց չուտով չրջապատեցին նրան խմբեր՝ բիրերը ձեռքներին, բռնեցին, տեսային նրա վրայ հարուածներ, յետոյ չղթայ զարկին ու նորից տարան մի խոր, մութ ծակի մէջ փակեցին։

Ցողնել էր կուռի մէջ։ մինակ էր բռնութեան ստրուկների՝ խաժանի ղէմ եւ ընկճուում էր։

Եւ լսում էր որ մարդկային ամբոխը ղրսից ոռնում էր —քաղցած գայլերից աւելի վատ։

— Սպաննեցէք վայրենուն, մահ մարդասպանին ...։

Գիչերն անցկացրեց նա ուչադնացութեան մէջ։

Ոչինչ չէր յիչում, չէր կարողանում չարժուել իսկ։ Կը ցանկար մեռնել, ապատուել, չէր ուզում այդպիսի կեանքը։

Զիմացաւ իսկ թէ ինչպէս միւս օրը զարթեցրին իրեն, ձեռքերը չղթայեցին ու դուրս տարան։

Մեծ ամբոխ էր հաւաքուել նրա ճանապարհի վրայ։ Խուժանը ձեռքերն էր բարձրացնում, ոռնում, եւ նրա ակնարկը միայն զգուելի, սարկական կամ չար դէմքերի էր հանդիպում։

— Աչյս է մարդկութիւնը ... մտածեց նա եւ ցնցուեց։

Մի՞թէ ինքը դրանց եղբայրն էր, զրանց նմանը։

Երկար չխօսեցին սրահի մէջ։ Շուտով բռնեցին նրան, ձեռքերը եռեւից կապեցին եւ տարան մի լայն հրապարակի վրայ, ուր կար մի կէս ցից կանգնած։

Հանդիսաւոր կերպով, չրջանաձեւ պատեցին այդ ցիցը, յետոյ մի սեւ հագած անձ փափաց խօսքեր նրա ականջին, մի ինչ որ նոր կեանքի մասին մրմնջալով, եւ մէկը ձեռքից բռնած չուանը անցկացրեց նրա վզին, ստիպեց բարձրանալ վրայ։

Եւ լուռ էին։

Մի խայտ այդ ժամանակ լռել էր խուժանը։

Մանուկը տեսաւ նրանց պաղատալից արտայայտութիւնը, եղբօր տառապանքներով զուարճացող, պաղատից ակնքներով զուարճացող, չնչին արարածների ցանկութիւնը։

Ներսից արիւնարբու, նախիրային վայ։ նկարուած էր տեսնում դէմքերի խռովքը։

Ու յանկարծ զգաց, որ ղեմին մի սափոր էր իր ոտքերի տակից, որ բան խիստ կերպով սեղմում էր կոկորդը։

Ուզեց գոռալ ...։ Եւ նրան թուաց, որ մի հսկայ ձեռք վայրկենապէս կորցրեց, ղնոց մի բռ սլացումով բարձրացրեց, պչաչափ եւ ճչելով ամպերը, նրան հեռո՞ւ, չա՞տ հեռու ...։

վ. ՓՔՓՔՉԵԱՆ

(11 եւ վերջ)

ԱՀԱԳԻՆ ՎԻՊԱՍԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ՂԱԶԱԽԻՈՒՄ ՀԱՅ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

Ա Վ Ե Տ Ա Ր Ա Ն

Ղազախական ամենաբարձր լեռնագագաթներից մեկը, որ ձգվում է Ալմա-Աթայի մարզում, կրում է Ասկարի անունը։ Ասկարը ղազախական ժողովրդական էպոսի հերոսներից մեկի անունն է։ Ասկարի լեռնագագաթը ունի 4.200 մետր բարձրություն։ Ասկարի լեռնագագաթի ստորոտին, ծովի մակերևույթից 2.000 մետր բարձրության վրա, գտնվում է Ասկարի վիպասանության ամենաբարձր կետը։ Այստեղ է ապրում ղազախական էպոսի ամենահայտնի վիպասանը՝ Ջամբուլ Ջաբաևը։

Ջամբուլ Ջաբաևը ծնվել է 1846 թվականին։ Նա ապրում է Ասկարի լեռնագագաթի ստորոտին, Ասկարի գյուղում։ Ջամբուլ Ջաբաևը ղազախական էպոսի ամենամեծ վիպասանն է։ Նա գիտի ավելի քան 200 հազար տող էպոսական պոեզիա։ Ջամբուլ Ջաբաևը ղազախական էպոսի ամենամեծ վիպասանն է։ Նա գիտի ավելի քան 200 հազար տող էպոսական պոեզիա։ Ջամբուլ Ջաբաևը ղազախական էպոսի ամենամեծ վիպասանն է։ Նա գիտի ավելի քան 200 հազար տող էպոսական պոեզիա։

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ
ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԷՀԼԻՐԵԱՆ ՍՐԱՀԻՆ

Մելքոն Պասմաճեան Ն. Ֆ.	20
Տէր եւ Տիկ. Մկրտիչ եւ Վերոնիքա Դաւթեան (Վալանս)	50
Սէնթ Մարկրիթ (Մարսէյլ) Կապոյտ Խաչի մասնաճիւղ՝	50

(Վերջին գումարը ստանալ «Յառաջ»էն) :

ՀԵՐՈՍՆԵՐՈՒ ՕՐԸ
ԽԱՆԱՍՈՐԻ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻՒ
ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ՝ ՅՈՒԼԻՍ 24ԻՆ

Վայլայրի անտառը :
Պատուոյ նախագահութեամբ Կառտանի քաղաքապետ՝ ՎԻՔԹՈՐ ՍԱԻՆԻ
Մանրամասնութիւնները յաջորդով :
ՄԱՐՍԷՅԼ *քաղաքի օթօքարը կը մեկնի Կիրակի, առաւօտ ժամը 7·30ին, Փլաս տ'էքսէն : Տոմսերը ապահովել ընկեր Բէօսէեան, Ֆօթօ Րէքս, 2 րիւ Պէռնար տիւ Պօա :*

Ծերիկեան՝ 13 րիւ տէ Տօմպնիֆէն :
Ընկ. Պետրոսեան՝ *մսավաճառ*, 20 րիւ տէ Փըթիթ Մարի :
Պօմոնի հանդիսականներէն կը խնդրուի արձանագրուիլ ընկերներ Նշան Դարբին-եանի, Սերժ Սարգիսեանի եւ Երուանդ Տէր Մեսրոպեանի մօտ :

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ Համաչարասնա-գի Հայր. Միութեան Լիոնի մասնաճիւ-ղին :

Յուլիս 24ին, Կիրակի առաւօտ ժամը 9էն մինչեւ երեկոյ ուշ ատեն, Տէսինի ժան Թորոսեանին Սեւան ճաշա-րանի զովասուն պարտէզին մէջ : 35 Ա-*վընիւ Ժան Ժօրէս :*

Առատ կեր ու խում :
Զովացուցիչ ըմպելիներ :
Շամփուրով *խորոված, դիւրամատչելի գիներով :*
Երգ, արտասանութիւն, պար, արեւել-եան եւ եւրոպական նուագ, նոյնպէս Զարմանձագցիներու աւանդական պարը՝ Ալաշէն : Երկսեռ խումբով :
Հանդէսի հասոյթին նպատակն է օգնել Միութեանս կարօտեալներուն եւ Միու-թեանս որդեգրած ուսանող սաներուն :
ԾԱՆՕԹ.— *Անձրեւի պարագային ա-պահովուած վայր :*

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ԿԱՅԱՆ

Բ. խումբը կը մեկնի Օգոստոս չորսին, արձանագրուած պզտիկներու ծնողքներէն անոնք որ դեռ չեն լրացուցած վերջնա-կան պայմանները, պէտք է չուտով ներ-կայանան 5 Րիւ Մէյրան, Հեռ. Թրիւտէն 27 - 35 :

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Երիտասարդ մը, զերծ զինուորական պարտականութենէ հագուստեղէնի մէջ աշխատելու համար (վերըմաՆ) *իբրեւ վաճառորդ, որ յետագային կարենայ երկրորդել գործատէրը :*
Նաեւ լաւ ափիէսէօր *մը :*
Ներկայանալ.—

SAADETIAN
18, Rue de Picardie
Tél. : TUR. 99-06 PARIS 3°

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ՄԵԿՆՈՂ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր ընթերցողներուն արձակուրդի ա-միսները, արձակուրդի շրջան է նաեւ թերթին առաքումով զբաղող մեր պաշ-տօնեաներուն համար՝ որոնց կարգաւ բացակայութիւնը զգալի կերպով կը դժ-ուարացնէ մնացողներուն առօրեայ աշ-խատանքը :

Կը խնդրենք մեր ազնիւ բաժանորդնե-րէն որ, արձակուրդի առժամեայ հասցէի փոփոխութեան համար, նախընտրաբար հաճին դիմել որեւէ բղթատարական գր-րասենեակ :

Ընթացիկ պարզ եւ ճրի գործո-ղութիւն մըն է, որուն գործադրութեան համար պէտք է լեցնել տեղւոյն վրայ տր-րամադրելի՝ հետեւեալ խորագիրով դե-դին թուղթը .—

Formulaire No 755-A — ORDRE DE RÉEXPÉDITION
(Changement d'adresse temporaire)

Կանխաւ շնորհակալութիւն մեր բաժա-նորդներուն որ պիտի ուզեն այդ ձեւով դիւրացնել մեր գործը :

Բացառաբար մեր խնդրանքը գործա-դրելու անկարելիութեան մէջ գտնուող բաժանորդներուն համար, հասցէի փո-փոխութեան ծախքն է՝ 2·50 Ն. Ֆ., կանխաւ վճարելի :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ ՕՐԸ
ԽԱՆԱՍՈՐԻ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ԱՌԹԻՒ

Շաւիլի անտառին մէջ
(Գերեզմանատան մօտ)

Այս Կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ, հովանաւորութեամբ Փարիզի Հ. Յ. Դ. Շրջ. կոմիտէի, *նախաձեռնութեամբ Շա-ւիլի* Արդութեան *խումբին :*

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ.— Բարձ-րախօս, երգ, արտասանութիւն եւ պար :
Մատչելի պիւֆէ :
Առաւօտուն Շաւիլի հայ նորաշէն եկե-ղեցիին մէջ պատարագէն յետոյ հոգե-հանգստեան պաշտօն կը կատարուի, բո-լոր հայ հերոսներու եւ մասնաւորապէս վրիժառու հայորդիին ողբացեալ՝

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԷՀԼԻՐԵԱՆԻ

Յիշատակին

Անձրեւի պարագային ընկերահամակ-րան խնջոյք :

Հայ գիրոցի սրահին մէջ Րիւ տէ Թը-րուա, Շանթիէ - Շաւիլ :
Շոգեկառք Սէն Լազարէն, Օթօպիւս 171 Փոն տը Սէվր Շաւիլ, *իջնել* Փիւի Սան Վէն :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»ը 8 Հոկտեմ-բեր, Շաբաթ ժամը 21էն մինչեւ առա-ւօտ, Հինգերորդ Թաղամասին քաղաքա-պետարանի շքեղ սրահներուն մէջ :

×

ՈՂԲԱՑԵԱԼ ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԷՀԼԻՐԵԱՆԻ ՍԳԱՀԱՆԴԷՍԸ 6 Նոյեմբեր, Կիրակի կէս-օրէ վերջ, Սորպոնի մէջ :

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »

Hotel Splendid - Laffrey (Isére) ՕԳՈՍՏՈՍ 1 - 31

Հ. Յ. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՃԱՄԲԱՐ

1000 *մեթր բարձրութեան վրայ, գեղա-տեսիլ լիճի մը ափին, բոլոր յարմարու-թիւններով օժտուած մեծ պանդոկի մը մէջ : Խաղաղաւէտ եւ լողանք : Խմբական պտոյտներ, դասախօսութիւններ եւ գե-ղարուեստական երեկոյթներ :*

ՕՐԱԿԱՆ 8·50 Ն. Ֆ.

Արձանագրութեանց համար դիմել Շա-բաթ օրերը՝ 17 Րիւ Պլէօ, *կէսօրէ վերջ ժամը* 2 - 6 :
ՆԻՍԻ խումբին համար արձանագրուիլ Օր. Շաքէ Գաբրիէլեանի մօտ, 19 Պուլվ. Մանեան, Նիս :

ԳԱԻԱՌ, Լիոն.— *Պէրպէրեան Ժ.*
39, Rue Duncir , LYON 3°
ՏԷՍԻՆ.— Լիւլէճեան,
16, Rue Coli
ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆ.— Ժ. Փիլիկեան,
8, Rue J. Vergnette
ՎԻԷՆ.— Կարապետեան
Rue Mont Arnaud
ՄԱՐՍԷՅԼ.— Գըլըճեան,
18, Rue Thubaneau

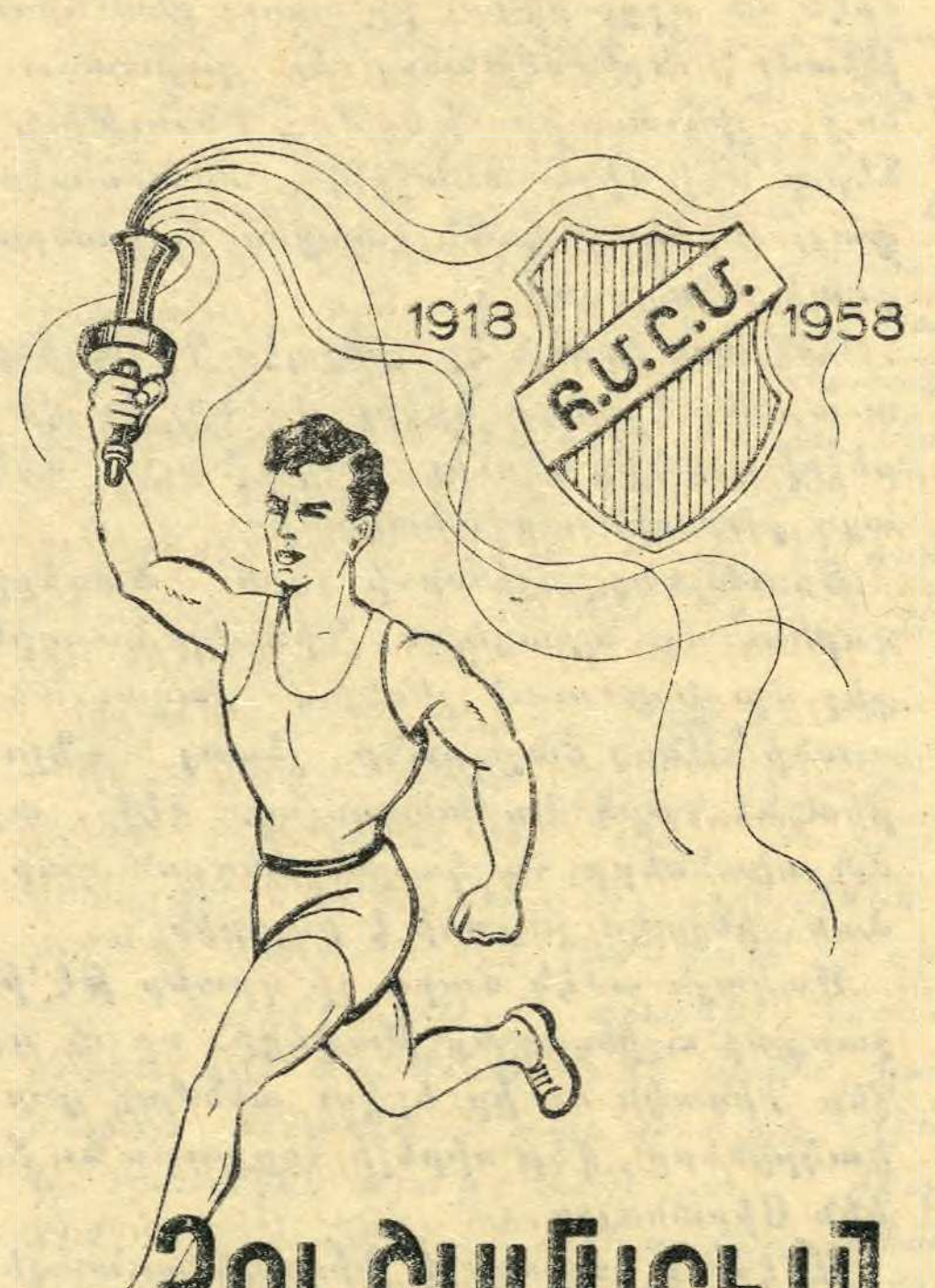

ՅՈՒՇԱՄԱՏԵԱՆ Հ.Մ.Ը.Մ.ի

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ
Հ. Մ. Ը. Մ.ի Յուշամատեանը
Նուիրուած Միութեան քառասնամեա-կին՝ (1918 - 1958) :
Հրատարակութիւն՝ Շրջանային վար-չութեան :
500 գեղատիպ էջ նոխօրէն պատկերա-զարդուած, լաթակազմ :
Բովանդակութիւն՝
Ա. Հայ Մարմնակրթական շարժումը 1900 - 1915 :
Բ.— Հ. Մ. Ը. Մ.ի ծնունդն ու տա-րածումը Պոլիս եւ գաւառները :
Գ.— Հ. Մ. Ը. Մ.ի առաքելութիւնը Հայաստան :
Դ.— Հ. Մ. Ը. Մ. արտասահմանի մէջ, Եւրոպա, զոյգ Ամերիկաներ, Մեք-սիքօ եւ Եգիպտոս :
Ե.— Հ. Մ. Ը. Մ. Սուրիոյ՝ Լիբանանի եւ Յորդանանի մէջ :
Վաճառման կեդրոնատեղի՝
ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱՏՈՒՆ
LIBRAIRIE HAMASKAINE
10, Rue Hussein BEYHOUM
BEYROUTH LIBAN-
ԳԻՆ՝ 15 Ն. Ֆ.

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

1960 - 1961 տարեշրջանի արձանագրու-թիւնները բացուած են : Արձանագրու-թեան համար դիմել վարժարան, 1 Պուլ. տիւ Նօր, Լը Րէնսի :

ՀԵՌԱՁԱՅՆ 927 - 01,72

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Տարօն - Տուրուբերանի Հայր. Միու-թիւնը կը հրաւիրէ բոլոր հայրենակից-ներն ու բարեկամները որ ներկայ ըլլան այս Կիրակի առաւօտ (Վարդավառ) *Փա-րիզի Հայոց եկեղեցւոյ մէջ կատարուե-լիք պատարագին եւ հոգեհանգստեան պաշտօնին ի յիշատակ մեր բիւրաւոր նա-հատակներուն, որոնց ոգեկոչումը պիտի ընէ բարձրաստիճան եկեղեցական մը :*

ՀԱ ՄԱՆ ԱՐԱ ● HA MAN ARA
par
LES BARCLAY
super 70.335 **45 T.** simple 60.212

Discophiles Arméniens!
C'est une danse de chez vous
à la mode de chez nous.

EN VENTE PARTOUT

ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐ ԿԱՄ ՈՉ
ԵՐԷԿ, ԱՅՍՕՐ ԵՒ ՄԻՇՏ

Համով ԱՐՁԱԿՈՒՐԴ՝ ՊԱՀԱՍՏԱՒՐ-ԵԱՆ համով ընդեղէններով :
Եթէ մեկնելէ առաջ հանդիպելու ժամանակ չունենաք, ձեր գտնուած տեղէն գրաւոր ապսպրեցէք : Մեծ խնամքով պատրաստուած ծրարով մը, ձեր ուզածը անմիջապէս պիտի ստանաք :
ՊԱՀԱՍՏԱՒՐԵԱՆ վաճառատան մէջ պիտի գտնէք Արեւելեան եւ Եւրո-պական ամէնէն ընտիր ապրանքնե-րը՝ յարմար գիներով :

ՊԱՀԱՍՏՈՒՐԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

246, Rue Vendôme
20, Rue Villeroy **Lyon**
65, Rue Robert

Արմաւ, «պամիա», «եալանճի տոլ-մա», յունական «Թուրշի», «պի-պէռ», տերեւ, Թահին հելվա, «վա-նիյլ», չոքոլա, «նուազէթ», «լո-զում», «սաղըղ», պիստակ, Շիրակ օղի (41 - 45o), *Իզմիրի չամիչ «սուճուք», կեսարական «պաստըր-մա», առաջնակարգ սուրճ,* (քարա-վան եւ մոզա), *համեմներ «մահ-լէպ», «սալէպ», ձիթապտուղ, ձէթ, «քաշքավալ» պուլկարական, ճեր-մակ պանիր ոչխարի կաթով : Ամէն կարգի պահածոներ, «քուսքուս»,* լա-*հարիսա,* սումագ, թարամա, լա-քերտա, բաքլաւա, քատայիֆ, *ե-րեւ եւայլն :*
Անգամ մը դիմեցէք՝
ԳՈՀ ՊԻՏԻ ՄՆԱՔ
Մի մոռնաք թէ՝

ՊԱՀԱՍՏՈՒՐԵԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

Ունի նաեւ մսավաճառատուն մը, որուն առաջնակարգ միսերը գոհա-ցում կուտան ամէնէն նրբաճաշակ-ներուն : Ոչխարի, հորթի եւ եզան միս (քաշուած միս, եւայլն) :
ՄԷԿ ԱՆԳԱՄ ԳՆՈՐԴ
ՄՆԱՑՈՒՆ ՅԱՃԱԽՈՐԴ

ՍԱԿԱԳԻՆ ԸՆԹԱՑԻԿ ԱԶԴԵՐՈՒ
ՄԷԿ ԱՆԳԱՄՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՄԱՀԱԶԴ	30 Ն. Ֆր.	մինչեւ 1/4 սիւնակ
ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ	15 Ն. Ֆր.	մինչեւ 1/8 սիւնակ
ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆր.	» » »
ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ	15 Ն. Ֆր.	» » »
ՀԱՐՍԱՆԻՔ, ՆՇԱՆՏՈՒՔ	20 Ն. Ֆր.	» » »
ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆր.	» » »
«ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ»	10 Ն. Ֆր.	» » »
«ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ»	5 Ն. Ֆր.	» » »
« ԾԱԽՈՒ Է »	20 Ն. Ֆր.	» » »

Այս գիները մէկ անգամ հրատարակելի եւ նշանակուած ծաւալով ազ-դերու համար են :
Կանխիկ վճարումը պարտաւորիչ է :
Առեւտրական կամ այլ ազդերու մասնաւոր պայմաններուն համար դիմել Վարչութեան :

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — R. C. Seine 57 A 2731

Téléph : PRO. 86 - 60 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա և Հասարակապետ· տար· 40 Ն· Ֆր·, վեց·22Ն·Ֆր·

Արտասահման՝ տար· 50 Ն· Ֆր· Հատը 0,20 Ն· Ֆր·

ՈՒՐԲԱԹ 22 ՅՈՒԼԻՍ VENDREDI 22 JUILLET 1960

36ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8855 — 36EME ANNEE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 16ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4656

ՕԼԻՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻ ՆԻՍՏԸ

★

ՀԱՄԸՐՇՈՒՏ ԿԸ ՓՈՐՁԷ

ՓՈՆԿՈՅԻ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՓՐԿԵԼ

Համբրչոլա, ՄԱԿի ընդհանուր քար-տուղարը ամէն ճիգ ի գործ կը դնէ, որպէսզի Փոնկոյի հարցը կարգադրուի ա-ռանց միջազգային նոր բարդութիւննե-րու դուռ բանալու : Առջի օր տեսակցե-ցաւ Փոնկոյի եւ Պելժիոյ ՄԱԿի պատուի-րակներուն եւ ցօրավար Ալեքսանդրի հետ :

Միւս կողմէ Ապահովութեան Խորհուր-դի նիստին ընթացքին, ուր քննութեան կ'առնուէր Փոնկոյի կացութիւնը, ՄԱԿի ընդհանուր քարտուղարը ղիտել տուած է թէ պելժ ուժերը կամաց կամաց կը հե-ռանան ու ատոնց տեղ ՄԱԿի ու-ժերն են որ դիրք կը գրաւեն : Կացութիւ-նը հանգստացած է և յոյս կայ որ կարգն ու անդորրութիւնը հաստատուի վերջնա-կանապէս :

Պելժիա Ապահովութեան Խորհուրդէն պահանջած է Ա) Կազմութիւնը յանձնա-խումբի մը որ քննէ Փոնկոյիներուն կա-տարած խժդժութիւնները . Բ) Արգիլել որ զինք եւ ռազմամթերք հասնին Փոնկո : Գ) Կը ըողոքէ անոնց դէմ որոնք ժողո-վուրդը ըմբոստութեան եւ խառնակու-թեան մղեցին :

Մինչ ՄԱԿ կ'աշխատի Փոնկոյի հարցը լուծել կարելի եղածին չափ չուտ ու ա-նանց նորանոր բարդութեանց դուռ բա-նալու, անդին Փոնկոյի վարչապետը Լու-մումպա ամէն բան կ'ընէ որպէսզի կա-ցութիւնը անատոյդ եւ վտանգաւոր դառ-նայ :

Մամուլի ասուլիս մը կազմակերպելով Լումումպա յայտարարած է . առջի օր , թէ եթէ երբեք Ապահովութեան Խորհուր-դը չկրնայ պելժ ուժերու անմիջական պարպումը, պիտի դիմէ «խորհրդային Միութեան եւ Աֆրիկէի ու Ասիոյ ժողո-վուրդներու խմբակցութեան» օժանդակ-ութեան :

Լումումպա իր յայտարարութիւնը ը-րաւ Գրնչի ներկայութեան (ՄԱԿի քննիչ պատուիրակը Փոնկոյի) : Մոսկուա լուրը տարօրինակ առանց որեւէ մեկնաբանու-թեան : Ծօանակը չէ բաած թէ կրեմլին դիտաւորութիւնը պիտի երթայ եղած խնդրանքին չափ ու : Ցամենայն դէպս, միջազգային դիտորդներու կարծիքով Մոսկուա նեղ կա-ցութեան մը պիտի մատնուի եթէ նման օժանդակութիւն մը կամ միջամտութիւն մը պահանջուի իրմէ :

Հաւանական կը նկատուի որ Լումում-բա իր այդ ճառով ուզած է անուղղակի կերպով ստիպել Ապահովութեան Խոր-հուրդը որ պելժ ուժերու չուառափոխ-պարպումը պահանջէ :

Լումումպա իր իսկական դիմադիծը դիւրաւ հանել սկսաւ : Անուղղակի կերպ մեծ մահուան սպառնալիքներ ըրած է Լեոփոլդվիլի խափչիկ եպիսկոպոսին , Աւգուստ Աբէ-ին եւ խափչիկ լրագրողի մը. Մաքղային որոնք դէմ արտայայտուած էին կատարուած խժդժութիւններուն եւ հրաւիրած ժողովուրդը որ քրիս-տոնեայ ընթացք մը բռնէ :

ՄԱԿի ուժերը կը շարունակեն Փոնկո-յի մէջ նաեւ հանդիսաւոր պարպումը, որ պիտի տեւէ մօտաւորապէս 3 շաբաթ : Պելժ օդանաւ մը որ պելժ զինուորներ փոխադրէր Փոնկո ,արկած մը ունե-ցած է ուժգին բնկած է : 36 զինուորներ մե-ռած են :

Ծանօթ, Քաթանկայի վարչապետը յայ-տարարած է թէ Քաթանկայի բանակը պատրաստ է հաւատարիմ զինուորներէ կազմուած է : Պատրաստ են պաշտպանե-լու իրենց հայրենիքը : Այս առթիւ մե-ղադրեց Պելժ կառավարութիւնը որ Փոն-կոյի Միութեան ճզտած է առանց նկատի առնելու «տարամարտնական կէտերը » :

« Եթէ Պելժիա չուզեր կորնցնել ութ-սուն տարիներու իր վաստակը թող նկա-տի առնէ այս պարագան եւ ճանչնայ մեր անկախութիւնը » աւելցուցած է ան :

Ապահովութեան Խորհուրդը կրկին պի-տի հաւաքուէր Հինգշաբթի եւ քննու-թեան պիտի առնուի Խորհրդային բանա-ձեւը զոր ներկայացուց Կուզնեցով .— 3 օր պայմանաժամ որ Պելժերը հեռանան Փոնկոյէն :

ԹՐՔԱՊԱՏՈՒՄ

•

ՆՈՐ ՓՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

6 – 7Ի ԴԷՊՔԵՐՈՒՆ ՇՈՒՐՋ

Ո՞ՒՐ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱՑ ՆԱԽԿԻՆՆԵՐՈՒ

Դ Ա Տ Ը

Ազգ· Միութեան կամիտէն որոշած է ամբողջութեամբ վերաքննել Սեպտեմբեր 6–7ի դէպքերը : Այս առթիւ յարմար նը-կատած է յիշեալ դէպքերուն վերաբեր-եալ թղթածրարները պահանջել Պոլսոյ , Անգարայի եւ Իզմիրի ապահովութեան մնօրէնութիւններէն :

Թղթածրարները պիտի հաւաքուին Ան-գարայի մէջ եւ դրուին հարցաքննիչ մարմնին տրամադրութեան տակ : Պիտի հարցաքննուին նաեւ բոլոր այն անձերը որոնք կապ ունին այդ դէպքերուն հետ եւ երեւան պիտի հանուին պատասխանա-տուները :

Այս առթիւ Թրքական մամուլը կը յիշէ թէ անկախ իշխանութեան օրով ընդդի-մադիրները· Ազգ· Մեծ ժողովին մէջ քննութիւն պահանջած էին Սեպտեմբեր 6 – 7ի դէպքերուն համար, սակայն ա-ռաջարկը մերժուած էր առանց վիճաբա-նութեան դրուելու :

×

Նախկին զեկավարներու դատավարու-թեան վայրը ամէն օր կը փոխուի : Առջի օր կ'ըսուէր թէ Տոլմապահչէի պալատը պիտի կատարուի : Յաջորդ օրը, սակայն, կրկին կը փոխուէր ,ապա ըսահայ թերթերը կը գրէին թէ ըստ հաւաստի աղբիւրնե-րու, որոշուած է Եասըատայի մէջ ընել : Վերջին թղթակիրէն կ'իմանանք որ հա-նանական կը նկատուի դատավարութիւնը կատարել Անգարայի մէջ : Կը կարծուի սակայն թէ ոչ մէկ վերջնական որոշում տրուած է այս մասին :

× *Կեղծարարներու ցանց մը ձերբա-կալուած է : Ասոնք կեղծ 500 ոսկինոցներ կը քշէին հրապարակը :*

× *Բարձրագոյն հարցաքննիչ մարմնի նախագահը ճէլալէտտին Քուրեշման սրտի տագնապ մը անցուցած է առջի օր եւ այդ պատճառով հրաժարած է իր պաշտօնէն :*

Նորընտիր նախագահը Հայրետտինճա-քիր Բէյքը, մամուլին յայտարարած է թէ անհնար է լսել թէ ե՞րբ պիտի լրանայ թղթածրարներու քննութիւնը :

«Վտանգի, ըսած է ան, ամէն օր բնոնա-կատքերով փաստաթուղթեր կուգան » :

× *Կիւրսէլ, երեք օրուան չրջապտոյտի եղած է եւ պիտի այցելէ Էրզինճան, Էր-զրում, Տրապիզոն եւ Սվազ :*

× *Հալէպի պարապլուխ Ինչօնիւ ծովի լողանք առած ատեն, արկած մը անցու-ցած է, Հէյդէլիի կղզիին մէջ :*

× *Ազգ· Միութեան Կոմիտէի բանբերը մամուլի ասուլիսի մը ընթացքին , յայ-տարարեց թէ Գուրանին եւ էզանին Թուր-քերէն կարդացուելուն համամիտ են : Բանբերը ըսած է նաեւ թէ Ազգ· Կոմիտէի անդամները պարտքով դրամ առած են ի-րենց թոշակները ամբողջացնելու համար : Այս պարտքը պիտի հատուցուի , յետա-դային :*

ՍՐԵ ՍՐՏՆ

ԽԵ՛ՂՃ ԽՄԲԱԳԻՐ ...

•

—Խնդրանք մը ունիմ ձեզմէ, Միւսիւ խմբագիր··· Ձեր լրագրին ուրբաթ օր – ուան թիւին մէջ, ֆանի մը անախորժ բա-ներ գրած էիք Դամիանոս վարդապետին մասին, որ 1844ին մեր Առաջնորդը եղած էր··· Այս մարդը ինծի՝ հեռուէն հեռու — ես ըսեմ հինգ մղոն, դուն ըսէ տասը մղոն հեռուէն —ազգական կը սեպուի ··· Իմ մեծ հօրս հայրը եւ անոր մեծ մօրը մայրը իրարու հետ զարմիկներ են եղեր, կարծեմ ··· Շատ կը խնդրեմ Դամիանոս վարդապետիս դէմ բան չգրէիք ասկէ ետք :

×

— Պարոն խմբագիր, ձեզի բան մը ը-սեմ խօսքս մտիկ ըրէ ···

— Ըսէ՛···

— Անցածները լրագրիդ մէջ Զուլումնե-րուն մասին բաներ գրած էիր··· Օրի – նակ, ըսած էիր որ Զուլումները կօշիկ չեն հագնիր եւ մշակոյթ չունին··· Ասանկ բաներ մի գրէիք, ճանըմ··· Պիտի հարց-ցնես թէ ինչո՞ւ ··· Ըսեմ — մեր գեղէն երեք հոգի Զուլուլեցոտ հաստատուած են, 1919էն ի վեր··· Հիմա, ելլէիք Զուլումները բամբասէիք, անոնք ալ կ'ելլեն մեր երեք գեղացիները կ'ուտեն··· Զգոյշ ըլլալու ենք··· Մե՞նք ով ենք եղեր որ պիտի ել-լենք Զուլումները պիտի կենենք եղեր ···

×

— Ես ալ ձեզ կը փնտռէի, Պ· խմբագիր ··· Ըսելիք ունիմ, ֆալէ՛ սուրճ մը առ – նենք ··· Հիմա մտիկ ըրէ որ ըսեմ ··· Հինգ, վեց ամիս առաջ ձեր լրագրին մէջ յօդուած մը կար Կամկարներուն դէմ : Գրողը ազէ՛կ մը լուացեր էր, ազուռ՛ր մը գարկեր էր···· Արժանի են ··· Ուրախ եղայ եւ կնկանս ալ ըսի — «կնիկ , նայէ ինչպէ՛ս տուեր են, հա»··· Բայց , ձեզմէ խնդրանք մը ունիմ ··· Խնամիս այդ Կամկար կուսակցութեան մէջ շատ բա – րեկամ ունի ··· Ձեր լրագիրը առեր վրաս եկեր է··· «Ասիկա կը վայլէ՞, եղբայր » կ'ըսէ··· Գիտէ որ ձեր Տիար խմբագրա – պետը իմ դասընկերս եղած է, ժամանա-կին··· Չկրցայ պատասխան տալ··· Հի – մա, խնդրեմ, գնա՛ ձերիններուն ըսէ որ Կամկարներուն ետեւէն շատ չիյնան··· Պիտի ըսես որ «իյնալո՞վ ազգերնիս ինչ կը կորսնցնէ»··· Գիտե՛մ , բան մըն ալ չի կորսնցներ, բայց, եկուր տես որ իմ տանս խաղաղութիւնը տակնուվրայ կ'ըլ-լայ ··· Վերջապէս , խնամի ենք, իրա – րու կ'երթանք կուգանք··· Խօսք *խօսք* – *թայ* չեմ ուզեր որ ըլլայ··· Անանկ որ , ուտիդ պագնեմ, ասկէ ետք այդ Կամկար-ներուն օձիքը ձգեցէք··· Ես ձեր խմբա – գրապետին հեռաձայն պիտի ընէի, բայց իմացայ որ ան Չինումաչինի գացեր է, օ – դափոխութեան համար :

×

— « Շունն յիշէ՛, փատը հաշէ »··· Ան օրինակէս չառնուիս , բայց ըսեմ որ բա-նի մը օր է միտքս էիր··· Կ'ուզէի ես հանդիպիլ, աղէ՛կ դիմացս ելար ··· Սա ըսէ նայիմ, ձեր լրագրին լուրերը ո՞վ կը գրէ ··· Եղբայր ատ ի՛նչ սխալ բաներ կ'ըսէ այդ մարդը ··· Անցածները, ելեր գրեր է թէ մեր ընկերութեան «զաւեշտ շատ անյաջող էր»··· Ճանը՛մ, ասիկա ե-ղա՞ւ, վայլե՞ց··· Մենք ձեզի ի՞նչ թշնա-մութիւն ըրեր ենք որ··· Չա՛, ես ալ գի-տեմ որ դերերնիս սորված չէին··· Իրա – ւո՛ւնք ունիմ, վաճառականին պէխը փր-թաւ, վար ինկաւ, հարսին սուտ մազերը տեղէն ելան, փեսային սուտ ակռաները թափեցան եւ ուրիշ ֆանի մը փորձանքներ ալ պատահեցան, բայց ասոնք լրագրին մէջ գրելիք բաներ՞ը են ··· ինչո՞ւ մեր արուեստը, մեր մշակոյթը չէիք բացատ-րեր, ճանըմ ···

˅

— է՛, հիմա դուն ըսէ, սա ձեր լրա – գրին ըրածը եղա՞ւ *մի՛* ճանըմ : Ինծի դէմ վրէ՞ժ ունիք··· Ի՞նչ ըրեր էք ··· կը հարցնե՞ս ··· Ելեր էք բանգէտներու Տի-եզերական Հայկական Միութեան Նախա-գահին համար ըսեր էք՝ տիրացու եւ Սարկաւագ··· Բնաւ մտերմութիւնդ չանցա՞ւ որ իմ աներձագս տիրացու է, իսկ մօրա-քրոջս փեսային եղբօրը տղան ալ՝ սար – կաւագ :

˅

Խե՛ղճ խմբագիր : Քաշածդ, աս ազգին ձեռքէն, միայն Աստուած գիտէ ···

ԵՒՐՈՊԱՑԻ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՏԵՐՈՒՆԻ·— ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ

Յաւուղ կ'իմանանք Պ· Գրիգոր Թեւան – եանի վաղահաս մահը որ տեղի ունեցաւ Յուլիս 20ին, յետ կարճատեւ եւ անողոք հիւանդութեան :

Բնիկ Բաբերդցի, Գրիգոր Թեւանեան պատերազմէն առաջ Շան գ'էլլեզէլ մօտ հիմնած էր ճաշարան մը՝ Եար որ վեր – ջերս միջազգային համբաւի տէր դարձած էր : Իր օժանդակութիւնը միշտ բերած է աղքատ բոլոր ձեռնարկներուն :

Մեր ցաւակցութիւնները այրիին եւ զաւակներուն :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԼԻԲԱՆԱՆԻ նախագահը՝ Զօրավար Ֆուատ Շեհապ իր հրաժարականը ներ – կայացուց ու ապա ետ առաւ : Խորհրդա-րանի նախագահ՝ Սապրի Համատէի ուղ-ղուած նամակով մը բացատրած էր թէ ինչ պայմաններու տակ էր որ ստանձնեց նախագահութեան պատասխանատու պաշտօնը (նախապէս Լիբանանեան ուժե-րու ընդհ· հրամանատարն էր) : Այժմ, որ կացութիւնը բնականոն դարձած է նա – խագահը ուզած է հրաժարիլ : Խորհրդա – րանի 99 երեսփոխաններէն 80ի ներկա-յին ընդառաջելով որոշած է, վերջին պահուն, ետ քաշել իր հրաժարականը : Հակառակ իր տուած բացատրութիւննե-րուն, Շեհապի հրաժարականը անժամա-նակ է : Ընդհակառակն կը սպասուէր որ նախագահը նշանակէ նոր վարչապետը : Այդ պաշտօնին հաւանական թեկնածուն կը նկատուի Սալէպ Սալամ :

ՅԱՆՁԱՆԻի պիտի յանձնուի հաւանա – բար, Իտալիոյ նոր դահլիճը կազմելու պաշտօնը : Նախագահ Կրոնքի խորհր – դակցութիւններ կ'ունենայ այս ուղղու – թեամբ : Նոր դահլիճը տեմո – քրիսթի – աններէ կազմուած պիտի ըլլայ : Նեննի ընկերվարականները եւ համայնավարնե – րը «սպասողական» դիրքի մէջ են : Միւս կուսակցութիւնները համաձայնած են դործակցելու եւ զօրավիզ կանգնելու նոր դահլիճին :

ՀԱՆՐԱԿԱՒՏԻՐՈՒԻ եւ մեքրոյի դիները յաւելում պիտի կրեն Օգոստոս մէկէն սկսեալ : Յարդ չեն ճզտուած նոր տակա – դիները :

ՊԱՐՍԿԱՄՍՏԱՆի մէջ մէկ զօրավար եւ տասնըեօթը սպաներ եւ քաղաքացիներ ձերբակալուած են : Վարչապետը հայտր – նեց թէ խորհրդարանական ընտրութիւն – ները պիտի սկսին 15 օրէն պատահի մէջ եւ երեք շաբաթէն՝ Թեհրանի : Զօրավար Ալի Ամքար Խոսեյկեան եւ 17 սպաները ձերբակալուած են այն մեղադրանք – նութեամբ թէ խլրտումներ կը պատրաս – տէին բանակին մէջ : Երիտասարդ զօրա – վարին քաղաքական տեսակէտները ծա – նօթ չեն, բայց իր կառավարած դատարը, փրօ – համայնավար Թուտէհ կուսակցու – թեան կեդրոններէն մէկն է :

ԴԺԳՈՀՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Առիթով մը ըսած եղանք, որ աթոռ ունինք, բայց աթոռակալ չունինք: Խմբագրի աթոռ ունինք, խմբագիր չունինք: Ուսուցչի աթոռ ունինք, ուսուցիչ չունինք: Հանրային գործիչի աթոռ ունինք, թեկնածու չունինք: Եւայլն, եւայլն:

Երիտասարդ տղաք, մեր այս հաստատումները ժխտելով, կ'ըսեն մեզի, թէ կը սխալինք. այսինքն՝ աթոռակալ ունինք, բայց աթոռ չունինք. եղածներն ալ գրաւած են՝ երէցները, սպիտակահեր վերջամնացներ, որոնք կառչած են իրենց աթոռներուն եւ թոյլ չեն տար, որ նորերը գան փոխարինեն զիրենք:

Կը տեսնուի անհաւասիկ, որ դժգոհութիւնը երիտասարդական չէ, արտաքնական է: Մենք կ'ընդունինք, որ դժգոհութիւնը յառաջատար ուժ է: Դժգոհութիւնն է, որ մեզ առաջ կը մղէ եւ ոչ թէ գոհունակութիւնը: Պայմանաւ սակայն, որ դժգոհութիւնը ուղղուած ըլլայ դէպի ներս եւ ոչ՝ դէպի դուրս:

Ուրիշներէն դժգոհ, բայց ինքնիրմէ գոհ մարդը կը յետադիմէ. իրենք իրենցմէ դժգոհներն են, որ կը յառաջդիմեն: Այս պատճառով ալ կ'ուզենք, որ մեր նորերը դժգոհ ըլլան իրենք իրենցմէ, հոգ չէ թէ գոհ չըլլան ուրիշներէն:

Մենք կը հետեւինք այն իմաստութեան, որ կ'ըսէ.— Սխալեցէք, մեղանչեցէք, բայց արդար եղէք: Կրնայ պատահիլ, որ մեր ըմբռնած արդարութիւնը մեղանչում մը ըլլայ: Բայց մեր ըմբռնումները պիտի պաշտպանենք մենք, եւ ոչ թէ ուրիշներուն ըմբռնումները: Եթէ չհաւատայինք, թէ մեղանչում մը չէ մեր ըրածը, այլ մեր ըմբռնած արդարութեան հաստատուած տուրք մըն է, չէինք կրկներ.— Աթոռ ունինք, աթոռակալ չունինք:

Այո՛, մենք աւելի շատ թափուր աթոռներ ունինք, քան «թափուր» մարդիկ:

Պահ մը ենթադրենք, թէ «արքայական հրովարտակ»ով պաշտօնանկ ըրինք մեր երէցները, վար առինք զանոնք իրենց աթոռներէն եւ ծերանոց ղրկեցինք...:

Ի՞նչ պիտի պատահի այս պարագային: Այն պիտի պատահի դարձեալ, որ մեր արդէն թափուր աթոռները բոլորովին «պիտի թափուրնան» եւ ստիպուած պիտի ըլլանք Դիոգինէսէն փոխ առնել իր լապտերը եւ, փողոցներու անկիւնադարձերուն վրայ կանգնած, պիտի սկսինք մարդ փնտռել, աթոռակալ փնտռել, այս կամ այն պաշտօնին համար թեկնածու փնտռել:

Պահ մը ենթադրենք նոյնպէս, որ մեր դժգոհանքներուն, ամէնօրեայ տրտունջներուն հետեւանքով՝ նորերը լքեն իրենց գրաւած գիրքերը եւ ըսեն հիներուն.— Առաջ անցէք, ծերունիներ բոլոր երկիրներու. տէր դարձէք թափուր եւ անթափուր բոլոր աթոռներուն:

Ի՞նչ պիտի պատահի այս պարագային: Մօտաւորապէս այն պիտի պատահի, որ ծերերը պիտի ջանան կոտրել վազքի, ոստումի եւ արձակումի բոլոր մրցանիշները, երկու հարիւր մէթրը վազելով կէս ժամէն կամ նիզակը արձակելով երկու քուկէս մէթր...

Ո՞վ պիտի ըլլայ բարձրութիւն ցատկելու աշխարհի ախոյեանը. Սիմոն Վրացեա՞նը, Վահան Փափազեա՞նը, Ռուբէն Դարբինեա՞նը...

Դարձեալ, ո՞վ պիտի կարդայ մեր բանաստեղծութիւնները, մեր վէպերը, առօրեայ եւ ամէնօրեայ խզբզանքները:

Ո՞վ պիտի լեցնէ մեր սրահները, ակումբները, միութիւնները, եւն. եւն.:

Ինչ որ կրնան ընել երէցները, պէտք է, այսօր վաղը կրնան ընել նաեւ կրտսերները: Ինչ որ կրնան ընել կրտսերները, չեն կրնար ընել երէցները, նոյնիսկ պէտք է, մանաւանդ այսօր վաղը:

Աշխարհի կէսը կը կազմեն ծերերը, միւս կէսը կը կազմեն երիտասարդները: Ի՞նչ ընենք. առաջին կէսը զոհե՞նք երկրորդ կէսին, կամ երկրորդ կէսը՝ առաջին կէսին:

Յաճախ կ'ըսուի, թէ երկրորդ աշխարհամարտը չահեցաւ ութսունամեայ ծերունին՝ Ուինսթըն Չըրչիլ: Մենք ալ պիտի ըսենք, որ բոլոր ճակատամարտները կը շահուին ռազմադաշտերուն վրայ, երիտասարդներու արիւնով, եւ ոչ թէ զօրանոցներու մէջ, ծերերու քրտինքով:

Պէ՞տք է եզրակացութիւն մը հանել այս «հակոտնեայ»ներէն: Այո. մեր կարծիքով՝ եզրակացութիւնը պիտի ըլլայ սովոր պէս բան մը.— Երէցները եւ կրտսերները, ծերերը եւ երիտասարդները զիրար չեն փոխարիներ, այլ զիրար կը լրացնեն: Ճիշդ ինչպէս գրականութեան մէջ խորքը եւ ձեւը զիրար չեն փոխարիներ, այլ նոյնպէս զիրար կը լրացնեն: Կամ ինչպէս ելեկտրականութեան մէջ, եթէ չենք սխալիր, դրական եւ ժխտական հոսանքները իրարմով կ'ամբողջանան եւ իրարմէ կը ստանան իրենց ուժը:

Բայց եթէ հարկ ըլլայ անպատճառ թերիներ մատնանշել հիներուն մօտ, պիտի ըսենք անվարան եւ աներկմիտ.— Անտարբեր են, ծոյլ են, եսասէր են հիները կամ պայմաններուն եւ կամ իրենց տարիքին բերումով: Բացառութիւններու մասին չենք խօսիր, կը խօսինք կանոնի մասին:

Պարտականութիւն մը կատարելը գեղեցիկ բան է, իսկ մեր օրերուն արդէն հերոսութիւն է: Շատեր կը խուսափին իրենց պարտականութիւնն իսկ կատարելէ, այս խուսափումին համար հազարումէկ պատրուակներ փնտռելով կամ ստեղծելով: Ասիկա պարզապէս դասալքութիւն է, անպայման անձնասիրութիւն է եւ ոչ թէ նահանջ կամ ընկրկում:

Այս «պարունակ»ին մէջ ծերերը առանձին չեն, բացառութիւն ալ չեն: Սպիտակահերներուն քով սեւահերներ ալ կան: Վաթսունամեաններուն քով քսանամեաններ ալ կան:

Մենք հիմա հերոսութիւն չենք պահանջեր մեր երիտասարդներէն, ինչպէս ծերերէն ալ: Կը պահանջենք միայն իրենց պարտականութիւնը կատարել: Կամ պարտականութիւն մը կատարել: Այսքանը կը բաւէ. այսքանը ինքնին իսկական հերոսութիւն մըն է:

Ծերերը կ'ըսեն.— Ինչ որ սորվեցանք, կը բաւէ: Ինչ որ ըրինք, դարձեալ կը բաւէ:

Երիտասարդները կ'ըսեն.— Սորվելու համար դեռ ժամանակ ունինք, գործելու համար՝ նոյնպէս:

Հիմա ակամայ կը յիշենք հարցում մը, զոր տասնըհինգ տարի առաջ ուղղած էինք մեր երէց ընկերներէն մէկուն.— Ինչո՞ւ չէք գրեր ձեր յուշերը: «Դեռ կանուխ է», ըսաւ մեր երէց ընկերը: Քանի մը տարի ետք՝ նոյն հարցումը ուղղեցինք նոյն ընկերոջ: «Հիմա այլեւս ուշ է», պատասխանեց մեր երկմիտ ու երկայնամիտ ընկերը:

«Կանուխ է». ահա երիտասարդութիւնը:

«Ուշ է». ահա ծերութիւնը:

Կեանքի մէջ կանուխ է չկայ: Չկայ նաեւ ուշ է: Այլ կայ — հիմա: Այսօր:

Անիմաստ չէ այն իմաստութիւնը, որ կ'ըսէ.— Այսօրուան գործը վաղուան մի ձգեր: «Վաղուան ձգուած» գործերը կը հիննան: Այսօրն է էականը, այսօրն է հիմնականը:

Կ'ամբաստանենք ուրեմն ծերերը, որոնք «ուշ է» կ'ըսեն: Կ'ամբաստանենք նաեւ երիտասարդները, որոնք «կանուխ է» կը յանկերգեն միշտ:

Ընկ. Սիմոն Վրացեան, տեսակցութեան մը ընթացքին, յայտարարեր է «Հայաստան» թերթի աշխատակցին. «Անոնք, որ կը դատապարտեն մեր նոր սերունդը, որ «դարու տղաք» են, չեն գիտակցիր, թէ ինչ կ'ըսեն: Բնական է, որ դարու սերունդը պէտք է ըլլան «դարու տղաքը»: Եւ եթէ «դարը գիտական» է, բնական է, որ նոր սերունդն ալ ըլլայ գիտական»:

Այո, ըստ երեւոյթին շատ բնական է այս... երեւոյթը: Գիտական դարու մէջ ապրողը գիտական մարդ պէտք է ըլլայ, այլապէս՝ պիտի դառնայ ժամանակավրէպ:

Բայց կը տեսնենք, որ մինչ գիտութիւնը ամէն օր կը փոխուի, ոգին կը մնայ անփոփոխ: Ժողովուրդները կանգուն կը մնան ոչ այնքան գիտութեամբ, որքան իրենց ոգիով եւ իտէալով: Իտէալները ալ կը փոխուին անշուշտ, բայց իտէալը չի փոխուիր: Շատ գիտուն ազգեր պատմութեան գիրքերուն մէջ կ'ապրին հիմա: Ոգի եւ իտէալ ունեցող ազգերը կ'ապրին թէ՛ գրուած պատմութեան եւ թէ գրուելիք պատմութեան մէջ:

Այն ժողովուրդը, որ «գրուած» պատմութիւն է, ոգի չունի, իտէալ չունի: Այն ժողովուրդը, որ «գրուելիք» պատմութիւն է, ոգի ունի, իտէալ ալ ունի:

Թերեւս,— նոյնիսկ առանց «թերեւս»ի,— երիտասարդները ամբաստանեն մեզ՝ երէցներս, որ ոգի մը չստեղծեցինք, իտէալ մը չստեղծեցինք: Ոգի մը չունինք, իտէալ մը չունինք իրենց: Ի՞նչպէս... բայց Հայութիւնը ոգի մըն է արդէն (այլապէս չէր ապրեր): Իտէալ մըն է սա «քանեակ»ը.— Ամբողջական Հայաստան՝ ամբողջական Հայութեամբ:

Այս իտէալը մեր երէցները ստեղծեցին: Զայն մեր երէցները տուին կրտսերներուն, իբրեւ պատգամ ու «արքայական ժառանգութիւն»:

Այս իտէալը գործի վերածել՝ մէկ ու միակ սերունդի մը գործը չէ: Հարկ է... դաւ մեզ հարիւր տարի ապասել, ստեղծելու համար կէս Հայաստան՝ կէս Հայութեամբ: Վե՛ց հարիւր տարի... այսինքն՝ ոչ թէ սերունդ մը, այլ՝ բազմաթիւ սերունդներ:

Առաջին «կէս»ին համար վեց դար պատասխանութեան... վեց դար կռուող ու ... սերունդները սա պատգամը... յետնորդներուն.— Մենք ահա ստեղծեցինք առաջին «կէս»ը. ձեզի կը մնայ ստեղծել երկրորդ «կէս»ը:

Պիտի ստեղծե՞նք թէ պիտի ... կասկած մը ունենանք, պիտի ստեղծենք:

Այս յոյսը մենք կը կոչենք Մեծ Մակեդոնացիին Յոյսը: Գլխաւոր ՅՈՅՍԸ: Նորերը այս գլխաւոր ՅՈՅՍԻՆ սպասարկուներն ու ախոյեաններն են: Սպասարկուներն ու ախոյեանները պէտք է ըլլան:

«ՅՈՒՍԱԲԵՐ»

ԵՐԳԻ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ

Գ. Ասատուածատուր Վաչէանցի մէկ գրութիւնը երեւցաւ «Յուսաբեր»ի մէջ երգի փոխառութիւններու մասին եւ ներկայացուած եղանակներէն հայերէն երգուածներէն իբրեւ օրինակ ցոյց կուտար Չալըքուշուի Նիկինեա Օնեկինէն առնուած «Զայն տուր, ով ծովակ»ին եղանակը:

Անհաւասիկ քանի մը երգեր, որոնք եւրոպական են եւ որոնց հայերէն բառերը յարմարցուած են: Ժամանակին ինծի մտածել տուած է խօսքերուն ամբողջութիւնը, կը յիշեմ հատուկտոր տողեր միայն:

Նախ սկսինք «Մարսէյեզ»ով: Հնչականները բանուորական երգ մը յօրինած են Մարսէյեզի եղանակով, խորխոտ եւ ռազմաշունչ,— հրաժարինք, ընկերներ, հին օրէնքներից,— Թափ տանք մենք նրանց փոշին ոտներից...»

Գերմանացիներուն «Տեօյչլանտ իւպըր ալէս»ին եղանակը ծառայած է դարձեալ բանուորական երգի մը.— «Ո՜վ աշխատաւոր, արանց գործաւոր...»:

Անգլիական ազգային փառերը, որ կը պանծացնէ բրիտանական մեծազօր կայսրութիւնը, հայկական մանկապարտէզներուն մէջ ծանօթ է, իր մեծաշուք եղանակով, իբրեւ... նապաստակի երգ.— «Նապաստակ աղուորիկ,— նայեցաւ թփ... լորտիք,— Լա, լա, լա, լա...»:

Անգլիական փառերը շատ դիւրին է

ՀԱՅ ԶԻՆՈՒՈՐԸ

Այդ ամառ ես անցկացրի քաղաքամերձ աւանում: Երկյարկանի մի շէնքում վարձել էի հրաշալի սենեակ՝ գողտրիկ բաց պատշգամբով: Երջանիկ էի որ գտնւում էի հայրենի հողի վրայ ու լիաթոք շընչում էի ինձ այնքան հարազատ ու անձկալի հայրենական օդը:

Իմ պատշգամբից բացւում էր ամբողջ Արարատեան դաշտը: Այգաբացին հեռւում աննկատելի մշուշով սքողուած երեւում էր մեր ձիւնագագաթ լեռը՝ վեհապանծ ու խոհանիստ: Որքան նայում էի, այնքան աւելի շատ էի ուզում սքանչանալ բնութեան այդ հազուագիւտ գեղեցկութեամբ: Աչքս չէր կշտանում:

Երբ իջնում էր մութը, իմ աչքերի առաջ առկայծում էին բիւրաւոր աստղերի նմանւող Երեւանի լոյսերը, խաղացկուն ու կախարդական:

Այդ աշնանը ես պատահաբար ծանօթացայ զօրամասի փոխ-գնդապետ Սեւաստի Ստեփանիչ Մուտրու հետ: Փոխ գնդապետը Դոնի կողմերից էր: Պատերազմից յետոյ արդէն մի տարի էր, որ ծառայում էր աւանի մօտ գտնուող զօրամասերից մէկում:

Մուտրին ամէն երեկոյ այցելում էր փոքրիկ խորտկարանը: Նստում էր մի կլոր սեղանի առաջ ինքնախոհ ու լուռ՝ գլուխը հակած գարեջրով լի գաւաթին: Դանդաղ խմում էր, յետոյ վառում էր ծխախոտը, մտածում ու ծխում: Երկար չէր բարձրանում աթոռից:

Անցած երեկոների նման մենք նստած էինք դէմ-դիմաց: Իմ մէջ անասելի ցանկութիւն յղացաւ խօսել այդ լռակեաց զինուորականի հետ: Համարձակուեցի ու առաջինը մօտեցայ:

— Տխո՞ւր էք, ընկեր,— ասացի ես ու ամաչեցի իմ տուած անպատեհ հարցից:

Նա նայեց ինձ մի փոքր զարմացած, ապա ժպտաց:

— Մտածելու շատ բան կայ:

— Կարելի՞ է ձեր սեղանի մօտ նստել,— խնդրեցի ես:

— Շատ ուրախ կը լինեմ:

Ես նստեցի: Մենք մէկական գաւաթ գարեջուր խնդրեցինք: Խօսեցինք դէսից-դէնից ու բաժանուեցինք:

Անցան օրեր:

Մենք աւելի մտերմացանք: Այնուհետեւ ամէն երեկոյ հանդիպում էինք այդ փոքրիկ խորտկարանում:

Աշնան անձրեւոտ մի օր սովորականի նման նստած կլոր սեղանի մօտ՝ լուռ ծխում էինք: Սեւաստի Ստեփանիչը այնպէս հարազատ, մտերիկ նայեց ինձ.

— Գիտէք, ես ձեզ համակրում եմ: Դուք լաւ խօսում էք ռուսերէն, գիտէք մեր բարքերը: Սիրում եմ այսպէս ձեզ հետ լինել:

— Ես էլ ձեզ եմ համակրում:

— Որ այդպէս է, եկէք այս փոխադարձ խոստովանութիւնը դարձնենք նշանակալից մեր յիշողութեան մէջ: Շտապելու կարիք չկայ, միեւնոյն է՝ անձրեւում է:

Նա պահանջեց մի շիշ քոնեակ:

Մի քանի գաւաթ խմելուց յետոյ Սեւաստի Ստեփանիչի դէմքը կարմրեց: Կապոյտ աչքերը հաճելի փայլեցին: Նա մի կողմ հրեց քոնեակի բաժակն ու շատ մտերիմ նայեց ինձ:

— Ես ուզում էի մի դէպք պատմել ձեզ:

— Հաճոյքով կը լսեմ,— ասացի ես ու յարմար նստեցի իմ աթոռին:

Փոխ-գնդապետը Մուտրին գրպանից հանեց քառածալ հեռագիրը:

— Տեսէք, այսօր իմ Վոլոդ արդէն եօթը տարեկան է. ապրում է այնտեղ, իր տատիկի մօտ, Ռոստով քաղաքում: Միւս տարի դպրոց կը գնայ...

— Որտե՞ղ է ձեր կինը,— զգուշութեամբ հարցրի ես: Սեւաստի Ստեփանիչը տխրամած նայեց ինձ:

— Կին չունեմ... զոհուեց կերչի մարտերում, բժշկուհի էր...

Մի պահ լռեց:

— Այդ չէի ուզում ասել...

Վերցրեց բաժակը, խմեց, աչքերը ջերմ ժպտացին:

— Ես շատ սիրում եմ ձեր բնութիւնը,— շարունակեց իր խօսքը,— ձեր սովորութիւնները, ձեր մարդկանց: Դուք հիւրասէր ու շիտակ ժողովուրդ էք...

Նա անհամբեր շփեց ճակատը:

Ես նկատեցի, որ իմ ռուս բարեկամը աշնան անձրեւոտ այդ երեկոյեան արտակարգ յուզուած էր:

... Սեւաստի Ստեփանիչ Մուտրին յաղթանդամ էր ու թիկնեղ: Նրա կապոյտ ու խոհուն աչքերը միշտ նայում էին հեռուներ մի լրջութեամբ: Թւում էր, որ մարդն ամէն ինչ տեսնում է ու հասկանում, որ նրանից ոչինչ չի կարելի թաքցնել: Եթէ նա զգում էր, որ իրեն արհամարհում են, նրա առանց այն էլ մռայլ դէմքն աւելի էր շիկնում, խօսքերը կտրտուած ու ծանր պոկւում էին հաստատակամ ու հաստ շրթունքներից, հատուկ մի ...

Շրթունքները ամուր սեղմած, Սեւաստի Ստեփանիչը բաժակը դրեց սեղանի իր պնակի մօտ: Առնական, խաչոր ձեռքերին տալով մի տխրութիւն՝ նա համառ, թաւ ձայնով շարունակեց.

— Բարեկամս, ես զինուորական եմ, բանաստեղծի նման գեղեցիկ խօսել չգիտեմ, բայց ինչ որ հիմա պատմելու եմ ձեզ, դեռ ոչ ոք չի լսել ինձանից:

ՌՈՒԲԷՆ ԼՈՒՍԻՆԵԱՆ

(1 Շար.)

ԱԺԴԱՀԻ ՀԱՅՏՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ

—o—

ԳԼՈՒԽ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

ՀԱՅՏՆՈՒԹՅՈՒՆ

Ա.

Ամառ 1929 թուական : Մեր թուա-
կանութիւնը ինչպէս ամբողջ աշխարհը
կը գտնուէր տնտեսական ճգնաժամի
մէջ, որ ամէն օր աւելի կը սաստկա-
նար : Ամէն ինչ կը թանկանար, բա-
ցի մարդկային կեանքի արժէքէն, որ
օրէ օր կը նուազէր : Ամէն ինչ կը
ծախուէր, ամէն ինչ կը գնուէր, բա-
ցի մարդկային կեանքէն, որ ոչ ոքի
կը հետաքրքրէր : Ամէն ինչ կը ծա-
խուէր, ամէն ինչ կը գնուէր, բացի
մարդկային կեանքէն, որ ոչ ոքի չէր
հետաքրքրէր : Ամէն ինչ կը ծախուէր,
ամէն ինչ կը գնուէր, բացի մարդկա-
յին կեանքէն, որ ոչ ոքի չէր հետաքր-
քրէր : Ամէն ինչ կը ծախուէր, ամէն
ինչ կը գնուէր, բացի մարդկային կե-
անքէն, որ ոչ ոքի չէր հետաքրքրէր :
Ամէն ինչ կը ծախուէր, ամէն ինչ կը
գնուէր, բացի մարդկային կեանքէն,
որ ոչ ոքի չէր հետաքրքրէր : Ամէն
ինչ կը ծախուէր, ամէն ինչ կը գնուէր,
բացի մարդկային կեանքէն, որ ոչ ոքի
չէր

ՀԵՐՈՍՆԵՐՈՒ ՕՐԸ

ԽԱՆԱՍՈՐԻ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻՒ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ՝ ՅՈՒԼԻՍ 24ԻՆ

Վալապրի անտառը :

Նախաձեռնութեամբ Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէին եւ մասնակցութեամբ շրջանին ենթակոմիտէներուն եւ խումբերուն, Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Շրջ. վարչութեան եւ խումբերուն եւ Կապ. Խաչի մասնաճիւղերուն :

Պատուոյ նախագահութեամբ կառանի քաղաքապետ՝ ՎԻՔԹՈՐ ՍԱՒԻՆԻ

Կը նախագահէ Ընկ. ՀԱՅՐԱՊԵՏ ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ, կը խօսի Ընկ. ՄԻՍԱՔ ՄԻՐԶԷ (Լիոնէն) :

Գեղարուեստական բաժին :

Կը մասնակցին արենոյշները ղեկավարութեամբ Տիկին Շահմիրեանի :

Ձոխ պիւֆէ, շամփուրով խորոված :

Պուլի մրցում (առաւօտուն) :

Մուտքը ազատ է :

ՄԱՐՍԷՅԼ քաղաքի օթօքարը կը մեկնի Կիրակի, առաւօտ ժամը 7·30ին, Փլաս տ'էքսէն : Տոմսերը ապահովել ընկեր Քէօսէեան, Ֆօթօ Րէքս, 2 րիւ Պէոնար տիւ Պօս :

Ծերիկեան՝ 13 րիւ տէ Տօմինիքէն :

Ընկ. Պետրոսեան՝ մսավաճառ, 20 րիւ տէ Փըթիթ Մարի :

Պօմոնի հանդիսականներէն կը խնդրուի արձանագրուիլ ընկերներ Նշան Դարբինեանի, Սերժ Սարգիսեանի եւ Երուանդ Տէր Մեսրոպեանի մօտ :

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Նախաձեռնութեամբ Համաչարսանճագի Հայր. Միութեան Լիոնի մասնաճիւղին :

Յուլիս 24ին, Կիրակի առաւօտ ժամը 9էն մինչեւ երեկոյ ուշ ատեն, Տէսինի ժան Թորոսեանին Սեւան ճաշարանի զովասուն պարտէզին մէջ : 35 Ավրնիւ ժան ժօրէս :

Առատ կեր ու խում :

Զովացուցիչ ըմպելիներ :

Շամփուրով խորոված, դիւրամատչելի գիներով :

Երգ, արտասանութիւն, պար, արեւելեան եւ եւրոպական նուագ, նոյնպէս Զարսանճագցիներու աւանդական պարը՝ Ալահէն : Երկսեռ խումբով :

Հանդէսի հասոյթին նպատակն է օգնել Միութեանս կարօտեալներուն եւ Միութեանս որդեգրած ուսանող սաներուն :

ԾԱՆՕԹ.— Անձրեւի պարագային ապահովուած վայր :

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ԿԱՅԱՆ

Բ. խումբը կը մեկնի Օգոստոս չորսին, արձանագրուած պզտիկներու ծնողքներէն անոնք որ դեռ չեն լրացուցած վերջնական պայմանները, պէտք է շուտով ներկայանան 5 Րիւ Մէյրան, հեռ. Թրիւտէն 27 – 35 :

ZU ՄԱՆ ԱՐԱ ● HA MAN ARA

par

LES BARCLAY

super 70.335 45 T. simple 60.212

Discophiles Arméniens!

C'est une danse de chez vous à la mode de chez nous.

EN VENTE PARTOUT

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ՄԵԿՆՈՂ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր ընթերցողներուն արձակուրդի ամիսները, արձակուրդի շրջան է նաեւ թերթին առաքումով զբաղող մեր պաշտօնեաներուն համար՝ որոնց կարգաւ բացակայութիւնը զգալի կերպով կը դժուարացնէ մնացողներուն առօրեայ աշխատանքը :

Կը խնդրենք մեր ազնիւ բաժանորդներէն որ, արձակուրդի առժամեայ հասցէի փոփոխութեան համար, նախընտրաբար հանին դիմել որեւէ թղթատարական գրասենեակ :

Ընթացիկ պարզ եւ ձրի գործողութիւն մըն է, որուն գործադրութեան համար պէտք է լեցնել տեղւոյն վրայ տրամադրելի՝ հետեւեալ խորագիրով դեղին թուղթը. —

Formulaire No 755-A — ORDRE DE RÉEXPÉDITION (Changement d'adresse temporaire)

Կանխաւ շնորհակալութիւն մեր բաժանորդներուն որ պիտի ուզեն այդ ձեւով դիւրացնել մեր գործը :

Բացառաբար մեր խնդրանքը գործադրելու անկարելիութեան մէջ գտնուող բաժանորդներուն համար, հասցէի փոփոխութեան ծախքն է՝ 2·50 Ն. Ֆ., կանխաւ վճարելի :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Տարօն – Տուրուբերանի Հայր. Միութիւնը կը հրաւիրէ բոլոր հայրենակիցներն ու բարեկամները որ ներկայ ըլլան այս Կիրակի առաւօտ (Վարդավառ) Փարիզի Հայոց եկեղեցւոյ մէջ կատարուելիք պատարագին եւ հոգեհանգստեան պաշտօնին ի յիշատակ մեր բիւրաւոր նահատակներուն, որոնց ոգեկոչումը պիտի ընէ բարձրաստիճան եկեղեցական մը :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Կրօն. Ընկերակցութեան վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ՝ այս Կիրակի, տօն Վարդավառի, կը պատարագէ ու կը քարոզէ Զուիցերիայի հայ հոգեւոր հովիւ Տ. Օշին վրդ. Նիկոլեան : Երգչախումբի բազմաձայն երգեցողութիւն՝ ղեկավարութեամբ Պ. Վ. Սարգսեանի : Մեռելոցի առիթով հոգեհանգիստ՝ ընդհ. ննջեցեալներու յիշատակին : Շաբաթ իրիկուն «Լոյս զուարթ»ով նախատօնակի արարողութիւն :

ՀԱՅ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ ՕՐԸ

ԽԱՆԱՍՈՐԻ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ԱՌԹԻՒ

Շաւիլի անտառին մէջ

(Գերեզմանատան մօտ)

Այս Կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ, հովանաւորութեամբ Փարիզի Հ. Յ. Դ. Շրջ. կոմիտէի, նախաձեռնութեամբ Շաւիլի Արդութեան խումբին :

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ.— Բարձրախօս, երգ, արտասանութիւն եւ պար :

Մատչելի պիւֆէ :

Առաւօտուն Շաւիլի հայ նորաշէն եկեղեցիին մէջ պատարագէն յետոյ հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարուի, բոլոր հայ հերոսներու եւ մասնաւորապէս վրիժառու հայորդիին ողբացեալ՝

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԷՀԼԻՐԵԱՆԻ

Յիշատակին

Անձրեւի պարագային ընկերահամակրան խնջոյք :

Հայ գպրոցի սրահին մէջ Րիւ տէ Թըրուա, Շանթիէ – Շաւիլ :

Շոգեկառք Սէն Լազարէն, Օթօպիւս 171 Փոն տը Սէվր Շաւիլ, իջնել Փիւի Սան վէն :

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Կին մը կամ այր մը իբրեւ օգնական խոհարար, Նոր Սերունդի ճամբարին համար : Պայմաններուն համար՝ դիմել այս Շաբաթ ժամը 2–6, 17 Րիւ Պլէօ :

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »

Hotel Splendid - Laffrey (Isére) ՕԳՈՍՏՈՍ 1 – 31

Հ. Յ. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՃԱՄԲԱՐ

1000 մեթր բարձրութեան վրայ, գեղատեսիլ լիճի մը ափին, բոլոր յարմարութիւններով օժտուած մեծ պանդոկի մը մէջ : Խաղաղաշտ եւ լողանք : Խմբական պտոյտներ, դասախօսութիւններ եւ գեղարուեստական երեկոյթներ :

ՕՐԱԿԱՆ 8·50 Ն. Ֆ.

Արձանագրութեանց համար դիմել Շաբաթ օրերը՝ 17 Րիւ Պլէօ, կէսօրէ վերջ ժամը 2 – 6 :

ՆԻՍԻ խումբին համար արձանագրուիլ Օր. Շաքէ Գաբրիէլեանի մօտ, 19 Պուլվ. Մանեան, Նիս :

ԳԱՒԱՌ, Լիոն.— Պէրպէրեան Ժ. 39, Rue Dunoir LYON 3e

ՏԷՍԻՆ.— Լիւլէճեան, 16, Rue Coli

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆ.— Ժ. Փիլիկեան, 8, Rue J. Vergnette

ՎԻԷՆ.— Կարապետեան Rue Mont Arnaud

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Գըլըճեան, 18, Rue Thubaneau

Հաւաքական մեկնումի արձանագրութեանց վերջին պայմանաժամ ԱՅՍ ՇԱԲԱԹ :

Տէր եւ Տիկին Եդուարդ Պասմաճեան եւ զաւակը, Օր. Իրիս Պասմաճեան, Օր. Արփինէ Պասմաճեան, Տէր եւ Տիկին Սարգիս Պասմաճեան եւ զաւակները, Օր. Սիրանոյշ Պասմաճեան, Տէր եւ Տիկին Տոքթ. Արթօ Արզարեան եւ զաւակները, Այրի Տիկին Ա. Հրաչ Սարգիսեան, ինչպէս նաեւ Շահպազ, Թէրլէմէզեան, Լեռթողեան, Մառա, Սէտէֆ, Տէյիրմէնճեան, Փիլիճեան, Սարաճեան ընտանիքները և բոլոր պարագաները ցաւով կը ծանուցանեն իրենց հօր, մեծ հօր, եղբօր, մօրեղբօր եւ ազգականին՝

ԲԱՐԹԱՄ ՊԱՍՄԱՃԵԱՆԻ

(68 Տարեկան)

կսկծալի մահը, որ տեղի ունեցաւ Յուլիս 19ին :

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այսօր Ուրբաթ, ժամը 14ին, Փարիզի Ս. Յովհաննէս Մկրտիչ եկեղեցին, ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի Բաշանի գերեզմանատունը :

Մասնաւոր մահազդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբրեւ այդ նկատել :

Այրի Տիկին Թեւանեան եւ զաւակները՝ Ժագլին, Կիւրեղ եւ Կարապետ ցաւով կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն եւ հօր՝

ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆԻ

կսկծալի մահը, որ տեղի ունեցաւ Յուլիս 20ին, Քլինիք տը Փասիի մէջ :

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այս Երկուշաբթի (Յուլիս 25) ժամը 10·30ին, Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցիին մէջ :

Մասնաւոր մահազդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբրեւ այդ նկատել :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»ը 8 Հոկտեմբեր, Շաբաթ ժամը 21էն մինչեւ առաւօտ, Հինդերորդ Թաղամասին քաղաքապետարանի շքեղ սրահներուն մէջ :

ՊԱՏԱՐԱԳ ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Այս Կիրակի առաւօտ ժամը 10ին, պիտի պատարագէ եւ քարոզէ Կաթ. պատուիրակ՝

ՍԵՐՈՎԲԷ ԵՊԻՍԿ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Վալանսի եւ շրջանի Հայութիւնը կը հրաւիրուի ներկայ գտնուիլ արարողութեան եւ լսել Եպիսկոպոսին քարոզը :

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Դպրոցասէր Տիկնանց վարժարանի բնամակալութիւնը պէտք ունի ուսանողուհի մը, որ ստացած ըլլայ ֆրանսական երկրորդական կրթութիւն եւ կարենայ դասաւանդել վարժարանին մէջ : Բնակութիւն եւ սնունդ ապահովուած են :

Մանրամասնութեան համար դիմել տնօրէնութեան : 1, Պուլվ. տիւ Նօր, Լը Րէնսի, Հեռ. 927–01,72 :

AU BEAU NOYER

Salles de séjour — Penderies - literie

Chambres - cosys — Cuisires laquées

Salons-tapisserie — Fauteuils-canapes-lit

ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ

ՎՃԱՐՈՒՄՆԵՐՈՒ ՄԵԾ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՁՐԻ ՑԱՆՁՆԵԼԻ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԱՄԷՆ ԿՈՂՄԸ

185, BD J. JAURES

15, AV. A. MORIZET

Boulogne - Billancourt

Métro : MARCEL SEMBAT

Mol. 06-03 et 60-38

ԱՐԵՒԸ բնութեան կուտայ կապոյտ երկինք, կանաչ սար ու ձոր, գոյնզգոյն ծաղիկներ եւ զուարթ լոյս ...

ԱՐԵՒԸ կրնայ ձեր տունն ալ ողողել իր զուարթ լոյսով ու գոյներով եթէ ձեր բնակարանը ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԷՔ, ԶԱՐԴԱՐԷՔ և ՆԵՐԿԷՔ

ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՎ

PEINTURES THOMLAC

16 Bis, Bd. Sébastopol PARIS 4e

Tél. : ARC 26-61 Métro : (CHATELET - HALLES)

136, Rue des Bourguignons

ASNIÈRES - BOIS-COLOMBES

ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ

Մեր սեփական արտադրութիւնը եղող ! ամէնէն արդիական ճաշակով հնարուած առաջնակարգ ներկեր, գոյներու մեծ ընտրութիւն սէնթէթիք եւ վինիլիք պատրաստութիւններու : Նորոյթ իւղաներկեր, պատի սիրուն թուղթեր, ամէն տեսակ լինոլէոմ եւ փլասթիք :

Ձեր բնակարաններուն արտաքին եւ ներքին խնամքներուն համար անհրաժեշտ բոլոր նիւթերը :

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ

52, RUE CHALON. PARIS 12e

64, BLD DE BELLEVILLE, PARIS 20e

166, AV. ARISTIDE BRIAND, PAVILLON-SOUS-BOIS - SEINE

4 BIS, RUE P. V.-COUTURIER, ARGENTEUIL - S. ET O.

18, RUE BRÉZIN, PARIS 14e

24 RUE PAUL VAILLANT-COUTURIER, ALFORTVILLE

48 BIS RUE DALAYRAC. FONTENAY SOUS BOIS

ՅԱՌԱՋ
ՕՐԱԹԵՐԹ
Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE
HARATCH
Directrice : ARPIK MISSAKIAN
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e
Fondé en 1925 Téléph. : PRO. 86-60
R. C. Seine 57 A 2731 C. C. P. Paris 15069-82
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա և Հասարակապետ. տար. 40 Ն. Ֆր., վեց 22Ն. Ֆր.
Արտասահման՝ տար. 50 Ն. Ֆր. Հատը 0,20 Ն. Ֆր.

ՇԱԲԱԹ 23 ՅՈՒԼԻՍ
SAMEDI 23 JUILLET 1960

36րդ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8856 36EME ANNEE Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 16րդ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4657

ԻՐ ԽՕՍՔԸ

ԸՄԲՈՍՏ ՈԳԻՆ

•

Տարեդարձներու տօնակատարութիւնները անիմաստ պիտի ըլլային, եթէ չյիշէինք անոնց ոգին :

Այսպէս, նաեւ, Խանասորի տարեդարձը, որ կը տօնուի, Կիրակի, Փարիզի եւ ուրիշ հայաշատ քաղաքներու մէջ : Պատմական դէպքը տեղի ունեցաւ 1897 Յուլիս 25ին: Մէկ տարի առաջ, արիւնարբու խումբ մը, Թուրքեւքիւրտ, աւազակ ջարդ մը սարքած էր Վասպուրականի համբուն վրայ :

Կ'որոշէն օրինակելի դաս մը տալ անպատիժ : Եւ արշաւախումբ մը կը կազմակերպեն անհամբերութեամբ պատրաստութեամբ : Խումբը կը բաղկանար 250 – 280 ֆետայիներէ :

Կը մասնակցէին ներկայացուցիչներ, ժողովուրդի բոլոր խաւերէն, — բանուոր, գիւղացի, ուսումնական եւ այլն : Մինչեւ անգամ քահանայ :

Կազմակերպումը եւ պատրաստութիւնը բացառիկ հանգամանք ունէին, այդ ժամանակաշրջանին համար :

Մանաւանդ որ, տեղի կ'ունենային չափազանց դժուարին պայմաններու մէջ : Թշնամին մէկ չէր : Ոչ ալ Եւրոպա մը կամ հաստատուն ապաւէն մը ունէին իրենց կռնակը :

Յարձակումը կը կատարուի մեծ յաջողութեամբ : Ձայնը կը հասնի մինչեւ եւրոպական մայրաքաղաքները : Գերման թղթակիցներ անգամ հիացումով կը նկարագրեն արշաւանքը :

Դժբախտաբար ձեռնարկը չունենար այն ջախջախիչ արդիւնքը, որ կը սպասուէր :

Բայց եւ այնպէս, մեծ խանդավառութիւն կը պատճառէ, բարձրացնելով գըլխիկոր, նկուն ժողովուրդի մը բարոյական կորովը :

« Կարկուտ տեղաց », կ'ըսէ երգը, արձագանգելով երկիրէ երկիր :

Ըմբոստութեան, վրէժխնդրութեան, ինքնապաշտպանութեան կարկուտն էր որ կը տեղար Խանասորի դաշտին վրայ, խելքի կանչելով արիւնարբու թշնամին :

Այդ օրէն ասդին, այլապէս յանդուգն ձեռնարկներ կատարուեցան Հ. Յ. Դաշնակցութեան միջոցաւ :

Ըմբոստ ոգին էր որ կը գործէր ամեհի լեռներու մէջ եւ մայրաքաղաքի պողոտաներու վրայ, յանուն ինքնապաշտպանութեան եւ ազատութեան :

Եւ երգերը կայծեր կը ցանէին ժողովուրդի աչքերուն եւ սրտին մէջ :

Ըմբոստացման մարմնացումը, ֆետային, երգեր յօրինել կուտար թշնամիներուն ալ, Քիւրտին եւ Թուրքին :

Տարիներու ընթացքին, զարնուելու, պարելու, «արիւն փաթելու» վարժութիւնը այնքան զարգացաւ որ, ֆետային այլեւս դարձած էր իրական պատուհաս մը ջարդարարներու գլխուն :

Ըմբոստ ոգին միս եւ ոսկոր դարձած էր վերջապէս :

Եւ զարմանալի չէ որ չատեր չէին ուզեր զինաթափ ըլլալ Օսմ. Սահմանադրութեան շրջանին, հակառակ օրուան վարիչներու թելադրութեան :

Որքա՜ն պերճախօս օրինակներ կը յիշէր, աշխատակից մը, Մշեցի Մարգար, երեւութապէս «անկարգ» ըմբոստի մը բերանը դնելով հետեւեալ յայտարարութիւնը. — «Ոչ ոք իրաւունք ունի իմ զէնքերս պահանջելու: Ոչ թէ Կեդր. Կոմիտէն, Կեդրոնական Աստուածն ալ, գայ, նորէն չեմ տար »:

Ըսելու ձեւ մը որ ամբողջ հատոր մը կ'արժէ :

1953 Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՊԵԼԺ ՈՒԺԵՐԸ ՊԻՏԻ ՀԵՌԱՆԱՆ

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ ՄԻԱՁԱՅՆՈՒԹԵԱՄԲ ՔՈՒԷԱՐԿԵՑ ԹՈՒՆՈՒԶ - ՍԷՅԼԱՆ ԲԱՆԱՁԵՒԸ

Լումումպա, Նիւ Եորք պիտի երթայ, Ապահովութեան Խորհուրդի մօտ, Քոնկոյի դատը անձամբ պաշտպանելու համար: Այս առթիւ, պահանջեց որ Ապահովութեան Խորհուրդը իրեն սպասէ : Բայց Համմըրշոլտ ընթացք չտուաւ եւ Ապահովութեան Խորհուրդի նիստը բացուեցաւ, ինչպէս նախատեսուած էր : Վերջին նիստին խօսք առած ու իրենց տեսակէտները պարզած են՝ Թունուզի, Սէյլանի, Խ. Միութեան, Մ. Նահանգներու, Պելժիոյ պատուիրակները եւ Քոնկոյի ներկայացուցիչը :

Թունուզ եւ Սէյլան միացեալ ծրագիր մը ներկայացուցած են : 1) Հրաւիրել Պելժիոյ կառավարութիւնը որ քաշէ իր զինուորները : 2) Ապահովել Քոնկոյի հողային ամբողջականութիւնը : 3) Համըրշոլտ շարունակէ իր աշխատանքները : Առաջարկը ընդունուած է միաձայնութեամբ : Խորհրդային Միութիւնն ալ համաձայն գտնուած ու թեր քուէարկած է : Մոսկուայի ձայնասփիւռը Լումումպայի մէկ ճառը հաղորդեց. — «Պելժ ուժերը կը շարունակեն Քոնկոյի ժողովուրդին դէմ իրենց յարձակումները — ըսած է Լումումպա ըստ Մոսկուայի ձայնասփիւռին — « խառնակիչները » երկրին խորերը կ'երթան եւ բռնութիւններ ի գործ կը դնեն ժողովուրդին դէմ, եւն. : Ճառին մէջ չեշտուած է. — «Խ. Միութենէն օգնութիւն խնդրեցինք որպէսզի փրկենք մեր անկախութիւնը »:

Պելժիոյ Թագաւորը, Պոտուէն, իր կարգին ճառ մը արտասանած է, ձայնասփիւռէն: Նշելէ ետք Եւրոպացիներուն դէմ ի գործ դրուած խժդժութիւնները չեշտած է՝ պելժ կառավարութեան ունեցած մաքուր եւ առաքինի զգացումները. — «80 տարուան ճիգերէ եւ զոհողութիւններէ ետք, կառավարութիւնը որ ունի խորհրդարանին հաւանութիւնը, անկախութիւն շնորհեց Քոնկոյի: Պելժիա կը յուսար որ Քոնկոյի ժողովուրդը ցոյց պիտի տար ինքզինքը կառավարելու որոշ ձեռնհասութիւն: Վստահ եմ թէ այդպէս ալ պիտի ըլլար եթէ երբեք անոնք որոնց յանձնեցինք երկիրը վարելու պաշտօնը, հաւատարմօրէն ընդունէին մեր առատաձեռն օժանդակութիւնը : Դժբախտաբար այդպէս չեղաւ»: Իբրեւ եզրակացութիւն յոյս յայտնեց թէ Պելժիա եւ Քոնկո պիտի շարունակեն գործակցիլ : Առաջին անգամ ըլլալով Պելժիա չտօնեց իր ազգային տօնը (Յուլիս 21) :

Հերթըր, Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարը, մամուլի ասուլիս մը տուաւ ու անդրադարձաւ Գուպայի եւ Քոնկոյի կացութեանց: Ինչ կը վերաբերի Քոնկոյի, Հերթըր դիտել տուաւ թէ կը տարակուսի որ ՄԱԿի դէմ երթալու գինով Խ. Միութիւնը միջամտէ Քոնկոյի մէջ: Լրագրող մը հարցուցած է. — «Ի՞նչ կը մտածէք Խրուշչեւի վերջին սպառնալիքին մասին», Հերթըր պատասխանած է. — «Պլըֆ մըն է ըրածը »: Մ. Նահանգները որոշած են — հակառակ Խ. Միութեան առարկութեան — պահել Քոնկո գտնուող իրենց մասնագէտները: ՄԱԿի ուժերը կամաց կամաց կը հաստատուին Քոնկոյի մէջ : Մարոքցիները Մաթատիի նաւահանգիստին տէր դարձած են : Գրաւած են նաեւ Քոգիլհաթվիլը (Էքուաթորի մայրաքաղաքը) : Սթանլէյվիլ հաստատուած են Հապէշները: Իսկ Ղանացիք՝ Լէօփոլտվիլ: Բազմաթիւ այլ վայրերու տէր դարձած եւ կարգ ու կանոնը վերահաստատած են: Կը թուի թէ կացութիւնը հանդարտած է, բայց, ծանր եւ արիւնահեղ կռիւներ տեղի կ'ունենան Ռուանտա - Ուրունտիի մէջ: Այս անգամ, սակայն, խափշիկ ցեղեր են որ իրարու դէմ կը կռուին: Ռուանտայի ժողովուրդը հանրապետական ձեւի վարչակարգ մը կ'ուզէ հաստատել: Կ'ուզեն Քոնկոյի միանալ : Իսկ Ուրունտիի ժողովուրդը՝ անկախ թագաւորութիւն մը կ'ուզէ հաստատել :

ԼԻԲԱՆԱՀԱՅ ԼՈՒՐԵՐ

*

Ազդակի վերջին թիւերէն կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները. —

« Սեդրաք Տէյիրմէնճեան մահուան դատապարտուեցաւ Պէյրութի Ոճրագործ Ատեանին կողմէ, ընկեր Սիմոն Ցակոբեանի սպանութեան համար: Բայց ատեանը կարգ մը մեղմացուցիչ պարագաներու բերումով, մահապատիժը իջեցուց 20 տարի տաժանակիր աշխատանքի :

« Իր վճիռին մէջ, ատեանը կը հաստատէ ամբաստանեալին տուած մանրամասնութիւնները ոճիրին պարագաներուն մասին: Կուտանք՝ առնելով Լ'Օրիանէն. —

« Քաղաքական հակառակութիւններու պատճառաւ, Սեդրաք Տէյիրմէնճեան (Հնչակեան), 18 Նոյեմբեր 1958ին, ինքնաշարժով կ'երթայ Նահր եւ կանգ կ'առնէ Դաշնակ կուսակցութեան անդամ Սիմոն Ցակոբեանի խանութէն քանի մը մեթր անդին: Ինքնաշարժին ետեւի ձախ դռնէն իջնելէ ետք, Սեդրաք, որուն կ'ընկերանային երեք անձեր, որոնց ինքնութիւնը կարելի չէ եղած ճշդել, կը մօտենայ Սիմոնին եւ զայն կը սպաննէ չատ մօտէն: Յետոյ փախուստ կուտայ :

« Սեդրաք կը գտնեն զոհին երկու տղաքը, զայն փողոցին մէջ անակնկալի բերելով : Եւ, իրենց ատրճանակներուն ըսպառնալիքով, զայն կը փոխադրեն ոստիկանատուն :

« Հետեւաբար, Ոճրագործ Ատեանը Սեդրաք Տէյիրմէնճեանը դատապարտեց մահուան՝ կանխամտածուած ոճիրի համար, բայց անոր պատիժը իջեցուց քսան տարի տաժանակիր աշխատանքի: Ատեանը իրաւասութիւնը ունէր այս թեթեւացումը կատարելու, որովհետեւ Նահրի մուխթարը սպաննուած էր 1958 Նոյեմբերին, այսինքն 16 Փետրուար 1959ի եղած օրէնքէն առաջ, որ պարտադիր կը դարձնէ մահապատիժը՝ դիտումնաւոր մարդասպանութեան պարագային :

« Ասկէ զատ, Սեդրաք 20 տարի պիտի չկրնայ Պէյրութ բնակիլ, 30.000 լ. ոսկի հատուցում պիտի վճարէ իր զոհին ժառանգորդներուն եւ երկու հարիւր լ. ոսկի պետական սնտուկին, եթէ ոճիրին զէնքը չյանձնէ Արդարութեան :

« Վճիռը հազիւ կարդացուած էր, երբ Սեդրաք սկսաւ սպառնալ, հայհոյել եւ պոռչտալ : « Ոճրագործները ազատ կը պտըտին : Սպանողը ես չէի» պոռաց ան :

«Ներկաներուն մէջ նշմարելով Նահրի մուխթարին զաւակներէն մէկը՝ Նուպար Ցակոբեանը, Սեդրաք ցատկեց ամբաստանեալներու առանձնարանէն, եւ կալանաւոր վիճակի մէջ, բռունցքի եւ ոտքի հարուածներով խոյացաւ անոր վրայ :

« Մինչ սարսափահար բազմութիւնը կը փախչէր, ոստիկան - զինուորները, որոնք անակնկալի եկած էին Սեդրաքին հակազդեցութեամբ եւ այն արագութեամբ, որով ցատկած էր առանձնարանէն, վազեցին եւ կրցան զայն զսպել »:

«Տեղական թերթերուն համաձայն, Թիւ 16 Ջոկատի ոստիկանները հինգշաբթիէն ուրբաթ լուսցող գիշեր, Հաճըն մէջ ձերբակալած են Կըլըկ Կիրակոսը (Գուտուզեան), որ Նահրի վերջին դէպքերուն գլխաւոր պատասխանատուներէն մէկը կը նկատուի եւ ղեկավարներէն մէկը՝ ծանօթ խռովարար տարրերուն :

« Կըլըկ Կիրակոսի ձերբակալութիւնը գաղտնի պահուեցաւ ուրբաթ ամբողջ օրը: Վարչապետ Պ. Սաէպ Սալամ, որ Ուրբաթ օր ծանուցած էր կարգ մը ոճրագործներու ձերբակալութիւնը Նահրի մէջ, մերժած էր անուններ տալ: Կըլըկ Կիրակոսի ձերբակալութիւնը յայտնի եղաւ շաբաթ առտու :

« Ըստ «Լ'Օրիան»ի, Կըլըկ Կիրակոս չահեկան տեղեկութիւններ տուած է Նահրի փախստականներուն մասին եւ յանձնուած է Զինուորական Ատեան, ուր տեղի պիտի ունենայ անոր դատավարութիւնը :

« Լը Սուար թերթին համաձայն, Կըլըկ Կիրակոս Ուրբաթ ամբողջ օրը հարցաքննուած է պետական իշխանութիւններուն կողմէ: Շաբաթ առտու, զայն ոստիկանական ճիփով մը տարած են Հաճըն, Զարչափըղեւ Խալիլ Պետեւի Թաղերը, որպէսզի ցուցմունքներ ընէ: Այս «շրջապտոյտ»ի ընթացքին է որ ան տուած է չահեկան տեղեկութիւններ՝ Նահրի փախստականներուն մասին, որոնց ձերբակալութիւնը մօտալուտ կը նկատուի Կըլըկի տուած տեղեկութիւններուն հետեւանքով :

« Իսկ «Լը Ժուռ»ի համաձայն, դատական քննիչ Պ. Ժոզէֆ Ֆրէյհա ձեռնարկած է Նահրի միջադէպերու խնդրին քննութեան: Պ. Ֆրէյհա այս առտու ձերբակալեալները պիտի ենթարկէ առաջին հարցաքննութեան մը: Նոյն թերթը կը յայտնէ թէ, ըստ պաշտօնական անձնաւորութեան մը, այդ միջադէպերուն հետ կապ ունեցող քառասունի մօտ անձեր ձերբակալուած են: Ուրիշներ կը հետապնդուին Շրջան Ջոկատին կողմէ »:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՕԳՈՍՏՈՍ 1էն սկսեալ զգալի յաւելում մը պիտի կրեն օթօպիւսի եւ մեթրոյի տոմսերուն գիները: Քառնէին (մեթրօ) Բ. կարգ երեք ֆրանքէն պիտի բարձրանայ 3.70ի, Ա. կարգ 4.50էն 5.60ի: Շաբաթական տոմս 1.60էն 3 ֆրանքի: Օթօպիւսներու գիները կը բարձրանան նոյն համեմատութեամբ: Ճամբու ծախքի ամսական հատուցումը զոր գործատէրը կը վճարէ (8 Ն. Ֆ.) հաւանաբար բարձրանայ 16 Ն. Ֆ., ինչ որ անխուսափելի յաւելումի մը դուռ պիտի բանայ :

ՓԱՐԻԶԻ խորհրդային դեսպանը 20 վայրկեան տեւող տեսակցութիւն մը ունեցած է վարչապետ Տըպրէի հետ :

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1էն 5 պիտի արձակուին այն երիտասարդները որ կը պատկանին 58 1/Գ զօրամասին :

ԱՇԽԱՐՀԻ առաջին կին վարչապետը եղաւ երիտասարդ այրի մը՝ Տիկին Սիրիմա Պանտարանայիք որ կը ստանձնէ Սէյլանի կառավարութեան ղեկավարութիւնը ինչպէս նաեւ արտաքին եւ պաշտպանական նախարարութիւնները: Ամուսինը՝ նախկին վարչապետ սպաննուած է :

ԹՐՔԱԿԱՆ կառավարութեան երեք անդամներ Փարիզ կը գտնուին մասնակցելու համար տնտեսական համագործակցութեան եւրոպական կազմակերպութեան ժողովին: Արտաքին նախարար՝ Սելիմ Սարփէր ինչպէս նաեւ ելմտական եւ առեւտրական նախարարներ՝ Էքրէմ Ալիքան եւ Ճիհան Իրէն, Կիւրսէլի կառավարութեան առաջին անդամներն են որ արտասահման կ'երթան :

ԻՍՐԱՅԷԼ ձերբակալեց իր ամէնէն ականաւոր բնագէտը, Փրօֆ. Քուրթ Զիթթէ որ Հայֆայի բնագիտական հիմնարկութեան տնօրէնն էր: Կ'ամբաստանուի իբրեւ լրտես :

Յայտնի չէ որ որո՞ւ հաշւոյն կ'աշխատէր :

ՓԱՆ ՏԱՐԻ ԱՌԱՋ

1940 Յունիս 24ին Յուլիս մէկ, Ֆրան – սա կը սոխուէր զինադադար կնքել , Ֆրանսական բանակը տեղի տուած էր գերման մեքենաղէն ուժերուն առջեւ, հազարաւոր սաթարպիրներ լքելով տուն եւ կալուած, խուժեր էին հարաւի նահանգ – ները. երկիրը սարսափի մէջ էր, բովան– դակ երկրին մէջ զրօշները կէս բացուած էին, սուգի մէջ էր ժողովուրդը: Հիթլէր չանթահարիչ յաղթանակը կ'աւետէր գերման ժողովուրդին, որպէս «պատմու– թեան մեծագոյն յաղթանակներէն մէկը»:

Մառեչալ Փեթէն կ'արդարացնէր զին– դուլը, որովհետեւ « կարելի չէր պատե– րազմը շարունակել» եւ կը մխիթարէր հայրենակիցները, որովհետեւ «Ֆրանսա– յի մեծ մասը պիտի կառավարուի Ֆրան– սացիներէ »:

Գերման բանակները զրաւած են հիւ – սիսային ծովէն Ատլանտեան ամբողջ ծո– վեզերքը՝ Նորվեկիա, Հոլանտա , Պել – ժիա, Ֆրանսայի Արեւմուտքը՝ մինչեւ սպանական սահմանը, Փիրենեանները : Գերմանիա ծովային պատերազմ պիտի մղէ անգլիական կղզիներուն դէմ :

Կորսիկաւոր մնաց Տէօնքէրքի պար – պումը: Գերման բանակը չպաշարեց նա – ւահանգիստը եւ անգլիական բանակը ա – րագօրէն քաշուեցաւ Անգլիա: Մառեչալ Փեթէն յաւով յայտնեց, թէ ընդարձա – կածաւալ կայսրութիւն մը անհրաժեշտ ուժը հաւաքած է բերած չէր ռազմաճա – կատ: Այժմ Անգլիա ծովէն ու ցամաքէն պաշարուած կը մնար: Երեսփոխանական ժողովը վարչապետ Զըրչիլի առաջարկու– թեամբ ընդհանուր զօրաշարժ կը հռչա – կէր, ճակատագրական պայքար մը պիտի սկսէր գերման ծովային եւ օդային ուժե– րուն դէմ, ցամաքահանումի մը կարելի– ութիւնը մխրճ մտահոգած էր երբեմնի ծովային նախարար Զըրչիլը, ինչպէս Անգլիոյ վարիչները «Անպարտելի Արմա – ատա»ին արշաւանքէն ի վեր :

Գերման ծովակալ Րէյտը Անգլիա ցա – մաքահանումի մը ծրագիրը պատրաստած էր 15 Նոյեմբեր 1933էն ի վեր: Ծովային ուժերը կեդրոնացած էին Անգլիոյ չուրջ, զինադուլին կազմ ու պատրաստ էին : Գերմանիա աննախընթաց փորձ մը պիտի կատարէր, Անգլիա պիտի դիմադրաւէր իր պատմութեան ամէնէն ողբերգական եւ անդոհական շրջանը, որովհետեւ բանակը ակար էր, օդանաւորդութիւնը անպատ– րաստ :

Գերման ծովակալը Հիթլերի կը ներկա– յացնէր ցամաքահանումի ծրագիրը, կը բացատրէր մանրամասնութիւնները , կը հաւաստէր կարելիութիւնը, կղզիներուն զրաւման փառքն ու առաւելութիւնները : Գերմանիա այսպէս յաղթած պիտի բլար արեւմտեան երկու մեծ պետութեանց եւ պիտի դառնար բացարձակ, անվիճելի տէրը Արեւմտեան Եւրոպայի :

Հիթլեր կը մերժէր ցամաքահանումը : Անգլիան ընկճելու համար օդային ամբա– կոծումը պիտի բաւէր : «Անգլիոյ ժողո – վուրդը բարոյալքուած է արդէն ձը – րանապի պարտութեամբ, կղզիացած է , քիչ առենէն յուսահատութեան պիտի մղ– ուի եւ անձնատուր պիտի բլլայ »: Հիթ – լեր կարեւորութիւն չէր տուած Զըրչիլի ճառին եւ ընդհանուր զօրաշարժին : Գերման բանակն ունէր 3500 օդանաւ եւ փորձ – օդանաւորդներ : Անգլիոյ օդա – յին ուժը կը բաղկանար երկու հարիւր հալածիչներէ եւ մարզուած օդանաւորդ– ներէ :

Օդային ուժերու հրամանատար կէօ – րինկ, աւելի ազդեցիկ Հիթլերի մօտ քան ծովակալը , յաղթութեան փառքը կ'ու – զէր վերապահել օդային ուժերուն :

Գերման սաւառնակները յարձակումի կ'անցնէին, իւրաքանչիւր յարձակումին կարեւոր կորուստներ կրելով : Յարձա – կումները կը չարունակուին Օգոստոս – Սեպտեմբեր – Հոկտեմբեր 1940ին: Գեր – ման օդային ուժը հետզհետէ կը տկարա– նայ, անգլիական ընդդիմութիւնը չարու– նակ կը զօրանայ: Անգլիացիները կորուի կերպով կը պաշտպանէին երկիրը, հակա– յարձակողականի կ'անցնէին, օդանաւա – յին կեդրոնները կը ռմբակոծէին :

Գերմանները չկարողացան իրենց կո – րուստներուն եւ անգլիական դիմադրու – թեան դաղտնիքը գտնել : Գաղտնի սպա – սարկութիւնները տեղեկութիւն չունէին որ Անգլիա նորահնար զործիքներ դեւե – ղած էր սահմաններուն վրայ, որոնք կը նշմարէին օդանաւերու վերելքը եւ ժա – մանակէն առաջ դիմադրութեան կ'անց – նէր անգլիական օդանաւային ուժը : Այդ նորահնար զործիքները կը կոչուին ռա – տար: Հոյլ մը հերոսներ ջախջախեցին գերման օդային ուժը, չնորհիւ ռատարի օդնութեան :

Գերման սպայակոյտը տեղեակ էր մի– այն Անգլիոյ զինուորական տկարու – թեան, անակնկալ մըն էր դիմադրութիւ– նը : Կը յուսար յուսալքել Անգլիոյ ժողո– վուրդը օդային ռմբակոծումներով, բայց ինք յուսահատեցաւ: Հիթլեր ըմբռնեց , որ պաղարիւն, կորովի տէր ժողովուրդի մը հետ զործ ունի, որ բարոյալքուելու հակամէտ չէ: Անգլիա կարկեղոն մը չէր, առեւտրական կեդրոն մը միայն, թէեւ փիւնիկեան քաղաքն ալ յուսահատական դիմադրութիւն ըրաւ :

Գերման բանակները անշարժ կը մնա – յին, Մորհրդ. Միութիւն ամրացնելու համար իր արեւմտեան սահմանները , Ռումանիայէն կը պահանջէր Պեսարա – պիան, 1920 Հոկտեմբեր 28էն ի վեր մի– ացած Ռումանիոյ: Մորհրդ. Միութիւն կը զրաւէր Պալթեան երկիրները, կը զը– բաւէր Պեսարապիան եւ Պուքովինը (1940 Յունիս 15 – 29): Ռումանիա գերման բանակը կը հրաւիրէր (7 Հոկտեմբեր 1940): Մորհրդ. Միութեան արտաքին զործավար Մոլոթով նոր պահանջներ կը ներկայացնէր Պերլինի մէջ՝ Ֆիւրերին , որ առիթի կը սպասէր արեւելեան բա – նակները չարժման մէջ դնելու համար :

Յաջորդ տարի գերման յարձակողակա– նը կը սկսէր Մորհրդ. Միութեան դէմ :

ՏՈՄՍԵՐ

ԵՐԲ ԽՈՉԻ ՄԻՍ ՈՒՏԷ...

*

— Դպրոցը, թուաբանութեան եւ աչ – խարհագրութեան դասերուն, մինչ, վերօ կ'առնէի ... Մեծցայ, չուխայ եցայ ու միայն այն առեն սորվեցայ որ երկուքը երկուքին վրայ դնես՝ չորս կ'ըլլայ եղեր ... Արդէն, այդ չափն ալ կը բաւէր խա– նութ բանեցնելու համար ... Բայց, այս վերջերս հաշիւս, նորէն, տակնուվրայ ե– ղեր է ...

— Ի՞նչ հաշիւ ...

— Անկախ ազդերուն հաշիւը, անոնց համբանքը ...

— Քեզի՞ ինչ ... Բայց քանի որ կը հե– տաքրքրուիս, ես քեզի տամ , դրէ — աշխարհի մէջ, այսօր, կայ միայն հինգ, վեց անկախ պետութիւն ...

— Սխալ ըլլալու ես ... Միայն Միաց– եալ Ազդերու Պալատին մէջ 82 անկախ – ներ աթոռ ունին... Այս թիւը օրէ օր կ'աճի ... Ինչպէ՞ս կրնաս ըսել թէ հինգ վեցէն աւելի չեն...

— Ես քեզի տուի աշխարհի ճակատա – գիրը վարողներուն հաշիւը :

— Հիմա, հասկցայ... Բայց իմ ըսե – լիքս ուրիշ բան էր ... Իմ ըսելիքս ան է որ տասը, տասնըհինգ տարի է, ամէն օր, անկախ պետութիւն մը կը ծնի ... Ահա – սահմկ ատոնց հաշիւն է որ չեմ կրնար պահել ...

— Ես քեզի տամ ... 1947էն սկսելով , անկախութիւն ունին, դրէ, Հնդկաստա – նը, Իսրայէլը , Նէփալը, Սէյլանը , Փա– քիստանը, Ինտոնէզիան, Փիլիպպեան , երկու Վիէթ – Նամները , Լաոսը, Քամ – պոճիան, Լիբանանը, Սուրիան, որ հին մաս կը կազմէ Արաբական Միացեալ Հանրապետութեան, Յորդանանը, Մաթ– քը, Թունուզը, Լիբիան, Մալայեան , Կեպրոսը, Ղանան, Նիկերեան, Ֆրանսա– կան Կինէն, Մաւրիտանիան, Թոկոլէն – տը... Կարծեմ, այսքանը կը բաւէ .եր– դում չեմ ըներ որ այս ցուցակս ամբող– ջական է , մաքէս ըսի ...

— Ի հարկէ ամբողջական չէ ... ես իմ տկար հաշիւովս , երկու հատ կրնամ ա– ւելցնել այդ ցուցակիդ վրայ ...

— Աւելցուր նայիմ ...

— Պելժիական Քոնկօ եւ Բրիտանա – կան Սոմալին ...

— Վայ, աստո՞ղք ալ անկախութիւն բա– տացան.... Ե՞րբ ստացան :

— Երկու չաբաթ առաջ... Լրագիր հա– նողը ե՞ս եմ թէ դուն ես... Բանէ լուր չունիս ... Այո, սիրելի բարեկամ , եր– կու չաբաթ առաջ Քոնկօն ալ անկախ ե– ղաւ, Սոմալին ալ ...

— Կը չնորհաւորեմ ...

— Անոնք քու չնորհաւորութեանդ չեն սպասեր ... Բայց քանի որ խօսք բաց– ուեցաւ , քեզի երեք պզտիկ հարցումներ բնեմ , պատասխանէ ...

— Կրնա՞մ, կ'ըսես ...

— Փորձէ ... Առաջին հարցում : Այս « անկախացած »ներուն մէջ, կա՞յ մէկ հատիկ ազգ, որ մինչեւ 1945, Մոսկոփն հպատակ եղած բլլար ...

— Չկայ ...

— Ուրեմն, կը նշանակէ որ Մոսկոփ ը– ստած մարդ, մարդու անկախութիւն չի տար ...

— Ո՛չ միայն չի տար, այլեւ եղածն ալ ձեռքէն կ'առնէ ... Գրէ անունները այդ խեղճերուն — Հայաստան, Ազրպէյճան , Վրաստան, Լիթուանիա , Լաթվիա, Ես– տոնիա; Լեհաստան, Ռումանիա, Չեխո – սլովաքիա, Հունգարիա , Պուլկարիա :

— Լաւ , երկրորդ հարցում — այս ան– կախութիւնները տուողներուն անուններն ալ գիտե՞ս ...

— Գիտեմ — Ամերիկա, Անգլիա, Ֆր– անսա, Հոլանտա, Պելժիա... Հինգն ալ « իմպերիալիստ , կապիտալիստ , կեղ– տոտ բուրժուա, նացիոնալիստ »...

— Պզտիկներուն անկախութիւնը անոնց ձեռքէն առնողի՞ն անունը ...

— Մորհրդային Միութիւն ...

— Ազէկ... Հիմա վերջին հարցում — Ղանան, անկախ եղաւ, Քոնկոն անկախ եղաւ, Սոմալին անկախ, եղաւ, վաղը միւս օր ալ, կարծեմ, Զուլուները անկախ պիտի բլլան... Մե՞ր երեսը երբ պիտի նային՝ ասոր անոր անկախութիւն տուող բարեսէրները ...

— Ըսեմ ... Այն օրը, երբ մեր կաթո– դիկոսները փեսայ բլլան, Հրեաները Իսրաէլի մէջ ուտէ եւ ճչայ Իւլ Իսլամը դինի խմէ ...

ԵԻՐՈՊԱՑԻ

ՀԱՅ ԶԻՆՈՒՈՐԸ

Ճարմար առիթ չի եղել: Այն խօսքերը, որ ես պիտի ասեմ, դուցէ տարօրինակ թուան ... Մոայլ յուշեր են: Կարճ կ'ա– սեմ, ուզում եմ սիրտս բանալ ձեր ա – ռաջ :

— Խօսէք, խօսէք ... — ասացի ես, չկարողանալով թաքցնել հետաքրքրու – թիւնս :

— Սրանից վեց տարի առաջ, երբ լրա– գաւ Վասիլիս մէկ տարին, այդ օրը զու– գադիպեց զժբախտ մի դէպքի, եւ քանի դեռ ես կենդանի եմ, երբէք չեմ մոռա – նայ : Չեմ մոռանայ աչնան ցրտաշունչ այն առաւօտը... Այն ժամանակ ես դեռ դնդապետ էի Ֆինլանտական ճակատում: Եթէ դուք եղել էք այն կողմերը, դիտէք Ֆինլանդիայի հողը, անվերջ ճահիճներն ու եղեգնուտի լայն տարածութիւնները , անհամար լճերն ու թաւ անտառները : այն օրերին ամէն քարի տակ ականներ էին պայթում, դարաններուն դնդակներ էին սուլում : Ճանապարհները դարձել էին անանցանելի, անխուսափելի մահուան որոգայթներ :

Կանաչազարդ լերան լանջին ծուարած Ֆինլանդական դիւղը, որ զրաւել էր իմ դումարտակը, ամբողջովին բռնուած էր կրակի հրեղէն լեզուներով: Ասես հրկիզ– ուած հողի ընդերքից բոցը ամեհի վշշո– ցով բարձրանում ու ճարճատիւնով լա – փում էր ամէն ինչ: Հեղձուցիչ խանձա – հոտը տարածուել էր ամենուրեք : Թշնա– մին խուճապելով կրակին էր յանձնել այդ փոքրիկ դիւղը: Գումարտակը յոդնաբեկ անցնում էր դիւղի միակ քիչ թէ շատ լայն փողոցով : Բանն այն է, որ հէնց այդ օրը կենդրոնական սպայակոյտում ինձ յանձնել էին մի հեռագիր , որով իմ զոքանչը տեղեկացնում էր, թէ իմ վո – վան արդէն մէկ տարեկան է, առողջ ու կայտառ մի մանուկ : Ստացայ այդ ու – րախալի լուրը, ու ինձ այնպէս թուաց , որ Վովան ծնուել էր հէնց նոր, այդ ա – ռաւօտ ...

Սեւաստի Ստեպանիչը բաժակը ձեռ– քին առժամանակ լռեց :

— Իմ գումարտակում մի հայ զինուոր կար, — կնճիռները ճակատին հաւաքե – լով շարունակեց Սեւաստի Ստեպանիչը: — Հասակով նա փոքր էր, չէր կարելի դեղեցիկ համարել, բայց դուրեկան էր, պարզ, չիտակ դէմքով: Նա լայն բերան ունէր, նեղ ճակատ ու առոյգ, խոշոր սպիտակ ատամներ: Ընկերները յաճա – խակի կատակում էին, «լօքօ» էին ան – ուանում, ձեռք առնում : Նա ոչ բարկա – նում էր, ոչ էլ բողոքում , միայն մեղա – ւոր ժպտում էր: Մեսրոպեանը մեր գու– մարտակի խոհարարն էր: Մշտական բա – նի վրայ, լուակեաց ու աշխատասէր : Զինուորները նրան անկեղծ սիրում էին : Նա հնարագէտ էր: Շատ սուղ մթերքնե – րից զարմանալի համեղ ճաշեր էր պատ – րաստում: Իր զործը մխուռ պիտէր... Մի օր, երբ մենք ուղեւորւում էինք հերթա– կան արշաւի, նա աննկատելի մօտեցաւ ինձ, իր հասա, թաւ ձայնով կամացուկ խնդրեց .

— Ընկեր հրամանատար, թոյլ տուէք··

— Աւա, Մեսրոպեան :

— Թոյլ տուէք՝ այսօր ձեզ հետ գալ··· Շատ եմ ցանկանում :

Ես զարմացած նայեցի նրան, նա կար– ծես ամաչեց ու զլխայ, որ դիմեց ինձ : Նա իմ հայեացքում կարդաց մերժում···

— Իսկ ո՞վ պիտի կերակրի մեզ, դու մտածե՞լ ես այդ մասին: Առանց քեզ ո՛ր օդնականները ոչինչ չեն կարող անել : Խոհանոցը նոյնպէս ճակատամաս է ...

Նա զլուխը խոնարհեց ու ոչինչ չասաց : Նրա սեւ, վառվռուն աչքերը մի այնպիսի խոր անձկութեամբ նայեցին արդէն պատ– րաստի մարտական չարքերին, որ ես քիչ էր մնում փոխէի որոշումս : Հապաւ զըս– պեցի ինձ: Մեսրոպեանը վարանումով չրջուեց ու զլխիկոր հեռացաւ դէպի իր միացող դաշտային խոհանոցը : Անցաւ մի քանի օր: Մեսրոպեանն էլ աչքիս չէր երեւում : Միայն այն առաւօտ, երբ մենք չարժւում էինք ամբողջ գումարտակով , ես տեսայ նրան հեռուից, նստած իր երկանիւ խոհանոցին , երասանկները ձգելով՝ նա ընթանում էր լինքնաքաւ ու երջանիկ: Չգիտեմ ինչու՝ մտածեցի, որ Մեսրոպեանը մի վայրում երկար մնալ չի սիրում : Աչնան ցրտաշունչ այդ օրը մեր ճանապարհը երկար էր ու ձանձրանալի : Կէսօրին մենք անցնում էինք ճարճատիւ– նով այրուող մի բաւական մեծ խրճիթի մօտով: Ցանկարծ Մեսրոպեանը յանկարծ չարքերից հեռասպառ վազեց դէպի ինձ : — Ընկեր հրամանատար, ընկեր հրա– մանատար,— տատնապալից բղաւում էր նա :

Ես նրան այդքան յուզուած դեռ չէի տեսել :

— Ի՞նչ կայ, — կանգ առնելով հարցրի ես :

— Այնտեղից,— նա մատնացոյց արեց համատարած բոցերով պարուրուած ու– նակը, — այնտեղից երեխայի լացի ձայն է լսւում :

— Չի կարող պատահել :

— Այս, ընկեր հրամանատար, լսէք ու– շադիր ,— պնդեց Մեսրոպեանը :

Հրամայեցի, գումարտակը կանգ ա– ռաւ: Ազմուկը հետզհետէ զադարեց : Այս անգամ աւելի ուժեղ էր լսւում այ– րուող անակի կատաղի ճարճատիւնը :

ՌՈՒԲԻՆ ԼԻՄՈՆԵԱՆ

(2 Շար·)

"ՓՈՔՐ ԱՍԻՈՅ ՃԱՄԲԱՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ,,

Գերմանիոյ շարժապատկերի յատկա —ցուցած շաբաթը, որ տեղի ունեցաւ Պերլինի մէջ Յունիսի վերջին օրերէն մինչեւ Յուլիսի սկիզբը, առիթ տուաւ մեզի ծանօթանալու Թրքական Համալսարանի կողմէ պատրաստուած փաստանկարին: «Փոքր Ասիոյ ճամբաներուն վրայ» անունը կը ցուցնէ արդէն որ տեղագրական, պատմական եւ ազգագրական բնոյթ պէտք է ունենայ այս շարժանկարին նիւթը: Այնտեղ ցոյց կը տրուին այն հետքերը զորս թողած են Հռոմայեցիները, Յոյները, Պարսիկներն ու Մակեդոնացիները Թրքական հողերուն վրայ: Շատ մը աւերակներ եւ փլած մեհեան — ներ, քարայրներու մէջ կորսուած մատուռներ, պառկած սիւներ եւ խոյակներ կը յայտնաբերեն հնագարեան անցեալը փոքր Ասիոյ: Տրովադայէն մնացած է խառնշտիկ աւազաբլուր մը, զոր աւենին Շլիման վերագտած էր եւ Ակամեմնոնի գանձը պեղումներով ազատած, զայն վերստին մարդկութեան տեսանելի դարձնելու համար՝ հեռաւոր անցեալի մը պատմական ապացոյցներով:

Այս ամէնքը քաշուած է շարժապատկերի գործիքով, գրեթէ անշարժուն, եւ գերմաներէն բացատրութիւնները տրըուած են բութ ձայնով մը, որ քնաբեր կը հանդիսանայ եւ զարմանալի չէր որ մեծագոյն թատրոնին մէջ հազիւ 90 հոգի մնացին, որոնցմէ շատեր լաւ մը քնացան …

Ընդունինք որ նիւթը տեղագրական եւ պատմական հետաքրքրութեան արժանի ըլլար, բայց իր կատարումը տգէտ է եւ ձանձրացուցիչ: Նկատելի էր մանաւանդ որ այդ Մերձաւոր Արեւելքի հողերուն վրայ Թուրքերէն ալ առաջ ապրող Հայոց երեք հազար տարուան անցեալէն բան մը չկար: Նոյնը նկատած էինք արդէն Պրիւսէլի միջազգային ցուցահանդէսին (1958) Թրքական տաղաւարին մէջ, ուրտեղ Հիթիթներէն անմիջապէս ետք Թուրքերը կուգային …: Թերեւս կարելի է այսպէս չարունակելով գիտութիւնն ու պատմութիւնն ալ յեղաշրջել …:

Շարժանկարին երկրորդ մասին մէջ ցուցադրուած են անկապ տեսարաններ, Տէրվիշներու ծիսական պարեր եւ խաչ — նարածներու հարսանեկան սովորութիւններ: Նոր Թուրքիան չի տեսնուիր այդտեղ՝ զոնէ իր մէկ քանի մեծ քաղաքներով կամ «ճամբաներով», որոնք շինուած են, ինչպէս գիտենք, զինուորական նըպատակներով:

Գ. ՖՐՈՒՆՃԵԱՆ

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻՆ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Վալանսի զաւակ Պետրոս եւ Թագուհի Մաքսուտեանի որդին, Մարսէլ Մաքսուտեան, յաջողութեամբ աւարտած է Լիոնի համալսարանը երբեւ վիրաբոյժ-ատամնաբոյժ: Այս առթիւ ծնողքը 40 Ն. Ֆ. կը նուիրեն «Յառաջ»ին եւ 10 Ն. Ֆ. «Հայ – Բոյժ»ին:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՋԱՆ – ԳԻՒԼՈՒՄ

Տարաթուայ տաք օրը տեղի է տալիս արեւմուտքին: Ծօնականօրէն զարդար — ուած ինքնաշարժները ուրախ ու երջանիկ ուղեւորներով շրջանի տարբեր գիւղերից շարժւում են Ծովաշէն, դէպի Ազատ գետի ստուերախիտ ափերը:

Արդէն երկրորդ տարին է, ինչ Արտաշատի երիտասարդութիւնը կազմակերպուած կերպով նշանաւորում է Ջան — Գիւլում աւանդական ժողովրդական տօնը:

Արագահոս Ազատ գետի ափին ամէն ինչ պատրաստ է՝ հիւրերին ընդունելու համար: Կախուած են ելեկտրական լամպերի բազմերանգ ծաղկեշղթաներ: Երիտասարդներն ու աղջիկները արագ խփում են վրաններ, տարբեր տեղերում կազմակերպւում են երգչախմբեր, լսւում է սրինգների քաղցրահնչիւն ձայնը:

Արտաշատի շրջանի երիտասարդութեան տօնը Մ. Ստեփանեան յայտարարում է բացուած: Բռնկւում է հսկայական խարոյկը: Տարբեր գիւղերի երիտասարդները խարույկի շուրջը սկսում են «Ղադ – ղադ» կատակախինդ պարը:

Միաժամանակ սկսւում են գեղարուեստական ինքնագործունէութեան խմբերի ելոյթները: Այնուհետեւ նրանց լաւագոյն ուժերը հաւաքւում են կենտրոնական հրապարակը, որտեղ տեղի էր ունենում ժողովրդական երգի ու պարի լաւագոյն կատարման մրցութիւնը: Դուին գիւղի մի քանի տասնեակ երիտասարդներ ու աղջիկներ, Ստեփան Խուդոյեանի ղեկավարութեամբ, կատարում են ազգային «Քոչարի» պարը:

Այնուհետեւ մէկը միւսի ետեւից նրանց փոխարինելու են գալիս հայկական երգի, պարի, թատերական ինքնագործունէութեան խմբերը: Կատարւում է «Հարսնատես» եւ նորից փոթորկախինդ «Ղադ-ղադ» պարերը:

Արդէն ուշ գիշեր էր, երբ բոլորը ցրուեցին դէպի իրենց վրանները:

Լոյսը դեռ չէր բացուել, երբ Այգեստանցիների մօտ հնչեց սրինգի դիւթիչ մեղեդին, որին ձայնակցեց թմբուկը: Նորից երեւացին ջան – գիւլումին մասնակից աւելի քան երկու հազար երիտասարդների ու աղջիկների պայծառ, խնդալից դէմքերը, նորից լսուեցին նրանց զուարճալի, ողեշունչ ձայները:

Հեռուից լսուեց, «Կալոսի պոկեն»հարսանեկան պարի մեղեդին: Հանդիսաւոր արարողութեամբ տանում էին «հարսին ու փեսին», «Հարսը»՝ քօղը երեսին, ազգային ճերմակ տարազով եւ «փեսան», որոնք գլխաւորում էին երթը: Նրանց, պար բռնած, շրջապատել էին ընկեր-ընկերուհիները, «նորապսակների» հարազատները:

Ամբողջ օրը շարունակւում էր Ջան – գիւլում աւանդական տօնը: Ամէն կողմից լսւում էր ճան – գիւլում, ջան – գիւլում, ջան, ջան:

Արտաշատի երիտասարդութիւնն այսպէս է նշանաւորում ժողովրդական տօնը:

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱՒԱՌԷՆ

ԼԻՈՆԻ Ց. Կ. ԽԱՉԻ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

Ց. Կապ. Խաչի Լիոնի մասնաճիւղին տարեկան դաշտահանդէսն է Տէսինի ծանօթ դաշտին վրայ: Լիոնցին այս տարի նպաստաւորուած չէ ամառնային օդի տեսակէտով: Մռայլ, ամպամած երկինք ու անձրեւ: Այսօր, անդործ, բնութիւնն ալ բացառաբար կը ժպտի, քիչ մը զուարթութիւն եւ աշխուժութիւն պարգեւելու համար մեր անխոնջ Խաչուհիներուն, որոնց աշխատունակ ոգին ու կորովը չի սպառիր երբեք:

Բուռ մը տիկիններ, համեստ ու աշխատաւոր՝ իրենց առօրեայ հոգերը մէկ կողմ դրած՝ կը կատարեն հանրանպաստ գործեր.— Հիւանդներու եւ անկարներու այցելութիւն, բարոյական ու նիւթական նպաստ, հայերէնի դասընթացք, ուր որ հնարաւոր է, մասնակցութիւն հայրենանուէր ձեռնարկներու եւ իրենց գլխաւոր պարծանքը՝ մանուկներու օդափոխութեան կայանը, ուր ամբողջ մէկ ամիս հարիւրաւոր երախաներ, Ժիւռայի բարձունքներուն վրայ մաքուր օդ, առատ սնունդ, մայրական խնամք ու Հայեցի մթնոլորտ կը վայելեն, ինչպէս յայտարարեց մասնաճիւղին օժտուած քարտուղարուհին Տիկին Գայթանճեան:

Խումբերը բոլորուած են սեղաններու շուրջ: Ցակոբը՝ ինչպէս միշտ, գամուած իր աթոռին վրայ եւ կարծես մոռցած շուրջի ուրախութիւնը, մեղ կը հրամցնէ նորանոր երգապնակներ: Հայաստան աշխարհը կը սաւառնի օդին մէջ: Սէր ու ծիծաղ: Վիշտ ու մշակ: Աշխատանք ու հաւատք ապագային նկատմամբ: Տաղանդաւոր երաժշտագէտ Կ. Ափրիկեանի երգչախումբին երգապնակները մանաւանդ, հպարտութեան ալիքներ կը փոխանցեն սիրտէ սիրտ: Յուզմունք ու կարօտ հայրենիքի:

— Հայկական երգի նման երգ՝ ուրիշ ոչ մէկ տեղ կայ, կը հառաչէնուպար :Ոււբախայիր, կ'ըսէ Խնկիկ, մեներգող՝ 2 Ատղիկներն ալ հայրենակիցներդ են:

— Չէ, սիրելիս, չկան այլեւս Վան, Մուշ, Պարտիզակ, Խարբերդ, Տիգրանակերտ: Անոնք մնացին ողեղէն հայրենիքներ: Անոնց ամբողջութեանը վրայ պէտք է կ'անդնի միակ ու ամբողջական հայրենիքը, իր աւանդութիւններով, իր առնական դիմագիծով: Գոյատեւելու իր ուժեղ կամքով:

Մինչ ժրաջան Խաչուհիները խորոված ու պանդերներ կը սպասարկեն, խօսնակ Յովակիմեան բեմ կը հրաւիրէ «շնորհք» ունեցողները: Կ'երգեն օրիորդ եւ Տիկին Հաբէլեան, Տիկին Կարապետեան: Կ'արտասանէ Տիկին Գայթանճեան եւ փոքրիկն Պաղտասարեան: Լիոնի բեմերուն ծանօթ սիրուած դերասաններ՝ Պ. Պ. Ց. Թորոսեան եւ Ղ. Գայթանճեան, Խնկիկ, Սարգիս եւ ուրիշներ, իրենց «ֆանթէզի»ներով կը զուարճացնեն ժողովուրդը:

Դաշտահանդէսը լաւ էր կազմակերպուած: Մթնոլորտը հաճելի, հայկական: Ապրին Խաչուհիները:

ՆԵՐԿԱՅ ՄԸ

Ց. Գ.— Դաշտին մէջ ակնոցը կորսնցնող հայրենակիցէն կը խնդրուի դիմել տեղւոյս մասնաճիւղի վարչութեան, զայն ստանալու համար:

ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՈՒՆ… ՓՐԱԿԱՅԻ ՄԷՋ

Մէկ քանի տարիներէ ի վեր Փրակայի համալսարանը հաստատած է հայագիտութեան դասընթացք մը, որու կը հետեւին բազմաթիւ չեխ երիտասարդներ եւ ուսուցիչներ: Դասընթացքին վարիչն է համալսարանին փրոֆէսէօրներէն հայագէտ Եարոմիր Էգլիչկա: Հայագիտութեան այս դասընթացքին ծրագրին մաս կը կազմեն հայերէնը, հայ գրականութիւնը, հայ դասական հեղինակներու գործերուն թարգմանութիւնը եւ վերլուծումը: Հայ բազմադարեան մշակոյթին մօտէն ծանօթանալու համար, յաճախ Փրակայէն Երեւան կ'երթան Փրակայի համալսարանին դասախօսները, ինչպէս Փրոֆ. Էգլիչկա, Սկալիչկա, Գոբալիկ եւ Սօուզիկ:

ԿԱԶԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Գրեցինք թէ երկար եւ տքնաջան աշխատանքներէ ետք Բագուի կազը կարելի եղաւ բերել Հայաստանի մայրաքաղաքը, եւ հանդիսաւոր արարողութեամբ մը վառեցաւ «կապոյտ բոցը» մայրաքաղաքին գլխաւոր հրապարակին վրայ: Այժմ աշխատանքներ կը կատարուին՝ կազը բաշխելու համար ոչ միայն հանրային հաստատութեանց, այլ եւ անհատական բնակարաններու:

Կազ բաշխելու մայր ուղի մըն ալ կը մեկնի Արարատի եւ Վեդիի շրջանի գիւղերը: Այս մայրուղին պիտի ունենայ 40 քիլոմեթր երկարութիւն, տարեկան պիտի բաշխէ երկու հարիւր միլիոն խոր. մեթր վառելանիւթ, որմէ պիտի օգտուին Արարատի կրագիւսի գործարանը, կարգ մը գինեգործարաններ: Կազ պիտի ստանան նաեւ Սովետաշէն, Բարձրաշէն, Զովաշէն, Գետաշէն, Դուին, Արովեան գիւղերը եւ գիծին վրայ ինկած այլ գիւղեր: Վառելանիւթի այս նպաստով, Արտաշատ եւ Վեդի պիտի կարենան զարգացնել իրենց արտադրութիւնը: Յառաջիկային կազ պիտի ստանան Ղափանի, Քաջարանի ու Գորիսի շրջանները:

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (44)

ԿԵԱՆՔԸ ՀԻՆ ՀՌՈՄԷԱԿԱՆ ՃԱՆԱՊԱՐՀԻ ՎՐԱՅ

ԺԴ.

Բողոքականներ… ինչպէս էր սաեղծուել բողոքականների համայնքը:

Ով եկեղեցու մի պաշտօնեայից սրտնեղեր, վարդապետից կամ քահանայից, տիրացուից կամ ժամկոչից, գնում էր ժողովարան, աղօթք էր անում եւ «դարձի» գալիս: Մի հիւան կար, որ զծուել էր լուսաւորչական եկեղեցու ժամկոչի կնոջից (նրանք հարեւաններ էին) եւ գնացել, բողոքական դարձել: Անունը Մամբրէ էր: Սովորութիւն էր, որ երբ մէկը բողոքական դառնար, նրան պարոն էին կանչում: Մէկ օրից միւսը Մամբրէ ադրարը դարձաւ պարոն Մամբրէ: Պարոն Մամբրէն ժողովարանում այսպէս էր աղօթում — «Տէր, — ասում էր սուտ լացով, — քու սուրբ հոգիէդ գագեադիով(*) մեր սրտերը վառէ»:

Գերմանացի մր. Էյմանը, որ գոլէջ էր բաց արել մեր քաղաքում եւ եռանդուն պրոպականդ էր մղում քրիստոնեաներին քրիստոնեայ դարձնելու համար, շատ էր հաւանել պարոն Մամբրէին եւ, կանչելով իր մօտ, նրան աշխատանք էր տուել բարձր ռոճիկով, նուիրելով նրան նաեւ իր հնարած շորերը: Յանկարծ մի օր Մամբրէն երեւաց մեր փողոցներում եւրոպական շորերով, օսլայուած օձիկով եւ փողկապով: Եթէ հռովմէական տոկա հագնէր մէկը, այնքան տարօրինակ պիտի չթուար: Շորերը պարտադրեցին նրան, որ մեծ բեխերը փոքրացնի: Փոքրացրեց:

Մի կիրակի, ժողովարանից յետոյ, պարոն Մամբրէն ապուշացած կերպարանքով (այդպիսի ապուշ կերպարանք ստանում էին ժողովարանից դուրս եկող բողոքականները, իբր թէ մաքրւում էին մեղքերից) մտնում է մր. Էյմանի առանձնասենեակը, եւ թախծոտ շեշտով սկըսում.

— Մր. Էյման, շատ կը ցաւիմ, որ հայ ծնուած եմ:

Մր. Էյմանը առանց մէկ երկու ասելու, տեղն ու տեղը թքում է պարոն Մամբրէի երեսին եւ դուրս վռնտում, իսկ առաւօտեան նրա առաջին գործն է լինում հեռացնել Մամբրէին աշխատանքից:

Պարոն Մամբրէն բոլորովին այլ բան էր ակնկալում. նա համոզուած էր, որ մր. Էյմանը պիտի շոյի նրա «ցաւը» եւ աւելի առաջ քաշի: Հիւանը մի քանի շաբաթ էլ եռանդուն աղօթեց ժողովարանում, բայց մր. Էյմանը նրան ետ չվերցրեց: Տեսնելով, որ բողոքականներից այլեւս յոյս չկայ, պարոն Մամբրէն, հին արհեստաւորի շորերը հագած, վերադարձաւ լուսաւորչական եկեղեցի: Նրա առաջին անգամ եկեղեցում երեւալը տեսարան էր — ամբողջ պատարագի տեւողութեան՝ բարձր եւ անձոռնի հեկեկում էր, աղօթում, կռանում, գետնի կարպետը համբուրում, բարձրաձայն աղաղակելով. «Տէր, մեղայ, մեղայ, իշութիւն ըրի, ներէ»:

Պատարագից յետոյ, հանդիսաւոր կերպով, Մամբրէն հաշտուեց ժամկոչի եւ նրա կնոջ հետ, ներողութիւն խնդրելով: Մր. Էյմանից ստացած շորերը նուէր տըւեց մի գիւղական վարժապետի, բաց արաւ իր նախկին կրպակը, բեխերն սատացան առաջուայ պատկառելի ձեւը եւ երախտագիտութեամբ ընդունեց իր նախկին յաճախորդներին:

Երբեմն, երբ չար կատակի համար, նրան պարոն Մամբրէ էին ասում՝ Մամբրէն խնդրում էր. «Մ'ըսէք, մարմինս փուշ փուշ կ'ըլլայ»:

ԺԴ.

Մենք մի ազգական ունէինք, շատ հեռաւոր ազգական, որին Մանուկ փեսայ էինք անուանում: Եւ ոչ միայն մենք, այլ ողջ քաղաքը նրան Մանուկ փեսայ էր կանչում:

Մանուկ փեսան չափազանց նիհար, ոսկրոտ, բարձրահասակ, շատ փոքրիկ, կապոյտ եւ խորն ընկած աչքերով մի մարդ էր: Նրա աչքերն այնքան էին փոքըր, որ հօրաքոյրս ասում էր — «մախաթով են ծակեր»:

Ամէն անգամ, երբ Մանուկ փեսան յայտնւում էր մեր տանը (պէտք է ասել, որ շատ քիչ էր գալիս), տան հասակաւորները խէթ աչքերով էին նայում եւ նրանից բացարձակապէս ֆիզիքական սարսափ էին զգում:

Հօրաքոյրս միշտ ասում էր.

— Գէորգէ գէոռը եկաւ …

Մանուկ փեսան կարեւորութիւն չէր տալիս այդ խօսքերին եւ նայուածքներին, ընդհակառակն, քթի տակ մանրիկ ժըպտում էր եւ՝

— Հը՞, ինտո՞ր էք, աղէ՞ք էք,— հարցնում էր:

Ոչ ոք չէր պատասխանում:

ՎԱՀԱՆ ԹՈՒԹՈՎԵՆՑ

(Շար.)

(*) Նուրբ:

Այրի Տիկին Թեւանեան եւ զաւակները՝ ժաքլին, Կիւրեղ եւ Կարապետ ցաւով կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն եւ հօր՝

ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆԻ

կսկծալի մահը, որ տեղի ունեցաւ Յուլիս 20ին, Քլինիք տը Փասիի մէջ :

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այս Երկուշաբթի (Յուլիս 25) ժամը 10·30ին, Փարիզի Ս· Յով· Մկրտիչ եկեղեցիին մէջ :

Մասնաւոր մահազդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբրեւ այդ նկատել :

Պ· Գաբրիէլ Համբարձումեան, Տիկին Լիւսի Համբարձումեան, ինչպէս նաեւ ընտանեկան բոլոր պարագաները եւ բարեկամները ցաւով կը ծանուցանեն իրենց սիրեցեալ քրոջ եւ ազգականին՝

ՄԱՌԻ ՄԱՂԱՔԱՃԵԱՆԻ

կսկծալի մահը, որ տեղի ունեցաւ Չորեքշաբթի առաւօտ, յետ կարճատեւ հիւանդութեան, իր բնակարանը՝ 218 Րիւ տը Կուրնել :

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այս Երկուշաբթի ժամը 14ին Փարիզի Ս· Յով· Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ, ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի Թոնի սու Պուայի գերեզմանատունը, ամփոփուելու համար իր ընտանեկան դամբարանին մէջ:

Մասնաւոր մահազդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբրեւ այդ նկատել :

Կը խնդրուի ծանուցանել՝

ՏԻԿԻՆ ՏԻՐՈՒՀԻ ԲԱԳՈՍԵԱՆԻ

մահը, որ տեղի ունեցաւ Հինգշաբթի գիշեր :

Յուղարկաւորութեան մանրամասնութիւնները՝ յաջորդով :

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ

Ընկեր Գրիգոր Փափազեանի ամուսնութեան առթիւ, ընկեր Եդուարդ Մալեան հարիւր Ն· Ֆ· կը նուիրէ Հայ Մշակոյթի տան :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»ը 8 Հոկտեմբեր, Շաբաթ ժամը 21էն մինչեւ առաւօտ, Հինգերորդ Թաղամասին քաղաքապետարանի շքեղ սրահներուն մէջ :

ՊԱՏԱՐԱԳ ՇԱՒԻԼԻ ՄԷՋ

Այս Կիրակի առաւօտ Վարդավառի առթիւ հանդիսաւոր պատարագ Շաւիլի մատրան մէջ:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Վալանսի մէջ Հերոսներու օրը, 31 Յուլիսին, Կիրակի օր: Մանրամասնութիւնը յաջորդով :

« ՅԱՌԱՋ » ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Միացեալ Նահանգներէն Պ· Պաղտասար Սուքոյեան մէկ տարեկան Յառաջ կը նուիրէ իր զարմիկին՝ Պ· Փիէր Աբրահամեանի (Ռոման) :

ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Մարսէյլէն ուղղակի Օտեսա, կամ աշխարհի որեւէ կողմէ նաւով, օդանաւով, երկաթուղիով, որեւէ ընկերութեամբ եւ նոյն գիներով :

Վճարումը՝ հոս կամ արտասահման: Կ'ապահովենք վիզայի գործողութիւնները ձրի, կ'ապահովենք նաեւ տեղերը ձրի :

Դիմել՝

ԺԱՆ-ԵՂԻՇԷ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆԻ

որ 35 տարուան փորձառութիւն ունի:

AMERICAN LLOYD

48, RUE DE LA RÉPUBLIQUE
MARSEILLE
Tél. : 20-47-22

Ամէն դիւրութեան համար, ամէն տեղէ դիմել Մարսէյլի հասցէին :

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ՄԵԿՆՈՂ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր ընթերցողներուն արձակուրդի ամիսները, արձակուրդի շրջան է նաեւ թերթին առաքումով զբաղող մեր պաշտօնեաներուն համար՝ որոնց կարգաւ բացակայութիւնը զգալի կերպով կը դժուարացնէ մնացողներուն առօրեայ աշխատանքը :

Կը խնդրենք մեր ազնիւ բաժանորդներէն որ, արձակուրդի առժամեայ հասցէի փոփոխութեան համար, նախընտրաբար հանին դիմել որեւէ թղթատարական գրասենեակ :

Ընթացիկ պարզ եւ ձրի գործողութիւն մըն է, որուն գործադրութեան համար պէտք է լեցնել տեղւոյն վրայ տրամադրելի՝ հետեւեալ խորագիրով դեղին թուղթը · —

Formulaire No 755-A — ORDRE DE RÉEXPÉDITION
(Changement d'adresse temporaire)

Կանխաւ շնորհակալութիւն մեր բաժանորդներուն որ պիտի ուզեն այդ ձեւով դիւրացնել մեր գործը :

Բացառաբար մեր խնդրանքը գործադրելու անկարելիութեան մէջ գտնուող բաժանորդներուն համար, հասցէի փոփոխութեան ծախքն է՝ 2·50 Ն· Ֆ·, կանխաւ վճարելի :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Տարօն – Տուրուբերանի Հայր· Միութիւնը կը հրաւիրէ բոլոր հայրենակիցներն ու բարեկամները որ ներկայ ըլլան այս Կիրակի առաւօտ (Վարդավառ) Փարիզի Հայոց եկեղեցւոյ մէջ կատարուելիք պատարագին եւ հոգեհանգստեան պաշտօնին ի յիշատակ մեր բիւրաւոր նահատակներուն, որոնց ոգեկոչումը պիտի ընէ բարձրաստիճան եկեղեցական մը :

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

Կրօն· Ընկերակցութեան վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ՝ այս Կիրակի, տօն Վարդավառի, կը պատարագէ ու կը քարոզէ Զուիցերիայի հայ հոգեւոր հովիւ Տ· Օշին վրդ· Նիկոլեան: Երգչախումբի բազմաձայն երգեցողութիւն՝ ղեկավարութեամբ Պ· Վ· Սարգսեանի: Մեռելոցի առիթով հոգեհանգիստ՝ ընդհ· նընջեցեալներու յիշատակին: Շաբաթ իրիկուն «Լոյս զուարթ»ով նախատօնակի արարողութիւն :

ՀԱՅ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ ՕՐԸ
ԽԱՆԱՍՈՐԻ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ԱՌԹԻՒ

Շաւիլի անտառին մէջ

(Գերեզմանատան մօտ)

Այս Կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ, հովանաւորութեամբ Փարիզի Հ· Յ· Դ· Շրջ· կոմիտէի, նախաձեռնութեամբ Շաւիլի Արզութեան խումբին :

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ.— Բարձրախօս, երգ, արտասանութիւն եւ պար:

Մատչելի պիւֆէ :

Առաւօտուն Շաւիլի հայ նորաշէն եկեղեցիին մէջ պատարագէն յետոյ հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարուի, բոլոր հայ հերոսներու եւ մասնաւորապէս վրիժառու հայորդիին ողբացեալ՝

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԷՀԼԻՐԵԱՆԻ

Յիշատակին

Անձրեւի պարագային ընկերահամականան խնջոյք :

Հայ դպրոցի սրահին մէջ Րիւ տէ Թըբուա, Շանթիէ – Շաւիլ :

Շոգեկառք Սէն Լազարէն, Օթօպիւս 171 Փոն տը Սէվր Շաւիլ, իջնել Փիւի Սան Վէն :

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Կին մը կամ այր մը իբրեւ օգնական խոհարար, Նոր Սերունդի ճամբարին համար: Պայմաններուն համար՝ դիմել այս Շաբաթ ժամը 2–6, 17 Րիւ Պլէօ :

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »

Hotel Splendid - Laffrey (Isére)

ՕԳՈՍՏՈՍ 1 – 31.

Հ. Յ. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՃԱՄԲԱՐ

1000 մեթր բարձրութեան վրայ, գեղատեսիլ լիճի մը ափին, բոլոր յարմարութիւններով օժտուած մեծ պանդոկի մը մէջ: Խաղաղաշտ եւ լողանք : Խմբական պտոյտներ, դասախօսութիւններ եւ գեղարուեստական երեկոյթներ :

ՕՐԱԿԱՆ 8·50 Ն· Ֆ·

Արձանագրութեանց համար դիմել Շաբաթ օրերը՝ 17 Րիւ Պլէօ, կէսօրէ վերջ ժամը 2 – 6 :

ՆԻՍԻ խումբին համար արձանագրուիլ Օր· Շաքէ Գաբրիէլեանի մօտ, 19 Պուլվ· Մանեան, Նիս :

ԳԱՒԱՌ, Լիոն·— Պէրպէրեան Ժ. 39, Rue Dunoir LYON 3

ՏԷՍԻՆ·— Լիւլէճեան, 16, Rue Coli

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆ·— Ժ· Փիլիկեան, 8, Rue J. Vergnette

ՎԻԷՆ·— Կարապետեան Rue Mont Arnaud

ՄԱՐՍԷՅԼ·— Գըլըճեան, 18, Rue Thubaneau

Հաւաքական մեկնումի արձանագրութեանց վերջին պայմանաժամ ԱՅՍ ՇԱԲԱԹ :

ՀԵՐՈՍՆԵՐՈՒ ՕՐԸ
ԽԱՆԱՍՈՐԻ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻՒ
ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ՝ ՅՈՒԼԻՍ 24ԻՆ

Վալապրի անտառը :

Նախաձեռնութեամբ Մարսէյլի Շրջ· կոմիտէին եւ մասնակցութեամբ շրջանին ենթակոմիտէներուն եւ խումբերուն, Հ· Յ· Դ· Նոր Սերունդի Շրջ· վարչութեան եւ խումբերուն եւ Կապ· Խաչի մասնաճիւղերուն :

Պատուոյ նախագահութեամբ Կառտանի քաղաքապետ՝ ՎԻՔԹՈՐ ՍԱՒԻՆԻ

Կը նախագահէ Ընկ· ՀԱՅՐԱՊԵՏ ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ, կը խօսի Ընկ· ՄԻՍԱՔ ՄԻՐՁԷ (Լիոնէն):

Գեղարուեստական բաժին :

Կը մասնակցին արենոյշները ղեկավարութեամբ Տիկին Շահմիրեանի :

Ձոխ պիւֆէ, շամփուրով խորոված :

Պուլի մրցում (առաւօտուն) :

Մուտքը ազատ է :

ՄԱՐՍԷՅԼ քաղաքի օթօքարը կը մեկնի Կիրակի, առաւօտ ժամը 7·30ին, Փլաս տ'էքսէն : Տոմսերը ապահովել ընկեր Քէօսէեան, Ֆօթօ Րէքս, 2 րիւ Պէռնար տիւ Պօա :

Ծերիկեան՝ 13 րիւ տէ Տօմինիքէն:

Ընկ· Պետրոսեան՝ մսավաճառ, 20 րիւ տէ Փըթիթ Մարի:

Պօմոնի հանդիսականներէն կը խնդրուի արձանագրուիլ ընկերներ Նշան Դաբբինեանի, Սերժ Սարգիսեանի եւ Երուանդ Տէր Մեսրոպեանի մօտ :

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ԿԱՅԱՆ

Բ· խումբը կը մեկնի Օգոստոս չորսին, արձանագրուած պզտիկներու ծնողքներէն անոնք որ դեռ չեն լրացուցած վերջնական պայմանները, պէտք է շուտով ներկայանան 5 Րիւ Մէյրան, հեռ· Թրիւտէն 27 – 35 :

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Հ· Յ· Դ· Նոր Սերունդի Պանեէօ – Քաշանի խումբը ցաւակցութիւն կը յայտնէ Պասմաճեան ընտանիքին, ողբացեալ Բարթամ Պասմաճեանի մահուան առթիւ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Կապոյտ Խաչի Կրընոպլի մասնաճիւղը շնորհակալութիւն կը յայտնէ հետեւեալ հայրենակիցներուն՝ որոնք «Մայրերու տօն»ին առթիւ ի նպաստ իր հովանաւորած դպրոցին եղած հանգանակութեան բերին իրենց սիրայօժար մասնակցութիւնը :

Պ· Գլճեան 5 Ն· Ֆ·, Տէր եւ Տիկին Երանոսեան, Երկայնեան, Արաքսի (Ճէլալեան), Եէմէնիճեան չորսական Ն·Ֆ, Օր· Ալիքսանեան, Տիկիններ Քիրազեան, Աննիկ Պօյաճեան, Ոմն, Տէր եւ Տիկին Ծըրգեան, Կարմիրեան, Թէրզեան, Սիւսլեան, Կարապետեան, Քէօսէեան, Թիւթինճեան, Իզմիրլեան, Միսքճեան, Եկաւեան, Ա·Կիւրինեան երեքական Ն·Ֆ·, Տէր եւ Տիկին Յ· Ղարիպեան 2·50, Գարակէօզեան 2·50, Տիկին Ալթոյեան, Պապիկեան, Տէր եւ Տիկին Աբրահամեան, Ս· Սալաւանեան, Ար· Սաղաւանեան, Նահապետեան, Մարտիրոսեան, Ա·Մարկոսեան երկուական Ն· Ֆ·, Տիկին Մար· Գապագճեան 1·50:

Ընդհ· գումար 440·50 Ն· Ֆ· :

Հ. Յ. Դ.

ՎԱԼԱՆՍ·— Հ· Յ· Դ· Շրջ· կոմիտէի ընդհ· ժողովը այսօր Շաբաթ ժամը 20·30ին, Ահարոնեան ակումբը: Բոլոր ընկերներուն ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՊԱՏԱՐԱԳ ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Այս Կիրակի առաւօտ ժամը 10ին, պիտի պատարագէ եւ քարոզէ Կաթ· պատուիրակ՝

ՍԵՐՈՎԲԷ ԵՊԻՍԿ· ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Վալանսի եւ շրջանի Հայութիւնը կը հրաւիրուի ներկայ գտնուիլ արարողութեան եւ լսել Եպիսկոպոսին քարոզը :

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Դպրոցասէր Տիկնանց վարժարանի խնամակալութիւնը պէտք ունի ուսանողուհի մը, որ ստացած ըլլայ ֆրանսական երկրորդական կրթութիւն եւ կարենայ դասաւանդել վարժարանին մէջ: Բնակութիւն եւ սնունդ ապահովուած են :

Մանրամասնութեան համար դիմել որբանոց Տնօրէնութեան : 1, Պուլվ· տիւ Նօր, Լը Րէնսի, Հեռ· 927-01,72 :

ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐ ԿԱՄ ՈՉ ԵՐԷԿ, ԱՅՍՕՐ ԵՒ ՄԻՇՏ

Համով ԱՐՁԱԿՈՒՐԴ՝ ՊԱՀԱՏԻՐԵԱՆ համով ընդեղէններով :

Եթէ մեկնելէ առաջ հանգիպելու ժամանակ չունենաք, ձեր գտնուած տեղէն գրաւոր ապսպրեցէք : Մեծ խնամքով պատրաստուած ծրարով մը, ձեր ուզածը անմիջապէս պիտի ստանաք :

ՊԱՀԱՏԻՐԵԱՆ վաճառատան մէջ պիտի գտնէք Արեւելեան եւ Եւրոպական ամէնէն ընտիր ապրանքները՝ յարմար գիներով :

ՊԱՀԱՏԻՐԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

246, Rue Vendôme
20, Rue Villeroy
65, Rue Robert
Lyon

Արմաւ, «պաստըմա», «եալանճի տոլմա», յունական «Թուրշի», «պիպէռ», տերեւ, թահին հէլվա, «վանիլլը», չորըլա, «նուազէթ», «լոքում», «սուջուք», պիստակ, Շիրակ օղի (41 – 45o), Իզմիրի չամիչ «սունճուք», կեսարական «պաստըրմա», առաջնակարգ սուրճ, (քարավան եւ մոքա), համեմներ «մահլէպ», «սալէպ», ձիթապտուղ, ձէթ «քաշքավալ» պուլկարական, ճերմակ պանիր ոչխարի կաթով: Ամէն կարգի պահածոներ, «քուսքուս», լահարիա, սումագ, թարամա, լաքերտա, բաքլաւա, քատայիֆ, տեւ եւլն:

Անգամ մը դիմեցէք՝

ԳՈՀ ՊԻՏԻ ՄՆԱՔ

Մի մոռնաք թէ՝

ՊԱՀԱՏԻ ՐԵԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

Ունի նաեւ մսավաճառատուն մը, որուն առաջնակարգ միսերը գոհացում կուտան ամէնէն նրբաճաշակներուն : Ոչխարի, հորթի եւ եզան միս (քաշուած միս, եւայլն):

ՄԷԿ ԱՆԳԱՄ ԳՆՈՐԴ ՄՆԱՑՈՒՆ ՅԱՃԱԽՈՐԴ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — R. C. Seine 57 A 2731 — Téléph. : PRO. 86-60 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա և Հաասրակասեւտ. տար. 40 Ն. Ֆր., վեց. 22Ն. Ֆր.

Արտասահման՝ տար. 50 Ն. Ֆր. Հատը 0,20 Ն. Ֆր.

ԿԻՐԱԿԻ 24 ՅՈՒԼԻՍ — DIMANCHE 24 JUILLET 1960

36րդ ՏԱՐԻ — Թիւ 8857 — 36EME ANNEE — Fondateur SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 16րդ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4658

Իր խօսքը

ՏԱՐՕՆ

Վարդավառ է այսօր, իսկ Վարդավառը, առանց Տարօնի, անգոյն, աղօտ յիշատակ մը միայն։

Բառը ինքնին, — Տարօն — ամբողջ պատկեր մը կը ներկայացնէ։ Թերեւս խորհուրդ մը։

Երբ կ'ըսենք Մուշ — կը հասկնանք աշխարհագրական վարչական բացատրութիւն մը։

Բոլորովին ուրիշ բան է Տարօնը։ Գանոնց համար որ տեսեր ու ապրեր են, ... ու անցեր։ Ամբողջ հեթանոսութիւն իր սարերովն ու դաշտերովը։ Նոյնիսկ եկեղեցիներով ու վանքերով։

— «Հէ՜յ Մշու Սուլթան Սուրբ Կարապետ ....»։

Եւ պէտք է տեսած ըլլալ Վարդավառը՝ Ս. Կարապետի սարին վրայ, երբեմն հեթանոսական լերան մը կատարը, մինչեւ սար հազար բազմութեամբ։ Ս. Կարապետի Վարդավառը՝ իր աւանդական լախտախաղացներով, բայց մանաւանդ իր իսկ եւ իսկ հայկ. խանդավառութեամբ, — ծիծաղուն, ծփուն եւ անարուեստ։

Անահիտի հովանին է — կ'ըսեն — փռուած այդ ամբողջ տարածութեան վրայ, հեռուն, մինչեւ Մեղրագետն ու Արածանին, եւ աւդին, մինչեւ Իննակնեան լեռները։ Այլեւ Վահագնի հողին։

Եւ կը թուի թէ Գրիգոր Լուսաւորիչը այստեղ միայն պարտուած է, չկարենալով կործել դաղտնիքը Աստուրի ։

Հեթանոս ջրմայեռը չէ ուզած յանձնել Թանկալին գաղտնիքը, յանձն առնելով ծառայել վանքին մէջ, իբրեւ պարզ մշակ։

«Կայլ Դեւ»ն է այս, — իրեն յատուկ խեթկով ու գուրով, որուն յատակը, — ո՛վ գիտէ — ապահովաբար կը պահէ մեր հեթանոսական շրջանի անծանօթ, անգնահատելի հարստութիւնները։ Թոնիրները կը վառեն գիշերը, եւ առտուն կանուխ «Կայլ Դեւ»ը մաքրած կ'ըլլայ ամէն բան։ Մաքրած ու իր գուրը քաշուած, առանց մոխիրի հետք մը ձգելու ...։

×

Ուրկէ՞ ուր այս միամիտ աւանդութիւնները՝ այս համայնակուլ ափերուն վրայ։ Այն ալ օրուան այս ժամուն, երբ ... չատեր մոխիր ցանած իրենց գլուխներուն, կը հառաչեն ու կը յօրանջեն։

Անոր համար որ, ոչ միայն Վարդավառն է այսօր, այլեւ տարեդարձը Տարօն աշխարհի վերջին ջղաձգութեան։

Վարդավառի կիրակի մըն էր — 1915 Յունիս 28 — երբ Տարօնն ալ արիւնլուայ փռեցաւ գետին, դաւադիր «եաթաղաններու» կուրծքին։ Կամ ամբողջ բազմութիւններով ողջակէզ՝ բոցերու մէջ։ Կամ [illegible]՝ բահով, բրիչով, կացինով, թնդանօթով ու գնդացիրով։

Ու՞ր կ'ոննար թշնամին, ամբողջ հաշխարհին վրայ, պաղանային մոլուցքով մը։ Եւ գերանդին ձեռքը, ժանիքները ցից, դանակները սրած՝ չունէր ... Տարօն։

Հայ չմնաց Մուշի մէջ։ Բայց Թուրք ալ ..., ինչպէս կը խոստովանէր Էնվերը։

Ինչ արթուն եւ ըմբոստ, սնած՝ Սեբաստացիներու, Զավէններու, Հրայրներու, Մուշեղեաններու, Անդրանիկներու, Տէր Քաջերու, Վահան Մանուէլեաններու եւ անհամար «անծանօթ զինուորներ»ու ..., Տարօն աշխարհը փլաւ ճակատագրական պահուն։ Վրիպեցա՞ւ վերջին ... ժամն ...։

×

Փլաւ՝ Փիլիքեան աշխարհը, բայց կ'ապրի հոգեկանը։

Այսօր, ամէնէն հեռաւոր ափերուն վրայ իսկ, ողջ է Տարօնի ոգին։ Ու թերեւս աւելի աշխուժացած, ինչպէս բոլոր այն մնացորդներուն մէջ որ համբանքով փըրկուեցան հայաջինջ սարսափներէն, եւ կ'ապրին վաղուան համար։

Ո՜ղջ է Տարօնը՝ իր գիրովն ու խօսքովն ալ։

Զուշանար առաւօտ, Տարօ՛ն, քանի դուն հաւատարիմ ես քու սարերուդ եւ անոնց փառքերուն, քու դաշտերուդ եւ անոնց արդար վաստակին։

1931 Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՄԱԿԸ ՓՐԿԵՑ ՔՈՆԿՕՅԻ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ԼՈՒՄՈՒՄՊԱ ԱՄԵՐԻԿԱՑԻՆԵՐՈՒՆ ԳԻՐԿԸ Կ'ԻՅՆԱՅ

Ապահովութեան Խորհուրդը վերջացուց Քոնկոյի հարցին քննութիւնը։

Քոնկոյի վարչապետը՝ Լումումպա Նիւ Եորք մեկնեցաւ։ Մեկնումի նախօրեակին մեղմ լեզուով ճառ մը խօսած է. — «Գիտենք — ըսած է ան — որ այս երկիրը Պելժերուն եւ օտարներուն ձեռքով ստեղծուած է։ Անոնք տուած են իրենց լաւագոյնը։ Կը փափաքինք որ մասնագէտները, բժիշկները, ճարտարապետները, կրօնաւորները մեր մօտ մնան։ Պէտք ունինք անոնց, ինչպէս որ պէտք ունինք օտար բոլոր մասնագէտներուն ...»։ Ինչ կը վերաբերի Խորհրդային օժանդակութեան, Լումումպա միտքը փոխած կ'երեւի քանի որ յայտարարեց՝ — «Անհրաժեշտ չէ Խորհրդային զինուորական օժանդակութիւնը»։

Միւս կողմէ տնտեսական եւ թէքնիք գործակցութեան կարեւոր համաձայնագիր մը ստորագրած է՝ «Քոնկոյի Միջազգային Տնօրէնութեան ընկերութեան»հետ որ ամերիկեան է։ Ամերիկեան ընկերութիւնը երկու միլիառ տոլարի (տասը միլիառ Ն. Ֆ.) օժանդակութիւն խոստացած է։ Յիշեալ ընկերութեան տնօրէնը Տէթվիլըր յայտարարած է՝ — «Ռուսներէն առաջ պէտք է բացը գոցենք»։ Համաձայնագիրը ի զօրու է 50 տարուան համար։

Լումումպայի վերջին ճառը, կնքուած համաձայնագիրը եւ իր Մ. Նահանգներ մեկնումը կարեւոր նշանակութիւն ունին։ Արդարեւ, քաղաքական շրջանակներու կարծիքով Քոնկոյի վարչապետը Խրուշչեւի հաւատարիմ ծառան չէ եւ ոչ ալ Նքրումայի (Ղանայի նախագահը) այլ վարպետ Մաքիավել մըն է որ կրցաւ երկու լարի վրայ խաղալով իրագործել իր նպատակները։ Այժմ պիտի ձգտի ապահովել Արեւմուտքի եւ յատկապէս Ամերիկայի օժանդակութիւնը եւ գործակցութիւնը։

Մ. Նահանգներու մէջ պիտի տեսակցի ՄԱԿի ընդհանուր քարտուղարին եւ ամերիկացի պետական անձնաւորութիւններու հետ։ Հաւանական է որ վերադարձին Եւրոպա ալ այցելէ։

Մեկնումի նախօրեակին Լումումպա անգամ մը եւս չեշտած է թէ Պելժ ուժերը պէտք է երկիրը պարպեն ու Քաթանկա անկախ ըլլալու իրաւունք չունի, մնաց որ ՄԱԿ երբեք պիտի չճանչնայ զայն։

Կատաղի կռիւներ տեղի ունեցած են Էլիզապէթվիլի մօտերը, Պելժերու եւ Քոնկոյիներու միջեւ։ 250 Խափշիկներ, լաւ սպառազինուած ժամերով դիմադրած են։ Կատաղի կռիւներէ ետքն ձնատուր եղած են։ Պելժերէն երկու զինուոր մեռած եւ վեց զինուոր վիրաւորուած են։ Խափշիկներէն կորուստը եղած է՝ 16 մեռեալ եւ բաւական թիւով վիրաւորներ։

Առաջին անգամն է որ Քաթանկայի ուժերը Պելժերուն դէմ կը կռուին։

Մաթատիի (Քոնկոյի նաւահանգիստը) խափշիկ ըմբոստներէն 700 հոգի անձնատուր եղած ու իրենց զէնքերը Մարոքցիներուն (ՄԱԿի զինուորներ) յանձնած են։ Ըմբոստ զինուորներուն թիւը 2000 էր։ Անոնցմէ շուրջ հազար հոգի թաւուտքները ապաստանած են իրենց զէնքերով եւ հանդերձանքներով։

Լումումպայի այս անակնկալ ետ-քայլը առաջին առթիւ պիտի զարմացնէ Կրեմլինը որ ցարդ ոչ մէկ մեկնութիւն տուած է այս փոփոխութեան։ Պելժերը նաեւ զարմացած են Ամերիկայի հազար միլիառի (հին ֆրանք) օժանդակութեան։ Համըրշոլտ Լումումպային կը սպասէ, առկախ կը մնայ միայն Քաթանկայի խնդիրը։

Ամէն պարագայի մէջ Համըրշոլտ յաղթեց բայց ոչ Պոտուէն Թագաւորը եւ Պելժիոյ մէջ կարգ մը շրջանակներ ցաւով կը տեսնեն թէ պէտք է հրաժարիլ «անկախ Քաթանկայի» մը գաղափարէն զոր Պելժերը «հովանաւորեն»։ Ապահովութեան Խորհուրդը տարբեր բան չէր կրնար ընել եւ եթէ անակնկալ բարդութիւններ չծագին, կարելի է ըսել թէ ՄԱԿը՝ զօրացած դուրս կ'ելլէ այս խնդրէն։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՆԱՍԸՐ բուռն ճառ մը խօսեցաւ առջի օր, ազգային ժողովի բացման նիստին։ «Նուրի Սայիտ Պաղտատի մէջ, Աստուան Մենտերէս Անգարայի մէջ, ամերիկեան վեցերորդ նաւատորմիղը Միջերկրականի մէջ կը սպառնային մեզի։ Անգլիացիները կը գործակցէին Իսրայէլի հետ բայց Արաբ Միացեալ Հանրապետութեան հիմնուեցէն ետք Նուրի Սայիտ անհետացաւ հետը տանելով հաշեմական թագաւորութիւնը, Պաղտատի Ուխտը փճացաւ։ Այգրնհաուըրի վարդապետութիւնը փոշիացաւ, Ա. Մենտերէս աքսորուեցաւ», Սուրիոյ եւ Եգիպտոսի միացումէն ի վեր առաջին Ազգ. ժողովն է։ Նոր խորհրդարանը ունի վեց հարիւր անդամներ որոնց 2/3ը եգիպտական նահանգը կը ներկայացնեն։ Բոլոր երեսփոխանները Նասրի կողմէ նշանակուած են եւ ընտրուած «Ազգ. Միութեան» միակ կուսակցութեան մէջէն։

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ մէջ ձերբակալութիւնները կը շարունակուին։ Պաշտօնական զեկոյցով մը ընդհանուր դատախազը կը յայտնէ թէ հինգ զօրավարներ 56 գնդապետներ եւ բազմաթիւ սպաներ եւ ենթասպաներ ձերբակալուած են։ Ընդհանուր թիւով 146 հոգի։

ԱՐԺԱՆԹԻՆԻ կառավարութիւնը «անբաղձալի» (փերսոնա նոն կրաթա) յայտարարեց Իսրայէլի դեսպանը։ Երկու երկիրներու յարաբերութիւնները լարուած են Այխմանի խնդրին առթիւ։

ԻՏԱԼԻՈՅ արդի մեծագոյն գրագէտներէն մէկը՝ Մասսիմօ Պոնթեմփելլի մեռաւ առջի օր, 82 տարեկանին։ Ղեկավարներէն մէկն էր 1920 – 30ի «ապագայապաշտ դպրոցին»։ 1926ին Մալափարթէի հետ հիմնած էր գրական պարբերաթերթ մը՝ «900» որ յառկանշական յօդուածներ տուած է որոշ ժամանակաշրջան մը ներկայացնող։ Պոնթէմփելլիի գլխաւոր գործերէն է՝ Ճեճքէ տէլ Թեմփօ (Ժամանակին Մարդիկը) որ Ֆրանսերէնի եւ Հունգարերէնի թարգմանուած է։ Անդամ եղած է իտալական կաճառին մինչեւ անոր լուծումը։ Ծերակուտական եղած է պատերազմէն ետք, Համայնավար մակդիրին տակ։

ԿԱՐԻՆԷ

★

Ե՛լ անցեալի մութ մրափից,
Տարօնի դուստր, Կարինէ՛
Թող քո մասին ե՛րգ յօրինեմ,
Դու չանթ պոկուած ցասման ամպից։

Տարօնի դուստր, Կարինէ
Լեռնգթիմուրը լոկ չարինն է.
Դո՛ւ քաջութեան բարեւ անբիծ,
Դու չանթ՝ պոկուած ցասման ամպից։

Ահա — պայծառ տեսնում եմ ես
Քո թեւերը, դիւցազնամա՛յր,
Զմատնելով Տարօնն ու քեզ —
Լենգթիմուրին աշխարհաւեր
Գահավիժում ես ժայռից վար,
Մինչ դեռ անմահ՝ ելնում ես վե՛ր։

ՍՈՂՈՄՈՆ ՏԱՐՕՆՑԻ

ԱՆԳԼԻԱ հաստատուած ամերիկեան օդանաւերուն շուրջ նոր համաձայնագիր մը ստորագրուած է, չահագրգռուող երկու երկիրներուն միջեւ։ Նոր համաձայնագրով Ամերիկացիք պարտաւոր են տեղեկացնել քննութիւն կատարող իրենց օդանաւերուն թռիչքի ուղղութիւնը։

ԽՐԻՄ ՊԵԼՔԱՍԵՄ, «Ալժ. կառավարութեան» «փոխ – վարչապետը» Գահիրէի մէջ յայտարարած է. — «Ֆրանսա աշխարհին ցոյց տալ ուզեց որ ազգայնականները զինաթափ եղած են, սակայն Ալժերացիք դիմակայեց ըրին Ֆրանսայի ռազմավարութիւնը»։ Ոչ մէկ յոյս նոր բանակցութեանց համար, «խօսելու միակ լեզուն որ կը մնայ, հրացաններու լեզուն է» աւելցուցած է ան։

ՃԱՓՈՆԻ նոր վարչապետը, Իքետա մերժեց վերաքննութեան ենթարկել Ճափոն – Ամերիկա զինուորական դաշնագիրը։ Այս առթիւ բաղձանք յայտնած է որ «Ճափոն բնական յարաբերութիւններ հաստատէ կարմիր Չինաստանի հետ»։ Ուսանողներու եւ ոստիկանութեան միջեւ ընդհարում մը տեղի ունեցած է, առջի օր։ Վիրաւորուած են 276 հոգի երկու կողմէ։

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ Խորհուրդը սկսաւ քննել խորհրդային բողոքը ամերիկեան էռ Պէ 47 օդանաւին մասին։ Այս առթիւ Կուզնեցով նորէն ծանր յարձակումներ ըրաւ Ամերիկայի վրայ։

ԳՈՒՊԱՅԻ կառավարութիւնը գրաւած է չաքարի ամերիկեան երեք ընկերութիւնները եւ արգիլած որ Միացեալ Նահանգները ներածեն 28.000 թոն չաքար Գուպայէն։ Գրաւուած ընկերութիւնները 375 միլիոն Ն. Ֆ. կ'արժեն։

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՆՊԱՍՏՆԵՐԸ պիտի բարձրանան յառաջիկայ Հոկտեմբերէն սկսեալ, յայտարարեց Աշխատանքի եւ Ընկերային Ապահովութեան նախարարութեան դիւանապետը։

ՖԱՆՖԱՆԻի յանձնուեցաւ իտալական դահլիճին կազմութիւնը, ինչպէս կ'ըսուէր արդէն քանի օրէ։ Ամինթոռէ Ֆանֆանի յարմարագոյն անձը կը նկատուի որ կարենայ կուսակցութեանց միջեւ հաւասարակշռութիւնը պահել։ Կը կարծուի թէ արտաքին նախարարութիւնը կրնայ Սէնեիի կամ Պոաւիանիի յանձնուիլ, ներքին նախարարութիւնը՝ Շելպայի։ Ֆանֆանի երեքշաբթի պիտի տայ իր պատասխանը։

ԶՕՐ. ՔԱՍԸՄ, հետեւելով Ֆիտէլ Գաստրոյի յայտարարեց թէ Պասրա Փեթրոլիըմ Քըմփընին իր իրաւունքներու սահմանը անցած է։ Քասըմ չեշտեց թէ Իրաք խաղաղ միջոցներով պիտի բանակցի բայց եթէ ընկերութիւնը իր պարտաւորութիւնները չգործադրէ (8 միլիոն թոն արտածել՝ տարեկան), այն ատեն «ձեռք կ'առնէ միջոցներ որոնք երաշխաւորեն Իրաքի իրաւունքները»։

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
ՎԱՆՔԵՐՈՒ ԵՒ ՎԱՆԱԿԱՆՆԵՐՈՒ

—o—

Ժ.

Երոս, ահաւասիկ, եպիսկոպոս :

Գեղագիտական ակնոցով՝ քերթողա – կան ոչ մէկ պոյն կը գտնէք այս «վանքի ծագիկներուն» մէջ, — ապքաո են պո – լիարդոսները իրենց երեւակայութեամբ , պատկերներու կախարդանքով , արուա – յատութեանց զեղեցկութեամբ : Բարա – յուցական արժէք միայն ունի ժառանգը , զոր կը Թողուն զրականութեան կալուա – ծին մէջ :

Վանականն է, որ երգով ու զրիչով կը պայքարի յանուն բնութեան, որ զործիք է ստեղծելը՝ զործածելու համար, եւ յա – նուն Աստուածաչունչ Մատեանին , որու Ա· զիրքին Ա· զլուխին առաջին պատ – ուէրն եղաւ ինչ որ ծանօթ է ամէն մար – դու (Ծննդ· Ա· 28) :

Վանականը կը պահանջէ իրաւունք իր ժառանգորդներն ունենալու, — Թագա – ւորնե՛րն են որ ապագայ Թագաւոր կը ծնին, ինչո՞ւ կղերիկոսը չծնի ապագայ կղերիկոսներ : Իրենցմէ մէկը նոյնիսկ կը համարձակի հեղնանքի սուրը զարձնել ի – րենց դէմ եւ ըսել· «Կղերիկոսը կ'ուզէ զաւակ ունենալ փոխարինելու համար իր Թագած հոգիները» :

Գոլիարդոս մը կը բացատրէ Թէ ին – չո՛ւ, Արեւմուտքի մէջ, եկեղեցիներու զանգակատան բարձունքը, խաչին վրայ Թառած է աքաղաղ մը :

Աքաղաղին իրաւունքը չատ զբաղեցու – ցած է Արեւմուտքի եկեղեցին կամ եկե – զեցական ժողովները : Ի՞նչ գնցումներ պատճառած է այս հարցը : կեանքը կը մերժէ ճանչնալ ամուրիներուն պարտա – զրուած օրէնքը : Մինչեւ զարուն, մաս – նաւորաբար Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ մէջ , հանրային կարծիքը բնական կը զտնէր որ աքաղաղը ապրէր հաւին հետ, — բռուկ ունենար զլխուն վրայ այլ աքաղաղը Թէ ... չաԹալ – Թագ : Արդարեւ կղերիկոս – ները, մեծամասնութեամբ , կնոջ տէր էին , — այլ կիները կը կոչուէ – ին , ըստ եկեղեցական մատենա – զրութեան, հարճ կամ խոհարարուհի , իսկ զաւակները՝ սպուրիոս :

Այս կարգի մանրամասնութիւններ կը զտնէք Լանկլուայի աշխատութեանց մէջ՝ Ֆրանսայի եկեղեցականներու ծխական կեանքին նուիրուած :

Լաթրանի եկեղեցական Գ· ժողովը, Ինովկենտիոս Գ· պապին ներշնչումով , որոշեց վերջ զնել այս քարքերուն : Որո – շումը կայծակի ապաւորութիւն Թողուց : Ցնցուեցան վանքերը, սասանեցան վանա – կանները : Եւ ծագկեցան «վանքի ծագիկ – ները», լատիներէն երգեր, որոնք ուղ – զուած էին պապին զէմ : «Հին կտակա – րանը որոշ կ'ըսէ Թէ որո՞ւ համար ըս – տեղծուած է կինը, Նոր Կտակարա՞ն մը զտնուեցաւ որ այժմ կը հրահանգուի ճիշդ հակառակը» : Ու կը յարձակին ա – մուսի կեանքին պաշտպաններուն վրայ՝ զանոնք անուանելով ամկարող եւ չուչա – անդամ , մանաւանդ մեզապրկով՝ փէֆ – ֆաթում ֆոնթրա ճաթուրամ մոլու – Թեամբ :

« Անկի՛ , կը կոչէ զոլիարդոս մը, ով որ կը համարձակի զիս բաժնել կնոջմէս» :

Ուրիշ մը·

«Շուներ, որ մէկ անգամ կտոր մը միս զողցած է մսավաճառին խանութէն, չի կրնար այլեւս ապրիլ առանց միս զող – նալու՝ արհամարհելով նոյնիսկ մսավա – ճառին զանակը : Այնպէս ալ կղերիկոսը , որ վարժութիւնն ունի պիչերային մենա – մարտի, ոչ սպառնալիքէ կը վախնայ , ոչ ալ խարազանէ » :

Ցետոյ կը չարունակէ ·

«Գիւղացիները զող հերկեն ,
Ասպետները զող կռուին ,
Կղերիկոսներն ալ զող··· սիրեն » :

Ու կը վերջացնէ ·

«Ուրեմն, մեմ ,կղերիկոսներս, երկու հարց առնեմ ,
Վանականները եւ աբեղաները զող եր – կուք առնեն կամ երեք ,
Եպիսկոպոսները՝ չորս կամ հինգ ,
Եւ կատարեմ աստուածային պատ – գամը » :

Նոյն զոլիարդոսը, աքանչելի տրամա – բանութեամբ մը, կ'ապաւինի Աստուծոյ՝ երգելու համար իր երգը ·

«Աստուած անիծեց
Մարդը որ չ'ուզեր սերնդագործել(*) :
Ահա թէ ին՞չ խորհուրդ կուտամ
Զաւակ ունենալ՝ օրհնուելու համար» :

Բայց, զաւակին բերած երջանկութեան չափ , զգայր է վայելքը ·

«Երբ , խմելէ ետք գինիս ,
Երեկոյեան հուր կ'ընկղմէ գիս ,
Կ'ուզեմ որ հարցն ալ երկնցայ կողիս ,—
Պէտք ունիմ մարմնական դեղի » :

Գոլիարդիկային մէջ հետաքրքրական է ժողովի մը նկարագրութիւնը , միշտ չա – փածոյ , — իրաքանչիւր կղերիկոս կը պատճառաբանէ Թէ ինչո՛ւ զէմ է ամուրի ապրելու :

Մէկը կը յիշէ Դաւիթը, որ, ծերու – Թեան օրերուն , կուսաբուժութեան (փարթենոքերափի) զիմից , մատղաւոր աղջիկներով տաքցնելու համար իր անկո – ղինը եւ կռնակը : «Օծեալն Դաւիթ , որ մարգարէ էր կամօքն Աստուծոյ , եթէ չմեղանչեց՝ մե՞նք կը մեղանչենք ապրե – լով նոյն պայմաններուն մէջ» : Ուրիշ մը կը հարցնէ Թէ Փրկիչը իր կին ընկերու – հիները սիրելո՞ւն համար խաչուեցաւ Թէ

(*) Ակնարկութիւն Օճանի մեղքին (Ծննդ· ԼԸ, 10) :

ՎԵՀ. ՎԱԶԳԷՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԲԱՑ ԿՈՆԴԱԿԸ

—o—

Ա·

Ս· էջմիածնի Ն· Ս· Օ· Տ· Տ· Վազ – գէն Ա· Կաթողիկոս Արտաւազմանի Նը – ւիրապետական Աթոռներուն, Թեմերու եւ – կեղեցական զասուն եւ ժողովուրդին ուղ – զած է 25 Ապրիլ 1960 Թուակիրը նոր կոն – դակ մը, որ անդամ մը եւս հրապարակի նետի կը զարձնէ Ս· էջմիածնի եւ Կիլի – կիոյ Աթոռներու փոխադարձ յարաբե – րութիւններու խնդիրը , եւ Ն· Ս· Օ· Տ· Տ· Զարեհ Ա· Կիլիկիոյ Կաթողիկոսին կոմկէ միշտ յայտարարուած սիրոյ ու խաղաղութեան կոչերուն վերջապէս կը պատասխանէ , աւելի հաչտասէր լեզուով քան նախկին կոնդակները :

Պարզ իրողութիւնը՝ Թէ Նորին Սրբու – Թեան կոնդակը չէ ուղղուած Կիլիկիոյ Վեհ· Կաթողիկոսին — որուն հանդա – մանքն ու տիտղոսը յատկապէս զանց առ – նուած են կոնդակի յիշատակումներուն մէջ — կաբելիութիւնն չի տար որ Ն· Ս· Օ· Վեհ· Տ· Տ· Զարեհ Ա· Կաթողիկոս ըստ պատշաճի անձամբ պատասխանէ ա – նոր : Սակայն որովհետեւ կոնդակի ամ – բողջութեան նիւթն է Կիլիկիոյ Կաթողի – կոսութեան հանդէպ 1956էն ի վեր էջ – միածնի բռնած հրամայական զիրքն ու հետապնդած ստորագասումի նպատակը , ՀԱՄԿի իմբագրութիւնս յարմար կը նը – կատէ վերոյիշեալ կոնդակի հրատարակ – ման առիթով ներկայացնել կարգ մը լու – սարանիչ ճշդումներ ու մտահանգիլ Հայց· Ս· Եկեղեցւոյ Միութեան եւ Աթոռներու միջեւ զործակցութեան ապահով եւ տե – ւող ուղիները :

Նախ կուտանք Վեհ· Վազգէն Կաթողի – կոսի կոնդակին բովանդակութիւնը , իր էական մասերով :

Առ հասարակ բոլորը ողջունելէ եաքը ,

Վազգէն Կաթողիկոս կ'անդրադառնայ Թէ չորս տարիներ առաջ Ար – տասահման ճամբորդեց հոգեւոր եւ ազգային առաքելութեամբ : Թէեւ, կ'ը – սէ, առաքելութիւնը բարի պտուղներ տը – ւաւ կարգ մը տեսակէտներէ, սակայն «չհրապործուեցաւ մեր ճանապարհորդու – Թեան գլխաւոր նպատակներէն մին —Կի – լիկիոյ Աթոռէն ներս չէզոքացնել Հայ Ե – կեղեցւոյ միասնականութեան ապառնա – ցող ձգտումներն ու ծրագիրները» : Ու – րու դիմաց անմխիթար ու տխուր՝ մեկ – նեցաւ Անթիլիասէն ձեռնունայն :

Ապա, Վեհ· Կաթողիկոսը կոչ կ'ուղղէ, «որպէսզի պահուի ու պահպանուի, իբրեւ կեանքի արբատան կանոն, Հայ Եկեղեցւոյ միութիւնը եւ ամբողջութիւնը, Ամենայն Հայոց Նախամեծար Մայր Աթոռ Ս· Էջ – միածնով , եւ միացեալ ճիգերով ու փո – խադարձ զիջումներով վերահաստատուի համերաշխ զործակցութիւնը Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Աթոռէն եւ պատակուած Թե – մերէն ներս՝ մեր Եկեղեցւոյ կանոնա – բուն, աւանդութիւններուն եւ նուիրապե – տական Աթոռներու պատմական իրաւա – ւութիւններու լոյսին տակ » :

« Մենք մէկ ազգ ենք եւ մէկ եկեղեցի , եւ մէկ հաւատք ունինք՝ Փրկչի իջման Ս· Տեղով , Ամենայն Հայոց էջմիածնով, որ Ս· Գրիգոր Լուսաւորչի օրերէն մինչեւ մեր օրերը եղած է ու կը մնայ աստուա – ծադիր միակ զլուխ Հայաստանեայց Ե – կեղեցւոյ եւ հոգեւոր զերագոյն հեղինա – կութիւնը մեր եկեղեցւոյ նուիրապետու – Թեան եւ համայն հայ հաւատացեալ ժո – ղովուրդի » :

« Սիրոյ եւ միութեան մեր կոչը կ'ուղ – ղենք նախ Անթիլիասի ներկայ Աթոռա – կալին՝ Զարեհ սրբազանին, որուն հետ կեանքի արբատան կանոն, Հայ Եկեղեցւոյ միութիւնը եւ ամբողջութիւնը, Ամենայն Հայոց Նախամեծար Մայր Աթոռ Ս· Էջ – միածնով , եւ միացեալ ճիգերով ու փո – խադարձ զիջումներով վերահաստատուի համերաշխ զործակցութիւնը Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Աթոռէն եւ պատակուած Թե – մերէն ներս՝ մեր Եկեղեցւոյ կանոնա – բուն, աւանդութիւններուն եւ նուիրապե – տական Աթոռներու պատմական իրաւա – ւութիւններու լոյսին տակ » :

« Մենք մէկ ազգ ենք եւ մէկ եկեղեցի , եւ մէկ հաւատք ունինք՝ Փրկչի իջման Ս· Տեղով , Ամենայն Հայոց էջմիածնով, որ Ս· Գրիգոր Լուսաւորչի օրերէն մինչեւ մեր օրերը եղած է ու կը մնայ աստուա – ծադիր միակ զլուխ Հայաստանեայց Ե – կեղեցւոյ եւ հոգեւոր զերագոյն հեղինա – կութիւնը մեր եկեղեցւոյ նուիրապետու – Թեան եւ համայն հայ հաւատացեալ ժո – ղովուրդի » :

« Սիրոյ եւ միութեան մեր կոչը կ'ուղ – ղենք նախ Անթիլիասի ներկայ Աթոռա – կալին՝ Զարեհ սրբազանին, որուն հանդա – մանքն ու տիտղոսը յատկապէս զանց առ – նուած են կոնդակի յիշատակումներուն մէջ — կաբելիութիւնն չի տար որ Ն· Ս· Օ· Վեհ· Տ· Տ· Զարեհ Ա· Կաթողիկոս ըստ պատշաճի անձամբ պատասխանէ ա – նոր : Սակայն որովհետեւ կոնդակի ամ – բողջութեան նիւթն է Կիլիկիոյ Կաթողի – կոսութեան հանդէպ 1956էն ի վեր էջ – միածնի բռնած հրամայական զիրքն ու հետապնդած ստորագասումի նպատակը , ՀԱՄԿի իմբագրութիւնս յարմար կը նը – կատէ վերոյիշեալ կոնդակի հրատարակ – ման առիթով ներկայացնել կարգ մը լու – սարանիչ ճշդումներ ու մտահանգիլ Հայց· Ս· Եկեղեցւոյ Միութեան եւ Աթոռներու միջեւ զործակցութեան ապահով եւ տե – ւող ուղիները :

Նախ կուտանք Վեհ· Վազգէն Կաթողի – կոսի կոնդակին բովանդակութիւնը , իր էական մասերով :

Առ հասարակ բոլորը ողջունելէ եաքը ,

Վազգէն Կաթողիկոս կ'անդրադառնայ Թէ չորս տարիներ առաջ Ար – տասահման ճամբորդեց հոգեւոր եւ ազգային առաքելութեամբ : Թէեւ, կ'ը – սէ, առաքելութիւնը բարի պտուղներ տը – ւաւ կարգ մը տեսակէտներէ, սակայն «չհրապործուեցաւ մեր ճանապարհորդու – Թեան գլխաւոր նպատակներէն մին —Կի – լիկիոյ Աթոռէն ներս չէզոքացնել Հայ Ե –

մարդկային այլ մեզքերու քաւութեան համար : Այլ մէկը կ'ըսէ Թէ պարկեշտ ապրելու միակ պայմանն է չընթանալ բնութեան դէմ : Երիտասարդ աբեղայ մը կը խօսի իր «աբեան կրակին» մասին , որ կը վառէ, կը մրկէ հոգին : Այնէնէն խե – լացին կը Թելադրէ դիմել ... Աստուա – ծամօր , որ պաշտպանէ զիրենք եւ խոր – տակէ ամուրիներուն ընծայուած լուծը :

Այժմ ծագկաքաղ մը հայ վանքերու պարտէզներէն, բազդատութեան դնելու համար լատինական եւ հայկական «ծա – ղիկները» :

Շ· ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ՀԱՅ ՋԻՆԱՒՈՐԸ

—o—

Զարադուշակ ծխում էին առաստաղի հատ զերանները : Տունը փայտաչէն էր, հեռուից նա նման էր մի հսկայական խա – րոյկի : Բոցի սլացիկ լեզուակներով պա – րուրուած ծուխը արագ Թռչում էր դէպի վեր , դէպի ամպամած սեւ երկինքը , անակի չուրջը բիւրաւոր կայծեր չաղ տալով : Ցիրաւի, այդ ոսկեհուր բոցերի միջից լսւում էին երեխայի սրտապատառ լացը եւ ալեկոծուր ճիչերը :

Շրջապատուած եմ սպաներով, կանգ առայ ուղղակի հրդեհուող տնակի առաջ : Իսկ Մեսրոպեանը... նա մեխուած էր իմ առաջ, զգաստ , ձգուած ·

– –Թոյլ տուէք ազատել երեխային ,— խեղդուող ձայնով ասաց նա :

Ես նայեցի նրան, նրա առնական աչ – քերին, նրա դէմքը ,հայեացքը այդ վայր – կեանին արտայայտում էր պահանջ : Նա առես չէր խնդրում , այլ հրամայում էր ինձ ... Նրա աչքերում երկիւղ, երկմտանք չկար , այլ իմաստուն ու կախար – դէչ մի համոյք, կարծես Թաքնուած մի ուժ յամառօրէն մղում էր նրան դէպի կը – րակը : Անհուն մի ցանկութիւն , օտար մի երեխայի կեանքի համար :

— Ազատիր փոքրիկին , բայց զգոյշ՝ չվնասուես , նա չլսեց իմ վերջին խօսքը , գնդակի պէս նետուեց առաջ : Առաւօտեան անձրեւից Թրջուած վրան – Թիկնոցի մէջ հապշտապ փաթաթուելով՝ ընդոստ մըզ – ուեց դէպի հրդեհը ...

Սեւաստի Ստեպանիչը կանգ առաւ , բաժակը դրեց սեղանին ու հազաց : Զեռ – քը տարաւ , տրորեց ճակատը : Դէմքը գունատ էր, աչ այտը ջղաձգօրէն կծկը – ւում էր :

— Ցետո՞յ,— անհամբեր բացագանչեցի ես :

— Ցետոյ նա մօտեցաւ արդէն կէսից աւելի այրուած դռանը : Կրակի գալարուն բոցերը փոթորկոտ ջրի ալեակների նման Թովւում էին այրուող դռան տախտակ – ների արանքներում : Մեսրոպեանը ուսը դէմ տալով Թափով հրեց դուռը : Այն պոկուեց ու ընկաւ ներս : Վերից մի հաստ գերան զսպանակի պէս սպառնալից ճօճ – ուեց նրա գլխին : Զինուորը կորաւ բոցե – րի երախում : Մենք անհամբեր նայում էինք դռան բացուածքին : Երկու րոպէ չանցած երեւաց Մեսրոպեանը· նրա գլը – խանոցն սկսել էր այրուել, ծխում էին Թիկնոցի քղանցքները : Երկու ձեռքով նա երեխային սեղմել էր կրծքին ու վերեւից ծածկել Թիկնոցով : Նա արդէն մօտենում էր ելքին· մի վայրկեան, ու նա հրեղէն բոցերից ազատուած կը լինէր : Ցանկարծ ծխացող գերանը պոկուեց ու ցած ընկաւ : Մեսրոպեանը գերանի ծանրութեան տակ չոքեց չեմքին՝ երեխային ամուր սեղմե – լով կրծքին : Սրեան չիթը վերից վար ծածկեց նրա ճակատը : Մենք անյապաղ մօտ վազեցինք ու զժուարութեամբ դուրս բերեցինք նրանց ճարճատող կրակների միջից :

Սեւաստի Ստեպանիչը մի պահ լռեց : Լուռ էի եւ ես :

— Երեխան փրկուեց · իսկ Մեսրոպեա – նը... Նա արդէն մեռած էր : Ցօնքերն ու կոպերը խանձուած էին, խանձուած էր նաեւ ճակատին ընկած սեւ մազերի փունջը : Աչքերը անվախ, բարի ու խիզախ , մնացել էին բաց ...

Սեւաստի Ստեպանիչը մի երկու անգամ կարճ հազաց :

— Այսօր , իմ լաւ բարեկամ, Վոլայի ծննդեան օրը, չդիտեմ ինչու յիշեցի այն փոքրիկ Ցինն ազգկան, որի կեանքը փր – կելու համար անձնուրաց զոհաբերեց ի – րեն իմ զումարտակի քաջարի խոհարա – րը : Ջոհուեց դեռ կեանքը չճաշակած, համարեա պատանի : Ես առաջարկում եմ խմել՝ յիշելով այդ մարդուն, անձնուէր ու վսեմամեծ մարտիկին ...

Գիւղից դուրս միակ չենքը յարդ ու խոտ պահելու համար մի ընդարձակ ծածկ էր, որը զերծ էր մնացել հրդեհից : Որոշեցինք հէնց այդտեղ զիչերել : Դի – մացը երկու հոյակապ եղեւնիներ բար – ձունքում մեզմ օրօրւում էին : Այդ մշ – տականաչ եղեւնիների տակ տղաները լը – կեցուց միասնականութեան ապառնա – ցող ձգտումներն ու ծրագիրները » : Ու – րու զիմաց անմխիթար ու տխուր՝ մեկ – նեցաւ Անթիլիասէն ձեռնունայն :

Ապա, Վեհ· Կաթողիկոսը կոչ կ'ուղղէ, «որպէսզի պահուի ու պահպանուի, իբրեւ կեանքի արբատան կանոն, Հայ Եկեղեցւոյ միութիւնը եւ ամբողջութիւնը, Ամենայն Հայոց Նախամեծար Մայր Աթոռ Ս· Էջ – միածնով , եւ միացեալ ճիգերով ու փո – խադարձ զիջումներով վերահաստատուի համերաշխ զործակցութիւնը Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Աթոռէն եւ պատակուած Թե – մերէն ներս՝ մեր Եկեղեցւոյ կանոնա – բուն, աւանդութիւններուն եւ նուիրապե – տական Աթոռներու պատմական իրաւա – ւութիւններու լոյսին տակ » :

« Մենք մէկ ազգ ենք եւ մէկ եկեղեցի , եւ մէկ հաւատք ունինք՝ Փրկչի իջման Ս· Տեղով , Ամենայն Հայոց էջմիածնով, որ Ս· Գրիգոր Լուսաւորչի օրերէն մինչեւ մեր օրերը եղած է ու կը մնայ աստուա – ծադիր միակ զլուխ Հայաստանեայց Ե – կեղեցւոյ եւ հոգեւոր զերագոյն հեղինա – կութիւնը մեր եկեղեցւոյ նուիրապետու – Թեան եւ համայն հայ հաւատացեալ ժո – ղովուրդի » :

« Սիրոյ եւ միութեան մեր կոչը կ'ուղ – ղենք նախ Անթիլիասի ներկայ Աթոռա – կալին՝ Զարեհ սրբազանին, որուն հանդա – մանքն ու տիտղոսը յատկապէս զանց առ – նուած են կոնդակի յիշատակումներուն մէջ — կաբելիութիւնն չի տար որ Ն· Ս· Օ· Վեհ· Տ· Տ· Զարեհ Ա· Կաթողիկոս ըստ պատշաճի անձամբ պատասխանէ ա – նոր : Սակայն որովհետեւ կոնդակի ամ – բողջութեան նիւթն է Կիլիկիոյ Կաթողի – կոսութեան հանդէպ 1956էն ի վեր էջ – միածնի բռնած հրամայական զիրքն ու հետապնդած ստորագասումի նպատակը , ՀԱՄԿի իմբագրութիւնս յարմար կը նը – կատէ վերոյիշեալ կոնդակի հրատարակ – ման առիթով ներկայացնել կարգ մը լու – սարանիչ ճշդումներ ու մտահանգիլ Հայց· Ս· Եկեղեցւոյ Միութեան եւ Աթոռներու միջեւ զործակցութեան ապահով եւ տե – ւող ուղիները :

Նախ կուտանք Վեհ· Վազգէն Կաթողի – կոսի կոնդակին բովանդակութիւնը , իր էական մասերով :

Առ հասարակ բոլորը ողջունելէ եաքը ,

Վազգէն Կաթողիկոս կ'անդրադառնայ Թէ չորս տարիներ առաջ Ար – տասահման ճամբորդեց հոգեւոր եւ ազգային առաքելութեամբ : Թէեւ, կ'ը – սէ, առաքելութիւնը բարի պտուղներ տը – ւաւ կարգ մը տեսակէտներէ, սակայն «չհրապործուեցաւ մեր ճանապարհորդու – Թեան գլխաւոր նպատակներէն մին —Կի – լիկիոյ Աթոռէն ներս չէզոքացնել Հայ Ե –

ռելեան զերեզման փորեցին, ու քարէ տխրութիւնը սրտներիս վրայ, հոգին յանձնեցինք մեր սիրելի մարտական ըն – կերոջը : Այդ զիչեր ոչ ոք չէր խօսում, մի ճնշող լռութիւն համակել էր բոլորին : Ու քանի գնում, այնքան խորանում էր այդ տանջալից լռութիւնը : Ծառ ուչ , մութ զիչերն իր Թեւերի տակ առաւ մերկ պեռնին պատկառած խանջամարմին մար – տիկներին :

Ես մինչեւ լուսաբաց չկարողացայ աչքս փակել ...

Գուցէ դեռ երկար ու երջանիկ օրեր պիտի տեսնեմ այս հոգի վրայ : Կ'ապրի , ի հարկէ , եւ բոցերից փրկուած այն փոք – րիկ աղջիկը, չիմանալով, որ իր կեանքի համար աղջակիպուել է մի ուրիշ կեանք :

Սեւաստի Ստեպանիչը մատպրաց լռեց :

— Իսկ ի՞նչ եղաւ երեխան , — հար – ցրեցի ես :

— Ուղարկեցին հիւանդապատարական դումարտակ :

Մենք բաժանուեցինք լուռ , առանց մի – մեանց բարի զիչեր մաղթելու : Սրտիս վրայ իջել էր ծանր մի թախիծ : Ես դուրս եկայ պատշգամ : Անձրեւն արդէն պատ – րել էր , մառախուղի չարչրի միջից առ – կայծում էին երեւանի լոյսերը՝ խաղաց – կուն ու կախարդական :

ՌՈՒԲԻՆ ԼՈՒՍԻՆԵԱՆ

(3 եւ վերջ)

ՀԱՅ ՀՈՍՔԱՎԱՐ ԴԱՍԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԻ ՇՈՒՐՋ

Հ. Թ.

— Մտածում եմ, չէ՞, նամակ գրել Ռուբեն Սևակին, որ ինձ ուղարկած իր նամակում հարցրել էր, թե ինչ եմ կարդում հիմա։ Ես էլ պատասխանեցի, որ կարդում եմ Ղազար Փարպեցու «Վասն Վարդանայ և հայոց պատերազմին» գիրքը։ Ինչպե՞ս է ձեզ թվում, ինչ կասեք։

— Ես ինչ կասեմ, Մատե՛նի, ասածդ ասած — ես էլ հետաքրքրվում եմ հին հեղինակներով։ Ինչ-որ բան կարդում եմ, ինչ-որ բան գրում եմ։ Ինչ-որ բան ստանում եմ, ինչ-որ բան տալիս եմ։ Ինչ-որ բան ուզում եմ, ինչ-որ բան չեմ ուզում։ Ինչ-որ բան ասում եմ, ինչ-որ բան չեմ ասում։ Ինչ-որ բան անում եմ, ինչ-որ բան չեմ ան

Այրի Տիկին Թեւանեան եւ զաւակները՝ Ժագլին, Կլորեղ եւ Կարապետ ցաւով կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն եւ հօր՝

ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆԻ

կսկծալի մահը, որ տեղի ունեցաւ Յուլիս 20ին, Քլիշիի տը Փասիի մէջ :

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այս Երկուշաբթի (Յուլիս 25) ժամը 10·30ին, Փարիզի Ս· Յովհ· Մկրտիչ Եկեղեցիին մէջ, ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի Պանեօ – Փարիզիէնի գերեզմանատունը :

Մասնաւոր մահազդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբրեւ այդ նկատել :

Պ· Կարապետ Բաղոսեան եւ զաւակները՝ Յակոբ եւ Արթօ, Տէր եւ Տիկին Յովհաննէս Զըրըքճեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Պետրոս Բաղոսեան եւ զաւակները, Այրի Տիկին Աղաւնի Բաղոսեան եւ զաւակները, Այրի Տիկին Վարդանոյշ Բաղոսեան եւ զաւակները (Պուլկարիա), Տէր եւ Տիկին Կարապետ Բէհլիվանեան, Տէր եւ Տիկին Փիէր Ժառտինիէ եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Վահրամ Զորմխեան եւ զաւակը, Խաչման Բալաղեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Մկրտիչ Իգմիրեան, Այրի Տիկին Կատարինէ եւ զաւակները, սրտի դառն կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց կնոջ, մօր, զոքանչ մօր, նեռոջ եւ ազգականին՝

ՀԱՃԻ ՏՈՒՐԻԿ ԲԱԳՈՍԵԱՆԻ

(66 տարեկան), կսկծալի մահը, որ տեղի ունեցաւ իր բնակարանին մէջ, Յուլիս 22ին :

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի այս Երկուշաբթի առաւօտ ժամը 11-ին, Ալֆորվիլի Հայոց եկեղեցին :

Մասնաւոր մահազդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբրեւ այդ նկատել :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»ը 8 Հոկտեմբեր, Շաբաթ ժամը 21էն մինչեւ առաւօտ, Հինգերորդ Թաղամասին քաղաքապետարանի շքեղ սրահներուն մէջ :

ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐ ԿԱՄ ՈՉ

ԵՐԷԿ, ԱՅՍՕՐ ԵՒ ՄԻՇՏ

Համով ԱՐՁԱԿՈՒՐԴ՝ ՊԱՀԱՏԱՒՐԵԱՆ համով ընդեղէններով :

Եթէ մեկնելէ առաջ հանդիպելու ժամանակ չունենաք, ձեր գտնուած տեղէն գրաւոր ապսպրեցէք : Մեծ խնամքով պատրաստուած ծրարով մը, ձեր ուզածը անմիջապէս պիտի ստանաք :

ՊԱՀԱՏԱՒՐԵԱՆ վաճառատան մէջ պիտի գտնէք Արեւելեան եւ Եւրոպական ամէնէն ընտիր ապրանքները՝ յարմար գիներով :

ՊԱՀԱՏՈՒՐԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

246, Rue Vendôme
20, Rue Villeroy
65, Rue Robert

Lyon

Արմաւ, «պամիա», «եալանճի սարմա», յունական «Թուրշի», «պիպէռ», տերեւ, Թահին հելվա, «հլանիյէ», չորոլա, «նուազէթ», «լոզում», «սալըզ», պիստակ, Շիրակ օղի (41 – 45օ), Իզմիրի չամիչ «սունճուք», կեսարական «պաստըրմա», առաջնակարգ սուրճ, (քարավան եւ մոգա), համեմներ «մահլէպ», «սալէպ», ձիթապտուղ, ձէթ, «քաշքավալ» պուլկարական, ճերմակ պանիր ոչխարի կաթով : Ամէն կարգի պահածոներ, «քուսքուս», հարիսա, սումագ, թարամա, լաքերտա, բաքլաւա, քատայիֆ, տերեւ եւայլն :

Անգամ մը փորձեցէք՝

ԳՈՀ ՊԻՏԻ ՄՆԱՔ

Մի մոռնաք թէ՝

ՊԱՀԱՏՈՒՐԵԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

Ունի նաեւ մսավաճառատուն մը, որուն առաջնակարգ միսերը գոհացում կուտան ամէնէն նրբաճաշակներուն : Ոչխարի, հորթի եւ եզան միս (քաշուած միս, եւայլն) :

ՄԷԿ ԱՆԳԱՄ ԳՆՈՐԴ

ՄՆԱՑՈՒՆ ՅԱՃԱԽՈՐԴ

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ՄԵԿՆՈՂ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր ընթերցողներուն արձակուրդի ամիսները, արձակուրդի շրջան է նաեւ թերթին առաքումով զբաղող մեր պաշտօնեաներուն համար՝ որոնց կարգաւ բացակայութիւնը զգալի կերպով կը դժուարացնէ մնացողներուն առօրեայ աշխատանքը :

Կը խնդրենք մեր ազնիւ բաժանորդներէն որ, արձակուրդի առժամեայ հասցէի փոփոխութեան համար, նախընտրաբար հանին դիմել որեւէ թղթատարական գրասենեակ :

Ընթացիկ պարզ եւ ձրի գործողութիւն մըն է, որուն գործադրութեան համար պէտք է լեցնել տեղւոյն վրայ տրամադրելի՝ հետեւեալ խորագիրով դեղին թուղթը · —

Formulaire No 755-A — ORDRE DE RÉEXPÉDITION (Changement d'adresse temporaire)

Կանխաւ շնորհակալութիւն մեր բաժանորդներուն որ պիտի ուզեն այդ ձեւով դիւրացնել մեր գործը :

Բացառաբար մեր խնդրանքը գործադրելու անկարելիութեան մէջ գտնուող բաժանորդներուն համար, հասցէի փոփոխութեան ծախքն է՝ 2·50 Ն· Ֆ·, կանխաւ վճարելի :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՀԵՐՈՍՆԵՐՈՒ ՕՐԸ

Խանասորի տարեդարձը կը տօնուի, Հ· Յ· Դ· Եօթնեղբայրեանի Կրընոպլի Ենթակոմիտէի նախաձեռնութեամբ դաշտահանդէսով մը :

31 Յուլիս, Կիրակի ամբողջ օրը Սէն Նիզիէի ճամբուն վրայի դղեակին ծառաստանին մէջ :

Գեղարուեստական ճոխ բաժին տեղւոյս կարող ուժերուն կողմէ :

Ճոխ պիւֆէ :

Բարձրախօսով պիտի նուագուին հայկական եղանակներ :

Անձրեւի պարագային կը յետաձգուի :

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

«Հերոսներու Օր»ուան առթիւ

Նախաձեռնութեամբ Հ· Յ· Դ· Լիոնի եւ Տէսինի կոմիտէներուն :

31 Յուլիս, Կիրակի ամբողջ օրը Տէսին, Կապիյեօն սրճարանի ծառախիտ պարտէզին մէջ :

Գեղարուեստական բաժին, բարձրախօսին վրայ հայկական երգ ու նուագ :

Ճոխ պիւֆէ, չամփուրով խորոված, առատ ուտելիք եւ ըմպելիք, գիները դիւրամատչելի :

Կը խօսի ԸՆԿԵՐ Մ· ՄԻՐՁԷ :

Օրուան խօսնակ Ընկ· Կ· ՅՈՎԱԿԻՄԵԱՆ

Լիոնի հանրակառքը կը մեկնի Փլաս Կիշառէն ժամը 9·30ին, անձրեւի պարագային ապահով վայր :

ՀԱ ՄԱՆ ԱՐԱ ● HA MAN ARA

par

LES BARCLAY

super 70.335 — 45 T. — simple 60.212

Discophiles Arméniens!

C'est une danse de chez vous à la mode de chez nous.

EN VENTE PARTOUT

Hotel Splendid - Laffrey (Isére) — ՕԳՈՍՏՈՍ 1 - 31

Հ. Յ. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՃԱՄԲԱՐ

1000 մեթր բարձրութեան վրայ, գեղատեսիլ լիճի մը ափին, բոլոր յարմարութիւններով օժտուած մեծ պանդոկի մը մէջ : Խաղաղաշտ եւ լողանք : Խմբական պտոյտներ, դասախօսութիւններ եւ գեղարուեստական երեկոյթներ :

ՕՐԱԿԱՆ 8·50 Ն· Ֆ·

Արձանագրութեանց համար դիմել Շաբաթ օրերը՝ 17 Րիւ Պլէօ, կէսօրէ վերջ ժամը 2 – 6 :

ՆԻՍԻ խումբին համար արձանագրուիլ Օր· Շաքէ Գաբրիէլեանի մօտ, 19 Պուլվ· Մանեան, Նիս :

ԳԱՒԱՌ, Լիոն — Պէրպէրեան Ժ.
39, Rue Dunoir LYON 3

ՏԷՍԻՆ — Լիւլէճեան,
15, Rue Coli

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆ — Ժ· Փիլիկեան,
8, Rue J. Vergnette

ՎԻԷՆ — Կարապետեան
Rue Mont Arnaud

ՄԱՐՍԷՅԼ — Գըլըճեան,
18, Rue Thubaneau

Օր· ԱՆԱՀԻՏ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ
Պ· ՎԱՐԴԱՆ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ
Ամուսնացած
23 Յուլիս, 1960, Փարիզ

Կնքահայրութեամբ Պ· ՄԿՐՏԻՉ ԱԶՈՅԵԱՆԻ :

Այս ուրախ առթիւ Տէր եւ Տիկին Գաբրիէլ Վարդանեան կը նուիրեն.— 20ական Ն· Ֆ· Ս· Թէհլիրեան, Գ· Բալայեան եւ Յարութիւն Օնպաշեան սրահներուն : 20 Ն· Ֆ· «Յառաջ»ին եւ 10 Ն· Ֆ· «Հայ–Բոյժ»ին :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Հայաստանէն Տիկին Մարի Ժամկոչեան կը փնտռէ իր եղբայրը՝ Պ· Սահակ Հաջի Յակոբեանը : Գիտցողներէն կը խնդրուի տեղեկացնել .—

VARTABEDIAN

1, Rue Bozer — Barjols (VAR)

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ԿԱՅԱՆ

Բ· խումբը կը մեկնի Օգոստոս չորսին, արձանագրուած պտիկներու ծնողքներէն անոնք որ դեռ չեն լրացուցած վերջնական պայմանները, պէտք է շուտով ներկայանան 5 Րիւ Մէյրան, հեռ· Թրիւտէն 27 – 35 :

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »

Հ. Յ. Դ.

ԼԻՈՆ — Հ· Յ· Դ· «Վարանդեան» կոմիտէն, ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները այս Ուրբաթ ժամը 20·30ին, Յոյներու սրահը :

Կարեւոր օրակարգ :

ՊԱՏԱՐԱԳ ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Այս Կիրակի առաւօտ ժամը 10ին, պիտի պատարագէ եւ քարոզէ Կաթ· պատուիրակ՝

ՍԵՐՈՎԲԷ ԵՊԻՍԿ· ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Վալանսի եւ շրջանի Հայութիւնը կը հրաւիրուի ներկայ գտնուիլ արարողութեան եւ լսել Եպիսկոպոսին քարոզը :

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Դպրոցասէր Տիկնանց վարժարանի խնամակալութիւնը պէտք ունի ուսանողուհի մը, որ ստացած ըլլայ ֆրանսական երկրորդական կրթութիւն եւ կարենայ դասաւանդել վարժարանին մէջ : Բնակութիւն եւ սնունդ ապահովուած են :

Մանրամասնութեան համար դիմել տնօրէնութեան : 1, Պուլվ· տիւ Նոր, Լը Րէնսի, Հեռ· 927-01,72 :

MORY et Cie

ՆՈՒԷՐՆԵՐՈՒ ԵՒ ԾՐԱՐՆԵՐՈՒ ԱՌԱՔՈՒՄ ԴԷՊԻ ԽՈՐՀՐԴ· ՄԻՈՒԹԻՒՆ :

Գնեցէք զանոնք ձեր ուզած տեղը եւ առաքումը մեզի վստահեցէք : Նուազագոյն ծախքերով կը դրկենք Խորհրդ· Միութիւն :

Դիմեցէք մեր նոր գիները գիտնալու համար .—

10, Rue St. Vincent de Paul, Paris 10e

(PRÈS DE LA GARE DU NORD)

Téléphone : TRU. 27-70

ԱՐԵՒԸ բնութեան կուտայ կապոյտ երկինք, կանաչ սար ու ձոր, գոյնզգոյն ծաղիկներ եւ զուարթ լոյս ···

ԱՐԵՒԸ կրնայ ձեր տունն ալ ողողել իր զուարթ լոյսով ու գոյներով եթէ ձեր բնակարանը ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԷՔ, ԶԱՐԴԱՐԷՔ և ՆԵՐԿԷՔ

ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՎ

PEINTURES THOMLAC

16 Bis, Bd. Sébastopol PARIS 4e

Tél. : ARC 26-61 — Métro : (CHATELET - HALLES)

136, Rue des Bourguignons

ASNIÈRES - BOIS-COLOMBES

ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ

Մեր սեփական արտադրութիւնը եղող ! ամէնէն արդիական ճաշակով հնարուած առաջնակարգ ներկեր, գոյներու մեծ ընտրութիւն սէնթէթիք եւ վինիլիք պատրաստութիւններու : Նորոյթ իւղաներկեր, պատի սփռուն թուղթեր, ամէն տեսակ լինոլէոմ եւ փլասթիք :

Ձեր բնակարաններուն արտաքին եւ ներքին խնամքներուն համար անհրաժեշտ բոլոր նիւթերը :

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ

52, RUE CHALON. PARIS 12e — 64, BLD. DE BELLEVILLE, PARIS 20e

166, AV. ARISTIDE BRIAND, PAVILLON-SOUS-BOIS - SEINE

4 BIS, RUE P. V.-COUTURIER, ARGENTEUIL - S. ET O. — 18, RUE BRÉZIN, PARIS 14e

24 RUE PAUL VAILLANT-COUTURIER, ALFORTVILLE

48 BIS. RUE DALAYRAC. FONTENAY SOUS BOIS

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86-60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա և Հասարակապետ. տար. 40 Ն. Ֆր., վեց. 22Ն. Ֆր.

Արտասահման՝ տար. 50 Ն. Ֆր. Հատը 0,20 Ն. Ֆր.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 26 ՅՈՒԼԻՍ

MARDI 26 JUILLET 1960

36ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8858 — 36EME ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 16ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4659

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԼՈՒՄՈՒՄՊԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔ ՀԱՍԱՒ

ՊԵԼԺԵՐԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿԵՆ ՔՈՆԿՕՆ ՊԱՐՊԵԼ

Քոնկոյի վարչապետը Նիւ Եորք կը գտնուի երկու օրէ ի վեր : Լումումպա՝ Աքրա եւ Լոնտոն հանդիպած է իր ճամբու ընթացքին : Ղանայի մայրաքաղաքին՝ Աքրայի մէջ տեսակցած է Հանրապետութեան նախագահ՝ Նըքրումայի հետ : Լոնտոնի օդակայանին մէջ զինքը դիմաւորողը եղած է՝ Անգլիոյ պետական նախարարը՝ Փրոֆիւմօ :

Լոնտոնի մէջ մամուլի երկու ասուլիս-ներ տուած է, որոնց ընթացքին ամբաստանած է Քաթանկայի վարչապետը՝ Մոյիզ Չոմպէն որ ըստ Լամումպայի չի ներկայացներ ժողովուրդին կարծիքը, այլ խաղալիք դարձած է Պրիւսէլի կառավարութեան ձեռքը :

«Եթէ պելժ ուժերը քաշուին Քաթանկայէն՝ անջատողական շարժումը կը մեռնի, ինքնաբերաբար» ըսած է ան : Ուրիշ խօսքով ըսել կ'ուզէ թէ Չոմպէ պելժ ուժերուն կռթնած է : Ի՞նչ քաղաքականութիւն ընտրած է Լումումպա : «Դրական չէզոքութիւն» պատասխանած է ան, ու աւելցուցած՝ «պիտի գործակցինք որեւէ պետութեան հետ որ պատրաստ է օժանդակելու մեզի» :

Նիւ Եորքի մէջ տեսակցութիւններ ունեցած է ՄԱԿի ընդհանուր քարտուղար՝ Համըրշըլտի հետ եւ այս առթիւ յայտարարած է՝ «գոհ եմ ցոյց տրուած հասկացողութենէն» :

Լումումպա Ամերիկա, Քանատա եւ Եւրոպա պիտի այցելէ, 15 օրուան ընթացքին :

Տէթվիլըր՝ տնօրէնը «Քոնկոյի Միջազգային Տնօրէնութեան ընկերութեան» ուրուն հետ տնտեսական եւ թէքնիք օժանդակութեան եւ գործակցութեան համաձայնագիր մը ստորագրած է՝ Լումումպա, Նիւ Եորք հասած է, իր կարգին : Իր առաքելութեան շուրջ հետեւեալ մանրամասնութիւնները տուած է : Յուլիս 11ին Պելժ զինուորական օդանաւով՝ Քոնկօ հասած է, փորձած է լեզու գտնել Լումումպայի հետ, Ռուսներէն առաջ : Ամերիկացի դրամատէրը չէ ըսած է թէ պիտի գործակցի՝ ամերիկացի, ֆրանսացի, ճափոն, քանատացի, հոլանտացի, անգլիացի եւ Արեւմտ. գերմանացի ձեռնարկատէրերուն եւ դրամատէրերուն հետ : Պելժիա առ այժմ չի կրնար մասնակցիլ :

Տէթվիլըր Ուաշինկթըն պիտի այցելէ եւ պիտի տեսակցի պետական շրջանակներու մարդոց հետ :

Քաթանկայի վարչապետը՝ Չոմպէ նոր առաջարկ մը ներկայացուցած է : Կը հրաժարի անկախութեան գաղափարէն, պայմանաւ որ Քոնկոյի Միացեալ Նահանգներու Համադաշնակցութիւն մը կազմուի : Առաջարկը ներկայացուցած է՝ Քոնկոյի :

Պելժերը վերջնականապէս քաշուեցան Լէօփոլտվիլէն : Քոնկոյի մէջ 12.000 «կապոյտ սաղաւարտներ» կան, ներկայիս : Անցեալ ուրբաթ՝ 5240 էր : Դեռ նոր ուժեր ալ պիտի հասնին : Քաղաքի մէջ կացութիւնը լարուած է : Պալիպաս եւ Պիւլիսա ցեղերը իրարու դէմ ելած են : Պալիպաները «անկախ նահանգ» կ'ուզեն դառնալ : Այս իմաստով հեռագիր ալ քաշած են՝ Լումումպայի :

Բանտարկուած կիներու եւ աղջիկներու թիւը 300 - 350ի հասած է, Նճիլիի շըրջանին մէջ : Շատեր քանի մը անգամ : Բանտարկուածներէն մէկը՝ ութ տարեկան, միւսն ալ 11 տարեկան է :

ԿԻՒՐՍԷԼ ԱՆԳԱՐԱ ՎԵՐԱԴԱՐՁԱՒ

ՆԱԽԿԻՆ ՂԵԿԱՎԱՐՆԵՐՈՒՆ ԴԱՏԸ ԱՄԻՍ ՄԸ ՊԻՏԻ ՏԵՒԷ

Կիւրսէլ Անգարա վերադարձած է կարգ մը գաւառներ այցելելէ ետք : Սվազի մէջ ճառ մը խօսելով նախագահը կատարած է հետեւեալ յայտարարութիւնները, տեսակ մը «գայլի աւետարան».—

«Մարդը ազատութեան մէջ մարդ է եւ երբ իր ազատութիւնը ձեռքէն առնուի գերի կը դառնայ : Թուրք ժողովուրդը գերի ժողովուրդ մը չի կրնար դառնալ : Որովհետեւ Թուրք ժողովուրդը ազնուական է :

«Մենք ձեզի վստահեցանք, սակայն մեր պարտականութիւնը չէ վերջացած : Գէշ ժառանգութեան մը տիրացանք : Պէտք է յարգենք մէկզմէկու իրաւունքները եւ ազատութիւնը :

«Մեր ամբողջ հարստութիւնը վատնըւած է, պետական գանձը դատարկ է, մեր ելմտական կացութիւնը խղճալի է : Եթէ ազգովին աշխատինք կրնանք փըրկուիլ այս կացութենէն : Պարտքեր ունինք, բայց Թուրք ժողովուրդը խաբեբայ չէ, մենք պիտի մաքրենք այս արատը, պիտի վճարենք մեր պարտքերը :

«Պէտք է շատ աշխատինք, որպէսզի ետ չմնանք գիտութեան ճամբուն մէջ : Ծուլութիւնը գէշ սովորութիւն մըն է : Աշխատեցէք շատ աշխատեցէք :

Նախագահ Կիւրսէլ յետոյ գնաց Սվազի Լիսէն, ուր հետեւեալ ուղերձը արտասանեց ուսուցիչներուն.— «Նոր հանգրուաններու նախօրեակին մեծ պարտականութիւններ կը ծանրանան ուսուցիչներու ուսերուն : Անկեալ իշխանութիւնը քուէ ապահովելու համար բաժան բաժան ըրած էր երկիրը եւ Ալէվի, Քիւրտ Գըզըլպաշ, Հանէֆի, Շիի քրիստոնեայ եւ այլ համայնքականութիւնները անխղճօրէն չահագործած էր : Այս երկիրը դաւանանքի տարբերութեան սարսափելի ցընցումներուն ձգուած էր :

«Այսուհետեւ այս տեսակ սխալ մը պիտի չգործուի : Յարգանքով կը բարեւեմ բոլորդ» :

×

Նախորդներու դատավարութիւնը Սեպտեմբերին պիտի սկսի Եասըատայի մէջ :

Ստացուած տեղեկութեանց համաձայն, Բարձրագոյն Հարցաքննիչ Մարմինը, մինչեւ 15 Օգոստոս պիտի աւարտի հարցաքննութիւնները եւ 15 Օգոստոսին թղթածրարները պիտի յանձնէ Բարձրագոյն Իրաւական ատեանին : Ամէնէն առաջ իբր հայրենադաւ պիտի դատուի անկեալ նախագահ Ճէլալ Պայար :

Միւս կողմէ Եասըատայի մէջ դատավարութեան պատրաստութիւնները սկըսած են : Երկու հազար հոգի պիտի կարենան հետեւիլ դատավարութիւններուն : Նախապատուութիւն պիտի տրուի նախորդներու ընտանեկան պարագաներուն :

«Յեղաշրջումը պաշտպանելու մասին Օրէնք»ին մէջ այսօր փոփոխութիւն մը կատարուեցաւ եւ մինչեւ 20 Օգոստոս երկարաձգուեցաւ անկեալ եւ նախորդ պետական ղեկավարներու ձերբակալութեան տակ պահելու ժամանակամիջոցը :

Ինչպէս յայտնի է, ասկէ առաջ կուսակալներուն իրաւասութիւն տրուած էր 30 օր հսկողութեան տակ պահել զանազան անձեր : Այս իրաւասութիւնը այժմ կը տրուի նաեւ ներքին նախարարին, որ ի հարկին կրնայ փոխել կամ ջնջել նման որոշումները :

ՔԻՒՐՏ ՉԿԱՅ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Իշխանութեան գլուխ անցնելէ երկու ամիս ետք, Կիւրսէլ, նոր վարչաձեւին դիրքը ճշդեց քրտական հարցին նկատմամբ : Էրզինճան արտասանած ճառին մէջ, նախագահը ըսաւ.— Օտար դեսպան մը ինծի հարցուց թէ ի՞նչ է մեր դիրքը Քիւրտերու հանդէպ : Պատասխանեցի յայտնի է որ պատմութեան տեղեակ չէք : Մեր մօտ ոչ մէկ բան կայ որ կրնայ քիւրտ կամ քրտական ազգայնականութիւն որակուիլ» : Մեկնաբանելով Կիւրսէլի այս խօսքերը քիւրտ ազգայնականներու բանբերը յայտարարած է Լըմոնտի «ուրախութեամբ ողջունեցինք Մենտերէսի կառավարութեան տապալումը եւ պարկեշտ քաղաքացիներ կ'ուզենք ըլլալ Թուրք պետութեան, այդ պատճառով կը յուսայինք որ Կիւրսէլ պիտի սրբագրէր իր նախորդներուն զինակցաբար կատարած սխալը եւ պիտի ճանչնար գոնէ մեր լեզուն խօսելու, մեր դպրոցներն ու հրատարակութիւններն ունենալու իրաւունքը» :

× 14 հոգի ձերբակալուած են, Ուրֆաթ օր Պոլսոյ մէջ, այն ամբաստանութեամբ թէ հակայեղափոխական քարոզչութիւն կ'ընեն : Արաբական գիրերով կրօնական գիրքերու մէջ թռուցիկներ կը պահէին, կառավարութեան դէմ : 1928էն ի վեր արաբական գիր գործածելը արգիլուած է երկրին մէջ բայց դեմոկրատ իշխանութիւնը որոշ թոյլտուութիւն մը ըրած էր 1950էն ի վեր :

× Ատլանտեան ուժերու ընդհ. հրամանատարը՝ Զօր. Նորսթատ Անգարա հասաւ ուր պիտի տեսնուի Կիւրսէլի հետ :

Օրը Օրին

ԱԿԱՆՋԴ ԽՕՍԻ, ԱԶԳ

Երկրորդ Աշխարհամարտին ամէնէն տագնապալի շրջանին, օր մը, մեծկակ շուն մը, Լոնտոնի մէջ, յանկարծ փրցուց զինքը իր խշտեակին կապող փոկը եւ դրացիին պարտէզը մտնելով, կատաղութենէն ու վախէն, տակնուվրայ ըրաւ ածուները, որոնց մէջ վարդավառ գոյներով ծաղիկներ բարեւ կուտային Աստուծոյ : Ներողութիւն, մոռցայ ըսելու որ այդ ժամուն Հիթլերի օդանաւերը տեղատարափ ռումբ կը թափէին մայրաքաղաքին վրայ :

Խե՛ղճ շունը— անունը Րինթի խենթեցեր էր՝ խոտ կերած կամ քացախ խմած կատուի մը պէս եւ ճար մը կը փնտռէր ..

Ռմբակոծութենէն ետք, պարտէզին տէրը փակաւ պարոն Րինթիի օձիքին .

— Հոս եկուր նայինք, շան - զաւակ : Աս ի՞նչ ես ըրեր... Ծաղիկ մը ողջ չես ձգեր, խոտերը հաներ ես, հողերը քրքըրեր ես, աթոռները շրջեր ես, լոլիկներս տեղէն հաներ ես, թաղարներս կոտրեր ես ... Սպասէ՛, ես քեզ ոստիկանութեան յանձնեմ որ երթաս դատդ անոնք ...

Ի հարկէ պարոն Րինթին բան մը չհասկըցաւ այս *ալա* խրուշչեւ սպառնալիքէն : Պատասխան չտուաւ եւ պոչը երկու ոտքերուն տակ անցընելէ ետք, գլուխը առաւ գնաց՝ ոսկոր փնտռելու :

Այս անգամ, դրացին փակաւ պարոն Րինթիի տիրոջ օձիքին :

— Հաւնեցա՞ր սա շանդ ըրածին...

— Ի՞նչ ըրեր է որ ...

— Ա՞լ ինչ պիտի ընէր ... Պարտէզս մտեր է եւ ամէն բան տակնուվրայ ըրեր է... Վնասներուս հաշիւը հաներ եմ, ահաւասիկ — 67 սթերլին 18 շիլին եւ չորս փենի... վճարէ՛ :

— Խենթեցե՞ր ես, մարդ Աստուծոյ ... Շունս ապուր մը կերեր է, ինծի՞ ինչ ...

— «Ինծի՞ ինչ»ով չես ազատիր... Թող կապէիր ...

— Կապած էի, բայց, եկուր տես որ փոկը փրցուցեր է... Ատ Հիթլեր կոչուած արարածը կրակ կը թափէր, վերէն ...Շունս վախցեր է... Դուն չվախցա՞ր, ես չվախցա՞յ ...

— Ատանկ պարապ խօսքեր իմ գլուխս չեն մտներ ... Վճարէ՛, կ'ըսեմ քեզի ... Այլապէս շունդ կը սատկեցնեմ ...

— Կը սատկեցնե՞ս... Կրնաս՝ անոր մէկ մազին մատ դպցուր, նայէ քու վիճակդ ինչ կ'ըլլայ ...

— Ատա՞նկ է ... Լա՛ւ, լա՛ւ, ես ալ դատարան կ'երթամ ...

— Գնա՛, քար մըն ալ ետեւէդ :

Եւ դրացին դատարան գնաց :

Դատաւորը մտիկ ըրաւ դատապահանջ կողմին ճառը եւ պաշտպանեալին չքմեղանքը : Եւ վճռեց .

— Այդ շանը տէրը դո՞ւն ես ...

— Այո՛, միլո՛րտ ...

— Վճարէ՛... 67 սթերլին, 18 շիլին եւ 4 փենի վճարէ դրացիիդ :

— Բայց, միլորտ, ես բան մը չըրի ... Այդ առտուն, ռմբակոծութիւն կար ... Ինչպէս ամէն մարդ, ես ալ կնիկս եւ զաւակներս առի ապաստան իջայ ... Իմ բացակայութեանս, շունս բաներ մը ըրեր է... Այո՛, ըրած չըլլար աւելի աղէկ կ'ըլլար, բայց ...

— Շատ չխօսի՛ս, վճարէ՛ :

×

Ասկէ 45 տարի առաջ ալ ուրիշ «ռմբակոծութիւն» մը կար : Ուրիշ պատերազմ մը : Այդ տարին ալ շուն մը յարձակեցաւ ծաղկազարդ ածուի մը վրայ եւ ո՛չ միայն ծաղիկները ու մնացեալները փճացուց, այլեւ խածնելով բնաջինջ ըրաւ պարտէզին տէրը՝ հանդերձ ընտանեօք ...

Յետոյ, զինադադար եղաւ եւ «ռմբակոծութիւն»ը դադրեցաւ :

Ու երբ պարտէզին տիրոջ ողջ մնացած ազգականները դատարան ելան՝ վնասուց հատուցում պահանջելու համար, շանը բարեկամներէն, ստացան հետեւեալ պատասխանը .

— Ի՛նչ կրնանք ընել, սիրելիներ, կըռիւ կար, շունը փոկը փրցուցեր ձեր պարտէզը մտեր է ... Մենք ինչո՞վ յանցաւոր ենք ... Սէնթ չենք կրնար վճարել ... Երթաք բարով ...

Ականջդ խօսի, Հայոց ազգ ... Եւ քու ականջդ, Արեւմուտք ...

ԵՒՐՈՊԱՑԻ

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ՄԵԿՆՈՂ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր ընթերցողներուն արձակուրդի ամիսները, արձակուրդի շրջան է նաեւ թերթին առաքումով զբաղող մեր պաշտօնեաներուն համար՝ որոնց կարգաւ բացակայութիւնը զգալի կերպով կը դժուարացնէ մնացողներուն առօրեայ աշխատանքը :

Կը խնդրենք մեր ազնիւ բաժանորդներէն որ, արձակուրդի առժամեայ հասցէի փոփոխութեան համար, նախընտրաբար հանին դիմել որեւէ թղթատարական գրասենեակ :

Ընթացիկ պարզ եւ ձրի գործողութիւն մըն է, որուն գործադրութեան համար պէտք է լեցնել տեղւոյն վրայ տըրամադրելի՝ հետեւեալ խորագիրով դեղին թուղթը .—

Formulaire No 755-A — ORDRE DE RÉEXPÉDITION
(Changement d'adresse temporaire)

Կանխաւ շնորհակալութիւն մեր բաժանորդներուն որ պիտի ուզեն այդ ձեւով դիւրացնել մեր գործը :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՎԵՀ. ՎԱԶԳԷՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԲԱՑ ԿՈՆԴԱԿԸ

Բ.

Վեհ. Վազգէն Կաթողիկոսի Կոնդակը՝ որպէս գործնականութիւն՝ կ'առաջարկէ, «որ այս տարուան ընթացքին, յարմար թուականի մը, տեղի ունենայ ժողով մը, Մայր Աթոռի պատուիրակներու եւ Կիլիկեան Աթոռի ԵՐԿՈՒ կողմերու ներկայացուցիչներու միջեւ (ընդգծումը՝ մեզմէ. ՀԱՄԿ), յոյժ փափաքելի գտնելով նաեւ, որ մենք եւս անձնական հանդիպում մը ունենանք Տանն Կիլիկիոյ Սրբազան Աթոռակալին հետ, յամրապնդումն մեր սիրոյ միութեան եւ ի շինութիւն մեր Ս. Եկեղեցւոյ»։ Սակայն Վազգէն Կաթողիկոս նոյն ատեն ինքն իր ձեռքովը փակ կը պահէ այսպիսի երջանիկ հանդիպումի մը դուռը՝ աննկատ թողլով Կիլիկիոյ Կաթողիկոսին օրինաւոր հանգամանքը, ու նոյնիսկ գործով լիազօրութենէ զրկելով Նորին Սրբութեան կողմէ նշանակուելիք պատուիրակութիւնը։ Բառերու զգոյշ չարադասումով մը, Կոնդակը երբ կ'ակնարկէ Զարեհ Վեհափառի անուան կամ Աթոռին, երբեք չի գործածեր «Կիլիկիոյ Կաթողիկոս» օրինաւոր տիտղոսը, այլ կը գործածէ տարտամ մակդիր մը, «Անթիլիասի ներկայ Աթոռակալ»։ Ի՞նչ իմաստ կրնան կրել տիտղոսներու այս զլացումը եւ հանգամանքներու այսպէս մշուշարկումը, կամ պայմանադրութիւնները։

Վազգէն Կաթողիկոս ոչ միայն ինքն իրեն իրաւունք կուտայ անտեսելու Զարեհ Կաթողիկոսի պաշտօնական հանգամանքը, այլ նաեւ անոր անունէն անմիջապէս ետքը կը յիշատակէ, որպէս «Կիլիկիոյ Աթոռին լուսաւոր աւանդութիւններուն հաւատարիմ մնացած ճշմարիտ Աջապահեան մը» Խադ Սրբազանը, որուն եւ տակաւին կ'ուղղէ Էջմիածնի Գերագոյն Խորհուրդի Հաղորդագրութիւնները՝ որպէս «Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան Տեղապահ»ին։ Եւ աւելին, առաջարկած «ժողով»ին մէջ ալ կ'ուզէ որ՝ որպէս «Երկփեղկեալ կողմեր» նստին «Կիլիկեան Աթոռի երկու կողմերու ներկայացուցիչները», հաւասար հաւասարի դիմաց, ինչպէս նաեւ Ս. Էջմիածնի ներկայացուցիչները։

Այսպիսի անփոյթ յայտարարութիւններով՝ Վազգէն Կաթողիկոս իր ուսին կ'առնէ Կիլիկեան Աթոռն ու Հայութիւնը «երկփեղկուած» պահելու ահաւոր պատասխանատուութիւնը։

Այս բոլորը ոչ միայն չեն ներշնչեր հոգեւոր ապրումներ ու չեն ապացուցաներ աստուածապարգեւ պայծառատեսութիւն, այլ մանաւանդ կը շարունակեն ստեղծել շփոթութիւններ եկեղեցական հանգամանքներու շուրջ։ Պարզ իրողութիւնը այս է. կան միայն երկու Հայրապետական Աթոռներ, Էջմիածնի ու Կիլիկիոյ, ու չկայ «երկփեղկեալ Միաբանութիւն» մը Կիլիկիոյ Աթոռին մէջ։

Եղած – պատահածը յայտնի է։ Վեհ. Զարեհ Կաթողիկոսի ընտրութենէն ետքը, Միաբանութեան մէջէն ոմանք, դրդումովը ընտրական փոքրամասնութեան մէջ մնացած դժգոհ աշխարհական ընդդիմադիրներու, եկան՝ 1956 Յուլիսին՝ Կաթողիկոսարանի ամառանոցին մէջ հաւաքուելով՝ իրենք զիրենք «Անկախ Միաբանութիւն» հռչակեցին։ Եւ իրենց այդ անպատասխանատու արարքը եւ անոր հետեւութիւնները պարտաւորեցուցին Կաթողիկոսարանը, որ, ճարահատ, օրէնքի դիմէ ու կարգ կանոն հաստատէ։ Եւ անոնք գացին այլուր, ընդունեցան ընդդիմադիր աշխարհական «խմբաւորում»ի հովանին։ Մինչդեռ խաբուած այդ միաբանները՝ հաւատարմութիւն յայտնելով իրենց Կաթողիկոսին՝ պիտի պահէին իրենց պաշտօնները որպէս լուսարարապետ, որպէս Կաթողիկոսարանի դիւանապետ, տպարանապետ ու Դպրեվանքի ուսուցիչ։ Ոչ մէկ պատճառ ունէին հեռանալու Կաթողիկոսարանէն, եւ այսօր ալ ոչ մէկ պատճառ ունին հեռու մնալու։

Դժբախտութիւնը սակայն՝ մարդոց արտաքին պայմաններու զոհ եկեղեցականներու բաժանումն ու «առանձին Աթոռ» հաստատել երազելը չէր, այլ այդ չփոթամիտ անձերը «Կիլիկեան Աթոռին լուսաւոր աւանդութիւններուն հաւատարիմ» կոչող, այդ դժբախտ «երկփեղկումը» քաջալերող, ու նաեւ Ֆինանսաւորող պաշտօնական հաստատութեանց եւ անձերու ցաւալի չահախնդրութիւնը։

Վեհ. Զարեհ Կաթողիկոս միշտ յայտարարած է, թէ վէճ կամ պայքար գոյութիւն չունի Հայց. Եկեղեցւոյ Նուիրապետական Աթոռներու միջեւ. եւ թէ ինք՝ որպէս Հայր ամենեցուն՝ ժողովուրդի բոլոր զաւակներուն կը տարածէ իր գուրգուրանքը, ու կ'ուզէ որ սահմանադրական սկզբունքներով կառավարուին ազգին ժողովները։ Նուիրապետական Աթոռներու միջեւ եւս միասնականութեան իր ապացոյցը տուած է՝ մշակելով ու ստորագրելով Կիլիկեան հինգ Եպիսկոպոսներու հետ՝ 1956 Յունիսի «Համաձայնագիր»ը, զոր սակայն դարձեալ, արտաքին դրդումներէ մղուած, երկու Եպիսկոպոսներ անդործադրելի կացուցին՝ չարթուան մը մէջ ետ քաշելով իրենց ստորագրութիւնները. «Համաձայնագիր» մը, որու մանրամասնութիւնները տուած ենք «ՀԱՄԿ»ի մէջ, Պատմութեան համար խմբագրականներու շարքին, (Տես Հասկ, 1959, Օգոստոս – Սեպտեմբեր, էջ 304 – 306) եւ զոր Մեծի Տանն Կիլիկիոյ ընտրեալ գահակալը ստորագրեց, ի սէր խաղաղութեան եւ համերաշխութեան, հակառակ անոր որ այդ «Համաձայնագիր»ը ծայրայեղ եւ չափազանցեալ զոհողութիւններու կը պարտաւորեցնէր Կիլիկեան Ս. Աթոռը. զոհողութիւններ, որոնց մասին այլեւս խօսք անգամ չի կրնար ըլլալ։ Հակառակ բոլորին, Վեհ. Զարեհ Կաթողիկոս շարունակ իր քարոզներուն ու Կոնդակներուն մէջ յորդոր տուած է միութեան ու գործակցութեան, ու երբեք չէ շեղած Ս. Հայրապետներու սիրոյ եւ օրհնութեան ճանապարհէն։

Այժմ ալ, որպէսզի կարելիութիւն տրուէր Կիլիկիոյ Վեհ. Կաթողիկոսին իր պատուիրակները լիազօրելու եկեղեցական խորհրդակցական ժողովի մը, հարկ պիտի ըլլար որ Վեհ. Վազգէն Կաթողիկոս նախ յարգէր Կիլիկիոյ Կաթողիկոսին պաշտօնական հանգամանքները, եւ տակաւին ընդդիմադիր դիրքերու ապաստանած օրինազանցները յորդորէր կարգապահ եւ հնազանդ դառնալու Կիլիկիոյ Ս. Աթոռին։ Տակաւին վերջերս, պաշտօնական կոչերէն ու արտայայտութիւններէն անկախ, Ս. Աթոռս Վեհ. Կաթողիկոսը հասարակաց բարեկամի մը միջոցաւ Խադ Ս.ին հրաւէր կ'ուղղէր Անթիլիաս վերադառնալու, եւ որպէս պատասխան այդ սրտագին ու անկեղծ հրաւէրին, կը ստանար հետեւեալ ապշեցուցիչ, սակայն շատ յատկանշական պատասխանը. — «Չեմ կրնար Անթիլիաս վերադառնալ, մինչեւ Վազգէն Կաթողիկոսէ հրահանգ չստանամ»։

Ազգերու փոխադարձ յարաբերութեանց մէջ, պարզ դիւանագէտ մը իսկ պիտի չզգար ժողովի նստիլ առանց իր հանգամանքին ու լիազօրութեան յարգուելուն։ Ուր էր թէ ազգին Կաթողիկոսը ժողովի նստէր առանց իր հանգամանքի ճանաչման, եւ ան ալ ոչ թէ ուղղակի Իրեն, այլ այսպէս անորոշարար հանրութեան ուղղուած բաց Կոնդակի հրաւէրով մը։

Անհանդամ այս առաջարկութեանց խորքին՝ կայ անիրատես հաշիւ մը Եկեղեցական ժողովի եւ Աթոռակալներու հանդիպումի մասին։ Վեհ. Վազգէն Կաթողիկոս կ'ենթադրէ՝ թէ այդպիսի ժողով մը իրաւասութիւն կ'ունենայ քննելու Կիլիկեան Աթոռի «խնդիրը» եւ առաջարկելու «փոխադարձ զիջումներ», վերահաստատելու համար «Համերաշխ գործակցութիւն Կիլիկիոյ Աթոռէն ու պառակտուած Թեմերէն ներս»։ Մարդիկ կան որոնք Կիլիկեան Աթոռի շուրջ նախ «խնդիր» մը ստեղծեցին, եւ այժմ այդ խնդիրը կ'ուզեն տեսնել իրենց հասկցած տարազին մէջ, ու լուծել իրենց ճանչցած ձեւով։ Նորին Սրբութիւնը պիտի ուզէր թերեւս որ 1956 Մարտի «Գահիրէի ժողով»ի նման եկեղեցականներու ժողով մը նստէր, նորէն դրացէր Կիլիկեան Աթոռի միաբանական ու ներքին հարցերով, «որոշումներ» տար ու «պահանջքներ» դնէր՝ որպէս նախապայման իր շնորհաւորութիւնը յայտնելու Զարեհ Կաթողիկոսին։ Ու եթէ Կիլիկիոյ Կաթողիկոսը անընդունելի գտնէր այդ ժողովի որոշումները, Էջմիածնի Կաթողիկոսը անգամ մը եւս իրաւունք ունենար ըսելու.

— Ահա հերձուածողը։

Նորին Սրբութիւնը չէ հաշուած սակայն, թէ՝

— Նախ՝ կարելի պիտի ըլլար այդպիսի ժողով մը գումարել Կիլիկիոյ Կաթողիկոսի օրինաւոր հանգամանքին յարգումէն յետոյ միայն։

— Խստիւ կը մերժենք Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութենէն ներս գոյութիւն մը «կողմերու», եւ նման հաստատումէ մը բխող փափաքը՝ գումարումին «եռակողմանի» ժողովի մը, «Մայր Աթոռի պատուիրակներու եւ Կիլիկեան Աթոռի Երկու կողմերու ներկայացուցիչներու միջեւ»։

— Ապա՝ այդպիսի ժողով մը կրնայ ունենալ միայն խորհրդակցական հանգամանք, եւ ոչ թէ որոշումներ պարտադրելու իրաւունք՝ մանաւանդ Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան ներքին ու միաբանական հարցերու մասին։

— Ու վերջապէս, նման ժողովի եւ հանդիպումի նիւթ պիտի ըլլային, ոչ թէ առանձնապէս «Կիլիկիոյ Աթոռի հարցեր», այլ, անշուշտ, Հայց. Եկեղեցւոյ ընդհանուր հարցերը բոլոր Աթոռներու ու Թեմերու ամբողջութեամբ, որոնց վերաբերմամբ իր խորհուրդը եւ խօսքը պիտի ուզէր յայտնել նաեւ Կիլիկիոյ Վեհ. Կաթողիկոսը։

Վեհ. Վազգէն Կաթողիկոսի 25 Ապրիլ 1960ի Կոնդակին հակիրճ այս վերլուծումին առթիւ, չենք կրնար խոր ցաւով ի նկատի չառնել միաժամանակ Անթիլիաս հասած «Էջմիածին» ամսագրի 1960 Մարտի թիւը, որուն մէջ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան պատմութիւնը ըստ կամս եւ կողմնակալութեամբ չարադրող անձը, (արտասահմանի, մանաւանդ Պաղեստինի, Սուրիոյ եւ Լիբանանի Հայութեան շատ ծանօթ անձ մը), վերոյիշեալ Կոնդակին չափ պաշտօնականութիւն ներկայացնող «Էջմիածին» ամսագրի էջերուն մէջ չի վարանիր, գործածել բառեր, ասութիւններ, եւ ընել մէջբերումներ որոնք, գոնէ մեր ըմբռնումով անվայել են կրօնական հաստատութեան մը պաշտօնաթերթին, եւ որ այս պարագային յօդս ցնդիլ կուտան այնքան եւ ցանկալի տրամադրութիւնները, զոր Վեհ. Վազգէն Ա.ի 25 Ապրիլի Կոնդակը, իր զգացական ոճով ու քաղցրախօսիկ շարահիւսութեամբ ստեղծել կը փորձէր։ Ի վերջոյ, Նուիրապետական Աթոռի մը Տեղապահին համար կարելի չէ գրել, Նուիրապետական ուրիշ Աթոռի մը պաշտօնաթերթին մէջ, «Սուտ է տեղապահութիւն Եպիսկոպոսը» (Էջմիածին 1960, Մարտ, էջ 29)։ Այս անվայել ակնարկութեան մասին մանրամասն եւ լայն բացատրութիւններ տուած ենք Հասկի «Պատմութեան համար» խմբագրականներու շարքին մէջ (Հասկ, 1959, Յուլիս, էջ 274) եւ մենք մեզի չենք թոյլատրած գործածելու բառեր որոնք պատիւ չեն բերեր քրիստոնեայ մարդու, կամ, նուազագոյն կրթութիւն ունեցող խմբագիրի մը։

(Խմբագրական՝ ՀԱՄԿ)

(Մնացեալը յաջորդով)

ՉՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԱԾ ՁԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ ՉԵՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁՈՒԻՐ։

ՈՐՍՈՐԴԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐ

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԶՂՋՈՒՄԻ ԵՐԵԿՈՅ

Եղեգնաձորի Ելփին գիւղում կոլտնտեսականների ընդհանուր ժողով գումարեցին, ուր ես խօսեցի մեր բնութեան պաշտպանութեան մասին։ Զրոյցն այդ հարցի մասին շարունակուեց նաեւ գիւղբացի տնօրէն Շաւարշի տանը, ուր եւ գիշերելու էինք։

Զգիտեմ ճա՞ռս էր ազդել մարդկանց, թէ՞ Ելփինի կարմիր գինին. սեղանակիցներս խղճահարուած եւ քնքշութեամբ էին խօսում վայրի կենդանիների մասին։ Ամէն մէկը մի անխիղճ բան յիշեց իր կեանքից, գեղեցիկ մի կեանք մարող կրակոց, եւ հիւրասիրութիւնը վէր ածուեց խոստովանութեան ու զղջումի երեկոյի։

Երեւանից հետս եկած մի նկարիչ կար, մի իսկական բանաստեղծ՝ Սաքօ Մանդասարեանը։ Ամէնից շատ նա էր զգացուել։ Սեւ ու երկար մազերը թափահարելով, իր մի զարմանալի արարքն էր պատմում։ Պատերազմի ժամանակ Գերմանիայում ընկերները նրան պատուիրում էն մօտակայ անտառից մի եղնիկ խփել։ Գնում է Սաքօն անտառ, թաքնւում մի եղեւնու ետեւ ու սպասում։ Շուտով մի խումբ եղնիկներ ոստոստելով գալիս են առուն ջրի։

— Որը շուտ խմեց առուն անցաւ, նրա վրայ եմ կրակելու, — վճռում է որսորդն ու սպասում։ — Մէջները մի չքնաղ արարած կար՝ վիզը երկար, ոտները բարակ, այնքան գեղեցիկ, որ աչքս չէի կարողանում կտրել նրանից, — քնքշութեամբ յիշում էր պատմողը։ — Հակառակի նման առաջինը սա՞ կ'անցնի առուն, — մտածեցի ես։ Եւ իսկապէս, բոլորից շուտ այդ արարածը կուշտ խմեց, դէս – դէն նայեց եւ առաջ ձգուեց, որ առուն անցնի։ Քիչ էր մնում բղաւեմ՝ «անիրաւ, ետ դառ, ո՞ւր ես գնում», բայց յիշեցի երդումս ու սրտատրոփ սպասեցի, գուցէ մի ուրիշը նրա առաջն ընկնի՞... Բայց ճակատագիրը, ինչպէս երեւում էր, արդէն ընտրել էր իր զոհը. սիրուն եղնիկն անցաւ եւ իր ամբողջ վեհութեամբ կանգնեց առուի միւս ափի թմբին։ Կանգնեց, երկար վիզը մեկնեց, որ տերեւ պոկի ծառից՝ կրակեցի։ Որ կրակեցի ողնաշարը ջարդուած նստեց տեղում։

Մօտեցայ, որ մորթեմ՝ սեւ սաթի նման սիրուն աչքերը յառեց վրաս ու այնպէս խղճալի նայեց ինձ, որ տեղումս քարացայ։ Դունչն առաջ մեկնեց, իր կուշտ լեզուն քսեց երեսիս եւ այնպէս խորը տնկաց, որ պատերազմի արհաւիրքների մէջ ամրացած սիրտս յանկարծ փուլ եկաւ։ Գրկեցի սիրուն վիզը, համբուրում եմ աչքերն ու մտքումս ներողութիւն խնդրում եմ անխիղճ արարքի համար։ Յետոյ թաշկինակս հանեցի, մէջը տեւ րեւներ լցրի, փաթաթեցի կծիկ դարձրի ու մտցրի խոցուած վէրքի մէջ, արիւնը կտրուեց։ Մօտայ տակը, եղնիկին դրի վզիս ու քայլում եմ դէպի զօրամասի առողջապահական կայանը, գուցէ այնտեղ կարին վէրքը, դարման անեն ու փրկեն իմ զոհին։ Սիրուն, բարակ ոտները կախել է ուսերիս, երկար վիզը տարուբերւում է աչքիս առաջ եւ հայեացքս հանդիպում է թախիծով, նախատինքով ու բողոքով լի աչքերին... Ու, զարմանալի բան, երբեմն դունչը մօտեցնում է երեսիս ու լիզում այտերս՝ ի՞նչ է ուզում, գո՞ւթ է հայցում, թէ խնդրում է շուտ հասցնեմ վիրահատներին...

Արագ էի գնում, հեւալով, կարծես ուսիս ոչ թէ վայրի կենդանի է, այլ վիրաւոր մարդ, որի կեանքը փրկելու համար վայրկեան պիտի չկորցնել։ Ու վազում էի տագնապով լի։ Բայց... չհասցրի. սիրուն վիզը թուլացաւ ու գլուխը ուժասպառ ընկաւ գոգս։

Ցած դրի ու վազեցի մօտակայ վրանը։ Ներս ընկայ՝ բժիշկը վիրահատութեամբ էր զբաղուած։

— Դոկտոր, շուտ արէք, եկէք յետեւիցս... մեռնում է, — գոչեցի ես։

— Ի՞նչ է պատահել, ո՞վ է մեռնում...

— Եղնիկը... վիրաւոր եղնիկը...

Նկարիչն այլեւս չշարունակեց. դատարկեց ձեռքի բաժակը, գլուխը խոնարհեց կրծքին եւ դրանից երկար մազերը կախուեցին ու կիսով չափ ծածկեցին նրա ջղուտ ու թուխ դէմքը։

Քիչ լռելուց յետոյ՝ շարունակեց խուլ ձայնով.

— Եւ ես կարծում եմ, ամէն որսորդ իր կեանքում, այնպիսի դէպք, որ չի մոռացւում ու ամէն յիշելիս մորմոք է առաջ բերում, թէկուզ զո՞հը մարդ չի եղել, այլ անլեզու կենդանի։ Այո, ձեր սեղանակիցն մի դէպք եմ լսել Արէնի գիւղում եւ դրանով գուք բարձրացել էք իմ աչքում, — դարձաւ նա կոլտնտեսութեան նախագահ Համօ Գրիգորեանին։ — Ասում են քիչ է մնացել, որ ձեր ընկերոջը գնդակահարէք, իրենց մօրից զրկուած վայրի գառներին սպաննելու փորձի համար։

— Հա՛ ա՛, — ծոր տուեց Համօն եւ նրա լայն դէմքը ողողուեց բարութեամբ։ — Գառներին փրկեցի, ճիշդ է... Բայց դրանով ես ուզում էի քաւել իմ մի մեղքը, ախր նրանց մօրը սպաննել էի...

ՎԱԽՏԱՆԳ ԱՆԱՆԵԱՆ

(1 Շար.)

ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ՄԱՍԻՆ

ՃՇԴՈՒՄ ՄԸ

կարդացի «Յառաջ»ի 16 Յունիս թուա-կիրին՝ Օրը Օրին սիւնակին մէջ «Օրին-եալ ըլլա» խորագրով Կոմիտաս վար-դապետի մասին գրութիւնը, ստորագրը-ուած Երրոցցի :

Սոյն գրութեան մէջ, կարգ մը հատ-ուածներ պէտք ունին ճշդումի :

Ա.— «Ատաբազար այցելութեան միջո-ցին, վարդապետը կ'երթայ եկեղեցի եւ կ'երգէ «Տէր Ողորմեա» :Ժողովուրդը կը խնդրէ որ վարդապետը Կռունկը եր-գէ : Ու վարդապետը կ'երգէ իր « Կռ-ռունկ »ը :

Բ.— «Արհաւիրքի տարին, սուլթանա-կան հրովարտակով Կոմիտաս ալ խառնե-ցին «Հայրենիքի թշնամիներու» կարաւա-նին ու աքսորեցին Անատոլու » :

Գ.— « Այաշի բանտէն մեր ձեռքը հաս-ած երկտողի մը մէջ վարդապետը կը գրէր. «Ես կեանքումս երկու բան չեմ մոռանայ, թէ ինչպէս իմ ծննդավայրս չորս տարի չարունակ, առանց բարձի նստում էի վարժարանի չոր, սառը յատակին, որբացած թափառում էի փողոց-ներում: Եւ մէկ էլ աքսորում եղած ժամանակ տաճիկ ոստիկանի՝ ծոծրակիս հասցրած բռունցքի հարուածին » :

Դ.— « Երբ Սուլթանը հրովարտակով զինք վտարելու ատեն կը վերադարձնէր, վերադարձածըԿոմիտասի ստուերն էրմի-այն: Այն օրէն ետքն էր որ հայ ժողո-վուրդը ալ չլսեց անոր շրթունքներէն, ոչ «Անտունի»ն, ոչ «Մոկաց Միրզէն» , ոչ անոր «Կռունկ»ը, ոչ ալ «Տէր Ողորմ-եան»: փլաւ Կոմիտասը ,խորտակուեցաւ» :

ՃՇԴՈՒՄՆԵՐ

Ա.— Կոմիտաս վարդապետ երբեք աշ-խարհական երգ չէ երգած եկեղեցւոյ մէջ: Հոն միայն արական խումբը կը մասնակցէր: Բեմի վրայ ալ, երգացան-կին մէջ եկեղեցական երգեր չէր խառ-նեը:

Եկեղեցական դասակարգէն եթէ դիտ-ողութիւններ եղան, վարդապետի մը երկ-սեռ խումբ ղեկավարելու եւ սիրային եր-գեր երգելուն մասին էր :

Բ.— Կոմիտաս մինակը չէր որ աքսոր-ուեցաւ: Ան ալ խառնեցին հայ մտաւո-րականներու խումբին եւ աքսորի գործը եղաւ ոչ թէ Սուլթանին հրամանով, այլ այդ ոճիրը կազմակերպեց Իթթիհատ-Թէրաքքի կոչուած ոճրածիններու խմբակ մը, ինչպէս նախածրագրած էին: Նախ մտաւորականները եւ վերջէն ամբողջ հայ ժողովուրդը՝ բնաջնջելու անհատոր ծրա-գիրին գործադրութիւնն էր ատիկա :

Գ.— Գալով Կոմիտասի կենսագրակա-նին՝ ահա իր ինքնակենսագրութենէն մաս մը :

— « Ծնուել եմ 1869 թուին, Սեպտեմ-բերի 26ին, Փոքր Ասիոյ Կուտինա կամ Քիւթահիա քաղաքում: Երրորդ օրը ինձ մկրտել են եւ անունս դրել Սողոմոն :

Հայրս՝ Գէորգ Սողոմոնեանը Քիւթա-հիացի է, իսկ մայրս Թագուհի Յովհան-նէսեանը Բուրսացի : Երկուքն ալ հայ են: Մայրս վախճանուել է 1870 թուին, իսկ հայրս 1880 թուին:

« Մնողքիս մահից յետոյ ինձ միամօր զաւկիս դաստիարակել եւ ուսմանս մասին մեծ հոգ է տարել հօրենական տատս Մա-րիամը:

« 1876 թուին էր երբ առաջին անգամ ոտքս դրի դպրոցի շէմքը: Մեր քաղաքի վարժարանը մի չորս բաժանմունք ունե-ցող դպրոց էր: 1880 թուին աւարտեցի այդ վարժարանը եւ հայրս էլ մահից չորս ամիս առաջ ինձ ուղարկեց Բուրսա-յի վարժարանը: Դեռ տարին չբոլորած, հօրս մահուան պատճառով մեր քաղաքը վերադարձայ.

« 1881 թուին մեր վիճակի առաջ-նորդը Գէորգ վարդապետ Դերձակեանը պէտք է գնար Ս. Էջմիածին, եպիսկոպոս ձեռնադրուելու: Գէորգ Դ. Ամենայն Հա-յոց Կաթողիկոսը հրամանագրել էր, որ առաջնորդը հետը բերէ եւ մի որբ աշա-կերտ իր Ս. Էջմիածնում հիմնած Մայր Աթոռին Գէորգեան Ճեմարանի համար: Քսան որբերու մէջ վիճակն ինձ ինկաւ եւ առաջնորդն ինձ Ս. Էջմիածին բերաւ : (Տես «Կոմիտաս Վարդապետ», ինքնա-կենսագրութիւն) :

1908 Յունիս 24, Ս. Էջմիածին, եւ « Յուսաբեր» 20 Մայիս 1950) :

Դ.— «Կոմիտաս վարդապետ եւ իր աք-սորակիցները չեն խոշտանգուած, ծեծ-ուած կամ տանջուած՝ Պոլսէն Չանկըրը : և Չանկըրիի մէջ եւ վերադարձի ատեն, գէթ անոնք՝ որոնց վերադարձի հրաման տրուեցան: Թէեւ անոնք որոնք Չանկըրի մնացին մեզմէ վերջ, փոքր խումբով կամ մի առ մի ջարդուեցան Տէր Զորի ճամ-բուն վրայ : Անդարայէն մինչեւ Չանկըրը երկու օրէն սայլերով տարուեցանք: Սայ-լին մէջ էին բացի Կոմիտասէն՝ ուրիշ եր-կու վարդապետներ, ինչպէս նաեւ մի քանի քահանաներ: Տարուեցանք մեզի յատկացուած բանտը՝ Չանկըրը, քաղա-քէն դուրս, կէս ճամբան վիշերելով Քա-լէճիք փոքրիկ քաղաքի մէկ խանին մէջ, փոքրիկ սենեակի մը մէջ երեսուն հոգի, որուն մէջ էր Կոմիտասը եւ որուն ճիշդ քովը նստած էի: Քանի մը անգամ գլու-խըս իր ծունկին վրայ քաշելով կրկնեց. «Մենք նորէն պիտի ազատինք » :

« Չանկըրիի բանտը արգելափակեցին 120 հոգի: Քարէ սալայատակին վրայ, կէս գիշերը անցուցինք միայն երկու մա-մի լոյսով: Կոմիտաս վարդապետն էր, որ միտքի կատարեալ պայծառութեամբ, նախաձեռնարկ եղաւ « Հսկում » կատա-րելու, (Մեծ պահքի երեկոները, արա-րողութիւններէն ետք կատարուած արա-րողութիւն մը,— Կ. Ո.): Ես ատկէ ա-ւելի տպաւորիչ երգեցողութիւն մը չեմ իմացած կեանքիս մէջ: Շաբաթներ վերջ երբ մասնակի ազատութիւն ունեցանք բանտէն արձակուելով, Կոմիտաս վար-դապետ առաջինը եղաւ Չանկըրիի խեղ-ճուկ, չապարկուած Հայոց եկեղեցիին մէջ պատարագ մատուցանողը ...:—

« Երբ մէջէն քանի մը հոգիներու հրա-ման տրուեցաւ մեր տուները վերադառ-նալու երկաթուղիով, մեր փոքր կարա-ւանը գնաց Անգարա եւ անկէ երկաթու-ղիով Պոլիս մեր տուները գացինք :(Մատ-թէոս Արամ Գալէնտէր, «Պայքար», 1 Ապրիլ 1960) :

Յաւելուած այս վերջին վկայութեան.—

« Վարդապետին աքսորէ վերադարձը յաջողցուցած է Պոլսոյ Ամերիկեան դես-պանատան թարգման Արսէն Շմաւոնեա-նը՝ դեսպանին միջամտութիւնովը :

Վարդապետը երբ վերադարձաւ իր տունը, վերսկսաւ իր սովորական կեան-քը: Կը գրէր, կը նուագէր, կը սրբա-գրէր: Ձեռք առած էր Զուգայէն Օրիորդ Էմի Արզարէն ստացած հայկական հին պատարագի մը օրինակը, զոր սկսաւ ու-սումնասիրել :

Կիրակի մը զինք հրաւիրեցին իր ազգա-կաններէն Կարապետ Ջիվէր Կարապետ-եանի մօտ, Գուրուչէշմէ ամառանոցը : Հոն Ս. Խաչ եկեղեցւոյ մէջ պատարագեց եւ Լուսաւորչի մասին քարոզեց :

Պատարագէն վերջ, իր ազգականին մօտ, ընտանեկան ճաշի մասնակցեցաւ եւ դուարթ օր մը անցուց...» (Տես «Արա-ծան»ի, Ա. 1940, կազմեց ՇԱՒԱՐՇ ՄԻ-ՍԱՔԵԱՆ, նիւթը՝ «Ինչպէս փլաւ Մեծ վարպետը») :

Ի՞նչ միջոցաւ եւ ո՞ր թուականով, « Այաշի բանտէն» վարդապետը կրցած է գրկել վերը յիշեալ երկտողը, երբ ոստի-կանական հսկողութեան տակ էր : Մեզի կը մնայ անհասկնալի :

ԿԱՐՕ ՈՒՇԱԳԼԵԱՆ

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԿԱՊ. ԽԱՉԻ ՀԱՒԱՔՈՅԹԸ

Ֆրանսահայ Կ. Խաչի Կեդր. վարչու-թիւնը, Յուլիս 16ին, Շաբաթ գիշեր, հաւաքոյթ մը կազմակերպած էր Սշա-կոյթի Տան Խալայեան շքեղ եւ լուսաշող սրահին մէջ:

Բանախօսելու հրաւիրուած էր յայտնի մտաւորական Տիկին Հուրի Իփէկեան-Պուտաքեան, նիւթ ունենալով Ամերիկա-յի Հայ Օգնութեան Միութիւնը (ՀՕՄ) եւ Ամերիկահայ գաղութը :

Օրուան նախագահուհի Տիկին Սէրէն-կիւլեան երեկոյթը բանալով ներկայա-ցուց օրուան բանախօսը, տալով անոր հակիրճ կենսագրականը, իբր տաղանդա-ւոր գրագէտ, բանաստեղծ եւ գործիչ, վեր հանելով անոր կատարած հսկայ աշ-խատանքը Ամերիկահայ գաղութին մէջ, ուր հրաւիրուած էր մասնաւորաբար ՀՕՄի յիսնամեակին առթիւ տեղի ունե-նալիք հանդիսութիւններուն բանախօսե-լու: Ան առանց հանգիստի եւ յոգնու-թեան՝ քաղաքէ քաղաք շրջած ու ներկա-յացուցած էր ՀՕՄի կատարած հսկայ աշխատանքը հանրութեան :

Այս խօսքը տրուեցաւ օրուան դասա-խօսին :

Տիկին Հուրի Իփէկեան-Պուտաքեան, իրեն յատուկ շնորհալի ոճով ըրաւ կուռ բանախօսութիւն մը:

Ներկայացուց ՀՕՄը իր կազմութենէն մինչեւ այսօր կատարած աշխատանքնե-րով ու գնահատելի ձեռնարկներով : Փաստացի օրինակներով ներկայացուց այս կուռ կազմակերպութեան կատարած նախախնամական դերը հայապահպան-ման, մարդասիրական եւ այլ մարզերու մէջ, ոչ միայն Ամերիկայի, այլեւ բոլոր գաղթաշխարհի մէջ, Եգիպտոսէն Յու-նաստան, Լիբանանէն Պարսկաստան, Ֆրանսայէն Ամերիկա, ուր ան ունի հա-րիւրաւոր մասնաճիւղեր զանազան ա-նուններու տակ, բազմահազար անդամու-հիներով :

Յարգելի բանախօսուհին, որ շրջած էր Ամերիկահայ բոլոր գաղութները եւ ու-սումնասիրած մասնաւորաբար անոնց բարքերը, տուաւ շատ շահեկան եւ հե-տաքրքրական ծանօթութիւններ, Նոր Սե-րունդի, կրթական գործի, եկեղեցական խնդիրներու եւ ընտանեկան կեանքի մա-սին :

Եղան հարցումներ որոնց պատասխա-նեց :

Օր. Ա. Գարոյեան խոր ապրումով ար-տասանեց Իսահակեանի «Վերադարձը» :

Օրուայն նախագահուհին շնորհակա-լութեան եւ փակման խօսքերով վերջ դրաւ Կապոյտ Խաչի այս հետաքրքրա-կան հաւաքոյթը ուշ գիշերին :

Պ. ՊԱՐԹԵՒ

ՍԷՆ ՌԱՖԱՅԷԼԻ ՀԱՅՈՑ ՏՈՒՆԸ

Հիմնադիր Միութիւններու գումարած Յունիս 28ի ձեռնհաս ժողովը որոշած է, միաձայնութեամբ, Փարիզի Հայ Ազգա-տախնամ Ընկերակցութեան յանձնել Սէն Ռաֆայէլի Հայոց Տան վարչական տնօ-րէնութիւնը եւ մատակարարութիւնը : Որոշումը վաւերացուած է Ֆրանսական եւ Գաղթականաց Միջազգային Կազմա-կերպութեան պատկան իշխանութիւննե-րուն կողմէ :

Ընկերային Գործունէութեան Ֆրանք-եւհայկական կոմիտէն (Քոմիթէ Ֆրան-քօ – Արմէնիէն տ'Աքսիոն Սոսիալ), որ ցայսօր իրեն վերապահած էր այդ Տան վարչութիւնը՝ լուծուած է պաշտօնապէս Յունիս 23ին, իր գոյքերն ու գործունէու-թիւնը ամբողջութեամբ Ազգատախնամ Ընկերակցութեան փոխանցելու պարտա-ւորութեամբ :

Սէն Ռաֆայէլի Հայոց Տան հիմնադիր-ներն էին եւ վերակազմութեան անհրա-ժեշտ այսօրուանկենսական որոշումը տը-ւած են Փարիզի այն բարենպատակ ազ-գային եւ համայնական կազմակերպու-թիւնները, որոնց միացեալ դիմումին վը-րայ Գաղթականաց Միջազգային կազմա-կերպութիւնը տուած էր 57 միլիոն հին ֆրանքի սկզբնական հիմնադրամը:

Այժմու որոշումով, որուն գործադրու-թեան համար հիմնական եւ փրկարար դեր կատարած է Գալուստ Կիւլպէնկեան Հիմնարկութիւնը՝ 32 միլիոն հին ֆրան-քի նպաստով մը, Սէն Ռաֆայէլի Հայոց Տունը վերջնապէս կը յանգի իր լաւագոյն լուծումին եւ կը դառնայ հայ ազգային գոյք եւ ձեռնարկ :

Հիմնադիր Միութիւններուն կողմէ լա-ւագոյն յաջողութեան ամենայն վստա-հութեամբ, այսուհետեւ Ազգատախնամ Ընկերակցութեան յանձնուած վերակազ-մութեան գործին եւ վարչական տնօրէ-նութեան արձականդ պիտի ըլլանք յետա-գային :

ԿԵԱՆՔԸ ՀԻՆ ՀՌՈՄԷԱԿԱՆ ՃԱՆԱՊԱՐՀԻ ՎՐԱՅ

ԺԴ.

— Մանուկ փեսան վէտ կը բանայ կոր, վույ, մայրիկ Աստուածածին(*) : Ցերեկը երբ փողոցից անցնում էր յու-ղարկաւոր թափօրը, Մանուկ փեսան դի-տում էր լուսամուտից, մանրիկ ժպտում եւ ցնծիկօրէն ասում :

— Վայ , հաջի Մուսթաֆաս մեռեր է, Աստուծոյ քով կ'երթայ կոր, թող եր-թայ, բարի ճանապարհ, ես մէջ մը չեր-թերեմ դէ, թող առանց երթայ :

Եւ պառկում էր, քնում, որպէսզի գի-շերն աշխոյժ զգայ իրեն :

×

Մանուկ փեսան մի էշ ունէր: Այդ էշը երկար տարիներ ծառայել էր նրան, ծե-րացել էր, այլեւս անպէտք էր եւ ուզում էր ծախել:Շատերն ասում էին ,որ «ազատ ըրէ» , բայց Մանուկ փեսան ցանկանում էր ծախել : Ազատ անելն էլ այն էր, որ անասունին թողնում էին բաց դաշտը, իր համար արածում էր, պառկում, վեր կենում եւ մի օր էլ սատկում :

Մանուկ փեսան էշը ծախեց: Բոլորն էլ զարմացան : Հայրս ասաց.

— Էդ էշն առնողն ինքն է էշը :

Վաճառքից ութ օր յետոյ՝ էշը գնողը դիմեց դատարան՝ վաճառքը չեղեալ հա-մարելու համար: Գնողը դատարանում պատճառաբանեց, որ էշը դարին չի կա-րող ալալ, ինչպէս ուտում է, այնպէս էլ դուրս է գալիս, եւ ուրեմն չուտով պէտք է սատկի :

— Փողոցի հաւերուն կ'եր տի տամ ,— ասում էր գնողը :

Դատը լսողները բոլորն էլ կարծեցին որ Մանուկ փեսան խրուեց. ի՞նչ կարող էր պատասխանել. բայց Մանուկ փեսան պատասխանեց .

— Իմ ծախածը ջաղաց չէ, էշ է :

Դատարանը գտաւ, որ գնողի պատճա-ռաբանութիւնն անհիմն է եւ որոշեց ի-րաւունք չտալ վաճառքը չեղեալ համա-րելու :

ԺԵ.

Հին հռոմէական այդ ճանապարհի վը-րայ այլազան եւ տարօրինակ էր կեանքը — եւ ամենատարօրինակը Ամերիկայից վերադարձած մարդիկն էին — ամերիկա-հայեր ,— որոնք իրենց հետ բերել էին միայն արտ. տարազ մի քանի անգլե-րէն բառեր եւ ծամծռուած բերաններ : Ոչ միայն անգլերէն խօսելիս, այլ մինչեւ անգամ հայերէն խօսելիս՝ նրանք ծամ-ծռում էին իրենց բերանները:

Օրինակ՝ մեզ շատ ծանօթ էր Օհաննէ-սը, որ Ամերիկայից վերադարձին չգի-տեմ ինչու դառել էր պարոն Յովհաննէս, հայերէն խօսելիս, կարծես, մայրենի լե-զուն ծաղր էր դցում —— ինչ որ կարծես բերանում մի տաք բան էր լղճօրում :

— Էնքան ինկլիզճէ գիտէ, որ փէզէ-վէնկի տղան հայերէնն անգամ ինկլիզ-ճէի պէս կը խօսայ ... — ասում էին միամիտ տեղացիները :

Եւ անգլերէն լեզուի մասին գաղափար կազմելով միայն այդ ամերիկացի մի-սիոնարներից եւ Ամերիկահայերից՝ ես ասում էի այդ լեզուն: Ցետագայում, երբ ինձ վիճակուեց տիրապետելու անգ-լերէնին եւ ամերիկեան կրթութիւն ստա-նալու՝ համոզուեցի, որ Շէյքսփիրի, Տիկկենսի եւ Բայրընի լեզուն խօսելու համար ծամծռութիւններ հարկաւոր չեն :

Բայց ամերիկահայերի ծամծռու-թիւնները տեւում էին միայն մի քանի տարի — հէնց որ Ամերիկայից բերած հագուստները մաշւում էին եւ տեղակա-նով փոխարինւում՝ լեզուն էլ մաշւում էր եւ փոխարինւում մայրենի լեզուով : « Ձեմ կրընաաըրր» միմոսական ձեւը դառնում էր պարզ եւ մարդավարի «չեմ կրնար»ի :

ՎԱՀԱՆ ԹՈԹՈՎԵՆՑ

(Շար.)

(*) Ըստ մահմետական սովորութեան՝ մեռելներին գերեզմանափոսում նստեցը-նում են, առանց հողով ծածկելու, մի-այն վրան են ծածկում հողով եւ փայ-տով: Շներր հեշտութեամբ կարող էին մտնել եւ դիակն ուտել, բայց ոչ ոք չէր մտահոգուում, որովհետեւ շները յարձակ-ւում էին:

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԷՀԼԻՐԵԱՆ ՍՐԱՀԻՆ

Նիսի յիշատակի հանգնակէն 300 Ն. Ֆ., ստորեւ ցանկը.—

Տիկին Վերոն Զարդարեան եւ Տէր եւ Տիկին Ս. Քարախանեան 50ական Ն. Ֆ., Տէր եւ Տիկին Ս. Երամեան եւ Տէր եւ Տիկին Մամիկոնեան 30ական Ն. Ֆ., Շահան Զօտեան, Տիկին Սիրուհի Պէրպէրեան, Տէր եւ Տիկին Ամասեան, Ոմն, Սուրէն Ալէքսանեան, Առաքել Ատալեան, Ալպէր Գասեան (Վալանսէն), Վարդան Գասիկեան, Յարութիւն Շիշլեան, Անահիտ Պէրպէրեան, Տիկին Միլոնեան եւ Տոքթ. Հրաչ Զարդարեան տասնական Ն. Ֆ., Տիկին Վ. Սարգիսեան, Յոլակեան, Գալֆայեան եւ Տիկին Քասյեան հինգական Ն. Ֆ., գումար՝ 300 Ն. Ֆ.:

ՆՈՒԷՐՆԵՐ

Կապ. Խաչի Օգափ. կայանի տնօրէնութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուէրները.— Տիկին Տէր Պօղոսեանէ (Փարիզ) քսան Ն. Ֆ., Պ. Առաքել Առաքելեանէ (Լիոն) յիսուն Ն. Ֆ., Տէր եւ Տիկին Ժիրայր Մուրատեանէ երկու սալեր Աֆրիկեանի եւ Ա. Պարթեւեանի: Տիկին Առաքելեանէ (Լիոն) 5 քիլօ բրինձ, Տէր եւ Տիկին Շահինեանէ տասը Ն. Ֆ. եւ պօնպօն: Տէր եւ Տիկին Ճէլալեանէ (Փարիզ) տասը Ն. Ֆ., Տիկ. Հաբէլեանէ (Լիոն) տասը Ն. Ֆ., Կէնճեան եղբայրներէ (Լիոն) երեսուն քիլօ դեղձ, Լիոնի Կապ. Խաչի մասնաճիւղէն պօնպօն, Տիկին Մակէսեանէ գեղեցիկ գորգ մը (Լիոն), Տիկին Միսքճեանէ (Լիոն) 24 Թապլէթ շոքոլա:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»ը 8 Հոկտեմբեր, Շաբաթ ժամը 21էն մինչեւ առաւօտ, Հինգերորդ Թաղամասին քաղաքապետարանի շքեղ սրահներուն մէջ:

ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐ ԿԱՄ ՈՉ
ԵՐԷԿ, ԱՅՍՕՐ ԵՒ ՄԻՇՏ

Համով ԱՐԶԱԿՈՒՐԴ՝ ՊԱՀԱՏԱՒՐԵԱՆ համով ընդեղէններով:

Եթէ մեկնելէ առաջ հանդիպելու ժամանակ չունենաք, ձեր գտնուած տեղէն գրաւոր ապսպրեցէք: Մեծ խնամքով պատրաստուած ծրարով մը, ձեր ուզածը անմիջապէս պիտի ստանաք:

ՊԱՀԱՏԱՒՐԵԱՆ վաճառատան մէջ պիտի գտնէք Արեւելեան եւ Եւրոպական ամէնէն ընտիր ապրանքները՝ յարմար գիներով:

ՊԱՀԱՏՈՒՐԵԱՆ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

246, Rue Vendôme
20, Rue Villeroy
65, Rue Robert
Lyon

Արմաւ, «պամիա», «եալանճի տոլմա», յունական «Թուրշի», «պի-պէռ», տերեւ, Թահին հելվա, «վանիյլ», շոքոլա, «նուազէթ», «լոզում», «սալըզ», պիստակ, Շիրակ օղի (41 – 45o), Իզմիրի չամիչ «սուճուք», կեսարական «պաստըրմա», առաջնակարգ սուրճ, (քարավան եւ մոզա), համեմներ «մահլէպ», «սալէպ», ձիթապտուղ, ձէթ, «քաշքավալ» պուլկարական, ճերմակ պանիր ոչխարի կաթով: Ամէն կարգի պահածոներ, «քուսքուս», հարիսա, սումագ, թարամա, լաքերտա, բաքլաւա, քատայիֆ, տեւրեւ եւայլն:

Անգամ մը գիմեցէք՝
ԳՈՀ ՊԻՏԻ ՄՆԱՔ
Մի մոռնաք թէ՝

ՊԱՀԱՏՈՒՐԵԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ
Ունի նաեւ մսավաճառատուն մը, որուն առաջնակարգ միսերը գոհացում կուտան ամէնէն նրբաճաշակներուն: Ոչխարի, հորթի եւ եզան միս (քաշուած միս, եւայլն):

ՄԷԿ ԱՆԳԱՄ ԳՆՈՐԴ
ՄՆԱՅՈՒՆ ՅԱՃԱԽՈՐԴ

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ Մարսէյլի մասնաճիւղի վարչութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է Տէր եւ Տիկին Սաթենիկ Համասեանէ, Տէր եւ Տիկին Սիրանոյշ Մանուկեանէ տասնական Ն. Ֆ., իրենց եղբօր եւ եղբօրորդւոյն Վահան Մանթառեանի մահուան քառասունքին առթիւ:

Վարչութիւնս շնորհակալութեամբ ըստացած է Տէր եւ Տիկին Եղիազար Մելքոնեանէ, Տէր եւ Տիկին Յարութիւն Տէրոյեանէ եւ Այրի Տիկին Մարգարիտ Կադինեանէ (Լա Սիօթա), եւ Պելժիայէն Տիկին Աստուրեանէ տասնական Ն. Ֆ. ողբացեալ Պ. Մինաս Տատիկեանի քառասունքին առթիւ:

Վարչութիւնս իր խորին շնորհակալութիւնները կը յայտնէ Պ. Պ. Յարութիւն Տէրոյեանի, Անդրանիկ Տէր Գէորգեանի, Ժանօ եւ Տիգրան Քազարեանի, Տալադիւրէկեանի եւ այն բոլոր բարեկամներուն որ եկան քաջալերեցին մեզ եւ մեր տարեկան դաշտահանդէսին օգնեցին թէ նիւթապէս թէ բարոյապէս:

×

ԼԻՈՆԻ Եկեղեցաշէն Տիկնանց Միութիւնը շնորհակալութեամբ ստացաւ հետեւեալ նուիրատուութիւնները ի նպաստ Լիոնի Եկեղեցւոյ շինութեան.— Պ. Արթին Մամասէ յիսուն Ն. Ֆ., Տիկին Վիքթօրիա Գույումճեանէ տասը Ն. Ֆ., Պ. Նշան Յակոբեանէ տասը Ն. Ֆ.:

×

Գ. ՅԱՆԿ

Փարիզի Աղք.ի վարչութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նըւէրները.—

Պ. Պ. Սահակ պէյ (Հռոմ) Հանըմեան եւ Ալպօ Խանճեան, իրենց բարեկամին՝ ողբ. Տօքթ. Սէվնիի յիշատակին 300 Ն. Ֆ., Պ. Հաճի Յակոբեան Յովհաննէս, Անտիլլի ծերանոցին հարիւր Ն. Ֆ., Պ. Կարապեան Յակոբ հինգ Ն. Ֆ., Տիկին Ասիրպէգօֆ 50 Ն. Ֆ., եւ Պ. Ժիրայր Զիլինկիրեան, Մոնմորանսիի ծերանոցին դաշտահանդէսին առթիւ յիսուն Ն. Ֆ.:

Պ. Պարաթեան 15 Ն. Ֆ., , Պ. Հէքիմեան տասը Ն. Ֆ., Տիկին Շամբընուա, Մոնմորանսիի ծերանոցին քսան Ն. Ֆ., Ողբ. Կիւսար Նորայրի բարեկամներէն 61 Ն. Ֆ., Պ. Էլխատէս 15 Ն. Ֆ., Պ. Գէհրիպարեան տասը Ն. Ֆ., Պ. Մարգար Ազամեան, փոխան ծաղկեպսակի ողբ. Տիկին Տատուրեանի մահուան առթիւ, Մոնմորանսիի ծերանոցին տասը Ն. Ֆ., Տիկին Ղազէրեան Վառվառէ, փոխան ծաղկեպսակի ողբ. Գառնիկ Յովհաննէսեանի մահուան առթիւ, ծերանոցին տասը Ն. Ֆ., Տիկին Գառնիկեան տասը Ն. Ֆ., Պ. Յակոբ Գույումճեան, Մոնմորանսիի ծերանոցին քսան Ն. Ֆ., Տիկին Մարգարեան Եղսա յիսուն Ն. Ֆ., Տիկին Նաւասարդեան, սնտուկ մը նարինջ եւ Պ. Նաւասարդեան, ոչխար մը Մոնմորանսիի ծերանոցին: Պ. Վահէ Զիլինկիրեան, փոխան ծաղկեպսակի, ողբ. Տիկին Մալաճեանի մահուան առթիւ յիսուն Ն. Ֆ.:

(Շար.)

ՀԱ ՄԱՆ ԱՐԱ ● HA MAN ARA

par

LES BARCLAY

super 70.335 — 45 T. — simple 60.212

Discophiles Arméniens!

C'est une danse de chez vous à la mode de chez nous.

EN VENTE PARTOUT

Hotel Splendid - Laffrey (Isére) ՕԳՈՍՏՈՍ 1 – 31

Հ. Յ. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՃԱՄԲԱՐ

1000 մեթր բարձրութեան վրայ, գեղատեսիլ լիճի մը ափին, բոլոր յարմարութիւններով օժտուած մեծ պանդոկի մը մէջ: Խաղաղաւէտ եւ լողանք: Խմբական պտոյտներ, դասախօսութիւններ եւ գեղարուեստական երեկոյթներ:

ՕՐԱԿԱՆ 8·50 Ն. Ֆ.

Արձանագրութեանց համար դիմել Շաբաթ օրերը՝ 17 Րիւ Պլէօ, կէսօրէ վերջ ժամը 2 – 6:

ՆԻՍԻ խումբին համար արձանագրուիլ Օր. Շաքէ Գաբրիէլեանի մօտ, 19 Պուլվ. Մանեան, Նիս:

ԳԱՒԱՌ, Լիոն.— Պէրպէրեան Ժ.
39, Rue Dunoir LYON 3.

ՏԷՍԻՆ.— Լիւլէճեան,
16, Rue Coli

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆ.— Ժ. Փիլիկեան,
8, Rue J. Vergnette

ՎԻԷՆ.— Կարապետեան
Rue Mont Arnaud

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Գըլըճեան,
18, Rue Thubaneau

ՀԵՐՈՍՆԵՐՈՒ ՕՐԸ

Խանասորի տարեդարձը կը տօնուի, Հ. Յ. Դ. Եօթնեղբայրեանի Կրընոպլի ենթակոմիտէի նախաձեռնութեամբ դաշտահանդէսով մը:

31 Յուլիս, Կիրակի ամբողջ օրը Սէն Նիզիէի ճամբուն վրայի դղեակին ծառաստանին մէջ:

Գեղարուեստական ճոխ բաժին տեղւոյս կարող ուժերուն կողմէ:

Ճոխ պիւֆէ:

Բարձրախօսով պիտի նուագուին հայկական եղանակներ:

Անձրեւի պարագային կը յետաձգուի:

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ԿԱՅԱՆ

Բ. խումբը կը մեկնի Օգոստոս չորսին, արձանագրուած պզտիկներու ծնողքներէն անոնք որ դեռ չեն լրացուցած վերջնական պայմանները, պէտք է շուտով ներկայանան 5 Րիւ Մէյրան, հեռ. Թրիւտէն 27 – 35:

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ
ԿԱՐՏԱՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Համախաղբ. Հայր. Միութեան Կարտանի մասնաճիւղի կողմէ: Այս Կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ, Մոլիէռի ծառախիտ անտառին մէջ եւ պաղ աղբիւրին մօտ:

Փափաքողները հոն պիտի գտնեն չամփուրով խորոված եւ զանազան ըմպելիներ:

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Բարձրախօս, երգ, պար, արտասանութիւն:

Մուտքը ազատ է:

Սիրով կը հրաւիրուի գաղութիս եւ շրջաններու հայ հասարակութիւնը անխտիր:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Աղքատախնամի տարեկան պարահանդէսը Ժորժ Ե.ի շքեղ սրահներուն մէջ, Կիրակի, Հոկտեմբեր 30ին, ժամը 17էն 24:

Հ. Յ. Դ.

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐ

ԼԻՈՆ.— Հ. Յ. Դ. «Վարանդեան» կոմիտէն, ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները այս Ուրբաթ ժամը 20·30ին, Յոյներու սրահը:

Կարեւոր օրակարգ:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

«Հերոսներու Օր»ուան առթիւ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Լիոնի եւ Տէսինի կոմիտէներուն:

31 Յուլիս, Կիրակի ամբողջ օրը Տէսին, Կապիյեօն սրճարանի ծառախիտ պարտէզին մէջ:

Գեղարուեստական բաժին, բարձրախօսին վրայ հայկական երգ ու նուագ:

Ճոխ պիւֆէ, չամփուրով խորոված, առատ ուտելիք եւ ըմպելիք, գիները գիւրամատչելի:

Կը խօսի ԸՆԿԵՐ Մ. ՄԻՐՋԷ:

Օրուան խօսնակ Ընկ. Կ. ՅՈՎԱԿԻՄԵԱՆ

Լիոնի հանրակառքը կը մեկնի Փլաս Կիշառէն ժամը 9·30ին, անձրեւի պարագային ապահով վայր:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Դպրոցասէր Տիկնանց վարժարանի խնամակալութիւնը պէտք ունի ուսանողուհի մը, որ ստացած ըլլայ ֆրանսական երկրորդական կրթութիւն եւ կարենայ դասաւանդել վարժարանին մէջ: Բնակութիւն եւ սնունդ ապահովուած են:

Մանրամասնութեան համար դիմել տնօրէնութեան: 1, Պուլվ. տիւ Նօր, Լը Րէնսի, Հեռ. 927-01,72:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Հայաստանէն Տիկին Մարի Ժամկոչեան կը փնտռէ իր եղբայրը՝ Պ. Սահակ Հաջի Յակոբեանը: Գիտցողներէն կը խնդրուի տեղեկացնել.—

VARTABEDIAN
1, Rue Bozer — Barjols (VAR)

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Յուշամատեանը

Նուիրուած Միութեան քառասնամեակին՝ (1918 – 1958):

Հրատարակութիւն՝ Շրջանային վարչութեան:

500 գեղատիպ էջ ճոխօրէն պատկերազարդուած, լաթակազմ:

Բովանդակութիւն՝

Ա. Հայ Մարմնակրթական շարժումը 1900 – 1915:

Բ.— Հ. Մ. Ը. Մ.ի ծնունդն ու տարածումը Պոլիս եւ գաւառները:

Գ.— Հ. Մ. Ը. Մ.ի առաքելութիւնը Հայաստան:

Դ.— Հ. Մ. Ը. Մ. արտասահմանի մէջ, Եւրոպա, զոյգ Ամերիկաներ, Մերձ. Արեւելք Եգիպտոս:

Ե.— Հ. Մ. Ը. Մ. Սուրիոյ՝ Լիբանանի եւ Յորդանանի մէջ:

Վաճառման կեդրոնատեղի՝

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱՏՈՒՆ
LIBRAIRIE HAMASKAINE
10, Rue Hussein BEYHOUM
BEYROUTH LIBAN

Գին՝ 15 Ն. Ֆ.

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 Téléph. : PRO. 86-60

R. C. Seine 57 A 2731 C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա և Հասարակապետ. տար. 40 Ն. Ֆր., վեց 22Ն. Ֆր.

Արտասահման՝ տար. 50 Ն. Ֆր. Հատը 0,20 Ն. Ֆր.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 27 ՅՈՒԼԻՍ

MERCREDI 27 JUILLET 1960

36րդ ՏԱՐԻ — Թիւ 8859 36EME ANNEE Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 16ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4660

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԷՆ ԱՌԱՋ

ՏԸՌՓԸ ՃԱՌ ՄԸ ԽՕՍԵՑԱՒ

Խորհրդարանի արձակուրդին առթիւ (մինչեւ Հոկտ. 4) Տըռփէ ճառ մը խօսեցաւ երեսփոխաններուն առջեւ պարզելով միջազգային կացութիւնը :

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ՊԵՐԼԻՆ.— Յառաջիկայ տարիներու վտանգը Դաշնակցային Գերմանիայէն չէ որ պիտի գայ ու եթէ Խ. Միութիւն որոշէր ընդհանուր համաձայնութեան ղոյակիճակ մը հաստատել, Եւրոպա երկար ժամանակով զերծ պիտի մնար պատերազմի մը վտանգէն : Բայց Պերլինը պատրուակ մըն է հայհոյանքներու եւ սպառնալիքներու համար : Գումայի խնդրին առթիւ, Տըռփէ ուրախութիւն յայտնած է որ խնդիրը յանձնուած է ամերիկեան կազմակերպութեանց :

Քոնկոյի մասին խօսելով, Տըռփէ պաշտպանած է Պելժիան որ անկախութիւն շնորհեց եւ անկէ ետք վարուեցաւ բառ իրաւունքի եւ պատուի : Յոյս յայտնած է թէ ՄԱԿը ամէն ինչ պիտի փրկէ : «Աշխարհի խաղաղութիւնը անբաժանելի է» չէշտած է վարչապետը որ անդրադարձած է նաեւ Ֆրանսական համարակապետութեան յաջողութեան :

Տըռփէ մանաւորաբար ծանրացաւ եւրոպական միութեան վրայ :

Եւրոպայի պետութիւնները պէտք է իրենց միութիւնը գտնեն : Պէտք է ցոյց տան համերաշխութեան ոգի : Կարելի չէ հարցի մը շուրջ համակարծիք գտնուիլ եւ ուրիշ հարցի մը նկատմամբ՝ տարակարծիք : «Նոյն կարծիքը պէտք է ունենանք Պերլինի ինչպէս Ափրիկէի մէջ» : Ամէն բան կախում ունի արեւմտեան սերտ գործակցութենէ մը :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՎԱՐՇԱՒԱՅԻ Ռըխտի (Արեւելքի՝ Ատլանտեան Ռըխտը) ուժերու գերագոյն հրամանատարը՝ Զօր. Քոնիէվ, 60 տարեկան, պաշտօնանկ եղաւ : Ծանօթ էր իբրեւ ադատակ, ինք էր նաեւ որ նախագահեց այն ատեանին որ մահուան դատապարտեց Բերիան : Քոնիէվ արեւելեան ուժերու հրամանատար էր 1955էն ի վեր : Պաշտօնական դեկոյցը կ՚ըսէ թէ «իր իսկ դիմումին վրայ է» որ պաշտօնը ձեռքէն առնուեցաւ : Իր տեղը կ՚անցնի Ուկրանացի մը՝ մառեչալ Կուէնչքօ ,50տարեկան :

ՔԱՊՈՒԹ ԼՈՃ ԵՒ ԿՈՒՋՆԵՑՈՎ կը շարունակեն իրենց փոխասացութիւնները Ըռ - Պէ 47 օդանաւին առթիւ :Ամերիկացի պատուիրակը կը պնդէ թէ Ռուսերը վար առած են օդանաւ մը որ խորհրդային սահմանէն շատ հեռու էր եւ նկարներով կը փաստէ բայց Կուզնեցով կը պատասխանէ «կը ստէք» :

ՔՈՆԿՈՅԻ կացութիւնը լաւ է բացի Քաթանկայէն : Համբըշըլա Քոնկօ գնաց Պրիւքսէլ անցնելով : Լումումպա մինչ նիւ Եորք է :

Գ. ԷՄԻՆ ԳԱԹԵԱՆ Ա. Մ. Հ.ԵԱՆ

ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԻ ԱՆԴԱՄ

«Ցումարբեր»էն կ՚իմանանք թէ նախագահական հրովարտակով Արաբ Միացեալ Հանրապետութեան Ազգ. Ժողովի անդամ նշանակուած է Սուրիոյ խորհրդարանի նախկին երեսփոխան՝ Գրիգոր Էմինգաթեան :

Պ. Էմինգաթեան որդին է Թուրքիոյ եւ Ցանասանի մէջ, Հայաստանի Հանրապետութեան նախկին դեսպան Էմինգաթեանի : Փաստաբան եւ քաջ արաբագէտ, Գրիգոր Էմինգաթեան հայ եւ օտար շրջանակներու հետ լայն կապեր ունի եւ կը վայելէ բոլորին համակրանքն ու վստահութիւնը :

ԹՐՔԱՊԱՏՈՒՄ

ԱՄԷՆ ՄԱՐԴ ԴՐԱՄ ԿՈՒՏԱՅ

Միջազգային Հիմնադրամի կազմակերպութեան ընդհ. տնօրէնը Հօֆմըն յայտարարած է թէ վերականգնելու համար, Թուրքիա այլեւս ունի կարող ղեկավարներ : Տնօրէնը, որ Անգարա կը գտնուի, տեսնուած է արտաքին, ելմտական եւ առեւտրական նախարարներուն հետ : Յայտնած է թէ Հիմնադրամի կազմակերպութիւնը պիտի քննէ Թուրքիոյ պատրաստելիք ծրագիրը եւ պիտի ընէ նիւթական հարկ եղած օգնութիւնը : Հօֆմըն յիշած է նաեւ թէ Մարշալի ծրագրին գիծով, առաջին անգամ Թուրքիա եկած է, 10 տարի առաջ, իսկ 1959ին Միջին Արեւելքի համալսարանի ճարտարապետական մասին համար մէկուկէս միլիոն տոլար նուիրած են :

✕ Պոլսոյ նախկին կուսակալը, Կէօքայ, Անգարա հասած է եւ Արտաքին նախարարութեան բարձրագոյն խորհրդական նշանակուած :

✕ Պոլսոյ եւ Անգարայի համալսարաններու գիտական դէմքերու կազմած մասնախումբը ընտրական օրինագիծը կը պատրաստէ : Օրինագիծը կառավարութեան յանձնուելէ ետք, հաւանական կը նկատուի որ Սեպտեմբերի ընթացքին հանրաքուէ կատարուի :

✕ Ներքին նախարար Մուհարրէմ Իհսան ճառ մը արտասանած է Անգարայի մէջ եւ խօսքը ուղղելով Պուճաքի անօրէններուն որոնք նոր ազատուած են իրենց զասընթացքները ըսած է .— «Կրօնական եւ քաղաքական որեւէ ազդեցութեան տակ մի՛ մնաք, արդէն երկրին մէջ յետադիմութիւն մը ծնունդ առած է, առսկա նախկին ղեկավարներու անխոհուրդ վարմունքէն յառաջ եկած է :Անոնք կ՚ուզէին քաղաքականութիւնը կրօնքի միջոցով յառաջ տանիլ : Դուք, որ քաղաքային կազմակերպութեան մը սանդուխին առաջին աստիճանն էք, պէտք է օրինաւոր ու իրաւացի չարժիք որպէսզի ժողովուրդին խաւն ալ որ ձեզի հետ չփման մէջ է, աւելի զօրաւոր ըլլայ »:

Պոլսոյ թերթերը կը գրեն նաեւ թէ նախկին իշխանութեան կողմէ կեղծ կրօնաւորները երեւան ելած էին որոնք կը շահագործէին ժողովուրդին կրօնական զգացումները, կեղծիքի վրայ հիմնուած գիրքեր ներածելով եւ գիւղացիներուն բաժնելով : Ազգ. Միութեան Կոմիտէն նման խումբերու առաջնորդները ձերբակալելով քննութիւններ սկսած է :

✕ Քանի մը օր առաջ արձագանգ հանգիսացած էինք Նասրի մէկ ճառին, որուն մէջ Արաբ Միաց. Հանրապետութեան նախագահը եա առնել կ՚ուզէր Հաթայը (Ալեքսանտրէթի Սանճաք) : Այս առթիւ Անգարայի քաղաքական շրջանակները կը յայտնեն թէ անպայման «Խորհ. Միութեան մատը կայ այս գործին մէջ» : Նոյն շրջանակները «ցաւ» կը յայտնեն որ Արաբ Միացեալ Հանրապետութիւնը փոխանակ մերձեցման քաղաքականութիւն մը ընտրելու Թուրքիոյ հանդէպ, նման «տղեղ ելոյթ» մը կ՚ունենայ : Նոյն շրջանակները կ՚ընդգծեն թէ .— «Թուրքիա ի վիճակի չէ որեւէ մէկուն թիզ մը հող տալու» : Անգարայի պետական դէմքերը կը չեշտեն թէ եթէ Արաբ Միացեալ Հանրապետութիւնը որեւէ պահանջ ներկայացնէ Հաթայի համար, Թուրքիոյ կառավարութիւնը նկատի պիտի չառնէ եւ պիտի մերժէ զայն : Արաբ Միացեալ Հանրապետութեան Անգարայի դեսպանը, այս առթիւ Արտաքին նախարարութեան հրաւիրուեցաւ ուր իրեն «վճռական» լեզուով յայտարարուեցաւ թէ .— «Թուրքիա չէ խորհած իր Մայր Հայրենիքի հողերէն ամենադոյն զիջում մը ընել »:

Այս խնդրին առթիւ խիստ բողոքագիր մը յանձնուեցաւ դեսպանին :

Օրը Օրին

ԽՆԴԱԼՈՒ ՕՐ

Կարծեմ ժամանակ է որ խնդալու Օր մը սահմանենք : Ունինք Մշակոյթի Օր, Մանուկներու Օր, Ծնմապահութեան Օր, եւայլն : Ինչո՞ւ չունենանք խնդալու Օր մը, քանի որ շատ եղան մեր լալու Օրերը :

Կ. Գէորգեան համաձայն է ինծի եւ նոյնիսկ կը թուի թէ կ՚ուզէ խնդալու ոչ թէ Օր, այլ խնդալու Տարի մը սահմանել : Արդարեւ իր վերջին հրատարակութիւնը, որ դեռ նոր հասաւ Պէյրութէն, իր 512 էջերով հսկայ հատոր մը, կը ծառայէ խնդացնելու ամբողջ տարի մը : Որքան կարդաք, այնքան կը խնդաք : Ոչ կարդալով կը հատնի գիրքը, ոչ ալ խընդալով կը հատնի խնդալու ձեր ախորժակը :

Բայց խնդալը խնդալու համար չէ որ արժէք է : Կ. Գէորգեան կը հաստատէ թէ խնդալը... «դեղագիր է առողջ եւ կենսունակ պահելու համար մարդը » :

— « Այս բնորոշումը, կը շարունակէ *Խինդ ու ժպիտ* հատորին հրատարակիչը, ունի իր բնախօսական ու հոգեբուժական բացատրութիւնը : Շատ մը մարդիկ, առողջապահական նկատումներով, մկաններու կամ շնչառութեան մարզանքներ կ՚ընեն ամէն օր : Ոչ ոք սակայն կ՚անդրադառնայ խնդալուն ընծայած բնախօսական առաւելութիւններուն : Երբ խնդացած պահուն դիտենք մեր դէմքը հայելիին մէջ, պիտի նկատենք որ բացառիկ փայլ մը կը ստանան մեր աչքերը, կը լայննան ռունգերն ու թոքերը, եւ հաճելի պրկումի մը կ՚ենթարկուին մեր ջիղերը : Այսպէսով, արեան շրջանն է որ կ՚արգանայ մարմնոյն մէջ եւ յաւելուածական օդ կը մտնէ թոքերէն ներս : Բնախօսական այս վիճակն ալ կը ստեղծէ հաճելի զգայութիւն մը կամ տեսակ մը հոգեկան թեթեւացում, որ այնքան կարեւոր է ու փրկարար՝ մարմնապէս տկար եւ հոգեպէս ընկճուած մարդոց համար :

Այս նկատումով է որ բրիտանական Պի - Պի - Սին կամ ձայնասփիւռը, օրինակի համար, հաստատած է հիւանդանոցներու հիւանդներուն սահմանուած շաբաթական զուարթ ձայնասփռում մը, որ կը սկսի «Բիփ սմայլինկ», այսինքն «խնդացէք» նշանաբանով : Այստեղ, արդէն, խնդալը կը կատարէ իր հոգեբուժական դերը, լաւատեսութիւն եւ ապրելու, զուարթ ապրելու հաճոյքը պարգեւելով հիւանդներուն : Եւ խնդացող հիւանդ մը ապրիլ ուզող հիւանդ մըն է ամէն պարագայի տակ : Նշանաւոր փիլիսոփայ Ֆոնթընէլ, որ մեռած է հարիւրամեայ , իր դարաշրջանը փակելէն քիչ առաջ, կը յայտարարէր թէ իր կենսունակութիւնը պարտական էր սուրճին եւ մանաւանդ իր զուարթամտութեան : Իսկ Վիքթոր Հիւկօ կ՚ըսէր միշտ . «Երբ կը խնդամ՝ 25 տարեկան եմ, իսկ երբ տխրիմ՝ կ՚ըլլամ 60 տարեկան » :

Կ. Գէորգեան կ՚աւելցնէ նաեւ թէ խընդալ գիտնալը կամ խնդալ կարենալը յաջողութեան պայման է կեանքի մէջ : Անձնական յարաբերութիւն ստեղծելու մէջ, համակրութիւն վայելելու մէջ, նոյնիսկ քաղաքականութեան մէջ : Այսպէս, Այզընհաուըրի խնդուքը, կ՚ըսեն իր կուսակիցները, միլիոններով տոլար կ՚արժէ :

Եթէ համոզուեցաք, ուրեմն 25 տարեկան դառնալու համար՝ կարդացէք *Խինդ ու ժպիտ* :

Եթէ համոզուեցաք, ուրեմն միլիոններով տոլար շահող տրամադրութիւն ունենալու համար՝ կարդացէք *Խինդ ու ժպիտ* :

ԱՐԱԶ

ՄԵՐ ԱՅՑԵԼՈՒՆԵՐԸ

*

Խմբագրատուն այցելեցին՝

1.— Տէր եւ Տիկին Պէյլէրեան, որ շրջապտոյտ մը կատարելէ ետք Գերմանիա, Զուիցերիա եւ Իտալիա, կը վերադառնան իրենց բնակավայրը, Պէյրութ :

2.— Տէր եւ Տիկին Օհէն Սուրէնեան, որ նոյնպէս շրջապտոյտ մը կատարելէ ետք Գերմանիա եւ Անգլիա, կը վերադառնան իրենց բնակավայրը, Ապադան (Իրան) :

3.— Ճարտարապետ Սարգիս Պէրպէրեան, Նիժերիայէն, որ ընտանիքով արձակուրդի եկած է Փարիզ :

4.— Տէր եւ Տիկին Մահտեսեան, Կիպրոսէն, որ շրջապտոյտ մը կը կատարէ մինչեւ Անգլիա :

5.— Պ. Տէյիրմէնճեան, Պէյրութէն, որ պտոյտի ելած է Եւրոպա :

6.— Տիկին Պարտիզեան, Սանֆրանսիսքոյէն ,որ շրջապտոյտ մը կատարելէ ետք մինչեւ Աթէնք, կը վերադառնայ իր բնակավայրը :

7.— Գրիգոր վարդապետ Խաչէրեան, Մարոքէն, որ եկած է արձակուրդը անցընելու Ֆրանսայի մէջ :

8.— Պ. Զաւէն Մաքսուտեան, Կիպրոսէն :

«ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐԸ ԵԿԵՂԵՑԻ ԿԵՐԹԱՆ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ »

ԿԸ ՅԱՅՏԱՐԱՐԷ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉԸ

Մամուլին ըրած իր յայտարարութեան մէջ (Լոզան), Հայր Ալեքսիս Օսթափով, որ ղեկավարն է «դէտերու» այն պատուիրակութեան, զոր տիեզերական պատրիարքութիւնը ղրկած է «Եւրոպական օրերու» մասնակցելու համար, յայտարարած է թէ Ռուս Ուղղափառ Եկեղեցին հինգերորդ տեղը կը գրաւէ ինքնագլուխ ուղղափառ 14 եկեղեցիներու շարքին մէջ : Ալեքսիս Պատրիարքը, որ 1945էն ի վեր այդ Եկեղեցւոյ գլուխը կը գտնուի, իր կողքին ունի Սինոտ մը, բաղկացած երեք մշտական անդամներէ եւ երեք ուրիշներէ, ընտրուած կարգով ռուս եպիսկոպոսներէ :

Ռուսաստան բաժնուած է 73 թեմերու եւ կրօնական դասը ունի 35 հազար փոփեր : Կան ութ դպրեվանքեր եւ երկու կաճառներ : Մոսկուայի մէջ երկու հարիւր ուսանողներ կան որ աստուածաբանութեան կը հետեւին, իսկ Լենինկրատի մէջ՝ 500 : « Ռուս ուղղափառ եկեղեցին, մաս չի կազմեր տիեզերական խորհուրդին, յիշած է հայր Օսթափով, բայց ուշի ուշով կը հետեւի անոր աշխատանքներուն : Մեր ներկայութիւնը, հոս, ցոյց կու տայ այն հետաքրքրութիւնը, զոր կը բերենք տիեզերական շարժումին » : Հայր Ալեքսիս աւելցուցած է .— « Մեր եկեղեցին քաղաքականութեամբ չի զբաղիր : Կ՚աղօթէ խաղաղութեան համար : Մեր պարտականութիւնն է քարոզել խաչուած Յիսուսի համար» : Շեշտած է թէ երիտասարդութեան կրօնական կազմակերպութիւն չկայ Ռուսաստանի մէջ, թէ անաստուածները շատ են եւ քարոզչութիւն կ՚ընեն ժողովուրդին մէջ : «Հոս, տեսանք թէ եկեղեցիները շատ չեն յաճախեր : Մեր մօտ, երիտասարդները եկեղեցի կու գան եւ եկեղեցիները երբեք պարապ չեն : Օտարականները, որոնք մեզի կ՚այցելեն, զարմացած են որ այդքան հաւատացեալներու կը հանդիպին » :

ՎԵՀ. ՎԱԶԳԷՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԲԱՑ ԿՈՆԴԱԿԸ

(Գ. եւ վերջին մաս)

Վերջին հաշուեկշիռով , Վեհ. Վազգէն Կաթողիկոսի Կոնդակին դէմաւոր մտահոգութիւնը կը կազմէ Ս. Էջմիածնէն բաժնուելով Կիլիկիոյ Աթոռին միացած Թեմերուն հարցը: Սրբազրոյմ Կոնդակը արտասահմանի այդ Թեմերուն կ'ակնարկէ « Պառակուսած Թեմեր» եւ «Միացեալ Նահանգներու, Իրանի եւ Յունաստանի բաժանեալ հատուածներ » կոչումներով : Եւ հասկնալ կ'ուզէ որ Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան հետ իր «Համերաշխութեան» պայմաններէն մէկն ըլլայ հատնարար, այդ Թեմերուն վերադարձը Ս. Էջմիածին, «Նուիրապետական Աթոռներու պատմական իրաւասութեանց լոյսին տակ»:

Հարկ է այս կացութիւնը եւս դիտել առանց նախապաշարումի :

Նախ՝ իրողութիւն է, որ Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութիւնը երբեք նախաձեռնողը չէ եղած՝ իրեն Էջմիածնի Թեմեր կցելու, ոչ ալ երբեք այդ Թեմերը իր հովանիին ներքեւ առած է՝ Ս. Էջմիածնի վրայ « ճնշում բանեցնելու » նպատակաւ : Այլ իւրաքանչիւր Թեմի սահմանադրական օրինաւոր ժողովներն են որ յանուն իրենց Թեմի ժողովուրդին՝ այդ ուղղութեամբ պաշտօնական որոշում տուած են, իրենց ներկայացուցած հատատացեալ ժողովուրդը փրկելու համար տարիներու եկեղեցական ու հոգեւոր զրկանքներէ :

Երկրորդ՝ կարեւոր է նշել, որ եթէ բաժանումի չարժում մը դոյութիւն ունի, զայն սկսողները եղան Կիլիկիոյ Կաթողիկոսարանի ընդդիմադիր «Համախմբականները»: Առնք էին որ երբ տեսան թէ չեն կրնար իրենց կամքը պարտադրել Կաթողիկոսարանին, սկսան ոչ միայն վարկաբեկումներ ընել մամուլով ու ժողովրդային հատգքոյթներով, այլ եւ համարձակ յայտարարել՝ թէ պիտի բաժնեն Կիլիկեան Թեմերը : Զպակսեցան ազդակներ որ իրենց իմաստութիւն թելադրեցին ըսելով .—

«Ըլլայ երբեք որ Եկեղեցին բաժնելու խօսքը ձեղմէ լսուի : Եթէ դուք յաջողիք Սուրիոյ ու Լիբանանի մէջ չորս եկեղեցի բաժնել Կիլիկեան Աթոռէն, Արտասահմանի մէջ ուրիշ քառասուն եկեղեցիներ պատրաստ կ'ըլլան միանալու Կիլիկիոյ : Ըլլայ երբեք որ Եկեղեցին բաժնելու սկզբունքն ու արարքը ձեղմով հայտաստուի »:

Բայց ընդդիմադիրները՝ իրենց հրահր – եալ զգացումներով քշուած՝ հանրաքուէի դիմեցին, ու ծանուցին, թէ իրենք արդէն իրագործած են բաժանումը, եւ Իշխանութենց դիմած են զայն օրինակա – նացնելու համար :

« Հայ Եկեղեցւոյ միասնականութեան սպառնացող ձգտումներն ու ծրագիրնե – րը», ուրեմն, որոնց կ'ակնարկէ Վազգէն Ա.ի կոնդակը, Կիլիկիոյ Աթոռին կողմէ չէր որ մշակուեցան, այլ այս Աթոռին դէմ գործողներու անսուրբ մտայնութեան մէջ դարբնուեցան: Վեհ. Վազգէն Կաթողիկոս ինք անձամբ տեսաւ Պէյրութէն մեկնումին օրը, թէ իր ակնարկած « Ալեկոծեալ կիրքերը » հրահրողները եւ փողոցային ցոյցեր կազմակերպողները ո – րո՞նք էին՝ Եկեղեցականներուն դէմ :

1956 Յուլիսի սկիզբը, Կիլիկեան Ե – պիսկոպոսական դասուն կողմէ մշակուած համաձայնագիրը յօդս ցնդելէ յետոյ, Ս. Աթոռիս Գահակալը յստակ եւ մեկին կերպով ղդուշացուց Մաղ, Փառէն եւ Դեբենիկ Եպիսկոպոսները անջատողական որեւէ չարժումէ, յայտնելով թէ նման չարժում մը միչտ ի վնաս Էջմիածնի կ'ըլլայ, եւ ոչ թէ Կիլիկեան Ս. Աթոռին :

Ահա թէ ինչպէս «Համախմբականներ » մէջտեղ նետեցին եկեղեցին բաժնելու սկզբունքը, եւ մերժելով Անթիլիասի վեց եպիսկոպոսներու համաձայնագիրն ալ, առիթ եւ արդարացում տուին որ երկար տարիներով հոգեւոր զրկանքի տակ ապրած Արտասահմանի Հայ Գաղութներ եւս նոյն սկզբունքով խնդրեն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան հովանին : Իսկ այժմ, նոյն մարդիկը որոնք բաժնելու սկզբունքն ու գործը ծրագրեցին ու հետապնդեցին բայց չյաջողեցան, նոյն այդ մարդիկ ելեր են այսօր աղաղակ կը բարձրացնեն՝ որպէս թէ Կիլիկիոյ Աթոռը իրեն կցած ըլլայ Էջմիածնի Թեմերը : Ու նախազգալով անշուշտ թէ կրնան տակաւին ուրիշ զրկեալ Թեմեր եւս խնդրել նոյն հովանաւորութիւնը, չտասղ գործի անցած են՝ պայմանագրելու այդ Թեմե – րուն վերադարձը որոնք իրենց ժողովր – դային ազատ կամքով եւ հոգեւոր անունդ ատանալու բուռն փափաքով եկած խնդ – րած են Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան հովանին :

Եզրակացուցիչ տեսութեամբ, բոլորս – վին անտեղի է, եւ Հայց. Եկեղեցւոյ նըւիրապետական ըմբռնումներէ դուրս փորձ մը՝ սակարկութեան այն ոգին ո – րով գրուած է Վեհ. Վազգէն Ա. Կաթո – ղիկոսի 25 Ապրիլի հրապարակային Կոն – դակը, « փոխադարձ զիջումներ» եւ նման պայմանագրութիւններ բանաձեւելով :

Ս. Էջմիածին, Կիլիկիոյ ներքին խըն – դիրներով եւ Սիփւոքեան Թեմերու իրա – ւակարդով մտահոդ ըլլալէ աւելի , հարկ էր որ մտահոդ ըլլար Ամենուրեք Քրիս – տոնէական մեր Ս. Կրօնքին եւ Հայց. Ս. Եկեղեցւոյ ղօրացման ու. բարդաւաճման գործերով ...:

Թող ոչ մէկ սրտայոյզ բանաձեւ ան – տեսել տայ մեզի սա իրողութիւնը, թէ Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութիւնը չէր ընդդիմութիւն ու պայքար բացողը, պայման – ներ նախադրողը, պահանջներ ծանուցո – ղը, որպէսզի այժմ ալ կանչուի սակար – կը, որպէսզի պիտի կարենայ ներկայ – հիս ներ ու ներում ընել : Զի – կութիւններ ու զիջումներ կրելու : Զի – ջումի ու համերաշխութեան յորդորները

ՀԱՒԱՏԱՒՈՐ ԸՆԿԵՐԸ

(ՓՄՐԹՄՄ ՊԱՄՄԱՃԵՄԱՆ)

Ամրան այս տաք օրերին, ցուրտը հա – մակել է մեր հոդին: Տերեւաթափը չա – րունակուում է :

Հայոց տառապանքի անկրկնելի զին – ուորները, առաղաստանները հաւաքած, ջախջախուած նաւակների պէս, մէկիկ – մէկիկ մեկնում են անվերադառնալի ճամ – բայով, Հայոց ծով կարիքներն անկատար ձգելով :

Գնում են զործը կիսակատար ձգող որմնադիրների պէս, խոտված Աստծուց, մարդկանցից, անարդարութիւնից :

Ի՜նչ հսկաներ ծնեց Հայոց Աչխարհը 19րդ դարու վերջը ու 20ղի սկիզբներին: Հսկաներ, որոնք մահը արհամարհելով՝ Հայոց նոր կեանքը կերտեցին: Շատերը նրանցից ընկան ռազմի դաշտում , ու – րիշները անմռունչ կառափնատ բարձրա – գան, բիւրաւորներ տասնեակ տարիներ հոդեպէս հրկիզուեցան, ի պէն Հայու – թեան ազատութեան ու անկախութեան :

Հոյակապ մի սերունդ, որ ոչ փառք փնտռեց, ոչ աթոռ, ոչ հանդստաւէտ կեանք, այլ կամաւոր տառապանք ու զո – հաբերութիւն :

Մի սերունդ, որ ամէն ինչ տուաւ յա – նուն հնամեայ մեր ժողովուրդին, Հայ – րենիքի փրկութեան, վերակենդանա – ման, վերանորոգման :

Ազդերի ազատագրման պատմական այս ժամանակաշրջանին, երբ տակաւին ժո – ղովուրդներ կան, որոնք դիտակցութիւնը չունին ազատութեան վսեմութեան, հայ ժողովուրդը, զաբերի աղջակները, առա – ջիններից մէկն եղաւ, որ ազդովին, բան – ուորից մինչեւ գիւղացի, մտաւորականից մինչեւ չարքաշ արհեստաւորը, խելագոր – բէն տարփողեց ազատութիւնը :

Բազմահազար լաւերը դիտակցօրէն զոհուեցին յանուն մեր ազատութեան ու այսօր հայ ժողովուրդը ետէ ֆիզիքապէս դեռ չի ազատագրուել բռնակալների ճի – բաններից, հոդեպէս հոս արդէն ազատա – գրուել է սարսուռի չղթաներից :

Յեղափոխական կուսակցութիւնները , առաջին հերթին եւ դլխաւոր զարերին՝ Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը կարողացան հո – գեփոխել, վերակերտել Նոր Հայը, ազա – տութեան , անկախութեան անմոռունչ ա – խոյեան՝ այսօրուայ Հայը :

Ընտրեալները, չինական , բանուոր , մտաւորական, կամովին դէպի մահ քայ – լեցին, որ վերածնուի Հայոց Հայրենիքը, Հայը, որ վերակենդանանայ Հայոց չքեղ պատմութիւնը, որ դոյատեւէ հոյակապ ընդունակութիւններով օժտուած մեր ժո – ղովուրդը :

Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը կարողացաւ մարդեխացնել մարդկանց, կոփել խիպա նուիրեալներ : Նա դաստիարակեց վա – հագնեան ամբողջ մի սերունդ, հպարտ , վեհ, զազափարապաշտ : Ոտնարկ չինա – կաններից ստեղծեց անվեհերների մի բա – նակ: Քաղաքի բնակիչներից՝ զոհարերող դինուորներ, զործիչներ, քարոզիչներ :

Դաշնակցութեան դինուորագրեալները հոգ մեծամասնութեամբ եղան իրենց եր մոռացած անհատներ, կամաւոր նուիր – եալներ, որոնք ամէն ինչ ետին դրին՝ ազատ Հայրենիքի համար : Ամէն ինչ՝ ընտանիք, կին, զաւակներ, կալուածներ, տուն, տեղ, ունեցուածք, ամէն ինչ՝ ինչ որ մարդ կ'երեան՝ ուրեմն՝ անոնց հասցէին, ո – րոնք, հակառակ Վեհ. Զարեհ Ա. Կաթո – ղիկոսի հայրական սիրոյն, բաժնուեցան դայն, խոր վիշտ պատճառելով իր բա – րի սրտին: Ու նոյնպէս այսօր՝ ան իր զաւակներէն ոեւէ մէկուն «պայման» չի կապեր Ս. Հոդւոյն շնորհքները բաշխե – լու: Ներող հօր մը պէս՝ կը սպասէ մի – այն որ անոնք տուն վերադառնան ու խոստանան հաւատարմութիւն, եւ զործ ու պարտականութիւն ստանձնեն պար – կեշտօրէն, ի վերաչինութիւն Աղգիս Հա – յոց եւ ի պայծառութիւն Ս. Եկեղեցւոյ :

Ի՞նչ է արժէքը Ս. Էջմիածնի յարուցած սա չորս տարիներու ծնծղայէ ու պղինձի աղմուկին, երբ այնքան սիրոյ զործ կայ կատարելիք ամէն տեղ, Ի՞նչ աւելորդ խօսքեր են՝ թէ ո՞վ է զերադաս, ո՞վ ստորադաս, երբ բոլորն ալ կանչուած են նոյն ծառայութեան :

Էջմիածնի Հայրապետը պատճառներ չատ ունի ուրախանալու , թէ՝ հակառակ Արտասահմանի կլանիչ փոթորիկներուն՝ կանդուն ու զործօն կը մնան Կիլիկիոյ Աթոռը եւ Թեմական կազմակերպութիւն – ները, որոնք զործնապէս՝ առանց ձէթի չեն թողուր Լուսաւորչի կանթեղը, այլ մշտապէս յառաջ կը տանին Սահակ – Մեսրոպի « Գործ մշակութեան»ը : Վեհ. Վազգէն Ա. Կաթողիկոս պէտք է երջանիկ զգացումներով օրհնէ Կիլիկիոյ անարժան Միաբանութիւնը, որոնք՝ որպէս քաջ հովիւներ՝ բարձր կը բռնեն Լուսաւորչի Աջը ու Քրիստոսի Խաչը, աչխարհի հե – ռաւոր այն անկիւններուն վրայ ուր չեն հասնիր Իր ձեռքերը :

Եթէ Նորին Վեհափառութիւնը տաքլական սիրոյ ու ծառայութեան այս պահէն դիտէր հարցերը, կը փարատէին արուեստականօրէն ստեղծուած այդ միւս ընդդիմութիւնները, կը զգրէին սակարկութիւնները ու պայմանագրութիւնները, ու խաղաղ պայծառատեսութեամբ՝ Ան կը յայտնէր յարգանքի , սիրոյ ու զործակցութեան խօսքեր, որոնց կը սպասէ Կիլիկիոյ Վեհ. Կաթողիկոսը , կարելիութիւն ստեղծելու համար Հայց. Եկեղեցւոյ ընդհանուր հարցերը միասնաբար խորհրդակցութեան ու զործի նիւթ ընելու, ի խաղաղութիւն Աղգիս մերոյ, ի պայծառութիւն Ս. Եկեղեցւոյ եւ ի պայծառութիւն Ս. Եկեղեցւոյ զաւակներուն :

Ապահով մի'կ ճամբան օրհնաւորութեան ճամբան է :

(Խմբագրական՝ ՀԱՍԿԻ)

ՈՐՍՈՐԴԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐ

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԶՂՋՈՒՄԻ ԵՐԵԿՈՅ

Ճիշդն ասած, էդ անխիղճ բանը իմ կամքից անկախ կատարուեց, — չարու – նակեց Համոն, — զառներին չէի նկա – տել. միայն այն տեսայ, որ Արէնու վե – բեւի ժայռի գլխով մի ոչխար է փախ – չում: Հեռու էր, խակի չհասկացայ էլ, թէ մայր ոչխար է: Կրակեցի՝ քարափով վեր ընկաւ՝ յետեւից էլ երկու զառ ... Թէ ոնց կենդանի մնացին՝ չհասկացայ : Գլորուելով ցած եկան, խփուեցին քա – րափի տակին ու ջարդուած , փշրուած սկսեցին չարժուել դէպի իրենց մայրը... Մի կերպ հասան , հոտոտեցին, պտտուե – ցին չուրջը, լիզեցին մէջքը, վիզը, իսկ նա անչարժ ընկած էր :

Ես քարացած նայում էի ու զղջում իմ կրակոցի համար, չատ էի զղջում : Մէկ էլ տեսնեմ ընկերս հրացանը մեկնեց դէպ ի զառները: Դա որ զառների վրայ մեկ – նեց, ես էլ մոռինս թեքեցի զրա վրայ :

—Որ կրակել իս՝ ես էլ քեղ եմ խփելու, — որոտացի ես :

Կարծեց կատակ եմ անում : Բայց որ հրացանն իջեցրեց ու նայեց մթնած աչ – քերիս, ետ գնաց՝ իրեն – իրեն փնթփն – թալով :

— Գիժ է, տո...

Սպասնուած ոչխարին տուն տարանք , բայց այս անգամ ես էն տրամադրու – թեամբ դիւղ չմտայ, ինչպէս սովոր եմ մտնել յաջող որսից յետոյ: Ընկճուած էի ու ամաչում էի մարդկանց աչքերին նա – յել, կարծես մեծ յանցանք էի զործել : Ցետոյ մտածեցի, թէ՝ ոչինչ, ժամանակի հետ կ'անցնի սրտիս կսկիծը, բայց յետա – գայ օրերին սիրտս աւելի մզկտաց, երբ իմացայ , որ էն եթիմ զառները սոված – ծարաւ մայելով չրջում են Մեծ Քարի տակ, այնտեղ, ուր իրենց մայրն էր ըն – կել արիւնաթաթախ... Երկու չաբաթ կր չէին հեռանում էդ կողմերից եւ մայելով իրենց կորած մօրն էին կանչում ...

Այսպէս, խոստովանութեան ու զղջու – մի այդ երեկոյեան որսորդներն իրենց արտերը զատարկեցին: Լսում էի նրանց ու մտածում, որ արիւն թափող այդ մարդիկ նոյնպէս խիղճ ունեն: Եւ ինչ լաւ է, որ նրանք զուրկ չեն այդ ազնիւ զգաց – մունքից : Ինձ ձայնը, կարծում եմ , այն աներեւոյթ ուժերից է, որ պահպա – նում է մեծ կենդանական աչխարհի մնա – յորդները: Զլինէր ճակատագրական պա – հին որսորդի ձեռքը ետ տանող այդ ու – ժը՝ կենդանի արարած չէր մնայ բնու – թեան մէջ ...

ԽՈՒՍՏՈՒՓԸ ՇՐՋԱՊԱՏՈՒՄԱ

Ինձ ասացին, որ նկարիչ Սաքօ Ման – դասարեանը չքեղ ճաչկերոյթ է տուել իր հայրենի Վաչագան գիւղից Երեւանում ուսանող երիտասարդների պատուին :

— Գիտէ՞ք ինչի եմ հաւաքել ձեզ , — վերջում հարցրել է նա :

— Հաւաքել ես կարօտդ մեզնից առնես, — կատակի է տուել մէկը :

— Դա իր հերթին... ձեզ հրաւիրել եմ խնդրելու, որ գիւղ գնալիս չանհանգս – տացնէք Խուստուփի քարայծերին ...

Այդ խօսքը տպաւորութիւն է զործել Զափանցի ուսանողների վրայ, դեռ ինչն է յուզում է իրենց սիրած նկարչի սիր – ը :

Կարծում եմ այդքանը բաւական էր , որ ես իսկոյն քայլերս ուղղէի դէպի Կի – լեւան փողոց, որի նոր չէնքերից մէկի չորրորդ յարկում տեղաւորուած է նկար – չի արուեստանոցը: Հետաքրքիր է , ի՞նչ ստեղծագործելին կը լինի մի մարդ ու – ր յատուկ ճաչկերոյթ է տալիս ... վայրի կենդանիներին պաշտպանելու նպատա – կով : Պէտք է որ բնութեան սիրահար մէկը լինի, — ճանապարհին մտածում էի ես :

Սիրահար եւ ինչ սիրահար... Արուես – տանոցի դուռը բացելուն պէս կարծես դէմքիս փչեց կապուտչուղի անապական զովը եւ իրենց փառահեղ տեսքով դէմս ելան Զանգեզուրի վսեմ լեռները, որ Զա – փանի ձորերից վեր գնալով՝ բարդ դար – ձուել են իրար ուսի եւ իրենց ապառա – ժոտ կատարները մխրճել երկնի լազուրը:

Հայրենի բնութիւնն էր թագաւորում այդ արուեստանոցում՝ իր վեհ չնչով ու չքեղ գոյներով : Եւ նրան վերափոխող ու դեկեկացնող մարդը, որ ահա մի տեղ հանքագործ զառած՝ ծակել է լեռն ու նրա ընդերքում պահուած հարստութիւն – ներն է հալում, մի տեղ չինարար զո – ռած՝ ճամբայ է գցում ապառաժների ճա – կատով, մի այլ տեղ հովիւ զառած՝ գո – րտխտ կանաչին փռել է հանրային նա – խիրներն ու հօտերը ...

Նիհար ու ջղուտ մատների մէջ վրձինը պահած, երկար ու սաթի նման մազերը հրացայտ խուխ, ածուխի նման սեւ ու աչքերով մի երիտասարդ լուռ հետեւում էր դէմքիս արտայայտութեանը, ուր ան – չուշտ նա հիացմունք էր կարդում : Այո, ես հիացած էի ու կարկամած :

Այդպէս էլ իմ չուրթերից ոչինչ չկաց նկարիչը իր զործերի մասին, բայց զգում էի, որ ներքուստ հրճուում է :

Ծանօթացայ, զրոյցի բռնուեցինք :

— Որսկան վաչագի սիրած վայրերն են իմ կտաւների վրայ , — բացատրեց ինձ նկարիչը՝ ձեռքի մի լայն չարժու – մով լեռները ցոյց տալով :— Դուք երեւի չգիտէք, որ ձեր զրքերում նկարագրած Զափանցի վաչագը իմ մօրեղբայրն է, — աւելացրեց նա :

ՎԱՀՏԱՆԳ ԱՆԱՆԵԱՆ

(2 Շար.)

...ւոյներ, ողջակէզներ :

...իւրաքանչիւր Դաշնակցական իր գերագոյն ժառանգութիւնը բերաւ ի սպաս ...նուիրական գաղափարների իրականացման :

Շատերը մեռան անշիրիմ, ուրիշների անունները իսկ մոռացուեցան, կամ բնաւ չյիշուեցին, սակայն գաղափարը անվրէպ շարունակեց հրկիզել գիտակից սերունդները ու նորերը շարան – շարան եկան լրացնելու մեկնողներու շարքերը :

Այդ շատերից մէկը՝ ընկեր Փարթամ Գամաճեանն էր : Հասակ առած դեղագոյն Վոսփորի ափերում, ուր կեանքն այնքա՜ն հրապուրիչ էր ու հեշտալի, ընկեր Փարթամը նախընտրեց վտանգը, ...փոր, զոհաբերութիւնը : Նա կամովին միացաւ Դաշնակցութեան, Հայութեան այդ անողոք Նեմեսիսին, կռուելու չարի, ...վաքի, բռնութեան դէմ :

Ցակուին պատանի, նա անվարան զինուորագրուեց նուիրեալների բանակին՝ Հ. Յ. Դաշնակցութեան ու մինչեւ վերջին շունչը՝ մահը, մնաց անխախտ հաւատարիմ ու հաւատարիմ զինուորը Դաշնակցութեան :

Հայաստանի Հանրապետութեան օրհասի շրջանին, երբ շատերը, արտասահմանում, ընկած էին շուայտութեան ետեւից, նա թողեց Պոլսի հանգստաւէտ կեանքը ու եկաւ Հայաստան : Եկաւ Հայաստան, սակայն երբեք չփնտռեց հանգիստ կեանք, լաւ պաշտօն, այլ իբրեւ նուիրեալ մարդ՝ գնաց այնտեղ, ուր կարիք կար աշխատողների : Պոլսի կեանքից յետոյ, նա ընկաւ անհրապոյր, բոլոր սեւալէտներից անշուք, Նոր Բայազիտի շրջանը : Առանց տրտունջի վարժուեց նոր կեանքին, պայմաններին, սովորութիւններին, ու հնադարեան փիլիսոփայի պէս, անվարան արեց ամէն ինչ, ժողովուրդին օգտակար լինելու համար : Կարճատեւ եղաւ սակայն իր կեանքը նորաստեղծ Հայրենիքում : Կարմիր Մարախը ողողեց Կովկասը ու հասաւ նաեւ Հայաստան : Բոլոր գաղափարական Դաշնակցականների պէս, լռելեայն հաշտուեց նոր իրողութեան հետ, տոկաց անշեղօրէն, միշտ նկատի ունենալով ժողովուրդին ու հայրենիքին շահը :

Խոնարհ զինուորի պէս ծառայեց Երկրին նաեւ բանակայնների լծի տակ :

Կարմիր ժանտախտը չհանդուրժեց սակայն նուիրեալ զինուորներին, սկսեց հալածել բոլորին ու կեանքը դարձաւ մղձաւանջ ու դժոխք : Կոտրուած սրտով ընկեր Փարթամը թողեց Երազների Աշխարհը, Հայաստան, ու մեկնեց արտասահման : Աստանդական Հայի ցուպը առած՝ եկաւ Ֆրանսա : Այստեղ նա մնաց նոյն նուիրեալ մարդը, միշտ Դաշնակցութեան աննկուն շարքերում : Շատերի պէս հոգին չծախեց յանուն փառքի, պաշտօնի, անունի :

Իրնէ համեստ, քիչ խօսող մարդ, նա երբեք հրապարակը չաղմկեց, երբեք չխրեց խօսքը, եղաւ միշտ գործի մարդ : Լուռ, անաղմուկ, նա նուիրուեց բոլոր այն գործերին, որոնք կարող էին օգտակար լինել ժողովուրդին : Նա եղաւ զոհաբերող ընկեր, «Արծիւ»ի սիւնը Քաշանի մէջ, նուիրուեց ազգային դպրոցին, ծառայեց գթութեան գործին, եղաւ անաղմուկ քարոզիչը Հայաստանի անկախութեան, սատարեց հայ մշակոյթի զարգացման ու տարածման :

Երբեք ձգտում չունեցաւ ղեկավար դիրքերի հասնելու, մտածեց միշտ լինել հասարակ ժողովուրդին հետ, լսել նրա ցաւերը, ամոքել եւ դրանով նպաստել ընդհանուր գործին :

Միշտ խորհեց մնալ մէկ օղակը ընդհանուր աշխատանքի ու բարեխղճօրէն կատարելով իր ուսերին դրուած գործը՝ յարատեւել նախորդներից մնացած ժառանգութիւնը, Հայապահպանումը, մշակոյթի վերելքը, շարքերի խտացումը, նոր սերունդի դաստիարակութիւնը :

Տասնեակ տարիներ, անբեկանելի կամքով, եղաւ պարտաճանաչ Դաշնակցական, Հ. Յ. Դ.ին հաւատարմօրէն սատարող, կրթական գործին սպասարկող ու մինչեւ մահ հաւատաց իր կատարած գործի յաջողութեան : Անողոք մահը տարաւ նաեւ նրան, շատերի պէս նա էլ հեռացաւ, կիսատ ձգելով բոլորիս ուսերին դրուած բեռը, Հայոց չիրականացած երազները : Աչքերը փակեց, միշտ հաւատալով, որ վերջապէս մի օր, կը ծագի Հայոց ազատութեան ու անկախութեան լուսափայլ Արշալոյսը :

Գաղափարով տոգորուած բոլոր մար -

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐ

LA BALLADE DU SOLDAT

Դեռ քանի մը տարի առաջ ցաւով կը հաստատէինք ռուսական շարժանկարի անկումը : Սթալինեան վարչակարգը ցամքեցուցած էր արուեստագէտներուն մօտ ստեղծագործութեան ոգին : Այդ շրջանի խորհրդային ժապաւէնները ծիծաղելիին սահմանները կոխած անցած էին : Այսօր ուրախութեամբ կ'արձանագրենք որ վարագոյրէն անդին, ռուս արուեստագէտներ վերադարձած են այն ուղին, զոր ժամանակին Այզէնշթայններ եւ Բուտովկիներ իրենց վաւերական տաղանդովը ընդգծած էին :

Պարզ բաղդատութիւն մը այժմու եւ առնէ քանի մը տարիներ առաջ ցուցադըրուած ռուսական ժապաւէններու միջեւ, բաւական է տեսնելու համար կտրուած ճամբան : Էր ժամանակ մը երբ սովորական երեւոյթ դարձած էր ժապաւէններու մէջ գտնել, երկարաշունչ փառաբանութիւններ, ժողովուրդներու հայր՝ Սթալինին ուղղուած : Հիմա չկան այդ բոլորը եւ լաւ է որ այսպէս մնայ : Կրէկորի Զուքրայի այս վերջին գործն ալ դրաւական մըն է, այդ ուղղութեամբ կատարուած յառաջդիմութեան :

Այս անունը ծանօթ էր մեզի իր բեմադրած մէկ ուրիշ գործով, « 41րդը » : Սթալինի անկումէն ետքը պատրաստուած առաջին ժապաւէնն էր, զոր կարելի է նկատել անկիւնաքարը ռուսական շարժանկարի յեղաշրջման : Իր այս նոր ժապաւէնով, Զուքրայ կ'արդարացնէ իր վրայ դրուած յոյսերը, այս առթիւ կ'արդարացուի նաեւ այն ենթադրութիւնը, որ — եթէ մտքի ու գրչի կաշկանդում գոյութիւն չունենայ, ռուս ժողովուրդը կրնայ արժանի յաջորդներ տալ, Տոստոյեւսքիներու, Թոլսթոններու, Թուրկէնիէֆներու, Լերմոնտոֆներու, Մայաքովսքիներու եւ նմաններու փաղանգին :

Գանք «Լա Պալլատ տիւ Սոլտա»ին : Ռուս զինուոր մը ակամայ կը հերոսանայ, չորս գերման հրասայլեր խորտակած ըլլալուն համար : Այս քաջագործութեան շնորհիւ կ'արտօնուի վեց օրուան արձակուրդով՝ երթալ իր գիւղը, մայրը տեսնելու : Կամքէն անկախ պատճառներով իր ճամբորդութիւնը նախատեսուած ժամանակամիջոցէն աւելի կը տեւէ եւ այդ պատճառաւ հազիւ մայրը տեսած կը ստիպուի ճակատ վերադառնալ :

Ահա նիւթ մը որուն շարժանկարի բարբառով, ՑԻհար կը կոչենք : Զուքրայի նըման գգայուն արուեստագէտին համար, այս նիւթը պատրուակ մը եղած է, մօտէն դիտելու անանուն զինուորի մը նիստ ու կացը պատերազմի օրերուն եւ այդ ՑԻհար նիւթէն, յաջողած է գերազանցապէս մարդկային ժապաւէն մը դուրս բերել : Զուքրայի խոստովանութեամբ, այս զինուորին պատմութիւնը թերեւս անծանօթ ըլլայ նոյնիսկ անոր մօրը, որովհետեւ հասարակ մահկանացուները պատմութիւն չեն ունենար : Բայց այս ժապաւէնը տեսնելով, կը համոզուինք որ իսկական հերոսը ան է որ իր անունին շուրջ չունի հիւսուած առասպելներ, չունի շպար եւ չունի կոտոշ : Շարժանկարը վարժեցուցած է մեզ գերմարդկային տիպարներու. իսկ այս պարագային ոչինչ կայ արուեստական, այլ իրականութենէն առնուած ապրումներ միայն : Զուքրայի պատկերացուցած հերոսը մեծ է առանց խարդախումի : Օրինակի համար, երբ ռուս զօրավարը կը հարցնէ իրեն թէ ի՞նչպէս յաջողած է չորս հրասայլ խորտակել, ան պարզապէս կը պատասխանէ. — Վախէս : Այս պարզ եւ անկեղծ պատասխանին մէջ պէտք է փնտռել ռուսական շարժանկարի կատարած յեղաշրջումը : Ասկէ քանի մը տարի առաջ, նոյն այդ հարցումին հաւանաբար պատասխանուէր. « որովհետեւ սովետ զինուոր եմ» : Կամ նման տափակութեամբ մը :

Ժապաւէնին յաջող մասերէն մէկն ալ, այդ զինուորին ու երիտասարդ աղջկան մը միջեւ տեղի ունեցած սիրոյ արտայայտութիւններն են : Պատահական հանդիպում մը զիրար կը միացնէ այս երկու երիտասարդները : Զուքրայ առաւելագոյնս օգտագործած է այս պատահարը եւ շնորհիւ իր զգայուն քամերային, ականատես կ'ըլլանք, սիրոյ ամէնէն անբիծ արտայայտութիւններուն : Գլխաւոր դերակատարներուն խաղարկութիւնն ալ իր պարզութեամբը գլուխ գործոց մըն է :

«Լա Պալլատ տիւ Սոլտա»ին կարելի էր տալ « Ի յարգանս անծանօթ զինուորին» անունը, որովհետեւ ինչպէս բոցավառ շիրիմները մեռելներուն համար, այս ժապաւէնն ալ ամէնէն գովելի յիշատակարանն է որ շարժանկարը կրնար տալ հազարաւոր անանուն հերոսներուն, զորս աւելի պարզ լեզուով կրնանք մարդ անուանել :

ԱՌԼԷՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱՒԱՌԷՆ

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԷՀԼԻՐԵԱՆ

Մեծանուն հերոսին նուիրուած յիշատակի ցերեկոյթը կատարուեցաւ յատուկ լրջութեամբ եւ վայելչութեամբ, Նիսի մէջ :

Հակառակ հեղձուցիչ տօթին եւ խաչաձեւող դաշտահանդէսին, իրմով հպարտացող եւ իր յիշատակը յարգող կոկիկ բազմութիւն մը եկած էր Յուլիս 17ին, կիրակի, Քաֆէ տը Լիոնի վերնայարկի սրահը, ուր զետեղուած էր հերոսին մեծադիր նկարը սեւ շղարշով մը եզերուած :

Պ. Շահան Զօտեան քանի մը խօսքով բացաւ հանդէսը եւ հրաւիրեց ներկաները մէկ վայրկեան յոտնկայս յարգելու հերոսին յիշատակը :

Տիկին Տիրուհի Միսաքեան, որ ներկայ էր, ներկաներու փափաքին վրայ, քանի մը խօսքով ոգեկոչեց կորիճին յիշատակը. — « Ամէնուս սիրելին էր անիկա եւ բոլորիս սիրելին պիտի մնայ մինչեւ վերջը » :

Օր. Անահիտ Պէրպէրեան յաջողութեամբ արտասանեց Եղիշէ Զարենցի «Գովք Հայաստանին» :

Մխիթարեան Միաբանութեան Սեւրի Սամուէլ – Մուրատեան վարժարանի սաներէն պատանի Սօլաքեան դողդոջուն այլ յուզիչ խօսքերով գովքը ըրաւ Թէհլիրեանին, «Երէկ Զօր. Անդրանիկը պարտք կը դնէր շինել Առաքելոց վանքը, այսօր մեզի պէտք են դպրոցներ՝ կարենալ դիմադրելու համար ճերմակ ջարդին եւ կարենալ ներշնչուելու համար Թէհլիրեաններու ոգիով » :

Նախագահը բեմ հրաւիրեց հանդէսը կազմակերպող յանձնախումբին նախագահը՝ դրագէտ Տոքթ. Հրաչ Զարդարեան, որու բանախօսութիւնը կ'արժէր ամբողջութեամբ հրատարակել, դասախօսութիւն մը ինքնին, կուռ, յուզող եւ խանդավառող :

Պ. Զարդարեան խօսեցաւ աւելի քան մէկ ժամ, նկարագրեց այն պայմանները, որոնց ենթարկուած էր հայ ժողովուրդը : Վերլուծեց Թէհլիրեանը չարչարող եւ տառապեցնող պատճառները, հայ ժողովուրդի ջարդը, եւ մօր տեսիլքը : Յիշեց այն մեծ կուսակցութիւնը, որ կազմակերպեց ձեռնարկը, որ կը հետեւէր ոճրագործներուն հետքերուն : Վերջապէս խանդավառութեամբ պատկերացուց մեծ հերոսը, Յառաջէն կարդաց պարբերութիւններ՝ իր իսկ գրութեամբ, որ լուծեց մէկ միլիոն Հայերու վրէժը եւ փրկեց ազգին պատիւը քաջութիւն եւ կորով ներշնչելով յուսահատութեան մատնուած մնացորդներուն :

Այրի Տիկին Ռուբէն Զարդարեան հինգ հազար ֆրանք նուիրեց «Հայ Մշակոյթային Տան» Թէհլիրեան սրահին, նախագահը առաջարկեց ներկաներուն որ իրենք ալ իրենց նուիրատուութիւնը ընեն յաւերժացնելու համար անմահ Սողոմոնին յիշատակը : Եւ հաւաքուեցաւ երեսուն հազար ֆրանք քանի մը վայրկեանէն :

Այս ձեռնարկով Նիսի ընտրանին ալ իր յարգանքի եւ երախտագիտութեան տուրքը տուաւ ազգային հերոս Թէհլիրեանին :

ՆԵՄՐՈՒԹ

ՀԱՅԱՍՏԱՆՑԻ

ԿԱՐԴԱՑԷՔ ՏԱՐԱԾԵՑԷՔ «ՅԱՌԱՋ»Ը

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (47)

ԿԵԱՆՔԸ

ՀԻՆ ՀՌՈՄԷԱԿԱՆ ՃԱՆԱՊԱՐՀԻ ՎՐԱՅ

ԺԵ.

Ամերիկայից վերադարձողները յատկանշական էին եւ մի ուրիշ բանով — ունէին ոսկի ատամներ : Չկար ոչ մի ամերիկահայ, որ ոսկէ ատամ չունենար — բացարձակապէս :

Եւ այդ ոսկէ ատամը մեզանում բոնտոն էր համարւում : Եւ որովհետեւ նրանք ոսկէ ատամ ունէին՝ կարողացան ձեռք ձգել սիրուն աղջիկներ կնութեան համար :

Նրանց 99 տոկոսը դարձաւ արժանաւոր միայն ոսկէ ատամների համար : Իմ մեծ քոյրս զոհ գնաց մի ոսկէ ատամնաւորի.. Բայց ես չէի ուզենայ պատմել այս պատմութիւնը. դա ինձ մորմոքում է, այդ յիշողութիւնն այրում է իմ սիրտը ...

Էչ Օվաննէսը (պարոն Յովհաննէսը) երկու ոսկէ ատամ ունէր վերին ծնօտի առաջամասում : Այդ բոլոր եկողների մէջ պարոն Յովհաննէսը չկարողացաւ աղջիկ գտնել, որովհետեւ նախ չափազանց դեբաղնահատեց իր ոսկի ատամները եւ ընկրեց շատ բարձրերը քիթը խոթել եւ ապա՝ պարզապէս էչ էր : —

Էչ Օվաննէսի վերադառնալուց մի քանի տարի յետոյ՝ նրա դէմքի վրայ նոր ծալքեր աւելացան, որովհետեւ միշտ ծիծաղում էր՝ իր ատամները ցոյց տալու համար : Երբ ծիծաղում էր՝ ոսկէ ատամները շատ լաւ երեւում էին, դրա համար որդեգրեց միշտ ծիծաղելու մի անճոռնի սովորութիւն : Միշտ ծիծաղելուց դէմքի վրայ առաջացան արհեստական ծալքեր :

— Պարոն Յովհաննէս, հա՞ց ես առեր, — հարցնում է մէկը :

— Հա, հաց առեր եմ, հի՛, հի՛, հի՛, հի՛, — ծիծաղում էր անչնորհք կերպով :

— Ի՞նչպէս ես, պարոն Յովհաննէս :

— Աղէկ եմ, հի, հի, հի ....

Մի շատ պարզ բան — օրինակ՝ մէկն ասում էր, որ անձրեւ է գալիս.

— Հա, արդեւ կուգայ, հի՛, հի՛, հի՛..

Եւ այսպէս վերջ չունէր այդ անճոռնիութիւնը :

Էչ Օվաննէսը մեռաւ : Ամբողջ երկու ժամ, ինչ որ փորացաւից, բղաւեց, բղաւեց եւ մեռաւ :

— Էշը չկերած խոտն է կերեր, չի մարսեր, — ասում էին :

Մեռնելուց յետոյ շրթունքները փակուել էին եւ, բնականաբար, ոսկէ ատամները չէին երեւում : Նրա ազգականները որոշեցին, որ թաղմանը ոսկէ ատամները անպայման երեւան : Ինչքան շրթունքները բաց էին անում, նորից փակւում էին : Ազգականներն ընկան լուրջ մտահոգութեան մէջ :

Ինչպէ՞ս անէին, որ ոսկէ ատամները երեւային :

— Հրպը ոսկի ատամներն ըլ չերեւա՞ն, — հարց էր տալիս մօրաքոյրը :

Շատերին հարցրին, ոչ ոք չկարողացաւ մի միջոց ցոյց տալ : Վերջապէս հանգուցեալի ազգականներից մէկը գտաւ ճարը — երկու լուցկով հեռացրեց շրթունքներն իրարից եւ լուցկիները ծածկեց բեխերի ծայրով :

Թաղմանը նրա պառաւ մօրաքոյրը լաց էր լինում եւ աղաղակում.

— Վայ, ես քու ոսկի ակռաներուդ զուրբան ըլիմ ...

Եւ էչ Օվաննէսը, շրթունքները բաց, կարծես ծիծաղում էր երկնքի ջինջ կապոյտի դէմ :

×

Ամերիկահայերը վերադառնում էին երբեմն «կուլտուրական» հիւանդութիւններով (սիֆիլիս եւ այլն) եւ նրանցից ոմանք էլ չէին մոռանում իրենց նախկին ֆէոդալական սովորութիւնները :

ՎԱՀԱՆ ԹՈԹՈՎԵՆՑ

(Շար.)

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ
ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԷՀԼԻՐԵԱՆ ՍՐԱՀԻՆ

Տէր եւ Տիկին Պետրոս Զպուքճեան ընկ. Գրիգոր Փափազեանի ամուսնութեան առթիւ երեսուն Ն. Ֆ. կը նուիրեն Սողոմոն Թէհլիրեան սրահին :

×

Պ. Գրիգոր Թեւանեանի յիշատակին Հաճի Նոտարեան եղբարք տասը Ն. Ֆ. կը նուիրեն Սողոմոն Թէհլիրեան սրահին : (Ստանալ «Յառաջ»էն) :

×

Տիկին Ալիս Գրիգորեան եւ զաւակը, Արա Գրիգորեան 15 Ն. Ֆ. կը նուիրեն Ս. Թէհլիրեան սրահին, իրենց ողբացեալ քեռայրին եւ մօր քեռայրին, Մկրտիչ Մարտիրոսեանին մահուան քառասունքին առթիւ :

×

ՓԱՐԹԱՄ ՊԱՍՄԱՃԵԱՆԻ ՄԱՀՈՒԱՆ ԱՌԹԻՒ

Փարիզի Հ. Յ. Դ. Ռոստոմ խումբը 50 Ն. Ֆ. կը նուիրէ Սողոմոն Թէհլիրեան սրահին :

× Հ. Յ. Դ. Պանեէօ Քաչանի «Արծիւ» ենթակոմիտէն կ'ողբայ մահը իր ընկեր – ներէն ընկեր Փարթամ Պասմաճեանի եւ ցաւակցութիւններ կը յայտնէ իր զաւակ- ներուն եւ ընտանեկան պարագաներուն : Այս առթիւ փոխան ծաղկեպսակի կը նը – ւիրէ յիսուն Ն. Ֆ. Մշակոյթի Տան Սո – ղոմոն Թէհլիրեան սրահին :

Պ. Թէրլէմէզեան եւ Տիկին Լերթողեան 30 Ն. Ֆ. Սողոմոն Թէհլիրեան սրահին, Տիկին Ա. Հրաչ Սարգիսեան՝ 30 Ն. Ֆ. Կապոյտ Խաչի Պանեէօ Քաչանի մասնա – ճիւղին, (վերջին երեք գումարները ստա- նալ «Յառաջ»էն) :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Հ. Յ. Դ. Անի կոմիտէն իր հիւանդ ըն- կերներուն այցելութեան առթիւ տասը Ն. Ֆ. ստացած է ընկեր Ն. Գալայճեանէ, որ ապաքինած է եւ տուն վերադարձած : Կոմիտէն արագ ապաքինում կը մաղթէ իր բոլոր ընկերներուն :

×

Փարիզի Եկեղեցւոյ դիւանը շնորհակա- լութեամբ ստացած է հետեւեալ նուիրա – տուութիւնները իր Կրթ. ձեռնարկներուն համար : Պ. Պայլօզեան (Պրօն) տասը Ն. Ֆ., Շամիկեան եւ Գառնիկեան ընտա – նիքները ողբ. Փարթամ Պասմաճեանի մահուան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 30 Ն. Ֆ., ոմն տասը Ն. Ֆ. :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»ը 8 Հոկտեմ – բեր, Շաբաթ ժամը 21էն մինչեւ առա – ւօտ, Հինգերորդ Թաղամասին քաղաք – պետարանի չքեղ սրահներուն մէջ :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ՊՈՄՈՆԻ ՄԷՋ

ՄԱՐՍԷՅԼ. — Այրի Տիկին Վարսենիկ Աճէմեան եւ զաւակները կը ծանու – ցանեն թէ, այս Կիրակի առաւօտ Պոմոնի Ս. Գր. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մէջ, հո- գեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի իրենց ողբացեալ ամուսնոյն եւ հօր՝

ԱՐՇԱԿ ԱՃԱՐԻՊԱՇԵԱՆԻ

հոգւոյն ի յիշատակ, անոր մահուան տարեդարձին առթիւ : Կը հրաւիրուին հանգուցեալին յիշատակը յարգողները :

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱՒ

ԿԱՐՕ ԳԷՈՐԳԵԱՆԻ ՊԱՏՐԱՍՏԱԾ

եւ կուշտուկուռ խնդացնող

"ԽԻՆԴ ՈՒ ԺՊԻՏ"

Երգիծական հատորը, 518 ընդար- ձակ էջերով եւ հարիւրաւոր սրամիտ պատմուածքներով, մանրավէպերով և ծաղրանկարներով, որոնց վեց հա- տը գունաւոր, ծանօթ ծաղրանկարիչ Տիրան Աճէմեանի գործերէն :

Գինը՝ 14 Ն. Ֆ. թղթակազմը եւ 16·50 Ն. Ֆ. լաթակազմը :

Ստանալ Հ. Սամուէլ, Մ. Պարսամ- եան եւ Հ. Բալուեան գրատուներէն :

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ՄԵԿՆՈՂ
ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր ընթերցողներուն արձակուրդի ա – միսները, արձակուրդի շրջան է նաեւ թերթին առաքումով զբաղող մեր պաշ – տօնեաներուն համար՝ որոնց կարգա- բացակայութիւնը զգալի կերպով կը դժ- ուարացնէ մնացողներուն առօրեայ աշ – խատանքը :

Կը խնդրենք մեր ազնիւ բաժանորդնե – րէն որ, արձակուրդի առժամեայ հասցէի փոփոխութեան համար, նախընտրաբար հանին դիմել որեւէ թղթատարական գը – րասենեակ :

Ընթացիկ պարզ եւ ճրի գործո – ղութիւն մըն է, որուն գործադրութեան համար պէտք է լեցնել տեղւոյն վրայ տը- րամադրելի՝ հետեւեալ խորագիրով դե – ղին թուղթը · —

Formulaire No 755-A — ORDRE DE RÉEXPÉDITION (Changement d'adresse temporaire)

Կանխաւ շնորհակալութիւն մեր բաժա- նորդներուն որ պիտի ուզեն այդ ձեւով դիւրացնել մեր գործը :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՀԵՐՈՍՆԵՐՈՒ ՕՐԸ

Խանասորի տարեդարձը կը տօնուի, Հ. Յ. Դ. Եօթնեղբայրեանի Կրընոպլի ենթակոմիտէի նախաձեռնութեամբ ղաշ- տահանդէսով մը :

31 Յուլիս, Կիրակի ամբողջ օրը Սէն Նիզիէի ճամբուն վրայի դղեակին ծա – ռաստանին մէջ :

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, տեղ – ւոյս կարող ուժերուն կողմէ :

Ճոխ պիւֆէ :

Բարձրախօսով պիտի նուագուին հայ – կական եղանակներ :

Անձրեւի պարագային կը յետաձգուի :

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

«Հերոսներու Օր»ուան առթիւ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Լիոնի եւ Տէսինի կոմիտէներուն :

31 Յուլիս, Կիրակի ամբողջ օրը Տէսին, Կապիյեօն սրճարանի ծառախիտ պարտէ- զին մէջ :

Գեղարուեստական բաժին, բարձրախօ- սին վրայ հայկական երգ ու նուագ :

Ճոխ պիւֆէ, շամփուրով խորոված, ա- ռատ ուտելիք եւ ըմպելիք, գիները դիւ – րամատչելի :

Կը խօսի ԸՆԿԵՐ Մ. ՄԻՐՁԻ :

Օրուան խօսնակ Ընկ. Կ. ՅՈՎԱԿԻՄԵԱՆ

Լիոնի հանրակառքը կը մեկնի Փլաս

Կիչառէն ժամը 9·30ին, անձրեւի պա – րագային ապահով վայր :

ՀԱ ՄԱՆ ԱՐԱ ● HA MAN ARA

par

LES BARCLAY

super 70.335 45 T. simple 60.212

Discophiles Arméniens!

C'est une danse de chez vous à la mode de chez nous.

EN VENTE PARTOUT

Hotel Splendid - Laffrey (Isére) ՕԳՈՍՏՈՍ 1 – 31
Հ. Յ. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՃԱՄԲԱՐ

1000 մեթր բարձրութեան վրայ, գեղա- տեսիլ լիճի մը ափին, բոլոր յարմարու – թիւններով օժտուած մեծ պանդոկի մը մէջ : Խաղաղաւէտ եւ լողանք : Խմբական պտոյտներ, դասախօսութիւններ եւ գե – ղարուեստական երեկոյթներ :

ՕՐԱԿԱՆ 8·50 Ն. Ֆ.

Արձանագրութեանց համար դիմել Շա- բաթ օրերը՝ 17 Րիւ Պլէօ, կէսօրէ վերջ ժամը 2 – 6 :

ՆԻՍԻ խումբին համար արձանագրուիլ Թր. Շաքէ Գաբրիէլեանի մօտ, 19 Գույվ. Մանեան, Նիս :

ԳԱԻՍԱՌ, Լիոն. — Պէրպէրեան Ժ. 39, Rue Dunoir LYON 3

ՏԷՍԻՆ. — Լիւլէճեան, 16, Rue Coli

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆ. — Ժ. Փիլիկեան, 8, Rue J. Vergnette

ՎԻԷՆ. — Կարապետեան Rue Mont Arnaud

ՄԱՐՍԷՅԼ. — Գըլըճեան, 18, Rue Thubaneau

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ
ԿԱՐՏԱՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Համախարը. Հայր. Միութեան Կարտանի մասնաճիւղի կող – մէ : Այս Կիրակի առաւօտէն մինչեւ երե- կոյ, Մոլիէռի ծառախիտ անտառին մէջ եւ պաղ աղբիւրին մօտ :

Փափաքողները հոն պիտի գտնեն շամ – փուրով խորոված եւ զանազան ըմպե – լիներ :

Գեղարուեստական ճոխ բաժին : Բար – ձրախօս, երգ, պար, արտասանութիւն :

Մուտքը ազատ է :

Սիրով կը հրաւիրուի գաղութիս եւ շրջաններու հայ հասարակութիւնը ան – խտիր :

ՈՂԲԱՑԵԱԼ ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԷՀԼԻՐԵԱՆԻ ՍԳԱՀԱՆԴԷՍԸ 6 Նոյեմբեր, Կիրակի կէս օրէ վերջ, Սորպոնի մէջ :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Վալանսի մէջ Հերոսներու օրը, 31 Յուլիսին, Կիրակի օր : Մանրամասնու – թիւնը յաջորդով :

×

Աղքատախնամի տարեկան պարահան – դէսը Ժորժ Ե. ի չքեղ սրահներուն մէջ, Կիրակի, Հոկտեմբեր 30ին, ժամը 17էն 24 :

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

1960 – 1961 տարեշրջանի արձանագրու- թիւնները բացուած են : Արձանագրու – թեան համար դիմել վարժարան, 1 Պուլ. տիւ Նոր, Լը Րէնսի :

ՀԵՌԱՁԱՅՆ 927 – 01,72

Հ. Յ. Դ.
ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐ

ԼԻՈՆ. — Հ. Յ. Դ. «Վարանդեան» կո – միտէն, ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները այս Ուրբաթ ժամը 20·30ին, Յոյներու սրահը :

Կարեւոր օրակարգ :

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ԿԱՅԱՆ

Բ. խումբը կը մեկնի Օգոստոս չորսին, արձանագրուած պզտիկներու ծնողքներէն անոնք որ դեռ չեն լրացուցած վերջնա – կան պայմանները, պէտք է շուտով ներ – կայանան 5 Րիւ Մէյրան, հեռ. Թրիտէն 27 – 35 :

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Դպրոցասէր Տիկնանց վարժարանի իր- նամակալութիւնը պէտք ունի ուսանող- հի մը, որ ստացած ըլլայ ֆրանսական երկրորդական կրթութիւն եւ կարենայ դասաւանդել վարժարանին մէջ : Բնակու- թիւն եւ սնունդ ապահովուած են :

Մանրամասնութեան համար դիմել տը- նօրէնութեան : 1, Պուլվ. տիւ Նոր, Լը Րէնսի, Հեռ. 927–01,72 :

ՇԱՏ ՅԱՐՄԱՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

Միայն հայրենակիցներու համար, բը- նակարաններու ներկի աշխատանքներու համար եթէ կ'ուզէք ամէն ձեւով գոհ մը- նալ դիմեցէք՝

DJAMDJIAN

67, Boulevard de Vaugirard - Paris 15

ԱՐԵՒԸ բնութեան կուտայ կապոյտ երկինք, կանաչ սար ու ձոր, գոյնզգոյն ծաղիկներ եւ զուարթ լոյս ···

ԱՐԵՒԸ կրնայ ձեր տունն ալ ողողել իր զուարթ լոյսով ու գոյներով եթէ ձեր բնակարանը ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԷՔ, ԶԱՐԴԱՐԷՔ և ՆԵՐԿԷՔ

ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՎ

PEINTURES THOMLAC

16 Bis, Bd. Sébastopol PARIS 4e

Tél. : ARC. 26-61 Métro : (CHATELET - HALLES)

136, Rue des Bourguignons

ASNIÈRES - BOIS-COLOMBES

ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ

Մեր սեփական արտադրութիւնը եղող ! ամէնէն արդիական ճաշակով հնար- ուած առաջնակարգ ներկեր, գոյներու մեծ ընտրութիւն սէնթէթիք եւ վինի- լիք պատրաստութիւններու : Նորոյթ խողանակներ, պատի սիրուն թուղթեր, ամէն տեսակ լինոլէոմ եւ փլաստիք :

Ձեր բնակարաններուն արտաքին եւ ներքին խնամքներուն համար անհրաժեշտ բոլոր նիւթերը :

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ

52, RUE CHALON. PARIS 12 — 64, BLD. DE BELLEVILLE, PARIS 20

166, AV. ARISTIDE BRIAND, PAVILLON-SOUS-BOIS - SEINE

4 BIS, RUE P. V.-COUTURIER, ARGENTEUIL - S. ET O. — 18, RUE BRÉZIN, PARIS 14

24 RUE PAUL VAILLANT-COUTURIER, ALFORTVILLE

48 BIS. RUE DALAYRAC. FONTENAY SOUS BOIS

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »

ՅԱՌԱՋ
ՕՐԱԹԵՐԹ
Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE
HARATCH
Directrice : ARPIK MISSAKIAN
Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e
Fondé en 1925 Téléph. : PRO. 86-60
R. C. Seine 57 A 2731 C. C. P. Paris 15069-82
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա և Հասարակապետ. տար. 40 Ն. Ֆր., վեց 22Ն. Ֆր.
Արտասահման՝ տար. 50 Ն. Ֆր. Հատը 0,20 Ն. Ֆր.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
28
ՅՈՒԼԻՍ
JEUDI
28 JUILLET
1960

36րդ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8860 36EME ANNÉE Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 16րդ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4661

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԽՈՐՀ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ՎԷԹՕ ԴՐԱՒ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՌԱՋԱՐԿԸ ՄԵՐԺՈՒԵՑԱՒ

Ապահովութեան Խորհուրդը շարունա– կեց քննել ամերիկեան օդանաւի հարցը։ Ինչպէս ծանօթ է «Էր Պէ 47» վար առնը– ւած էր Յուլիս մէկին։ Խորհրդային Մի– ութիւնը կը պնդէր որ ամերիկեան օդա– նաւը խորհրդային սահմանները անցած է եւ հոն է որ վար առնուած է։ Մ. Նա– հանգները, ընդհակառակն, կը պնդեն թէ իրենց օդանաւը վար առնուած է մի– ջազգային ջուրերուն վրայ, որոշ ժամա– նակ մը հետապնդուելէ ետք խորհրդային օդանաւերու կողմէ որոնք կ'ուզէին որ ձգէ իր ճամբէն եւ մտնէ խորհրդային սահմաններէն ներս։

Ապահովութեան Խորհուրդի առջի օր– ուան նիստին՝ Ամերիկայի ՄԱԿի մնա– յուն պատուիրակը՝ Քապոթ Լոճ լուսա– նկարներով եւ քարտէզներով ուզեց փաստել որ խնդրոյ առարկայ օդանաւը միջազգային ջուրերուն վրայ կը գտնուէր երբ խորհրդային հալածիչներ, հետա– պնդելով կրակած ու վար առած են զայն։ Այս առթիւ բուռն փոխասացութիւններ ալ տեղի ունեցած էին, Ամերիկայի եւ խորհրդային պատուիրակներուն միջեւ։ Կուռնեցով, խորհրդային պատուիրակը «կեղծ եւ չինծու» նկատած էր Ամերիկա– յի ներկայացուցած փաստերը։ Քապոթ Լոճ, Ամերիկայի պատուիրակը առաջար– կած էր քննիչ յանձնախումբի մը կազմու– թիւնը։ Խորհրդային Միութիւնը մեր– ժեց։

Ապահովութեան Խորհուրդի վերջին նիստին՝ Արժանթինի ներկայացուցիչը, Ամարքօ զիտել տուած է թէ հիմնական տարբերութիւն կար երկու երկիրներու տեսակէտներուն միջեւ։ Մինչ Ամերիկա կ'առաջարկէ անկողմնակալ քննութեան մը ձեռնարկել, անդին Խ. Միութիւնը կը մերժէ։

Իտալիոյ ներկայացուցիչը՝ Օրթոնա դիտել նկատած է Խորհրդային տեսակէ– տը ու այս առթիւ յայտարարած է թէ Խորհրդային Միութիւնը «հաւատքի հին ժամանակներու պաշտպաններուն» դիրքը բռնած է։ Արդարեւ, իրաւունք կուտայ ինքզինքին՝ վար առնելու օդանաւեր, միջամտելու Քոնկոյի մէջ, պաշտպանելու Գուպան, հրթիռներ ղրկելով Մ. Նա– հանգներուն վրայ եւայլն։ Այս քաղաքա– կանութիւնը շատ վտանգաւոր է դիտել տուած է ան։ Առաջարկած է որ Միջազ– գային Կարմիր Խաչը յարաբերութեան մէջ մտնայ զերի բռնուած ամերիկացի օ– դաչուներուն հետ։

Ազգ. Չինաստան, Թունուզ, Սէյլան եւ Էքուաթոր, բոլորն ալ անդամ Ապահո– վութեան Խորհուրդին, համաձայն դրա– ւած են ամերիկեան եւ իտալական տե– սակէտներուն։

Խորհրդային Միութիւն եւ Լեհաստան դէմ արտայայտուած են։ Քուէարկու– թեան ընթացքին՝ Խորհրդային Միութիւն իր վեթօն դրած է։ Այս ձեւով կը մեր– ժուի Ամերիկայի քննիչ յանձնախումբ մը կազմելու առաջարկը, քանի որ Խ. Մի– ութիւն վեթօ դնելու իրաւունք ունի։ Ապահովութեան Խորհուրդի կանոնա– գիրը թոյլ չի տար որ 2ի դէմ 9 ձայնով որոշում մը անցնի, երբ դէմ քուէարկու– թեան մէջ մեծ պետութիւն մը կայ որ վեթոյի իր իրաւունքը կը գործածէ։ Խորհրդային 88րդ վէթօն էր։

× ՄԱԿի խորհրդային պատուիրակը՝ Տրոքի Սոպոլեւ սրտի տագնապի մը հետեւանքով, հիւանդանոց փոխադրուե– ցաւ առջի օր։

(Լուրերու շար.ը կարդալ Դ. էջ)

ԹՐՔԱՊԱՏՈՒՄ

ԻՆՉԵՐ ԿԸ ԳՐԵՆ ԹՈՒՐՔ ԹԵՐԹԵՐԸ

Պոլսոյ վերջին թղթաբերէն(Յուլիս 24-25) կը քաղենք հետեւեալ լուրերը .—

Ենի Սապահ «Հայ Համայնքը Կիւլ– պէնկեանի ութսուն քիլօ ոսկին կը հար– ցընէ» խորագրին տակ կ'անդրադառնայ վերջերս լոյս տեսած տեղեկատուու– թեանց (Հայերէն եւ Թուրքերէն թերթե– րու մէջ)։ Մարմարա տալով այս լուրը կ'աւելցնէ .— « Ենի Սապահ իր գրու– թեան աղբիւրը ցոյց կուտայ հետեւեալ կերպով «Ժողովուրդի Ձայն» օրաթերթը, որ քաղաքիս մէջ կը հրատարակուի, Տոքթ. Խոռխոռունիի ստորագրութեամբ ունի յօդուած մը։

«Ենի Սապահ ապա, արտատպումներ կը կատարէ Տօքթ. Խորխորունիի եւ այլ ստորագրութեամբ յօդուածներէ։

« Այսօր ալ Ենի Իսթանպուլ անդրա– դարձած է նոյն հարցին եւ Կիւլպէնկեանի ոսկիները անկեալները՞ւն էր տրուած ընդհ. խորագրին տակ կը գրէ հետեւեա– լը.

« Քաղաքս հրատարակուող հայերէն թերթի մը մէջ կատարուած էին կարգ մը պնդումներ։ Տոքթ. Խոռխոռունի եւ Մու– շեղ Քէնտիրեանի կողմէ մէջտեղ նետ– ուած էին այն զրոյցը թէ Կիւլպէնկեանի մահէն առաջ Թուրքիոյ հայ համայնքին ղրկած ութսուն քիլօ ոսկին դեմոկրատ ղեկավարներուն էր տրուած։

« Այդ հարցին առնչութեամբ կարգ մը հայ հայրենակիցներ հետեւեալ բառերով կ'արտայայտուին.

«Տոքթ. Խոռխոռունի եւ Մուշեղ Քէն– տիրեան Թուրքիոյ մեր հայրենակիցնե– րուն մէջ չատոնց է ի վեր ծանօթ են իբ– րեւ անձեր որոնք կ'ուզեն երկուութիւն ստեղծել։ Անոնք, մեզի անծանօթ պատ– ճառներով միշտ դէշութիւնը կ'ուզեն Խա– չատուրեան պատրիարքին որ այժմ հի– ւանդ է, հետեւաբար անոնց կողմէ գրի առնուած այդ գրութիւնները մեզի հա– մար ոչ մէկ արժէք կը ներկայացնեն եւ այդ մարդիկը չեն գիտեր նաեւ, թէ մեր միջեւ պառակտումի սերմեր ցանելով ո– րոնց կը ծառայեն։

« Ազշամ թերթի կողմէ անցեալ օր կա– տարուած հրատարակութենէն յետոյ («Ազշամ»ի գրածը տես Յառաջ՝ Յուլիս 21), իմացանք թէ պատրիարքարանը գինք շահագրգռող կէտերը լուսաբանող գրութիւն մը ղրկած է յիշեալ թերթի վարչութեան բայց ան մինչեւ այսօր չէ հրատարակած այդ լուսաբանութիւնը, այժմ երբ նոյն հարցով հետաքրքրուած են նաեւ տարբեր թերթեր վստահ ենք թէ պատրիարքարանի կողմէ ղրկուելիք լու– սաբանութիւն մը այս անգամ տեղ պիտի գտնէ այդ թերթերուն մէջ։

×

Անգարայէն կը հաղորդեն թէ Ազգ. Միութեան Կոմիտէն որոշած է բոլոր կասկածելի անձերու ինչքերը հրապարա– կել։ Այդ անձերը Սահմանադրութեան 6րդ յօդուածին մէջ յիշուած անուններու մէջ չեն գտնուիր, եւ սակայն անկեալ իշխանութեան շրջանին դեղծումներու եւ ապօրէն միջոցներու դիմելով հարստա– ցած են։ Իրենց ինչքերը հրապարակելու պիտի հրաւիրուին նաեւ անոնք որոնց մասին լրտեսութիւն կատարուած է կամ իրենց հարստութեանց աղբիւրները կաս– կածելի կը թուին։ Առժամեայ սահմա– նադրութեան մէջ յիշուած անձերն են՝ անկեալ նախագահը, վարչապետը, նա– խարարները եւ երեսփոխանները։

×

Պոլսոյ թերթերէն կ'իմանանք նաեւ թէ Հաթայի «Մայր Հայրենիքին» կցումի 21րդ տարեդարձը տօնուած է «արժանի պատասխանը տալով Գահիրէի»։ Կը յիշ– ուի թէ Թուրքիոյ արտաքին նախարարու– թիւնը ըսած է Գահիրէի դեսպանին թէ «Թուրք հանրապետութեան սահմանները Ազգային Ուխտով գծուած են եւ Աթա– թիւրք ըսած է թէ Հաթայ Թուրքիոյ մաս կը կազմէ»։

Այս առթիւ Կիւրսէլ յայտարարած է.— « Թող գան եւ առնեն »։

× Պոլսոյ ձայնասփիւռի կեդրոնի տը– նօրէնը յայտարարած է թէ ձայնասփիւռի յայտագիրը պիտի ձգտի ժողովուրդը զարգացնելու։ Վերջ պիտի դրուի կրօնքի շահագործման։ Համաձայն ատոր, Քու– րանը պիտի կարդացուի որոշ օրերու եւ ժամերու եւ Թուրքերէն բացատրութիւն պիտի տրուի։ Բոլորովին պիտի արգիլուի ձայնասփիւռէն էզան կարդալը։

ՆՈՐ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ ՊԻՏԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿՈՒԻ ՕԳՈՍՏ. 15ԻՆ

Անգարայէն Պոլիս հասած լուրերու հա– մաձայն հրահանգուած է որ անմիջապէս Անգարա ղրկուին նախորդներու թղթա– ծրարները։ Հարցաքննիչ մասնախումբին եւ պաշտպանման վիճակի հրամանատարու– թեան քով կը գտնուին երեք հազար թղ– թածրարներ որոնց հազարը կը վերաբե– րին անկեալ նախարարներու եւ երեսփո– խաններու։

Նոր Սահմանադրութիւնը պիտի հրա– պարակուի Օգոստոս 15ին։ Դատավարու– թիւնները առանց ընդմիջումի պիտի կա– տարուին։ Ազգ. Միութեան Կոմիտէն 470 հազար ոսկիի յատկացում մը ըրաւ հար– ցաքննիչ Մարմնին որ կը վարէ անկեալ ղեկավարներու քննութիւնները։

× Ազգ. Միութեան Կոմիտէին ան– դամները մամուլի հաւաքոյթի մը ըն– թացքին ցոյց տուին Մենտերէսի երեք լուսանկարներ, անոնցմէ, առաջինը կը պատկանի Օփերայի արուեստագիտուհի Այհան Այտանի եւ Մենտերէսի կողմէ ձօնուած է։ Երկրորդը քաշուած է Մեն– տերէսի գրասենեակին մէջ եւ Այհանի ձօնուած է, իսկ երրորդը կը ներկայա– ցընէ Ատնան Մենտերէսը Ռամազանի օ– րերուն Մանիսայի մէջ Իֆթարի պահուն օղիաբանութիւն ըրած պահուն։

× Մոսկուայի ձայնասփիւռը «Խաղա– ղութեան արշաւ» մը բացած է Թուրքիոյ համար կը գրեն Պոլսոյ թերթերը։ Խօս– նակը ըսած է թէ Աթաթիւրք համայնա– վարութեան դէմ էր, սակայն աւելցու– ցած է ան, ընկերային հիմերու միջեւ ե– ղած տարակարծութիւնները արգելք չեն բարեկամութեան եւ գործակցութեան։ Խօսնակը աւելցուցած է թէ իրենց սկըզ– բունքն է Թուրքիոյ հետ քով քովի խա– ղաղութեան մէջ ապրիլ։

× Փարիզի առաւօտեան օրաթերթերէն Օռօրի մէջ Պենազէ կ'անդրադառնայ Թուրքիոյ կացութեան եւ կը փորձէ հաս– կընալ թէ ինչո՞ւ Նորսթատ յանկարծակի Անգարա մեկնած է։ Պենազէ կը կարծէ թէ հակառակ Կիւրսէլի տուած հաւաստիքներուն, Ատլանտեան ճակատին վրա– տահութիւնը «խախտած է» Թուրքիոյ հանդէպ եւ Նորսթատի այցելութիւնը ա– տոր հետեւանքն է։

Օրէ Օր

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐՈՒ ՃԱՄԲԱՐ

Օգոստոս։ Խինդ ու խաղի, զուարթ օ– րերու եւ հանգիստի ամիս։ Տարուան մը յոգնատանջ աշխատանքներէ եւ հեւ ի հեւ վազվզուքներէ ետք, մկաններու հանգըս– տացնելու, միտք եւ հոգի կազդուրելու օրեր են։ Կարճ՝ պողոտաներէն, աղմուկ– ներէն եւ լոյսերէն հեռու հանգստանալու եւ վերանորոգուելու ժամանակաշրջան մըն է։

Օգտակարը հաճելիին պէտք է միանայ, սակայն։ Հանգիստի պահուն անգամ՝ պէտք չէ մոռնալ ազգապահպանման պայ– քարը եւ զայն յաջողութեամբ գլուխ հա– նելու մասին մտածել։

Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի բանակումը կը սկսի Օգոստոս մէկին։ Լման ամիս մը, քանի մը հարիւր հայ տղաք եւ աղջիկ– ներ, եռագոյնի հովանիին տակ, հայ եր– գով ու պարով, հայրենի բարբառով ու շունչով, ազգային մաքուր ու ջինջ մթնո– լորտի մը մէջ ժամեր ու օրեր պիտի ան– ցընեն։

Այսպէս եղած է տարիներէ ի վեր։ Այսպէս պիտի ըլլայ նաեւ այս անգամ, անտարակոյս։

Յաճախ, չըսելու համար միշտ, կը խօս– ուի Ֆրանսահայ նոր սերունդը ազգային ոգիով, շունչով եւ զգացումներով դաս– տիարակելու մասին։

Յանկերգը միշտ նոյնն է։ Կը կորսը– ւի՞ն, կ'երթա՞ն, կ'ուծանա՞ն։

Յոռետեսութեան վրայ վարագոյր քա– շած ենք, շատոնց։ Կամք եւ յարատեւու– թիւն՝ ահա անհրաժեշտը։ Նաեւ՝ հա– ւատք, մանաւանդ կազմակերպուած աշ– խատանք։

Օղակին մաս կը կազմեն՝ Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի տարեկան բանակումները։ Այս տարի՝ Լափրէի բարձունքը, շքեղ եւ ամէն յարմարութիւններով օժտուած պանդոկի մը մէջ։

Գեղատեսիլ լիճ մը, պանդոկէն հազիւ քանի մը տասնեակ քայլ հեռու, հազար մեթր բարձրութեան վրայ։

Վարիչներուն ծրագիրը կը նախատեսէ հերթական դասախօսութիւններ, գրա– կան եւ պատմական նիւթերու շուրջ վի– ճաբանութիւններ, գրական էջերու ըն– թերցում, արտասանական երեկոներ, սաուլիսներ ...։

Ուրեմն տեսակ մը բացօթեայ դպրոց։ Քանի որ յատուկ դասախօսներ ալ ապա– հոված են՝ երէց եւ երիտասարդ։

Ձեւով մը, կեդրոնի մէջ կազմակեր– պուած ու այնքան գնահատուած՝ Հայրե– նագիտութեան դասընթացքներն են որ կ'ուզեն շարունակել։

Չեն մոռցած՝ գիրքը, մասնաւոր գրա– դարան մը, պատմութեան, գրականու– թեան եւ Հայրենագիտութեան նուիրուած գիրքերով, Ֆրանսերէն եւ Հայերէն լե– զուներով։

Ինչպէս ըսինք, որոշած են օգտակարն ու հաճելին միացնել իրարու։

Կը մնայ մեր մօտիկ զաղութներու հայ– րենակիցներուն՝ քաջալերել։ Մինչ այդ՝ յաջողութիւն ձեզի տղաք եւ աղջիկներ։

Ն. Մ.

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՑԱՆՑԱՆԻ յաջորդեց կազմել Իտա– լիոյ նոր կառավարութիւնը։ Փոխ – վար– չապետ նշանակուած է Փիչչիոնի արտա– քին նախարարի պաշտօնը Սէնեի յանձ– նուած է։ Ներքինը՝ Շելպայի իսկ ելմը– տականը՝ Փելլայի։

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ որոշեց ճանչնալ՝ Իսրա– յէլի պետութիւնը։ Արաբական երկիրնե– րը վրդովուած են։ Արաբ. Միաց. Հան– րապետութիւնը ետ կանչեց Թեհրանի իր դեսպանը։ «Շահը՝ գաղթատէրերուն եւ սիոնականներու ծախուած է» յայտարա– րած է Նասր, Աղեքսանդրիոյ մէջ։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ՌՈՏԷԶԻԱՅԻ մէջ խառ– նակութիւններ տեղի ունեցան, վերջերս։ Խափշիկ ցուցարարներ փողոց իջած են ու սկսած՝ թալանել եւ խոշտանգել Եւրո– պացիները։ Ցուցարարներու թիւը՝ վեց– եօթը հազար եղած է։ Ոստիկանութիւնը միջամտած է։ Սպաննուած են՝ վեց Խափշիկներ եւ Եւրոպացի մը։ Խափշիկ– ները կատղած են երբ իմացած են թէ ի– րենց երեք պետերը ձերբակալուած են, եւ այդ եղած է ցոյցերու պատճառը։

ՊԵԼԺ ուժերը միջամտած են Զիքափա– յի մէջ, երբ տեսած են թէ քանի մը հա– րիւր Եւրոպացիներ նեղ եւ դժուարին կացութեան մատնուած են։

ՍՈՖԻԱՅԻ ՀԱՅԵՐԸ

Ա.

Սոֆիան (հռոմէական Սէրտիկան) շատ հին ժամանակներէ ի վեր եղած է ռազմավարական կարեւոր հանգրուան մը Արեւելքէն դէպի Արեւելք գացող հռոմէական զլխաւոր ճանապարհին վրայ: Իր այս հանգամանքին համար նախապէս հռոմէական լեգէոնները, յետոյ բիւզանդական եւ ապա օսմանեան բանակները այս բերդաքաղաքը գործածեցին իբրեւ զինուորական կայան եւ ռազմապահական պարէնաւորման կեդրոն:

Սոֆիան իբրեւ վաճառականութեան կեդրոն մինչեւ զարէն ետքն է, որ կը սկսի բարգաւաճիլ: Ապա հայ թոնդրա-կեցի աղանդաւորներ, զաղթականներ եւ զինուորականներ Բիւզանդացիներու կողմէ կը բերուին եւ կը բնակեցուին այս քաղաքի չրջաններուն մէջ՝ Մոկլէն, Դիվոլիա, Դրիազիցա եւ այլուր: Այս պատմական իրողութիւնը կը հաստատուի Օրխիդայի Պուլկար Արքեպիսկոպոս Թէօփիլակտ նամակներէն (1107) եւ յաջորդ տարիներուն Դրիազիցայի (հին Սոֆիա-յի) եպիսկոպոսին ուղղուած նամակներէն, ինչպէս նաեւ Տիւան անուն հայ եպեւելիի մը եւ Մոկլէնի եպիսկոպոս Ի-լարիոնի կենսագրութենէն, ուր կը չեշտուին Սոֆիայի, Մոկլէնի եւ Դիվոլիայի չրջաններուն մէջ բազմաթիւ Հայերու գոյութիւնը եւ նշանակելի թիւը ժԲ. դարուն եւ անոնց ունեցած եկեղեցիները:

Բայց զժբախտաբար այդ զարաչրջան-ներու հայկական եկեղեցիներէն որեւէ զրաւոր յիչատակարան կամ արձանագրութիւն չէ հասած մեզի: Այդ եկեղեցիներու դիրքն ալ ճշդել անհնարին եղաւ մեզի:

1107 թուականէն ետքը, մինչեւ ԺԶ. դար, նորէն որեւէ զրաւոր յիչատակութիւն չկայ արձանագրուած Սոֆիայի հին Հայերու մասին:

1559 թուականին Սոֆիայի մէջ յիչատակուած հայ համայնքի մը առաջին յիչատակութիւնը կ'ընէ ճանապարհորդ Հանս Դերնչվամսը, որ կ'անցնի Սոֆիան Պոլիս, եւ Սոֆիայի մէջ կը գտնէ հազարէն աւելի Հայեր:

Օսմանեան Թուրքերը, երբ 1387ին Սոֆիան զրաւեցին, Հայերու խօսք չեն ը-ներ: Թուրքերու հրամանատար Մուրատ փաչա եւ Կարամա բէկ, սուլթանին ու-զարկած իրենց զեկուցագրին մէջ, մի-այն Պուլկարներու անուններ յիչած են:

1559ին Դերնչվամսի Սոֆիայի մէջ տե-սած աւելի քան հազար Հայերը զաղթա-կաններ կամ Օսմանցի սուլթաններու հր-ամանով բերուած արհեստաւոր Հայեր պէտք է ըլլան: Օսմանցի սուլթաններն ալ Բիւզանդիոնի կայսրերու վարած քաղա-քականութեան հետեւելով՝ նոր նուաճած քաղաքներու բնակչութեան մեծամասնու-թիւնը նուազեցնելու եւ աչխատաւոր ձեռքեր, արհեստաւորներ ապահովելու համար փոքր Ասիայէն ոչ միայն թուրք բազմութիւններ կը բերէին, այլեւ Հայեր եւ ուրիչ ժողովրդական տարրեր:

Շատ հաւանական է, որ Սոֆիայի ա-ռաջին հայկական խումբը Թուրքերու կողմէ բերուած է՝ Սոֆիան չէնցնելու եւ թուրք բանակին այլ եւ այլ ծառայու-թիւններ ընելու համար:

1610ին նոր զաղթականութիւն մը փոքր Ասիոյ Ջալալիներու խժդժութիւններէն փախչելով՝ եկած ապաստանած պէտք է ըլլայ նաեւ Սոֆիա, ըստ Գր. Դարանաղ-ցիի ժամանակագրութեան: Այս զաղթա-կաններուն վրայ յաջորդաբար եկած ա-ւելցած են նաեւ Կաֆայէն եկող եւ վաճ-նայի վրայով Սոֆիա անցնող արեւելա-հայերը: Կաֆայի եւ Ղրիմի կողմերը մեծ սով կը տիրէր, որով այնտեղի Հայերը սովէն նեղուելով չուեցին դէպի հարաւ, տարածուելով Պալքաններու մէջ, մինչեւ Պելկրատ: «Եւ ի լինել սովին ոմանք Ստամբոլ եկին եւ ոմանք ի Պելկրատ» (Գրիգոր Դարանաղեցի, էջ 36):

Ճանապարհորդ Քիւտէմանի Եոհան, որ 1623 թուականին անցած է Սոֆիայէն, իր նամակներուն մէջ կը զրէ, թէ բազ-մաթիւ Հայեր կ'ապրին Սոֆիայի մէջ:

Սոֆիայի մէջ առաջին հայկական եկե-ղեցի մը զոյութեան մասին առաջին ան-դամ կը խօսի կաթողիկէ եպիսկոպոս Փեար Փոկտանը, որ կ'ըսէ, թէ 1640 թը-ւականին Սոֆիայի մէջ կար 8000 բնակ-ըան, որոնցմէ երկու հարիւր տունը Հա-յեր էին (չուրջ հազար հոգի): Այս Հա-յերը ունէին իրենց առանձին եկեղեցինե-րը: Իրարմէ բաժնուած էին եւ մէկը կը մեղադրէր միւսը իբր հերետիկոս:

Հետաքրքրական է դիտնալ, թէ որոնք էին այս իրարու հակառակ եւ իրար իբ-րեւ հերետիկոս մեղադրող հայկական ե-կեղեցիներու համայնքները: Շատ հա-ւանաբար Սոֆիայի մէջ կ'ապրէին եկե-ղեցին հաւատարիմ հաւատացեալ Հա-յեր, ինչպէս նաեւ հայ-հռոմէներ:

1600 – 1690 թուականներուն (ԺԷ. դար) Սոֆիայի մէջ ապրող Հայերու մա-սին արժէքաւոր տեղեկութիւններ կու-տայ Փրոֆ. – Տոքթ. Ա. Իշխրկով՝ քաղե-լով – Թրքական արձանագրութիւններէն (սիճիլադ). «Բայց Հայերը մասնաւորա-պէս չատ տարածուեցան մեր Հայրենիքի (Պուլկարիա) զլխաւոր քաղաքներուն մէջ Թրքական տիրապետութեան ժամանակ իբրեւ վաճառականներ, արհեստաւորներ եւ պետական ծառայողներ:

ԺԷ. դարուն Սոֆիայի զարգուն վաճա-ռականութիւնը այստեղ քաչեց բերաւ բազմաթիւ Հայեր, որոնք Սոֆիայի մէջ ունէին իրենց սեփական համայնքը եւ ե-կեղեցին Տէր Գրիգոր անուն քահանայով (էրմէնի թայիֆասը վէ ճեմաաթը վէ էրմէնի փափազը Գրիգոր):

Հայերու մեծ մասը կը զբաղէին ար-հեստներով, մասնաւորապէս ճուլադոր-ծութեամբ (տէօմմէճեաճ էսնաֆը) եւ հացադործութեամբ (ֆրունճեաճ էսնա-ֆը): Այս վերջիններուն իրբեւ պետ կը

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՀԻՆ ԴԷՄՔԵՐ

Մ. ԱԻԱԼԵԱՆՑ

Երկար պրպտումներուս ընթացքին, 1908 թուականին Թիֆլիզի մէջ հրատա-րակուող «Ցուչարար» թատերական – կը-րական երկչաթաթերթին մէջ հանդի-պեցայ Մ. Աւալեանց անունին:

Որեւէ ճչդրիտ արձանագրութիւն չկը-ցայ գտնել Աւալեանցի փոքր անունին վե-րաբերմամբ: Մկրտիչ է թէ Միքայէլ, կամ Մանուկ թէ Մովսէս, որեւէ փաստ չունիմ: Պիտի անդրադառնամ իր կեան-քին ու գործին՝ Մ. Աւալեանց որակու-մով:

Մ. Աւալեանց ծնած է Թիֆլիզի չրջա-կայքը Ախալքի մէջ:

Աչակերտած է Թիֆլիզի Ներսիսեան վարժարանին եւ ատրատած է գայն փայ-լուն կերպով:

Ի ծնէ ուչիմ, աչխատունակ եւ ծանրա-խոհ երիտասարդը, անմիջապէս որ կ'ա-ւարտէ իր ուսման չրջանը, կեանքի փոր-ձադաչտին վրայ իր դէմ ելլող առաջին հրապուրիչ երեւոյթը կ'ըլլայ բեմը:

Մ. Աւալեանց կը տարուի խոհոյն բե-մին կախարդական մթնոլորտով: Քանի կը մօտենայ անոր, այնքան կը զգայ որ այլեւս անքակտելի կապեր զինքը ատու-ցած են այդ հէքեաթային աչխարհին եւ այդ աչխարհը կազմող մարդոց:

1879 – 1880 թուականներուն Թիֆլիզի մէջ զոյութիւն ունէր դերասանական խումբ մը, բաղկացած հայ բեմի արժա-

---

յիչուի հայ երեւելի մը՝ Վարդազարմ – եան:

Հացադործ արհեստաւորներու անդամ-ներն էին Թուրքեր, Հայեր եւ ռայա (տրուկ) Պուլկարներ: Այթ – Փունար կոչուած վայրին (թաղամաս) մէջ զոր – ծող հացադործներուն վարպետն էր «Հայ Օհաննէսը»:

Կաթողիկէ եպիսկոպոս Փեար Բոզատ – նի 16 – 40ին յիչած հայկական եկեղեցին եւ Թրքական սիճիլադներու մէջ յիչուած եկեղեցին պէտք է ըլլայ այն դեռատիպար մատուռ – եկեղեցին, որ 1673ին յիչուած է նաեւ Մարտիրոս վարդապետը Կաֆա-յիի կողմէ եւս: Մարտիրոս վարդապետ կաֆայէն երուսաղէմ երթալու ժամա-նակ՝ Սոֆիայէն կ'անցնի եւ կը հանդիպի Սոֆիայի եկեղեցին: Այնտեղ կը գտնէ Տէր – Յովհան անունով քահանայ մը, որուն եկեղեցականի անվայել վարքն ու բարքը կը ձաղկէ հետեւեալ քառեակով, զոր Հ. Մ. Պոտուրեան կը յիչէ «Նաւա-սարդ» տարեղրքին մէջ, Պուքրէչ, 1923–1924:

«Անուն իւրեաց կոչէն Յուճան,
Ի հաւատոյ դատարկ, ունայն,
Զօրն ի բուն շրջի ի մեխանան,
Տգմաթաւալ խոզի նման:

(Շար.) Ս. ՓԱՋԱՃԵԱՆ

նաւոր զործիչներու հոյլէ մը – Սեբաս-տոյէ, Ամասիայէ, Տիվրիկի Սաթենիկ Զմչկ-եան, Տիվրիկի Շամիրամ, Օրիորդ Պար-զուհի, Պետրոս Ազամեան, Գէորգ Զմչկ-եան, Սեդրակ Մանդինեան, Ա. Սուքիաս-եան, Գէորգ Տէր Դաւթեան, Ամիրան Մանդինեան, Ա. Սարգարեան, բոլորն ալ վառուած արուեստի սրբազան հուրով եւ որոնց անխոնջ ուսերուն վրայ էր որ ծլեցաւ ու ծաղկեցաւ, հասակ նետեց Ա-րեւելահայ Թատրոնի հոյակապ շէնքը:

Ահա, այս աստեղահոյլին մէջ էր որ առաւ իր բեմական առաջին քայլերը, Մ. Աւալեանց:

Որովհետեւ, ինչպէս ըսինք, Աւալեանց իր ուսման չրջանը ատրատած էր վայրկ-կերպով, ապա ուրեմն երբ մուտք գործեց բեմ, տէր էր արդէն ընդհանուր լայն զարգացումի: Այս պարագան մեծապէս կ'օգնէ երիտասարդ դերասանին դիւրա-թափանցելու իրեն յանձնուած դիերու ընդերքին, մտնելու անոնց նկարագրին ամէնէն խորունկ ծալքերուն մէջ եւ յա-ճախ ինքնուրոյն մօտեցումով մը ձեւա-փոխելու եւ յղկելու ալ զանոնք:

Աւալեանց չատուով սիրելի կը դառնայ իր չրջապատին: Սակայն, իր ընկերնե-րուն սիրալիր վերաբերումը երբեք ալ չի չփացներ զինքը: Ընդհակառակն, որքան առարկայ կը դառնայ դուրզուրանքի եւ սիրոյ, այնքան կը կրկնապատկի իր աչ-խատանքի թափը ու կը դառնայ թատե-րախումբին ոչ միայն առաջնակարգ դե-րասաններէն մին, այլ եւ ամէնէն չրջաչ աչխատանքներուն տոկացող մչակ մը:

Լեզուագէտ ալ եղած է Մ. Աւալեանց եւ բացի իր դերասանական անոպիտ յատկութիւններէն, ի յայտ բերած է նոյնպէս թարգմանչական հմտութիւն: Իր ջանքերով է որ կատարուած են առաջին անգամ համաչխարհային թատերական գրականութեան գոհարներէն՝ «Ֆին»ի, «Ոճրագործին ընտանիքը»ի, «Ուրիել Ա-կոստայ»ի, «Նորա»ի եւ այլն թարգմա-նութիւնները:

Աւալեանցի բեմական ընկերներէն Ամ-բան Մարդինեան իր յուչերուն մէջ հե-տեւեալը կը գրէ անոր մասին.—

«... Աւալեանցը հայ բեմի չքաղաչ մչակներէց մէկն է, այդ ես ինքս կրնամ վկայել եւ հաստատել, ուրա-խանալով որ մեր խմբի միակ պարտա-դիր դերասանը նաչ, միչտ դերը լաւ պատրաստող եւ անդիր իմացող դերասանը Աւալեանցն էր ...»:

Աւալեանցի բեմական ասպարէզը ընդ-գրկելու զլխաւոր պատճառներուն մասին երկու կարծիք զոյութիւն ունի:

Առաջին կարծիքը այն է թէ երիտա-սարդ Աւալեանցը բեմ նետուած է իրա-խուսուելով Պետրոս Ազամեանէն, որ այդ չրջանին սկսած էր արդաւական կերպով բարձրանալ արեւելահայ Թատրոնի երկ-նակամարին վրայ: Երբ Ազամեան կոմ-կասի մէջ կը տեղաւորէ իր անդու-զական «Օթէլլո»ն, անոր առաջին եակո-ւթեան Աւալեանցը եւ իր այս յաջողութենէն ետք

ՈՐՍՈՐԴԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐ

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԶՂՋՈՒՄԻ ԵՐԵԿՈՅ

Ես անակնկալի եկայ, բայց հայեացքս չարունակում էր թափառել նկարից նը-կար. Յուստուսի լեռան քարայծերին էի փնտռում: Միտքս կռահեց, թուխ դէմ-քին բաւականութեան ժպիտ խաղաց:

— Գիտեմ ինչը աւելի կը հետաքրքրի ձեզ,— ասաց նա եւ «դէմքով» պատին յենած նկարներից մէկը դուրս քաչեց անյայտութիւնից: Ես մի կողմ էի նա-յում, մինչեւ որ նկարը յարմարեցրեց լոյսին եւ երբ նորից չուռ եկայ՝ ակա-մայից «ահ» արի ու հրճուանքի մի նոր ալիք անցաւ ներսովս, ինձ թուաց, թէ մի հրաչքով տեղափոխուել եմ Յուստու-փի տափակ կատարն ու մի թափ տակ թաքնուած դիտում եմ քարայծերի օր-ուայ կեանքը, ինչպէս սովոր էի անել երիտասարդ ժամանակս:

Յաբակո՞նք է սա, թէ իրականութիւն: Ահա ժայռի հովին մի ուլ է նստած, որ կշտացել է լեռնային սեզից, ուստի եւ ա-ռանց խանդի է դիտում, թէ ինչպէս իր եղբայրը չոքած ծծում է մօրը: Իսկ սա մէկ կանաչ է պոկում, մէկ դուրգուրան-քով նայում իր բալիկներին, մերթ էլ ա-հով դէպի երկինք կը նայէր անչուչտ, քանի որ վերեւում, անդունդների վրայ սաւառնում էր մի խոչոր արծիւ: Ասենք, կարող էր մայր քարայծն ապահով լինել իր զաւակների կեանքի համար, որովհե-տեւ նրանց հայրն ահա ժայռի ցցունքին ողջ հասակով մէկ կանգնած, երկնքի կապոյտ փոնին սպառնալին պարզել է իր վիթխարի եղջիւրները եւ միրուքը կախ ու չալ դունչը առաջ մեկնած՝ ուչադիր հետեւում է չրջակայքին եւ որսում կաս-կածելի ամէն ձայն:

Յուստուփի կատարից սկսած ժայռա-պատ լեռներ են ձգւում դէպի երկինք, դէպի կապուտաչուղի յաւերժական ձիւնե-րը: Աբեւն ընկել է չկպղնձագոյն ապա-ռաժներին եւ չքեղ ծիրանի հագցրել նը-րանց, իսկ ցածում սոսիները կախուել են անդունդների վրայ մանիչակագոյն չղարչների նման:

Կապուտաչուղի ժայռոտ բարձունքի ու-սերից մէկով ճերմակ մի չերտ ցած է իջ-նում ու նեղ ձորակով հասնում այն ժայ-ռին, որի տատերում ուլիկն է սրսքում մուչ – մուչ: Զանգեզուրի յաւերժական սառնադաչտերից մէկն է, որի սրսուռ ձիւնը եւ հաճելի ցուրտը ես զգում էի Երեւանի օդոստոսեան չոգին ...

Սառնադաչտերի այլ կատորներ ցրուած էին լեռների կատարներին, ժայռերի արե-ւոտ արանքներում, փոսերում, ու ձո-րակներում, իսկ նրանց ափերին կեանքն էր փթթում վաղ գարնան գոյներով, թէ-եւ ուլերի մեծաթիւնից կարելի էր հաս-կանալ, որ արդէն օդոստոսն է: Սառ-նադաչտի եղերքին հէնց նոր միայն լոյս աչխարհ էին դուրս եկել մարտի ծաղիկ-ները՝ լալագարն ու ձնծաղիկը, իսկ քիչ այս կողմ, ուր այն անմեղ կենդանիներն էին հանգստանում խաղալ, արդէն մա-յիսեան զաչտանկար էր. նոր բարձրացող ալպիական կանաչի մէջ այս ու այնտեղ կարմիր բոցերի նման վառւում էին կա-կաչները: Ծաղը յստակ, թեթեւ, լաչուարդ երկինքը խորը, ինչպէս դա լինում է մեծ բարձունքներում:

Այդպէս, քանքարաւոր նկարչի վրձի-նը չունչ է տուել ժժգոյն ու մեռած կը-տաւին, նրա վրայ փոխադրել Զանգե-զուրի անմահ բնութեան մի չքնաղ հար-ուածը: Այնպէս կենդանի, այնպէս իրա-կան, որ կարծես չնչում են կակաչները եւ դողդողում են պահակ կանգնած այն անլեզու հօր ոտունդները:

Հիմա ինձ համար հասկանալի է, թէ ինչու էր այս մարդը ճաչկերոյթի հրա-ւիրում վաչտանցի իր հայրենակիցնե-րին:

Իր հոգու ողջ կարողութեամբ, կա-խարդական իր վրձինի ամբողջ ուժով կարծես նկարիչը գոչում է ի լուր ամէն-քի, «Պահպանեցէք մեր բնութեան չքնաղ գեղեցկութիւնները ....»: Գոնէ ես այդ-պէս ընկալեցի այդ նկարի թաքնուած իմաստը եւ ուչքի գալով դարձայ նրա տի-պինակին:

— Դուք, անչուչտ, այս վիճակում ա-սել էք Յուստուփի քարայծերին:

— Տեսել եմ, բայց չատ վաղուց: Այժ-ժամանակ իմ քեռի Վաչագը դեռ կեն-դանի էր, — թախիծով պատասխանեց նա:— Հանք էր փորում վաղուցիններ մէջ, իսկ կիրակի օրերը չրջում էր Յու-տուփի ժայռերում: Այն ժամանակ, տուփի ժայռերում: Այն ժամանակ, կարծեմ, տասնհինգ տարեկան պիտի լի-նէի: Այնքան էր իր դիմին եկած դէպք-րից ինձ պատմել քեռի Վաչագը, որ զե-լուխս լցուել էր ցնորքներով, դիերները մա, թէ երբ իմ հետը որսի դնալու:

— Ա՛ խոխայ, հլա ոտներդ պնդել չեն, — ասում էր քեռիս:

Ու այդպէս, մանկութեան օրերի ան-մար յուչերը նկարիչ Մանդասարեանի եւ տարան դէպի այն ժամանակները, երբ ինքն առաջին անգամ որսի դնաց քեռի Վաչագի հետ, դէպի այն օրը, երբ Յուստուփի լեռան բարձունքներում իր չո-դու մէջ ծնուեց այս կախարդական նկա-րը:

Նա չարունակեց իր պատմութիւնը.

ՎԱՍՏԱԳ ԱՆԱՆԵԱՆ

(3 Շար.)

Ազամեանի եւ Ալալեանցի մէջ կը ստեղծուի ընկերական անխզելի կապ մը :

Երկրորդ կարծիքը բոլորովին հակառակն է առաջինին :

Այս առթիւ հետաքրքիր է լսել դարձեալ դերասան Ամիրան Մանուինեանի վըկայութիւնը .—

«... Ճիշդ է, Ազամեանը ստեղծագործեց Օթելլօն, նա հանճար էր, նա միակն էր հայ բեմի, այդ ոչ ոք չի համարձակուիր ուրանալ, բայց Ալալեանցին խրախուսողը Ազամեանը չէր եւ չէր ալ կարող լինել : Ալալեանցը ինքը կը վկայէ, որ ոչ ոք մեզանից Ազամեանի գոյութեան մասին ամենեւին տեղեկութիւն էլ չունէր, երբ արդէն փայլել էր եւ փայլում էր Ալալեանցը վերոյիշեալ դերերում : Ուրեմն, պնդում եմ, որ Ալալեանցին խրախուսողը Ազամեանը չէր, այլ աւելի շուտով Գէորգ Ճմշկեանը...» : («Յուշարար» 1908, Բ. տարեշրջան, թիւ 2) :

Ամէն պարագայի, ինչ ալ եղած ըլլայ, Ալալեանցի բեմական մկրտութեան աւազանի կնքահայրը Ազամեանը եղած ըլլայ թէ Գէորգ Ճմշկեանը, արեւի պէս պայծառ ճշմարտութիւն մըն է որ, երկու մեծանուն վարպետներուն քով, Ալալեանց ունեցած էր պատուաբեր գործունէութիւն մը Արեւելահայ Թատրոնի յուռթի դաշտին մէջ :

Աւա՜ղ, սակայն, այս հազուագիւտ արուեստագէտը ցաւագին պարագաներու բերմամբ, վաղահաս կերպով խզած է իր կապերը մայրենի բեմին հետ, եւ նոյնիսկ հեռանալով Թիֆլիզէն, գաղթած, քաշուած է Բագու եւ իր օրապահիկը կարենալ ճարելու համար սկսած է աշխատիլ նաւթահորերու մէջ ...

Իր շրջապատին հանդէպ ցոյց տուած այս յանկարծակի դառնութեան պատճառներուն մասին թէեւ ճշգրիտ հաստատումներ կը պակսին, եւ սակայն, հաւանական կը թուի թէ այդ շրջանին, երկու մեծերուն՝ Ազամեանի եւ Գէորգ Ճմշկեանի միջեւ ծայր տուած խուլ պայքարը պատճառ դարձած է Ալալեանցի կամաւոր աքսորին :

Հեռացած արուեստագէտը ետ բերելու համար թափուած բոլոր ջանքերը կը մնան ապարդիւն :

Կ՚անցնին օրերը, կ՚անցնին շաբաթները, ամիսները եւ տարիները ... ու կը մոռցուի Ալալեանցը :

Չէ՞ որ դերասանը միայն բեմին վրայ սիրելի է ու անմոռանալի, կը վայելէ փառք ու պատիւ միայն բեմին վրայ, այն ալ ժամանակաւոր : Անգամ մը որ վարագոյրը իջաւ, անգամ մը որ մարեցան լոյսերը, ամէն բան կը մոռցուի, ամէն բան կ՚անհետանայ :

Այսպէս կ՚ըլլայ եւ Ալալեանցի վերաբերմամբ :

Երբ 1908ին Թիֆլիսի մէջ կը տօնուի Արեւելահայ Թատրոնի յիսնամեակը, կազմակերպիչ յանձնախումբը չի զիջանիր գոնէ նոյնիսկ իբրեւ պատուոյ անդամ յիշատակել Մ. Ալալեանցի անունը :

Ու սակայն, այս անարդարութեան հանդէպ ընդվզողներ ալ կ՚ըլլան :

Բագուէն 1908ին Թղթակցութիւն մը յղուի Թիֆլիս հրատարակուող «Վտակ» օրաթերթին (երեքշաբթի, Փետրուար 5, թիւ 28), որուն մէջ Թղթակիցը՝ Պարոյր ուժգնօրէն բողոքելով ակնյայտնի անարդար մոռացութեան դէմ եւ թուելով Ալալեանցի Արեւելահայ Թատրոնին մատուցած անգնահատելի ծառայութիւնները, ի մէջ այլոց կը գրէ .—

«... Թիֆլիզի արդիստական Թատրոնում տօնուող յոբելեարը դեռ տասներկու տարեկան մանուկ էր, երբ նրա հմայքով հրապուրեց ու իր կեանքի ամենալաւ օրերը նրան նուիրաբերեց մի երիտասարդ, որ այժմ իր նուիրաբերող կեանքի մնացորդները քարշ է տալիս Բալախանու մազութներում մի կտոր հացի համար, թատրոնական աշխարհի կողմից սեւ մոռացութեան մատնուած : Դերասան Մ. Ալալեանցն է այս» :

«... Այժմ երբ տօնւում է հայ թատրոնի յիսնամեակը, երբ փառաբանւում են հայ բեմի ռահվիրաները, երբ արժանի յարգանք են ստանում աւելի քիչ գործած դերասաններ, մոռացութեան է մատնուած այն անձնաւորութիւնը, որին Ազամեան Մոսկուայից ուղարկած իր մի լուսանկարի վրայ գրել է. «երբ մեռնիմ՝ այն ժամանակ կը մոռանամ իմ մի հատիկ ընկերոջս՝ Մ. Ալալեանցին» :

Ազամեան կը յարգէ իր խոստումը, մինչեւ իր վերջին շունչը չի մոռնար Ալալեանցին :

Եւ սակայն, անողոք ու ապերախտ պատմութիւնը կը մոռնայ Ալալեանցին..

Իր մահուան պարագաներն ալ անյայտ են :

Թերեւս Բալախանէի նաւթահորերուն մէջ կորաւ անսուաղ ...

Եւ ո՞վ գիտէ, թերեւս Ազամեանի մարգարէութիւնը կատարուեցաւ :

«... Գուցէ յետոյ դաշտի մի վրայ թէ
փռնեն
Ձանբաղ մարմինդ չոր կմախք ...» :

ԱՐՏԱՇԷՍ ԳՄԲԷԹԵԱՆ

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱՒԱՌԷՆ

ՀԵՐՈՍՆԵՐՈՒ ՕՐԸ ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

———o———

ՎԻԷՆ, (Յատուկ) .— Այս տարուան մեր դաշտահանդէսը (Կիրակի, 17 Յուլիս), անցաւ անակնկալներով ճոխ, իսկ արդիւնքով՝ աւելի քան գոհացուցիչ : Չեմ կարծեր որ այսքան հաւատաւոր եւ ընտանի բազմութիւն տեսած ըլլար քաղուբէքի ծառերով շրջապատուած դաշտը :

Ժամը 4ուկէսի ատեններն երբ ընկեր Մուշեղ Մուրատեան, իբրեւ օրուան հանդիսութեան նախագահ, դաշտահանդէսի պաշտօնական բացումը կատարեց, շատեր կը կարծէին թէ անխուսափելի անձրեւը իր աւերը պիտի գործէր, եւ մեր վիէնցի հայրենակիցները եւ հեռուէն եկող հիւրերը անպայման խուճապի պիտի մատնուէին :

Բայց ոչ, օդը հետզհետէ չակուեցաւ մեղմացաւ հովը եւ զարմանալի կերպով՝ գեղեցկացաւ, մինչեւ ուշ ատեն :

Հապճեպով կազմուած, տեղւոյս վըրայ, ընկերական երգչախումբը, թնդացուց օդը բարձրախօսի միջոցաւ «Կարկուտ տեղացը» :

Եւ այսպէս սկսաւ գործադրուիլ ամփոփ գեղարուեստական յայտագիր մը, մասնակցութեամբ Տիկին Վ. Ռստիկեանի (մեներգ) եւ ընկեր Յովհ. Ուզունեանի (մեներգ), ինչպէս նաեւ ընկեր Հ. Զաքարեանի (արտասանութիւն) :

Բաց ատի, ընկեր Հ. Զաքարեան, ներկայանալով իբրեւ պաշտօնական խօսնակը տօնակատարութեան, հրաւէր կարդաց ներկայ բազմութեան որ իրեն ընկերանալով, միասին երգեն «Յառաջ նահատակ» Հ. Մ. Ը. Մ.ական խրոխտ քայլերգը : Ինչ որ տեղի ունեցաւ, ի պատիւ մեր անխորտակելի Հ. Մ. Ը. Մ.ի :

Եւ այսպէս, այս խանդավառ հայրենի մթնոլորտին մէջ, բարձրախօսին առջեւ հրաւիրուեցաւ խօսելու ընկեր Մ. Միրզէ (Լիոնէն) մեր անմահ հերոսներու յիշատակի տօնակատարութեան առիթով :

Միշտ կրակոտ, մեր յարգելի բանախօսը, հակիրճ պատմական ծանօթութիւններով յստակ պարզեց Խանասորի Արշաւանքին իմաստը, հանուր Հայութեան համար :

Անհերքելի փաստերով ձաղկեց մեր հակառակորդներու անիմաստ եւ կոյր ընթացքը արշաւանքին հանդէպ : Եւ ցաւով նկատեց որ, երբ ամէն տարի, անպակաս, կը տօնուի Հերոսներու Օրը, երիտասարդութիւնը, մեծ թիւով եւ արտակարգ խանդավառութեամբ ներկայ չի գտնուիր : Հակառակ անոր, որ այս տարեդարձի անմոռանալի օրը կը պատկանի առաւելապէս երիտասարդութեան եւ որմէ կայծ մը կրնայ իյնալ իր կոյս հոգիին մէջ : Աւելի վճռական դառնալով, ընկեր Մ. Միրզէ, ուղղելով իր խօսքը ծնողքներուն ըսաւ. «Երբեք առիթը պիտի չտանք երիտասարդներուն որ ըսեն մեզի, — ի՞նչ տուիք որ, ի՞նչ կը պահանջէք մեզմէ» : Մենք այնքան գիտենք, որ մեզի համար յարգանքի արժանի են ամէն անոնք որ մեր Ազգին, եւ հայրենիքին համար արիւն կամ քրտինք թափեր են, — ըլլան անոնք Դաշնակցական, Հնչակեան, Ռամկավար եւ կամ համայնավար» :

Բանախօսութիւնը վերջացած ըլլալով ծափահարութեամբ, խօսնակը յայտարարեց թէ ընկեր եւ ընկերուհի Մ. Ք. Մուրատեան իրենց սիրասուն զաւակին՝ Վազգէն Ալժերիայէն ողջամբ վերադարձի առթիւ, տեղւոյս Անի կոմիտէին կը տրամադրէին տապկուած խոշոր հաւ մը եւ շիշ մը ընտիր գինի որպէսզի աճուրդի դրուին :

Կարճատեւ աճուրդի, «կնքահայր» եղաւ մեր բարեկամ Պ. Օն. Ապըլըլեան, մէկ անգամէն վճարելով երեսուն Ն. Ֆ. : Շատեր վարակուեցան, եւ մեծ խանդավառութեամբ աղիէն անդիէն գումարները սկսան յայտարարուիլ եւ շուտով ընդհանուր գումարը հասաւ 380 Ն. Ֆ.ի : Իսկ հաւն ու գինին վիճակուեցան ընկեր Կիւլպ. Սուքիասեանի, որ հինգ Ն. Ֆ.ի նուէր մը ըրաւ :

Ընթրիքի պահն էր իրապէս, սեղանները պատրաստ — տրամադրութիւնները՝ լաւ, իսկ բարձրախօսը գործի վրայ է, հայերէն քնքոյշ երգեր կը թնդան ազատ, համարձակ եւ կը տարածուին հեռուները :

Ներկաներէն շատեր, մասնաւոր հրաւէրով, բարձրախօսէն կը խօսին՝ խանդավառ, կ՚երգեն եւ կ՚արտասանեն .— իսկ ուրիշներ ալ շուրջպար կազմած կը պարեն, խանդով եւ եռանդով, կը պարեն երիտասարդները, կը պարեն տիկինները եւ նոյնիսկ տարեցները :

Կարճ դադար մը, պահիկ մը, շունչ առնելու համար եւ ահա հաճելի անակնկալ մը — խօսնակին հրաւէրով, մեր հիւրերէն Պ. Երուանդ Տէր Եղիայեան (Պելֆորէն) բարձրախօսին առջեւ կեցած մէկ քանի խօսք ըսելէ յետոյ, յուզուած եւ խանդավառ տրամադրութեամբ յայտարարեց թէ պատրաստ էր օգտակար դառնալու բարոյապէս եւ թէ նիւթապէս, ուր հարկը եւ ազգային շահը կը պահանջէին. եւ այս խօսքերէն վերջ, մեր յարգելի հիւրը, աճուրդին նուիրած իր հարիւր Ն. Ֆ.ին վրայ, մէկէն երեք հարիւր Ն. Ֆ. եւս աւելցուց. ինչ որ ըրաւ չորս հարիւր Ն. Ֆ.ի պատկառելի նուիրատուութիւն մը : Ներկաները, մեծ թէ փոքրիկ, Անի կոմիտէն եւ բոլոր ընկերները անխտիր, երախտագիտական զգացումներով եւ շնորհակալութեան ծափերով ողջունեցին մեր շատ համեստ նուիրատուն :

Վերջապէս, ժամը կը յառաջանար անվրդով եւ ներկայ բազմութիւնը դժուարութեամբ կը բաժնուէր ծառերով շրջապատուած, ընտանի դարձած դաշտէն, եւ ուր հաստաբուն ծառէ մը առկախ կը ծածանէր Հայոց աքսորական եռագոյնը : Վերջին անգամ շուրջպարին մասնակցիլ եւ մեկնիլ ... :

Իսկ կազմակերպիչ յանձնախումբի երեսին կը նշմարեմ գոհունակութեան ժըպիտ մը, ազդանուէր աշխատանքը լաւագոյն վարձատրութեան արժանացած էր :

Կ. Տ.

ՍՏԱՑԱՆՔ

ԹՈՒՂԹ ՁԱԽԱԿՆԵՐՈՒՍ, գրեց Եդուարդ Պօյաճեան, Պէյրութ (Լիբանան) : Գին արտասահման մէկուկէս տոլար : Հասցէ Պուաթ – փօսթալ 1153, Պէյրութ (Լիբանան) :

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (48)

ԿԵԱՆՔԸ

ՀԻՆ ՀՌՈՄԷԱԿԱՆ ՃԱՆԱՊԱՐՀԻ ՎՐԱՅ

———o———

ԺԵ.

Մեզ հարեւան էր մի ընտանիք — մայր, որդի եւ աղջիկ :

Ասում էին, որ այդ ընտանիքն ունեցել է եւ հայր, որ վաղուց գաղթել էր Ամերիկա : Նրա գնալուց երկու ամիս յետոյ էր ծնուել նրա որդին՝ Յովսէփը : Յովսէփի հայրը Ամերիկա գնալուց յետոյ գրել էր մի թէ երկու նամակ եւ ապա լռել : Մայրը լուացք անելով, ուրիշների դռներն աշխատանք կատարելով՝ մեծացրել էր աղջկան եւ որդուն՝ մինչեւ վերջիններն դպրոցն աւարտելով՝ ուսուցիչներ էին դառել եւ պահել իրենց մօրը Փիզիքական աշխատանքից :

Նրանք ապրում էին չափազանց համեստ, բայց երջանկութեամբ արեւուած մի կեանք :

Մի օր այս ընտանիքում յայտնուեց մի մարդ — կռացած մէջքով, սպիտակացած մազերով, նիհար, ոսկրացած, անվերջ հազով :

Աղջիկը եւ որդին չէին ճանաչել այդ մարդուն, բայց մայրն ասել էր նրանց, որ այդ մարդը ձեր հայրն է :

Քոյր եւ եղբայր ընդունեցին նրան սառնասրտութեամբ, բայց պատշաճ յարգանքով, թէեւ ամբողջ 18 տարի նա տէր չէր եղել իր զաւակներին եւ կնոջը, մատնելով նրանց թշուառութեան :

Զանցաւ մի քանի օր, մի առաւօտ մեր թաղում տարածուեց մի ահաւոր լուր — «Յովսէփը սպաննել է հօրը» : Իսկապէս մի քանի րոպէում ստուգուեց լուրը : Յովսէփը սպաննել էր հօրը եղերական մահով՝ խողխողել էր նրան, գլուխը պատին տալով եւ ջարդելով :

Որքան որ լուրը ստուգուեց, բայց անհաւատալի էր թւում Յովսէփին ճանաչողների համար, որովհետեւ Յովսէփը վերին աստիճանի բարի, խելօք եւ հանգիստ բնաւորութեամբ մի երիտասարդ էր : Նա ոչ թէ հօրը, այլեւ մի ագռաւի անգամ չէր կարող սպաննել :

Յովսէփին տարան բանտ եւ մի ամիս յետոյ տեղի ունեցաւ դատավարութիւնը :

Բայց մինչեւ դատավարութիւնը. շատ բան պարզուեց եւ գրեթէ ամբողջ քաղաքը ոտի կանգնեց Յովսէփին պաշտպանելու : Հաւաքուեցին հանրագրութիւններ եւ դատարանին մատուցուեցին բազմաթիւ խնդրագրեր, մի քանի փաստաբաններ ձրի տրամադրեցին իրենց ծառայութիւնը, բայց Յովսէփը մերժեց փաստաբաններին, ասելով, որ ինքը պէտք է պաշտպանի իրեն :

Ոճիրը տեղի էր ունեցել հետեւեալ պայմաններում : Յովսէփի հայրը, պարոն Ջոնը (Ամերիկայում Յովհաննէսը դառել էր Ջոն) վերադարձի առաջին իսկ օրը սկսում է կշտամբել կնոջը, որը իբր թէ իր բացակայութեան (18 տարի) նա անբարոյական կեանք է վարել, եղել է ինչ որ (բոլորովին անյայտ) մարդկանց հետ :

Յովսէփը եւ քոյրը միջամտել են, որ իրենց մայրը եղել է շատ պատուաւոր մի կին, զոհուել է թշուառ եւ անօգնական մօր բարոյական բարձրութեան վրայ, եւ մինչեւ անգամ եթէ նա չի եղել այդպիսին, պարոն Ջոնն իրաւունք չունի դատապարտելու կնոջը, քանի որ ինքը երկու զաւակները թողել է նրա վզին եւ հեռացել՝ առանց որ եւ է կապ պահպանելու. կապ չի պահպանել ոչ միայն դրամական օգնութիւն չուղարկելով, այլեւ գլացել է մի «չոր նամակ» :

Բայց պարոն Ջոնը յամառել է, ինչ որ տեղեկութիւններ է ունեցել եւ ուզում է պատժել կնոջը : Ամբողջ երկու – երեք օր աղջիկը եւ տղան ջանացել են համոզել յամառ եւ անամօթ հայրը քաշել է երկաթէ հարթուկը, նետել կնոջը՝ գլուխը ջախջախելու համար, բայց բարեբախտաբար տպել է ոտի մասին :

Այս եղելութիւնից յետոյ էլ՝ զաւակները չեն կորցրել իրենց եւ շարունակել են յորդորել, բայց պարոն Ջոնն այնքան է առաջ գնացել, որ քաշել է Ամերիկայից հետը բերած ատրճանակը ...

Յովսէփը կծկել է հօրը իր ուժեղ թեւերի մէջ, ձեռքից խլել է ատրճանակը եւ երկու ժամ ծեծելով, գլուխը խփելով պատին՝ սպաննել է կեանքում առաջին անգամ հանդիպած յամառ եւ անամօթ հօրը :

Այս բոլորը պարզուելուց յետոյ՝ ողջ հասարակական կարծիքը զինուեց սպանուողի դէմ՝ պաշտպանելու մի անմեղ կնոջ եւ մի անմեղ ոճրագործի :

Դատարանում Յովսէփը միայն պատմեց իր թշուառ մօր պատմութիւնը :

Այդ պատմութիւնն այնքան սրտառուչ եւ ցնցող էր, որ արցունքներ կորզեց թէ դատաւորներից, թէ հանդիսականներից. պատմեց թէ ինչպէս մայրը գիշեր եւ ցերեկ լուացք է արել, այդ լուացքից մօր փափկացած մատներից արիւն է կաթկթել, պատմեց թէ քանի քանի հարուստ եւ երիտասարդ մարդիկ նրա ձեռքը խնդրել են եւ նա մերժել է, որպէսզի իր զաւակները չճաշակեն խորթ հօր դաժանութիւնները, եւ ահա, այս բոլորից յետոյ՝ ինչ որ մի անծանօթ մարդ, ինչ որ մի պարոն Ջոն, եկել է իրենց տունը՝ երջանկութեան բաժակը լցնելու դառնութեամբ :

ՎԱՀԱՆ ԹՈՒԹՈՎԵՆՑ

(Շար.)

ՖԵՐՀԱԹ ԱՊՊԱՍ Թունուզի մէջ յայտարարեց .— «Ֆրանսական կառավարութիւնը կը շարունակէ պատերազմի քաղաքականութիւնը : Ցարչափ չընդունի ինքնորոշման պարկեշտ եւ օրինաւոր գործադրութեան պայմանները, ալժերացի ժողովուրդը եւ իր բանակը պիտի շարունակեն պայքարը, մինչեւ վերջնական յաղթանակ» :

ԳՈՒՊԱ կը տօնէ Գասթրոյի յեղափոխութեան 7րդ տարեդարձը : Տօնակատարութիւնը մասնաւոր փայլ ստացաւ եւ Քանէյի մէջ ուր Գասթրո եօթը տարի առաջ իր յեղափոխութիւնը սկսաւ : «Գուպա այո՛, Եանքի ո՛չ» մակագրութեամբ պաստառներ ցուցադրուած են : Համայնավար երկիրներէ ներկայացուցիչներ ներկայ գտնուած են հանդիսութիւններուն : Հակացոյցեր ալ տեղի ունեցած են : «Գուպա այո՛, համայնավարութիւն ո՛չ» : Հոն գացած է նաեւ ֆրանսացի գրագիտուհի Ֆրանսուազ Սական որպէսզի յօղուածաշարք մը գրէ :

ՔԱՄԸՐՈՒՆԻ հանրապետութեան նախագահը՝ Ահիճօ Փարիզ ժամանեց, առջի օր : Օռլիի մէջ դիմաւորուած է Զօր. տը Կոլի կողմէ : Երկու երկիրներու յարաբերութեանց եւ գործակցութեանց շուրջ խօսակցութիւններ տեղի կ'ունենան արդէն, Ահիճոյի եւ տը Կոլի միջեւ :

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ

Գրիգոր Փափազեանի եւ Օր. Սօնա Տօտաքեանի ամուսնութեան առթիւ, կնքահայրը՝ Տէր եւ Տիկին Անուշաւան Շտիկեան չորս հարիւր Ն. Ֆ. կը նուիրեն Հայ Մշակոյթի Տան եւ հարիւր Ն. Ֆ. Ֆ. Կ. Խաչին :

Նոյն ուրախ առթիւ Տէր եւ Տիկին Հ. Սամուէլեան հարիւր Ն. Ֆ. կը նուիրեն Սողոմոն Թէհլիրեան սրահին :

×

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԷՀԼԻՐԵԱՆ ՍՐԱՀԻՆ

Շաւիլի հայրենակիցներէն, նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Արգութեան խումբին 425 Ն. Ֆ. :

Նուիրատուներու ցանկը ստորեւ .—

Ֆ. Կ. Խաչի Շաւիլի մասնաճիւղ հարիւր Ն. Ֆ., Գ. Փափազեան երեսուն Ն. Ֆ., Տասնական Ն. Ֆ. նուիրած են Պօղոսեան Գէորգ, Պետեան Ա., Կիւլեան Գ., Յովհաննէսեան Ֆ., Քիւլչեան Պ., Տէմիրճեան Յ., Գասպարեան Մ., Մինաեան Խ., Տէր Գալուստեան Դ., Լորոսեան Ա., Շմաւոնեան Մ., Տիկին Տէր Դաւթեան Ս., Պետեան Պ., Նազարեան Ն., Գոչեան Խ., Տէմիրճեան Մ., Պարոնեան Ս., Մկրտիչեան Ս., Կէօչկարեան Գ., Թօրանեան Օ., Թիւթիւնճեան (Քլ. Ֆէրրանէն), Տողրամաճեան Տ., Գօթանեան Ա., Գարաօղլանեան Յ., Եղեկիէլեան Հ., Սարեան Թ., Սարաճեան Ն., Աբէլեան Յ., Օհանեան Մ., հինգ Ն. Ֆ. Օ. Նազաչեանէ : Գումար 425 Ն. Ֆ. :

Նուէրները ղրկել հետեւեալ հասցէին

Maison de la Culture Arménienne
51, Rue Mr.-le-Prince, PARIS (6e)
Chèque Postal : 5.460-11

ԱՐՋԱԿՈՒՐԴԻ ՄԵԿՆՈՂ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր ընթերցողներուն արձակուրդի ամիսները, արձակուրդի շրջան է նաեւ թերթին առաքումով զբաղող մեր պաշտօնեաներուն համար՝ որոնց կարգաւ բացակայութիւնը զգալի կերպով կը դժուարացնէ մնացողներուն առօրեայ աշխատանքը :

Կը խնդրենք մեր ազնիւ բաժանորդներէն որ, արձակուրդի առժամեայ հասցէի փոփոխութեան համար, նախընտրաբար հանին դիմել որեւէ թղթատարական գրասենեակ :

Ընթացիկ պարզ եւ ձրի գործողութիւն մըն է, որուն գործադրութեան համար պէտք է լեցնել տեղւոյն վրայ տըրամադրելի՝ հետեւեալ խորագիրով դեղին թուղթը .—

Formulaire No 755-A — ORDRE DE RÉEXPÉDITION (Changement d'adresse temporaire)

Կանխաւ շնորհակալութիւն մեր բաժանորդներուն որ պիտի ուզեն այդ ձեւով դիւրացնել մեր գործը :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՀԵՐՈՍՆԵՐՈՒ ՕՐԸ

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Խանասորի տարեդարձը կը տօնուի, Հ. Յ. Դ. Եօթնեղբայրեանի Կրընոպլի ենթակոմիտէի նախաձեռնութեամբ դաշտահանդէսով մը :

31 Յուլիս, Կիրակի ամբողջ օրը Սէն Նիզիէի ճամբուն վրայի գեղեցիկ ծառաստանին մէջ :

Կը նախագահէ ընկ. ՄԱՐՏԻԿ ՆԱԶԱՐԷԹԵԱՆ : Կը խօսի ընկ. ՆՈՒՊԱՐ ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ :

Գեղարուեստական ճոխ բաժին տեղւոյս կարող ուժերուն կողմէ :

Ճոխ պիւֆէ :

Բարձրախօսով պիտի նուագուին հայկական եղանակներ :

Անձրեւի պարագային կը յետաձգուի :

×

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Վալանսի Շրջ. կոմիտէի կողմէ : Մասնակցութեամբ Նոր Սերունդին :

Այս Կիրակի ամբողջ օրը, Պ. Թէսիէի ղովասուն անտառին մէջ, Սէն Տընի Շըմէն տը լա Ֆօրէ :

Կը խօսի՝ Ընկ. ՁԷՔԵԱՆ (Լիոնէն) :

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, երգ, նուագ, հայկական եւ եւրոպական պարեր :

Զոխ պիւֆէ, զովացուցիչ ըմպելիներ :

ՏԱՆՕԹ.— Օթօքարը կը մեկնի Սինեմա Փալասին *առջեւէն, մեկնումի ժամեր, առտուն ժամը 10.30ին, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին :*

Վերադարձ՝ ժամը 8էն 9 :

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ԿԱՅԱՆ

Բ. խումբը կը մեկնի Օգոստոս չորսին, արձանագրուած պզտիկներու ծնողքներէն անոնք որ դեռ չեն լրացուցած վերջնական պայմանները, պէտք է շուտով ներկայանան 5 Րիւ Մէյրան, հեռ. Թրիւտէն 27 – 35 :

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Դպրոցասէր Տիկնանց վարժարանի խընամակալութիւնը պէտք ունի ուսանողուհի մը, որ ստացած ըլլայ Ֆրանսական երկրորդական կրթութիւն եւ կարենայ դասաւանդել վարժարանին մէջ : Բնակութիւն եւ սնունդ ապահովուած են :

Մանրամասնութեան համար դիմել տընօրէնութեան : 1, Պուլվ. տիւ Նօր, Լը Րէնսի, Հեռ. 927–01,72 :

ՍԱԿԱԳԻՆ ԸՆԹԱՑԻԿ ԱԶԴԵՐՈՒ

ՄԷԿ ԱՆԳԱՄՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՄԱՀԱԶԴ	30 Ն. Ֆր.	մինչեւ 1/4 սիւնակ
ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ	15 Ն. Ֆր.	մինչեւ 1/8 սիւնակ
ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆր.	» » »
ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ	15 Ն. Ֆր.	» » »
ՀԱՐՍՆԻՔ, ՆՇԱՆՏՈՒՔ	20 Ն. Ֆր.	» » »
ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆր.	» » »
«ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՓՈՒՆՋԻ»	10 Ն. Ֆր.	» » »
«ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ»	5 Ն. Ֆր.	» » »
« ԾՆԱՒ Է »	20 Ն. Ֆր.	» » »

Այս գիները մէկ անգամ հրատարակելի եւ Աշանկուած ծանուցում ազդերու համար են:

Կանխիկ վճարումը պարտաւորիչ է:

Առեւտրական եւ այլ ազդերու մասնաւոր պայմաններու համար դիմել Վարչութեան:

Hotel Splendid - Laffrey (Isére) — ՕԳՈՍՏՈՍ 1 – 31

Հ. Յ. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՃԱՄԲԱՐ

1000 մեթր բարձրութեան վրայ, գեղատեսիլ լիճի մը ափին, բոլոր յարմարութիւններով օժտուած մեծ պանդոկի մը մէջ : Խաղաղաշտ եւ լողանք : Խմբական պտոյտներ, դասախօսութիւններ եւ գեղարուեստական երեկոյթներ :

ՕՐԱԿԱՆ 8.50 Ն. Ֆ.

Արձանագրութեանց համար դիմել Շաբաթ օրերը՝ 17 Րիւ Պլէօ, *կէսօրէ վերջ ժամը* 2 – 6 :

ՆԻՍԻ խումբին համար արձանագրուիլ Թր. Շաքէ Գաբրիէլեանի մօտ, 19 Պուլվ. Մաճենթա, Նիս :

ԳԱՒԱՌ, Լիոն.— *Պէրպէրեան Ժ.* 39, Rue Dunoir LYON 3e

ՏԷՍԻՆ.— Լիւլէճեան, 16, Rue Coli

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆ.— Ժ. Փիլիկեան, 8, Rue J. Vergnette

ՎԻԷՆ.— Կարապետեան Rue Mont Arnaud

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Գըլըճեան, 18, Rue Thubaneau

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ԿԱՐՏԱՆԻ ՄԷՋ

•

Կազմակերպուած Համախմբ. Հայր. Միութեան Կարտանի մասնաճիւղի կողմէ : Այս Կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ, Մոլիէռի ծառախիտ անտառին մէջ եւ պաղ աղբիւրին մօտ :

Փափաքողները հոն պիտի գտնեն շամփուրով խորոված եւ զանազան ըմպելիներ :

Գեղարուեստական ճոխ բաժին : Բարձրախօս, երգ, պար, արտասանութիւն : Մուտքը ազատ է :

Սիրով կը հրաւիրուի գաղութիս եւ շրջաններու հայ հասարակութիւնը անխտիր :

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

«Հերոսներու Օր»ուան առթիւ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Լիոնի եւ Տէսինի կոմիտէներուն :

31 Յուլիս, Կիրակի ամբողջ օրը Տէսին, Կապիյեօն սրճարանի ծառախիտ պարտէզին մէջ :

Գեղարուեստական բաժին, բարձրախօսին վրայ հայկական երգ ու նուագ :

Ճոխ պիւֆէ, շամփուրով խորոված, առատ ուտելիք եւ ըմպելիք, գիները դիւրամատչելի :

Կը խօսի ԸՆԿԵՐ Մ. ՄԻՐՋԷ :

Օրուան խօսնակ Ընկ. Կ. ՅՈՎԱԿԻՄԵԱՆ

Լիոնի հանրակառքը կը մեկնի Փլաս Կիչառէն ժամը 9.30ին, անձրեւի պարագային ապահով վայր :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Աղքատախնամի տարեկան պարահանդէսը Ժորժ Ե.ի շքեղ սրահներուն մէջ, Կիրակի, Հոկտեմբեր 30ին, ժամը 17էն 24 :

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱՒ

ԿԱՐՕ ԳԷՈՐԳԵԱՆԻ ՊԱՏՐԱՍՏԱԾ

եւ կուշտուկուռ խմբագրած

“ԽԻՆԴ ՈՒ ԺՊԻՏ”

Երգիծական հատորը, 518 ընդարձակ էջերով եւ հարիւրաւոր սրամիտ պատմուածքներով, մանրավէպերով եւ ծաղրանկարներով, որոնց վեց հատը գունաւոր, ծանօթ ծաղրանկարիչ Տիրան Աճէմեանի գործերէն :

Գինը՝ 14 Ն. Ֆ. թղթակազմը եւ 16.50 Ն. Ֆ. լաթակազմը :

Ստանալ Հ. Սամուէլ, Մ. Պարսամեան եւ Հ. Բալուեան գրատուներէն :

ՇԱՏ ՅԱՐՄԱՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

Միայն հայրենակիցներու համար, բընակարաններու ներկի աշխատանքներու համար եթէ կ'ուզէք ամէն ձեւով գոհ մընալ դիմեցէք՝

DJAMDJIAN
67, Boulevard de Vaugirard - Paris 15e

Հ. Յ. Դ.

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐ

ԼԻՈՆ.— Հ. Յ. Դ. «Վարանդեան» կոմիտէն, ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները այս Ուրբաթ ժամը 20.30*ին, Յոյներու սրահը :*

Կարեւոր օրակարգ :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»ը 8 Հոկտեմբեր, Շաբաթ ժամը 21էն մինչեւ առաւօտ, Հինգերորդ Թաղամասին քաղաքապետարանի շքեղ սրահներուն մէջ :

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

1960 – 1961 տարեշրջանի արձանագրութիւնները բացուած են : Արձանագրութեան համար դիմել վարժարան, 1 Պուլ. տիւ Նոր, Լը Րէնսի :

ՀԵՌԱՁԱՅՆ 927 – 01,72

ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐ ԿԱՄ ՈՉ ԵՐԷԿ, ԱՅՍՕՐ ԵՒ ՄԻՇՏ

Համով ԱՐՁԱԿՈՒՐԴ՝ ՊԱՀԱՍՏԱՒՐԵԱՆ համով ընդեղէններով :

Եթէ մեկնելէ առաջ հանդիպելու ժամանակ չունենաք, ձեր գտնուած տեղէն գրաւոր ապսպրեցէք : Մեծ խնամքով պատրաստուած ծրարով մը, ձեր ուզածը անմիջապէս պիտի ստանաք :

ՊԱՀԱՍՏԱՒՐԵԱՆ վաճառատան մէջ պիտի գտնէք Արեւելեան եւ Եւրոպական ամէնէն ընտիր ապրանքները՝ յարմար գիներով :

ՊԱՀԱՍՏՈՒՐԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

246, Rue Vendôme
20, Rue Villeroy
65, Rue Robert

Lyon

Արմաւ, «պամիա», «եալանճի տոլմա», յունական «Թուրշի», «պիպէռ», տերեւ, Թահին հելվա, «վանիյլ», չոքոլա, «նուազէթ», «լոգում», «սագըզ», պիստակ, Շիրակ օղի (41 – 45o), Իզմիրի չամիչ «սուճուք», կեսարական «պաստըրմա», առաջնակարգ սուրճ, (քարավան եւ մոզա), *համեմներ «մահլէպ», «սալէպ», ձիթապտուղ, ձէթ, «քաշքավալ» պուլկարական, ճերմակ պանիր ոչխարի կաթով : Ամէն կարգի պահածոներ, «քուսքուս»,* հարիսա, սումագ, թարամա, լաքերտա, բաքլաւա, քատայիֆ, *տերեւ եւայլն :*

Անգամ մը դիմեցէք՝

ԳՈՀ ՊԻՏԻ ՄՆԱՔ

Մի մոռնաք թէ՝

ՊԱՀԱՍՏՈՒՐԵԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

Ունի նաեւ մսավաճառատուն մը, որուն առաջնակարգ միսերը գոհացում կուտան ամէնէն նրբաճաշակներուն : Ոչխարի, հորթի եւ եզան միս (քաշուած միս, եւայլն) :

ՄԷԿ ԱՆԳԱՄ ԳՆՈՐԴ
ՄՆԱՅՈՒՆ ՅԱՃԱԽՈՐԴ

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32 Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա և Հասարակապետ· տար· 40 Ն· Ֆր·, վեց·22Ն·Ֆր·

Արտասահման՝ տար· 50 Ն· Ֆր· Հատը 0,20 Ն· Ֆր·

ՈՒՐԲԱԹ 29 ՅՈՒԼԻՍ VENDREDI 29 JUILLET 1960

36ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8861 — 36EME ANNEE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 16ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4662

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՃԱՄԲԱՐԸ

Ապաւորդի օրեր են :

Փարիզն ու մեծ քաղաքները կը պարպուին իրենց բնակիչներէն :

Տաճեմէկ ամիս զործարաններու կամ գրասենեակներու մէջ աշխատած ընտանիքները կ'երթան ամառնային արձակուրդի, ծովեզերք, լեռ կամ դաշտերը կը նետեն իրենք զիրենք՝ փոշիէ, ժուխ ու մուխէ հեռու մաքուր օդ շնչելու, արեւի երես տեսնելու, լողանք առնելու եւ քիչ մը կազդուրուելու համար :

Եր երկմին բարեկեցիկները միայն օդափոխութեան կ'երթային :

Որքան փոխուած են ժամանակները : Նեղիայիս չզացողներն են, որ բացա-ռութիւն կը կազմեն :

Ընկերային օրէնքները ամէնէն համեստ աշխատաւորին անգամ հնարաւորութիւն կուտան նուազագոյն երեք չաբաթ հան-գստանալու :

Այս հասաւ արդէն Օգոստոսը : Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի արձակուրդի ամիսը :

Ութերորդ անգամ ըլլալով Նոր Սերունդը կը կազմակերպէ իր ամառնային բանակումը — ճամբար —, որուն ան-խուսափելի մաս կը կազմէ Ամառուածաբնակ փառատօնը :

Բանակում եւ փառատօն աւանդական են դարձած արդէն :

Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի կեդրոնական վարչութիւնը՝ աշակցութեամբ նախկին Նոր Սերնդականներու՝ ամիսներէ ի վեր նախապատրաստական աշխատանք ներ կը տանի, այս տարուան ճամբարը աւելի փայլուն դարձնելու համար :

Փալարիւն յաջորդաբար երկու տարի անախորժութ. յաջողութիւն էր արձանագրած : Անցեալ տարի բանակումին մաս-նակցած էին աւելի քան 250 երկսեռ Նոր Սերնդականներ եւ համակիրներ : Փառատօնին ներկայ էին եղած հարիւրաւոր հարեւանակիցներ, որոնք Միջին Ֆրանսայի մէջ կ'անցընէին իրենց արձակուրդի օրերը :

Ն. Մ.ի կեդրոնական վարչութիւնը այս տարուան բանակումին համար վարձած է Լաֆրէյի Սիլանտիա պանդոկը, Կրընոպլին 24 քիլոմէթր հեռու, լեռնային չրջանի մէջ, հազար մեթր բարձրութեան վրայ, անտառներով չրջապատուած, գեղատեսիլ լիճի մը եզերքը :

Վարիչները կարելին կ'ընեն հանդստացնող պայմաններ ապահովելու համար մեր երիտասարդ տղոց ու աղջիկներուն : Հանելին եւ օգտակարը համադրուած պիտի ըլլան ճամբարին մէջ :

Պարտ, խաղ, լողանք, մարզանք՝ ֆիզիքապէս կազդուրուելու համար :

Իսկ հայրենագիտական դասախօսութիւններ՝ Հայոց պատմութեան, գրականութեան, լեզուին ու արուեստին ծանօթանալու, Հայութիւնը լաւագոյնս ճանչնալու եւ սիրելու համար :

Մէկ խօսքով, մեր զաւակները ամբողջ մէկ ամիս պիտի ապրին հայկական մթնոլորտ մը միջավայրի մէջ, պիտի խօսին ու երգեն հայերէն, մօտէն պիտի ճանչնան ինքզինքնին, կարծրնքի փոխանակութիւններ պիտի ունենան եւ աստիճան մը աւելի պիտի ամրապնդեն զգացական կապը, որով միացած են իրարու :

Անցեալ ամիս Նոր Սերունդի Պատգամաւորական ժողովը գործունէութեան ծրագրած ծրագիրը մշակեց նոր տարեշրջանին համար :

Ճամբարը լաւ սկզբնաւորութիւն մը պիտի ըլլայ :

Տպորուած նոր ոգիով ու խանդով՝ Նոր Սերնդականները պիտի վերադառնան իրենց շրջանները և եռանդով աշխատանքի պիտի փարին, որպէսզի ճամբարի ընթացքին ստեղծուած բարեկամական կապերը աւելի ամրանան :

ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԽՐՈՒՇՁԵԻ ՆԱՄԱԿ ԿԸ ԳՐԷ ՏԸ ԿՈՒԻ

ԱՅՋԸՆՉԱՒՈՒԸՐ ԱՍՊԱՐԷԶ ԿԸ ԿԱՐԴԱՅ ԽՐՈՒՇՁԵԻ

Փարիզի խորհրդային դեսպանը՝ Վինոկրատով նամակ մը յանձնեց՝ Զօր. տը Կոլի : Խրուչչեւ, այդ նամակով կը պատասխանէ Զօր. տը Կոլի զինադադարի թեան չուրջ, իրեն ուղղած Յունիս 11 եւ 30 թուակիր նամակներուն : Խրուչչեւ դիտել կուտայ թէ Խորհրդային Միութեան եւ Ֆրանսայի տեսակէտները զինադադարութեան չուրջ, ներդաշնակ էին անցեալ Մարտի խօսակցութեանց ընթացքին : Այս առթիւ կրկնած է սկզբունքով ընդունուած համաձայնութիւնը : Քանդել կորիզային զէնքեր փոխադրող զործիքները (հրթիռներ եւայլն) ինչպէս նաեւ բոլոր չարժուն կամ կայուն արձակարանները :

Արդ, ըստ Խրուչչեւի Ֆրանսա փոխած է իր տեսակէտը : Արդարեւ՝ տը Կոլի Յունիս 11 եւ 30 թուակիր նամակները նախապայման կը դնէին կորիզային զէնքեր փոխադրող զործիքներու հակորոշ թիւն եւ ոչ թէ քանդում :

Խրուչչեւ բացատրած է, թէ ինչո՞ւ պէտք է առաջին առիթով քանդել, կորիզային ռումբերու փոխադրութեան ծառայող զործիքները : «Ցորչափ զոյութիւն ունենան փոխադրութեան միջոցները, քննիչները պիտի չկրնան արդիւնաւէտ չարձակում մը, որովհետեւ ոչինչ կ'արդիլէ նման նպատակ մը ունեցող պետութեան, որ մէջտեղէն վերցնէ քննիչները եւ ձեռնարկէ իր ծրագրած անակնկալ չարձակումին» : Նոյնը պիտի չըլլար պարագան եթէ երբեք քանդուած ըլլային հիւլէական ռումբեր փոխադրող զործիքները :

Իր եզրակացութեան մէջ, Խրուչչեւ կը մեղադրէ Ֆրանսան՝ որ Ամերիկայի պատերազմական նախարարութեան քաղաքականութեան կը հետեւի :

Այս առթիւ կը կրկնէ ծանօթ յանկերգը : Ն. Միութիւն խաղաղութեան եւ զինադադարութեան կողմնակից է : Տը Կոլի յանձնուած Խրուչչեւի նամակը ձայնասփռուեցաւ Մոսկուայի կայանէն :

×

Շիքագոյի մէջ, Հանրապետականներու համագումարի բացումին առիթով, Ա. Յ. զինուածը քաղաքական բովանդակութեամբ նշանակալից ճառ մը խօսած է :

Յայտարարած է թէ 1) Մ. Նահանգները աշխարհի ամէնէն ուժեղ ու զօրաւոր պետութիւնն է : 2) Մ. Նահանգներու զինուորական ուժը, զուգորդուած իր դաշնակիցներու ուժին հետ, ի վիճակի է դէմ դնելու որեւէ յարձակումի մը : 3) Մ. Նահանգները պիտի չարունակէն աշխատիլ խաղաղութեան, արդարութեան եւ ազատութեան ի խնդիր : 4) Դաշնակցութիւններու միջեւ զործակցութիւնը ուրարերութիւնը աւելի սերտացած են : 5) Զինադադարութեան չուրջ Մ. Նահանգներու տեսակէտը կը մնայ նոյնը՝ ապազինում՝ հսկողութեան տակ :

Ճառի ընթացքին ի մէջ այլոց ըսած է.— « Խորհրդային մենաշնորհութիւնը կը յաւակնի թէ յաջողեցաւ քանդել Մ. Նահանգներու վարկը : Ուրեմն լաւ, մարհանգներու վարկը : Ուրեմն լաւ, մարտահրաւէր կը կարդամ : Կ'ընդունի՞ն որ ազատ հանրաքուէ մը կազմակերպուի, ազատ հանրաքուէ մը կազմակերպուի, աշխարհի բոլոր երկիրներուն մէջ, Մ. Ազգերու կազմակերպութեան հովանաւորութեան տակ ու այդ հանրաքուէով սա պարզ հարցումը ըլլայ.— « Կը փափաքի՞ք ապրիլ համայնավար վարչակարգի մը թէ Մ. Նահանգներու նման ազատ ի-րաւակարգի մը տակ » : Մենք պատրաստ ենք ընդունելու տրուած վճիռը » :

Միջազգային դէպքերու կարծիքով, այս առաջարկը թէեւ անգործնական, այսու հանդերձ քարոզչական զօրաւոր հարուած մըն է ի վնաս Խրուչչեւի :

× Հանրապետականներու թեկնածուն ընտրուեցաւ Ռիչըրտ Նիքսըն որ հանրապետական Քապոթ Լոճը նշանակէ իրեւ փոխ – նախագահ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՆԱՍՐ արտաքին գործերու Գահիրէէն Պարսիկ դեսպանը եւ բոլոր գործակիցները : Դեսպանը բողոքած էր Նասրի արտասանած ճառին դէմ որու մէջ Շահին դէմ ըսուած խօսքերը «նախատական» նկատած էր : Իսրայէլի ճանաչումը Պարսկաստանի կողմէ մեծ յուզում յառաջ բերած էր Արաբական Լիկայի մաս կազմող պետութիւններու մօտ : Նասր քննադատեց նաեւ Միացեալ Նահանգներու Հանրապետական կուսակցութիւնը որ իւրացուցած է Իսրայէլի դասը ամերիկացի Հրեաներու ճնշումին տակ :

ՍԵԼՎԻՆ ԼՕՑՏի պաշտօնը (արտաքին նախարար) յանձնուեցաւ Լորա Հիւմի ինչ որ պատճառ դարձած է կարգ մը գործողութեանց, ոչ միայն ընդդիմադիր՝ աշխատաւորականներու կողմէ այլ նոյնիսկ քանի մը պահպանողականներու : Սկով-տացի է, 56տարեկան, Անգլիոյ արտաքին նոր նախարարը : Անգլիական մամուլը ա-րիթը կ'օգտագործէ իր ազգային հիւ-մըրը զործածելու : «Տէյլի Միրըրը» կը զրէ.— « Արդէն Ռուսերուն խնդալը կը լսեմ ...» : Նոյն թերթը խօսքն ուղղելով Մաքմիլլընի կ'ըսէր .— « Եթէ յամառիկ ձեր ընտրութեան մէջ, պիտի ըսեն որ քաղաքական պաշտօնի մը ամէնէն ապե-տալի նշանակումն է այն օրէն ի վեր երբ Կալիկուլա կայսրը հիւպատոսագարձուց իր սիրած ձին » : «Նիուզ Քրոնիքըլը» կը զրէ.—Արտաքին նախարարութիւն երթալով, Հիւմ առիթ մը ունի արհամարհելիք իր դերքէն մի քանի տարիներու անցնելու », իսկ «Սընտէյ Էքսփրէս» «առանց դէմքի լորդը» անուանած էր խեղճ նախարարը : Ճեներալ Տը Կոլի իրական տիպարն է ո-րուն քաղաքական գործունէութիւնը չատ դնահատած չէ :

ԱՐԱԲԱԿԱՆ լիկայի պաշտօնական բանբերը յայտարարեց թէ լիկայի ընդհ. քարտուղարը Ապտէլ Խալէք Հասսունա Մոսկուա պիտի երթայ, Օգոստոս 2ին, երկու չաբաթուան համար :

ԼԵՀԱՍՏԱՆԻ կառավարութիւնը նոյնիսկ մասամ նամակները ղրկած է Ամերիկայի, Անգլիոյ, Ֆրանսայի եւ Աւստրահունգարիոյ պատկանող ուրիշ տասը պետութեանց : Վարչապետ կը մեղադրէ Աւստրահունգարիոյ երկիրները որ կը քաջալերեն Պոնի կառավարութեան «հողային յաւակնութիւնները » եւ հիւլէական զէնքեր կուտան Դաշնակցային Գերմանիոյ :

ԱՆԱՍՏԱՍ ՄԻԿՈՅԵԱՆ խօսելով ամերիկացի զբօսաշրջիկներու առջեւ յայտարարեց թէ առանց համապատասխան Զինուածի, ապազինում չի կրնար ըլլալ : « Ապազինում չկայ եթէ ժողովրդական Զինուածն ալ չմասնակցի բայց ինչպէ՞ս կրնայ գործադրել միջազգային ո-րոշում մը, որուն չէ մասնակցած » :

ՌՈՏԵԶԻԱՅի գոյգերուն գահերու թիւը 11 մեռեալի հասած է : Կը թուի թէ կատարութիւնը աւելի հանդարտ է :

ՊՐԻՒՍԻԼ պաղ ընդունելութիւն մը ըրաւ Համբրչոլտի որ Քոնկօ մեկնեցաւ քանի մը ժամ յետոյ : Նիւ Եորքի մէջ Լումումպա յայտարարեց .— «Ապահովութիւնն ունիմ որ Միացեալ Նահանգները պիտի օգնեն մեզի : Բայց չենք ուզեր զաղթատիրական մէկ վարչաձեւն դուրս

ՀԱՑԻՆ ԳԻՆԸ ՊԻՏԻ ԲԱՐՁՐԱՆԱՅ

0·05 Ն· Ֆ· ՕԳՈՍՏՈՍ 1ԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

Աբձակուրդներէն առաջ վերջին անգամ դումարուած՝ Նախարարաց Խորհուրդը, կարգ մը որոշումներ առած է : 1960 – 61 տարեշրջանի արմտիքի գիները հետեւեալ պատկերը պիտի ներկայացնեն ցո-րեն՝ (40 Ն· Ֆ· (կենդ·) : Գարի՝ 31·65 Ն· Ֆ·: Եգիպտացորեն՝ 36·80 Ն· Ֆ·: Գիները ճշդելու ատեն նկատի առած են Հասարակայ Շուկայի երկիրներուն մէջ կիրարկուած գիները : Ինչ կը վերաբերի հացին, աւելցնենք ամիջապէս թէ մեծ հացերը քիլոյի գլուխ հինգ Ֆրանքի (թեթեւ) յատկում մը պիտի կրեն գաւառի մէջ եւ երեք Ֆր· Սէնի նահանգին մէջ : Փարակ հացերը (ֆանթէզի) Սէնի մէջ 5 Ֆրանք : Նոյնը նաեւ գաւառի մէջ : Նոր գիները պիտի կիրարկուին, Օգոստոս մէկէն սկսեալ : Կարգ մը որոշումներ տըրուած են նաեւ, ջրաղացպաններուն նկատմամբ :

Վարչապետ, Տըպրէ խորհրդարանի աշխատանքներուն չուրջ զեկուցում տուած է : 45 օրէնքներ քննարկուած են : Վեց կամ եօթը հատը երկրագործութեան չուրջ : Շարք մը օրէնքներ Հասարակապետութեան եւ սահմանադրութեան չուրջ : Կարգ մը օրէնքներ ալ ընկերային ապահովութեան մասին : Այլեւ այլ հարցերու չուրջ ալ օրէնքներ մշակուած են :

ելլել քաղաքական եւ տնտեսական ուրիշ բռնութեան մը տակ իյնալու համար : Ոչ մէկ ճնշում պիտի ընդունինք, ոչ Ամերիկայէն, ոչ ալ Խ· Միութենէն» :

ԱՏԸՆԱՒՈՒԸՐ Փարիզ կը հասնի այսօր Ուրբաթ : Քաղաքական չրջանակները կը յայտնեն թէ վերման վարչապետին այցելութիւնը երկար պատեհ նախատեսուած էր եւ անակնկալ ոչ մէկ բնոյթ ունի : Ատրնաուրքի կ'ընկերանայ արտաքին նախարար՝ Ժան Ֆրենթանօ : Վարչապետը երկու օր պիտի անցընէ Ռամպույէի պալատը, հիւր տը Կոլի :

ԱԼՖ· ԱԶԱՏ· ՃԱԿԱՏԸ յայտարարեց Ռապաթի մէջ թէ Քոնկոյի խնդիրը չատ կը նմանի ալժերական հարցին : Զեկոյզին մէջ կ'ըսուի .— Ալժերիոյ մէջ, զօր· տը Կոլ, ինչպէս պելժ զաղթատէրերը Զոմպէ մը (խմբ· Քաթանկայի վարչապետը) կը փնտռէ .» :

ՍԻՄՈՆ ՏԻՒՊՐՒՕՑ չարժանկարի ծանօթ քննադատ եւ լրագրողուհի մեռաւ առջի օր 48 տարեկանին : Նախապէս ալիս-տակցած է «Էքսփրէս»ի, ձայնասփիւռի չարժանկարի քննադատութեան սպասարկութիւնը կը վարէր :

ԵՕԹԸ ԻՏԱԼՑԻՆԵՐ որոնց երեքը կի-ներ մեռան առջի օր Տոլոմիթներու մէջ անզգուշութեան հետեւանքով :

ՖԻՏԶԼ ԳԱՄԹՐՕ յայտարարած է· — « Մեր յեղափոխութիւնը իրրեւ օրինակ պէտք է ծառայէ բովանդակ լատին Ամերիկայի » :

ՍԻՏԻ – ԱՅՍԱՅԻ չուկային մէջ ճեռնարկումը մը նետուած է եւ պատճառ դարձած որ 22 հոգի վիրաւորուին :

ՔԱՄԲՐՈՒՆԻՒՄԷ ոստիկանական գործողութեան մը ընթացքին , որուն նպատակն էր ճնշելու ահաբեկչական խումբերը, 130 հոգի մեռած են :

ՊԻԻԹՈՆի իտալական ափսկեթթիի նորանուոր գործատէրը, 63 տարեկանին որոշեց փոխել իր ապարէզը եւ Օփերայի երգիչ դառնալ : Ճիովաննի Պիւռթոնի որ առջի օր Փարիզ հասաւ պանդոկի տեսարակին վրայ զրեց .— Սփակեթթիի նախկին Թագաւոր» : Կինը որ նախկին երգչուհի է, սփակեթթիով պիտի զրաղի :

ՍՈՖԻԱՅԻ ՀԱՅԵՐԸ

Սոֆիայի Հայոց այդ հին եկեղեցիի մասին պատմագիր Իրեչէկ ալ կը խօսի 1883ին. «Սոֆիայի մէջ կան եօթը եկեղեցիներ, որոնցմէ ամէնէն գեղատիպը հայկական եկեղեցին է, որ եօթը սանդղամատով վար կ'իջնէ»:

Հայկական եկեղեցիին գտնուած վայրը նախապէս կը կոչուէր «Արմենսկա մահալա» (հայկական թաղ), ուր 1934ին շինուած են պուլկարական հոգեւոր ճեմարանը եւ դատական պալատը: Այս հայկական հին եկեղեցիին փոխարէն, յետոյ, Սոֆիայի մետրոպոլիտ Ստեֆան Սոֆիաքիի յամառ պահանջներուն հետեւանքով, Սոֆիայի Հայերուն տրուեցաւ Նիշքա եւ Դրագոման փողոցներու անկիւնը պարապ հողամաս մը 750 քառ. մեթր տարածութեամբ, ուրտեղ Հայերը հիմնեցին իրենց երկրորդ եկեղեցին եւ դըպրոցը (այժմ՝ ազգային տունը եւ Յովակիմեան դպրոցը, որ նախապէս Արամեան կը կոչուէր եւ հիմնուած էր 1896ին): Սոֆիա հաստատուած Հայերուն մէկ մասն ալ գաղթած է 1700 – 1710 թուականներուն, Ակնայ շրջանէն (Ապուչեխ գիւղ): Սակայն հետաքրքրական է, որ Հայոց հին գերեզմաննոցէն եկեղեցւոյ բակը բերուած տապանաքարերուն վրայ բնաւ Ակն կամ Ապուչեխ անունները չեն յիշատակուած:

Հին եկեղեցւոյ բակին մէջ կան սալարկուած 10 – 11 տապանաքարեր, որոնց ութը՝ մարմարիոն, իսկ մնացեալները տեղական պարզ քարեր էին: Մարմարեայ տապանաքարերէն միայն հետեւեալ երեք հատը ընթեռնլի էին:

Հայեցարուէ ծնունդ յերկրի
Ի սոյն տապանս որ տեսանի.
Եդեալ կայ աստ ի պահեստի
Մարմին առն բարեպաշտի:
Սա էր երկրէն Նախիջեւանցի,
Տօլօնց Աւետիքի որդի Ծատուրի,
Որ փոխեցաւ առ Աստուած
Ի թուին ՌՃՀԹ Սեպտ. ԺԲ.

(1730 Սեպտ. 12):

Այս է տապան հանգստեան
Շոռօթեցի Եավրումենց
Աւետիսի որդի Ալեքսանի,
Որ փոխեցաւ ի թուին ՌՄԲ
Դեկտեմբեր ամսոյ ԻԲ:

(1753 Դեկտ. 22):

Այս է տապան հանգստեան
Կանանիոսի որդի հանգուցեալ
Օյաննէսի, որ փոխեցաւ աստէն
Ի կեանս թուին Հայոց ՌՄԿԳ
Յուլիս ԺԵ-ին:

(1814 Յուլիս 15):

Առաջին երկու տապանաքարերը կը պատկանին արեւելեան Հայաստանէն եկած եւ Սոֆիա հաստատուած Հայերու: Թէեւ արհեստ եւ զբաղում չէ յիշուած, սակայն քարերուն մարմարեայ ըլլալը ցոյց կուտայ, որ անոնք վաճառականներ կամ բարեկեցիկ Հայեր եղած են, իսկ մնացեալ պարզ քարերը պէտք է եղած ըլլան աշխատաւոր Հայերու տապանաքարեր, որոնք անընթեռնլի են՝ մաշած ըլլալով:

Այդ երեք մարմարեայ տապանաքարերէն մին զետեղուած է նոր եկեղեցւոյ աջակողմեան պահարանին մէջ կառուցուած մկրտութեան աւազանին քով: Երկրորդը Հայոց գերեզմանատան մէջ կը ծառայէ հանգստաքար, որ դրուած է մատուռի արեւելեան պատին առջեւ: Իսկ երրորդը ձգուած է Ազգային տան բակին աղբիւրին քովիկը, մի քանի պարզ տապանաքարերու հետ խառնիխուռն:

Սոֆիայի Հայոց հին եկեղեցւոյ շինութեան ճշգրիտ թուականին մասին որեւէ արձանագրութիւն կամ փաստաթուղթ գոյութիւն չունի, սակայն հաւանական է, որ շինուած է 1600ական թուականներուն: Ուրեմն Հայոց եկեղեցիի գոյութեան իբր հաստատ թուական կրնանք յիշել 1640 թուականը: Կ'ենթադրուի, թէ Հայոց առաջին եկեղեցիի շինութեան արտօնութիւնը եւ սուլթանական արտօնագիրը (Իրատէն) առնուած է ԺԷ. դարուն ապրող նշանաւոր Աբրօ Չելեբիի (Աբրահամ) կողմէ: Սակայն այստեղ պատմական շփոթութիւն մը կայ, պարզապէս, որովհետեւ Ֆիլիպէ (Պլովդիւ) հաստատուող Կամենացի Լեհահայերու շինած (1675ին) առաջին եկեղեցիի սուլթանական արտօնագիրը խկապէս Աբրօ Չելեբին յաջողցուցած է, տրուած ըլլալով, որ ան այդ թուականներուն Օսմանեան գահին վրայ գտնուող սուլթան Մեհմէդ Դ.ի բանակին մատակարարութիւնը յաջողցուցած էր Կրետէ կղզիին գրաւման ժամանակ, իսկ սուլթան Իպրահիմի կողմէ ալ խաթթը շերիֆով ազատ վաճառական հռչակուած էր Ռուսաց եւ եւրոպական երկիրներու համար, (տես Զարդարեան «Յիշատակարան» էջ 267 – 268): Սակայն Աբրօ կամ Աբրահամ Չելեբին ապրած է 1626 – 1681 թուականներուն, իսկ Սոֆիայի Հայոց եկեղեցին գոյութիւն ունի արդէն 1640ին, որով եթէ նոյնիսկ 1640ին կառուցուած ըլլայ եկեղեցին, դարձեալ Աբրօ Չելեբի չի կրնար այդպիսի արտօնութիւն մը ձեռք բերել, քանի որ ինքը հազիւ 14 տարեկան եղած կ'ըլլայ 1640ին:

1800ական թուականներուն Սոֆիայի Հայերը իբրեւ վաճառականներ եւ արհեստաւորներ կ'աշխատէին եւ կը մասնակցէին քաղաքի բարգաւաճման եւ առեւտուրի զարգացման: Բայց դժբախտաբար 1814 – 1815 թուականներէն սկսեալ հայ համայնքի անդամներուն թիւը կը սկսի նուազիլ, 1816 – 1827 թուականներուն պատահած սոսկալի համաճարակի մը հետեւանքով:

1841ին մի քանի ընտանիքներ հազիւ կը վերադառնան Սոֆիա, բայց եկեղեցին կը մնայ առանց քահանայի: Այս թուականներուն Սոֆիացի նշանաւոր հայ երեւելի մը կը յիշուի Սոֆիայի հրէական վաւերաթուղթերուն մէջ: Հրեաները Այրապետեան կոչած են այս Հայը, որ անտարակոյս Հայրապետեան պէտք է ըլլայ, սուլթան Մահմուդ Բ.ի բարձր պաշտօնատար, որ 1841 – 1842ին Սոֆիայի եւ Սամաքովի մէջ կը զբաղէր նաեւ լումայափոխութեամբ:

Սոֆիայի հայ համայնքը աչքի կ'իյնայ յատկապէս Պուլկարիոյ ազատագրութեան թուականներուն՝ 1878ին:

1881ին կատարուած առաջին պուլկարական պետական մարդահամարին համաձայն, Սոֆիայի լուսաւորչական Հայերու թիւը 73 էր (*):

Այս առաջին մարդահամարէն ետքը, Սոֆիայի բնակչութիւնը կը սկսի աճիլ, երբ Սոֆիան մայրաքաղաք կը դառնայ: Հայ պաշտօնեաներ, վաճառականներ եւ արհեստաւորներ կը սկսին գալ եւ վերահաստատուիլ Սոֆիայի մէջ: Այդ թուականներուն Սոֆիա եկողներէն են Թելեկրաֆճի Պապա Մինաս (Էտիրնէցի), Քիւրքճի Սենեքերիմ (Պոլսեցի), Թորոս Վարագճեան (Կնեազ Ալեքսանդր Բատեմբերգի երբեմնի սափրիչը), Թուֆենքճի Հաջի Աւագ, Այվազ Յովհաննէս (Վանեցի, Սոֆիայի վալի Մազհար փաշայի ծառայողը), Գույումճի Ասատուր, Ծոպ Գէորգ, Ֆրունճի Մանուկ (Պոլսեցի), Ստեփան Գասպարեան (հեռագրատան պաշտօնեայ), Մինաս Զայեան (ճարտարապետ), Մաքսիմ Սահակով (հնագէտ), Սուքիասեան (ոսկերիչ), Արամեան (ժամագործ) եւ ուրիշներ:

Այս Հայերը հետզհետէ կը փայլին արհեստներու եւ առեւտրական ասպարէզի վրայ: Կը բացուին մանիֆաթուրայի եւ մանածի հայ վաճառատուներ Սարգիս Գույումճեանի, Պէզազեանի, Գէորգ Մուրատեանի եւ ուրիշներու կողմէ: Կը հիմնուին Զեկորովի եւ Բըլըկովի առաջին պուլկարական գրաձուլարանը, Սուքիասեանի եւ Ստեփանեանի առաջին պուլկարական ոսկերչական գործարանը, Ա. Մարգարեանի կօշկակարական գործարանը եւ ժամագործարան:

Ս. ՓԱԶԱՃԵԱՆ

(Մնացեալը յաջորդով)

(*) Սոյն մարդահամարը կատարուած է ոչ թէ ազգութեան, այլ դաւանանքի հիման վրայ: Այսպէս, օրթոտոքսներ 14052 հոգի, մահմետականներ՝ 1258, Հրեաներ՝ 4274, կաթողիկէներ՝ 714, բողոքականներ՝ 163, Լուսաւորչականներ՝ 73: Ուստի կաթողիկէ եւ բողոքական Հայեր մտած չեն այս 73ին մէջ:

ՀԱՅ ԿԻՆԸ՝ ԻՐ ԱՇԽԱՏԱՆՔՈՎ

Կապոյտ Խաչի Կրընոպլի դպրոցը աշխատանքի արդիւնաւէտ տարեշրջան մը եւս բոլորելով, երկու յաջող ձեռնարկներէ ետքը, արձակուրդներու առթիւ փակեց իր դռները:

Մէկ կիրակի՝ տարեվերջի քննութիւն, միւս կիրակի՝ մրցանակաբաշխութեան բացօթեայ հանդէս:

Ամբողջ շաբաթը՝ անատոյն օդ: Կիրակի՛ առաւօտ՝ վախկոտ արեւ մը: Ըն[illegible] չընել: Ձեռնարկ մը որ կայացած է նա[illegible] դար ու մէկ կարգադրութիւններու հե[illegible], դիւրին չէ յետաձգել վերջին պահուն:

Առաւօտուն օթոմոպիլով դաշտահանդէսին վայրը բարձրացողներուն թիւը քիչ էր, սակայն կէսօրուան մօտ՝ [illegible] ետեւէ կը հասնին անհատական կառքերով: Կը հաշուենք մինչեւ քսան եւ վեց կառք:

Գոհունակութեամբ կուտանք այս թիւը, որովհետեւ ան տեսակ մը չափանիշն է Հայուն՝ աշխատասէր բազուկին եւ ունեցած ձեռներէցութեան ոգիին: Որովհետեւ տարիներ առաջ, հայրենի աշխարհէն հեռացած տարագիրներ էինք, երբ հաստատուեցանք այս հիւրընկալ ափերը, եւ սակայն, այսօր շատ տեղ եղած, բարեկեցիկ կեանք մը ստեղծած:

Եկած են հեռաւոր Ռընաժի եւ Լանսլի մեր գաղափարակից ընկերներն ու բարեկամները: Հիւրեր ունինք նոյնպէս Տէսինէն ու Կափէն: Այնպէս որ երբ հանդէսին պաշտօնական մասը կը սկսի, կը տեսնենք որ մեր սպասածէն շատ աւելի բազմութիւն ունինք, որոնք փառաւոր են, որ, հակառակ այդ գոլ օդին, եկած են ազգապահպանման գործին նպաստող ձեռնարկ մը քաջալերելու ազնիւ նպատակով:

Կրընոպլի մեր գաղութին Եկեղ. Միութիւնը, յարգելով մեր պապերու դարաւոր աւանդութիւնը, «եկեղեցի եւ դպրոց կողք – կողքի», ներկայ է իր վարչական կազմով:

Հանդէսը կը սկսի տղոց եւ երիտասարդուհիներ Պ. Բարսեղեանի կողմէ երգ[illegible] «Ով մեծասքանչ դու լեզու»ով: Աշակերտութեան կողմէ կ'ըլլան գեղեցիկ եւ յաջող արտասանութիւններ: [illegible] մեծ արձակուրդներու պատճառով աղոց մէկ մասը բացակայ է: Ներկաներէն Տիկին Գուէթնուեան՝ Կափէն, Պ. Մարտիճեան եւ Պ. Բարսեղեան հայրենասիր[illegible] երգերով կը բերեն իրենց մասնակցութիւնը հանդէսին գեղարուեստական բաժինին: Կ'արտասանէ նաեւ Մխիթարեան սաներէն փոքրիկն Ժօժօ:

Յետոյ, ներկաներու քաջալերանքի բուռն ծափերուն մէջ, տասը յաջողակ աշակերտներ կը ստանան զանազան օգտակար առարկաներ, իբրեւ մրցանակ, որոնց վրայ ճշգուած է իրենց դասարա[illegible]

ՈՐՍՈՐԴԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐ

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՋՂՋՈՒՄԻ ԵՐԵԿՈՅ

— Մի անգամ էլ հաւաքեցի ընկերներիս ու մեր ծնողներից թաքուն գնացինք դէպի ժայռերը:

Դէ ինչ պատմեմ ձեզ, լաւ գիտէք, թէ ինչ ահռելի բարձրութիւն ունի մեր Խուստուփի Մեծ քարը – ոտները ներքին ձորում, գլուխն ամպերի մէջ: Եղ ապառաժի ճակատով մի կերպ բարձրացանք մինչեւ կէսը, ուր մի խոր քարայր կայ՝ բնութեան անձեռակերտ մի տաճար՝ մէջը մի սառը աղբիւր: Այդ տեղ քարերին կպած շատ մոմ կար՝ հնում սնահաւատ պառաւների վառած մոմը, որ հալուել ու մրոտ երակներով մնացել էր քարերին՝ չգիտես որ ժամանակներից: Հաւաքեցի էդ մոմից, գրպաններս լցրի, որ քեռի Վաչագը իմանայ, թէ ուր եմ հասել...

Արեւամուտին ուզեցինք գիւղ վերադառնալ, բայց չէինք կարողանում ժայռից ցած իջնել: Ներքեւ ենք նայում՝ գլուխներս չըմում է. էն ինչ անդունդներ կան մեր Խուստուփի լանջին...

Բայց տէ մտքումս քննութիւն եմ տալիս անուանի որսորդին, խելի կը տանուե՞մ որ: Ասի՝

— Տղերք, հետեւիցս եկէք:

Ու քարերից կախուելով իջնում եմ: Անդունդներից մէկը Խուստուփի մեծ ժայռի կենտրոնով իջնում է դէպի նրա ստորոտը: Դրա յատակին տասնամեակների ընթացքում հաւաքուած ձեան հիւս կար: Ընկայ դրա վրայ, մի քիչ ցած գլորուեցի եւ չուռ եկայ զառացի դէպի վեր:

— Աղա, ինչ էք լեղաճաք եղել, յետեւեցիս եկէք, է...

Ասացի ու մէկ էլ զգացի, որ ձեան շերտը ոտքիս տակ ցած է գնում՝ ես էլ հետը... Պոկ եկաւ խախտուած ձիւնը ու խշշոցով գնաց, սկզբում դանդաղ, յետոյ հետզհետէ թափ առնելով: Գլորուեցի ցած ու ձեան հեղեղի հետ մէկ մէջքի ընկղմուելով, մէկ երեսն ընկնելով գնացի դէպի ներքին անդունդները:

Քարի՞ խփուեցի, թէ ծառի, չեմ յիշում, դրանից յետոյ ամէն ինչ չուրջս խաւարեց, երեւի ուշքս գնաց: Երբ ուշքի եկայ, չօշափեցի դէմքս՝ արիւնոտ էր: Վեր կացայ ու կարծես ոչինչ չէր պատահել, ձայն տուի:

— Աղա, դէ եկէք է, ի՞նչ բանի էք...

Իբր թէ ես անփորձ ճամբայ եմ գնում: Ու եկան ընկերներս ցած փախած ձեան հետքերով: Մի խօսքով, գիշերը գիւղ հասանք, ներկայացայ Վաչագ քեռուն, տեսաւ դէմքիս ու մարմնիս ջարդուածքները՝ քէֆն եկաւ:

— Այ, հիմի որ քեզ կարելի է որսի տանել, — վճռեց նա ու յաջորդ կիրակի լուսադէմին մենք արդէն Խուստուփի ղարաւանդներում էինք:

Իր մարտական հրացանը տուեց ձեռքս ու պատուիրեց.

— Էս քարի յետեւ կուչ արի, չշարժուես, գնում եմ էծերին քշեմ բերեմ առաջդ անեմ:

— Բա դու առանց հրացանի ես մանգալո՞ւ, — բողոքեցի ես, բայց սիրտս արդէն թրթռում էր քեռի Վաչագի այդ մեծահոգի արարքից. ուրեմն ուզում է, որ ես խփեմ:

Նա շարունակում է իր պատուէրները:

— Զխփես ոչ ուլին, ոչ մօրը, կրակիր միայն որձի վրայ:

Ու քարից քար իջնելով՝ գնաց ներքին անդունդները:

... Նստել եմ հրացանը գոգիս, սէպ քարի յետեւից նայում եմ Խուստուփի ճակատով իրար զուգահեռ ձգուող քարէ կածաններին ու սրտիս զարկերը զգում եմ քունքերումս. հիմի ուր որ է կ'երեւան այն կենդանիները, որոնց յետեւից շատ եմ շրջել իմ պատանեկան ցնորքներիս մէջ...

Զարի թաւուտից լսուեց Վաչագ քեռու թաւ ձայնը՝ «հայ, հայ...» ու քիչ անց ինձնից վերեւ չխկոց լսուեց, ապա՝ ոտնաքայլեր: Վեր նայեցի եւ սիրտս կարծես կանգ առաւ. ահա վերին ղարաւանդով երկար ու անկանոն շարք կազմած ինչ որ դորշ կենդանիներ են վազում: Նրանցից մի քանիսը ճօճւում են օդում, միւսները մարմնով աւելի փոքր են, հիմնականում, ջէյրանների նման: Աւելի փոքրերը կային, որոնց համար փախուստը տրտնջի կարծես խաղի նման բան էր, թռչկոտելով եւ իրար հետ խաղալով էին փախչում:

Բերանս բաց նայում եմ այդ սքանչելի արարածներին, նրանց գեղեցիկ թռիչքներին ու չեմ կշտանում:

Այսպէս, մի տասն տասնըհինգ կենդանի եկան աչքիս առաջից անցան գնացին եւ ուշքս հետները տարան: Երբ վերջինն էլ ծը անհետացաւ, նոր միայն յիշեցի իմ եկել բացանս: Դեռ կարգին ուշքի չէի եկել, երբ գլխաւերեւս կանգնեց քեռի Վաչագը հեւալով ու որոտաց.

— Աղա, քնած էի՞ր:

Լռեցի:

— Քնած էի՞ր, — կրկնուեց սպառնագին հարցը:

— Չէ, – անհամարձակ պատասխանեցի ես:

— Հա՛ա... Որ քնած չես, ուրեմն քո՞ռ ես...

Գլուխս կախել եմ, որ չհանդիպեմ աչքերից արձակուող շանթերին:

ՎԱԽՏԱՆԳ ԱՆԱՆԵԱՆ

(4 Շար.)

ՆԿԱՐԱԳԻՐ ՀԱՅ ՀՈՏԱԿԱՆ ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

Ա.

Հայ ճարտարապետությունը, որ ստեղծվել է ժողովրդի կենսական պահանջներից, ունի հարուստ ավանդություններ։ Հայ ճարտարապետները, ելնելով ժողովրդի կենցաղային պահանջներից, ստեղծել են ինքնատիպ ոճ, որ արտահայտվել է ինչպես քաղաքացիական, այնպես էլ կրոնական շինություններում։ Հայ ճարտարապետության զարգացման ընթացքում ձևավորվել են ճարտարապետական տարբեր դպրոցներ, որոնցից յուրաքանչյուրն ունի իր առանձնահատկությունները։

Հայ ճարտարապետության ամենահին հուշարձանները պատկանում են IV դարին։ Դրանք են՝ Գառնիի հեթանոսական տաճարը, Զվարթնոցի տաճարը, Էջմիածնի մայր տաճարը, Հռիփսիմեի եկեղեցին և ուրիշներ։ Այս հուշարձանները վկայում են, որ հայ ճարտարապետները հմտորեն տիրապետել են քարի մշակման արվեստին, գիտեցել են կամարների, գմբեթների և սյունաշարերի կառուցման գաղտնիքները։

Զվարթնոցի տաճարը կառուցվել է 652 թվականին։ Այն եղել է եռահարկ, կլոր հատակագծով շենք, որի կենտրոնական մասը պսակվել է գմբեթով։ Տաճարի շուրջը եղել են երեք կլոր աշտարակներ։ Զվարթնոցի տաճարը հայտնի է նաև իր հարուստ քանդակներով։ Պահպանվել են մեծ թվով քանդակագործական հատվածներ, որոնք ներկայացնում են հայ ճարտարապետների բարձր վարպետությունը։

Հռիփսիմեի եկեղեցին կառուցվել է 618 թվականին։ Այն ունի խաչաձև հատակագիծ և գմբեթավոր կենտրոնական մասնաշենք։ Հռիփսիմեի եկեղեցին հայտնի է իր ներդաշնակ համամասնություններով և նրբագեղ ձևերով։ Այն համարվում է հայ ճարտարապետության ամենակատարյալ հուշարձաններից մեկը։

Էջմիածնի մայր տաճարը կառուցվել է 301–303 թվականներին։ Այն ունի խաչաձև հատակագիծ և գմբեթավոր կենտրոնական մասնաշենք։ Էջմիածնի մայր տաճարը հայ ճարտարապետության ամենահին հուշարձանն է, որը պահպանվել է մինչև մեր օրերը։

Բ.

Հայ ճարտարապետության զարգացման հաջորդ շրջանը կապված է V–VII դարերի հետ։ Այս շրջանում կառուցվել են բազմաթիվ եկեղեցիներ, վանքեր և պալատներ։ Այս շրջանի ճարտարապետները հարստացրել են հայ ճարտարապետության ոճը նոր ձևերով և կառուցվածքներով։

Հայ ճարտարապետության զարգացման հաջորդ շրջանը կապված է X–XIII դարերի հետ։ Այս շրջանում կառուցվել են բազմաթիվ եկեղեցիներ, վանքեր և պալատներ։ Այս շրջանի ճարտարապետները հարստացրել են հայ ճարտարապետության ոճը նոր ձևերով և կառուցվածքներով։

Հայ ճարտարապետության զարգացման հաջորդ շրջանը կապված է XIII–XIV դարերի հետ։ Այս շրջանում կառուցվել են բազմաթիվ եկեղեցիներ, վանքեր և պալատներ։ Այս շրջանի ճարտարապետները հարստացրել են հայ ճարտարապետության ոճը նոր ձևերով և կառուցվածքներով։

Հայ ճարտարապետության զարգացման հաջորդ շրջանը կապված է XV–XVII դարերի հետ։ Այս շրջանում կառուցվել են բազմաթիվ եկեղեցիներ, վանքեր և պալատներ։ Այս շրջանի ճարտարապետները հարստացրել են հայ ճարտարապետության ոճը նոր ձևերով և կառուցվածքներով։

Հայ ճարտարապետության զարգացման հաջորդ շրջանը կապված է XVIII–XIX դարերի հետ։ Այս շրջանում կառուցվել են բազմաթիվ եկեղեցիներ, վանքեր և պալատներ։ Այս շրջանի ճարտարապետները հարստացրել են հայ ճարտարապետության ոճը նոր ձևերով և կառուցվածքներով։

Հայ ճարտարապետության զարգացման հաջորդ շրջանը կապված է XX դարի հետ։ Այս շրջանում կառուցվել են բազմաթիվ եկեղեցիներ, վանքեր և պալատներ։ Այս շրջանի ճարտարապետները հարստացրել են հայ ճարտարապետության ոճը նոր ձևերով և կառուցվածքներով։

Գ.

Հայ ճարտարապետության զարգացման հաջորդ շրջանը կապված է XX դարի հետ։ Այս շրջանում կառուցվել են բազմաթիվ եկեղեցիներ, վանքեր և պալատներ։ Այս շրջանի ճարտարապետները հարստացրել են հայ ճարտարապետության ոճը նոր ձևերով և կառուցվածքներով։

ՆՈՒԷՐՆԵՐ

Տէր եւ Տիկին Կ. Գարոյեան 20 Ն. Ֆ. կը նուիրեն Կապ. Խաչի կայանին Գրիգոր Թեւանեանի կսկծալի մահուան առթիւ :

Տէր եւ Տիկին Պ. Զպուքճեան տասը Ն. Ֆ. կը նուիրեն Կապ. Խաչին, Օր. Մարի Մաղաքաճեանի ցաւնալէտ մահուան առթիւ : Նոյնպէս տասը Ն. Ֆ. Մշակոյթի Տան Ս. Թէհլիրեան սրահին, ընկեր Փարթամ Պարսամեանի կսկծալի մահուան առթիւ :

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Ֆ. Կ. Խաչի Պանեէօ Բաչանի մասնաճիւղը խորին ցաւակցութիւններ կը յայտնէ իր վեթերան ընկերոջ Փարթամ Պասմաճեանի մահուան առթիւ, իր զաւակներուն եւ ընտանեկան պարագաներուն եւ այս տխուր առթիւ երեսուն Ն. Ֆ. կը նուիրէ Մշակոյթի Տան Ս. Թէհլիրեան սրահին : (Ստանալ «Յառաջ»էն) :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Ներսէսեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ այս Կիրակի առաւօտ Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի իրենց ամուսնոյն եւ հօր՝

ԱԲՐԱՄ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆԻ

մահուան տարեդարձին առթիւ :

Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշատակը յարգողները :

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

1960 – 1961ի դպրոցական տարեշրջանի արձանագրութիւնները սկսած են : Ամէն անոնք որ կը փափաքին իրենց զաւակները արձանագրել, պէտք է փութան այժմէն իսկ դիմել Հաստատութեան տնօրէնութեան :

Դպրոցասէրը կը հետեւի պետական լիսէներու պաշտօնական ծրագրի աշակերտուհիները կը պատրաստէ պրըվէի եւ պաքալորէայի քննութիւններուն, տալով նաեւ անոնց հայեցի դաստիարակութիւն, հայերէնի, գրականութեան, պատմութեան եւ կրօնքի ծանօթութիւններով :

Դիմել 1, Պուլվ. տիւ Նօր, Լը Րէնսի, Հեռ. 927·01·72 :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ՊՈՄՈՆԻ ՄԷՋ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Այրի Տիկին Վարսենիկ Աչճիպաշեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ, այս Կիրակի առաւօտ Պոմոնի Ս. Գր. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մէջ, հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի իրենց ողբացեալ ամուսնոյն եւ հօր՝

ԱՐՇԱԿ ԱՃՃԻՊԱՇԵԱՆԻ

հոգւոյն ի յիշատակ, անոր մահուան տարեդարձին առթիւ : Կը հրաւիրուին հանգուցեալին յիշատակը յարգողները :

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

«Հերոսներու Օր»ուան առթիւ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Լիոնի եւ Տէսինի կոմիտէներուն :

31 Յուլիս, Կիրակի ամբողջ օրը Տէսին, Կապիյեօն սրճարանի ծառախիտ պարտէզին մէջ :

Գեղարուեստական բաժին, բարձրախօսին վրայ հայկական երգ ու նուագ :

Ճոխ պիւֆէ, չամփուրով խորոված, ատատ ուտելիք եւ ըմպելիք, գիները դիւրամատչելի :

Կը խօսի ԸՆԿԵՐ Մ. ՄԻՐԶԻ :

Օրուան խօսնակ Ընկ. Կ. ՅՈՎԱԿԻՄԵԱՆ

Լիոնի հանրակառքը կը մեկնի Փլաս Կիչառէն ժամը 9·30ին, անձրեւի պարագային ապահով վայր :

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱՒ

ԿԱՐՕ ԳԷՈՐԳԵԱՆԻ ՊԱՏՐԱՍՏԱԾ

եւ կուշտուկուռ խմբագրած

"ԽԻՆԴ ՈՒ ԺՊԻՏ"

Երգիծական հատորը, 518 ընդարձակ էջերով եւ հարիւրաւոր սրամիտ պատմուածքներով, մանրավէպերով և ծաղրանկարներով, որոնց վեց հատը գունաւոր, ծանօթ ծաղրանկարիչ Տիրան Աճէմեանի գործերէն :

Գինը՝ 14 Ն. Ֆ. թղթակազմը եւ 16·50 Ն. Ֆ. լաթակազմը :

Ստանալ Հ. Սամուէլ, Մ. Պարսամեան եւ Հ. Բալուեան գրատուներէն :

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ՄԵԿՆՈՂ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր ընթերցողներուն արձակուրդի ամիսները, արձակուրդի շրջան է նաեւ թերթին առաքումով զբաղող մեր պաշտօնեաներուն համար՝ որոնց կարգաւ բացակայութիւնը զգալի կերպով կը դժուարացնէ մնացողներուն առօրեայ աշխատանքը :

Կը խնդրենք մեր ազնիւ բաժանորդներէն որ, արձակուրդի առժամեայ հասցէի փոփոխութեան համար, նախընտրաբար հանին դիմել որեւէ թղթատարական գրասենեակ :

Ընթացիկ պարզ եւ ձրի գործողութիւն մըն է, որուն գործադրութեան համար պէտք է լեցնել տեղւոյն վրայ տրամադրելի՝ հետեւեալ խորագիրով դեղին թուղթը · —

Formulaire No 755-A — ORDRE DE RÉEXPÉDITION (Changement d'adresse temporaire)

Կանխաւ շնորհակալութիւն մեր բաժանորդներուն որ պիտի ուզեն այդ ձեւով դիւրացնել մեր գործը :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՀԵՐՈՍՆԵՐՈՒ ՕՐԸ

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Խանասորի տարեդարձը կը տօնուի, Հ. Յ. Դ. Եօթնեղբայրեանի Կրընոպլի ենթակոմիտէի նախաձեռնութեամբ դաշտահանդէսով մը :

31 Յուլիս, Կիրակի ամբողջ օրը Սէն Նիզիէի ճամբուն վրայի գիւղակին ծառաստանին մէջ :

Կը նախագահէ ընկ. ՄԱՐՏԻԿ ՆԱԶԱՐԷԹԵԱՆ : Կը խօսի ընկ. ՆՈՒՊԱՐ ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ :

Գեղարուեստական ճոխ բաժին տեղւոյս կարող ուժերուն կողմէ :

Ճոխ պիւֆէ :

Բարձրախօսով պիտի նուագուին հայկական եղանակներ :

Անձրեւի պարագային կը յետաձգուի :

×

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Վալանսի Շրջ. կոմիտէի կողմէ : Մասնակցութեամբ Նոր Սերունդին :

Այս Կիրակի ամբողջ օրը, Պ. Թէսիէի զովասուն անտառին մէջ, Սէն Տրնի Շրմէն տը լա Ֆօրէ :

Կը խօսի՝ Ընկ. ՉԷՔԵԱՆ (Լիոնէն) :

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, երգ, նուագ, հայկական եւ եւրոպական պարեր :

Ջոխ պիւֆէ, զովացուցիչ ըմպելիներ :

ԾԱՆՕԹ.— Օթօքարը կը մեկնի Սինեմա Փալասին առջեւէն, մեկնումի ժամեր, առտուն ժամը 10·30ին, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին :

Վերադարձ՝ ժամը 8էն 9 :

ՇԱՏ ՅԱՐՄԱՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

Միայն հայրենակիցներու համար, բընակարաններու ներկի աշխատանքներու համար եթէ կ'ուզէք ամէն ձեւով գոհ մընալ դիմեցէք՝

DJAMDJIAN

67, Boulevard de Vaugirard - Paris 15e

AU BEAU NOYER

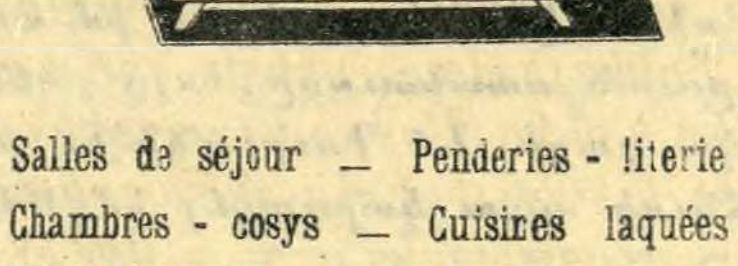

Salles de séjour — Penderies - literie
Chambres - cosys — Cuisines laquées
Salons-tapisserie — Fauteuils-canapés-lit

ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ
ՎՃԱՐՈՒՄՆԵՐՈՒ ՄԵԾ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ՁՐԻ ՅԱՆՁՆԵԼԻ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԱՄԷՆ ԿՈՂՄԸ

185, BD. J. JAURES
15, AV. A. MORIZET
Boulogne - Billancourt
Métro : MARCEL SEMBAT
Mol. 06-03 et 60-38

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »

Hotel Splendid - Laffrey (Isére) ՕԳՈՍՏՈՍ 1 – 31

Հ. Յ. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՃԱՄԲԱՐ

1000 մեթր բարձրութեան վրայ, գեղատեսիլ լիճի մը ափին, բոլոր յարմարութիւններով օժտուած մեծ պանդոկի մը մէջ : Խաղաղաչտ եւ լողանք : Խմբական պտոյտներ, դասախօսութիւններ եւ գեղարուեստական երեկոյթներ :

ՕՐԱԿԱՆ 8·50 Ն. Ֆ.

Արձանագրութեանց համար դիմել Շաբաթ օրերը՝ 17 Րիւ Պլէօ, կէսօրէ վերջ ժամը 2 – 6 :

ՆԻՍԻ խումբին համար արձանագրուիլ Օր. Շաքէ Գաբրիէլեանի մօտ, 19 Պուլվ. Մանեան, Նիս :

ԳԱՒԱՌ, Լիոն.— Պէրպէրեան Ժ. 39, Rue Dunoir LYON 3e

ՏԷՍԻՆ.— Լիւլէճեան, 16, Rue Coli

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆ.— Ժ. Փիլիկեան, 8, Rue J. Vergnette

ՎԻԷՆ.— Կարապետեան Rue Mont Arnaud

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Գըլըճեան, 18, Rue Thubaneau

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ԿԱՐՏԱՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Համախաղք. Հայր. Միութեան Կարտանի մասնաճիւղի կողմէ : Այս Կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ, Մոլիէրի ծառախիտ անտառին մէջ եւ պաղ աղբիւրին մօտ :

Փափաքողները հոն պիտի գտնեն չամփուրով խորոված եւ զանազան ըմպելիներ :

Գեղարուեստական ճոխ բաժին : Բարձրախօս, երգ, պար, արտասանութիւն :

Մուտքը ազատ է :

Սիրով կը հրաւիրուի գաղութիս եւ շրջաններու հայ հասարակութիւնը անխտիր :

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Դպրոցասէր Տիկնանց վարժարանի խնամակալութիւնը պէտք ունի ուսանողուհի մը, որ ստացած ըլլայ Ֆրանսական երկրորդական կրթութիւն եւ կարենայ դասաւանդել վարժարանին մէջ : Բնակութիւն եւ սնունդ ապահովուած են :

Մանրամասնութեան համար դիմել տնօրէնութեան : 1, Պուլվ. տիւ Նօր, Լը Րէնսի, Հեռ. 927–01,72 :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՆՈՅԵՄԲԵՐ 13, ԿԷՍՕՐԷ ԵՏՔ

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏ

Ազգային Բարերարին Մահուան դարադարձ

եւ

Վարժարանին Վերաբացման երեսնամեակ

Հանդիսաւոր Տօնակատարութիւն

Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

Հ. Յ. Դ.

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐ

ԼԻՈՆ.— Հ. Յ. Դ. «Վարանդեան» կոմիտէն, ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները այս Ուրբաթ ժամը 20·30ին, Յոյներու սրահը :

Կարեւոր օրակարգ :

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ԿԱՅԱՆ

Բ. խումբը կը մեկնի Օգոստոս չորսին, արձանագրուած պզտիկներու ծնողքներէն անոնք որ դեռ չեն լրացուցած վերջնական պայմանները, պէտք է շուտով ներկայանան 5 Րիւ Մէյրան, հեռ. Թրիտէն 27 – 35 :

×

Լիոնի Բ. խումբը կը մեկնի Օգոստոս հինգին, պզտիկներու հաւաքավայր Բերաշի կայարանը, Մուտքի ժամացոյցին տակը ժամը 16ին, ըլլալ ճշդապահ :

ԱԶԴ

ՀԱՅ ԽՆԱՄԱՏԱՐՈՒՀԻԻ ՄԸ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ :

Կիւլպէնկեան հիմնարկութիւնը, Աղքատախնամ Ընկերակցութեան տրամադրութեան տակ դրած ըլլալով կէս միլիոնի գումար մը, հայ խնամատարուհիի մը (ասիստանթ սոսիալ) պատրաստութեան ուսուցման թոշակին համար, թեկնածուներէն կը խնդրուի գրաւոր դիմել Աղքատախնամի գրասենեակը :

Պայմաններ.— Թեկնածուն պէտք է ըլլայ, 18 – 35 տարեկան եւ ունենայ պսակաւորի (պաքալորէա) Ա. եւ Բ. վկայականները :

Ուսանողութեան շրջանն է երեք տարի :

Արձանագրութիւնները կ'ընդունուին մինչեւ Սեպտեմբեր 10, որմէ վերջ տեղի պիտի ունենայ յարմարագոյնին ընտրութիւնը : Գրել.—

Association Arménienne d'Aide Sociale
« Bourse d'Etude C. Gulbenkian »
32, Rue de Trévise, PARIS (9e)

ԱՐԵՒԸ բնութեան կուտայ կապոյտ երկինք, կանաչ սար ու ձոր, գոյնզգոյն ծաղիկներ եւ զուարթ լոյս ···

ԱՐԵՒԸ կրնայ ձեր տունն ալ ողողել իր զուարթ լոյսով ու գոյներով եթէ ձեր բնակարանը ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԷՔ, ԶԱՐԴԱՐԷՔ և ՆԵՐԿԷՔ

ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՎ

PEINTURES THOMLAC

16 Bis, Bd. Sébastopol PARIS 4e
Tél. : ARC. 26-61 Métro : (CHATELET - HALLES)

136, Rue des Bourguignons
ASNIÈRES - BOIS-COLOMBES

ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ

Մեր սեփական արտադրութիւնը եղող ! ամէնէն արդիական ձաշակով հնարուած առաջնակարգ ներկեր, գոյներու մեծ ընտրութիւն սէնթէթիք եւ վինիլիք պատրաստութիւններու : Նորոյթ խղաներկեր, պատի սիրուն թուղթեր, ամէն տեսակ լինոլէոմ եւ փլասթիք :

Ձեր բնակարաններուն արտաքին եւ ներքին խնամքներուն համար անհրաժեշտ բոլոր նիւթերը :

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ

52, RUE CHALON. PARIS 12e — 64, BLD. DE BELLEVILLE, PARIS 20e
166, AV. ARISTIDE BRIAND, PAVILLON-SOUS-BOIS - SEINE
4 BIS, RUE P. V.-COUTURIER, ARGENTEUIL - S. ET O. — 18, RUE BRÉZIN, PARIS 14e
24. RUE PAUL VAILLANT-COUTURIER, ALFORTVILLE
48 BIS. RUE DALAYRAC. FONTENAY SOUS BOIS

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — R. C. Seine 57 A 2731

Téléph. : PRO. 86-60 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա եւ Հասարակապետ. տար. 40 Ն. Ֆր., վեց. 22 Ն. Ֆր.

Արտասահման՝ տար. 50 Ն. Ֆր. Հատը 0,20 Ն. Ֆր.

ՇԱԲԱԹ 30 ՅՈՒԼԻՍ — SAMEDI 30 JUILLET 1960

36րդ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8862 — 36EME ANNEE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 16րդ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4663

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

"ԳԵՐԻ ԱԶԳԵՐՈՒ ՇԱԲԱԹԸ"

Ցեղասպան միջազգային «Տօն»երու, «Օր»երու, «շաբաթ»ներու եւ «ամիս»ներու շարքին վրայ մէկ տարիէ ի վեր աւելցած է նաեւ նոր մը,— «Գերի ազգերու շաբաթ»ը։

Ըստ առաջ երթալով Միացեալ Նահանգներու Խորհրդարանին (Քոնկրէս) կողմէ 1959 Յուլիս 17ին քուէարկուած բանաձեւին, նախագահ Այզընհաուըր Յուլիսի երրորդ շաբաթը յայտարարած էր «Գերի ազգերու շաբաթ»։

Մէկ անգամի համար չէր այս կարգադրութիւնը։ Ներկայացուցչական ժողովն ու Ծերակոյտը միաձայնութեամբ բաղձանք յայտնած էին, որ ամէն տարի Յուլիսի վերջինները շաբաթը յատկացուի անազատ ազգերու, մինչեւ որ անոնք վերստանան իրենց ազատութիւնն ու անկախութիւնը։

Ամերիկեան թերթերը կը հաղորդեն, որ Միացեալ Նահանգներու, Գերմանիոյ եւ այլ երկիրներու մէջ Յուլիս 17–24 զանազան ցոյցեր եւ հրապարակային հաւաքոյթներ տեղի ունեցած են՝ պահանջելու համար օտար լուծի ենթակայ ժողովուրդներու ազատագրումը։

«Գերի ազգեր»ը անոնք են, որ երէկ անկախ էին, բայց մէկ օրէն միւսը ինկան աշխարհակալ պետութեան մը տիրապետութեան տակ։

Ամերիկեան Խորհրդարանի որոշումը կ'ակնարկէ այն ազգերուն, որոնք կ'ապրին երկաթէ վարագոյրին միւս կողմը եւ առաւել կամ նուազ չափով ենթարկուած են կարմիր բռնակալութեան, կեդրոնական եւ հարաւ-արեւելեան Եւրոպայէն մինչեւ Ծայրագոյն Արեւելք։

Այս առթիւ կը յիշուին հետեւեալ երկիրները,— Ալպանիա, Հունգարիա, Ռումանիա, Պուլկարիա, Չեխոսլովաքիա, Լեհաստան, Ուկրայինա, արեւելեան Գերմանիա, Էսթոնիա, Լիթուանիա, Լաթվիա, Վրաստան, Հայաստան, Ազրպէյճան, Իտիլ-Ուրալ, Քազաքստան, Թուրքեստան, Թիպէթ, Չինաստան, Հիւսիսային Քորէա եւ Հիւսիս. Վիէթնամ։

«Գերի ազգերու շաբաթ»ը աւելի ընդարձակ իմաստ մը կը ստանայ ներկայիս, երբ մեր աչքերուն առջեւ մեծ դիւրութեամբ, առանց արիւնահեղութեան, ամէն օր կ'ազատագրուին եւ անկախ պետութիւն կը կազմեն այնպիսի ժողովուրդներ, որոնք տակաւին երէկ նոյնիսկ չէին երազեր անկախութեան մասին։

Վերջին տասնամեակը մեծ յեղաշրջում առաջ բերաւ մեծ պետութեանց քաղաքականութեան եւ ժողովուրդներու մտայնութեան մէջ։

«Աշխարհակալ» ճանչցուած պետութիւններ երբեմն ինքնաբերաբար, յաճախ նոր պայմաններու պարտադրանքով կ'արագօրէն դարերէ ի վեր իրենց տիրապետութեան ենթակայ ազգերը եւ բարեկամական կապերով կը կապուին անոնց հետ։

Առաջին օրինակը տուաւ Անգլիա՝ երկրորդ աշխարհամարտէն վերջ անկախութիւն շնորհելով իր գաղթապետական ընդարձակ կայսրութեան հարիւր միլիոնաւոր ժողովուրդներուն,— Հնդկաստան, Փաքիստան, Սէյլան, Նէփալ, Յորդանան, Իսրայէլ, Կիպրոս, Սոմալիլէնտ, Ղանա, Նիկերիա, Թոկոլէնտ, Մալայիա եւայլն։ Ֆրանսա նոյնը ըրաւ՝ իր հոգատարութեան կամ թեւարկութեան ենթակայ երկիրներուն համար,— Լիբանան, Սուրիա, Վիէթնամ, Լաոս, Քամպոճ, Կինէ, Մատակասքար, Մալի (Սենեկալ եւ Սուտան) Քամերուն, Թունուզ, Մարոք, Մաւրիտանիա եւայլն։ Հոլանտա անկախութիւն տուաւ Ինտոնեզիոյ, Պելժիան՝ Քոնկոյի, Ամերիկան՝ Փիլիփփեան կղզիներուն։ Եւ շարքը կ'երկարի ամէն օր։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՆԻՔՍԸՆ ՔԵՆՆԷՏԻԻ ԴԷՄ

ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԹԵԿՆԱԾՈՒՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԻ ԻՐ ԱՆՑԵԱԼԸ ԿԸ ՑԻՇԷ

Հանրապետականներու համագումարը, որ տեղի կ'ունենար Շիքակոյի մէջ, վերջացաւ։ Ինչպէս երէկ գրած էինք. Մ. Նահանգներու նախագահութեան թեկնածու նշանակած են, ներկայ փոխ-նախագահ՝ Նիքսընը։ Որոշումը տուած են ձայներու գրեթէ բացարձակ մեծամասնութեամբ։ Նիքսընի փափաքին վրայ փոխ-նախագահութեան թեկնածու ընտրած են, Մ. Նահանգներու ՄԱԿի մնայուն պատուիրակը՝ Քապոթ Լոճ։

Մ. Նահանգներու երկու մեծ կուսակցութիւնները, այս ձեւով, ներկայացուցած կ'ըլլան նախագահութեան եւ փոխ-նախագահութեան իրենց թեկնածուները։

Քեննէտի եւ Ճոնսըն՝ դեմոկրատներու թեկնածուներն են, իսկ Նիքսըն եւ Քապոթ Լոճ՝ հանրապետականներուն։

Հանրապետականները իրենց թեկնածուները կը ներկայացնեն իբրեւ «միակ մարդիկը որ խօսիլ գիտեն Ռուսերուն հետ»։ Դեմոկրատները գիտել կուտան թէ այս անձերն են որ սնանկացուցին Ամերիկայի վարկը։ Անհրաժեշտ է որ դեմոկրատներ գան որպէսզի բարձրացնեն զայն։

Հաւանական է որ պայքարը բաւական դժուար ըլլայ երկու մարդոց միջեւ։ Նիքսըն կ'ըսէ թէ չտեսնուած մրցակցութիւն մըն է որ կը սկսի։ Համեստ եւ պարզ, իր նշանակումին առթիւ պատմած է իր անցեալը իբրեւ նպարավաճառի ծառայող։

Երեք ամիսներու ընթացքին երկու մարդիկը պիտի փորձեն համոզել ժողովուրդը, ամէն մէկը իր հաշւոյն թէ Ամերիկան եւ ազատ աշխարհը փրկողը ինք պիտի ըլլայ։

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԹՈՒՐՔ – ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ սահմանագլուխին վրայ հրացանաձգութիւն տեղի ունեցած է, Յուլիս 26ին։ Թուրքիոյ պատերազմական նախարարութիւնը զեկոյց մը հրապարակած է բացատրելու համար պատճառները։ Ըստ այդ զեկոյցին Թուրք պահակ մը կրակ բացած է շարժող շուք մը տեսնելով։ Հազիւ կրակած՝ խորհրդային սահմանէն ալ սկսած են կրակել։ «Ցայտնի դարձաւ որ թիւրիմացութիւն մը կար» կ'ըսէ զեկոյցը։ «Հրացանաձգութեան ընթացքին կողմերէն ոչ մէկը բռնաբարել փորձած է սահմանները»։

«ԹՈՒՐՔԵՐԸ եւ Չըրչիլ որոշած էին Պաքուն ռմբակոծել»։ Այս ամբաստանութիւնը կ'ընէ խորհրդային նոր գիրք մը՝ «1940 – 45ի հայրենական մեծ պատերազմը» անունով որ լոյս տեսաւ Մոսկուայի մէջ, այս օրերուն։ Գիրքին հեղինակները կը թուեն մանրամասնութիւններ։ Անգլիացիք Թուրքերուն 43.500.000 միլիոն ոսկեյին տուած են որպէսզի Թուրքիա Գերմանիոյ դէմ պատերազմի մտնէ։ Չըրչիլ եւ Ինէօնիւ հեռագիրներ փոխանակած են 1941 Յունուարին — այդ օրերուն Խ. Միութիւնը դաշնակցած էր Նացիներուն հետ — կը ծրագրէին անգլիական օդանաւեր պահել Թուրքիոյ մէջ, որոնք պիտի ռմբակոծէին, Պաքուի նաւթահորերը, այս ձեւով սով պիտի ստեղծէին Ռուսիոյ մէջ։

«Ազատ աշխարհ»ը խոկալէս իր դերին մէջ է։

Ե՞րբ պիտի քանդուին շղթաները «գերի ազգեր»ուն։

ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

ԹՐՔԱՊԱՏՈՒՄ

ՏՈՒՐՔԵՒ ՁԵՐԾ ԴԱՍԱՆԱՐԳ ՊԻՏԻ ՉՄՆԱՅ

ՁԻՐԱՐ ԿԸ ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԷ

Կիւրսէլ, Լօզանի «յաղթանակին» տարեդարձին առթիւ շնորհաւորական հեռագիր մը ղրկած է Իսմէթ Ինէօնիւի, որուն մէջ կ'ըսէ.— «Ինծի համար հաճելի պարտականութիւն մըն է յարգանքով ու հիացումով յիշել ձեզ Լօզանի օրուան առթիւ։

«Լօզանը միշտ իբրեւ կոթող պիտի ապրի այն ծառայութիւններուն մէջ զորս մատուցած էք երկրին»։

Ինէօնիւ կը պատասխանէ.— «Շնորհապարտութիւնս կը յայտնեմ այն վեհանձն ներբողներուն համար զորս բարեհաճած էիք շռայլել Լօզանի օրուան առթիւ։ Ձեր բարձր ու ազնուական պաշտօնին մէջ տեւական յաջողութեան մաղթանքներով խորին յարգանքներս կը մատուցանեմ»։

ՍԵՊՏ. 6 – 7Ի ԴԷՊՔԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

Բարձրագոյն Հարցաքննիչ Մարմնին յանձնախումբը որ Եօլմապահչէի մէջ կը շարունակէ աշխատիլ իբրեւ վկայ կանչած է Փրոֆ. Կէօփրիւլիւ որ Պոլսոյ նախկին կուսակալն է։ Կէօփրիւլիւ որ վերջերս Թուրքիոյ դեսպանն էր Զուիցերիոյ մէջ հինգ ժամ բացատրութիւն տուաւ, բայց ոչ մէկ յայտարարութիւն ըրաւ մամուլին։

× Ինչպէս ծանօթ է Մոսկուայի դեսպան նշանակուած էր ծովակալ Ֆահրի Քօրութիւրք որ առջի օր մեկնեցաւ իր պաշտօնավայրը։ Այս մեկնումին առթիւ դեսպանը յայտարարած է.— «Գոհունակութեամբ կ'երթամ այս պաշտօնին, վասնզի Մոսկուա 19րդ դարու սկիզբէն ի վեր երբեք այսքան մեծ պատասխանատուութիւն չէ ստանձնած մարդկութեան խաղաղութեան համար։ Ազգ. յեղաշրջական շարժումին սկիզբը եւ յետոյ մեծայարգ ղեկավարը ու արտաքին նախարարը պարզեցին Թուրքիոյ արտաքին քաղաքականութիւնը։ Այս բացատրութեամբ յայտարարուեցաւ որ հաւատարիմ պիտի մնանք ՄԱԿի եւ մեր բոլոր յանձնառութեանց։ Մեր արտաքին քաղաքականութիւնն է բոլոր դրացի պետութեանց հետ բարեկամութիւն հաստատել։ Անոնց կարգին մեր մեծ դրացին՝ Խորհրդային Ռուսիոյ հետ ալ բարեկամական յարաբերութիւններ հաստատել»։

× Սահմանադրութեան յանձնախումբը կարգ մը կարեւոր որոշումներ տուաւ առջի օր։

1.— Բոլոր հայրենակիցներուն վճարելու կարողութեան համաձայն տուրքի դրութիւն հաստատել, երկրագործներն ալ տուրքի ենթարկել, վճարելու կարողութիւն չունեցող անձուկ եկամուտի աէրերը դերծ պահել տուրքէ։

2.— Ներմուծել յօդուած մը որ վճռաբար արգելք կը հանդիսանայ արժէքազրկումի տնտես. քաղաքականութեան մը որդեգրումին։ Նկատի առնուած է որ արժէքազրկումի քաղաքականութիւնը տնտեսական եւ բարոյական տագնապներու ծնունդ կուտայ։

3.— Նախօրօք պատրաստել կառավարութեան տնտես. քաղաքականութիւնը եւ ժողովին բովէն անցնել։

×

1.— Մամուլի յանցանքներուն դատավարութեան համար երդուեալ դրութիւն։

2.— Մամուլի օրէնքները սահմանադրութեան սկզբունքներուն հաշտ կերպով դատել։

3.— Գրաքննութեան խնդրոյ առարկայ պիտի չըլլայ։

4.— Փաստելու իրաւունքը պիտի տրուի անպայման։

5.— Մամուլի հաստատութիւնները բռնագրաւել հնարաւոր պիտի չըլլայ։

6.— Ամէն հայրենակից իրաւունք պիտի ունենայ մամուլի ճամբով իր գաղափարը պարզել հանրային կարծիքին։

7.— Մամուլի լուր առնելու եւ տարածելու իրաւունքին վրայ ոչ մէկ սեղմում կարելի պիտի ըլլայ հաստատել։

8.— Առիթ պիտի չտրուի որ չարաչար գործածուի պատասխանելու իրաւունքը։

9.— Մամուլը պետական միջոցներէն համահաւասար կերպով պիտի օգտուի։

×

1.— Առանց դատական որոշումի ոչ ոք կարելի է ձերբակալել։ Ձերբակալուած անձ մը նոյն օրը դատարանին առջեւ կը հանուի։ Անիրաւ եւ ապօրինի ձերբակալութեան պարագային ձերբակալուողին հատուցում պիտի ըլլայ։

2.— Հայրենակիցներուն միջեւ կրօնական, լեզուական եւ ցեղային ոչ մէկ խտրութիւն պիտի դրուի։

3.— Անհատին, քաղաքական եւ ընկերային իրաւունքները ու ազատութիւնները ամէնէն արդիական սահմանադրութեանց նման երաշխաւորութեան տակ պիտի առնուին։

× Առողջապահական նախարարութիւնը տեղեկագիր մը կը պատրաստէ որ կը ձգտի ազգայնացնել բժշկութիւնը եւ հիւանդանոցները։

× Կիւրսէլ Օգոստոսին նոր շրջապտոյտ մը պիտի ընէ։ Ներկայ պիտի ըլլայ Իզմիրի տօնավաճառին։ Պիտի այցելէ նաեւ Տիարպէքիր, Մարաշ, Մալաթիա, Մերսին, Ադանա, Պալըքէսիր, Անթալիա եւայլն։

× «27 Մայիս» (յեղափոխութեան թուականը) գլանիկներ հրապարակ պիտի հանուին եւ ծախուին ութսուն ղրուշի։

× Կիւրսէլ առջի օր ընդունած է արաբական պետութեանց ներկայացուցիչները։ Անոնց կարգին կը յիշուին Իրաքի, Արաբ Միացեալ Հանրապետութեան, Լիբանանի, Լիբիոյ եւ Թունուզի դեսպանները։ Լաւատեղեակ աղբիւրներու համաձայն, Ալեքսանտրէթի հարց չէ եղած, բայց կը յիշատակուի որ արաբական պատուիրակները գոհունակութիւն յայտնած են Թուրքիոյ ընտրած քաղաքականութեան մասին, Ափրիկեան հողամասի անկախութեան ձգտումին առթիւ, մանաւանդ Կիւրսէլի այն բաղձանքին համար որն է՝ հաշտութեան բանակցութիւն Ֆրանսայի եւ Ալժերիոյ միջեւ։ Մասնանշուած չէ որ «Ալժ. Առժամեայ Կառավարութեան» անդամներ ներկայ եղած ըլլան այս հանդիպումին։ Ալժ. Ազատ Ճակատը երկու մնայուն ներկայացուցիչ ունի Թուրքիոյ մէջ իբրեւ կցորդ Լիբիոյ դեսպանատան։

ԼՈՒՄՈՒՄՊԱ Կ'ԸՍԷ.—

«ՊԻՏԻ ՋԱՐԴԵՆՔ ՊԵԼԺԵՐԸ, ԵԹԷ ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ԿԱՄ ԱՅԼ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐ ՉԳԱՆ ՔՈՆԿՕ»

Մինչ Համըրշըլտ ազատագրողի մը նման կը դիմաւորուէր Լէոփոլտվիլի մէջ, անդին Քոնկոյի վարչապետը նոր սպառնալիքներ կ'ընէր Պելժերու հասցէին։

Մամուլի ասուլիսի մը ընթացքին, Լումումպա յայտարարեց.— «Անմիջապէս քանի մը հազար ամերիկացի կամ այլ զինուորներ կ'ուզեմ, եթէ ոչ Քոնկոյի ժողովուրդը որուն համբերութիւնը հատած է ցաւալի ջարդերու պիտի ձեռնարկէ»։

Քիչ ետք, աւելի ջղագրգիռ ըսած է.— «Քոնկոյի ներկայ կացութիւնը երրորդ աշխարհամարտով մը կրնայ լուծուիլ»։

Կրկին խօսած է «Ափրիկեան Միացեալ Նահանգներու մասին»։

Առաջին պաշտօնական տեղեկութեանց համաձայն, 291 կիներ բռնաբարուած են, տասը վիրաւորուած, երկու այրած, եւ 230 զանազան չարչարանքներու են թարկուած։

"ԱՓՐԻԿԷՆ ԱՓՐԻԿԵՑԻՆԵՐՈՒՆ"

Պելժիա անկախութիւն տալու երբեմնի գաղթավայր Քոնկոյի՝ ժողովուրդներու ինքնորոշման սկզբունքին համաձայն, Աֆրօ – Ասիական մէջ ափրիկեան անկախ պետութեանց համագումարին պահանջ – ներուն գոհացում տալու համար: Երկի – րը, բաժնուած 12 նահանգներու, ընդար– ձակ եւ անտառոտ, բնակուած՝ ցեղախ – ումբերէ, իրարու հակառակորդ, կիսա– վայրենի եւ մարդակեր իսկ, ինկաւ անիշ– խանութեան մէջ: Ժողովուրդը պատ – րաստ չէր ուրեմն ինքնավարութեան, չունի վարիչ դասակարգ մը, չունի վար– չական շրջանակներ:

Տիրող պետութեան միջամտութիւնը՝ անդորրութիւն հաստատելու համար, ըմ– բոստութեան մղեց սեւամորթը, արդէն ատելութեամբ լեցուած ճերմակին հան – դէպ: Մեծերը հրապարակ իջան իրար ոտնահարելու համար եւ Միացեալ Ազ – գերու կազմակերպութիւնը ստիպուեցաւ զօրք ղրկել, կանխելու համար ամէն բարդութիւն: Ընդհանուր Քարտուղարը գործի անցաւ դէպքերու երեւան գալէն վերջ, փոխանակ կանխելու զանոնք: Ան– դորրութիւնը կրնայ հաստատուիլ, բայց դժուար պիտի ըլլայ նահանգներու վար – չութեանց միութեամբ կեդրոնական իշ – խանութիւն մը հաստատել ցեղախումբե – րու միութեամբ: Նահանգը, որ ամէնէն հարուստ է պղինձի հանքերով եւ կարե– ւոր հասոյթը պետութեան, Քաթանկան, մայրաքաղաքէն շատ հեռու է, արտա – կեդրոն շրջանակի մը մէջ, անգլիական կալուածներու սահմանին մօտ: Քաթան – կա կը փափաքի անկախ պետութիւն մը դառնալ: Նորակազմ պետութիւններ եւ Եթովպիա յայտարարեցին, թէ պիտի չճանչնան անկախ պետութիւնը, ուստի Քոնկօն միացեալ պետութիւն մը կազմե– լու է:

Պերլինի վեհաժողովէն ետք եւրոպա – կան պետութիւններ գաղթային քաղաքա– կանութեան տենդէ բռնուեցան: Պիսմարք Ֆրանսան եւ Անգլիան կը մղէր գաղութ – ներու տիրանալու, քաղաքակրթութիւն տարածելու նպատակով: Գերման մեծ դիւանագէտը ներքնապէս կը փափաքէր, որ մեծ պետութիւնները հեռաւոր երկիր– ներու մէջ գրաղին, գաղթային քաղաքա– կանութեամբ հակամարտութեան մտնեն իրարու հետ եւ հանգիստ թողուն գերման ժողովուրդը: Ֆրանսայի թելադրեց Թու– նուզը գրաւել Կիպրոսի փոխարէն, Իտա – լիոյ փափաքս Ափրիկեան Տրիպոլիսը, Անգլիոյ համաձայն գտնուեցաւ Եգիպտո– սը ձերբազատելու Օսմանեան թեւարկու– թենէն:

Միսիոնարներ, կրօնական քարոզչու – թեան նպատակով, առեւտրական ընկե – րութիւններ՝ վաճառականութեան հա – մար, երկրախոյզներ՝ գետերու ընթաց – քը, ցեղերու բարքերը ուսումնասիրելու համար շրջեցան Ափրիկէն, ուր սեւա – մորթներ գտան եւ 1850էն ի վեր երկրին տուին «Սեւ Ցամաքամաս» անունը:

Լիվինկսթըն հետազօտեց Զամպեզի ա– ւազանը, Սթենլի լուծեց Քոնկոյի խորհր– դաւորութեան խնդիրը: Ճամբորդներ նկարագրեցին ցեղախումբերու բարքերը, ներքին գիտութիւնը, ցոյց տուին լայնա– ծաւալ երկրին տնտեսական կարելիու – թիւնները: Ափրիկէն կը նկատուէր խոս– տացուած երկիրը շատերուն համար «երկրորդ Հնդկաստան» մը:»

Պելժիոյ Լէոփոլտ թագաւորը 1865ին գահ բարձրանալու հետազօտողներ ղրկեց հասարակածային երկիրը: 1876ին կազ– մուեցաւ Յանձնախումբ մը՝ «Ափրիկէն բանալու համար քաղաքակրթութեան առջեւ»: Մեծերը հակառակեցան, իւ – րաքանչիւրը իր բաժինը կը պահանջէր: 1883ին կազմուեցաւ Քոնկոյի Միջազգա – յին Ընկերակցութիւնը: Անգլիոյ թելա – դրութեամբ Փորթուկալ կը պահանջէ Քոնկօ գետին ձախ ափերը: Ֆրանսա անտարբեր չի մնար: Անգլօփորթուկալ– եան համաձայնութիւն մը կը կնքուի Պել– ժիոյ դէմ: Լէոփոլտ կը ստիպուի պետու– թեանց հաղորդելու թէ Քոնկօն անկախ տէրութիւն մըն է: Միաց. Նահանգները փութացին ճանչնալու երկրին անկախու– թեան դրօշը (10 Ապրիլ 1884): Ամերիկա– յի հետեւեցաւ Գերմանիա, առաջարկելով «բաց դուռ»ի քաղաքականութիւնը: Պիսմարք Պերլին հրաւիրեց մրցակիցնե – րը, ֆրանքեւգերման բարեկամութիւն մը հաստատուեցաւ անգլեւփորթուկալեան համաձայնութեան դէմ (15 Նոյեմբեր 1884): Ֆրանսայի գաղթային նախարար Ժիւլ Ֆէրի մերժեց հականգլիական քա – ղաքականութեան հետեւիլ եւ վերջապէս համաձայնութիւն մը կնքուեցաւ 26 Փե – տրուար 1865ին: Երկիրը բաց պիտի ըլ – լար բոլոր պետութեանց առեւտուրին առջեւ: Անգլիական ծրագիրն էր Թան – կանիքա լիճէն գիծ մը երկարել մինչեւ Հնդկաց Ովկիան, Լէոփոլտ կը հակառա – կէր: Կը հաստատուի Պելժիոյ վեհապե – տութիւնը Ֆրանսայի ձգելով մաս մը, Անգլիան գոհացնելով, գերման առեւտր – րական իրաւունքները յարգելով:

Իրականութեան մէջ Պելժիա օգտուե – ցաւ Գերմանիոյ օժանդակութենէն եւ անգլեւֆրանսական գաղթային հակա – մարտութենէն: Գերմանիոյ դիրքը 1883ին ուժեղ էր երեք կայսրերու համաձայնու – թեամբ, Եռբեակ Զինակցութեամբ: Անգ– լիա Գերմանիոյ բարեացակամութեան պէտք ունէր Եգիպտոսի հարցին կարգա – դրութեան համար: Պիսմարք կը հեռա – գրէր Լոնտոնի իր դեսպանին. «Անգլիա երկու հակառակորդ ունի Արեւմուտքի եւ Արեւելքի մէջ՝ Ֆրանսա եւ Ռուսիա, եր– կուքն ալ չեն կրնար շարժիլ Անգլիոյ դէմ, առանց Գերմանիոյ չէզոքութեան»:

Ափրիկէի արեւելեան մասին մէջ անգ – լեւֆրանսական հակամարտութիւն Պապ – էլ – Մանտեպ նեղուցին մօտ: Ֆրանսա – կան նաւերը Հնդկաց Ովկիան մտնելով պէտք ունին ածուխի կայանի մը: Անգ – լիա տէրն է Ադենի, չնեմարանը անգ – լիական շոգենաւերու պարենաւորման: 1884ին Ադենի կառավարիչը կը մերժէ ա– ծուխ հայթայթել ֆրանսական շոգենաւե– րու: Ֆրանսա կը հաստատուի Կարմիր Ծովու մէկ անկիւնը Օպոքի մէջ, մթերա– նոցի վերածելու համար: Ֆրանսական կառավարիչ Լակարտ կը յաջողի ֆրան – սական պաշտպանութիւնը հաստատել Թաճուրայի վրայ եւ 1887ին ստանալ Ճի– պութի նաւահանգիստը, կայան Հնդկաց Ովկիանին վրայ եւ գլխաւոր մուտք Ե – թովպիոյ:

Պելժիա հանդարտօրէն կը շարունակէ քաղաքներ շինել, մայրաքաղաքին անուն կը տրուի թագաւորին անունը, գաղթա – վայր մը ունենալու բուռն բաղձանքին գոհացում տալով, փոքրիկ երկիրը մեծ պետութեան մը չափ ընդարձակ, հա – րուստ գաղթավայր մը կ'ունենայ: Բնիկ– ները չեն կրնար սերունդներու կրթու – թեամբ ալ իւրացնել արեւմտեան քաղա – քակրթութեան տարրերը:

Այժմ վերջ կը գտնէ երեք քառորդ դա– րու տիրապետութիւն մը, կը քանդուի մէկ օրուան մէջ քաղաքակրթող աշխա – տանք մը, նախամարդը կը յայտնուի ե – րեք սերունդ յետոյ: Ընդունայն աշխա– տեցան աշխարհակալներ, ընդունայն վատնեցին գնահատելի ճիգեր, հասարա – կածային կլիմայի տակ այրեցան պար – տաճանաչ գինուորներ, ընչաքաղց առեւ – տրականներ: Այժմ սեւ ցամաքամասը քաղաքական կեանքի կը հասնի, երբեմնի աշխարհակալներու դէմ կը ցցուի թեւ ու թիկունք ստանալով համայնավար պե – տութիւններէն, սպիտակ ցեղը կը մնայ դեղին եւ սեւ ցեղերու սպառնալիքին տակ, կարմրած, սպիտակութենէ դուրս եկած պետութեան մը օժանդակութեամբ:

Ֆրանսական հասարակապետութեան նորակազմ անկախ պետութիւններ յայտ– նեցին թէ աւելի կապուած են իրենց դը– րացիներուն քան Փարիզի, ուստի պիտի ճանչնան Ալժերիոյ առժամեայ, ինքնա – կոչ կառավարութիւնը, ինչպէս որ ճանչ– ցուած են համայնավար Կինէէն եւ Ղա – նայէն: «Ափրիկէն Ափրիկեցիներուն»:

ԽՈՐԷՆ ԳԱԲԻԿԵԱՆ

ՍՕՖԻԱՅԻ ՀԱՅԵՐԸ

(Գ. եւ վերջին մաս)

1894 թուականին Կ. Պոլսոյ Պանք Օթ– մանի դէպքէն ետքը, Պուլկարիա եկող Հայերէն ոմանք կը հաստատուին Սօ– ֆիա: Այս թուականին է, որ Պոլսոյ Հա– յոց Պատրիարքարանը կը հետաքրքրուի Սօֆիայի Հայոց վիճակով եւ հոգեւոր հովուութեան համար կ'ուղարկէ Տէր–Ա– րիստակէս Ֆէշեան քահանան: Այս վեր– ջինը թափուր մնացած եկեղեցին կարգի կանոնի դնելէ ետք, քաջալեր կը հանդի – սանայ դպրոց մը բանալու գործին եւ դեսպանատուր եկեղեցիին կից, հին տախ– տակաշէն սենեակի մը մէջ, ինք կ'ըլլայ Սօֆիայի Հայոց դպրոցին առաջին ուսու– ցիչը:

Պալքանեան պատերազմէն եւ առաջին համաշխարհային պատերազմէն ետք հայ գաղթականութեան հոսանքը կ'ու– ժեղնայ դէպի Պուլկարիա: 1920 – 1922ի Թուրք – յոյն պատերազմի ժամանակ նոր գաղթականութիւն մը կուգայ հաստատ– ուելու Պուլկարիա (*): Մարմարա ծովու ափական եզերքէն, Պրուսայի նահանգէն եւ Պանտրմայէն կուգան թիւով շուրջ 16.000 – 18.000 Հայեր:

Միայն Սօֆիայի հայ համայնքի թիւը 1927 – 1928ին կը հասնի շուրջ 32.000 հոգիի: Այս թուականէն սկսեալ հայ հա– մայնքի աճումը ցոյց կուտայ հետեւեալ պատկերը:

1928ին	23 պսակ,	49 ծնունդ,	40 մահ,
1929ին	26 պսակ,	42 ծնունդ,	34 մահ,
1930ին	5 պսակ,	7 ծնունդ,	8 մահ,
1931ին	22 պսակ,	37 ծնունդ,	30 մահ,
1932ին	30 պսակ,	32 ծնունդ,	36 մահ,
1933ին	33 պսակ,	45 ծնունդ,	42 մահ:

Հետեւաբար կարելի է ըսել թէ եկեղե– ցական տոմարներու մէջ ցոյց տրուած ամման թիւը այդ տարիներուն քիչ մը ա– ւելի բարձր եղած է: Իսկ պսակներուն թիւին մէջ արձանագրուած չեն այն ա– մուսնութիւնները, որոնք կատարուած են Պուլկարներու հետ (խառն ամուսնու– թիւն) եւ պսակը եղած է Պուլկարական Եկեղեցւոյ մէջ:

Պուլկարահայոց առաջին թեմակալ ա– ռաջնորդը կ'ըլլայ Բիւթանիոյ թեմի նախ– կին առաջնորդ Ստեփանոս Արքեպիսկո– պոս Յովակիմեանը, որ մինչեւ իր մահը 1934 թուականը այդ պաշտօնը կը վարէ: Իր կեանքի վերջին տարիներուն խնամ...

(*) Միայն Ռոտոսթոյի վիլայէթից Պուլ– կարիա անցնող հայ գաղթականների թի– ւը (իգմիթէն եւ Ատափազարէն) եղած է 3434 հոգի կամ 931 ընտանիք: Իսկ Պուլ– կարիա ապաստանած Ռոտոսթոցիների թիւը եղած է 596 ընտանիք կամ 2079 հոգի:

ՍՏԱՑԱՆՔ

ԵՐԶԱՆԻԿ Տարեգիրք, 1960, կազմեց Բագարատ Թեւեան, Պոլիս:

ԽԻՆԴ ՈՒ ԺՊԻՏ հատընտիր էջեր, եր– գիծանքի եւ ծիծաղի հայ եւ օտար վար– պետներէն, կազմեց Կարօ Գէորգեան, Պէյրութ, 1960: Գին՝ 14 Ն. Ֆ.:

ՈՐՍՈՐԴԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐ

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՋՂՋՈՒՄԻ ԵՐԵԿՈՅ

Հրացանը ձեռքիս խլեց, վազեց ան – ցաւ ժայռի յետեւն ու կրակեց փախչող կենդանիների յետեւից: Ապա ետ եկաւ ու ձայն տուեց.

— Գնա ձորում մի թաքս կայ ընկած, չալակիր տար գիւղ:

... Ահագին քարայծի ծանրութեան տակ կքուած, սայթաքելով, վեր ընկնե– լով ու վեր կենալով, դժուարին լանջե – րով գնում էի դէպի գիւղ ու հասկանում էի, որ քեռի Վաչագը այդ պատիժն է նը– շանակել ինձ: Գնում էի քրտնած, հեւա– լով, սրունքներս դողդողում էին, մէջքս ջարդւում էր, բայց չէի զղջում, որ չեմ կրակել այն գեղեցիկ արարածների վրայ:

Նկարիչը վերջացրեց իր պատմութիւնը եւ ջերմ հայեացքով նայեց իր նկարած քարայծերին:

Եւ ես զգացի, որ իմ առաջ կանգնած է ոչ սոսկ նկարիչ, այլ մի իսկական բա – նաստեղծ, որ իր քնքուշ հոգու խորքում գուրգուրում է հայրենի բնութիւնն ու նրա զուարթ բնակիչներին:

Իր այդ գործով բանաստեղծ – նկարիչը կարծես մրմնջում է կսկիծով. «ինչ դա – ժան ձեռք պիտի լինի, որ բարձրանայ այս անմեղ արարածների վրայ ...»:

Իսկ ես մտածում էի, որ եթէ որսկան Վաչագը մի հրաշքով գլուխը վեր քաշէր ու տեսնէր իր սիրած Խուստուփը վերա – կենդանացած այս կտաւի վրայ, կը զղ– ջար իր տուած պատժի համար: Եւ այժմ միայն կը հասկանար, թէ ինչու իր քրոջ որդին այն օրը դարաւանդի ծայրին թաք– նուած՝ մոռացել էր հրացանը, պատ – ուէրները, աշխարհը ...

ԲԱՐԻ ԱԽՈՐԺԱԿ ...

Ընկերներիցս ոչ մէկը չհասկացաւ, թէ ինչու տագնապը պատեց ինձ, երբ ան – ցանք Հրազդանի կամուրջը՝ Մասիս կա – յարանից ներքեւ: Բանն այն էր, որ մօ– տենում էինք մի փոքր ճահճի, ուր օրեր առաջ մի զոյգ բադ էի տեսել՝ կանաչ թաւիշ վզով աքլորը իր դամայի հետ միասին: Ճահճի կենտրոնում չէկ վրանի չափ մի խումբ եղէգներ կային, հաւանա– բար նրանց մէջ էլ պիտի բոյն հիւսած լինէին:

Նոր կանաչող դաշտի մէջ արդէն չէկին է տալիս Ուլուխանլուի անծայրածիր չամբուտի այդ մնացորդը: Քանի մօտե – նում էինք այդ եղեգնուտին, այնքան ա – ւելանում էր անհանգստութիւնս, որով– հետեւ ... հրացանս լիքն էր: Տատանւում եմ՝ դատարկե՞մ, թէ ոչ ... «Ջէ, թող լի– քը մնայ: Արգիլուա՞ծ է՝ չեմ կրակի, պրծաւ գնաց», — խօսում է իմ մէջ պար– տաճանաչ քաղաքացին: «Ջես դիմանայ թեւերի թպրտոցին, կը կրակես», — չա– րախնդօրէն առարկում է որսորդն իմ մէջ եւ արիւնս սառչում է երակներումս. Ի– կալպէս, կենդանական աշխարհը պաշտ– պանելու մասին այնքան ելոյթներ ունե– նալուց յետոյ յանկարծ չկրակե՞նք բոյն շինող այդ թռչունների վրայ ու միան – գամից վարկաբեկուենք ...

Այդ մտքից խկոյն զգաստացայ, փամ– փուշտները հապճէպ հանեցի հրացանից եւ միանգամից հանդարտուեցի, քանի որ դադարեց պայքարն իմ ներսում:

Բայց երբ հասանք ճահճին եւ թեւերի ահագին աղմուկով բադերն օդ բարձրա – ցան, ինչ որ հզօր բնազդ դուրս նետեց ինձ մեքենայից եւ տենդոտ շարժումնե – րով նորից լցրի հրացանս: Սակայն դա ես չէի, այլ այն ադահ որսորդը, որ ամբողջ ճանապարհին դայթակղեցնում էր ինձ: Ուշացայ ... Ուշացայ որսորդն ու հիմա ափսոսանքով նայում է երկնքում հեռա – ցող զոյգին: «Ողջիս տակից թռան ... ախր այդպէս յաջող քիչ է պատահում», — քրթմնջում է նա գլուխն օրօրելով: Իսկ ես գոհ սրտով ծիծաղում էի նրա անյաջողութեան վրայ ու հեգնում «Բարի ախորժակ ... կերա՞ր ...»:

ԱՆՊԱՏԱՍԽԱՆ

Փրակայից հարաւ, անտառի կանաչ բացատում մի քանի մանր շէնքեր կան եւ փոքր ու մեծ ցանկապատեր. Գիտաու– սումնական ակադեմիայի փորձակայանն – երից մէկն է, կենդանաբան Եու. Սեկերայ իր ընկերների հետ այդտեղ հետաքրքրա– կան փորձեր է կատարում վայրի կենդա– նիների վրայ եւ արդիւնքները յանձնում որսորդական միութիւններին՝ կեանքում սուր գործադրելու: Ես շատ հարցեր այսպիսի դրցեա Սեկերային, նոյնիսկ փասփան... մոլորեցնող հարցեր. «ինչո՞ւ աքլորը չի մասնակցում իր ձագերի դաստիարակութեան գործին, իսկ չէ՞ի արու մասնակցում է մարիին հաւասար»: Պատասխանեց բոլոր հարցերիս, նոյնիսկ ծիծաղելով կերպով ասաց, թէ որ շրջանում, որ հանդում ինչքան կենդանի կայ:

— Իսկ եթէ կ'ուզէք իմանալ Հանրա– պետութիւնում ինչ կայ, դա ես դժուար չէ ասել. Չեխոսլովաքիայի հանդերում կայ, օրինակ, երկու եւ կէս միլիոն կա– քաւ եւ եօթը հարիւր հազար փասիան... Թուերի

Ես դեռ ուշքի չէի եկել այդ անսպա– սելի գործած ազդեցութիւնից, երբ նա անպատասխանելի կերպով հարցրեց.

— Իսկ ձեզ մօտ իւրաքանչիւր հեկտա– րին քանի՞ թեւ կաքաւ է ընկնում:

ՎԱԽՏԱՆԳ ԱՆԱՆԵԱՆ

(5 Շար.)

ԿԵՆՍԱԳԻ
ՀԻՆ ՀՈՒՆԿԱՐԻ ԴԱՀԻՃԱՊԱՆ ՀԱՐՍԻ ՀՈՒՇԵՐԻՑ

Տպավոր մեծ էր, որ գրողը ես տես – ել նրա ընթերցողների հետ, որոնց մեջ էի նաև ես, ոչ միայն իր ստեղծագործությունների միջոցով, այլև անձնապես ծանոթ լինելով նրան։ Ես ուզում եմ հիշել Հինկարի դահիճապանի հարսի հուշերի հեղինակին, որովհետև նրա հետ ինձ կապում էին ոչ միայն գրական, այլև ընկերական հարաբերություններ։ Ես ուզում եմ հիշել նրան, որովհետև նրա մահվան լուրը ինձ համար անսպասելի եղավ։ Ես չգիտեի, որ նա հիվանդ է, և ինձ թվում էր, որ նա դեռ երկար տարիներ կապրի և կշարունակի ստեղծագործել

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ

Ընկեր Կարապետ Բաղդասեանէ իր կնոջ մահուան առթիւ յիսուն Ն. Ֆ., Տէր եւ Տիկին Յովհ. Զըրըլճեանէ (իրենց մօր՝ Տիկին Բաղդասեանի մահուան առթիւ) 50 Ն. Ֆ.:

×

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԷՀԼԻՐԵԱՆ ՍՐԱՀԻՆ

Տիկին Հայկանոյշ Երամեան իր ողբացեալ ամուսնոյն Մ. Երամեանի մահուան տարելիցին առթիւ 10 Ն. Ֆ. կը նուիրէ Ս. Թէհլիրեան սրահին: (Ստանալ «Յառաջ»էն):

ՃՇԴՈՒՄ.— Հ. Յ. Դ. Ռոստոմ խումբի 50 Ն. Ֆ.ի նուիրատուութիւնը եղած է Տիկին Բաղդասեանի մահուան առթիւ:

ՆՈՒԷՐՆԵՐ

Կապ. Խաչի Կեդր. վարչութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է, Տիկին Աստղիկ Աղնալըրեանէ տասը քիլօ պօնպօն, կայանի պզտիկներուն համար:

Շնորհակալութեամբ ստացած է նաեւ բժիշկներ Գրիգորեանէ եւ Արզարեանէ կարեւոր դեղերու ծրարներ՝ կայանի համար:

ՇՔԵՂ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպութեամբ Հ. Յ. Դ. Ակնունի ենթակոմիտէի եւ Նոր Սերունդի Սիամանթօ խումբի, հովանաւորութեամբ Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի շրջ. կոմիտէի:

Ներկայ կ՛ըլլան՝

MLLE. IRMA RAPUZZI
M. JEAN MASSE
M. DANIEL MATALON

Այս Կիրակի, ամբողջ օրը, Կուան – Փէն (Սէն Լու) Պ. Հ. Զուքուրեանի ագարակը:

Կը նախագահէ Ընկ. Կ. ՅՈՎՍԷՓԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին իրենց սիրայօժար մասնակցութիւնը կը բերեն Հայ Արիներն ու Արենոյշները, ղեկավարութեամբ Տիկին Մ. Շահմիրեանի:

Մուտքը ազատ է:

ՊԱՏԱՐԱԳ

Այս Կիրակի առաւօտ, Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ պիտի պատարագէ եւ քարոզէ Գերպ. վրդ. Նազգաշեան:

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ԿԱՅԱՆ

Բ. խումբը կը մեկնի Օգոստոս չորսին, արձանագրուած պզտիկներու ծնողքներէն անոնք որ դեռ չեն լրացուցած վերջնական պայմանները, պէտք է շուտով ներկայանան 5 Րիւ Մէյրան, հեռ. Թրիւտէն 27 – 35:

×

Բ. խումբի մեկնումի հաւաքատեղի Կառ տը Լիոն, 4 Օգոստոս ժամը 22ին, դուրսի «Թուռ տը լ՛Օռլօժ»ին տակը:

Ա. խումբի վերադարձ հինգ Օգոստոս, առաւօտեան ժամը վեցուկէսին Կառ տը Լիոն:

×

Լիոնի Բ. խումբը կը մեկնի Օգոստոս հինգին, պզտիկներու հաւաքավայր Բեռաշի կայարանը, մուտքի ժամացոյցին տակը ժամը 16ին, ըլլալ ճշդապահ:

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱՒ

ԿԱՐՕ ԳԷՈՐԳԵԱՆԻ ՊԱՏՐԱՍՏԱԾ

եւ կուշտուկուռ խնդացնող

"ԽԻՆԴ ՈՒ ԺՊԻՏ"

Երգիծական հատորը, 518 ընդարձակ էջերով եւ հարիւրաւոր սրամիտ պատմուածքներով, մանրավէպերով և ծաղրանկարներով, որոնց վեց հատը գունաւոր, ծանօթ ծաղրանկարիչ Տիրան Աճէմեանի գործերէն:

Գինը՝ 14 Ն. Ֆ. թղթակազմը եւ 16·50 Ն. Ֆ. լաթակազմը:

Ստանալ Հ. Սամուէլ, Մ. Պարսամեան եւ Հ. Բալուեան գրատուներէն:

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ՄԵԿՆՈՂ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր ընթերցողներուն արձակուրդի ամիսները, արձակուրդի շրջան է նաեւ թերթին առաքումով զբաղող մեր պաշտօնեաներուն համար՝ որոնց կարգաւ բացակայութիւնը զգալի կերպով կը դժուարացնէ մնացողներուն առօրեայ աշխատանքը:

Կը խնդրենք մեր ազնիւ բաժանորդներէն որ, արձակուրդի առժամեայ հասցէի փոփոխութեան համար, նախընտրաբար հանին դիմել որեւէ թղթատարական գրասենեակ:

Ընթացիկ պարզ եւ ձրի գործողութիւն մըն է, որուն գործադրութեան համար պէտք է լեցնել տեղւոյն վրայ տրամադրելի՝ հետեւեալ խորագիրով դեղին թուղթը.—

Formulaire No 755-A — ORDRE DE RÉEXPÉDITION (Changement d'adresse temporaire)

Կանխաւ շնորհակալութիւն մեր բաժանորդներուն որ պիտի ուզեն այդ ձեւով դիւրացնել մեր գործը:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՀԵՐՈՍՆԵՐՈՒ ՕՐԸ

ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Խանասորի տարեդարձը կը տօնուի, Հ. Յ. Դ. Եօթնեղբայրեանի Կրընոպլի ենթակոմիտէի նախաձեռնութեամբ դաշտահանդէսով մը:

31 Յուլիս, Կիրակի ամբողջ օրը Սէն Նիզիէի ճամբուն վրայի դղեակին ծառաստանին մէջ:

Կը նախագահէ ընկ. ՄԱՐՏԻԿ ՆԱԶԱՐԷԹԵԱՆ: Կը խօսի ընկ. ՆՈՒՊԱՐ ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ:

Գեղարուեստական ճոխ բաժին տեղւոյս կարող ուժերուն կողմէ:

Ճոխ պիւֆէ:

Բարձրախօսով պիտի նուագուին հայկական եղանակներ:

Անձրեւի պարագային կը յետաձգուի:

×

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Վալանսի Շրջ. կոմիտէի կողմէ: Մասնակցութեամբ Նոր Սերունդին:

Այս Կիրակի ամբողջ օրը, Պ. Թէսիէի զովասուն անտառին մէջ, Սէն Տրնի Շըմէն տը լա Ֆօրէ:

Կը խօսի՝ Ընկ. ՋԷՔԵԱՆ (Լիոնէն):

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, երգ, նուագ, հայկական եւ եւրոպական պարեր:

Ձոխ պիւֆէ, զովացուցիչ ըմպելիներ:

ՇԱՆՕԹ.— Օթօքարը կը մեկնի Սինեմա Փալասին առջեւէն, մեկնումի ժամեր, առտուն ժամը 10·30ին, կէսօրէ վերջ ժամը 3ին:

Վերադարձ՝ ժամը 8էն 9:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»ը 8 Հոկտեմբեր, Շաբաթ ժամը 21էն մինչեւ առաւօտ, Հինգերորդ թաղամասին քաղաքապետարանի շքեղ սրահներուն մէջ:

×

Աղքատախնամի տարեկան պարահանդէսը Ժորժ Ե.ի շքեղ սրահներուն մէջ, Կիրակի, Հոկտեմբեր 30ին, ժամը 17էն 24:

Կ՛ՈՒԶՈՒԻ

Դպրոցասէր Տիկնանց վարժարանի խնամակալութիւնը պէտք ունի ուսանողուհի մը, որ ստացած ըլլայ ֆրանսական երկրորդական կրթութիւն եւ կարենայ դասաւանդել վարժարանին մէջ: Բնակութիւն եւ սնունդ ապահովուած են:

Մանրամասնութեան համար դիմել տնօրէնութեան: 1, Պուլվ. տիւ Նոր, Լը Րէնսի, Հեռ. 927–01,72:

ՇԱՏ ՅԱՐՄԱՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

Միայն հայրենակիցներու համար, ընտանիքներու ներկի աշխատանքներու համար եթէ կ՛ուզէք ամէն ձեւով գոհ մնալ դիմեցէք՝

DJAMOJIAN
67, Boulevard de Vaugirard - Paris 15ᵉ

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »

Hotel Splendid - Laffrey (Isére)

Հ. Յ. Դ. ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻ ՃԱՄԲԱՐ

1000 մեթր բարձրութեան վրայ, գեղատեսիլ լիճի մը ափին, բոլոր յարմարութիւններով օժտուած մեծ պանդոկի մը մէջ: Խաղաղաւէտ եւ լողանք: Խմբական պտոյտներ, դասախօսութիւններ եւ գեղարուեստական երեկոյթներ:

ՕՐԱԿԱՆ 8·50 Ն. Ֆ.

Արձանագրութեանց համար դիմել Շաբաթ օրերը՝ 17 Րիւ Պլէօ, կէսօրէ վերջ ժամը 2 – 6:

ՆԻՍԻ խումբին համար արձանագրուիլ Թր. Շաքէ Գաբրիէլեանի մօտ, 19 Պուլվ. Մանեան, Նիս:

ԳԱՒԱՌ, Լիոն.— Պէրպէրեան Ժ. 39, Rue Dunoir LYON 3ᵉ

ՏԷՍԻՆ.— Լիւլէճեան, 16, Rue Coli

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆ.— Ժ. Փիլիկեան, 8, Rue J. Vergnette

ՎԻԷՆ.— Կարապետեան Rue Mont Arnaud

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Գըլըճեան, 18, Rue Thubaneau

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

«Հերոսներու Օր»ուան առթիւ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Լիոնի եւ Տէսինի կոմիտէներուն:

31 Յուլիս, Կիրակի ամբողջ օրը Տէսին, Կալիյեօն արձարանի ծառախիտ պարտէզին մէջ:

Գեղարուեստական բաժին, բարձրախօսին վրայ հայկական երգ ու նուագ:

Ճոխ պիւֆէ, չամփուրով խորոված, առատ ուտելիք եւ ըմպելիք, գիները դիւրամատչելի:

Կը խօսի ԸՆԿԵՐ Մ. ՄԻՐԶԷ:

Օրուան խօսնակ Ընկ. Կ. ՅՈՎԱԿԻՄԵԱՆ

Լիոնի հանրակառքը կը մեկնի Փլաս Կիշառէն ժամը 9·30ին, անձրեւի պարագային ապահով վայր:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՆՈՅԵՄԲԵՐ 13, ԿԷՍՕՐԷ ԵՏՔ

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏ

Ազգային Բարերարին Մահուան դարադարձ

եւ

վարժարանին վերաբացման երեսնամեակ

Հանդիսաւոր Տօնակատարութիւն

Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

ԿԱՐՏԱՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Համախմբ. Հայր. Միութեան Կարտանի մասնաճիւղի կողմէ: Այս Կիրակի առաւօտէն մինչեւ երեկոյ, Մոլիէռի ծառախիտ անտառին մէջ եւ պաղ աղբիւրին մօտ:

Փափաքողները հոն պիտի գտնեն չամփուրով խորոված եւ զանազան ըմպելիներ:

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Բարձրախօս, երգ, պար, արտասանութիւն:

Մուտքը ազատ է:

Սիրով կը հրաւիրուի գաղութիս եւ շրջաններու հայ հասարակութիւնը անխտիր:

ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Մարսէյլէն ուղղակի Օտեսա, կամ աշխարհի որեւէ կողմէ նաւով, օդանաւով, երկաթուղիով, որեւէ ընկերութեամբ եւ նոյն գիներով:

Վճարումը՝ հոս կամ արտասահման: Կ՛ապահովենք վիզայի զործողութիւնները ձրի, կ՛ապահովենք նաեւ տեղերը ձրի:

Դիմել՝

ԺԱՆ-ԵՂԻՇԷ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆԻ

որ 35 տարուան փորձառութիւն ունի:

AMERICAN LLOYD

48, RUE DE LA RÉPUBLIQUE
MARSEILLE
Tél.: 20-47-22

Ամէն դիւրութեան համար, ամէն տեղէ դիմել Մարսէյլի հասցէին:

Հ. Յ. Դ.

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐ

ԼԻՈՆ.— Հ. Յ. Դ. «Վարանդեան» կոմիտէն, ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները այս Ուրբաթ ժամը 20·30ին, Յոյներու սրահը:

Կարեւոր օրակարգ:

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

1960 – 1961ի դպրոցական տարեշրջանի արձանագրութիւնները սկսած են: Այն անոնք որ կը փափաքին իրենց զաւակները արձանագրել, պէտք է փութան այժմէն իսկ դիմել հաստատութեան տնօրէնութեան:

Դպրոցասէրը կը հետեւի պետական լիսէներու պաշտօնական ծրագրի աշակերտուհիները կը պատրաստէ պրըվէի եւ պաքալորէայի քննութիւններուն, տալով նաեւ անոնց հայեցի դաստիարակութիւն, հայերէնի, գրականութեան, պատմութեան եւ կրօնքի ծանօթութիւններով:

Դիմել 1, Պուլվ. տիւ Նոր, Լը Րէնսի, Հեռ. 927·01·72:

ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐ ԿԱՄ ՈՉ

ԵՐԷԿ, ԱՅՍՕՐ ԵՒ ՄԻՇՏ

Համով ԱՐՁԱԿՈՒՐԴ՝ ՊԱՀԱՏԱՒՐԵԱՆ համով ընդեղէններով:

Եթէ մեկնելէ առաջ հանգիստ ժամանակ չունենաք, ձեր զտնուած տեղէն գրաւոր ապսպրեցէք: Մեծ խնամքով պատրաստուած ծրարով մը, ձեր ուզածը անմիջապէս պիտի ստանաք:

ՊԱՀԱՏԱՒՐԵԱՆ վաճառատան մէջ պիտի գտնէք Արեւելեան եւ Եւրոպական ամէնէն ընտիր ապրանքները՝ յարմար գիներով:

ՊԱՀԱՏԱՒՐԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

246, Rue Vendôme
20, Rue Villeroy
65, Rue Robert

Lyon

Արմաւ, «պաստըրմա», «եալանճի տոլմա», յունական «Թուրշի», «պիպէռ», տերեւ, թահին հելվա, «վանիլ», չորթըլա, «նուազէթ», «լորում», «սուճուխ», պիստակ, Շիրակ օղի (41 – 45օ), Իզմիրի չամիչ, «սումաք», կեսարական «պաստըրմա», առաջնակարգ սուրճ, (քարաւան եւ մոգա), համեմներ «մահլէպ», «սալէպ», ձիթապտուղ, ճէբ, «քաշքավալ» պուլկարական, ճերմակ պանիր ոչխարի կաթով: Ամէն կարգի պահածոներ, «քուսքուս», հարիսա, սումագ, բարամա, լահմաջուն, թալաթա, բաքլաւա, քատայիֆ, տեւ եւայլն:

Անգամ մը դիմեցէք՝ ԳՈՀ ՊԻՏԻ ՄՆԱՔ

Մի մոռնաք թէ՝

ՊԱՀԱՏԱՒՐԵԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

Ունի նաեւ մսավաճառատուն մը, որուն առաջնակարգ միսերը գոհացում կուտան ամէնէն նրբաճաշակներուն: Ոչխարի, հորթի եւ եզան միս (քաշուած միս, եւայլն):

ՄԷԿ ԱՆԳԱՄ ԳՆՈՐԴ ՄՆԱՑՈՒՆ ՅԱՃԱԽՈՐԴ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9°

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86-60
R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ֆրանսա և Հասարակապետ. տար. 40 Ն. Ֆր., վեց. 22Ն. Ֆր.
Արտասահման՝ տար. 50 Ն. Ֆր. Հատը 0,20 Ն. Ֆր.

ԿԻՐԱԿԻ 31 ՅՈՒԼԻՍ — DIMANCHE 31 JUILLET 1960

36ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 8863 — 36EME ANNEE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 16ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 4664

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԱՆԹԻԼԻԱՍ ԵՒ ԷՋՄԻԱԾԻՆ

Օրակարգի վրայ է տակաւին Վեհ. Վազգէն Ա.ի Ապրիլ 25ի շրջաբերական – կոնդակը :

Առաջին անգամն է, որ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս մը մեծաքանակ տպել կուտայ կոնդակ մը եւ զայն անհաշիւ կը ղրկէ ամէն կողմ, սովորական շրջաբերականի մը պէս : Եկեղեցիներ կան, որ առանձնակ օրինակներ ստացած են : Ահա՛ թէ ինչու « շրջաբերական » մակդիրը կուտանք ծանօթ կոնդակին :

Էջմիածին, *պաշտօնական ամսագիր Հայրապետական Աթոռոյ Ս. Էջմիածնի, իր մայիսի թիւին խմբագրականը յատկացուցած է անոր՝* «Սիրոյ եւ միութեան կոչ Մայր Աթոռից» *խորագրին տակ :*

Էջմիածին – Անթիլիաս վէճին բոլոր ծալքերը ծանօթ են : Աւելորդ է հետեւաբար ծանրանալ այդ մասին :

Պաշտօնաթերթի խմբագիրը կը յայտնէ թէ Էջմիածնի գահակալը Մայիս 3ին նամակ մըն է ուղղէր Պոլսոյ պատրիարքին, ըսելու համար անոր, ի մէջ այլոց, թէ՝

« Ժամանակը հասած պէտք է նկատենք ելք մը գտնելու Կիլիկեան Աթոռէն ներս խաղաղութիւն եւ բնականոն վիճակ ստեղծելու համար, *կողմերու համաձայնութեամբ եւ փոխադարձ զիջումներով* : Մայր Աթոռը կողմ չէ եւ չուզեր ըլլալ : Մայր Աթոռը մէկ իղձ ունի միայն, որ վերջ գտնէ երկփեղկումը, Զարեհ եպիսկոպոսի կաթողիկոսութեան օրինականացումով եւ Աթոռներու պատմական իրաւասութեանց վերահաստատումով » :

Նամակի վերջաւորութեան Վազգէն Ա. կը շեշտէ. «Եթէ *Անթիլիասի մերժումի կամ լռութեան քարին չզարնուինք, յոյս ունինք, որ այս տարի յարմար տեղ մը կրնայ տեղի ունենալ հաշտարար եւ խաղաղարար ժողով մը* » :

Անթիլիաս «քար լռութիւն» չպահեց : Հասկ, պաշտօնական ամսագիր Կաթողիկոսութեան Հայոց Կիլիկիոյ, իր Մայիս-Յունիսի միացեալ թիւով պատասխանեց՝ «Վեհ. Վազգէն կաթողիկոսի կոնդակը» : *Խորագիրը կրող խմբագրականով մը, զոր հրատարակեց* Յառաջ (24, 26, 27 *Յուլիս*) :

Անթիլիասի պաշտօնաթերթը մանրամասն վերլուծման ենթարկելով Ապրիլ 25ի կոնդակը, փաստերու լոյսին տակ կը [illegible] այն բոլոր սխալ բացատրութիւններն ու վերագրումները, որոնք տեղ գտած են անոր մէջ :

Վեհ. Զարեհ կաթողիկոսի ընտրութիւնը հաճելի չեղաւ Վազգէն Ա.ի, որ իր կաթողիկոսական օծման միւռոնը տակաւին չհոգացած՝ չունէր առած էր Անթիլիաս : Իր առաքելութեան մէջ ձախողած, Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը ոչ միայն լուրջ ձեռնարկ չըրաւ Կիլիկեան թեմերու մէջ համերաշխութիւն հաստատելու համար, այլ ընդհակառակն իր ընթացքով անուղղակի քաջալերեց կարգ մը [illegible] աշխարհականներ : Այս [illegible] դրդումով քանի մը եպիսկոպոսներ ու վարդապետներ «անկախ միաբանութիւն» հռչակեցին, նպատակ ունենալով հակաթոռ կաթողիկոսութիւն մը [illegible], կրթնած «անկախ համայնքներու» վրայ :

Մինչ [illegible] կ'ուզէին Կիլիկեան թեմէն [illegible] քանի մը «հերձուածող» եկեղեցի, Անթիլիասի Աթոռը իր դիրքերը [illegible] Ամերիկայի, Յունաստանի [illegible] թեմերու միացումով :

[illegible] – ամենակալ – հնչակ– [illegible] համայնավար տարրեր՝ «Էջմիածին» – [illegible] «Հայաստանեան»ի կեղծ դրօշակ [illegible] որ [illegible] տարիէ ի վեր [illegible] փորձեցին ծունկի բերելու եւ ենթարկելու համար Կիլիկեան Աթոռ [illegible] դերը [illegible] իրենց բոլոր յոյսերը :

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՏԸՆԱՈՒԵՐ ԵՒ ՏԸ ԿՈԼ ԳԼՈՒԽ ԳԼԽԻ

ՖՐԱՆՔԵՒԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԶԻՆԱԿՑՈՒԹԻ՞ՒՆ

Ուրբաթ, ժամը 11էն սկսեալ, Գերմանիոյ վարչապետը՝ Ատընաուըր, Ռամպուլյէի դղեակին մէջ, Զօր. տը Կոլի պաշտօնական հիւրն է : Ատընաուըրի հետ եկած են արտաքին նախարարը՝ Ֆոն Պրենթանօ եւ երկու բարձրաստիճան անձնաւորութիւններ, օգակայան հասնելուն՝ դիմաւորուած է արտաքին նախարար՝ Քուվ տը Միւրվիլի կողմէ :

Երկու մեծերու՝ տը Կոլի եւ Ատընաուըրի խօսակցութիւնները սկսան նոյն օրը, կէսօրին : Մինչեւ այս երեկոյ (Կիրակի) քանի մը հանդիպումներ տեղի պիտի ունենան :

Խօսակցութեանց բնոյթը գաղտնի կը մնայ : Մամուլի ոչ մէկ աւուրս կամ հրապարակային եւյթ : Այսուհանդերձ Փարիզի եւ Պոնի քաղաքական շրջանակները համոզուած են, թէ երկու մեծերը քննութեան պիտի առնեն՝ Ֆրանսան եւ Գերմանիան շահագրգռող ներքին եւ միջազգային խնդիրներ :

Զօրաւոր եւ կենսունակ Եւրոպա մը ունենալու համար, անհրաժեշտ է որ Հասարակաց Շուկայի երկիրները իրարու հետ գործակցին՝ տնտեսապէս եւ քաղաքականապէս : Անգլիա պէտք չէ անջատուած մնայ Եւրոպայէն : Գերմանացի եւ ֆրանսացի դէտերու կարծիքով վերջնական որոշումներ պիտի չբանաձեւուին՝ տը Կոլի եւ Ատընաուըրի կողմէ, այսուհանդերձ, միշտ ենթադրութեանց սահմաններուն մէջ մնալով, երկու մեծերը համաձայն են զարգացնելու Եւրոպական հիմնարկութիւնները : Այլ խօսքով կեանքի կոչել կ'ուզեն Եւրոպայի համար գործադիր մարմիններու միութիւն մը որ հասարակաց քաղաքականութիւն մը պիտի ընտրէ եւ գործադրէ :

Յիշենք անմիջապէս, որ Դաշնակցային Գերմանիոյ պաշտպանութեան նախարարը՝ Շթրաուս Փարիզ ժամանեց, առջի երեկոյ : Տեսակցութիւններ պիտի ունենայ ֆրանսացի իր պաշտօնակիցին՝ բանակներու նախարար՝ Մեսմերի հետ : Հաւանական է որ քննութեան առնեն զինուորական թէքնիկ *հարցեր եւ մանրամասնութիւններ :*

Ռամպուլյէի խօսակցութիւններուն շուրջ միջազգային մամուլին կարծիքը յստակ է : Եւրոպայի համար նոր դարաշրջան մը պիտի բացուի, հաւանաբար : Կ'ըսուի նաեւ թէ երկու երկիրները քաղաքական զինակցութիւն մը կը պատրաստեն :

Քաղաքական նման զինակցութիւն մը մեծապէս կը մտահոգէ Անգլիան որ երբեք լաւ աչքով չէ տեսած ֆրանքեւգերմանական մերձեցում մը : Այս կէտը կրնայ դժուարութիւններ ստեղծել տը Կոլի եւ Ատընաուըրի համար : Իսկ Ատընաուըր դէմ է տը Կոլի տեսակէտին՝ «Երեքներու» (Ամերիկա, Անգլիա, Ֆրանսա) ղեկավարութիւն մը Ատլանտեան Ուխտին մէջ :

Ո՛չ մէկ արդիւնքի յանգեցան մսխուած միլիոնները :

Պարտուած եւ յուսահատ, հաշտութեան ձիթենիի շիւղ մը կ'երկարեն հիմա : Հրապարակը կ'ազմկեն «սիրոյ եւ միութեան կոչ»երով, ուղղուած «սիրեցեալ եղբօր», որուն դէմ անաթեմա կը կարդային երէկ : Միջնորդ – բարեխօսներ կը ղրկեն մինչեւ Անթիլիաս :

Եւ սակայն մինչեւ որ «նախապայման»ը չյարգուի, ո՛չ ոք պիտի հաւատայ նման կոչերու եւ դիմումներու անկեղծութեան :

ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

Օրը Օրին

ԼԱ՛Ց Է, ԼԱ՛Ց, ԲԱՐԵԿԱՄ

— Գանգատելու եկած եմ :

— Արդէն ուրիշ բանի համար եկած ունի՞ս որ… Ըսէ՛, նայինք, այսօրուա՞ն ցաւդ ինչ է …

— Անցեալները, ձեր թերթին մէջ, մէկը ելեր նոր սերունդին աղջիկներն ու տղաքը ծաղրեր է եղեր … Անոնց գիտցած հայերէնին վրայ խնդացեր է եղեր :

— Վա՛յ անառակ … Իրա՞ւ առանկ բան ըրեր է …

— Այո՛ … վկաներ կան … Ես ձեր թերթին բաժանորդ չեմ, բայց դրացիիս խնամիէն իմացայ …

— Սա պատմութիւնդ ծայրէն սկսէ նայինք …

— Աղէ՛կ, սկսիմ … Այդ մարդը, որուն սուրբ երեսը կեանքիս մէջ տեսած չեմ — կ'ըսեն թէ տեսնելիք բան ալ չէ, որովհետեւ Աւագ Ուրբաթ գիշեր ծնած ըլլալով, բնաւ չի ժպտիր, չի խնդար եղեր, դիմացը կ'առնէ եղեր այս երկիրը ծնած հայ տղաք ու աղջիկներ ու անոնց հայերէն խօսեցնել կուտայ եղեր, որպէսզի վրանին խնդայ … Ատիկա չի բաւեր, միւս օրն ալ կ'ելլէ լրագրին մէջ կը գրէ եղեր : Է՛, հայրենակից, ես չըսեմ, դուն ըսէ, ասիկա եղա՞ւ …

— Ներողութի՛ւն, պզտիկ սրբագրութիւն մը — ըսիր թէ այդ մարդը Աւագ Ուրբաթ գիշեր ծնած ըլլալով, խնդալ չի գիտեր եղեր … խնդալու առաքինութենէն զրկուած մէկը, ինչպէ՞ս …

— Շիտակը ըսելով, ատիկա ինծի համար ալ հանելուկ է … Բայց, փաստեր կան …

— Կրնայի՞ իմանալ …

— Ահաւասիկ … Առտու մը, այստեղ ծնած աղջիկ մը իրեն հեռաձայն ըրեր է … Մահազդ մը պիտի տայ եղեր … Խե՛ղճ աղջիկը սկսեր է տալ ազգականներուն անունները … *Զաւալլը՛*ն ուրտեղէ՞ն պիտի գիտնար որ *սխթըր-ին-լոյ*ին՝ քենի տալ, ներ կ'ըսեն, *պրատըր – ին – լոյ*ին տագր, քեռայր, աներձագ կ'ըսեն, *ընքըլ*ին՝ հօրեղբայր կամ մօրեղբայր կ'ըսեն, *անթ*ին՝ հօրաքոյր կամ մօրաքոյր կ'ըսեն, *մատըր – ին – լոյ*ին՝ կեսուր կամ զոքանչ կ'ըսեն, *ֆատըր – ին – լոյ*ին՝ կեսրայր կամ պապոն տատ կ'ըսեն… Մեր մարդը աս բոլոր բառերը կ'ելլէ այդ աղջկան կը սորվեցնէ, միւս օրն ալ կ'ելլէ, աս պատմութիւնը լրագրին մէջ կը գրէ ու կը խնդայ …

— Վստա՞հ ես որ խնդացեր է :

— Դրացիիս խնամին սո՞ւտ պիտի խօսի … Ուրիշ օր մըն ալ, ուրիշ տղայ մը հեռաձայն կ'ընէ եւ կ'ըսէ որ իր հօրը նըպարեղէնի խանութին ծանուցումը պիտի տայ : Եւ կը սկսի խանութին ապրանքներուն ցուցակը տալ՝ իր գիտցած «հայերէն»ով — *ղէթին, ղէթին եաղի, տոմաթէս, անիսն, կարլիք, ֆընտըխ, տոմաթէս, քոլի ֆլաուր, էփրըլ, սփինիչ, սունձուխ, փաստըրման, քոֆի, թի, շուկըր, ֆասուլիա* …. Մեր բարեկամը կ'ելլէ աս բառերուն ալ հայերէնները կը սորվեցնէ հեռաձայն ընողին եւ յաջորդ օրը, նորէն, կը խնդայ՝ լրագրին մէջ :

— Այդ որչա՛փ խնդալ գիտցող մարդ է եղեր … Ուրի՛շ, ուրի՛շ :

— Ուրիշներ ալ կան, շա՛տ, բայց հիմա ժամանակ չունիմ … Ոտքի վրայ հանդիպեցայ որ ասիկա ըսէի … օր մը կուգամ եւ դրացիիս խնամին ալ հետս կը բերեմ, թող ան պատմէ … Քեզմէ կը սպասեմ որ ատ մարդուն ականջէն քաշել տաս, որ ասկէ ետք չխնդայ մեր տղոց եւ աղջիկներուն «խօսամ, խօսաս»ին վրայ :

— Նայէ՛ որ ըսեմ — ես այդ մարդը մօտէն կը ճանչնամ եւ ինչ որ գրէ, առաջուընէ ինծի ցոյց կուտայ … Գնա՛ դրացիիդ խնամիին ըսէ որ ան չի խնդար մեր Սօսաններուն, մեր Ճիմիներուն վրայ … Ընդհակառակն, կուլայ : Կ'ուլայ ազգին վրայ, որ չի կրնար — ի՛նչ ալ ընէ — հայերէն սորվեցնել անոնց … Ականջիդ օղ ըրէ, ամէն խնդուք, ամէն ծիծաղ, խնդուք ու ծիծաղ չէ … Երբեմն ալ, արցունք է, լաց է … Դառնութեան, կսկիծի, մորմոքի արտայայտութիւն է … Ոչ ոք իրաւունք ունի խնդալու մեր «նոր»երուն գիտցած հայերէնին վրայ … Բայց, ամէն մարդ իրաւունք ունի խնդալու ազգին անճարակութեան ու մեր այսօրուան վիճակին վրայ … Թէեւ, ատ ալ խնդուք չէ … Լա՛ց է, լա՛ց, բարեկամ …

ԵՒՐՈՊԱՑԻ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ կուսակցութեան տնօրէն կոմիտէն իր հերթական ժողովէն ետք զեկոյց մը հրատարակեց, որուն մէջ կը պահանջէ որ բանակցութիւնները վերսկսին (Ալժերիա – Ֆրանսա) :

ՊՐԻՒՍԷԼ որոշեց ընդառաջ երթալ ՄԱԿի փափաքին : Քոնկօ ղրկուող տասը հազար պելժ զինուորներէն՝ 1500ը պիտի հեռանան : Ծրագիր մը մշակուած է պարպելու համար մնացեալները : Քոնկոյի վարչապետը՝ Լումումպա Մոնրէալ (Քանատա) հասած է : Մամուլի ասուլիսի մը ընթացքին խօսած է իր նպատակներու մասին, կ'ուզէ Քոնկօ հրաւիրել՝ Քանատացի մասնագէտներ, կրօնաւորներ եւ քարոզիչներ : Հերթը, Մ. Նահանգներու արտաքին նախարարը յայտարարեց, թէ Ամերիկա տրամադիր է ՄԱԿի միջոցով ամէն օգնութիւն ընելու Քոնկոյի :

ՆԻՔՍԸՆ, Մ. Նահանգներու ներկայ փոխ – նախագահը եւ Հանրապետական – ներու նախագահութեան թեկնածուն, կարեւոր ճառ մը խօսած է Շիքակոյի մէջ, Հանրապետական համագումարի փակման առիթով : Ճառի ընթացքին, խօսքը ուղղելով Խրուշչեւի ի մէջ այլոց յայտարարած է.— «Երբ կ'ըսէք մեզի՝ ձեր թոռները պիտի ապրին համայնավար վարչակարգի տակ, երիտասարդ Ամերիկացին կը պատասխանէ՝ ձեր թոռները ազատութեան մէջ պիտի ապրին » :

ԹԱՍ գործակալութիւնը կը հաղորդէ թէ Խ. Միութեան վարչապետը՝ Խրուշչեւ Ղրիմ մեկնած է, օդափոխութեան համար : Արեւելեան Գերմանիոյ եւ Հունգարիոյ ղեկավարներն ալ՝ Ուլպրիխթ եւ Քատար Ղրիմ մեկնած են եւ կը գտնուին Խրուշչեւի մօտ :

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ հիւլէական ուժով բանող 12 ընդծովեաներ ունին : Վերջերս յաջողեցան ջուրին տակէն գացող ընդծովեայէ մը երկու «փոլարիս»ներ արձակել :

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ՔՈՐԷԱՅԻ մէջ, խորհրդարանական ընտրութիւններ տեղի ունեցան : Առջի օր, երկու հազար ուսանողներ թեկնածուի մը վրայ յարձակած են : Հոս ու հոն ծանր միջադէպեր ալ տեղի կ'ունենան, ընտրութեանց առիթով : Քուէներու հաշուետուութիւնը ընդհատուած է առժամապէս :

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ շուրջ կազմըւած վիճակագրութիւն մը հետեւեալ պատկերը ցոյց կուտայ : 100.000ի վրայ՝ Դանիա 23.5, Աւստրիա՝ 23, Զուիցերիա՝ 21.7, Ճափոն 20.2 : Դաշն. Գերմանիա՝ 18.5, Ֆինլանտա՝ 17.4, Շուէտ՝ 16.6, Ֆրանսա՝ 15.5, Պելժիա՝ 13.5, Անգլիա՝ 10.7, Մ. Նահանգներ՝ 10.5, Փորթուկալ՝ 10.1, Քանատա՝ 7.3, Նորվեկիա՝ 7.1, Իտալիա՝ 6.5, Հոլանտա՝ 6.2, Սպանիա՝ 5.8, Սկովտիա՝ 5.6, Հիւս. Իրլանտա՝ 3.6, Իրլանտա՝ 2.3 :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
ՎԱՆՔԵՐՈՒ ԵՒ ՎԱՆԱԿԱՆՆԵՐՈՒ

ԺԱ.

Երոս աւելի գեղեցիկ կ'երգէ հայ վանքերուն մէջ:

Մեր գոլիարդոսները, որոնց տաղերուն նիւթն է «կին ու գինի», այնքան յանդուգն, այնքան համարձակ են, որ մէկը կ'ըսէ.

Երդուընամ հաց ու գինին,
ԶԱստուած կենդանին:

Մեր գոլիարդոսները, ներողութի՛ւն, կաթողիկոս են, եպիսկոպոս են, վարդապետ են, աբեղայ են, սարկաւագ են, նմոյշներ բոլոր կարգերէն, որոնք սէր կ'երգեն.

Սէրն կուտանի զամօթն յերեսէն
Ի յաբեղայէն, ի վարդապետէն,
Երէց, սարկաւագ կու ձգէ կարգէն:
Մարդ որ սիրոյ կու հանդիպի
Նա քան զկրակ կու լինի վառ,
Այլ ոչ աղօթք ի միտ կուգայ,
Ոչ Յայսմաւուրք կարդայ ու ճառ:

Գրողը կաթողիկոս է, — Յովհաննէս Թլկուրանցի: Ուրիշ մը, եպիսկոպոս, Տիարպէքիրի առաջնորդը, որ ծանօթ է Մկրտիչ Նաղաշ անուամբ, նո՛յն վկայութիւնը կուտայ ժամանակի բարքերուն մասին, — «չատցած են կաթողիկոսները(*), իսկ եպիսկոպոսները, բոլորն ալ անբան, կ'ապրին կաշառքով, քարոզելով կեանքի հաճոյքները, գեղծանելով կանոնները, ծախելով Աստուծոյ խօսքը, մինչ քահանաները կը ծեծկուին գաւազանով իրարու հետ ու կը բզկտեն իրարու մօրուք, եւ աբեղաները կը լքեն վանքերը ու կը թափառին գիւղէ գիւղ, մոռցած՝ սաղմոսը»:

Ո՛չ, ապահովաբար, երգելով սիրոյ սաղմոսը գիւղական հարսնիքներու եւ տօնախմբութեանց ընթացքին, ինչպէս գոլիարդոսները Եւրոպայի մէջ:

Ահա Գրիգոր Աղթամարցին, նոյնպէս կաթողիկոս, որ կ'երգէ... սիրուհին.

Ունքերդ է ձուլուած թրի նման,
Թարթափդ է թեք՝ սուր նշտարի նման,
Աչքերդ պայծառ՝ որպէս զծովակ,
Քան զշամբայ եղէգն՝ ելեր ես շիտակ,
Քո մէջքն է բարակ քան զուռի վարոց,
Շրթունքդ է քո լար, ատամունքդ
մարգարտէ շարոց,
Լեզուդ է շիրին քան զՄսրայ շաքար,
Ուր որ դադարես՝ այնտեղն է բոստան:

(*) Ապահովաբար գերազահութեան յաւակնութիւն չկար այդ օրերուն, ոչ ալ իշման Տեղի աւանդութեան շուկայացում:

Եւ այսպէս սիրերգութիւն ու գինեըգութիւն կը յաջորդեն իրարու՝ եպիսկոպոսներու եւ աբեղաներու գրիչով: (Այս ժառանգութեանց բանաստեղծական արժէքով չեմ զբաղիր): Կ'երգեն սիրականին «Երեսը՝ պայծառ որպէս սաթ», կամ «Շրթունքները՝ շարպաթ», կամ «Երեսը խնձոր՝ բերանը բոլոր», կամ «Ծոծքերը կամար...»: Յետոյ կ'աւելցնեն. «Մի՛ մարմին հասկանայք զբանս, այլ հոգեւոր»: Այս աւանդութիւնը կուգայ հին Կոտակարանի հին մեկնիչներէն, որոնք Երգ Երգոցի սիրային գեղումները կը համարեն Քրիստոսի սիրոյ արտայայտութիւնը հանդէպ... եկեղեցիին: Այս հնարամտութիւնը այնքան ընդունելի համարուեցաւ, որ մեր վանականները սկըսան, վարդին ու սոխակին բերնով, ըսել ամէ՛ն բան ի փառս Երոսի եւ Բաքոսի:

Սարկաւագ Բերդակցի կը գովէ կը փառաբանէ գինին, որ լեզու կուտայ մունջին, լոյս կուտայ կոյրին, բժշկութիւն կուտայ հիւանդին: Եւ յանկարծ, երբ կ'անցնի մեղքին սահմանները, կ'ըսէ.

Ես չունիմ գինւոյ կարիք,
Ես բաժակին եմ խզմէթքեար,
Ես զբաժակն գովեցի,
Որ մեր հոգուն է լուսարար:

Կ'ակնարկէ հաղորդութեան բաժակին՝ իբրեւ չքմեղանք:

Վանական է եւ Կոստանդին Երզնկացի, որ կը պատմէ թէ ի՛նչպէս սոխակը կը բանայ բերանը եւ կը գինովնայ վարդին անուշ հոտով: Վանքի ծաղիկ մըն է Ղազար Սեբաստացին, որ կ'երգէ.

Ծո՛վ աչք, ա՛մ, քանի՛ նայիս խոլորով,
Գաս նստիս, զաչերդ ածես խնճերով:
Երբոր գաս, անցնիս, ճեմես նազերով,
Տանիս զշունչս ու խելքս ու հոգիսճորով:

Վանքի ծաղիկներ են Սարկաւագ Բերդակցին, Պաղտասար դպիրը, եւ բազմաթիւ ուրիշներ, որոնց սիրային տաղերը զանց կ'առնեմ՝ ծանրանալու համար Յովհաննէս Թլկուրանցիի տաղաչարքին վրայ:

Թլկուրանցի կը նկարագրէ գարունը, (կամ ընդունեցէք այդպէս՝ չզայթակղելու համար կաթողիկոսին նկարագրութենէն).

Ծով ծով աչեր ու լուս քնար,
Ունքդ կէս է քան զկամար,
Ճակատդ է լուս եւ լուսքնար,
Բոլոր լուսին, շամս ու դամար,
Վարսերդ ոսկի թելէ քաշած
Վերայ մարմնոյդ եկեալ հաւսար:
Երեսդ ի վառ է ծիրանի,
Վարդ, ռեհան ու նունուփար,
Ծոցդ է բաղչա վարդով ի լի,
Մարգարիտ ատամունքդ շարէ շար,
Քո ձայնդ անուշ քաղցր եղանակ,
Բերնէդ ի վայր թափուի ջուհար,
Այդ քո պատկերդ է լուսեղէն,
Այլ արեգակն լուս չի տար

Մարմինդ քո նոխ բուսեր չինար,
Ու նօշ կուտայ քան զուռ դալար:

Յետոյ կը պատմէ թէ «դերի է ինքը» այս պատկերին, խոցուած է սիրոյ նետով, ու դեղ չունի բժշկուելու: Փիտնալով որ՝

Ով որ մեղաց ճաշակն առնու,
Այլ Աստուծոյ չի տար խայպար:

Յետոյ կը պատմէ սիրոյ զոհերուն վախճանը: Իսկ ուրիշ տաղի մը մէջ կը նկարագրէ կիներուն անզգամութիւնը.

Օրհնեալ անուն անմահ բանին,
Որ ի կողէն ստեղծեալ է կին,
Ո՛չ կողն ծուռ ունի, եղբայրք,
Ոչ կինն ուղեղ, որ խելք բերէ:

Կինն ի յայլոց քաղցրախօս է,
ԶԱդամ դրախտէն շուտ արտաքսէ,
Կինն սատանին ընկեր է,
Աստուած փրկէ կնկան շառէ:

Կինն զԴաւիթ արքայն պղծէ
Ու զՍողոմոնն ապականէ,
Զսուրբ Յովհաննէս գլխատէ,
Աստուած փրկէ կնկան շառէ:

Կինն չզանի արեւորդւոյ,
Ոչ ի Զհտէ, ոչ ի Քիւրտէ,
Զով որ սիրէ՝ հաւատն այն է,
Աստուած փրկէ կնկան շառէ:

Կինն զեղբարքն խառնակէ,
Ըվէճ ու կռիւն ի մէջ ձգէ,
Զիւրն կ'առէ, զայլոց լսէ,
Աստուած փրկէ կնկան շառէ:

Կինն զաչք ու զունքն դեղէ,
Որ զերեսին կարմիր քսէ,
Զոր հայ ազգիս ըսկի պարտ չէ,
Աստուած փրկէ կնկան շառէ:

Կինն օրինաց հակառակ է,
Յեկեղեցին երբոր մտնէ,
Աւետարան մտիկ չընէ,
Աստուած փրկէ կնկան շառէ:

Յովհաննէս Թլկուրանցի կը վերջացնէ խոստովանութեամբ մը՝ այս երկար տաղաչարքը.

Յովհաննէսն ի կնկանէ
Շատ է խմեր տօստօքանէ,
Անչափ սրտովն յետ զրգռէ,
Աստուած փրկէ կնկան շառէ:

Երջանի՛կ ժամանակներ, — նման անմեղ տաղերգութիւնով մը կամ «վանքի հաւ մը ուտելով» կը վերջանար եպիսկոպոսներու պարտականութիւնը: Այժմ, ի՛նչ յոգնութիւն, ի՛նչ յոգնութիւն, թռչի՛լ երթալ մինչեւ Հինտուստան կամ աշխարհի ամէնէ՛ն գաղափարափաշտ, ամէնէ՛ն բարեպաշտ, ամէնէ՛ն աստուածապաշտ ժողովուրդներուն մօտ, Մայր Արաքսի արցունքներով լըւալու համար դէմք մը՝ որ

ՎԵՐԱՊՐՈՒՄ

Վերապրիլ անցեալը կը նշանակէ թերեւս վերադառնալ հանգրուան մը՝ ուր հասած եւ ուրկէ մեկնած ենք վաղուց: Բայց երազային եւ թախծոտ է այս վերադարձը՝ որուն մէջ կարօտներու եւ նոր յոյսերու կրակը չի վառիր: Վերապրած մը անկենդրոն մը մէջ պատկերացնելու համար կեանքին մառեւանէն փրցուած էջ մը: Ոչ իսկ մեր հոգին իր թեւերուն ամենահզօր բարախումները տուած էր առնոր: Ոչ իսկ մեր միտքը յամեցած էր երկարօրէն լուսաւոր ապաւոտներու եւ յուշերով քաղցրացած գիշերներու վրայ: Մենք հոն կեդրոնացուցած էինք ապրուած ներկային անդուշակելի եւ գուշակելի մը չափ միայն կախարդող վայրկեանները, առանց երբեք մտածելու վախճանին վրայ:

Բայց ահա պէտք է դարձնել էջը, կամ գոցել մատեանը, տխրութեան եւ սուգի աշխարհի մը մռայլ սահմաններուն մէջ մտնելու համար:

Ութ տարի առաջ էր, որ եկած էի այս տունը՝ ուր ինծի համար ուրախութեան ոսկի ծնծղաներ կը հնչէին: Սիրոյ ջերմարոյր պարտէզ մը կը ծաղկէր հոն:

Անցեալը բոցավառ շրթներով կը մրմնջէր յանկարծ յարութիւն առնող հրաշալի իրականութեան մը պէս, պատուհանէ պատուհան արեւը կը հիւսէր իր լուսաշող ցանցը՝ որուն մէջ երազի եւ յոյսի գոյներով անհամար թռչուններ կը բրտնուէին: Հեռուէն հասնող հնչուն զօղանջները մանկութեան ամէնէն քաղցր աղօթքները կ'արթնցնէին հոգիիս մէջ: Վանքի մը կամարներուն տակ կը թուէր ինծի վերադառնել արդար եւ երկնային մրրիկը՝ որ անմեղութեան հուրը կ'արծարծէ արեւին մէջ:

Այս վերապրումը տարբեր է հիմա: Կեանքը վերջալուսային խաղաղութիւն մը ունի այլեւս: Օրերը չեն բաւեր մ'իսկ աւելցնելու այն էջին վրայ՝ որ այս յաւելումով նոր գաղտնիք մը, նոր յոյս մը, նոր իմաստ մը ստացած պիտի ըլլար:

Բայց ինչո՞ւ չյանձնուիլ ժամանակի հզօրաշունչ կշռոյթին եւ տիեզերքի անբովանդակութիւնը պարտադրել մեր հոգիին շարժումներուն:

Ամէն ինչ որ կը լեցնէ ապրուած օրուան մը խորհուրդը, իր վիշտերով եւ սուգերով, իր արցունքով եւ պատրանքներով, միեւնոյն մէտին վրայ կը կառուցնէ արդար արեգակին շողերը: Տրտմութիւն ...ակած է թարշամիլ, դառնալ մագաղաթ, իրական մագաղաթ, — վասնզի թարմութեան աւիշը ոչ միայն է, ոչ խոյր ջուր, ոչ ալ հին ու մաշած խօսքերու գըգում:

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ՈՐՍՈՐԴԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐ

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆ
ԵՒ ՋՂՋՈՒՄԻ ԵՐԵԿՈՅ

Շփոթուեցի: Կարկամեցի: Ի՞նչ պատասխանէի, մեզ մօտ թռչունների հաշիւն ով է պահում:

—Բայց ի՞նչպէս էք կարգաւորում վայրի կենդանիների աճումը, — հարցրեց դոցենտը եւ նրա հարցի մէջ նախատինք կար: — Կամ՝ մինչեւ չիմանաս որ հանդում որքան կենդանի կայ, ի՞նչպէս կարող ես որոշել, թէ որքան կեր պատրաստես նրանց համար:

Ամաչեցի ասեմ, որ մեզ մօտ վայրի կենդանիներին կեր չեն տալիս...

Ոչ մի պատասխան չստանալով ինձնից, կենդանաբանը ընտրեց ամենահեշտ հարցը:

—Ձեզ մօտ գիւղատնտեսութիւնը խիստ մեքենայացուած է, դրանից չե՞ն տուժում թռչունների ձագերը, ձուերը:

— Այո... ի հարկէ... կմկմացի ես:

— Հնձի ժամանակ ամէն հեկտարի վրայ միջին հաշուով քանի՞ բոյն է ոչընչանում, քանի՞ ձագ:

— Դուք ձերն ասացէք, մինչեւ որ ես մերը հաշուեմ, — ցանկացայ ժամանակ շահել ես:

— Մերը հաշուած է. գերանդու հնձի ժամանակ արտերում բոյն դրած չիլ կաքաւների սերնդի մօտ քսան տոկոսն է փչանում: Երկրագործական մեքենան փչացնում է յիսուն — վաթսուն տոկոսը, իսկ գիշերը՝ մինչեւ ութսուն տոկոսը: Այժմ կենդանիներին մեքենաներից փրկելը մեր հիմնարկութեան առաջ դրուած հերթական խնդիրն է: Առ այժմ երկու միջոց ենք հնարել: Առաջինը՝ դաշտում աշխատող մեքենայի առաջ մի յարմարանք ենք կցել, որից շղթայիկներ կան կախուած: Ցած կախուած այդ շղթայիկները շարժում են խոտերը եւ պահ մտած թռչուններին ստիպում են թռչել կամ փախչել: Միւսը՝ փորձում ենք դերհունչ ձայնային գործիքներ, որոնք մեքենայի վրայից զգուշացնում են թռչուններին, նապաստակներին, նրանց ձագերին, թէ՝ փախէք, գալիս է մեքենան:

Այսպէս երկար — բարակ բացատրում էր ինձ դոցենտ Սեկերան, որով եւ հնարաւորութիւն տուեց ինձ գտնելու իր տուած հարցի ամենաճիշդ պատասխանը.

— Դրանք հէչ, դրանք մենք վաղուց կ'անէինք, բայց դրա անհրաժեշտութիւնը չկայ, քանի որ չիլերը մեզ մօտ արտերում բոյն չեն դնում, նրանք լեռներում են...

Թեթեւ շունչ քաշեցի: Լաւ է, այս անգամ ալ փրկեցինք մեր պատիւը...

Սեկերան գոհ մնաց այդ պատասխանից, բայց ի՞նչ սատանայ նրան ստիպեց շարունակել իր քննութիւնը.

— Իսկ լորե՞րը: Հօ նրանք էլ ժայռերում չե՞ն բոյն դնում:

— —Լորը, լորը... Դէ լորն իր գլխի ճարը կը տեսնի:

Բայց ի զուր էին դառն իրականութիւնը ծածկելու իմ ջանքերը, չեխ գիտնականն արդէն հասկացել էր թէ որքան հոգ տանում էինք վայրի կենդանիների համար...

ՉԵԽ ԿԱՐԳԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ

Կարլովի — Վարիի այն առողջարանում ուր ես էի տեղաւորուել, ինձնից առաջ բուժուելիս է եղել նաեւ մառեչալ Բուդիոննին: Իր թիկնապահի հետ նա մի անգամ գնում է ձկնորսութեան ու զարմանում է ձկների առատութեան վրայ: Ինքն ու թիկնապահը մի կարճ ժամանակում բաւական ձուկ են բռնում լցնում արկղը:

Հանդիպում է ոստիկանը, զննում է բռնած ձկները եւ գլուխն օրօրում:

— Օրինական չափը չի պահպանուած.. Գնանք քաղաքամաս, — կարգադրում է նա:

Մառեչալը, որ առանց զինանշանների էր, հնազանդօրէն հետեւում է պաշտօնեային: Տեղ են հասնում, եւ ոստիկանը զեկուցում է իր պետին.

— Քաղաքացիները խախտել են ձկնորսութեան կանոնները: Ոչ մէկի մօտ սանթեմեթր չկայ, ձուկը արկղն են գցում առանց չափելու...

Ձեխոսլովաքիայում դա անօրինակ երեւոյթ է. ի՞նչպէս թէ, ուրեմն դեռ եւս սահմանուած մեծութեան չհասած ձկներ են որսացել: Վրդովւում է ոստիկանապետը, բայց չեխին յատուկ զուսպ քաղաքավարի հարցնում է.

— Ինչո՞ւ էք կարգը խախտում:

— Այդ կարգին մենք ծանօթ չէինք, ներեցէք, — շփոթուած պատասխանում է մառեչալը: Մեզ մօտ ձուկը չափելու սովորութիւն չկայ...

— Դա, ի հարկէ, մեղմացուցիչ հանգամանք է, — հանդիսաւոր ասում է պետը, բայց քանի որ օրինազանցութիւն է կատարուել, ես պարտաւոր եմ այդ մասին զեկուցել պետիս: Խնդրում եմ յայտնէք ձեր անուն ազգանունը:

Մառեչալը տատանւում է, բայց վերջի վերջոյ ստիպուած է լինում տալ իր անունը.

— Սիմէոն Բուդիոննի...

— Բուդիոննի՞. այն առասպելական Բուդիոննի՞ն, — մարդու փառահեղ պեխերին նայելով հարցնում է ոստիկանապետը շփոթուած:

ՎԱԽՏԱՆԳ ԱՆԱՆԵԱՆ

(6 Շար.)

ԱԳԱՐԱԿ
ՀԻՆ ՀՈՍԿՈՎԻ ՎԱՐԱՍԱԿԱՆ ՀՈՒՇԵՐԸ

Մի քանի տարի առաջ Ագարակ գյուղի մոտ հայտնաբերվեցին հին գերեզմանների հետքեր։ Հողը թեթև էր, ավազուտ, և գերեզմանները հեշտությամբ էին բացվում։ Ներսից դուրս էին գալիս կավե սափորներ, որոնց մեջ դրված էին մարդկային ոսկորներ։ Ոմանց վրա կային նաև կավե կափարիչներ։ Գերեզմանները հին էին, շատ հին։ Ոմանք ասում էին, թե դրանք հնագույն ժամանակների հայերի գերեզմաններ են։ Ոմանք էլ կարծում էին, թե դրանք հեթանոսական ժամանակների գերեզմաններ են։

Ես այդ ժամանակ ուսանող էի և հետաքրքրվում էի հին պատմությամբ։ Ուզում էի իմանալ, թե ինչ են գտել այդ գերեզմաններում։ Գնացի Ագարակ և տեսա, որ գերեզմանները իսկապես հին են։ Սափորների մեջ կային մարդկային ոսկորներ, մանր իրեր, ինչպես նաև կավե ամաններ։ Ամանների վրա կային տարօրինակ նշաններ, որոնք նման էին գրի։ Ես վերցրի մի քանի ամաններ և տարա տուն։

Տանը սկսեցի ուսումնասիրել դրանք։ Նշանները նման էին հին հայկական գրերին, բայց ես չկարողացա կարդալ դրանք։ Գրեցի նամակ Հին Հոսկովի վարչությանը և խնդրեցի, որ ուղարկեն մասնագետ։ Մի քանի շաբաթ հետո եկավ Արտեմ Գրիգորյանը։ Նա ծերունի էր, շատ գիտուն մարդ։ Նա տեսավ ամանները և ասաց, որ դրանք շատ հին են, գուցե երկու հազար տարվա։

Գրիգորյանը սկսեց ուսումնասիրել նշանները։ Նա ասաց, որ դրանք հին հայկական գրեր են, բայց ոչ այնքան, որքան մենք կարծում էինք։ Դրանք գրեր էին, որոնք գործածվում էին մոտ հազար տարի առաջ։ Նա կարդաց մի քանի նշաններ և ասաց, որ դրանք գերեզմանների վրա գրված անուններ են։

Գրիգորյանը ասաց, որ այդ գերեզմանները պատկանում են հին հայերի մի ցեղի, որը ապրել է այդ տեղերում։ Այդ ցեղը կոչվում էր Հոսկովի ցեղ։ Նրանք ապրել են Հոսկովի լեռների շրջանում և զբաղվել են հողագործությամբ։ Նրանք թաղել են իրենց մեռելներին այդ տեղում, որտեղ հետո գյուղ է կառուցվել։

Ես շատ ուրախացա, որ գտել եմ հին հայերի մասին տեղեկություններ։ Գրեցի հոդված և ուղարկեցի «Հին Հոսկովի վարչական հուշերը» հանդեսին։ Հոդվածը տպագրվեց 1960 թվականին։ Այդ ժամանակ ես արդեն ուսանող չէի, աշխատում էի Հին Հոսկովի թանգարանում։

Ագարակի գերեզմանները շարունակեցին ուսումնասիրվել։ Գտնվեցին նոր իրեր, նոր սափորներ, նոր կավե կափարիչներ։ Ամենահետաքրքիրը մի մեծ սափոր էր, որի վրա նկարված էին մարդիկ, կենդանիներ և ծառեր։ Նկարները պարզ էին, ինչպես երեխայի գծագրությունները։ Գրիգորյանը ասաց, որ դրանք պատմում են այն մասին, թե ինչպես էին ապրում հին հայերը։

Ես այդ սափորի նկարները պատճենեցի և ուղարկեցի Երևան՝ Պատմության ինստիտուտ։ Այնտեղ ուրախացան և ասացին, որ դրանք շատ կարևոր նյութեր են։ Նրանք ուզում էին, որ ես գամ Երևան և աշխատեմ ինստիտուտում։ Բայց ես չհամաձայնեցի։ Ուզում էի մնալ Հին Հոսկովում և շարունակել ուսումնասիրությունները։

Հիմա ես ծեր մարդ եմ։ Ագարակի գերեզմանները դեռ ուսումնասիրվում են։ Գտնվել են հազարավոր իրեր, հարյուրավոր սափորներ։ Ես գրել եմ այդ մասին երեք գիրք։ Ամենավերջինը կոչվում է «Հին հայերի կյանքը Հոսկովի ցեղում»։ Այդ գրքում ես փորձել եմ պատմել այն, ինչ գիտենք հին հայերի մասին Ագարակի գերեզմանների շնորհիվ։

Երբեմն մարդիկ ինձ հարցնում են՝ ինչո՞ւ ես այդքան սիրում հին հայերին։ Ես պատասխանում եմ, որ նրանք մեր նախնիներն են։ Մենք պետք է իմանանք մեր նախնիների մասին, որպեսզի հասկանանք, թե ինչպես ենք մենք ապրում այսօր։ Հին հայերը ապրել են դժվար պայմաններում, բայց նրանք չեն հուսահատվել։ Նրանք աշխատել են, կռվել են, սիրել են և ապրել են։ Եվ մենք պետք է հպարտանանք նրանով, որ նրանց սերունդներն ենք։

×

Ես ուզում եմ պատմել մի դեպքի մասին, որը պատահեց ինձ հետ 1944 թվականի ամռանը, երբ ես ծառայում էի Կարմիր բանակում։ Ես այդ ժամանակ սերժանտ էի և հրամայում էի մի ջոկատի։ Մեր ջոկատը պետք է պահպաներ մի կամուրջ, որը գտնվում էր Դնեպրի ձախ ափին։ Կամուրջը կարևոր էր, որովհետև նրա միջով անցնում էր երկաթուղին, որով զորքեր և զինամթերք էին տեղափոխվում ռազմաճակատ։

Մեր ջոկատը բաղկացած էր տասներկու հոգուց։ Մենք ապրում էինք մոտակա գյուղի տներում և ամեն օր հերթով գնում էինք կամուրջ։ Գիշերները մենք պահակներ էինք դնում, իսկ ցերեկները հսկում էինք կամուրջը հեռվից։ Գերմանական ինքնաթիռները հաճախ էին գալիս և փորձում էին ռմբակոծել կամուրջը, բայց մեր հրետանին միշտ հետ էր քշում նրանց։

Մի անգամ, հոկտեմբերի վերջերին, ես հերթապահ էի գիշերը։ Ժամը երեքն էր, երբ լսեցի ինքնաթիռների բզզոց։ Նրանք թռչում էին շատ ցածր, գրեթե ջրի երեսին։ Ես հրամայեցի զինվորներին պատրաստվել։ Մենք պառկեցինք ափամերձ թփերի մեջ և սպասեցինք։ Ինքնաթիռները մոտեցան կամրջին, բայց չսկսեցին ռմբակոծել։ Նրանք նայեցին կամրջին և թռան հեռու։

Ես զարմացա։ Ինչո՞ւ չռմբակոծեցին։ Գուցե նրանք կարծեցին, որ կամուրջը արդեն ռմբակոծված է։ Կամ գուցե նրանք ուզում էին նախ տեսնել, թե ինչպես է պաշտպանվում կամուրջը։ Ես որոշեցի, որ նրանք կվերադառնան։

Եվ իրոք, մոտ կես ժամ հետո նրանք վերադարձան։ Այս անգամ նրանք թռչում էին ավելի բարձր, և ես տեսա, որ նրանց հետևում կան ևս մի քանի ինքնաթիռներ։ Ընդամենը տասնչորս ինքնաթիռ էր։ Ես հրամայեցի կրակել։ Մեր հրացանները և գնդացիրները սկսեցին կրակել։ Ինքնաթիռները սկսեցին ռմբակոծել կամուրջը։ Պայթյունները որոտում էին, ջուրը ցայտում էր բարձր սյուներով։

Ես տեսա, որ մի ինքնաթիռ կրակ է առնում։ Նա սկսեց իջնել և ընկավ գետը։ Մյուս ինքնաթիռները շարունակեցին ռմբակոծել կամուրջը։ Մենք շարունակեցինք կրակել։ Ես տեսա, որ ևս մի ինքնաթիռ ընկավ գետը։ Մնացածները թռան հեռու։

Կամուրջը մնաց անվնաս։ Ոչ մի ռումբ չդիպավ նրան։ Մենք ունեցանք միայն մի վիրավոր զինվոր, որի ձեռքը մի բեկոր վիրավորեց։ Ես ուրախացա, որ մեր ջոկատը կատարեց իր պարտականությունը։

Հետագայում ես իմացա, որ գերմանական ինքնաթիռները գալիս էին ռմբակոծելու ոչ միայն մեր կամուրջը, այլև մի քանի ուրիշ կամուրջներ։ Նրանք ուզում էին կաթվածահար անել երկաթուղին, որպեսզի զորքերը և զինամթերքը չհասնեն ռազմաճակատ։ Բայց նրանց չհաջողվեց դա անել։ Մեր հրետանին և հակաօդային պաշտպանությունը լավ էին աշխատում։

Այդ գիշերվանից հետո ես ավելի հարգանքով սկսեցի վերաբերվել հրետանավորներին։ Ես հասկացա, որ հրետանին շատ կարևոր զենք է պատերազմում։ Հրետանին կարող է պաշտպանել կամուրջները, կայարանները, զորքերը։ Առանց հրետանու դժվար է հաղթել թշնամուն։

Պատերազմից հետո ես ավարտեցի համալսարանը և դարձա պատմաբան։ Բայց միշտ հիշում եմ այդ գիշերը, երբ ես հրամայեցի կրակել ինքնաթիռների վրա։ Հիշում եմ նաև այն զինվորներին, որոնք ինձ հետ էին։ Նրանք լավ տղաներ էին, և ես հպարտ եմ, որ ունեցել եմ այդպիսի զինվորներ։

Ես ուզում եմ, որ մարդիկ իմանան այդ մասին, որպեսզի հասկանան, թե ինչ դժվար էր պատերազմը։ Ես ուզում եմ, որ նրանք գնահատեն խաղաղությունը և չթույլ տան նոր պատերազմ։

Ես ծեր մարդ եմ։ Ինձ համար դժվար է գրել։ Ձեռքերս դողում են, և տեսողությունս վատացել է։ Բայց ես գրում եմ, որովհետև ուզում եմ, որ իմ հիշողությունները մնան։ Ես ուզում եմ, որ իմ թոռները և ծոռները իմանան, թե ինչպես ենք մենք հաղթել։

Ես հպարտ եմ, որ ես եղել եմ այդ հաղթության մասնակիցը։ Ես հպարտ եմ, որ ես կռվել եմ հանուն իմ հայրենիքի։ Ես հպարտ եմ, որ ես եղել եմ հրետանավոր։

Ես ուզում եմ ավարտել իմ հուշերը այն խոսքերով, որ ասացի այդ գիշեր իմ զինվորներին։ Ես ասացի նրանց, որ մենք կատարել ենք մեր պարտականությունը, և որ մենք կարող ենք հպարտանալ դրանով։ Ես ասացի նրանց, որ մենք պաշտպանել ենք մեր հայրենիքը, և որ մենք կարող ենք հպարտանալ դրանով։

Ես ասացի նրանց, որ մենք կարող ենք հպարտանալ դրանով։ Ես ասացի նրանց,

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ

ՍՈՂՈՄՈՆ ԹԷՀԼԻՐԵԱՆ ՍՐԱՀԻՆ

Տէր, եւ Տիկին Մարտիրոս Գօմաճեանէ (Գր. Թեւանեանի մահուան առթիւ) 30 Ն. Ֆ. :

Շաւիլլէն Միսաք Սարգիսեան եւ կարապետ Կարապետեան տասնական Ն. Ֆ. կը նուիրեն : (*Տառնալ «Յառաջ»էն*) :

ՃՇԴՈՒՄ.— Շաւիլլի ցանկին մէջ Սարգսեան կարդալ՝ Սարաֆեան :

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Տիկին Արաքսի Թէնէքէճեանի (Ալֆոր-վիլ) մահուան առթիւ, Տէր եւ Տիկին Ժիրայր Վարժապետեան (Քաշանէն) 25 Ն. Ֆ. *կը նուիրեն Մոնմորանսիի հան-դուտեան տան :* (*Տառնալ Յառաջէն*) :

ՄԱՐՍԷՅԼ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Հ. Յ. Դ. Քրիստափոր Ենթակոմիտէնի սարքած վիճակահանու-թեան տոմսերը, ի նպաստ Մշակութային տան, Սողոմոն Թէհլիրեան սրահին, տեղի ունեցաւ 24 Յուլիս 1960, Խանասոր-ի արշաւանքի տօնակատարութեան առ-թիւ, կը չահին հետեւեալ թիւերը :

99 դեղին, 62 կապոյտ, 64 կապոյտ, 50 կապոյտ, 9 կարմիր, 32 կապոյտ, 52 կապոյտ, 73 դեղին, 65 կապոյտ, 83 սր-ճագոյն, 40 կանաչ, 61 կանաչ, 82 սր-ճագոյն, 84 կապոյտ, 71 սրճագոյն, 86 կանաչ, 74 դեղին, 16 դեղին, 3 սրճա-գոյն, 81 կանաչ : *Գոյները, տոմսակի ե-ղերքի գոյներն են : Առարկաները ստա-նալու համար դիմել ընկեր Թիւթիւեա-նին, 4 Րիւ Փառմանթիէ, Մարսէյլ (3) :*

ՅԱՒԱԿՅՈՒԹԻՒՆ

Ֆ. Կ. Խաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղը իր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ Պ. Կարօ Բազոսեանի եւ պարագաներուն, ողբ. Տիկին Տիրուհի Բազոսեանի մահ-ուան առթիւ : Եւ այս տխուր առթիւ մաս-նաճիւղս չնորհակալութեամբ ստացած է Պ. Պետրոս Բազոսեանէ 50 Ն. Ֆ. :

× *Մասնաճիւղս նմանապէս իր ցաւակ-ցութիւնը կը յայտնէ Տիկին Մաննիկ Քե-րէճեանի եւ պարագաներուն ընկերուհի Արաքսի Թէնէքէճեանի մահուան առթիւ, եւ փոխան ծաղկեպսակի երեսուն Ն. Ֆ. կը նուիրէ տեղւոյն աղքատներուն :*

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Դպրոցասէր Տիկնանց վարժարանի խը-նամակալութիւնը չնորհակալութեամբ ստացած է, Յունիս 26ի դաշտահանդէսին առիթով, հետեւեալ նուէրները.—

Պ. Վաղարշ Մելիքեան հարիւր Ն. Ֆ., Տիկին Լ. Պաղտասարեան 70 Ն. Ֆ., Պ. Վ. Ֆրէնկեան յիսուն Ն. Ֆ., Տիկին Հ. Մուրթաֆեան քսան Ն. Ֆ., Պ. Արամ Ֆըր-էնկեան քսան Ն. Ֆ., Պ. Մանիսեան 10 Ն. Ֆ., Տիկին Նշանեան 12 Բարասօլ :

×

Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ դիւանը չնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուէրները :

Տէր եւ Տիկին Յարութիւն Աչըգիէօզ-եան յիսուն Ն. Ֆ. փոխան ծաղկեպսակի, ողբ- Գրիգոր Թեւանեանի մահուան առ-թիւ, Հոգեշնորհ Տէր Եղիչէ վրդ. Սիմոն-եան յիսուն Ն. Ֆ. կրթ. Մարմնոյ ղբօղ-բոցներուն համար :

×

Պ. Պայլոզեան (Լիոնէն) տասը Ն. Ֆ., Շամիկեան եւ Գառնիկեան ընտանիքներ փոխան ծաղկեպսակի երեսուն Ն. Ֆ. ող-բացեալ Փարթամ Պատմաճեանի մահուան առթիւ, որմէ տասը Ն. Ֆ. :

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԾԱԽՈՒ Է

Հիւանդութեան պատճառով ծախու է Մարսէյլի մէկ հայ դրավաճառատունը, 34 տարուան հաստատութիւն : Պատ-րաստ եւ չահաւոր գործ : Մանրամասնու-թեան համար դիմել՝

Գ. ԾԵՐԻԿԵԱՆԻ

13 Rue des Dominicaines, Marseille 1e

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ՄԵԿՆՈՂ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր ընթերցողներուն արձակուրդի ա-միսները, արձակուրդի շրջան է նաեւ թերթին առաքումով զբաղող մեր պաշ-տօնեաներուն համար՝ որոնց կարգաւ բացակայութիւնը զգալի կերպով կը դժ-ուարացնէ մնացողներուն առօրեայ աշ-խատանքը :

Կը խնդրենք մեր ազնիւ բաժանորդնե-րէն որ, արձակուրդի առժամեայ հասցէի փոփոխութեան համար, նախընտրաբար հանին դիմել որեւէ թղթատարական գը-րասենեակ :

Ընթացիկ պարզ եւ ձրի գործո-ղութիւն մըն է, որուն գործադրութեան համար պէտք է լեցնել տեղւոյն վրայ տը-բամադրելի՝ հետեւեալ խորագիրով դե-ղին թուղթը · —

Formulaire No 755-A — ORDRE DE RÉEXPÉDITION
(Changement d'adresse temporaire)

Կանխաւ շնորհակալութիւն մեր բաժա-նորդներուն որ պիտի ուզեն այդ ձեւով դիւրացնել մեր գործը :

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ԿԱՅԱՆ

Բ. խումբը կը մեկնի Օգոստոս չորսին, արձանագրուած պզտիկներու ծնողքներէն անոնք որ դեռ չեն լրացուցած վերջնա-կան պայմանները, պէտք է չուտով ներ-կայանան 5 Րիւ Մէյրան, հեռ. Թրիւտէն 27 – 35 :

×

Բ. խումբի մեկնումի հաւաքատեղի կառ տը Լիոն, 4 Օգոստոս ժամը 22ին, դուրսի «Թուռ տը լ'Օռլօժ»ին տակը :

Ա. խումբի վերադարձ հինգ Օգոստոս, առաւօտեան ժամը չորսուկէսին կառ տը Լիոն :

×

Լիոնի Բ. խումբը կը մեկնի Օգոստոս հինգին, պզտիկներու հաւաքավայր Բե-րաչի կայարանը, մուտքի ժամացոյցին տակը ժամը 16ին, ըլլալ ճշդապահ :

ՆՈՒԷՐ

Գրիգոր Փափազեանի ամուսնութեան առթիւ փոխան ծաղկեփունջի Շաւիլլի դպ-րոցին կը նուիրեն Թուլոնէն Տէր եւ Տիկ. Յովհաննէս Յակոբեան քսան Ն. Ֆ., Լիո-նէն Տէր եւ Տիկին Սահակ Կէնճեան քսան Ն. Ֆ. :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԿԱՊ. ԽԱՉԻ կրընոպլի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 20·30ին, դպրոցի սրահին մէջ :

Կարեւոր օրակարգ, զեկուցում պատ-գամաւորի, ներկայ վարչութեան երկու տարուան գործունէութեան նիւթական ու բարոյական հաշուետուութիւն եւ նոր վարչութեան ընտրութիւն :

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱՒ

ԿԱՐՕ ԳԷՈՐԳԵԱՆԻ ՊԱՏՐԱՍՏԱԾ

եւ կուշտուկուռ խնդացնող

"ԽԻՆԴ ՈՒ ԺՊԻՏ"

Երգիծական հատորը, 518 ընդար-ձակ էջերով եւ հարիւրաւոր սրամիտ պատմուածքներով, մանրավէպերով և ծաղրանկարներով, որոնց վեց հա-տը դուռնաւոր, ծանօթ ծաղրանկարիչ Տիրան Ամէմեանի գործերէն :

Գինը՝ 14 Ն. Ֆ. թղթակազմը եւ 16·50 Ն. Ֆ. լաթակազմը :

Ստանալ Հ. Սամուէլ, Մ. Պարսամ-եան եւ Հ. Բալուեան գրատուներէն :

ՅԱՏ ՅԱՐՄԱՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

Միայն հայրենակիցներու համար, բը-նակարաններու ներկի աշխատանքներու համար ևթէ կ'ուզէք ամէն ձեւով դոհ մը-նալ դիմեցէք՝

DJAMDJIAN
67, Boulevard de Vaugirard - Paris 15e

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

1960 – 1961ի դպրոցական տարեշրջանի արձանագրութիւնները սկսած են : Ամէն անոնք որ կը փափաքին իրենց զաւակնե-րը արձանագրել, պէտք է փութան այժ-մէն իսկ դիմել հաստատութեան տնօրէ-նութեան :

Դպրոցասէրը կը հետեւի պետական լի-սէներու պաշտօնական ծրագրի աշակեր-տուհիները կը պատրաստէ պրըվէի եւ պաճալորէայի քննութիւններուն, տալով նաեւ անոնց հայերէն դասախարակութիւն, հայերէնի, քրիստոնէութեան, պատմու-թեան եւ կրօնքի ծանօթութիւններով :

Դիմել 1, Պուլվ· տիւ Նօր, Լը Բէնսի, Հեռ· 927·01·72 :

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Դպրոցասէրը Տիկնանց վարժարանի խը-նամակալութիւնը պէտք ունի ուսանողու-հի մը, որ ստացած ըլլայ Ֆրանսական երկրորդական կրթութիւն եւ կարենայ դասաւանդել վարժարանին մէջ : Բնակու-թիւն եւ սնունդ ապահովուած են :

Մանրամասնութեան համար դիմել տը-նօրէնութեան : 1, Պուլվ· տիւ Նօր, Լը Բէնսի, Հեռ· 927–01,72 :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՆՈՅԵՄԲԵՐ 13, ԿԷՍՕՐԷ ԵՏՔ

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏ

Ազգային Բարերարին Մահուան դարադարձ

եւ

Վարժարանին Վերաբացման երես-ճամեակ

Հանդիսաւոր Տօնակատարութիւն

Մանրամասնութիւնները յայտրդով։

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»ը 8 Հոկտեմ-բեր, Շաբաթ ժամը 21էն մինչեւ առա-ւօտ, Հինգերորդ թաղամասին քաղաքա-պետարանի չքեղ սրահներուն մէջ :

×

Աղքատախնամի տարեկան պարահան-դէսը ժորժ Ե.ի չքեղ սրահներուն մէջ, կիրակի, Հոկտեմբերը 30ին, ժամը 17էն 24 :

ՍԱԿԱԳԻՆ ԸՆԹԱՑԻԿ ԱԶԴԵՐՈՒ

ՄԷԿ ԱՆԳԱՄՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՄԱՀԱԶԴ	30 Ն· Ֆր·	մինչեւ 1/4 սիւնակ
ՀՈՒԳԵՀԱՆԳԻՍՏ	15 Ն· Ֆր·	մինչեւ 1/8 սիւնակ
ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ	10 Ն· Ֆր·	» » »
ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ	15 Ն· Ֆր·	» » »
ՀԱՐՍԱՆԻՔ, ՆՇԱՆՏՈՒՔ	20 Ն· Ֆր·	» » »
ՆՈՒԻՐԱՏՈՒԹԻՒՆ	10 Ն· Ֆր·	» » »
«ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ»	10 Ն· Ֆր·	» » »
«ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ»	5 Ն· Ֆր·	» » »
« ԾԱՆՈՒ Է »	20 Ն· Ֆր·	» » »

Այս գիները մէկ անգամ հրատարակելի եւ նշանակուած ծաւալով ազ-դերու համար են :

Կանխիկ վճարումը պարտաւորիչ է:

Առեւտրական կամ այլ ազդերու մասնաւոր պայմաններուն համար դիմել վարչութեան :

MORY et Cie

ՆՈՒԻՐՆԵՐՈՒ ԵՒ ԾՐԱՐՆԵՐՈՒ ԱՌԱՔՈՒՄ ԴԷՊԻ ԽՈՐՀՐԴ· ՄԻՈՒԹԻՒՆ : Գնեցէք զանուիճ ձեր ուզած տեղը եւ առաքումը մեզի վստահեցէք : Նաւագ-գայն ծախսերով կը զրկենք խորհրդ· Միութիւն :

Դիմեցէք մեր նոր գիները գիտնալու համար.—

10, Rue St. Vincent de Paul, Paris 10e

(PRÈS DE LA GARE DU NORD)

Téléphone : TRU. 27-70

ԱՐԵՒԸ բնութեան կուտայ կապոյտ երկինք, կանաչ սար ու ձոր, գոյնզգոյն ծաղիկներ եւ զուարթ լոյս ...

ԱՐԵՒԸ կրնայ ձեր տունն ալ ողողել իր զուարթ լոյսով ու գոյներով եթէ ձեր բնակարանը ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՔ, ՋԱՐԴԱՐԻՔ և ՆԵՐԿԻՔ

ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՎ

PEINTURES THOMLAC

16 Bis, Bd. Sébastopol PARIS 4e

Tél. : ARC. 26-61 Métro : (CHATELET - HALLES)

136, Rue des Bourguignons

ASNIÈRES - BOIS-COLOMBES

ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ

Մեր սեփական արտադրութիւնը եղող ! ամէնէն արդիական ճաշակով հնար-ուած առաջնակարգ ներկեր, գոյներու մեծ ընտրութիւն սէնթէթիք եւ վինի-լիք պատրաստութիւններու : Նորոյթ իւղաներկեր, պատի սիրուն թուղթեր, ամէն տեսակ լինոլէում եւ փլասթիք :

Ձեր բնակարաններուն արտաքին եւ ներքին խնամքներուն համար անհրաժեշտ բոլոր նիւթերը :

ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԵՐ

52, RUE CHALON. PARIS 12e — 64, BLD. DE BELLEVILLE, PARIS 20e

166, AV. ARISTIDE BRIAND, PAVILLON-SOUS-BOIS - SEINE

4 BIS, RUE P. V.-COUTURIER, ARGENTEUIL - S. ET O. — 18, RUE BRÉZIN, PARIS 14e

24. RUE PAUL VAILLANT-COUTURIER, ALFORTVILLE

48 BIS. RUE DALAYRAC. FONTENAY SOUS BOIS